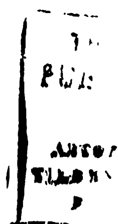
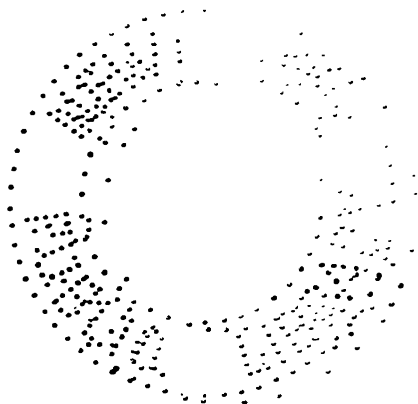
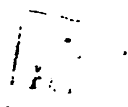

Svenska
Historiska
noveller
af
G.H. MELLIN.
C. G. Hellqvist.

Naema.

SAMLADE

SVENSKA HISTORISKA NOVELLER

AF

G. H. MELLIN.

Femte upplagan.

Med 30 teckningar af C. G. HELLQVIST.

FÖRSTA DELEN.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM,

P. A. NYMANS TRYCKERI, 1883.

Naema

eller

Den förste jorsalafararen.

---

1. Vingården.

Solen närmade sig redan Karmels topp längst bort i vester, men aftonen medförde ännu ingen svalka. Luften var glödhet och ingen fläkt krusade den högblå Genesarets vattenspegel. Skuggorna af det nybyggda Tiberias' stolta palats, af Betsaidas fiskarkojor och af de rika köpmännens hus i Kapernaum förlängdes alltmera utåt sjöns yta.

Köpmannen Hasub stod på det platta taket af det torn, som han byggt i sin vingård på berghöjden ofvanom Kapernaum. Hans blickar hvilade på det sköna landskap, som låg utbredt under hans fötter. Emellan bergets fot och den vassbeväxta stranden tycktes den rika staden småningom sjunka i aftonskuggan, medan här öfver den milsbreda sjön några vattenfåglar sväfvade långsamt på sina vingar. En bred, gulaktig strimma, som norrifrån sträckte sig långt fram i sjön och småningom försvann i den klara blå färgen, utvisade strömfåran, hvari Jordans vågor hvälfde sig. Ingen fiskarebåt hade ännu lagt ut och en egen qvalmig ödslighet hvilade öfver den eljest rikt befolkade och odlade trakten.

Inom Hasubs vingård var det också tyst. Vingårdsmännen hade han sändt hem med undantag af den, som skulle tillbringa natten i tornet för att vakta den herrliga drufskörden. Men på den breda muren, som instängde vingården, vandrade mellan vinrankornas grenar en ung flicka, köpmannens dotter. Det var en österländsk skönhet i den ljufvaste blomman af sin ungdom. Hon gick med en gång så lätt och mjuk som endast Österns döttrar ega den, och den smidiga gestalten böjde sig behagfullt undan för hvarje gren, som stundom tycktes vilja hämma hennes steg. De stora nattsvarta ögonen voro genom hålen i den vida slöjan riktade mot sjön och dess andra strand, hvars romantiska berg täfla med hvarandra i formernas skönhet och i allt mera blånande höjd.

Hasub betraktade några ögonblick med faderligt välbehag sin dotters lätta rörelser, men snart fästes hans uppmärksamhet på en väg, som ledde till staden norrifrån och gick helt tätt utmed vingårdsmuren. På denna väg nalkades nämligen några män till häst. De tycktes komma från Syrien öfver Jakobs bro, som var anlagd öfver Jordan ett stycke ofvanför dess utlopp i Genesaret, och de syntes alldeles utmattade af den starka hettan; deras hästar förmådde knappt mer än gå steg för steg, och deras vapen och kläder voro betäckta af dam. Den erfarne köpmannens skarpa öga igenkände dem snart såsom romerskt krigsfolk. En känsla af fosterländsk harm genomfor vid denna syn den gamle judens bröst, och han behöll dem alltjemt i sigte.

Emellertid nalkades de och stannade slutligen just vid vingårdsmuren. Hastigt hördes en väldig röst med en sällsam utländsk och barbarisk brytning på språket: "Hör på, du unga qvinna der på muren! Säg oss hvar vi skola få herberge och skaffa oss något vatten, vi försmäkta af törst."

Flickan, som gick tankfull och drömmande för sig sjelf, utan att märka främlingens ankomst, spratt till vid det oväntade tilltalet och hoppade genast ned från muren in i vingården.

"Du är alltid en Medusa för alla sköna fruntimmer, Herigarius!" sade en röst på god och bildad latin. "Din grofva götiska röst har väl nu skrämt ihjäl den sköna judinnan!"

"Säg icke så, centurion!" svarade den barbariska rösten. "Jag älskar intet gyckel i dag. Här är ju så qvalmigt och tryckande hett, att man knappt kan draga ett ärligt andedrag. Jag dröjer här och hvilar några ögonblick i skuggan af vingårdsmuren. Ni kan ju skicka en af slafvarne in i staden för att höra efter hvar den unge juden har sitt hus."

"Vill du då dröja här, Herigarius?" inföll romaren.

"Kunde jag endast få en droppe vatten att vederqvicka mig med!" återtog göten. "Hör på, du derinne i vingården!" Vid dessa ord stötte han med skaftet af sin lans mot porten. "Låt upp, qvinna, och gif mig att dricka! Det finns väl en brunn derinne!"

Den förskräckta flickan stod darrande vid häcken och såg sig omkring. Hon visste icke om det var hennes pligt att fly eller att bistå den törstande främlingen.

Men så snart Hasub hörde hvad som var å färde, steg han ned ur tornet, kallade till sig vingårdsmästaren och skyndade till flickan. Han tillsade henne att begifva sig till tornet, medan han lät väktaren upphemta vatten och plocka några drufvor. Sjelf gick han att öppna porten, som allt emellanåt träffades af tunga stötar af lansen.

"Vänta, så vill jag öppna!" ropade Hasub.

"Nå, ändtligen!" svarade flere röster utanföre.

Flickan hörde endast dessa ord och portens buller, då den öppnades. Med hastiga steg ilade hon genom väktarens kammare och de ofvanpå densamma belägna förrådsrummen till taket. Tätt insvept i slöjan, betraktade hon derifrån hvad som tilldrog sig med de så oväntade och pockande gästerna.

Så snart porten blifvit öppnad, inträdde främlingarne i vingården. Den ene var en ung skön romare,

klädd i reskappa, med ett lätt svärd vid sidan; den andre, en reslig krigare i half rustning, tillhörande de germaniska hjelptrupperna i romerska hären.

Hasub bugade sig flere gånger och sade: "Lycka vare med eder, mina herrar! En stor ära sker mitt ringa hus med mina herrars besök! Kan något finnas, som är eder till nöje eller behag härstädes, så befallen! Det är min pligt att lyda, mina herrar."

"Godt, jude!" sade romaren: "gif oss vatten för vår törst och några drufvor, efter jag ser dem särdeles sköna i din vingård!"

"Ja, och säg oss hvar vi skola finna vårt herberge," inföll göten. "Vi vilja dröja öfver natten hos Salathiel eller hvad han heter, en ung köpman här i staden."

"Salathiel?" frågade den gamle öfverraskad.

"Ja," återtog den unge romaren, "det är en köpman, som vi träffade i Tyrus och som skulle bo här. Han reste före oss och är väl förmodligen hemma."

"I Tyrus?" inföll Hasub. "Men när, mina herrar? När var det som han träffades? Min son, Salathiel! Och han är ännu icke hemkommen!"

"Är du Salathiels fader, gamle man?" frågade romaren. "Vi träffade honom i Tyrus för tvänne dagar sedan. Han borde redan hunnit vara här."

"O, mina fäders Gud!" suckade Hasub. "Bevara honom från allt ondt!"

"Han har väl icke hunnit afsluta hela handeln ännu," yttrade göten. "Men nu framför allt, se till att vi få något att släcka vår törst med!"

Vingårdsväktaren framträdde med en kruka, full med vatten, och satte den på marken framför främlingens fötter för att icke vidröra dem. Romaren smålog och bröt sig en drufklase, som han förtärde, medan göten brummande förde vattenkrukan till sina läppar.

Den gamle Hasub blef emellertid alltmera orolig. Han måste mottaga och förpläga sina gäster, ehuru han befann sig i bekymmer för sin son. Snart hade han likväl fattat sitt beslut.

"Mina herrar och gäster!" sade han. "Jag kan här i vingården icke undfägna eder som sig vederbör intill dess min son kommer! Herren ledsaga honom! Derför beder jag eder följa mig till mitt hus i staden, der allt hvad jag eger skall stå eder till tjenst. Men tillåten mig att fråga, om min son befann sig vid god helsa och allt hade gått honom lyckligt och väl tillhanda!"

"Han var vid godt mod!" svarade romaren med stolt uppsyn, men mera höflig än förut. "Vi mottaga gerna eder gästfria bjudning. Vi behöfva framför allt hvila, ty vår resa under en så het dag har varit ganska tröttsam."

"Mitt hus ligger just nedanför berget," sade Hasub. "Om mina herrar behaga, så skall jag följa dem dit. Jag vill skicka mina tjenare förut för att tillsäga min hustru att bereda ett bad och en måltid."

Hasub gick derefter afsides med vingårdsväktaren, sände honom till sin dotter för att bedja henne dröja qvar till dess fadern skulle hemta henne och lät honom sedan skynda förut till staden.

Under tiden uppehöll han främlingarne med österländska artigheter och framkastade emellanåt frågor efter sonen, till dess tjenaren hunnit uträtta befallningarna. Han förde dem derefter ur vingården och stängde porten med mycken noggranhet samt stack den konstiga kopparnyckeln i sin gördel.

"Stänger ni in den unga qvinnan, som vi sågo på muren?" frågade göten förundrad.

Hasub blef förvirrad. "Det är en af vingårdsmännens hustrur," svarade han listigt och begynte vandringen till sitt hem. De båda gästerna och deras slafvar, som väntat dem utanföre, följde honom.

Flickan, som från tornet såg huru hon lemnades ensam, kände sig betagen af en hemsk oro. Den qvalmiga luften gjorde hennes bröst så tungt, att hon skyndade sig ned från tornet för att i skuggan af en teribint andas ut och lemna sina känslor fritt lopp.

Ehuru dotter af den rike köpmannen, hade den unga Naema aldrig varit utom fädernestaden. Hon

kunde mycket ur de heliga skrifterna, hvilka hennes fader egde och läste så väl som någonsin en skriftlärd; men verlden och det folk, för hvilket skrifterna voro gifna, kände hon icke. Under sin moders uppsigt hade hon, såsom det höfves en väl uppfostrad Israels dotter, redan bidragit till sin faders handel, i det hon förfärdigadt dessa smakfullt virkade brokiga gördlar, som i Mindre Asiens städer hade en så god afsättning. Hon var väl undervisad i den heliga danskonsten och den sång, hvarefter denna konst utöfvades, men ännu hade ingen främmande sett henne dansa. I den höga kunskapen att spela "kinnor", konung Davids älsklings-instrument, hade hon blifvit undervisad af en gammal levit, hvilken hennes fader funnit röfvad och halfdöd på vägen och tagit in i sitt hus. Ryktet om alla dessa den unga jungfruns egenskaper, jemte det om hennes skönhet och dygd, var vida utbredt, men hon visste, att hennes fader ännu icke sålt henne, och att han icke skulle gifva henne åt någon annan än en yngling, som förtjente henne, derom var hon öfvertygad. Hennes hjerta tyngdes derför af intet bekymmer, och hon hade njutit sin sorgfria ungdoms dagar i fädernehuset utan oro tills nu, då tanken på deras möjliga slut begynte framställa sig för henne. Tanken på skilsmessan från moder och fader och hem motvägdes likväl af nyfikenheten att en gång få färdas till den heliga staden, Davids stad, och skåda den ynglings ansigte, som hon skulle kalla för sitt lifs herre.

Då hon nu, öfverlemnad åt sina egna tankar, i den ensliga aftonstunden kom att besinna sin framtid, flögo många oroliga känslor genom hennes bröst. En österländsk qvinna finner sitt lifs sällhet i helt andra förhållanden än en europeisk, men de höga och ljusa begrepp, som utvecklat sig hos den unga Naema både ur de heliga skrifterna och af den mångbereste faderns berättelser, hade hos henne väckt känslan af högre behof än dem, som kunna uppfyllas i ett harem. I hennes resa sinne hade de höga idéerna i den mosaiska religionen, dess heliga bud och

dess gudomliga profetior utbildat en fosterländsk hänryckning, som skulle gjort henne till en hjeltinna, en Deborah, om icke ett vekt hjerta och en mild känsla i stället riktat hennes inspiration åt det poetiska. Då hon för den gamle leviten Semiramoth spelade på harpan och sjöng, var det förnämligast bilder af det tillkommande, herrliga tidehvarfvet af Messias och hans segrar som hon framstälde. Hennes fader åhörde henne med nöje och sysselsatte sig derför mera med henne, meddelade henne flere af sin erfarenhets skatter och bidrog mera till hennes bildning än eljest sed var i Österlandet. Således var hon en af dessa djupa själar, hvilka naturen rikt begåfvat med anlag, men hvilkas utbildning helt och hållet beror af de yttre omständigheterna.

Solen gick ned bakom bergen vid Medelhafvets strand, himlen mörknade och dess dunklare blå afspeglade sig ännu mörkare i Genesarets lätta och genomskinliga vatten. Knappt hade aftonrodnaden trädt i solens ställe vid himlaranden, förrän också dagens qvalm och hetta veko för en kylig aftonvind. Genesarets milsbreda sjö begynte sakta krusa sig och glittra med ett eget fosforiskt sken. Skymningen i de sydliga länderna är ganska kort, och snart hade natten insvept hela nejden i sin slöja.

Naema kände sig alltmera ängslig och beklämd. Den tryckande hettan förbyttes till en rätt känbar kyla och hon begynte frysa. Hon stod derför upp och gick till tornet, der hon stälde sig i den öfversta kammaren och såg ut genom dess gluggar. Det föreföll henne så tomt och så ödsligt. Ingen lefvande varelse sågs ute på den mörka sjön. Sjelfva staden tycktes försänkt i tystnad. Hennes oroliga blickar sökte något lefvande att fästa sig vid, ty den hemska tanken på spökelser, som icke var främmande för hennes religionslära, förfärade henne. Hon tyckte, att om hon allenast finge se en menniska, skulle dödens bilder förlora sin fasa för henne. Då hon läste om konung Sauls besök hos den gamla hexan i Endor, hade hon känt sig fattad af denna obestämda fruktan,

dessa ångestfulla aningar. Det förekom henne som skulle också för henne något förfärligt från dödens rike uppenbara sig, om icke någon af lifvets makter var henne nära. I det hennes upprörda inbillning allt mera uppskrämde henne, blef hon vid stranden tätt intill staden varse ett litet eldsken. En röd låga kastade sitt återsken på de närmaste föremålen, på några fiskare med sin båt, som i detsamma lade ut åt sjön.

"Det är vår granne Simon!" sade flickan för sig sjelf, i det hon ansträngde sig, ehuru förgäfves på så långt afstånd, att igenkänna fiskarenas gestalter. Det blef henne lättare om hjertat, fastän hon darrade af köld. Likväl tog slutligen kölden så öfverhand, att hon måste svepa en mantel, som händelsevis låg der, omkring sig. Hon fortfor emellertid att luta sig mot gluggen.

Slutligen sent på natten hördes slammer på vingårdsporten. Den öppnades och hon igenkände sin fader, åtföljd af ett par slafvar, som buro brinnande facklor. Naema ville hasta honom till mötes, men hennes krafter sveko henne. Hon hade i aftonkylan ådragit sig en af dessa hastiga förkylningar, som så ofta inträffa i dessa trakter.

Den gamle fadern skyndade, full af bekymmer, till flickan, då han såg henne matt och nära sanslös.

"Du är sjuk, Naema!" sade han. "Men du skall snart åter blifva frisk. Vi vilja föra dig till din moders kammare."

Trälarne ordnade en bår, som stod der i vingården. Naema tackade med ett mildt småleende fadern för hans kärleksfulla välvilja och nedsjönk på båren. Hasub skyndade att föra henne hem

---

2. Underverket.

Feberns lågor rasade i den unga flickans blod. Hennes förut så milda och veka drag voro spända med en vild liflighet. De blyga gasell-ögonen hvälfde sig ångestfullt omkring, och sanslösa ord halkade öfver hennes läppar. Men allt mera aftogo hennes krafter. Hennes andedrägt blef allt mattare, och det tycktes som den sista suckeu snart skulle flyga ur hennes bröst.

"O, våra fäders Gud!" jämrade sig modern; "finnes då ingen räddning för vårt arma barn?"

Hasub hade tigande suttit vid bädden. Endast en och annan suck ur hans bröst och en tindrande tår i hans öga röjde hans faderliga sorg. Slutligen, då han hörde den förtviflade moderns fråga, sade han: "Ännu återstår ett försök. Jag vill gå till den store läkaren, Simons mästare."

Så snart den gamle fattat denna tanke, verkställdes den. Han steg ned på gården, väckte en slaf, som han befalde följa sig, och gick med tysta steg förbi främlingarnes gästrum ut i den mörka natten.

Modern fortfor att vaka vid sin dotters bädd. Den djupa tystnaden afbröts endast af den med döden kämpande flickans rosslingar.

Natten var redan nära förliden, dock hade ännu ingen strimma af gryningen genombrutit dess skuggor. Modern tillkallade en af sina slafvinnor. "Zalmona," sade hon, "gå upp i loftrummet och se ut åt sjön. Säg mig om du kan blifva varse fiskarenas eldar."

Den mörka slafvinnan, en kraftfull etiopiska, gick uppför den smala trappan, som ledde till den lilla, af en altan omgifna kammaren på taket. Sedan hon sett utåt sjön, gick hon till altangallret och talade nedåt. "Min fru," sade hon, "jag ser fiskarena återvända hem. Deras eldar komma allt närmare."

"Ser du vår granne, Simon," och hans båt? frågade modern från sitt rum.

Zalmona gick åter utåt sjösidan. Efter någon stunds väntan sade hon: "Simon lägger just nu till

vid stranden. De äro fyra eller fem män i hans båt. — Fru!" ropade hon häftigt, vår "husbonde är på stranden och möter honom. Jag ser dem mycket väl i fackelskenet."

"O, att mästaren vore med dem!" suckade modern och gick till sin dotters bädd. I detsamma hon lade sin hand på hennes hjerta, rosslade den unga flickan häftigt, en djup suck ilade från hennes läppar, en häftig ryckning flög genom hennes leder och hennes hjerta hade upphört att slå.

Den förtviflade modern, som icke ville fatta verkligheten af sin sorg, tryckte sin hand krampaktigt mot det lifiösa bröstet och utbröt slutligen i häftiga tårar.

Zalmonas röst hördes från altanen: "Fru! jag ser vår husbonde knäböja såsom för en stor herre."

"För sent!" jämrade sig modern, i det hennes tårar strömmade på den unga flickans kallnade hand. I det hon som bäst gaf fritt lopp åt sin sorg, kände hon hastigt en handtryckning af de förut stelnade fingrarne. En sprittning ilade genom flickans lemmar och hon satte sig upprätt. Hon slog upp de mörka, ljufva ögonen och såg vid det milda skenet af sjukrummets lampa på modern så klart och ömt, att det tydligen röjdes, att sjukdomen var alldeles borta.

"Gråt icke mera, o min moder!" sade hon. "Gud har gjort ett underverk med mig!"

Modern, stum och bestört, trodde knappt sina ögon. Hon slöt dottern till sitt hjerta, hon kysste den liksom på nytt födda, den ånyo af himlen gifna. Omvexlingen från sorg till glädje var alltför oväntad: den gamlas hufvud nedsjönk svindlande på Naemas skuldra, och hennes känslor fingo småningom luft genom de fortfarande ymniga tårar, som flöto ned öfver den unga flickans bröst.

Den mörka Zalmona ropade: "Husbonden står upp och kommer hem!" Efter denna underrättelse nedsteg slafvinnan och inträdde i sjukrummet. Till sin stora förvåning fann hon den unga jungfrun alldeles återställd.

När dödens vinge susar öfver menniskan, erfar hon en högtidligt skön känsla, och dödsfaran är derför bland de förhållanden, som mäktigt ingripa i hjertats bildning, ett af de vigtigaste. Den unga Naema erfor denna känsla i rikt mått efter sin hastiga sjukdom och underbara räddning. Sedan hon varit döden så nära och icke funnit honom så svår och förfärlig, kände hon hos sig en egen ny kraft, en högre och klarare ande. Det var något allvarligare än förr, som uppfylde hennes själ, och likväl var hon vekare och mildare till sinnes.

Hon omfamnade sin moder och bad henne: "Låt mig få mottaga min fader, då han kommer, så högtidligt som jag kan, o min moder! Låt Zalmona få hemta min högtidskläduing!"

"Min dotter," svarade den gamla, "gör som ditt hjerta önskar! Också jag vill välsigna våra fäders Gud och vara glad att mitt barn är mig återgifvet. Gå, mörka Zalmona, och gör som min dotter har sagt!"

Sedan etiopiskan hemtat sig från första känslan af sin öfverraskning, sade hon: "Vår herre och husbonde är snart här! Jag vill derför skynda. Men Thirza och Hagar kunde emellertid bereda badet."

"Ja," inföll modern, "tillsäg dem och skynda dig sjelf." . .

Slafvinnan ilade ut. Modern och dottern omfamnade hvarandra ånyo, och det tycktes som om de med fördubblad kärlek återfunnit hvarandra, sedan de redan en gång bjudit hvarandra ett evigt farväl.

Emellertid ankom den gamle Hasub till sin port. Slafven, som var portvaktare, kände sin herres tecken och öppnade porten tyst. En känsla af oro och ångest betog fadern, då han vid fackelskenet fäste blicken på portvaktarens uppsyn, liksom han i den velat läsa dödens eller lifvets dom. Men den gamle slafven visste intet, utan stirrade med tanklösa ögon på sin herre. Hasub skakade på hufvudet och gick öfver gården.

Men just vid ingången till qvinnornas rum mötte han Zalmona. Hon bar på armen de rika högtidskläderna. Hasub betraktade henne förvånad, då det

svarta ansigte öfver den brokiga bördan i fackelskenet vände sig mot honom. Hennes ögon strålade och de snöhvita tänderna glänste mellan hennes röda, leende läppar.

"O, mina fäders Gud!" utropade gubben, som icke behöfde någon ytterligare underrättelse. "Mästaren har talat sanning: hon är helbregda!"

Tårarne kommo honom i ögonen, och då han kände, huru en varm droppe rann utför kinden ned i det gråa skägget, vände han sig bort och sade: "Gån till hvila, trälar! Jag vill begifva mig upp på loftkammaren för att bedja."

Zalmona inträdde till sin fru och hennes dotter. De hade redan badat och påklädde sig nu ketonet, hvita lifrockar af egyptiskt linne, som utgjorde israelitiskornas husdrägt. Deröfver påtogs simlah, öfverklädningen af dyrbart silke, med blomstersydda kanter kring halsen och armarne, samt den med tyrisk purpur färgade bården nedantill och släpet, inväfda med guldtrådar. Deras hår smordes med en doftande balsam af nardus. Derefter bekläddes hufvudet med den kyska slöjan, blygsamhetens väktare. Pannan pryddes med ett band af guld och ädla stenar. Dyrbara halsband glittrade från deras hals, och i nedersta länken hängde en luktvattensflaska. Ringar och kedjor blänkte på armar, händer och fötter. Om lifvet knöts gördeln, det dyrbaraste af hela drägten, virkad med den konst, som var landets döttrar egen. I gördeln hängde en pung af metall, hvari svettduken var förvarad. Denna duk, hvarmed de unga sköna förstodo att leka lika behagligt som senare tidens damer med sin solfjäder, brukades eljest äfven af män.

Sedan de båda qvinnorna fullbordat sin klädsel, lyste dem den mörka Zalmona uppför trappan till loftrummet. Då dörren öppnades och fackelskenet föll in, syntes den gamle Hasub knäböjande midt på golfvet. Qvinnorna vågade icke störa honom, utan stannade tvekande på tröskeln. Naemas hjerta sade henne för hvem den gamle bad, och en djup rörelse genomträngde henne. Slutligen afbröts tystnaden af Hasub, som

stod upp. Då sjönk dottern med en vördnadsbetygelse, såsom var Österlandets sed, till sin faders fötter och omfattade hans knän.

"Stå upp, dotter!" sade han med ett bemödande att vara lugn, hvari dock en djup rörelse arbetade. "Du är åter helbregda! Mästarens ord har återgifvit dig lifvet!"

„Ja, samma stund som du knäböjde för honom," inföll modern," öfvergaf sjukdomen henne. Hans ord äro mäktiga. Hvarmed skola vi tacka honom?"

"Han behöfver intet," svarade Hasub. "Han kan gifva, men icke taga. Han eger intet och dock gifver han allt. För öfrigt ämnar han redan i morgon lemna Simons hus och fara till Jerusalem."

Då reste sig Naema. "Min fader," sade hon, "mitt hjerta är så fullt, ty mina ögon hafva sett det eviga mörkret. Jag trodde, att jag aldrig skulle återse ditt ansigte och att jag mottagit min moders sista handtryckning. Men du har ånyo gifvit mig lifvet genom mästarens ord. Låt mig gå och tacka honom. Jag vill gifva honom ett glas med myrra och balsam."

"Gå, min dotter, och gör som ditt hjerta bjuder dig!" sade den gamle, "dock måste du vänta till morgonen. Emellertid låt Zalmona hemta din harpa och fröjda min själ med sång!"

Zalmona gick med facklorna. Den gamle Hasub satte sig på en dyrbar matta. Hans hustru tog plats vid hans sida. Naema lutade sig emot gallret och såg ut öfver Genesaret.

Öfver den omätliga syriska slätten, som närmast Genesaret begränsas af bergen vid Gaulonitis, höjde sig morgonens förebud, gryningen. Ljusstrimman på bergstopparne blef alltmera högröd och glödande. I den speglande sjön rörde sig ingen våg, så att hvarje stråle fördubblades i det genomskinliga djupet. Nattens qvalmiga stillhet upphörde, och den dufna naturen tycktes åter vakna till friskhet och lif. I detsamma som morgonrodnaden, högt uppflammande, utbredde sig öfver horisonten, rodnade Genesaret, liksom af blygsel att hafva blifvit öfvergifven af alla him-

melens stjernor, som han om natten slutit i sin famn. Då kom äfven luften i rörelse. En lätt vind från Syrien, full af vällukter och svalka, susade sakta öfver höjden. En skälfning, liksom af en hemlig känsla, genombäfvade sjön. Dess purprade yta darrade och bröt sig i en lätt krusning. Nu höjde sig det flammande eldklotet, med en fin men hastigt tillväxande rand, öfver österns bryn, och snart strålade österns sol i all sin herrlighet öfver det praktfulla landskapet. Palmerna susade i morgonvinden, vinrankorna dallrade på bergen, och öfver dalarna flydde dimmor, mättade af blomstrens doft, bort till Medelhafvets aflägsna rymder.

Zalmona inträdde med harpan och lemnade den åt sin herrskarinna. Naema stödde den mot sitt bröst och sjöng:

"Jag vill lofva din nåd, o våra fäders Gud!
Min harpa skall ljuda ditt heliga namn!

Du skådar från din himmel till din jord,
Liksom dina solstrålar nedstiga till Genesarets klara djup.

Din mäktiga hand hvilar öfver ditt folk.
Ditt folk böjer sig under din mäktiga hand.

Döden och nöden vandra tillsammans genom Israel,
Men du märker dem och sätter dem ett mål före.

När mörker omgifver vår själ
Och grafven famnar efter vårt hjerta,

Då blåser en vind från ditt heliga ansigte;
Och det varder ljus för vår ande,
Det varder ett nytt lif för vårt bröst.

Herre, se också till ditt folk,
Skingra dess mörker och uppehåll dess lif!

Uppfyll dina profeters ord!
Låt våra ögon vederqvickas af din utskickades åsyn.

Se, våra hjertan längta efter honom,
Som blomstren i öknen efter morgonens dagg.

Esdraëlon smyckar sin slätt med liljor,
Bergens cedrar höja sina kronor mot skyn.

Jerusalem träder ut på sina murar,
Hela Israel upphäfver sina ögon.

Efter dig vänta de alla.
De förgås af sin längtans eld.

Men du förgäter oss icke, det veta vi.
Våra ögon skola se din herrlighet.

Pröfva oss derföre, om dig täckes;
Men drif oss icke från ditt altare!

Var med oss, såsom du var med våra fäder.
Bekrön ditt folk ännu med din nåd!"

---

3. Den yngre köpmannen.

Hasub beslöt att skicka sin dotter, tillika med ett par slafvinnor, till vingården. Främlingarnes besök var honom ingalunda angenämt, ehuru han för sin sons skull var nödsakad att herbergera dem; och han ville undvika att låta dem se Naema. Men just som den unga flickan skulle gå öfver gården och innan hon ännu nedfällt sin slöja för att träda ut på gatan, öppnades en dörr och den unge romaren trädde ut. Han stod ett ögonblick bländad af hennes skönhet, medan hon, högt rodnande, ryckte ner slöjan och påskyndade sina steg. Men den lättfotade italienaren ilade efter henne. "Ha!" utropade han, "du landets sköna dotter, hvarför flyr du? Frukta icke! Du är under mitt beskydd!"

Flickan bäfvade tillsammans och såg sig ångestfullt omkring, liksom efter en försvarare. Zalmona, med gnistor i sina svarta ögon, trädde beslutsamt framför henne och vände sig mot romaren.

"Undan, du svarta demon!" utropade han, "du etiopiska kolstycke! Jag vill tala med den unga flickan. — Hvem är du, unga sköna? Är du husets dotter? Tillhör du den gamle köpmannen?"

Naema förstod icke hans språk, emedan han yttrade sig på latin i stället för grekiska, det enda språk hon utom modersmålet kände. Hon skakade

ångestfullt på hufvudet. Då kom i detsamma den gamle Hasub, fortare än man skulle väntat af hans ålder. Ur hans ögon gnistrade en hemlig eld, ehuru han betvingade sin vrede under skenet af en yttre ödmjukhet. "Min herre," sade han och gjorde en bugning, som hejdade romarens steg, "var välkommen upp ifrån ditt läger! Jag helsar dig. Måtte du möta en glad dag!"

"Se, min gamla värd!" inföll romaren, något hejdad af den gamles ankomst. "Ett skönt möte har jag åtminstone redan erfarit. Är hon din dotter, den unga qvinnan, så kan jag verkligen prisa mig lycklig att genom Salathiel hafva fått tillfälle att se en af landets behagfulla döttrar."

"Min herre," afbröt Hasub, "det är icke sed här i landet, att qvinnorna visa sig eller att främlingar tilltala dem."

Romaren rodnade af harm öfver denna tillrättavisning. "Jag har hört talas om edra förstockade sedvanor," sade han, "men I skolen veta, att I befinnen eder under edra herrars svärd. Kejsaren gillar icke edra seder. Jag medför hans befallningar till ståthållaren Pontius."

"Gå du, min dotter," sade den gamle afbrytande. "Tillsäg din moder, att hon bereder oss en måltid, och begif dig derefter till ditt rum!"

Innan romaren hunnit göra några invändningar, fattade honom Hasub vid handen och förde honom, med sken af mycken höflighet och vördnad, åt en annan sida.

På en bänk, i skuggan af ett stort fikonträd på gården, bad han främlingen taga plats. Han öfverhopade honom med österländska artigheter, men ur de små, glänsande ögonen frambröto understundom blixtar af qväfd harm. Slutligen lemnade den gamle honom och gick in i sina qvinnors rum. Efter en stund ankom den andre främlingen, göten Herigarius, och satte sig vid romarens sida. Det var endast med en viss känsla af motvilja som Flavius kunde fördraga barbarens närvaro och sällskap; men den

tid var redan kommen, då de främmande hjelptrupperna inom romerska hären vunnit anseende och aktning framför Italiens infödda, förvekligade söner. Herigarius, som många år burit vapen under de romerska örnarne, hade bibehållit sin nations öppenhet och okonstlade väsende midt ibland all den erfarenhet och bildning, som han vunnit i umgänge med både romare och greker, icke blott i lägret, utan i sjelfva verldens hufvudstad, der han en tid tjenstgjort vid kejserliga gardet.

"God morgon, Flavius!" begynte han. "Ni har före mig hunnit ut i morgonluften. Huru har ni sofvit?"

"Det må du väl fråga," svarade romaren, "du som sofver tungt som en sten. Om jag omtalade hvad du förlorat genom din långa morgonsömn, skulle du likväl ej veta att sätta värde derpå."

"Berätta då," inföll Herigarius leende, "ni har väl behof af att yppa det för någon. Men jag vågar påstå, att jag vet förut hvad som gjort er sådant nöje. Jag är säker på, att ni redan träffat någon ung slafvinna eller en annan af landets skönheter. Låt mig höra hvad ni har att citera ur Ovidius, eller hvad allt edra poeter heta, om alla hennes behag!"

"Att framställa beskrifningar af en qvinnas skönhet för ditt tröga sinne," inföll Flavius, "vore detsamma som att ösa i Danaidernas såll. Hvad förstår du af de ömmare och finare känslor, som vi romare och greker äro skapade att njuta! Har ditt hjerta någonsin klappat fortare än vanligt, så var det väl för en groflemmad amason i vilddjurshud, sådan som kan trifvas och bo bland hjordarne kring ditt skytiska tält eller den smaklösa vagnen, som tjenar eder till hus derborta på ditt hemlands slätter."

En lätt rodnad flög öfver götens kinder. Det blixtrade i hans blå ögon, och han teg några ögonblick. Slutligen sade han: "Du talar som den blinde om färgen. Du har aldrig sett en annan himmel än söderns och känner icke qvinnan annorlunda än

sådan hon, lättfärdig och flyktig, prålar i ditt hemland. Din känsla för skönhet och kärlek måste vara lika tom som den är lätt öfvergående. Hur kan du tala om ömma och fina känslor, du som är en lättsinnets son? Du har väl aldrig sett en blåögd qvinna! Och den känsla, som aktar döden för ringa, när det gäller att besegla sin kärlek med densamma, är för dig alldeles främmande. Jag vet icke en gång huru på ditt språk den ståndaktighet kallas, som gör att en qvinna aldrig vill tillhöra någon annan än den ende som hon älskar, eller det, som vi kalla trohet. För öfrigt må du icke föreställa dig, att naturen är mindre skön i mitt hemland, som I kallen Thule, än i ditt, ehuru menniskorna der mindre förändrat hennes utseende."

"Det hörs på dig," yttrade romaren, "att du umgåtts med den grekiska filosofen, som hade sin lärosal vid Forum. Du talar ju alldeles som Plato. Men hufvudsaken blir ändå, att en sådan skönhet, som den jag såg denna morgon, har du aldrig sett och kommer, emedan hon genast drog sig tillbaka, väl heller aldrig att se."

"Och ni, min bäste Flavius," invände göten," har nu väl sett den sjette eller sjunde skönheten, hvilkens like aldrig skulle finnas, för att endast tala efter den erfarenhet, jag har af ert tycke under detta sista år. Men säg emellertid, var det en slafvinna?"

"Det var husets dotter," svarade romaren, "och slöjan hade hon ännu icke fält, då jag blef henne varse. Försök, Herigarius, att uppfinna något skäl till uppskof för vår resa, blott på två eller tre dagar. Det skulle verkligen roa mig att göra den österländska skönhetens närmare bekantskap."

"I att utfinna ett sådant må ni sjelf försöka er förmåga," yttrade göten. "Jag anser det emellertid icke skäl att dröja, ty skall jag vara uppriktig mot er, måste jag förklara, att ett dröjsmål hvarken synes mig angenämt eller rätt säkert. Besinna, att vi äro hatade segervinnare och förtryckare i detta land. Dessutom äro vi gäster i ett hus, der den enklaste

folkrätt förbjuder oss att belöna gästfrihet och välvilja med stämplingar, som skulle såra vår värds seder och störa lugnet i hans hus."

"Du är, med din götiska framfusighet, färdig att genast fördöma," utropade romaren. "Om jag finner nöje i att se och umgås med en ung flicka, kan jag icke finna, att hvarken hon eller hennes hus deraf kunna lida något. Jag skall dröja här tills jag får återse henne. Och du, Herigarius, kan åtminstone säga mig till, i fall du märker, att hon ämnar sig ut genom porten."

"Den tillsägelsen sker kanhända bäst nu genast," sade Herigarius leende, "ty just nu begifva sig några qvinnor derborta till porten."

"Ha, det är hon!" utropade romaren lifligt. "Jag besvär dig, Herigarius, vid vår vänskap och vid Qvirinus och alla Roms gudar, följ henne och se, hvart hon tar vägen. Om jag gör det, så väcker det för mycken uppmärksamhet, ty vår gubbe har redan fattat misstankar på mig, fruktar jag."

Göten reste sig upp. Han skakade med ett uttryck af missnöje på hufvudet, men gick skyndsamt in i rummet, der de tillbragt natten. Der hemtade han en fältkappa och en lätt lans. Under tiden hade qvinnorna gått ut genom porten, och Herigarius följde dem.

Den gamle Hasub visade sig nu på gården, under flera husliga bestyr och anordningar. Flavius satt tigande på sin bänk.

I detsamma förmärktes ett häftigt buller vid porten. Snart ropade en slaf: "Det är vår herres son, som kommer!" Genast ilade Hasub till porten. Den öppnades, och en resklädd man instörtade. Efter honom följde lastade mulåsnor och kameler med sina bördor. Den gamle omfamnade och kysste sin son med uttryck af innerlig ömhet och glädje, men Salathiel mottog sin faders helsning med likgiltighet och köld. Enligt österländska bruket borde han genom bugning och knäböjande betygat sin vördnad för den faderliga myndigheten, men dertill gaf han sig icke

tid. Han såg sig ifrigt omkring, anvisade kameldrifvarne och sina öfriga följeslagare den plats, der de medförda packorna borde aflastas.

"Våra fäders Gud vare lofvad!" utropade den gamle. "Har du haft framgång under din resa? Har Herren välsignat dig? Och medför du mycket af främlingarnes skatter?"

"Allt har gått väl, fader," svarade den unge mannen, "och jag kommer ju i lagom tid för att lemna mina bidrag till tempelskatten!"

"Väl," sade fadern. "Jag vill höra berättelsen om ditt värf. Men hvila dig först och säg, hvilka romerska främlingar du skickat oss till gäster!"

"Äro Flavius och göten redan här?" frågade Salathiel, i det hans öga träffade främlingen, der han satt på något afstånd vid fikonträdet. "Det är en rik patricier," tillade han hviskande. "Han får icke slippa undan oplockad." Efter dessa ord ilade han till romaren, bugade sig flera gånger för honom och utgöt sig i en ström af höfliga ordasätt, hvilka denne med ett stolt småleende afhörde.

Salathiel gick derefter till sin moders rum, medan slafvinnorna beredde det vederqvickande badet och den derpå följande måltiden. Den gamle Hasub tillsåg, att kamelernas och mulåsnornas bördor infördes i förrådsrummen. Flavius tröttnade att beskåda detta och gick in i sitt rum.

Emellertid hade den unge Salathiel afklädt sin resdrägt. Hans fötter hade slafvinnorna öfvergjutit med balsam och fästat sandalerna på dem. Hans skägg hade blifvit inrökt med dyrbar rökelse. Hans hufvud ingneds med välluktande olja, och han iklädde sig den lätta lifrocken, ketonet, som i snitten skilde sig föga från qvinnornas. Mot sin moder visade den unge köpmannen ännu mindre uppmärksamhet än mot fadern. Enligt judarnes lag hade modern ingen arfsrätt, och i fall hon blef enka, berodde hela hennes lif af sonens godtycke. Vanligen nedsjönk den gamla då till den första slafvinnan, ehuru hon emellanåt, om det var en son med ädlare känslor, öfver

honom bibehöll ett välde och inflytande, som mången gång öfvergick till och med det, som egdes af hans mest älskade hustru. Sedan Salathiel blifvit välkomnad af sin moder, gick han upp på loftrummet. Så snart den gamle Hasub slutat sitt värf på gården begaf han sig äfven dit upp.

"Nu, min son," begynte den gamle, i det han satte sig, "beskrif för mig hvar du varit och hvad framgång du haft hos hedningarne. Jag vill sedan underrätta dig om tillståndet inom vårt land."

"Fader," afbröt honom Salathiel, "hvem är öfversteprest? Har tempelskatten vunnit stor tillväxt?"

Den gamle Hasub strök sig om skägget. "Våra fäders Gud," sade han, "har icke öfvergifvit sitt folk. Vi hafva från Alexandria fått ganska betydligt. Äfven bröderna i Grekland hafva varit flitiga. Skatten förkofras. Hannas har nu lemnat öfversteypresterliga myndigheten åt Kaifas, som går i hans fotspår och, vid yngre år samt med friskare krafter, är bördan vuxen. Hur fann du bröderna i Grekland?"

"Min fader," svarade Salathiel, "jag beslöt att besöka sjelfva våra fienders källa. Jag har sett det sjuhöfdade vilddjuret, jag har varit i Rom. De äro ett vildt folk dessa romare, tanklösa och förderfvade, så att man med dem kommer hvart man vill, så framt man icke retar dem att gripa till svärdet; men de älska blod. De hafva sugit till sig stora skatter från alla verldens delar, men de låta dem lika lätt fara. Min resa till dem skedde i en välsignad stund. Jag köpte i Byzanz tolf unga slafvinnor från Armenien och sålde dem i Rom åt kejsarens gunstling, Sejanus. Den hedningen har redan uppoffrat dem alla åt sin tygellösa grymhet; men han betalte dem väl. Kejsarinnans syster, som hade sett slafvinnorna, beställde några gossar af samma stam genom mig. Jag upptäckte hos en gammal qvinna vid Ostia en blåögd gosse, som jag köpte, klädde i en dyrbar drägt och sålde åt henne. Innan hon upptäckt hvem han var, hade hon redan mördat honom. En af senatorerna lemnade mig sin hustru för att bortföras, sedan han

afskurit hennes tunga. Han betalade mig tiotusen drakmer, och jag förde henne till Pestum. Men der hade hon en rik broder, till hvilken hon skref ett bref, och fick tolf tusen drakmer af honom. Mot den summan gaf jag henne fri, hvarefter hon med sin broder reste till Rom för att utkräfva hämd af maken. I Italien är handeln med slafvar den förnämsta. Våra bröder skaffa gladiatorer för deras kämpaspel från Gallien och Germanien; men intet betalas så väl som unga och vackra gossar och flickor i de förnäma husen. Från Pestum förde jag ett par sångerskor och en lyrspelerska till Kartago, som kejsaren låter ånyo bebygga. Hade icke ståthållaren, Fabius Licena, köpt dem, så skulle jag på dem gjort en betydlig förlust, men Herren hafver gifvit främlingarne i vår hand. Jag vill nu söka från Arabien och Egypten öfverföra flera unga döttrar till den stora staden. Der finnas ännu många, som ega stora skatter, och så länge parterna och perserna ännu icke äro kufvade, kunna de väl draga till sig mera."

"Du har rätt," sade den gamle Hasub. "Så länge deras svärd är draget, kunna de väl uppskära äfven guld, och så länge de uppskära, kunna vi insamla i ladan. Huru mycket ernar du nedlägga i templet?"

"Trehundra gånger tusen drakmer," sade den unge menniskohandlaren, "och ändå behåller jag tillräckligt för fortsättningen af min handel."

Den gamle slog häpen tillsammans sina händer. "Min son," sade han, "du är en prydnad för ditt land, du är en hörnsten i Israel. Jag säger dig, den dag skall komma, då tempelskattens nycklar ligga i din hand."

Ett stolt och sjelfförnöjdt småleende visade sig på den unge judens ansigte, och medan han lekte med tofsarne i sin dyrbara gördel, såg han ned i marken framför sig. "Vore den dagen inne," sade han, "så skulle det sjuhöfdade vilddjuret stöta sönder sina hufvuden mot murarne af Zions borg."

Den gamle upplifvades af sonens förhoppningar, och svarade: "Spiran tycktes hafva blifvit tagen från

Juda, ty hedningarne äro mäktigare med svärdet. Men då vi samla till oss alla deras penningar och de slutligen af oss måste köpa sjelfva de vapen, hvarmed de utgjuta hvarandras blod, då äro vi i sjelfva verket verldens herrar. Ser du, min son, visligen hafva de uttänkt det, våra fäder, som funno, att myntets makt är större än svärdets. Se, ännu en gång skall Judas' horn varda upphöjdt, och alla hedningar skola offra till Jerusalems tempel!"

Salathiel besinnade sig några ögonblick och hemtade sig snart från den patriotiska hänförelsen. "Huru är det med våra gäster, fader?" sade han. "Huru länge ämna de dröja, och hvad är patriciernes syfte?"

"Jag känner det icke," sade den gamle. "Han reser förmodligen till ståthållaren Pontius, der han säkert är ämnad till befälhafvare för någon af fiendernas legioner. Han har dock icke stort följe; men han kan medföra betydligt på fyra mulåsnor, som äro lastade med hans saker."

"Mycket penningar medför han icke," invände Salathiel, "ty sådana lemna dessa patricier helst qvar i sin fädernestad, i tanke att suga det land, dit de komma, men Herren har icke förlänat dem vishetens gåfva, då de tro, att de kunna förtjena något i vårt land. Emellertid är ynglingen af en rik och förnäm slägt, och han kan gagna oss kanske mer med sitt inflytande hos andra än med de penningar han skulle betala ur sin egen pung."

"Men min son," sade den gamle Hasub, "man bör icke heller förakta den penning, om äfven liten, som vinnes genast och utan omsvep. Penningen är bättre i fickan än det tomma förordet, om det äfven gällde af en konung eller furste."

"Det är likväl bättre understundom," invände Salathiel, "att låta främlingen behålla något, tills det hinner föröka sig, då man sedan i alla fall kan taga allt."

"Jag skulle just önska," inföll Hasub, "att du rätt kunde plocka detta Belials barn! Han vågade gå efter vår Naema och tilltala henne. Jag hindrade

honom likväl, men med all höflighet. Dock, om du kan, så skaffa bort honom ju förr desto hellre, den hedniska sonen af en hund."

"Han har sett Naema?" frågade Salathiel med liflig uppsyn. "Har han talat till henne? Och hvad säger hon derom?"

"Hon var förstenad af förskräckelse," sade den gamle. "Hon har i natt varit nära döden af en häftig sjukdom, men här har en stor läkare uppkommit, och genom hans ord har hon blifvit helbregda igen."

"Svarade hon intet?" upprepade Salathiel sin fråga.

"Nej," sade den gamle; "men jag ämnar skicka henne till vingården. Der kan hon förblifva i trygghet till dess främlingarne äro bortresta. Nu har hon gått att söka läkaren och tacka honom."

"Är hon skön, fader?" frågade Salathiel. "Du har väl icke ännu trolofvat henne åt någon?"

"Nej, men jag måste väl snart göra det," sade den gamle. "Många ynglingar hafva begärt henne, men jag har icke funnit någon, åt hvilken jag velat skänka mitt barn."

"Det är godt!" sade Salathiel. "Ynglingarne i Kapernaum kunna dock icke köpa en sådan perla, som Naema. Hon måste vara ganska skön!"

"Hon är en krona bland jungfrur!" inföll den gamle, som gerna ville prisa sin dotters egenskaper.

"Vi vilja tänka på saken," afbröt Salathiel. "Nu måste vi begifva oss till våra gäster."

---

4. Brodern.

Salathiel begaf sig till Flavii rum. När han gick öfver gården, kom Zalmona ensam tillbaka. Vid åsynen af sin herres son blef hon på en gång bestört och glad. Hon ville störta fram för att helsa honom

välkommen, men ifrig som han var, märkte han henne icke. Han gick hastigt till romaren och drog dörren till efter sig.

"Min nådige herre," begynte han, "ni är en främling i vårt land och möter säkert mången obehaglighet, som det eljest skulle vara min högsta förnöjelse att afstyra. Om ni för mig behagade upptäcka edra önskningar, skulle det blifva min högsta pligt och mitt största nöje att söka uppfylla dem. I, Roms höge söner, ären våra herrar. Tala, herre, eder slaf hör er."

"Säg icke så, min vän!" afbröt honom romaren. "Jag kommer icke i ditt hus såsom ovän eller för att förorsaka dig kostnader och besvär. Din gästfrihet vill jag tacksamt belöna. Säg mig, min vän, hvem var den unga flickan, som lemnade huset strax före din hemkomst? Jag gissar, hon var din syster."

Salathiels ögon riktades med uttryck af lurande slughet på romarens uppsyn. "Ja, det var Naema," sade han; "min faders dotter. Hon är en from och en väl upptuktad jungfru, och min fader har ännu icke sålt henne."

"Hvad säger du?" inföll romaren med gnistrande ögon. "Säljen I här i landet edra döttrar? Kan man få köpa dem?"

"Ni förstår mig icke rätt, herre," sade Salathiel. "Att sälja eller trolofva är hos oss detsamma. När en fader och, vid hans frånfälle, brodern finner en man, som vill ega jungfrun och som han anser för henne passande, säljer han henne och brudgummen måste betala henne, allt efter hennes skönhet och egenskaper."

"Så!" inföll romaren. "Din systers egenskaper hafva således icke ännu funnit någon köpare? Säg mig i förtroende hvad man betalar för en sådan jungfru som hon?"

Salathiel smålog listigt. "Ack, min herre," sade han, "fråga icke så! Ni har likväl intet allvar med saken; och ett äktenskap med en främling kan icke komma i fråga."

"Hvarför icke?" frågade romaren. "Är det då något så nytt och ovanligt? Jag vill tala vid din syster."

"Det är icke enligt med våra seder," svarade Salathiel; "och min fader, som är särdeles sträng att följa fädernas läror, skulle aldrig gifva sitt samtycke att öfverlemna henne åt en främling."

"Nå, den gamle må tänka hvad han vill och göra hvad han behagar: men med dig, min vän, som sett det eviga Rom, som bättre känner verlden, med dig kan jag handla öppet. Vill du sälja mig flickan? Jag vill enkelt och uppriktigt säga dig, att jag såg hennes ansigte denna morgon; och hon är skön, skönare än jag sett någon Italiens dotter. Jag vet hvad värde du sätter på guldet. Jag medför tiotusen drakmer, och jag bjuder dig dem. Dessutom vill jag lofva dig att, om flickan vill följa mig, skall hon ingenting sakna. Jag vill behandla henne så vänligt och mildt, att hon aldrig skall få lust att öfvergifva mig. Låt mig blott få tala vid henne! Du skall få se, att hon följer mig frivilligt. Hon skall icke motstå min brinnande kärlek."

Salathiel antog en bedröfvad uppsyn. "Ack, herre," suckade han, "det är icke möjligt. Hvad skulle man säga om mig! Jag bör icke ens lyssna på edra fagra ord."

"Här hör oss ju ingen," afbröt romaren. "Tänk på tiotusen drakmer! De äro dina, om flickan följer mig. Dessutom, min vän, kan jag väl göra dig någon tjenst, som möjligtvis kan vara mer värd än sjelfva penningsumman. Låt oss här i tysthet uppgöra vår öfverenskommelse! Om du vill, behöfver ingen veta den, icke ens flickan."

"Min herre," invände juden, "saken är alltför vigtig att så hastigt afgöras. Dessutom endast tiotusen drakmer för Naema! — Det är ju icke mer än jag i Rom får för en armeniska."

"Beror det derpå," inföll romaren, "så kunde väl den saken hjelpas. Så snart jag kommer till Jerusalem, till min slägtinge Pontius, har jag så stora penningsummor att lyfta, som jag finner för nödigt.

Men jag medför icke mer än de tiotusen drakmerna.“

Salathiel ryckte på axlarne. “Vet, min herre,“ sade han, “min fader måste betala min moder med tretiotusen, när han förde henne hem. Israels döttrar äro icke fala för en så lumpen penning.“

“Godt, min vän!“ inföll den hetsige romaren. “Flickan är för skön för ett sådant köpslagande. Jag ger dig tretiotusen drakmer för henne. Du får hemta denna summa i Jerusalem. Men flickan måste jag hafva med mig!“

Salathiel gick en stund af och an på golfvet. Slutligen sade han: “Välan! Ni får hemta henne, min herre. Jag vill ställa så till, att hon finnes i vår vingård, när ni reser härifrån. Ni kan då medtaga henne derifrån. Men nu, tills vidare, låt detta vara en hemlighet oss emellan!“

“Vare det sagdt!“ sade romaren. “Jag vill lita på er.“

“Och penningarna?“ inföll juden. “Ni lemnar mig hvad ni medför samt en förskrifning på det öfriga. Jag träffar er i Jerusalem vid påskhögtiden. Men ni måste äunu lofva mig en sak: och det är ett fribref af eder slägting, ståthållaren Pontius, att drifva handel i hela hans ståthållaredöme. Äfven önskade jag, att han skrefve ett bref till pretorn i Egypten till mitt bästa, ty jag ämnade hemta en skeppslast från Memfis och Tebe. Dertill behöfvas stora penningar, herre, och jag räknar på eder!“

Flavius ryckte på sig häftigt. “Du har stora förslag! Men räkna du på mig, som jag räknar på flickan! — Ha!“ fortfor han och gned sina händer; “det är dyrt, men mitt svärd skall utkräfva penningarna!“

En blick, som i detsamma träffade juden, var ganska betydelsefull. Salathiel märkte den och sade för sig sjelf, i det han vände sig inåt gården: “Stolte romare! Du menade, att just jag och mitt folk skola betala det. Men du känner icke oss israeliter!“

Derpå lemnade Salathiel rummet. Han märkte icke, att den mörka Zalmona stått utanför dörren.

Nu kastade hon sig till hans fötter för att, enligt landets sed och sin pligt, kyssa hans hand. Likväl hade ett moln af missnöje, lika mörkt som hennes egen hy, lägrat sig öfver hennes ansigte. Salathiel betraktade ett ögonblick den kraftfulla flickans växt med en slafhandlares kännareblick. "Min uträkning skall slå in," sade han för sig sjelf. "Sådana gestalter skola finna afsättning i Rom!" Derefter lemnade han henne och skyndade till sin fars rum.

Flavius, som emellertid fägnat sig åt sin handel, lemnade snart sitt rum i afsigt att uppsöka sin följeslagare.

Herigarius ankom i detsamma. Öfver den ärlige götens ansigte hvilade ett uttryck af lugn och fryntlighet. "Det är en vacker stad, Flavius!" sade han. "Jag har varit ända nere vid stranden och sedan uppe vid vingården, der vi först träffade vår välmenande värd."

"Men, Herigarius," hviskade romaren, "såg du hvart flickan gick?"

"Ja," svarade Herigarius, "hon gick till vingården, der jag först såg henne."

"Det är godt," yttrade Flavius. "Den judiske menniskokrämaren får lätt att hålla ord. Också skall jag vederbörligen passa på honom, i fall han tillämnar något försåt eller någon list ligger härunder. Vet, Herigarius, jag har köpt flickan!"

Göten betraktade honom med ett uttryck af bestörtning. "Hvad säger ni? Är hon slafvinna?" frågade han. "Jag trodde, att hon var köpmannens dotter."

"Hon är det," återtog Flavius; "men här i landet säljer man sina döttrar och systrar. Säg mig, Herigarius, hvad gjorde flickan vid stranden, dit du följde henne?"

"Hon gick in till en fiskare och frågade efter den man, som lärer vara särdeles märkvärdig här på orten. Det är en läkare, som lär ha återgifvit henne sin helsa. Men hon fann honom icke. Hon tycktes sörja

djupt deröfver; och det var med tårfulla ögon hon begaf sig till vingården.“

“Nå, det är godt, att hon är der!“ yttrade Flavius. “Om den unge juden ville skynda sig, så kunna vi ganska snart fortsätta vår resa. Du, Herigarius, se till att du kan få köpa en åsna. När jag köper en flicka, så är det tillbörligt, att du köper åsnan, på hvilken hon skall rida.“

“Jag idkar ingen menniskohandel,“ sade göten, “och åsnan kan ni låta en af edra tjenare köpa, ty jag för min del såge helst, att ni förskonade oss från qvinnosällskap. Det faller sig mindre beqvämt för krigare, som hafva allvarliga värf att utföra.“

“Blif icke ond, min bäste Herigarius!“ inföll romaren. “Du har ju alltid visat mig så mycken vänskap och följde också nu min flicka, medan jag köpte henne.“

“Jag ångrar det,“ afbröt Herigarius; “men det kan numera icke hjelpas.“

“Se der kommer nu vår gamle värd,“ tillade han i detsamma. “Jag måste gå och helsa honom.“ Med dessa ord gick han till den gamle och räckte honom handen på sitt götiska sätt. Men den rättrogne israeliten vågade icke vidröra den erbjudna handen, utan bugade sig flere gånger med betygelser af djup vördnad.

“Min herre,“ sade han, “nu är vår måltid färdig. Värdigas hålla den till godo!“ Vid dessa ord visade han, under ett linnetak på andra sidan af gården, tillredelserna till måltiden.

På marken under väftaket var en gläusande läderduk utbredd. På detsamma stod ett bord, knappt en half aln högt. Der omkring voro framsatta hvilosängar på hvilka gästerna skulle intaga en liggande ställning. Slafvinnorna framburo skålar med vatten för att begjuta gästernas händer och fötter. De intogo derefter sina platser och äfven Salathiel infann sig. Allt hvad Palestinas jord framalstrat läckrast, var af den gamle köpmannen samladt. Fikon, honung och mjölk samt åtskilligt bakverk utgjorde den hufvudsak-

liga måltiden. Åtskilliga frukter och ett förträffligt, starkt vin kryddade den.

Under måltiden bestod samtalet endast i ömsesidiga artigheter. Herigarius förtärde både vin och föda såsom för hans starka natur lätt och tjenligt. Med en vällustings förfinade smak bedömde Flavius hvarje frukt och det ypperliga vinet. Den gamle Hasub tycktes försänkt i djupa tankar och tilltalade endast sina gäster så mycket som höfligheten fordrade. Salathiel, som icke förstod sig på bordets nöjen, betraktade endast med ett eget uttryck af snålhet allt hvad gästerna och isynnerhet Herigarius förtärde.

Efter måltiden uppstodo alla fyra. Salathiel gick afsides med Flavius, medan Herigarius i slafrummen uppsökte sina följeslagare och befalde dem rusta i ordning till afresan. Den gamle Hasub blef emellertid af Zalmona kallad till sin hustru.

Flavius och Salathiel närmade sig en af de lastade mulåsnorna, der den förre lät öppna en säck och ur densamma framtog en påse, full af mynt, hvarur, i Herigarii åsyn, som icke kunde dölja sin harm och sitt förakt, uppräknades de tiotusen drakmerna. Derefter framtogs ett stycke egyptiskt byssuspapper, hvarpå Flavius med en rörpenna tecknade sitt skuldebref. Sedan handeln var afslutad, kallade Salathiel till sig en groflemmad man med vild uppsyn, som hörde till hans tjenare. Mannen hånlog hemskt vid Salathiels hemliga hviskning och aflägsnade sig hastigt; men i detta ögonblick framstörtade den gamle Hasub, med ansigtet lågande af vrede och ögonen gnistrande af raseri. Hans gamla hustru följde honom. Hon hade afkastat sin högtidsklädning och strött aska på sitt grå hufvud. Vid åsynen af sin son uppgaf hon ett rysligt skri.

Salathiel ryste tillsammans vid det genomträngande skriket; men den iskalle menniskohandlaren hade snart besinnat sig. Han gömde förskrifningen i sin barm och tog den tunga penningpåsen under armen. Derefter vände han sig kallsinnigt mot sina föräldrar. "Gamle fader," sade han, "se till, att dessa penningar

blifva förvarade! Och du, qvinna, tig och ga till ditt rum! Jag har hunnit den ålder, att jag vill befalla här. Jag har makt liksom rätt dertill, och jag vet hvad jag gör.“

Den gamle Hasub sjönk sanslös till marken. “Salathiel, min son!“ var allt hvad han förmådde utropa. Men den unge köpmannen lade penningpåsen vid hans sida, och under det gubben jämrade sig och klagade, grep han med båda händerna i den dyrbara skatten.

“Slafvinnor,“ sade Salathiel, i det han pekade på sin moder, “fören denna genast till sina rum!“

Slafvinnorna tvekade; men främst bland dem framträdde den mörka Zalmona. Hon betraktade några ögonblick Salathiels kalla och beslutsamma uppsyn. Derefter fattade hon sin fru om lifvet, vinkade åt de öfriga att följa sig och bar henne bort, under det dofva klagoljud och vilda förbannelser strömmade från den sanslösa gamlas läppar.

Främlingarne voro nu färdiga till afresan. Herigarius kastade sig upp på sin häst. “Jag kan icke fördraga detta,“ sade han. “Jag lemnar er, Flavius, att sjelf utföra er afskyvärda gerning. Jag rider långsamt utefter stranden till Tiberias och väntar er der.“ Med dessa ord svängde han ut genom porten.

Flavius kastade sig också på sin häst. Hans uppsyn hade blifvit mörkare. “Skynda,“ sade han, “jag älskar icke klagoskrän och tårar. Följ oss, Salathiel, och fullgör nu din förbindelse!“ Porten öppnades, och åtföljd af sina tjenare samt den judiske köpmannen, lemnade han Hasubs gård. Då porten tillslöts efter dem, upphof den gamle, der han vältrade sig på marken och slet håret af sitt gråa hufvud, ett isande jämmerskrän.

Men öfver gården sprang också med snabba fötter, den etiopiska slafvinnan och försvann genom porten.

Naema satt i vingårdstornet och såg utåt sjön, bedröfvad att icke hafva funnit läkaren och för honom fått yttra sitt tacksamma hjertas känslor. Äfven var hon skakad af den rysning, som hon erfarit för främ-

lingen. Hon hade öfverlefvat den vigtigaste dagen af sitt lif, och de omvexlande intrycken stormade ännu förvirrade genom hennes bröst. Då såg hon vingårdsporten öppnas. Salathiel inträdde först; men efter honom såg hon den förhatlige främlingen. Likväl förjagade hon snart känslan af sin fruktan för främlingens närvaro genom tanken att återse sin broder efter så många resor och faror. Hon skyndade ned att möta honom.

Då hon såg honom komma mellan vinrankorna, stannade hon vid foten af tornet, utsträckte sina armar och knäböjde, såsom en österländsk qvinna gör för den, som är herre öfver hennes lif. "O, min moders son," sade hon, "välsignad vare ditt ansigte, att du är återkommen till oss!"

"Stå upp, Naema!" sade han, i det han gick fram och tog henne vid handen. "Vid Abrahams Gud," tänkte han för sig sjelf, "hon har blifvit skön! Tretiotusen drakmer äro icke för mycket."

Hon förde hans hand till sina läppar och kysste den häftigt. Derefter stod hon upp och väntade under en ödmjuk och lydig åtbörd hans befallningar.

"Följ mig, Naema," sade han, i det han förde henne fram mot Flavius, som stod väntande vid porten, "Följ mig till denne främling! Du måste hädanefter lyda honom och underkasta dig hans vilja. Han är din herre."

En rysning ilade genom flickans lemmar. Häftigt slet hon sig lös från broderns hand och kastade sig på knä. "Nej, nej, broder!" sade hon; "icke han, utan du är min herre."

"Han är det," afbröt Salathiel. "Du är såld åt honom. Stå upp och följ honom!"

"O nej!" utropade flickan, "jag är icke såld. Min fader kan icke sälja mig åt en främling. Han känner ju icke vårt språk, våra lagar, vår Gud! Nej, nej, jag är icke såld åt en hedning!"

"Du är det, qvinna," sade Salathiel hårdt. "Gör intet onyttigt motstånd. Utgjut ingen fåfäng klagan!"

"Min broder, o min broder!" bad hon och omfamnade hans knän; "vill du förskjuta mig? Kan du öfverlemna din syster i hedningarnes våld? O, min broder, förbarma dig öfver mig?"

Men han stötte henne tillbaka. "Handeln är afgjord," sade han. "Dina böner äro förgäfves. Tig och lyd!"

Nu framträdde Flavius. "Frukta icke, unga flicka," sade han på grekiska. "Jag vill behandla dig med mildhet. Du skall snart finna att du i mig eger en slaf i stället för en herre, om du blott vill. Men du måste lära känna mig närmare. Följ mig nu!"

Salathiel uppreste henne från marken, och hon satte händerna för sitt ansigte. Men han ledde henne ut genom porten. Der stod en sadlad mulåsna. Salathiel upplyfte den gråtande på dess rygg. Flavius fattade tyglarne, och under det flickan, högt gråtande, utsträckte armarne till afsked från sin hembygd och sin omensklige broder, förde främlingen henne bort med sig.

---

5. Slafvinnan.

Genesaret omgifves af en krans romantiska berg. Dess lätta och genomskinliga vatten leker vid en klippig strand från Kapernaum, förbi Betsaida och Tiberias, ända ned till Tarichæa, derifrån Jordan fortsätter sitt lopp bort till Döda Hafvet. Denna strand prydes af terrassvis uppstigande vingårdar och åkerfält, medan på sjöns motsatta sida Gaulonitis' höjder bilda en förmur mot Syriens sandöknar. Tetrarken Herodes Antipas hade valt stränderna af denna herrliga sjö till sin käraste vistelseort, då han besökte

Jerusalem. På hans befallning uppreste sig från en ringa fiskarby det praktfulla Tiberias. Kejsar Tiberius hade sjelf utsett platsen. Herodes gjorde allt för att smickra sin herre genom den glans, som den nya staden skulle gifva åt hans namn. Han hade nybyggt ett palats af marmor, prydt med grekiska bildstoder, och ur dess sköte utgingo de blodiga befallningar, för hvilka ofta Gallien bäfvade. En romersk besättning skyddade honom midt ibland det hat, som hans tyranniska åtgärder eljest ådragit honom. Om han derför kunde kalla sig sjelfherrskare öfver sitt folk, så måste han köpa sig denna makt genom att sjelf vara romarnes slaf.

Det var derför som Flavius med ett byte, hvilket han visserligen hade lika liten rätt att köpa som Salathiel att sälja, sökte komma inom Tiberias' område och således under Herodes' beskydd. Men om han föreställt sig att den unga israelitiskan genom motstånd eller klagan skulle kalla den judiska befolkningen i grannskapet till sin hjelp, så misstog han sig. Hon gaf fritt lopp åt sina tårar, men följde stum och ödmjuk sin nye herre.

Då Flavius och hans följeslagare nalkades det muromgifna Tiberias, blefvo de varse Herigarius, som stannat framför dem. Flavius vinkade åt honom.

"Du har då gjort din handel?" yttrade Herigarius, då romaren kom honom till mötes.

"Ja," svarade Flavius, "det lyckades, och flickan skall väl snart gifva sig tillfreds så snart hon hunnit gråta ut. Hon är långt mera stilla och undergifven än jag vågade hoppas. Också skall hon icke få skäl att beklaga sig öfver mig."

Herigarius kastade en blick full af medlidande på den unga flickan, hvilken tycktes känslolös för allt som omgaf henne och endast försänkt i egna bittra känslor. "Det arma barnet!" yttrade han för sig sjelf "men till ett slägte hör hon, som icke är bättre värdt. Att sälja sin egen dotter eller syster, det vågar icke en gång en — romare."

"Låt oss skynda in i staden!" sade Flavius. "Jag har ingen ro förrän vi befinna oss inom Herodes' palats. Jag har bref från fältherren Lælius. Han skall säkert mottaga oss väl."

"Men hvart skall flickan taga vägen?" frågade Herigarius. "Det passar icke för en romersk krigare att föra en sådan i sitt sällskap."

"Jag ämnar icke skiljas från henne," svarade Flavius. "Den enda svårigheten jag har med henne, är att hon icke eger en annan qvinnas sällskap. Jag måste köpa en annan slafvinna för att muntra upp henne."

Efter detta samtal redo de inåt staden.

Med känslor af namnlös fasa, lik ett offer som ledes till altaret, inträdde Naema i den för henne främmande staden. Då det praktfulla marmorpalatset med sina bildstoder och förgylda prydnader framstod för hennes blickar, kände hon sig betagen af en djup ångest. Det var hedniska bilder, det var afgudar, ibland hvilka hon befann sig, och den rättrogna israelitiskan trodde sig nära att öfvergifvas af sina fäders Gud. Att erkänna den för sin herre, som ville knäböja för "gudar, hvilka med händer gjorde äro," var den djupaste olycka, hvari hon kunde känna sig störtad. Men känslan af den pligt, som hennes försäljning lade på henne, låg dock klar i hennes själ. Hon erkände ödmjukt sin broders rätt att i faderns namn bestämma öfver hennes öde, och derigenom kände hon sig ega en högre styrka än en qvinna, hvilken icke blifvit uppfostrad bland begreppen om slafveriet och dess tunga pligter.

Så snart de resande kommit till Herodes' palats, sände Flavius en af sina tjenare till honom. Denne återvände genast, med kallelse till patriciern att inträda i furstens eget rum, medan åt hans följeslagare en liten byggnad på gården blef anvisad såsom herberge. Herigarius utsåg utanför densamma platsen för hästarne och slafvarne, och slutligen visade han med en dyster blick in Naema. Hon lydde, stum och undergifven.

Den lilla byggnaden på palatsets vida borggård var omgifven af några sykomorer, som med sina mörka löf gåfvo en svalkande skugga åt densamma. Det var egentligen ett lusthus, der den vällustige herrskaren plägade hvila sig under middagens hetta, och det var på grekiskt sätt försedt med låga bänkar rundtomkring väggarne. Några af Flavii medförda saker inburos af slafvarne; vatten frambars från cisternen och Herigarius sade till den stumma flickan: "Gör allt i ordning åt din herre! Han tänker väl blifva här åtminstone öfver morgondagen!"

"Hvad skall jag göra i ordning?" frågade hon bäfvande.

Herigarius betraktade henne med ett uttryck af medlidande och svarade: "Han må sjelf gifva dig sina befallningar. Jag går ut att bese staden. Du har att befalla öfver din herres slafvar. Jag vill tillsäga dem att lyda dig." Efter dessa ord lemnade han rummet.

Då den unga flickan blef ensam, såg hon sig uppmärksamt omkring. Utanför det lilla lusthuset sysslade slafvarne med hästar och åsnor. Ingen inträdde likväl, och Naema fann snart sin ensamhet ostörd. Då gick hon till ett hörn af rummet i skuggan af en pelare. Der sjönk hon tillsammans med böjda knän och händerna för sitt ansigte. Hon stödde hufvudet mot pelaren, och ur djupet af hennes hjerta stego ångestfulla böner upp till Hans tron, som hon med Davids ord kallade herrars Herre.

Länge hade hon legat så, försmältande i smärta, då en röst hördes uti rummet, halfhögt hviskande: "Min herres dotter, stå upp! Din tjenarinna är här."

Det var den mörka etiopiskans röst, och vid dess ljud sprang Naema upp. Hon flög slafvinnan kring halsen och tryckte sig med ett uttryck af sanslös glädje intill hennes kraftfulla, svarta gestalt. "Hvem har skickat dig, Zalmona?" frågade hon. "Kommer du att frälsa mig?"

"Jag kommer från din moder," svarade Zalmona. "Kom och följ mig! Jag vill föra dig hem till henne

eller dö. Din broder har sålt dig, men din fader vill taga dig tillbaka."

"Så kom då och låt oss skynda!" utropade flickan; "långt, långt bort från detta afgudars näste! Ve öfver hedningarne! Våra fäders Gud skall icke låta oss blifva ohämnade."

Herigarius inträdde i detsamma och såg strängt på de båda qvinnorna. "Hvem är den svarta?" frågade han. "Huru har hon kommit hit och hvad vill hon med en romares egendom?"

Naema föll bäfvande ned till slafvinnans fötter, men Zalmona upplyftade henne och sade: "Hon är min herres dotter. Jag har lemnat hans hus för att följa och tjena henne. Är du den herre, åt hvilken hon har blifvit såld, så beder jag dig: skilj mig icke från henne! Jag vill äfven tjena dig och dö för dig för hennes skull."

"Dröj här, tills hennes herre kommer," sade Herigarius, "ty det är icke jag, som köper menniskor. Jag är en främling, men jag är fri med mitt svärd. Jag känner mitt hjerta bevekt af din nöd, du unga, sköna landets dotter, och jag vill säga dig ett ord till tröst. Flavius är ingen grym herre. Han har ett flyktigt hjerta, men icke elakt. Om du lyder honom, skall han alltid vara vänlig emot dig, äfven sedan hans hjerta vändt sig till en annan skönhet." Herigarius lemnade åter rummet.

"Min herres dotter," hviskade Zalmona. "Vi måste vara listiga såsom ormar. Jag vill säga dig huru vi skola göra. Så snart tillfälle erbjuder sig, vilja vi fly genom stadsporten. Mina fötter äro vana att genomvandra öknarnes vida rymder. Om du icke förmår att gå, vill jag bära dig, och vägen har jag lärt känna, då jag sprang den i dina spår."

"Men, Zalmona," invände flickan efter något besinnande; "jag är såld! Kan jag fly från den, som blifvit utsedd till mitt lifs herre?"

"Är han icke en hedning!" inföll etiopiskan. "Ditt folk aktar ju icke hedningarne annorlunda än som hundar. Hvad är du skyldig dem för tro?"

Naema skakade på hufvudet och teg. Zalmona satte henne på bänken och tog plats vid hennes fötter.

Då Flavius hade besökt Herodes, skyndade han in till föremålet för sin kärlek. Då han inträdde, kastade sig Zalmona, som emellertid af sin herrskarinna fått närmare underrättelser om förhållandena, ned för hans fötter och satte med en åtbörd lika betydelsefull i forntiden, som ännu hos Afrikas folk, hans fot på sitt krusiga hufvud. Naema stod darrande och såg på honom, och i hennes blick hade det bönfallande uttrycket för ett ögonblick förjagat det af fruktan. "Hvad viljen I?" frågade Flavius. "Hvad åsyftar detta?" Då Zalmona till honom framställt samma bön som förut till Herigarius, gaf han gerna sitt bifall. "Men vi måste genast fortsätta vår resa," sade han. "Jag vill också förskaffa dig, etiopiska slafvinna, en mulåsna. Vårda du den israelitiska flickan, ty du tillhör henne från denna stund." Han gick ut och skickade en af slafvarne att uppsöka Herigarius, medan de öfriga lastade hästarne och gjorde i ordning till afresan.

Naema och Zalmona hade knappast haft tid att yttra sin glädje öfver att få följa hvarandra, då Flavius åter inträdde. Han satte sig på bänken och betraktade några ögonblick de båda qvinnorna. Slutligen sade han: "Kom hit till min sida du, Naema, och du, etiopiska, sätt dig vid porten!"

Zalmona lydde genast. Naema nalkades med långsamma steg och stälde sig framför sin herre.

"Naema," begynte Flavius, "hatar du mig, eller är det endast ditt väsendes medfödda blyghet som gör dig så tvekande? Säg mig, ser jag då så förfärlig ut, eller tror du, att jag vill behandla dig med hårdhet? Vet då, att jag älskar din ungdom och skönhet, att jag vill ditt väl. Du skall hos mig finna lycka och nöjen, långt skönare än i det instängda fängelset i din faders hus. Var icke rädd och förlägen!"

"O, min herres son!" sade Naema, i det hon upplyfte de stora, mörka ögonen mot honom så öd-

mjukt bönfallande, att en helt ny, besynnerlig känsla ilade genom romarens bröst, "var mild emot din tjenarinna, men tro icke, att några nöjen kunna för den landsflyktiga ersätta fädernehemmet. Låt mig vara bland dina slafvinnor och befall hvilka pligter jag bör fullgöra, men unna mig att dyrka mina fäders Gud och att bevara mitt hjerta åt honom! Om jag icke alltid kan återhålla mina tårar, så förlåt den öfvergifna den känsla af saknad, som framkallat dem, och tro icke, att det är trots och knot!"

"Dina ord gripa mitt hjerta," svarade Flavius. "Jag skulle beklaga dig, om icke sjelfva din smärta gjorde dig skönare. Du skall icke blifva missnöjd med din nye herre, förlita dig derpå! Hvad jag mera har att säga dig måste jag uppskjuta, till dess vi komma till det hus, der jag ämnar anordna allt för vår beqvämlighet."

Herigarius inträdde i detsamma och sade att allt var färdigt. Den unga Naema insvepte sig i sin slöja; etiopiskan tillsåg, att den mulåsna, på hvilken Naema skulle rida, var i behörig ordning. Sjelf kastade hon sig derefter med en öfvad ryttarinnas styrka upp på en annan och höll sig tätt efter sin herrskarinna. Flavius red i spetsen för den lilla truppen, och Herigarius slutade den.

Solen hade redan tillryggalagt största delen af dagens bana, då de lemnade Tiberias. Fortsättande sin färd från den praktfulla staden, följde de först Genesarets strand till Tarichæa. Derifrån redo de öfver några kullar nedåt Galileens slättland. Snart öppnade sig i stället för Genesarets blå spegel och Jordans gula strömfåra den ofantliga, liljebeväxta Esdraelons slätt. Till venster höjde sig en grönskande kägla, hvars vidsträckta fot omgafs med lundar af johannisträd. Ekar, terebinter och vilda pistacier prydde deras sidor, och toppen utgjordes af en gräsrik plan. Det töcken, som oftast betäcker berget, hade efter middagen som vanligt skingrat sig, och i all sin herrlighet visade sig Tabor för de resandes blickar. Sjelfva Herigarius betraktade med en känsla af stum

förtjusning den naturskönhet, som utmärker detta berg. Flavius vände sig till honom och sade: "I skuggan af lunderna der borta skulle jag önska uppslå vårt tält för att hvila öfver natten. Vi vilja påskynda vår färd, ty jag vill gerna besöka spetsen af berget. Utsigten derifrån måste vara gudomlig!"

"Kanhända vore det likväl säkrare," invände Herigarius, "att taga herberge i en af städerna, som ligga i grannskapet. Kan någon af eder, slafvar, säga hvad den lilla välbelägna staden heter, som ligger derborta bakom palmträden, såsom en krona på sin klippa?"

"Det är Nazaret," sade en samaritan, som var deras vägvisare.

"Vi dröja vid berget!" beslöt Flavius, och kosan togs ditåt. Zalmona, som med skarpa och öfvade ögon gaf akt på allting, gjorde en hastig rörelse och hviskade sakta: "Jag ser menniskor, som framskymta der mellan träden. O, att de ville komma och frälsa oss!"

"Ack, vår lott är att tiga och vara undergifna!" suckade Naema; "och för öfrigt, skulle väl vi kunna befrias utan våld! De äro fridens män, de som vandra i den lugna skuggan."

Zalmona t[illegible] och de kommo allt närmare berget. Flavius tog vä[illegible]kt fram och red öfver höjden. Solen nalkades redan vestern och uppstigandet måste påskyndas, om man skulle hinna till spetsen före natten. Just i detsamma som de resande ur lunderna uppkommo på den gräsrika planen, syntes solen förgylla Medelhafvet i fjerran. Utsigten var den skönaste, som ett menskligt öga kan skå[illegible] Medelhafvets purpurfärgade spegel visade den [illegible] af Karmels blå höjd. Den v[illegible]räckta slätten derifrån till bergsfoten var besådd m[illegible] spridda kullar, på hvilka vingårdar voro planterade, och flere städer, hvilkas snöhvita hus behagligt afstucko mot grönskan, samt med lundar af mörka plataner och högstammiga, svigtande palmer. Bäcken Kison [illegible]ngrade sin ljusblå strimma i otaliga bugter ö[illegible]n tills han förlorade sig vid Karmels fot.

Flavius stod försänkt i åskådandet af denna tafla, medan Naema och hennes mörka slafvinna vände sina ögon mot den andra sidan. Der visade sig bland Galileens bergmurar den tjusande Jordandälden och deras älskade sjö Genesaret. Redan var halfva sjön betäckt af skugga, och den andra ljusare sidan var så aflägsen, att intet segel kunnat synas, om det äfven sväfvat på dess yta. Vid den mörka stranden syntes några hvita punkter. De voro Tiberias' marmorpalats, som helt och hållet bortskymde det aflägsnare Kapernaum. Den erfarnare Zalmona förklarade för Naema hvad hon såg, och båda kände sina ögon fuktas af tårar.

Flavius vände sig för att också betrakta utsigten åt detta håll. Hans öga följde horisonten. Från Karmel och Medelhafvet, bakom hvars vågor i osynligt fjerran hans fädernestad Rom var belägen, ville han kasta sin blick tiil den lilla insjön vid flickans fädernehydda. Han såg då, mellan de tvenne utsigterna till deras olika hem, en tredje som skilde dem åt: det var Hermons hjessa med sin eviga snö. Med en besynnerlig känsla studsade han tillbaka för åsynen af detta den eviga köldens [illegible] och skyndade till Naemas sida. "Se ick[illegible]arius spran[illegible] ögon dit bortåt, sköna flicka!" sade ha[illegible]arne vred[illegible] [illegible]tid ditt fädernehem och gläd dig åt den [illegible] verld, full af prakt och nöjen, som skall mottaga dig. Låt oss vända oss söderut!"

Med en känsla af djup smärta, men ändock undergifven, följde flickan hans anvisning. Hon såg utför berget till den lilla staden Nain, som låg så romantiskt vid en liten bäck [illegible] dal, och till Samariens skogbeväxta höjder bakom [illegible]ensamma. Denna utsigt var vildare, och Flavius sjelf skyndade att i stället visa henne Medelhafvet.

Herigarius befalde emellertid slafvarne att aflasta deras hästar och lät uppslå ett tält midt på bergsplanen. Då en af s[illegible]rne begynte tillredelserna till deras måltid, sk[illegible] Naema och Zalmona, båda drifna liksom af en m[illegible]född känsla, att tillegna sig

dessa bestyr. Flavius lät dem göra det. Kanhända ansåg han denna sysselsättning tjenlig att hos flickan skingra känslan af saknad efter hemmet.

Sedan solen nedgått och aftonens skuggor höljt den vida utsigten omkring Tabor, upplystes de resandes tält endast af en eld, som slafvarne tändt framför detsamma. Herigarius svepte in sig i sin fältkappa, lade en sabel under hufvudet, och utsträckte sin härdade kropp till hvila utanför tältet, hvilket han öfverlemnade åt Flavius. Denne kände sig betagen af en sällsam oro. Han gick rundtomkring tältet för att anvisa slafvarne deras platser och sörja för sällskapets säkerhet, medan Naema och Zalmona utbredde hans mantel derinne, till bädd åt honom. Slutligen sade han till Herigarius: "Du sade rätt, vapenbroder! Vi hade gjort klokare att, såsom du föreslog, taga herberge i en stad. Kanhända hafva landets invånare märkt vår eld."

Herigarius reste sig till hälften: "Vi äro krigare och medföra våra vapen. Vi hafva intet att frukta, ty vi kunna väl försvara oss, om vi angripas af några röfvare."

"Man talar ju om en, just här i bergstrakten, som skall hafva ett[illegible]de ko[illegible]band?"

"Du menar [illegible]akt fram föll Herigarius. "Han skall vara en oförvägen sälle, hörde jag i Tiberias, och jag skulle just önska att få möta honom. Mitt svärd har så länge varit obegagnadt."

"Jag kan icke säga, att jag längtar efter en så ärofull strid som den med en röfvare!" sade Flavius. "Men god natt, Herigarius!"

Han inträdde i detsamma i tältet, dit den fladdrande elden framför öppningen kastade ett darrande sken. Darrande som skenet, stodo de båda unga qvinnorna vid tältdören. Flavius gick förbi dem. Han afkastade kappan och hatten med en åtbörd af häftighet och sade: "Här är så doft och qvalmigt! Ditt lands himmelstreck, Naema, är mera glödande än mitt. Jag kan icke sofva. Du måste fördrifva tiden för mig. Kan du sjunga en sång, eller kan du berätta mig en

saga af dem, som skola vara gängse i ditt land? Har du lärt sång eller dans?"

"Ack, herre," svarade Naema, "jag har ingen harpa; och ej heller tillåter oss vår lag att åt främlingar, som icke känna vår Gud, meddela våra heliga sånger."

"För dig vill jag icke mera vara främling," inföll Flavius. "Jag har hört talas om ditt lands gudalära och eder tro på en mäktig, men grym Gud. Du skall snart lära känna bättre och mildare gudar. Skulle en skönhet som du icke gerna dyrka den hulda Afrodite!"

Flickan ryste vid den förfärliga föreställningen att erkänna främmande gudar och affalla från fädrens heliga lag. "Hellre," sade hon bäfvande, "må du utgjuta ditt blod på de hedniske afgudarnes altare än jag skall förneka Israels Herre."

"Frukta icke," sade Flavius; "Det är ingalunda min afsigt att tvinga dig. Jag hoppas, att du snart skall känna mindre afsky för mig och mitt folks seder." Han gick till henne och fattade hennes hand.

I detsamma hördes ett skri utanför tältet. Flavius störtade ut. Herigarius sprang upp. De sågo sig omkring. En af slafvarne vred sig på marken, genomskjuten af en pil. "Vi äro öfverfallne!" ropade Flavius och fattade sitt svärd. Herigarius kastade sin hjelm på hufvudet, grep skölden och lyfte sitt tunga spjut. Hastigt sprang han åt det håll, hvarifrån pilen kommit. Men i detsamma framrusade några beväpnade från motsatt sida.

Flavius, som äfven fattat sköld och hjelm, ropade åt sina slafvar att följa och gick mot de angripande. Några pilar flögo omkring honom, men ingen hade sårat honom. Han gaf den förste röfvaren ett svärdshugg, men den andre sårade honom med sitt spjut. Slafvarne blandade sig i striden, och den fördes med mycken förbittring. Flere hugg hade träffat Flavii hjelm, och två af slafvarne voro, liksom han, sårade, då Herigarius framstörtade. Hans hugg föllo tunga

och skarpa, och en arm, som höjde en klubba mot Flavii hufvud, skildes af hans svärd från axeln.

Röfrarnes antal var emellertid betydligt. Under striden hade några kastat eldbränderna på tältet. Den lätta duken uppflammade hastigt, och Zalmona störtade ut med sin unga herrskarinna. En röfvare fattade etiopiskan i det krusiga håret. Men Herigarii klinga fälde honom till marken. "Flyn undan, slafvinnor, och rädden er, så godt I kunnen!" sade han.

Zalmona skyndade med den sanslösa flickan ned bland träden på bergets södra sida.

En atletisk gestalt, beväpnad med ett svärd i hvardera handen, angrep emellertid den blödande Flavius. Herigarius räddade likväl äfven denna gång sin vän. Han slog svärdet ur röfvarens ena hand och stötte honom med sin sköld för bröstet, så att han tumlade utför bergshöjden.

Nu flydde de öfriga röfrarne. Men Herigarius ilade efter dem. Deras anförare, hvilken fallit vid foten af ett träd, blef der upphunnen och gripen af den kraftfulle göten, som släpade honom fram till det brinnande tältet. De öfriga röfrarne förföljde honom likväl, och då han nedkastade fången framför Flavius, hveno flera pilar omkring honom. Ännu en af slafvarne genomborrades och endast en, utom Flavius och Herigarius, återstod lefvande. "Låtom oss söka att komma till Nasaret!" sade Herigarius. "Som vi förlorat våra hästar, får vår fånge bära er, Flavius!"

"Men hvar äro slafvinnorna?" frågade densårade romaren.

"Vi få icke tid att söka dem!" Hastigt ryckte han upp fången från marken, band hans händer på ryggen och lyftade Flavius på hans skuldror. "Drif på vårt nya lastdjur!" sade han åt slafven. "Jag skall försvara vårt tåg!"

Så nedstego de, förföljde af röfrarne, och närmade sig det temligen aflägsna Nasaret.

Knappt hade emellertid Zalmona hunnit ned mellan träden, förrän hon upplyfte sin unga herrskarinna såsom ett barn på sin kraftiga arm och begynte springa.

Med en afrikansk vildinnas säkerhet visste hon att finna sig till rätta i mörkret mellan trädens stammar. Hon sårade sig under sitt lopp på törnen och taggiga buskar; men hon aktade det icke, och för hvarje smärta, som brände hennes blödande fötter, ilade hon blott än fortare.

Länge hade hon så fortsatt sitt lopp. För längesedan var stridens buller försvunnet och nattens djupa tystnad omgaf de flyende. Slutligen fann Zalmona en bäck, som i en klippig fåra framsorlade mellan träden. Beslutsamt vadade hon öfver densamma och träffade på dess andra sida en åker.

"Min herres dotter," sade hon, "vi äro räddade ur hedningarnes våld. Vi skola finna skydd hos ditt folk."

Naema, som gömt sitt ansigte mot afrikanskans skuldra, uppreste sig, och Zalmona stälde henne på marken. "Vi hafva åter varit nära döden," sade hon. "Hörde du, att han ville göra mig till hedning? O, Israels Gud, du har frälsat oss! Men du behöfver hvila, Zalmona. Låt oss sätta oss här och vänta tills dagen går upp!"

I detsamma nalkades vid hveteåkern en man, som de i början knappt förmådde urskilja i mörkret. Men han talade med en kraftfull och dock mild stämma: "Hvilken ären I, qvinnor, som tala om frälsning ur hedningarnes våld?"

"O, det är mitt folks tungomål!" utbrast Naema. "Eho du må vara, om du bekänner Herren, Israels Gud, så förbarma dig öfver oss och gif oss en tillflykt i vår nöd."

"Ären I förföljda," svarade rösten, som var en ynglings, "välan, så följen mig till min moders hydda. Midnatten är redan för handen, och min moder väntar mig hemma."

"Så kom!" ropade Zalmona. "Kom, min herres dotter! Vi vilja följa ynglingen!"

Genom åkerfälten slingrade sig en liten gångstig, hvilken ynglingen valde. Naema följde honom, och Zalmona gick tätt efter henne. Snart kommo de till

den hvita muren af en liten stad. Ynglingen klappade på dess port, några ord vexlades med väktarena och porten uppläts. Han förde de båda unga qvinnorna inåt staden. Der inträdde de i ett litet hus, hvarest en gammal qvinna satt vid sin lampa, sysselsatt med sländan.

"Hvarför kommer du så sent, min son?" frågade hon.

"Hvarför sofver du icke, moder?" frågade han tillbaka. "Det är midnatt, och jag har icke hunnit hem igen från betesmarken på berget."

"Du vet, min son, att jag icke kan sofva, när du är ute," sade den gamla qvinnan, "alltsedan jag såg dig död bäras ut ur mitt hus. Men hvilka äro de, som du medför?"

Ynglingen berättade huru han funnit de båda flyktingarne, och Naema omtalade händelsen på berget samt huru hon blifvit bortförd från sina föräldrars hus.

Den gamla hörde med rörelse hennes berättelse och erbjöd henne och hennes mörka följeslagarinna en fristad i sitt hus.

Ynglingen, som med tecken till djupt deltagande också afhört berättelsen, tillstyrkte Naema att blifva der några dagar, till dess hennes förföljare hunnit aflägsna sig; och derefter lofvade han ledsaga henne till Jerusalem vid den instundande påskhögtiden, då hon säkrast skulle finna sin fader och återkomma till honom.

Naema biföll tacksamt hans förslag, och snart hade Zalmona och den gamla enkan beredt ett läger åt henne att hvila på efter den händelserika dagens faror.

---

6. Den befriade.

Den rika köpmansdottern fann sig underlig till mods i den fattiga enkans koja, der hon tillbragte flere dagar, hvarunder hennes själ i stilla enslighet hemtade sig och de intryck mognade, som hennes hjerta erfarit. Den gamla enkan bemötte henne såsom en dotter med den enkla, okonstlade välvilja, som tillhöra oskulden och fattigdomen. Ynglingen vårdade henne såsom en syster, och den mörka slafvinnan var uppmärksam på hvarje hennes behof.

Då påskhögtiden nalkades, hade ynglingen anskaffat en åsna. Naema tog med tårar afsked af den gamla. Zalmona lyfte henne upp i sadeln, och ynglingen fattade tyglarne.

Då omfamnade den gamla sin son och grät högt vid hans hals: "Farväl, du min ende!" sade hon. "Om du finner mästaren, som återgaf dig lifvet, så frambär till honom din moders välsignelse. Herrens englar ledsage dig på vägen, och äfven dig, du unga dotter, med din tjenarinna!" tillade hon.

Resan gick längs utefter Samariens berg. De hvilade under det hetaste af dagen i parkens skugga och om nätterna i byar och städer, der ynglingen hade anförvandter och gästvänner. Vid solens uppgång fortsatte de alltid färden och om aftnarne sökte de före mörkret sitt herberge.

På femte dagen, då de kommo från Emaus, der de hvilat öfver natten, visade sig ändtligen den heliga stadens murar för deras blickar. Med häpnad och helig rörelse sågo de öfver den höga muren tinnarne af det herrliga templet. På ena sidan höjde sig Oljobergets topp, beklädd med örtagårdar och vingårdar, och genom Josafats dystra dal skild från sjelfva

staden. På andra sidan syntes Gihons berg, också genom en dal afskildt från staden. Sjelfva muren på norra sidan, hvarifrån Naema och hennes följeslagare nalkades, var prydd med och försvarad af väldiga torn, från hvilka väktarnes hjelmar och spjutspetsar glimmade i solskenet. Utanför stadsportarne var fältet betäckt af tält. Den ofantliga folkmassa, som samman strömmade till Jerusalem vid påskhögtiden, kunde icke herbergeras inom dess murar; derför bildade sig utanför dessa en ny stad af väf, som under påskveckan framstälde skådespelet af en oräknelig folkmassas hvimmel och rörliga lif, men försvann lika hastigt som den uppkommit.

Ynglingen från Nain hade inom staden en anförvandt, i hvars hus han hoppades erhålla herberge. Han tog derför vägen mellan tälten till Damasporten och inkom genom densamma inom den heliga stadens murar. Naema betraktade med skygg ångest det täta folkhvimlet och de höga, palatslika husen. Slutligen stannade de utanför ett hus, der ynglingen tillsade Zalmona att hålla åsnan, medan han gick in för att fråga efter herberge.

Knappt hade han likväl lemnat de båda qvinnorna, förrän en stor folkskara nalkades med mer än vanligt buller. En romersk fruntimmersvagn med sitt hvälfda tak, dragen af åtta hästar och prydd med dyrbara bilder af guld och silfver, intog midten af gatan. En talrik skara af slafvar gick framför och efter vagnen, och på båda sidor om densamma följde några praktfullt klädda romerska ynglingar till häst. I vagnen satt, uppvaktad af några sköna slafvinnor, en majestätisk romersk matrona. Allt folk på gatan vek undan för att gifva rum åt det lysande tåget. Äfven Zalmona och Naema måste flytta sig tätt intill väggen.

Hastigt uppgaf Naema ett rop och satte händerna för ansigtet. Zalmona såg sig häftigt omkring. En af de ridande romerska herrarne höll in sin häst midtför henne. "Det är hon!" ropade han. "Hon är min!"

Den bleka ryttarens ansigte upplågade af en djup rörelse. Han lemnade tyglarne åt en slaf och hoppade af hästen. Äfven Naema kastade sig till marken och knäböjde djupt förkrossad af denna öfverraskning. Zalmona sträckte sin hand, liksom beskyddande, öfver henne och betraktade romaren med skarpa blickar.

Vagnen stannade. Matronan betraktade uppträdet med förundran. Slutligen sade hon: "Hvad är detta, Flavius? Hvad vill du med den unga israelitiskan och hennes svarta slafvinna?"

"Hur undkom du, flicka?" ropade Flavius. "Har den svarta slafvinnan räddat dig? Jag skall belöna henne. Frukta icke! Följ mig, Naema!" Han fattade flickans hand för att uppresa henne, men hon vände sig bort med förskräckelse.

"Vänd dig icke från mig, sköna flicka!" sade Flavius. "Om du visste huru djupt jag sörjt din förlust! Mitt sår har icke smärtat mig så, som den tanken att vara skild från dig. Prisade vare alla Olympens gudar, att jag återfinner dig! Jag var redan förtviflad och hade uppgifvit hoppet."

"Förbarma dig öfver mig, o mina fäders Gud!" suckade flickan och utbrast i tårar. "Eller hafver Du åter öfvergifvit mig?"

Zalmona, som stått med klappande hjerta men med mera besinning, såg sig om efter ynglingen, deras ledsagare. Han kom också i detsamma tillbaka ur huset. Då han såg den knäböjande Naema och den romerska ädlingen framför henne, fattade han genast förhållandet. Han trädde med beslutsam uppsyn mot romaren och sade: "Du har ingen makt öfver denna qvinna, främling! Hon är fri! Ingen ens af vårt folk kan sälja henne åt dig, och enligt din egen kejsares lagar har du icke rätt att köpa eller behålla henne."

Flavius kastade en hotfull blick på den djerfve ynglingen och lade handen på sitt svärd. "Vik undan!" sade han. "Jag har köpt henne, och jag vill försvara henne icke blott mot dig, utan mot hela

ditt folk. Jag vädjar till kejsaren om min rätt. Du skall icke ostraffad trotsa mig!“

“Flavius,“ sade matronan i vagnen med befallande röst, “kom fram inför mig och gör mig redo för ditt förhållande! Kom, du unga flicka! Jag vill höra af dig hvad han vill. Fören fram flickan till min vagn! Jag är Fulvia, ståthållaren Pontii gemål!“

Flavius tycktes öfverraskad af hennes stränga befallning. En gnista af hopp strålade i Zalmonas ögon. Hon upplyfte Naema från marken och förde fram den darrande flickan.

Fulvia betraktade några ögonblick med majestätisk uppmärksamhet den unga flickans skälfvande gestalt. “Du är ung och skön,“ sade hon. “Du gråter — du behöfver hjelp!“

Ynglingen från Nain framträdde frimodigt till vagnen. “Höga fru,“ sade han. “Hon är en israelitiska och en fri mans dotter. Hon kan icke vara främlingens slafvinna. Om du är rättvis och har makt dertill, så lemna henne åt sitt folk!“

Romarinnan betraktade den frimodige ynglingen med uppmärksamhet. Slutligen sade hon, med en blick på den rodnande Flavius: “Låt höra, Flavius, hvad du har att säga! Hvad vill du anföra till ditt försvar?“

“Till mitt försvar?“ inföll Flavius ifrigt, i det harmen på en gång förjagade hans förlägenhet. “Jag har köpt denna flicka i Kapernaum och betalt henne dyrt. Hon tillhör derför mig och jag yrkar rättighet att få befalla öfver min egendom. Eller är jag icke fri man och romare?“

Emellertid hade mycket folk skockat sig tillsammans. Många af stadens invånare visade deltagande för den unga flickan. Fulvia märkte det och sade: “Stig upp i min vagn, unga flicka; sätt dig der bredvid mina slafvinnor! Du kan vara trygg hos mig. Du, yngling, om du är hennes broder eller eljest har någon rätt till henne, kom i morgon till mitt palats! Du skall då få återse henne och höra mitt beslut!“

Zalmona utbrast: “Låt mig få följa min herres dotter! Du, höga fru, skilj mig icke från henne!“

"Lyft flickan upp i min vagn!" befalde romarinnan. "Och du, slafvinna, följ med de öfriga!"

Snart satt den bäfvande Naema vid Fulvias fötter, Zalmona slöt sig till en skara af slafvinnor, som följde vagnen, ynglingen från Nain drog sig tillbaka; och Flavius kastade sig upp på sin häst. Det praktfulla tåget satte sig åter i rörelse, och efter en färd omkring staden försvann det in i djupet af den romerske ståthållarens palats.

---

7. Älskaren.

Den stolta Fulvia satt i *atrium*, den lysande salen, der hon såsom en drottning omgafs af sitt hof. Klädd i en lifrock, *stola*, af purpur och silke, röjde hennes gestalt den kraftfulla och stolta växt, som är romarinnorna egen. På den höga pannan och i de svarta, djupa ögonen bodde herrsklystnad och stränghet. Den fint bildade munnen, kring hvilken ett betydelsefullt småleende lekte, utvisade en qvinna, som, på höjden af sin tids bildning, var van vid njutningen af dess mest förfinade öfverflöd. Med en romarinnas friare seder och öppna väsende, icke allenast blandade hon sig i offentliga angelägenheter, utan tillät sig mycket, som enligt de österländska sederna endast anstod en man. Hon gaf företräde åt hvem hon behagade, och hennes befallningar voro nästan lika kraftiga som sjelfva ståthållarens. Framför henne glödde ett rökelsekar, hvarur balsamiska ångor emellanåt höjde sig. Bakom henne stodo trenne slafvinnor, sysselsatta att ordna det rika hårets mörka lockar och färga dem guldgula. Hon hade låtit framsätta en liten pall vid sina fötter. Den unga israelitiskan, som funnit nåd för hennes ögon, blef med en vink framkallad att der taga sin

plats. Den mörka Zalmona stod på afstånd. Hon hade kastat ett flyktigt öga på all den glans och herrlighet, som strålade omkring hela rummet, men derefter var hennes blick oafbrutet fästad på den unga Naema. En slaf anmälde, att en israelitisk yngling föregaf sig ha fått befallning att infinna sig hos Fulvia.

"Kalla in ynglingen!" befalde hon.

Han inträdde snart. Då han såg sig omkring, häpnade han vid åsynen af all romarinnans prakt. Förbländad af glansen, stod han bäfvande, utan att veta hvem han skulle tilltala. Hans öga föll på en mängd grekiska husgerådssaker af silfver, af marmor och af dyrbara träslag, och då han på dem såg bilder, som förestälde menniskor och djur, ryste han. Han ansåg dem alla för afgudar. Slutligen samlade han all sin själskraft, för att förblifva ståndaktig i den fara, som han trodde förestod honom bland de hedniske gudabilderna.

"Kom närmare, yngling!" sade Fulvia. "Jag har låtit den unga flickan berätta mig allt hvad som vederfarits henne och dig. Du har ju ingen rätt öfver henne, icke en gång kärlekens?"

Ynglingen rodnade djupt. "Jag är en Nazir," sade han, "invigd åt min Gud allt ifrån min födelse; ty jag är min moders ende son. Om jag finner någon, som löper fara att förvillas från Israel, skulle jag icke skynda till hans frälsning! Denna unga syster var i fara att blifva bortryckt af en främling; skulle jag icke rädda henne?"

"Ditt mod och din ifver behaga mig," inföll Fulvia. "Ditt öde har varit underbart, såsom Naema berättat mig, och du lefver, ehuru du varit död. Frukta icke för den unga qvinnans säkerhet, utan uppsök hennes fader och för honom hit till mig, så snart han hunnit till eder stora fest!"

Ynglingen stod tvekande. Slutligen sade han: "Och du, Naema, min syster! Huru är ditt beslut och din vilja? Fruktar du ej att dröja här i detta

hedniska tempel, eller vill du följa mig?“ Hans blickkar voro med ett oroligt, men innerligt uttryck af bön och bekymmer fästade på henne.

Naema stod upp, nedslog sina ögon och svarade: “Denna höga fru har beskyddat mig för främlingen. Hon har lofvat återgifva mig åt min fader, och jag vill hos henne afvakta mitt öde.“

På Fulvias vink aflägsnade sig ynglingen från Nain, djupt bedröfvad. Han märkte icke den tacksamma blick Naema skickade efter honom.

Nu ankom den unge Flavius. Med en orolig och tvekande uppsyn inträdde han i rummet. Fulvia skrattade högt vid hans åsyn. “Jag anade det genast,“ sade hon; “du har således offrat ditt hjerta åt en flicka af främmande stam och fiendtliga seder! Du har köpt henne, och, som jag förmodar, för ingen obetydlig summa, ty sådana skönheter som hon är finner man verkligen sällan. Men hvad menar du att den unga Octavia, din trolofvade i Rom, skulle säga, om jag underrättade henne om ditt äfventyr?“

Flavius åhörde tigande hennes förebråelser och häftade emellanåt en blick på den darrande flickan, som icke förstått Fulvias ord till honom, emedan hon talat på latin.

“Men,“ inföll Fulvia hastigt, “hvad är det för ett buller jag hör på gården! — Underrätta mig derom, Flavius.“

“Det är en folkskockning,“ svarade den romerske ädlingen. “De hafva fört en judisk upprorsstiftare fram för ståthållaren, och folket har blifvit uppretadt mot honom.“

“Det är förmodligen den store läkaren,“ sade Fulvia. “Jag har drömt om honom hela natten, sedan jag hörde Naemas berättelse. Vet du, Flavius, hvad min gemål beslutit om honom?“

“Förmodligen,“ svarade Flavius, “låter han judarna få sin vilja fram, eftersom de tyckas vara lystna efter hans blod.“

Naema knäppte ångesfullt sina händer tillsammans och såg på Fulvia.

"Välan," sade denna, "gå du, Naema, till min gemål och bed honom å mina vägnar, att han icke befattar sig med den mannen! Följ den unga flickan!" tillade hon, i det hon vinkade åt en slaf.

En ljuf känsla af tacksamhet strålade ur Naemas blick och rörde sjelfva den stolta romarinnan, så att hon med ett vänligt småleende såg efter den bortgående.

Flavius gjorde en åtbörd att följa henne, men Fulvias vink höll honom qvar. Hon fortsatte sina förebråelser, och han vågade ingenting invände deremot. Slutligen, sedan hon tyckte sig hafva sagt honom tillräckligt många sanningar, yttrade hon: "Den sköna flickan har behagat mig. Hon har genomgått underbara och sällsamma öden. Jag tillåter dig hvarje dag, då du besöker mig, få se henne, tills hennes fader återfått henne, ty på din berättelse om köpet tviflar jag. En far, som kunde sälja en sådan dotter, kan icke finnas på jorden. Gå emellertid nu, Flavius! Det tyckes mig som bullret på gården tilltager. Här måste vara något upplopp å färde!"

"Hela staden är i rörelse," svarade Flavius. "Kanhända är det bäst att vi gå under vapen. Jag måste tillse mina soldater." Med dessa ord gick han.

Borggården i ståthållarens hus var full af menniskor. Der trängdes romerska soldater i full vapenskrud, fariseer med sina fotsida, ofta med tänkespråk fullskrifna drägter, stadsboer och gäster från alla judiska landets olika nejder. Äfven en mängd främlingar, icke blott från Grekland och Italien utan från Egypten, Arabien och Syrien, hade sammankommit till den judiska högtiden. Ryktet om den store läkarens häktande och anklagande hade gått ut öfver hela staden och lockat dem tillsammans till ståthållarens palats. Flavius gjorde sig väg genom mängden och stannade vid den dörr, som inifrån borggården ledde till ståthållarens domstol.

Derinne hade just Naema framfört Fulvias helsning till ståthållaren, som väntade den anklagade tillbaka från Herodes, till hvilken han skickat honom.

Då Naema skulle återvända till Fulvias rum, fattade Flavius henne vid handen och sade: "Du kan icke komma fram genom folkhopen midtöfver gården. Följ mig, så vill jag visa dig en bättre väg!"

Naema bäfvade och såg sig tillbaka på slafven, som Fulvia befallt följa henne. Denne aflägsnade sig på Flavii vink, och han förde den ångestfulla flickan till en lång gång. Hastigt öppnade han en dörr och förde henne in i ett stort, tomt rum. Bakom sig tillsköt han riglarne.

"Sköna flicka," begynte han, "din hårdhet tvingar mig att begagna list för att få träffa dig. Du tillhör mig ju, icke blott genom lagens, utan genom mitt hjertas och kärlekens rätt. Jag kan icke lefva dig förutan, och tro icke, att jag någonsin skall afstå från dig. Jag vill våga allt för dig och din kärlek."

Med vild häftighet utsträckte han sina armar och ville trycka flickan till sitt bröst. Hon bäfvade fasande tillbaka och såg sig om efter en tillflykt i nöden.

Flavius förstod hennes tanke. "Du vill undkomma mig," sade han, "men jag har beröfvat dig hvarje undflykt. Följ mig derför frivilligt, ty du måste i alla fall slutligen lyda."

"O, min herre, hvart vill du föra mig?" frågade den ångestfulla.

"Jag vill föra dig till ett hus, der du ingenting skall sakna af njutningar och nöjen, men der jag får se dig, så ofta mitt hjerta behöfver det, och icke såsom nu, då en nyckfull herrskarinna behagar gifva sitt tillstånd.

"Ack, men är då icke den höga frun din anförvandt?" sade flickan, "hon, som kan befalla öfver allt, som omgifver henne?"

"Hvad aktar jag henne!" svarade Flavius. "Hvad är mig hennes vrede, när det gäller din kärlek! Vet, flicka, vill du frivilligt följa mig, skall jag utan tvekan uppoffra min rang och min rikedom, min ära och alla mina nöjen, för att med dig vara lycklig i en hydda bland bergen. Jag skulle blifva förtviflad öfver din köld och den fruktan, som jag läser i dina drag

om jag icke vore öfvertygad, att en kärlek sådan som min förmår beveka äfven det hårdaste hjerta."

"Jag förstår dig icke, främling," sade hon. "Du talar så besynnerliga ord, att jag känner mitt inre rysa dervid. Om du är mitt lifs herre och eger rätt att befalla öfver mig, o, så drag ditt svärd och genomborra mitt hjerta! Jag skall dö utan klagan! Men då du utsträcker din hand efter mig, griper mig en ångest, förfärligare än dödens."

"Dina ord äro hårda, Naema," sade romaren, under det dé mörka ögonen på en gång blixtrade af harm och af våldsamt qväfda tårar. "Men säg mig, flicka, hvarför känner du en sådan fasa för mig? Säg mig, hvarför hatar du mig?"

"Jag hatar dig icke, ehuru du är en hedning," sade hon; "men mitt hjertas innerligaste bön är, att mina fäders Gud måtte frälsa mig utur din hand, ty en stämma inom mitt bröst säger mig, att du vill mig illa, att, när du ser uppå mig, något ondt och förfärligt står mig nära."

Den unga flickan hade samlat hela sin själskraft för att säga honom sanningen så djup, som hon kände den. Han stod framför henne, förkrossad af hennes ord. Stridiga känslor hvälfde sig i hans bröst, och han tryckte den knutna handen mot sin panna. "Tag dig tillvara, Naema!" sade han. "Kasta mig icke i förtviflan! Låt icke furierna få makt med min själ! Jag kan icke släppa dig. Om du jagar mig i förderfvet, måste jag rycka dig med! Måste jag dö i flammann af min egen känsla, så svär jag vid alla underjordens makter, att du icke skall öfverlefva mig."

"O, hvem frälsar mig," suckade flickan förtviflad. "Han hotar mig ju! Ack, att mästaren återgaf mig lifvet, då det skulle blifva så fullt af bedröfvelse. Om han visste min nöd, kanhända kunde han också nu frälsa mig!"

"Om hvem talar du?" frågade Flavius. "Tro icke, att någon makt kan befria dig från mig! Ingen kan besegra mig, om icke din kärlek vill göra det. Följ mig! Du får, du kan ej annat."

Vid dessa ord förde han henne till en annan dörr. Den ledde till en ny borggård, och öfver densamma måste hon följa honom. Hon såg att hon icke förmådde göra motstånd, och ingen fann hon heller, som hon kunde anropa om hjelp. Han förde henne genom ödsliga gångar och utför konstiga trappor. Slutligen öppnade han en port, uthuggen i en klippa, som tjenade till grundval för en väldig byggnad. De inträdde i ett hvalf, som upplystes af en enda lampa.

"Jag måste lemna dig här," sade han med dof röst. "Det är ett fängelse, men jag vågar icke anförtro dig åt någon annan. Du tyckes oböjlig för nöjets retelser, för välvilja och goda ord. Jag vill försöka hårdhet tills i morgon. Vid solens uppgång kommer jag att befria dig."

Den förtviflade älskaren tillslöt dörren efter henne och lemnade henne ensam i det ödsliga hvalfvet. Ehuru hon fasade för den dystra anblicken af fängelsets murar, var hennes första känsla den af tacksamhet att vara fri från hans åsyn. Hon knäböjde och utgöt sitt hjerta i böner.

---

8. Hämnaren.

Med dyster uppsyn satte sig Flavius på borggården till häst för att skyndsamt utföra en af ståthållarens befallningar. Han mottog detta uppdrag med glädje, emedan han hoppades derigenom få tillfälle att förströ sina känslor och lugna stormen i sitt inre. I detsamma ankom likväl en slaf, som kallade honom in till Fulvia. Ehuru missnöjd, måste han dock sjelf underrätta henne om ståthållarens befallning.

Då han inträdde i ståthållarinnans sal, stod Salathiel der. Flavius mötte honom med en skarp blick,

men vände sig derefter, beslutsam och mörk, till Fulvia. "Har han talat sanning?" frågade han, "eller nekar han att jag ärligt köpt slafvinnan?"

Uttrycket af en hög vrede målade sig i den stolta romarinnans anletsdrag. "Flavius," sade hon, "du är min anförvandt, och jag har älskat dig såsom en son. Jag älskar dig ännu och vill ditt bästa. Men du trotsar mig, du föraktar mina önskningar, mina befallningar. Hvar är flickan? För henne till mig! Hon må blifva din, eftersom sjelfva hennes broder, menniskokrämaren derborta, erkänner att han sålt henne åt dig. Men jag vill hafva henne omkring mig. Hon skall hos mig lära alla våra seder och aflägga sitt folks råa bruk. Egentligen är hon för god att förnedras af ditt flyktiga tycke, Flavius. Men det är hennes öde. I sjelfva verket är det också hemska gudamakter, som drifva sitt spel i dag. Det är en ond dag i dag. Hur går det med läkaren inför min gemåls domstol?"

"Han är dömd, han kan icke räddas," sade Flavius, glad att åtminstone för ett ögonblick få föra samtalat på en annan person. "Herigarius är förbittrad," fortfor han, "ty ståthållaren har benådat och gifvit friheten åt röfvaren, som han tog tillfånga."

"Ja," sade Herigarius, som stått vid en pelare och i detsamma framträdde, "rätt förblifver likväl rätt. Röfvaren hade förtjent döden. Likväl må han för min del gerna gå, blott icke oskyldigt blod götes i stället. Jag har fört hit den judiske köpmannen, som sålde sin syster, emedan jag visste, att han här skulle träffa er, Flavius. Gif honom sina penningar, så vill jag följa honom till hans gamle fader, och tacka honom för herberget. Gubben lär också vara i staden."

"För hit flickan!" upprepade Fulvia. "Säg mig hvad hon kostar. Jag betalar henne och skänker henne åt dig, Flavius. Men hon måste vara hos mig, tills jag finner för godt att öfverlemna henne åt dig."

Salathiel gjorde en djup bugning. "Höga drottning," talade han, "du vesterlandets prydnad och herrskarinna, du känner icke våra österländska seder, men du är stor och rättvis som det folk, hvars dotter

du är. Du skall icke förneka mig min rätt till penningarna; och för öfrigt har den romerske patriciern lofvat att behandla flickan med godhet. Men jag ser derborta en af vårt huses slafvinnor, som hvarken blifvit såld eller skänkt åt någon annan. Hon tillhör mig, och jag återfordrar henne i kraft af samma rättvisa, som tillerkänner mig mina penningar, enligt denna förskrifning."

Den mörka Zalmona framträdde ur slafvinnornas hop. I de svarta dragen målade sig uttrycket af en oändlig smärta, sådan som endast ett afrikanskt öga kan återgifva. Likväl knäböjde hon undergifvet för sin herres son och kysste hans hand, ehuru hennes hjerta fasade för honom.

Fulvias mörka ögonbryn drogo sig hotande tillsammans. "Jag vill icke längre se den känslolöse juden. Du," tillade hon, pekande åt en af slafvarne, "mottag hans förskrifning, gå med honom och lemna honom hans penningar, och må han sedan aldrig mer komma för mina ögon!"

Salathiels ansigte röjde ingen rörelse af deltagande eller förödmjukelse. Endast en girig fröjd skimrade i hans svarta ögon åt det lofvade guldet. Han bugade sig flera gånger och följde slafven, som var Fulvias skattmästare.

Zalmona kastade sig till jorden framför Fulvias fötter.

"Du vill icke följa honom, etiopiska!" sade Fulvia. "Välan, jag vill köpa dig fri."

"Ack, mäktiga fru," suckade slafvinnan, i det hon kysste fållen af Fulvias kläder, "han är min herres son! Jag måste lyda. Men du, ädla fru, var mild mot min herres dotter!" Med dessa ord sprang hon upp och skyndade efter den bortgående.

"Flavius!" sade romarinnan. "En sällsam ångest har intagit mig. Här föregår något underbart omkring oss. Luften är så qvalmig och tryckande. Jag får ingen ro för den orättvisa domen öfver läkaren. Jag vet ju icke om Naema utfört min befallning och

framburit helsningen till min gemål. För henne hit Flavius, och misskänn icke min välvilja!"

"Förlåt mig, Fulvia," svarade han; "jag måste först uträtta din gemåls befallning till föreståndaren för judarnes råd. Det gäller just läkarens lif, som tyckes ligga dig om hjertat. Sedan vill jag genast anförtro flickan åt dig."

"Välan, Flavius!" sade romarinnan, i det hon stod upp, "jag vill vänta ett par timmar, eftersom det gäller den mannens lif. Skynda nu att utföra ditt värf! Men kom sedan tillbaka!"

Flavius ilade ut.

"Jag vill också fullgöra min afsigt," inföll Herigarius. "Jag vill följa juden, som sålde sin syster. Jag har åtskilligt att tala vid den nidingen." Härmed aflägsnade sig den ärlige göten.

Han nedgick på borggården, der han väntade, till dess juden, åtföljd af sin slafvinna, som bar påsen med guldet, kom från de inre rummen. Folkmassan hade under tiden samlats utanför palatset för att derifrån följa den till döden dömde på hans sista vandring. Herigarius mötte juden med de orden: "Har du erhållit dina penningar, så att handeln är fullt uppgjord mellan dig och patriciern?"

"Ja," svarade juden, i det han plötsligt kastade en misstänksam blick på göten. "Penningarna äro riktigt betalda, och jag vill just föra dem hem."

"Så låt oss gå," sade Herigarius, som märkte hans blick. "Du kan vara trygg för ditt guld. Du har rest så mycket och känner så många menniskor, att du vet huru fåfäng den fruktan är, som jag läser i ditt ansigte. En göt förnedrar sig icke till röfvare."

"Nådige herre," svarade juden, "jag vet visserligen, att jag icke kan gå tryggare någonstädes än vid er sida, men vägen är lång. Min faders tält är uppslaget utanför staden. Det är det tredje från norra porten."

"Du nämnde det," återtog Herigarius, "och det fägnar mig just, ty jag vill aflägsna mig från denna

afskyvärda blodsdomstol, åtminstone tills larmet hunnit gå förbi. Följ mig denna väg!“

Vid dessa ord förde han juden och hans slafvinna ut på andra sidan af palatset till en liten bakgata. Denna ledde mellan palatset och Jerusalems tempel fram till ändan af Josafats dal. Herigarius följde en del af palatset, hvarunder en underjordisk verld af mörka gångar och dystra fängelsemurar utbredde sig liksom ett nät.

Vid mynningen af gatan, der hörnet af palatset hvilade på grunden af ett hälleberg, ledde en stig längs ut med dalens rand, från den så kallade Stephaniporten till Guldporten vid templets förgård. Denna smala stig utmed randen af dalen följde de, sedan de vikit om palatsets hörn.

Utanför Stephaniporten, der dalen var full af vingårdar, togo de sin riktning norrut, längs efter bäcken Kidrons strand, der den var ödslig och intet folk syntes.

“Vi gå för oss sjelfva,“ började då Herigarius, “och jag kan derföre säga ut hvad som ligger mig på hjertat. Hör på, jude, känner du Barrabas?“ Vid dessa ord stannade han hastigt och slog Salathiel på axeln.

Den unge köpmannen bäfvade tillsammans, lika mycket för frågan som för slaget af den väldiga handen. “Barrabas?“ stammade han. “Nej, jag känner honom icke.“

“Du tänker kanske icke, att jag talat med röfvaren, sedan jag tog honom fången? Jag vet alltför väl hur man skall taga sanningen ur en sådan. Jag vill säga dig att jag väntat på dig, alltsedan jag kom till Jerusalem. Du skall stå mig till svars för ditt anslag.“

Den sluge juden hade snart återhemtat all sin besinning. “Min nådige herre,“ yttrade han med ett fint småleende och en listig blinkning, “jag har väl sett röfvaren Barrabas någon gång, så vidt jag minnes, innan jag begynte mina resor, men jag känner honom alldeles icke.“

"Men," invände Herigarius, "den enda slafven af våra, som blef öfrig efter vår strid på berget, igenkände den nidingen. Han befann sig på din faders gård, då vi afreste derifrån. Hans egna ord hafva dessutom bekräftat slafvens uppgift, och jag ser icke huru han kunnat pådikta dig ett anslag, som tycktes mig så förträffligt, att det icke kunnat uppkomma i någon annans hjerna än din. Hade icke du öfvertalat röfvaren att öfverfalla oss, och är det icke du, som försett honom och hans följeslagare, de galileiske herdarne med vapen? Du vet kanhända, att ståthållaren gifvit röfvaren fri. Förmodligen skulle också du lösköpa dig, om jag öfverlemnar dig åt hans dom. Derför har jag beslutit att sjelf kräfva redo af dig. Jag föraktar guld och vill låta dig vederfaras all din handels rätt, men ditt anslag mot mitt lif måste du umgälla."

Salathiel, som på den beslutsamma rösten väl märkte, att han icke hade lätt att komma ur götens våld, såg sig mera bekymrad omkring än han någonsin förr varit. Hela den trakt af Josafats dal, hvari de befunno sig, var öfvergifven af allt folk, som strömmat bort för att se den store läkarens död. "O, min herre," sade han, "haf medlidande med din tjenare! Har jag illa gjort, så vill jag det gerna förskylla, men sätt dock icke mera tro till en röfvares ord än till mina!"

"Jag gör det likväl, du föraktlige menniskohandlare," sade Herigarius och rynkade dystert sina ljusa ögonbryn. "Jag vill säga dig hvarför du är mig förhatlig in i själen. Jag såg den unga qvinnan, din syster, och mitt hjerta rördes af medlidande öfver hennes öde. En broder, som kan sälja sin syster för snöda penningar, synes mig icke värd att få andas samma luft som menniskor. Dina seder, ditt folks lagar, allt hvad som kan lända dig till ursäkt, tror jag icke på och det gäller icke inför mig."

Juden ryste för den skarpa men iskalla blick, som göten höll strängt fästad på hans bleka anlete. "Jag vill gerna," stammade han, "låta handeln gå tillbaka.

nådige herre, ehuru det är mycket penningar, som man icke kan förtjena hvar dag.“

“Usling!“ röt Herigarius, “du talar om penningar och vill väga upp din systers lif med mynt. Jag kan icke ens räkna till den summa, som du bekommit. Men jag ville för den icke framtvinga en tår ur en systers öga, om jag hade någon. Men förklaringar behöfvas icke vidare. Jag hatar dig, jude, och jag har beslutit: du skall dö! Dock vill jag icke taga ditt lif som en lönnmördare. Det är en sed hos mitt folk, som kallas envige. Jag vet, att du sålt så mången fattig gladiators lif åt folkets förlustelse, att du känner bruket på Circus.“

Han slog upp sin kappa och framtog tvenne svärd, som han burit under armen. Juden steg förskräckt tillbaka och kastade sig på knä. Slafvinnan uppgaf ett skri, och Salathiel sade på hebreiska: “skrik, slafvinna, ropa högt, att folk må komma hit!“

“Tyst!“ befalde Herigarius och kastade det ena svärdet framför Salathiels knän. “Här hjelper intet skrikande, och om du icke genast drager klingan och försvarar dig, så gör din feghet dig så föraktlig, att jag spiller ditt lif som en hunds.“

Juden såg sig ännu en gång om. Ingen räddning visade sig, hvarthän han vände sin blick. Han kände, att alla böner och tårar icke skulle beveka den kallblodige fienden. Då bemäktade sig ett lömskt raseri, likt hyenans, då jägaren snärjt henne i sitt nät, den eljest så fege krämarens själ. Hastigt grep han svärdet, blottade det och försökte, ännu knäböjande, att med en oväntad stöt ränna det genom Herigarius.

Men denne, som icke släppte honom ur sigte, såg hans rörelse, afböjde med stridsvan hand den listiga stöten och besvarade den med en annan rakt i judens hjerta. Med ett vildt skrän vek sig denne baklänges, tumlade om och uppgaf andan.

Zalmona kastade penningpåsen till marken och ville fly men Herigarii hotande stämma och befallning höllo henne qvar. “Tag åter upp din herres

egendom," sade han. "Det är din pligt att bära den, slafvinna. Du måste följa mig till den gamle fadern!"

Utan att invända ett ord, utan att våga en åtbörd af motsträfvighet, gjorde den vid blind lydnad vana slafvinnan hvad han befallt. Hon såg sig endast väl omkring för att kunna igenkänna trakten. Herigarius upptog sina vapen och nedkastade den döda kroppen mellan några stenar under en tät citronbuske. Derefter begaf han sig vidare på den väg, som Salathiel förut beskrifvit. Slafvinnan följde honom tigande.

Snart kommo de sålunda till planen norr om staden, der främlingarna hade sina tält. Der funno de åter menniskor; men de gingo tigande förbi alla, som de mötte, till dess de kommo till det tält, som Salathiel utmärkt. Utanför tältet stod en slaf, hvilken Zalmona genast igenkände. Hon uppgaf vid hans åsyn ett besynnerligt rop, som på en gång uttryckte glädje öfver att återse en af de sina och sorg öfver de uppträden, som hon upplefvat. Slafven ilade in i tältet och strax derefter visade sig den gamle Hasubs gestalt i dörren.

Den gamles drag hade af sorgen och grämelsen, ehuru på så kort tid, undergått stor förändring. Han häftade en häpen blick på Herigarius.

"Gif din herre pengarne," sade göten. "Tag mot dem du, gamle man! Det är betalningen för din dotters frihet!"

Den gamle utbrast i ett vildt rop. Han slog sig för sitt bröst och slet de grå håren af sitt hufvud, liksom han hade gjort hemma vid första underrättelsen om sin sons handel. Men Herigarius fortfor: "Jag beklagar dig, gamle man, och den afskyvärda lag, som tillåter en sådan handel bland ditt folk. Jag finner väl, att din nedrige son kanske mot din vilja afslutat den. Men den kan icke mera återgå. Emellertid om det kan trösta dig, så lofvar jag se till, att din dotter icke lider för mycket och icke heller säljes åt någon annan än den godhjertade Flavius sjelf. Hon befinner sig under ståthållarens gemåls vård. Du kan der besöka henne, om dig lyster."

"Min son! Hvar är min son?"

"Honom har jag straffat, såsom han förtjente för sina nidingsbragder," svarade Herigarius. "Låt slafvinnan berätta det för dig. Farväl, gamle! Jag hatar dig icke. Vill du träffa mig, så sök mig i ståthållarens palats. Der hoppas jag åtminstone kunna skaffa dig tillträde till ståthållarinnan och din dotter."

Med dessa ord aflägsnade sig Herigarius. Den gamle fästade på slafvinnan en ängsligt frågande blick. Hon såg efter Herigarius, tills han försvunnit mellan tälten, men då kastade hon penningpåsen till marken och föll i en bitter gråt. Under häftiga snyftningar och vildsinta yttringar af sin sorg berättade hon likväl det som förefallit.

»Min son! Min dotter!» utropade ömsom den tröstlöse fadern, slet sönder sin mantel och rullade sig på jorden. Han häfde stoft på sitt hufvud, och den djupa sorgen beröfvade honom all fattning.

Zalmona var den första, som sansade sig. "Vården honom, vår gamle herre!" sade hon till slafvarne; "men följen mig I båda för att hemta vår unge herres lik!"

---

9. Jordbäfningen.

Sedan Naema hunnit samla sina krafter och blifvit mera lugn, såg hon sig omkring i sitt fängelse. Det var ett ödsligt hvalf, som längst in ledde till en gång, hvars många irrvägar och sidogångar ögat icke kunde upptäcka. Den unga qvinnan kände ett behof att aflägsna sig så mycket som möjligt från det ställe, der hon hade att frukta romarens återkomst. Hon öfverlade en stund med sig sjelf. Derefter fattade hon sitt beslut, anförtrodde sig i den Eviges beskydd, fattade lampan i handen och vandrade långsamt inåt de djupa, tysta gångarne. Hennes vandring ledde genom uthuggna klippor och utför äfvensom uppför flere trappor, mellan tvärväggar och ingångar åt alla

sidor. Lampskenet föll blodrödt på klyftorna rundtomkring. Men den svaga qvinnan vandrade beslutsamt framåt. Slutligen kom hon i ett hvalf. Här syntes ingen vidare utväg. Naema nedsatte lampan, som i detsamma slocknade. Hon lutade sig ångestfull mot klippväggen. Men snart fästades likväl hennes uppmärksamhet vid ett doft ljud, liksom en folkmassas sorl, som trängde sig in i hvalfvet. Hon upplyftade ögat och i en afsides vrå upptäckte hon en stråle af dager. Hon skyndade dit. Genom en remna i klippan såg hon då en strimma af himlen och hörde huru det hvimlade och bullrade nedanföre på gatan. Hon urskilde flera språk, främlingars och egna landsmäns.

Det var en underbar känsla, som genomträngde Naemas hjerta, då hon så i djupet af en bergskula, hvars ingång bevakades af den förfärlige främlingen, hörde det fria lifvet utanföre. Huru väl behöfde hon icke en beskyddare, en frälsare; men ingen af alla de många derutanföre kände hennes behof eller hörde hennes klagan. Småningom aflägsnade sig sorlet. Endast då och då förnam den lyssnande dånet af en hästs hofvar eller det tysta ljudet af en gåendes steg. Ännu var icke aftonen inne, men hastigt mulnade himlen, och allt betäcktes af mörker. Solens milda strålar, som förut inträngt i det qvalmiga häktet, slocknade på en gång. Naema, som var nära att qväfvas af sin ångest, utbrast slutligen i tårar, och de lättade något hennes beklämda hjerta. Hon tänkte på huru hon kommit till den heliga staden i hopp att här återfinna sin fader och sin frihet, men huru hon i stället befann sig ännu hårdare fängslad.

Hon grät länge och timmarna förflöto tungt och dystert. Hon hade kunnat räkna hvarje slag af sitt oroliga hjerta, så högt klappade det. Men det föreföll henne som borde det hunnit tröttna under bördan af hennes nöd. Hennes tankar hade flugit omkring hela verlden, tyckte hon, för att söka ett ämne till tröst, men förgäfves. Slutligen begynte hon fasa för sin ensamhet och frukta för mörkret, icke

mindre än för honom, som egde nyckeln till hennes fängelse.

Men slutligen skingrade sig mörkret. En stråle af den åter klarnande solen träffade jorden. Ett hastigt skimmer af förklaring flög genom naturen. Det var en djup känsla af högtidlighet, något underbart, som genomilade äfven Naema. Då inträngde med ljusstrålarne en ström af het luft öfver henne. Ett doft dån hördes djupt under henne. Det var ett underjordiskt dunder, som hördes allt starkare. Slutligen darrade jorden, och med ett förfärligt brak remnade klippan framför den förskräckta flickan. Det var en jordbäfning. Lyckligtvis nedföll intet klippblock från hvalfvet öfver henne, men bakom henne i de djupa gångarne hördes murarne rasa, och den berghäll, genom hvilken dagern förut sparsamt inträngt, ryckte sig lös, lemnade en stor öppning efter sig, och nedstörtade i ett djup.

Naema hade knäböjt under de få ögonblick, som det förfärliga naturfenomenet varade. Hon reste sig derefter och sträckte sina händer mot himlen. Hon bemannade sig och gick ut. Gatan utanför fängelsehvalfvet utgjordes af en smal rand, just invid den djupa Josafats dal, på hvars andra sida Oljobergets skuggrika branter syntes. Bredvid Naemas fängelse höjde sig en mur, öfver hvars branta tinnar väldiga koppartak skimrade. Naema betraktade med häpenhet den ofantliga byggnaden, som en aningsfull känsla sade henne var templet. Otaliga pelare, mellan hvilka mörka fönster gömde sig, stodo på murarne, hvilka längre bort ur djupet af dalen reste sig tvärbranta och obestigliga samt liksom voro sammanväxta med sjelfva berget, deras grundval. Deruppifrån förnam hon hemska skrik från presterna och leviterna. Tillredelserna till morgondagens stora sabbat hade blifvit afbrutna af förskräckelsen öfver hvad som tilldragit sig.

Naema intogs af den orediga känslan af fara bakom sig. Hon behöfde fly, men hvar hon skulle finna en tillflyktsort, kände hon icke. Då hörde hon

på den smala gatan dånet af hästfötter som nalkades. Tanken på Flavius, huru han dagen förut återfunnit henne, förskräckte henne ånyo. Med förtviflans häftighet och styrka sprang hon ned i grafven, dit berghällen ur fängelsehvalfvet förut nedstörtat. Den unga flickan halkade och föll ned vid klippan, i hvars skygd några täta mandelbuskar gömde henne för ryttarnes blickar.

"Se här hvad jordbäfningen gjort!" begynte den ene ryttaren i det hästarne stannade utanför fängelsehvalfven. "Se, hvilket klippstycke, som nedrasat!"

"Det var en förfärlig afrättning!" yttrade en annan. "Mannen var säkert oskyldig!"

"Han är död? återtog den förre."

"Min lans genomborrade hans hjerta," svarade en annan.

"Några hans vänner hafva begärt att få begrafva honom," återtog den förre. "Tror du att ståthållaren tillåter det?"

"Hvarför icke?" frågade den andre. "Han för sin del bar intet agg till mannen. Det var en utmärkt läkare och mycket godt hade han gjort."

"Men hans egna landsmän hata honom. De förstå icke sitt eget bästa."

"En jordbäfning firade dock hans död, och solen förmörkades. Gudarne ville väl hämnas en oskyldig mans död! Må deras straff ock drabba detta folk!"

"Hämndens dag kommer, då vi skola plantera våra örnar äfven deruppe på tempelmurarne, huru väldiga och trotsiga de än se ut. Nu äro vi här som vänner och beskyddare, men en dag skola vi uppträda som hämnare!"

"Vare den dagen välkommen!" sade en röst. "Den oskyldiges blod ropar till himlen!"

"Oskyldigt blod ropar till himlen!" upprepade en dof röst ur klipphvalfvet, hvarifrån Flavius i detsamma framträdde, blek och med förvirrade blickar "Hon har omkommit bland de rasande stenarne, den oskyldiga, den olyckliga! Eller kanhända hafva milda

gudar räddat henne i någon irrgång. Hit med facklor! Hvarje vrå skall genomsökas af de ohyggliga hvalfven! Följen mig, soldater! Stigen af hästarne och kommen mig till hjelp!"

Ryttarne lydde. En af dem bortförde hästarne, medan de öfriga ingingo i hvalfvet.

Naema hade hört samtalet, men förstod icke det främmande språket, ehuru hon rysande igenkände Flavii röst. Känslan af hennes fara stod dock lifligt för hennes själ. Så snart det åter blifvit tyst, reste hon sig upp för att öfver dalen hinna Oljoberget och gömma sig bland dess träd. Snart kom hon till bäcken Kidron, som genomflyter dalens djup. Hon följde dess strand till en liten brygga, hvaröfver en gångstig, icke långt från det ställe, der nyss hennes broders blod, utan att hon hade aning derom, flutit för hämnarens svärd, ledde uppåt berget. Den bekymrade flickan hann snart till en örtagård, genom hvars öppna port hon inträdde. Der öfvergaf henne all hennes styrka, och hon nedsjönk utmattad och sanslös på en af terrasserna.

Då hon återkom till besinning, hade redan aftonen inbrutit, och framför hennes häpna blickar visade sig det herrliga templet i hela sin storhet, bestråladt af sabbatsnattens klara måne. Hon tänkte på konung Davids ord, som hon ofta sjungit, att der i helgedomen skulle den sårade dufvan finna sitt bo och den öfvergifna svalan sitt näste. "O, att äfven jag vore der," suckade hon, "och finge vid ditt altare, o mina fäders Gud, en tillflykt!"

Nu inträdde i örtagården en qvinna med långsamma steg. Då Naema såg hennes gestalt framskrida i månskenet och genast fann, att det var en af hennes folk och hennes kön, beslöt hon att begära bistånd af henne. Qvinnan gick emellertid långsamt omkring, dröjde på flera ställen, liksom hon betraktat eller sökt spåren af någon, som vandrat der förut. Naema nalkades henne och helsade henne med bäfvande röst: "Förbarma dig öfver mig," bad hon, "hvem du må vara, vet, jag är öfvergifven af alla de mina. Jag

är främmande i den stora staden och vet icke hvar jag skall finna en fristad för mina förföljare!“

Qvinnan stannade, betraktade den bedjande flickan och tilltalade henne: “Du är olycklig och de förfölja dig, säger du! Också jag är öfvergifven! Huru kan den gifva dig tillflykt och beskydd, som sjelf intet eger. Jag är en tröstlös moder. De hafva tagit min son, dömt honom som en missgerningsman, och dessa mina ögon hafva sett blodet strömma ur hans hjerta!“

“Ack,“ suckade flickan, i det tanken på hennes egen nöd ett ögonblick gaf vika för det djupa medlidandets känsla, “den höga främmande frun sände mig i dag till sin gemål, då hon hörde, att han ville döma den store läkaren till döden: och jag framförde till ståthållaren hennes helsning, att han skulle gifva mannen fri!“

“Är du ståthållarens tjenarinna,“ sade qvinnan, “så har ditt budskap varit förgäfves. En röfvare hafva de gifvit friheten, men min son har måst uppgifva sin anda!“

“Du är då den store läkarens moder!“ utbrast flickan. “Ack, då jag redan var i dödens våld, frälstes jag af hans ord! Nu är min nöd svårare än döden, hvem vill nu frälsa mig!“

“Omtala din olycka för mig!“ återtog qvinnan. “Om du också är en af mitt folks jämmerfulla döttrar och om dina ögon ega tårar öfver honom, så vill jag taga dig med till de öfriga qvinnorna, hans vänner. Han har gifvit mig en af sina lärjungar, som vårdar sig om min ålderdom, ehuru han sjelf är borta. Låt oss sitta här i skuggan af dessa aprikosträd och utgjut ditt hjerta för mig! Så djup är ingen sorg, att den icke lemnar rum äfven för en annans, och din bedröfvelse skall varda lättare, då du meddelar den åt mig Sedan vilja vi sörja tillsammans och kanhända trösta hvarandra inbördes.“

De satte sig, gömda i skuggan af löfverket. Deras tårar närmade dem till hvarandra, och deras inbördes medlidande förenade dem hastigt. När sabbatens morgon

inbröt och solen öfver Oljoberget bestrålade Jerusalems tempel och palats, hade de sörjande för hvarandra uttömt hela berättelsen om sina lidanden.

"Följ mig, min dotter," sade den äldre, "ty jag älskar dig från denna dag såsom en moder. Vi vilja gå upp i templet och bedja. Sedan vi fastat och bedit, vilja vi med de öfriga vännerna vandra till Betanien. Der vet jag ett herberge, hvarest vi kunna hvila. Sedan må du följa mig till min hydda!"

Nu skallade från templets höga murar leviternas basuner, med hvilkas klang de förkunnade sabbatens heliga morgon. Från flere håll besvarades deras högtidliga helsning af jubelrop, af trumpeters skall, och slutligen förnummos öfver dalen de heliga lofsångernas toner, som, beledsagade af psaltare och harpor, uppstämdes framför det allraheligaste. Otaliga folkskaror, väckta och kallade deraf, strömmade upp till det heliga berget. Sjelfva Josafats dal syntes full af män och qvinnor, som begåfvo sig till Herrans hus. Då försvunno äfven Naema och hennes ledsagarinna bland de tillbedjande.

---

10. Hyddan.

Under folkhvimlet i templet hade Naema hållit sig till den äldre qvinnans sida, fruktande att åter bli öfverraskad af den unge romaren. Men redan på sabbatsdagens afton följdes de åt från staden. Med lättadt hjerta aflägsnade sig den unga flickan från den förfärliga ort, der hon visste, att hennes fiende sökte henne. Hon slöt sig med allt ömmare förtroende till den äldre ledsagarinnan. Van att befalla och sjelf bli betjenad, fullgjorde hon dock gerna nu

en tjenarinnas, en dotters pligter. I herberget hvilade hon vid den gamlas sida, sedan hon på vägen följt hennes steg.

Men medan den unga Naemas sinne förvandlades, medan hemmets bilder och saknaden bortbleknade, aftogo också helsans rosor på hennes kinder. En känsla af lidande, fordom obekant för hennes unga bröst, genomträngde och uppfylde henne. Hennes lif satt, som daggdroppen på en lilja, lätt att bortblåsa för den minsta fläkt.

Den äldre vännen märkte hennes svaghet och vandrade allt långsammare för att skona henne. Men hon nästan tviflade att kunna uppnå hemmets hydda, när ändtligen de kringgått Tabor och det sköna Nasaret höjde sig framför dem. Staden ligger såsom en krona på en liten bergskulle, enstaka på det fruktbara fältet vid randen af Galileens bergstrakt. Svigtande, men stödd mot ledsagarinnans arm, uppnådde Naema ändtligen den efterlängtade staden.

De båda qvinnorna inträdde i den låga hydda, som var målet för deras vandring. Den låg afsides mot Galileen till, och från dess trånga fönster syntes den romantiska bergstrakten.

Hyddans egarinna beredde ett läger åt sin sjuka vän och lade henne till hvila efter vandringens mödor. Men den hvila, som behöfdes för Naemas matta kropp, vägrades åt hennes oroliga själ. Hon sörjde och tänkte ständigt på den store läkare, som fordom frälst henne, men till hvilken hon icke ens fått frambära ett ord från sitt tacksamma hjerta. Hon hade nu hört hans namn af hans moder, och hon upprepade det sakta för sig sjelf samt fann i dess ljud en mildrande lättnad vid sina plågor. Ofta, då sällsamma qval beklämde hennes bröst, hemtade hon luft, för att ropa honom, som hon trodde vara död. Då ingen frälsare kom till henne ur grafvens mörker, kände hon sig dragen dit bort af en underbar makt. Känslor af stilla frid, tankar af helig skönhet uppenbarade sig för henne vid föreställningen af den natt, för hvilken eljest allt lefvande bäfvar tillbaka. Lif-

vet hade för henne blifvit så bittert, emedan kärleken blifvit hennes förföljare och dödsfiende. Det jordiska fann hon så tungt, så oheligt, att hvarje andedrag, som ryckte henne närmare hennes upplösning, medförde en tröstande ljufhet.

Det var en klar dag. Genom hyddans fönster inströmmade uppfriskande dofter från en örtsäng utanför densamma. Naema kände sig starkare än förut. Hon stod upp från sitt läger för att ännu en gång betrakta himmelen.

"Bakom bergen derborta, o moder," sade hon, "ligga ju Genesaret och städerna vid dess strand. Der var mitt hem, och derifrån blef jag utstött i verlden. Huru hafva icke döden och nöden kämpat om mitt hjerta! Jag blef bortryckt från min faders rika hus och måste följa främlingar på obekanta vägar. Men huru väl har det icke gått mig, att jag funnit dig, min moder! När mitt hjerta icke mera klappar och mina ögon slockna, då skall du stilla betäcka mitt ansigte, och min hvila skall icke störas af slafvinnors skri."

"Förjaga dödens bilder från din själ!" sade den gamla. "Tänk på det ordet af Honom, att vi skola lefva, om vi än blefve döde!"

"Ja," svarade Naema, "jag vet att jag icke skall smaka döden för evigt. Derför synes mig min flydda ungdom som en mulen morgonstund, men efter den skall en klar dag uppgå. Ser du, hur klar och blå himlen hvälfver sig öfver de skuggrika bergen! Tror du icke, o moder, att det tillkommande hvälfver sig lika ljust och klart öfver detta lifvet? Men detta är ju den stora hemligheten, som din son lärde dig. O, att mitt öga en gång fått skåda hans anlete!"

"Ser du folket, som vandrar på höjden deruppe?" afbröt den gamla.

"Ja," svarade flickan, "jag ser den stora folksamlingen. Den står som en krans omkring höjden."

"Det förefaller mig sällsamt!" sade den gamla. "De vänta någon. Men ser jag icke orätt, så är yng-

lingen ibland dem, som var hans vän, och åt hvilken han anförtrodde mig!"

Naemas ögon riktades mot bergshöjden med ett uttryck af spänd väntan. Hennes hjerta klappade häftigare, och öfver hennes afbleknade drag spridde en glad aning sitt ljusa återsken.

"O, det är han!" utropade hon, då på höjden visade sig en gestalt, omgjuten af en underbar glans, icke såsom af bländande strålar, utan af en stilla och hemlig klarhet, för hvilken den samlade folkskaran sakta sänkte sig i knäböjande ställning. Gestalten utbredde sina händer högtidligt öfver dem. De stodo upp, och han gick ned ibland dem och syntes icke mera.

Efter en lång stund hviskade Naema, som stått orörlig: "Det var han! Jag har sett honom!"

"Min dotter, det var han!" svarade den gamla med en mild, majestätisk blick. "Han lefver! Mina ögon hafva sett honom ånyo!"

"Nu vet jag hvarför jag lefver!" sade Naema. "Nu vet jag hvarför jag ville dö!"

"Gå till hvila, min dotter!" sade den gamla och förde henne till hennes läger.

Den unga flickan kände sig så lugn och så stilla, så nöjd och fridfull. Hennes själs högsta och enda önskan var uppfyld. Den himmelska gestaltens anblick hade genomträngt hennes själ, och känslan af den högtidliga sällhet, den välsignelse, som utgick från honom, hade uppfylt hennes hjerta. Hon kände, att hon i ett annat lif skulle tillhöra honom så, som här icke var möjligt.

Medan den gamla, i tyst glädje öfver synen, full af rena, ljusa känslor, satt vid hennes bädd, öppnades dörren och en yngling inträdde. Från hans klara panna nedföll håret, deladt åt båda sidor bakom kinderna, öfver hvilka en stilla, helig glädjes skimmer glänste. Tvenne stora, klara ögon riktades kärleksfullt på den gamla.

"Han helsar dig, moder!" sade han. "Hans ord äro fullbordade! Han lefver!"

"Jag har sett honom," svarade modern, och stod upp; "jag såg honom på berget."

"O, jag har också sett honom!" hviskade Naema med svag stämma.

Ynglingens blickar föllo på den bleka flickan. Den gamla bjöd honom sätta sig ned att hvila, under det hon beredde honom en måltid och berättade honom Naemas öde.

Bilderna af den unga flickans förflutna lif sväfvade under den gamlas ord genom Naemas själ och qvarstodo för hennes tankar såsom en fullbordad tafla, men utan sin mästares namn.

Derefter omtalade ynglingen de sista dagarnes tilldragelser, alltifrån den blodiga sabbatsaftonen i Jerusalem. Han sade, huru mästaren åter varit med dem, uppmuntrat och undervisat dem, samt huru han nu på berget förkunnat dem sin befallning att gå ut i all verlden och med ett heligt tecken inviga alla hans vänner.

"O, gif mig detta tecken!" bad Naema. "Invig också mig åt honom, ty honom vill jag tillhöra."

"Moder, låt oss få rent och obemängdt vatten!" sade ynglingen. "Jag vill fullgöra mästarens nya bud."

Naema knäppte sina händer tillsammans, och ett matt leende af öfverjordisk salighet sväfvade öfver hennes läppar. Den gamla frambar vattnet. Ynglingen begöt dermed trenne gånger Naemas hufvud och talade dervid heliga ord. Den gamla förenade sig med honom i stilla böner.

Då han derefter tog brödet och vinbägaren från bordet, höjdes den unga flickans bröst af en suck, och den förklarade anden flydde från den första kristnas läppar.

Jedvar Jorsalafar

eller

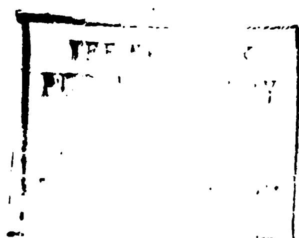
Den förste korsriddaren från Sverige.

I den krets af klippor och skär, som den moderliga naturen bygt såsom en skyddsmur omkring sin älskade Svea, reser sig likt ett högt altare, med en krans af löfskog kring sin fot, "Nordens Levkas", det mångbesjungna Sotaskär. Från höjden af den mossbeklädda klippan öppnar sig den oändliga utsigten öfver Östersjön, hvars vågor så ofta blifvit färgade af hjeltars blod och hvars stränder så ofta genljudat af svenska segerrop.

Det var en skön sommarafton. En riddare och en dam hade uppstigit på höjden och sutto försänkta i stilla förtjusning öfver den oändliga ytans spegelklara lugn. På den reslige riddarens höga panna bodde ett majestätiskt allvar, men den milda blicken uttryckte tillika en fromhet, sådan man ännu ser den å målningar af ädla riddare från medeltiden. Han hade aftagit sin hjelm och det ljusa håret skuggade hans kinder, hvilkas manliga hy blifvit målad af en sydlig sol. Äfven damen var en hög gestalt, ljuslätt och blåögd. I hennes ansigte strålade ett uttryck af stilla undergifven fromhet, hvilket kom från det ljufva medvetandet af inre renhet, trohet och kraft.

Jedvar Jorsalafar.

Sedan de båda sköna gestalterna en stund betraktat utsigten öfver hafvet, fäste de sina ögon på hvarandra och tycktes glömma hela den omgifvande naturen och dess oändlighet för den stilla kärlek och husliga lycka, som afspeglade sig i deras blickar.

"Detta är ett heligt ställe också för mig!" sade damen efter en stund. "Här satt jag, liksom fordom Ingeborg, och såg min älskades segel försvinna i det oändliga der borta."

"Och när mitt segel redan vaggade längst ute på hafvet," svarade riddaren, "stod jag vid styret och såg tillbaka till Sotaskär; och liksom en helgonbild på sitt altare, stod ännu din älskade gestalt för min själ, sedan de svenska stränderna blånat och en annan himmel hvälfde sig öfver mig."

"Du har ju icke omtalat för mig alla dina äfventyr på din Jorsalafärd med den heliga drottning Ragnhild," inföll damen. "Mig blifver så underbart till mods, då du berättar dina faror och strider i det heliga landet. Och jag vet väl förut att du ingen förebråelse kan frukta," tillade hon leende, "om också i din berättelse skulle förekomma något om en viss trälinna."

"Du har orätt, min Cecilia," svarade riddaren, "om du tror att Fatima var en trälinna, sådana vi ännu ty värr ega i vårt land. Hon var en fri och hög mans dotter och så rik, att väl hela vårt land knappt skulle förslå till att betala blott det bälte af ädelstenar, som hon bar om lifvet. Men jag vill gerna berätta för dig mina äfventyr, som likväl icke varit så många, emedan den heliga drottning Ragnhild varit mitt hjertas Fylgia (om jag vågar gifva det kristliga helgonet ett sådant namn). Hennes höga närvaro var alltid för mig välgörande och räddande som en engels, och jag älskade henne mest derför, att hon var den enda, med hvilken jag kunde tala om dig, Cecilia. Det gjorde mig derför ondt, då hon, så snart vi ankommit till Ptolemais, öfvergaf oss i sin pilgrimskåpa, hvilken hon beständigt burit alltsedan vi lemnade fäderneslandet; hon begaf sig ensam inåt

det heliga landets öknar, sedan hon lofvat att möta mig och mina svenner i sjelfva Jorsala (Jerusalem).

"Med tungt hjerta tog jag afsked af henne, men jag kunde icke sätta mig mot hennes vilja. Jag gick derför till en from eremit, som bodde i en håla vid stranden, och sedan jag biktat för honom, lät jag honom fästa det röda korset på mina axlar och förenade mig med den kristna hären, der jag beslöt att strida under en gammal och förfaren flandrisk riddares banér. Den fromma herrn, en grefve Florens, fattade välbehag för mig, då han såg, att jag hade allvar med korsets heliga sak. Visserligen blickade de ädla riddarne i sina glänsande, med guld och silfver inlagda rustningar emellanåt småleende på mig; men jag beslöt visa dem, att under en svensk läderbrynja kunde klappa ett lika modigt hjerta som under deras polerade harnesk, och att en svensk barksköld och ett svenskt svärd likaväl som en målad guldsköld och en lång valländsk värja kunde rödja rum för sig i ett hedniskt fylke.

"I en strid, som vi höllo strax utanför Jorsalas murar, under det vi belägrade staden, hade jag isynnerhet tillfälle att visa dem, det min arm och mina vapen voro så goda som deras. En grym hedning, den tappraste som fanns i den heliga staden, nalkades med en väldig här för att hjelpa de sina och drifva oss tillbaka. Det var en afton, då vi ryckte ut från vårt läger och tågade honom till mötes utföre ett berg, vid hvars fot en slätt, tjenlig till valplats, utbredde sig. Täta massor af fiender rörde sig längst bort på slätten. Det var icke deras sed att, såsom vi, kämpa i slutna fylken och afgöra drabbningens utgång efter striden på sjelfva valplatsen; deras skaror flögo på snabba hästar rundt omkring och betäckte oss med skurar af lätta kastspjut. De höllo ganska sällan stånd på fältet, så att striden med dem vanligen var tröttande och besvärlig, men mer sällan skarp och blodig. Denna gång var dock deras anfall allvarsammare. Medan deras ryttare anföllo vår väl ordnade här på sidorna, förde den store emiren,

deras anförare, en stor massa med fotfolk för att bryta midt igenom vår slagordning. Det var mig ganska kärkommet att en gång få kämpa, efter fädernas sed, man mot man. Men vårt folk hade blifvit ovant vid detta stridssätt, och sedan vi hårdt drabbat tillsammans, vände sig manfallet till vår sida, så att vi ledo stor afbräck. Isynnerhet föllo många för den store emirens krokiga svärd, så att hvar han framgick drogo sig de våra tillbaka. Jag längtade att få möta honom, efter han var den ende, som tycktes ordentligt och ärligt kunna skifta hugg med en man.

"Slutligen kom han nära mitt rum uti striden, och genast skyndade jag mot honom. Han stannade ett ögonblick vid min åsyn. Han hade förmodligen aldrig sett en svensk kämpe med luden brynja. Äfven på mig gjorde hans ansigte ett besynnerligt intryck. De svarta ögonen blixtrade hemskt ur det skarpa ansigtet, mot hvars mörkbruna hy det snöhvita skägget gjorde sällsamt afbrott. Det var liksom något förstenande legat i hans uppsyn, så att våra krigare nästan blefvo förlamade då han anföll dem. Men jag besinnade mig genast, lyfte upp min sköld för ansigtet, så att jag under den endast såg min fiendes fötter, och rusade så mot honom. Hans klinga fastnade vid hugget i den hårda skölden, och i detsamma gömde jag mitt svärd i hans bröst. Han föll genast, och i samma stund uppgåfvo hedningarne ett förfärligt jämmerskri, som sträckte sig allt längre bort utöfver slätten och ljöd allt hemskare, tills slutligen hela hären strömmade bort i den vildaste flykt.

"Den gamle riddar Florens lät en del af vårt folk förfölja de flyende och befalde mig träda fram.

"Unge hjelte!" tilltalade han mig. "Är din far af ädel börd, en redlig och aktad man och känner du dina förfäder?"

"Min slägt är den äldsta och ädlaste i Nordlanden," svarade jag, "och min fader, gamle Thord, har varit en redlig kämpe och vunnit många strider, både till sjös och lands, såväl under Svea konungars banér som för sin egen räkning."

"Välan!" sade han, "så skall dig ske i dag en stor heder. I Guds och den heliga jungfruns namn vill jag slå dig till riddare. Fall derför på knä, unge herre!"

"Jag knäböjde. Bakom ett berg, vid hvars fot ett par palmer gungade i aftonvinden, nedgick solen, och öfver det vida slagfältet glänste de sista strålarne. Ack, Cecilia, då kände jag med stolthet, att jag var den första svensk, hvilken den nåden vederfarits att få kämpa för Kristi sak i det land, der Kristus sjelf lefde och blef begrafven.

"Den gamle riddaren upplyfte sitt svärd och vidrörde min axel med dess flata sida. "Yngling," sade han, "du föddes till menniska, du döptes till kristen; men jag gör dig med detta slag af min klinga till en riddare för Gud och hans heliga sak. Tjena framför allt din Gud, var din konung huld, var din dam trogen, försvara alla enkor och faderlösa, beskydda alla nödlidande och bistå i lif och död hvarje redlig riddare, som behöfver din hjelp!"

"Stå upp, min broder!" tillade han kort derpå, i det han omfamnade mig. "Påtag dig de nya tecknen till din värdighet, de gyllne sporrarne."

"En praktfull rustning frambars och medan jag blef påklädd densamma, hörde jag flere af de andra riddarne hviska sinsemellan: "hans barksköld var denna gången allas vår räddning!"

"Icke långt derefter blef den heliga staden intagen efter det blodigaste anfall jag öfverlefvat. Du kan väl föreställa dig, Cecilia, med hvilka känslor vi efter den mödosamma striden ändtligen sågo oss vid målet för vårt korståg. Underbart rörd, vandrade jag, tillika med de öfriga riddarne, midt bland hopar af hedniska lik till den heliga grafvens kyrka. Då jag knäböjde der i glädjen öfver vår seger och känslan af min ära, tänkte jag på dig, och en stilla tår rullade utför min kind, då jag bad för vår gemensamma lycka, ty jag visste att du skulle vara mig trogen som jag var dig.

"Emellertid hade jag, som många andra riddare, erhållit till belöning ett hus, hvilket tillhört en rik hedning, och jag begaf mig dit för att bo der.

"Då jag inträdde på den präktiga gården, kommo tvenne slafvar mot mig, och den ene, som kunde tala frankiska, frågade hvad jag befalde. Han sade, att deras fordne herres dotter med sina slafvinnor i största ångest afvaktade min dom öfver deras öde, och visade mig en trappa, som ledde till deras rum.

"Jag blef ganska förvånad häröfver och var nära att, med en besynnerlig känsla af blyghet, gå bort igen; men jag besinnade mig och lät säga muhamedanskan, att hon fullkomligt trygg kunde bo qvar i sina rum och befalla öfver sina tjenarinnor derinne hädanefter som hittills; jag ville icke vara henne till någon plåga.

"Derefter lät jag slafvarne visa mig den förre egarens rum, dem jag beslöt att taga i besittning. Då jag inträdde, blef jag bestört öfver den prakt, som rådde derinne. Kring väggarne hängde i rika veck dyrbara tyger, röda som morgonrodnaden. Golfvet var betäckt med en silfverstickad matta, på hvilken glödröda rosor voro sådda i behaglig ordning, och bänken utgjordes af mjuka dynor öfverdragna med guldtyg. Jag, som blifvit uppfödd i våra enkla furutimrade stugor, stod helt häpen för all denna rikedom, öfver hvilken jag nu blifvit herre. En känsla af stolthet genomträngde mitt bröst, och jag kastade ett tacksamt öga på mitt goda svärd, som dock ensamt förvärfvat mig alla dessa skatter. Derefter befalde jag slafvarne lemna mig ensam, aftog min hjelm och satte mig för att besinna denna dagens händelser och tänka på hembygden. Då for den känslan genom mitt hjerta, att jag, med all den lycka och ära jag vunnit, dock saknade något. Ack du, Cecilia, hade bort vara der för att glädja dig med mig! Min segerlön skulle varit mig oändligt mera värd, om du delat den.

"Medan jag satt der försänkt i mina drömmar om allt, som var mig kärast, inträdde slafven och sade

det hans förra herres dotter anhöll att få visa sig för mig."

Riddaren stannade för några ögonblick i sin berättelse. En sällsam känsla afspeglade sig i hans ädla drag, då detta minne sväfvade fram för hans själ. I damens öga tindrade ett skimmer, liksom hade en half tår hastigt skymtat fram och upplöst sig i uttrycket af stilla ömhet. Hon fattade hans hand, och han betraktade henne ett ögonblick med ett slags förvirring, liksom hon vaknat ur en dröm. Han smålog derefter kärleksfullt, tryckte en kyss på hennes läppar och fortfor:

"Innan jag visste hvad jag skulle svara slafven, var han försvunnen, ett förhänge undandrogs och en skön gestalt inträdde, gnistrande af ädelstenar och med ett ansigte, hvars rodnad sken som en aftonsol omkring hela rummet; långsamt och med darrande steg nalkades hon, utan att upplyfta de af långa mörka ögonhår beskuggade blickarne mot mig. Jag intogs af en sällsam förvirring och visste icke hvad jag skulle göra; jag blef derför stillasittande. Hon kastade sig i detsamma på knä framför mig och talade några ord, som jag icke förstod; men då jag stod upp för att lyfta upp henne, drog hon sig hastigt tillbaka i rummet och slog på en gång upp sina stora mörka ögon mot mig och gaf mig en blick, som tillika uttryckte både stolthet och blygsamhet, och af hvilken jag kände mig genomträngd intill djupet af mitt hjerta.

"Hon gjorde mig ett tecken att åter sätta mig, och jag lydde hennes vink.

"Hon vinkade i detsamma åter, och ur nästa rum hördes en ganska besynnerlig musik, som för mina svenska öron ljöd obeskrifligt behaglig, ungefär som man säger att Necken skall spela, då han vill locka jungfrur och unga svenner i sjön. Då började den hedniska flickan att dansa efter musiken, med så sällsamma och lätta rörelser som hade hon haft vingar eller hennes stora fladdrande slöja varit ett segel som hållit henne sväfvande i luften.

"Mig var det som hade en underbar verld, en verld af drömmar, full af både salighet och smärta, upplåtit sig för mig. Den förtrollande musiken lockade tårar i mina ögon, och allt som jag såg föreföll mig darra i ett sällsamt skimmer. Det tycktes mig, som vaknade på en gång alla bilderna af mina hemlandsminnen och trädde fram ur mitt inre samt sväfvade liksom skyar kring den främmande flickan. Men din bild, Cecilia, stod mellan mig och henne. Jag sträckte, full af kärlek, min hand mot dig. Då nalkades du, tyckte jag, och allt som din gestalt kom närmare, upplöstes den, tills den blef ett töcken och lade sig tungt omkring mitt hjerta, der den kändes som en oändlig längtan, en qvardröjande suck af underbart ljuf och behaglig smärta.

"Men när jag nu åter såg på den sväfvande varelsen framför mig, kände jag mitt hjerta vända sig till ett djupt medlidande för henne. Och denna känsla återförde mig från min drömverld till verkligheten. Jag tänkte på den armas öde, som nu, faderlös och beröfvad alla de rikedomar, bland hvilka hon blifvit uppfödd, var helt och hållet öfverlemnad åt en främlings godtycke. Hon sjelf syntes också innerligt känna, att hon nu var slafvinna, ty sedan hon dansat en stund, afbröt hon hastigt sin dans, vinkade åt musiken att tystna och brast ut i tårar. Drifven af en oemotståndlig känsla, stod jag upp och gick till henne, fattade hennes hand. Hon såg då på mig med ett uttryck af obeskriflig, djup och dock qväfd smärta samt sjönk åter ned på knä framför mig. Slöjan och turbanen föllo från hennes hufvud och de mörka lockarne nedrullade i yppig rikedom öfver hennes axlar. Hon fattade hastigt min hand, tryckte den under heta tårar till sitt bröst och till sina läppar.

"Olyckliga flicka!" sade jag; men hon förstod icke mina ord. Då böjde jag mig ned och tryckte mina läppar på hennes panna.

"Det var en helig kyss, Cecilia," fortfor riddaren med en uttrycksfull blick på sin maka, "och jag kände mig i den stunden så ädel och ren i mitt hjerta, att

jag skulle med en sådan känsla velat träda fram inför Gud sjelf.

"I detta ögonblick öppnades dörren och drottning Ragnhild inträdde, icke som förr i pilgrimskåpan, utan i en lysande skrud, med sin drottnings krona på hufvudet. Hon gick fram, sträckte sin hand mellan oss och sade med sträng uppsyn: "Hvad vill du med dottern af en man, hvilkens blod sitter på ditt svärd? Kristne riddare! Hvad vill du med en hednisk flicka?"

"Då vaknade i mitt bröst en storm, sådan som jag aldrig förr känt. Då drottningen kastade en förtörnad blick på den oskyldiga flickan, blef jag betagen af en flammande vrede: var det icke min ridderliga pligt att försvara den oskyldiga. — "Drottning Ragnhild!" sade jag, "denna olyckliga flicka, om hon också är den store emirens dotter, tillhör mig; hon är redligen vunnen med mitt svärd, och jag skall skydda henne, om jag också icke finner någon annan tillflyktsort för henne än vid mitt hjerta." Jag upplyfte sakta den darrande varelsen, som på mig fäste sina stora ögon med ett uttryck af bönfallande ödmjukhet, som ännu mer upprörde mitt innersta.

"Drottningen trädde tillbaka ett par steg och såg på mig. Kring hennes heliga hufvud strålade kronan med ett underbart sken; ja hela hennes gestalt tycktes mig förklarad, och jag förmådde icke uthärda hennes höga anblick, utan slog ned mina ögon för henne.

"Jedvar!" sade hon då, och hennes röst darrade af en qväfd rörelse. "Jedvar, skall en främmande varelse, en hednisk qvinna, om också blott ett ögonblick, intaga en plats, som endast är helgad åt din Cecilia? Eller tror du dig kunna skänka denna faderlösa varelse en bättre lycka än jag kan bjuda henne i vår heliga kyrkas sköte?"

"En helig vördnad genomträngde mig med en sällsam blandning af smärta och tillfredsställelse. Jag böjde mitt knä för den höga drottningen och lade flickans hand i hennes.

"Med stilla undergifvenhet lydde den arma; hon fäste på mig blott ännu en blick, i hvilken jag läste uttrycket af ett slags sorg och förebråelse. Derefter kastade hon sig ned för drottningen och kysste hennes hand och lade den på sitt hufvud. Då drottningens uppsyn blef mildare, sprang flickan högt snyftande upp, satte händerna för sitt ansigte och försvann bakom det röda förhänget.

"Drottningen stannade ännu några ögonblick och såg tigande och allvarsamt på mig, tills hennes uppsyn klarnade i ett mildare uttryck. "Vi vilja söka oss en annan boning, riddare!" sade hon vänligt och gick bort efter muhamedanskan.

"Då jag blifvit ensam, kastade jag mig på divanen, gömde mitt ansigte, och mina vid tårar föga vana ögon öfverflödade i en häftig gråt, som lättade mitt hjerta och gaf luft åt mitt bröst. Jag kände att jag gjort rätt och inom mig vaknade den stolta önskan att i det ögonblicket få se dig i ansigtet, min Cecilia."

Damen var djupt rörd och slöt sig ömt till riddarens bröst. Han lindade sin arm kring hennes lif och vände sitt majestätiska ansigte mot henne.

Efter en stund fortfor han: "Drottning Ragnhild var min engel, och i sin himmelska drägt lyser hon också som en varelse från en högre verld. När hon i Ptolemais skildes från oss och färdades ensam genom öknen, kommo röfvare och fråntogo henne alla hennes kläder. Men när hon derefter i sin ångest gjorde bön, nedstego englar, som påklädde henne en skrud af helgonens silke och satte på hennes hufvud en krona af oförgänglig glans."

"Också jag vördade drottning Ragnhild som ett helgon," sade damen, "och äfven för mig är hon i sin skrud ett högre väsende, efter hon uti den i en vigtig stund rådde öfver min Jedvars hjerta och bevarade det för mig. Kanske om drottningen den stunden uteblifvit, hade mitt hjerta förbrunnit till aska i min faders brinnande borg."

"Min Cecilia!" sade riddaren: "för min maka vill jag hafva hvarje vrå af mitt hjerta öppen. Du må

veta det, att när jag återvände till hembygden, ju längre vindarne förde mig från det heliga landet, desto mer uppfyldes mitt hjerta af en sällsam oro och saknad. Fatimas sköna bild följde mig som en beständig skugga; till och med då jag landsteg på det älskade fäderneslandets strand, kände jag saknadens tomhet i mitt bröst. Men ett enda ögonblick förjagade alla de söderländska minnena med deras ljufva vekhet, det var den stunden då jag återsåg dig. Minns du den, Cecilia? Du låg på knä i din kammare, och rundtomkring dig rasade elden, som konungen låtit sätta på din faders borg. Midt under striden, som vi höllo med din grymme faders kämpar utanför den brinnande byggningen, hörde jag ett ljud af din röst. Som blixten flög jag in, och då jag tryckte dig åter till mitt bröst, då dina hulda armar hvilade om min hals, då kände jag åter att jag var din, då var det mig som hade jag vaknat ur den sköna, men smärtsamma förvirringen af en dröm till salig verklighet. Och när jag bar dig genom lågorna och slutligen stod med den älskade bördan räddad på fria fältet, då förekom det mig som hade vår kärlek genomgått ett dubbelt eldprof, som hade jag vunnit dig både ur mitt hjertas brand i södern och ur lågorna af ditt hem här i norden."

"Du är mig dubbelt kär, Jedvar, äfven genom ditt hjertas faror," sade Cecilia, "och ehuru jag icke anade dina förhållanden till Fatima, då drottning Ragnhild öfverlemnade till mig hennes skänk, det dyrbara brudsmycket, när vi foro till kyrkan för att vigas af den vördige fader Adalvard, var jag glad att få bära det, emedan hon sade, att det skulle vara kärt för dig såsom ett minne af en oförgätlig stund."

"Ja," svarade riddaren, "jag kände väl igen det strålande smycket, och nu är det mig ljuft att tänka tillbaka på den ädla gifvarinnan, sedan jag vet, att hon i ett stilla kloster lärt känna den salighet, som är öfver all jordens, som är förmer än vår. Nu står den stunden, då Fatima låg för mina fötter, bland mina minnen såsom en törnfri ros, och att den är

törnfri, derför tackar jag den heliga Ragnhild. Men den stunden, då jag återfann min Cecilia och bar henne ur lågorna, står som en himmelsk lilja i mitt minne och är den heligaste och dyrbaraste skatt, som jag vunnit i lifvet."

De båda makarne tryckte hvarandras händer och då solen nedgick bakom dem i vester och dess sista strålar darrade längs utåt hafvet, stodo de höga gestalterna, Jedvar Bonde, den förste svenske korsriddaren, och Cecilia, Erik den heliges moder, såsom ett par förklarade helgonbilder på höjden af klippan.

Sigrid den fagra.

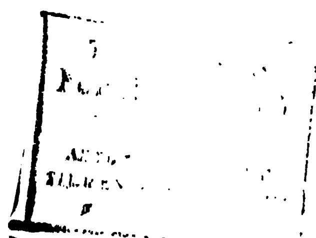
Bjälbo kyrka var sällsamt inredd till en stor begrafningsfest. Midt i kyrkan uppbär en ofantlig pelare de sammanslutande hörnen af de fyra hvalf, som ut gjorde den dystra helgedomens tak. Denna pelare var urhålkad, och den besynnerliga urhålkningen var innantill svartklädd. En bred, likaledes med svart beklädd trappa ledde upp till densamma från stora kyrkodörren. Bredvid pelaren stodo några svartklädda arbetare med murareverktyg i händerna; och att de voro beredda till arbete, röjdes af det murbruk och de stenar, som lågo till hands vid deras sida. Den öfriga delen af kyrkan hvimlade af folk, som trängdes omkring väggarne för att i midten lemna rum åt den väntade likprocessionen. Framför högaltaret stodo flere prester i messdrägt, och utomkring altarringen tvenne rader korgossar med rökelsekar och vigda vaxljus i händerna. En dof själamessa afsjöngs, under det klockorna ljödo från klockstapeln.

En silfverskäggig gubbe, åtföljd af en ung flicka, båda i pilgrimsdrägt, med långa stafvar i händerna, inträdde långsamt. Den gamles vördnadsbjudande och dock djupt bekymrade, nästan ångestfulla uppsyn samt flickans utomordentliga skönhet väckte genast folkets uppmärksamhet. Den gamle såg sig tigande omkring i kyrkan, betraktande isynnerhet den sällsamma grafven med uttryck af förundran och skakade derefter sitt hvita hufvud.

"Sitt ned, gamle vallareman!" sade en bonde och erbjöd gubben ett rum på ändan af en bänk. "I har säkert icke nästegårdsväg för er, och gammal är ni. Sitt du också, flicka! Du är väl gubbens dotter eller barnabarn, kan jag tro?"

Sigrid den fagra.

"Låt oss hvila, min dotter!" sade gubben, i det han satte sig. "Detta är en ovanlig begrafning; vi vilja åskåda hur den tillgår."

Flickan satte sig tyst vid den gamles sida och nedslog blygt sina ögon, då hon fann sig vara ett mål för hela folkskarans blickar och hviskningar. I synnerhet riktades uppmärksamheten på henne från en läktare, der en mängd förnäma damer, den aflidnas närmaste slägtingar, sutto.

Bonden, som bjudit de båda främmande plats, lutade sig nyfiken mot gubben och hviskade: "I är visserligen främmande här på orten, vördig fader! Törs jag fråga hvarifrån I är och hvart färden gäller?"

"Jag färdas till vår Frälsares heliga graf," svarade gubben tvärt och afbrytande, i det han vände sin uppmärksamhet på själamessans harmoniska toner.

"Hm," sade bonden, "det är ett vackert skumpaskede, helst för så gamla ben. Men hvarför kommer I hit till begrafningen?" Då gubben icke svarade, vände sig bonden till flickan med denna fråga. Då hon icke heller gaf honom nöjaktigt svar, fortfor han: "Kanske det hörer till ert löfte att tiga; då må det så vara. Men hvarför gråter gubben öfver själamessan? Han höljer sitt ansigte i kåpan, men jag märkte godt att han gret. Kände han fru Ingrid, den saliga själen? Gud hafve henne i himmelrik! Ja, ja! Fru Ingrid var en rar fru, så länge hon lefde. Sin slägt förstod hon att hålla vid makt också, det är säkert. Får se hur det nu går. En gammal barfotamunk, som hade spådomsande, har sagt, att slägten icke skulle kunna ega anseende och hålla sig längre än hon bär sitt hufvud uppe."

Den gamle pilgrimen drog hastigt sin kåpa från ansigtet, såg skarpt på bonden och utbrast: "Är det fru Ingrid Ylfvas begrafning som firas i dag?"

Bondens svar afbröts af ett par härolder, som inträdde i spetsen för sjelfva liktåget. Den ena utsträckte sin staf mot folket, som råkade i en orolig rörelse, då det trängdes för att se processionen. "Gifven plats!" sade härolden högtidligt: "plats för den

ädle och högberömlige herr Måns Måneskjölds efterlefverska, den dygdädla fru Ingrid Ylfva, att hennes stoft måtte komma till sin hviloplats i denna helgedom!“

Folkets sorl tystnade genast och liktåget inskred. Näst framför liket gingo munkar och prester. Den dyrbara kistan bars af idel riddare och omgafs af praktfullt utrustade väpnare och svenner. Näst efter densamma följde den aflidnas fyra söner, hvar och en omgifven af några tjenare. Främst bland dem i ålder som anseende, framskred Birger Jarl, med en hertiglig krona, en dittills i Sverige icke skådad pryd-nad, omkring den glänsande hjelmen. Folket, som icke så noga förstod sig på maktens insignier, kände desto bättre hvem som hade sjelfva makten, och många bland bönderna kallade derför den mäktige jarlen konung. Han såg omkring sig med en sträng och nästan listig blick, medan ett eget småleende, föga passande vid en moders begrafning, men desto mer egnadt att gifva de skarpa anletsdragen ett uttryck af öfverlägsen höghet och trotsig myndighet, sväfvade kring läpparne. Tolf riddare i de mest lysande rustningar omgåfvo honom. Efter honom gick lagman Eskil från Vestergötland med en dyster uppsyn, hvari man tyckte sig igenkänna samma befallande drag, som utmärkte den äldre brodern, ehuru Eskils voro fria från det statsklokhetens löje, som så besynnerligt glänste på Birgers. Lagmannen omgafs af några präktigt utstyrda huskarlar. Den tredje brodern, biskopen i Linköping, var den resligaste af bröderna. Ett stort, rödt ansigte, hvarur ett par klara ögon tankfullt blickade omkring, skuggades på sidorna af ett hvitt, tjockt hår, hvaruti icke ett enda mörkt strå qvarblifvit såsom ett vitne af dess fordna färg. Den höga biskopsmössan var djupt nedtryckt i pannan, och hela uttrycket i hans anletsdrag tycktes tillkännagifva, att han besatt hemliga kunskaper och derigenom stod i närmare förhållande till en annan verld och dess dunkla uppenbarelser. Biskop Carl var omgifven af prester. Derefter följde den yngste af bröderna, Bengt, som nyss blifvit lagman i Östergötland. Ur hans öppna och

ärliga drag talade en ädel och manlig själ. Hans beslutsamma och säkra, men tillika vänliga och milda hållning tillvann honom alla östgötars förtroende och välvilja. Det syntes på hans helsning åt bönderna, att han var en folkets man. Han var omgifven af några myndiga bönder ur sin lagsaga. Efter de fyra bröderna kom Härvid Trolle, deras svåger, som förut hette Ulf intill sin bröllopsdag med Magnhild, fru Ingrids enda dotter. (Han öfvervann på sjelfva bröllopsdagen en till ett troll förklädd medtäflare, som ville bortföra bruden, och antog efter denna seger det nya namnet.) Efter dessa följde en otrolig mängd af lysande begrafningsgäster, Sveriges yppersta män, som församlats att hedra den förnäma likbegängelsen.

Så snart den gamle pilgrimen såg de första af liktåget i dörren, höljde han sitt ansigte, liksom betagen af en djup rörelse. Den unga flickan deremot betraktade med sin ålders oförstälda nyfikenhet och beundran den ovanliga ståten. Då och då nedslog hon dock ögonen, när en eller annan af de lysande riddarne med alltför dristig blick vid förbigåendet beundrade hennes skönhet.

Då liktåget hunnit upp till pelaren, trädde från altaret en biskop fram till kistan och kastade mull på densamma. Derefter upplyftades den af riddarne och stäldes upprätt i nischen uti pelaren. Då hela församlingen tycktes bestört deröfver, framträdde en af härolderna och sade: "Eder skall veterligt vara, I alle här närvarande höge herrar, ädle riddare, svenske män, ärliga qvinnor och fromma jungfrur, att den högväldige herre och furste, svea rikes jarl och föreståndare, vår konung och herres herr fader, hafver så låtit tillreda sin höga fru moders graf, att hennes hufvud skall stå uppe i evärdeliga tider, såsom ett tecken och minnesmärke att sammalunda hennes barn och efterkommande skola vara beståndande, så länge kristna tron i Svea landom finnes. Och då nu denna fru Ingrid Ylfvas graf varder tillsluten och beseglad, lyser och förkunnar den heliga kyrkan sitt bann, och utbedja alla redliga män och qvinnor sin

förbannelse öfver den, eho det vara må, som denna ohelgar."

På en vink af Birger Jarl räckte en af arbetarne honom en silfvermurslef. Han fäste med densamma första stenen för grafven. De öfriga bröderna lade äfvenledes dit hvar sin sten, och arbetarne fullbordade derefter verket, så att pelaren hastigt åter stod tillmurad.

Emellertid hade den gamle pilgrimen, så snart härolden förkunnat det besynnerliga skälet till en sådan begrafning, rest sig upp, skakat på hufvudet och gifvit flickan tecken att följa sig ut. Den ende, som under hvimlet vid grafvens igenmurande fäste uppmärksamhet vid de bortgående, var lagman Bengt.

Birgers jarlafäste, det gamla Bjälbo, utgjorde ingen riddarborg efter tyskt mönster. Det bestod af en hopgyttrad samling trähus, det ena uppfördt bredvid det andra eller tillbygdt alltefter som tillfället hade erfordrat. Der funnos derför en mängd af olika rum, särdeles lämpliga att herbergera ett större antal gäster, hvilka icke gjorde särdeles stora anspråk på beqvämlighet utan kunde hålla till godo huru det kunde falla sig med herberget, endast mat och dryck icke fattades. En särskild sida af gården beboddes af fruntimren, en annan innehöll allt som hörde till matredningen och dryckesförråden. En skidgård omgaf det hela och utanför den var en föga djup graf, öfver hvilken en vindbrygga ledde till gårdens enda ingång.

Det led mot aftonen på begrafningsdagen. De talrika salarne hvimlade af gäster, hvilka det sorgliga tillfället ingalunda hindrade att njuta gästabudets nöje. Väldiga mjödhorn, dryga ölkannor och herrliga vinbägare voro i oupphörlig rörelse för att hos gästerna ytterligare stadfästa den föreställningen, att ett herrligare graföl i Sverige blifvit firadt icke ens efter en drottning. Sjelfva det sällsamma i begrafningssättet gjorde högtidligheten så mycket minnesvärdare.

Gästernas sorl blef allt starkare, och här och der vexlades redan blickar och ord, som fått sitt ursprung i bägaren och hvilka i de eldfängda och vilda lynnena lätt föranledde följder, dem isynnerhet lagman Bengt skulle fått besvär med, om icke Birger sjelf esomoftast vandrat genom salarne och med ett ord, en åtbörd, återfört de uppretade till lugn. Då kom en tärna, skickad från jarlens höga gemål, prinsessan Ingeborg, och kallade lagman Bengt till den sidan af byggningen, der fruntimren församlat sig, skilda från männen och deras bullersamma dryckeslag genom en hvälfd förstuga.

De sorgklädda damerna, som omgåfvo fru Ingeborg, tycktes vara rätt muntra och glada. Deras samtal rörde något ämne, hvaruti alla lifligt deltogo, men det förstummades, då lagmannens manliga gestalt inträdde, och mer än en dams öga hvilade med välbehag på hans ädla uppsyn. Han helsade med vördnad sin stolta svägerska och bugade sig derefter för den svartklädda flocken af skönheter omkring henne.

Furstinnan bjöd honom sätta sig vid sin sida, på en hög karmstol, och betraktade honom några ögonblick med ett pröfvande småleende. Han återvann snart sin lugna blick och uppsyn efter den lilla förlägenhet, som naturligtvis intog honom i början, då han befann sig ensam bland så många fruntimmer. Furstinnan begynte: "Vi hafva vändt oss till er, käraste svåger, angående en vänskapstjenst, hvilken skulle vara både för min gemål och mig, och ännu för en tredje till, af mycket värde."

Ett ungt fruntimmer, som med nedslagna ögon stod på andra sidan om furstinnan, rodnade för dessa hennes ord. Lagman Bengt märkte det och teg.

Furstinnan fortfor: "Strax efter begrafningsdagarne lärer vår unga, älskvärda vän, jungfru Richissa, vilja återvända till sin fader, herr Ivar Blå på Gröneborg. Jag vet ingen, som vi kunde anförtro att följa henne på vägen, om icke ni, min ädle svåger, vill åtaga eder denna riddaretjenst. Ni kan icke neka att åtaga er den, och ni gör det säkert gerna, så framt

ni icke," tillade hon halfhögt, "kan öfvertala henne att för alltid qvarblifva här på orten eller åtminstone snart komma tillbaka."

Den unga flickan rodnade som en ros, och äfven den artige lagmannen kände sig något het om kinderna. Han svarade: "Jag känner mig lika villig som skyldig att uppfylla eder önskan, min vördade svägerska. Det skall blifva mig ett nöje att få ledsaga den älskvärda jungfru Richissa, så framt hon icke kanske anser sig bättre beskyddad af Uplandsherrarnes hela skara, med hvilka hon får sällskap ända fram till Gröneborg."

Furstinnan rodnade äfven: "Jag trodde knappt att de stora herrarne från Upland ville taga den vägen," sade hon. "Men i alla fall hoppas jag hafva beredt lagman Bengt ett stort nöje genom mitt förslag. Huru står det till på Ulfåsa nu för tiden, svåger? Ni har så ypperligt bygdt och så väl i ordning der, har jag hört, att det endast fattas er en hustru för att få rätt trefligt och angenämt hos eder."

"Det går långsamt med byggnaderna," sade Bengt. "Jag kan icke betunga folket så mycket med arbete, utan måste uppskjuta än det ena, än det andra. Emellertid bor jag rätt väl och beqvämt såsom ogift."

"Vi måste en dag besöka eder," sade Ingeborg, "men för att göra det möjligt, måste ni ega en fru i edert hus. Vill ni mottaga en hustru af er tillgifna och trogna svägerskas hand? Jag lofvar att välja åt er en maka, med hvilken ni skall blifva lycklig och nöjd och som passar för eder både genom börd, fägring och dygder."

Lagman Bengt smålog. "Jag tackar eder af hjertat, vördade svägerska, för eder omsorg om mitt väl; men jag måste bekänna att ännu, innan jag har mitt hus i bättre ordning bygdt, vågar jag icke tänka uppå att äktenskap bygga. Om jag framdeles törs utbedja mig edert förord, skall jag glädja mig på förhand med den utsigten, att derigenom vinna min lycka. För närvarande kommer mig detta också alltför hastigt och oväntadt före."

En stolt dam uppreste sig hastigt bland sällskapet och såg skarpt på lagmannen. "Det förefaller mig," sade hon, "som hade lagman Bengt sedan i går temligen tvärt förändrat sinnelag. Då fanns det en jungfru, som han verkligen tycktes hafva fästat sitt hjerta vid, och hvilken han, om icke med ord, dock med ganska begripliga ögonkast syntes vilja bjuda sin hand. Jag uppfordrar honom att försvara sig."

Lagmannen smålog ånyo i det han svarade: "Min goda syster Magnhild! Du går något längre än du, både för min och din och äfven andra personers skull, borde. Jag har hittills bevarat mitt hjerta fritt, och jag vågar säga, att ingen jungfru kan klaga öfver bristande grannlagenhet å min sida."

"Blif icke så ifrig, bästa svägerska!" inföll prinsessan. "Svåger Bengt lär nog besinna sig, endast han får någon tid dertill."

"Hm!" utropade fru Magnhild. "Han är flyktigare än en väderhane! Hans hjerta är icke att lita på. Märkte jag icke, huru han i dag såg efter den främmande pilgrimen!"

Lagman Bengt rodnade högt. Fru Ingeborg såg skarpt på honom. — "Hvem kunde då den främmande pilgrimen vara?" frågade hon.

"Kanhända en grefvedotter från Wenden eller Holstein, som reser här i något heligt ändamål!" inföll en af damerna.

"En grefvedotter skulle icke färdas så ensam med en gammal, orkeslös gubbe," sade Magnhild. "Det är någon främmande botgörerska eller en kringstrykande varelse."

"Vet lagman Bengt ingenting om dessa främlingar, som vandra i hans lagsaga?" frågade furstinnan.

"Jag har aldrig sett dem förr," svarade han. "Allt hvad jag känner om dem, är att deras färd går till den heliga grafven. Åtminstone sade de så åt en bonde."

"De måste då vara uppifrån landet," utropade furstinnan. "Alltså äro de icke utlänningar. Men

vi hafva ju icke nyligen hört talas om någon förestående pilgrimsfärd så långt bort, och sådana vallfarter plägar man ändå alltid få spörja förut. Förmodar ni ingenting, svåger?"

"Jag förmodar intet," svarade Bengt missnöjd, "i fall de icke möjligtvis äro flyktingar och öfverblefne af våra fränder efter blodbadstugan vid Herrevadsbro."

Furstinnan rodnade vid påminnelsen om sin gemåls föga hedrande bedrägeri vid det åsyftade tillfället. "Jag räknar icke dem för våra fränder," yttrade hon bittert, "som af trätgirighet och afund skilja sig från sin slägt och söndra sig mot henne i uppenbara uppror. Om dessa pilgrimer höra till de upproriskes och afvogt sinnades rote, så uppmanar jag eder att låta gripa och inställa dem för min gemål och hans domstol, så framt I icke vill anses för deras vän och vår ovän."

"Jag känner spådomen om vår moder," svarade Bengt. "Så länge hennes hufvud står uppe, skall vår slägt blomstra, men inom densamma växa ständiga frön till oenighet. Fränder strida redan mot fränder. Vill ni redan, min svägerska att spådomen skall gå i fullbordan och bröder strida mot bröder? Blås icke på oenighetens gnistor bland Magnus Måneskölds barn! Det är bättre, att Birger och jag lefva ense. Jag har förebrått honom hans förfarande vid Herrevadsbro, och jag skall alltid ogilla det. Ovärdigt var det att locka den fromme biskop Kol att göra så heliga löften åt våra anförvandter och dermed besvika dem. Också lasta biskop Kols förbannelser tungt på Birgers hufvud, det har min broder sjelf sagt mig."

"Det var Folkungarnes eget fel," sade Ingeborg. "Likaledes var det biskop Kols. Hvarför skulle han lofva dem en säkerhet, som det hade varit alltför dåraktigt att låta dem åtnjuta, då de en gång voro så väl narrade i fällan?"

"Detta blodbad är ännu alltför nytt för att kunna omtalas utan rörelse," afbröt lagman Bengt. "Låtom oss icke nämna något vidare derom! Hvad de främmande pilgrimerna beträffar, så skola de, så läng

de resa inom min domvärjo och icke göra någon menniska något förfång, i Guds namn ostörda draga sin gata. Tillåt mig att nu aflägsna mig, min vördade svägerska! Och om jungfru Richissa åstundar mig till sin följeslagare fram till Gröneborg, så skall jag den dag hon behagar bestämma infinna mig med några trogna tjenare för att ledsaga henne!“ Han bugade sig höfligt för furstinnan, jungfrun och de öfriga damerna och gick skyndsamt bort.

“Han är half bonde till sin natur,“ utbrast Ingeborg föraktligt. “Kalla hit min gemål! Vi skola tala med honom om saken.“

Då natten inbröt och redan en stor del af gästerna gått att sofva af sig grafölsruset i de åt dem anvista rum och sängar, vandrade lagmännen Bengt och Eskil tillsammans af och an i en stor sal, som upplystes af några facklor, instuckna i ögonen af de elg- och björnskallar, som sutto uppspikade kring väggarne. Bengt var särdeles uppretad, ehuru saktmodig han annars var. Han ansåg sig af sin svägerska förolämpad på ett ingalunda grannlaga sätt och förklarade att han redan denna afton ville lemna Bjälbo och sin moders graföl. Fåfängt sökte Eskil att förestålla honom svägerskans välmening och det passande i giftermålet med en dotter af den mäktige Ivar Blå.

“Jag är lagman öfver Östergötland,“ inföll Bengt, “och jag är likaså fri som mina odalbönder. Med helige Eriks lag i handen och allmogen omkring min domstol, trotsar jag icke blott den stolta Ingeborg, utan sjelfva Birger att låta fängsla den, som jag frikänt som oskyldig. Jag har att sörja för min allmoges frihet och säkerhet, och jag svär att, om de tvenne oskyldiga resande häktas, skola mina bönders pålyxor spränga deras fängelsedörr, om också Birger sjelf försvarade den med femtio riddare.“

“Ja så,“ sade Eskil leende, “det är för de resande pilgrimernas skull du blifvit så ifrig. Det är mitt broderliga råd: tag du Richissa till hustru, och det

medan du är här, ty jag vet, att Birger och herr Ivar just derför hafva stält så till, att hon kom hit för att I skullen fatta tycke för hvarandra. Du tyckte ju om henne i början? Hvarför misshagar hon dig nu?“

“Hm,“ sade Bengt något förlägen, “vill du just att jag skall bikta mig för dig, broder? Må vara då! Jag tycker icke illa om Richissa, hon förefaller mig att vara en fager och sedesam tärna. Men måste jag derför taga henne till min hustru efter allan den rätt helige Erik gaf? Vet, min käre broder, jag fordrar annan kärlek af en maka än den en trälinna kan gifva mig! Jag skulle förspilla min skönaste förhoppning, om jag lät lyckan i mitt hus blifva vår stolta svägerskas leksak.“

“Hvem skall då blifva dig en sådan hustru som du önskar och väntar?“ frågade brodern. “Förblindade dåre, vet, att qvinnorna genom den plats de innehafva enligt vårt samhälles lagar aldrig kunna höja sig till den själsstyrka och andeliga frihet, att de förmå deltaga i en mans tankar och afsigter. Hvad han vet och vill, förstår ingen qvinna. Hon kan väl älska sin man för hans särskilda egenskaper, men hennes kärlek är sitt eget ändamål. Hon älskar för att sjelf blifva lycklig, för sin egen skull, blott af begär att sjelf få vara allt hvad hon kan för sin man. Offrar han åt hennes fåfänga sina mödor och afsigter, då smeker hon honom tacksamt, då söfver hon hans bästa krafter i nätet af den inbillningen, att han är lycklig genom henne; men han blir då förlorad för allt manligt och stort, som han eljest skulle utfört. Du står på vägen att uppoffra icke blott eget anseende, utan hela vår slägts, genom din tro på en dröm, om hvars falskhet erfarenheten snart skall öfvertyga dig. Besinna du hvad som är att vinna genom giftermålet med den rika Richissa; Ivar har ingen son, och hans dotter får derför arf. Tager du henne med laglig “gåfva och tal“, så får du ju mer, än hvad hon kostar.“

"Kostar!" upprepade Bengt. "Det är ännu i våra eljest så herrliga lagar en hednisk öfverlefva att qvinnan är utesluten från arf; att hon endast har rättigheter som trälinna, att hon måste köpas. Men den qvinna man köper, henne eger man icke! Jag vill icke köpa en hustru; jag vill att hon skall skänka sig åt mig."

"Välan," invände brodern, "Richissa skänker sig ju i sjelfva verket åt dig. Tänk på gamle Ivars rikedomar."

"Du förstår mig icke eller vill icke förstå mig!" utbrast Bengt förtörnad och vände honom ryggen.

I detsamma stod Birger sjelf för den förvånade. Han hade långsamt och obemärkt inträdt och afhört hela samtalet. "Eskil har rätt," sade han med en skarp blick på Bengt. "Du vill väl försumma det enda förträffliga tillfälle, som någonsin erbjudit sig, att vinna hela Ivars parti för oss. Du tycks i allmänhet föga akta hvad oss båtar. Min gemål har klagat mycket öfver dig. Hvad är det för främlingar du vill skydda?"

"Jag känner dem icke," svarade Bengt, "men de vandra fredligt sin väg utan att ofreda någon. De äro i den heliga kyrkans beskydd, emedan de befinna sig på vägen till Kristi graf."

"De äro således uppifrån landet," sade Birger. "Jag vill veta hvem det är som reser. Låt ransaka dem, Bengt! Jag ålägger dig det."

"Visa att de äro brottslingar eller låt lagligen anklaga dem och draga dem för rätta!" sade Bengt. "Men var säker, att jag icke skall låta ett par oskyldiga fromma pilgrimer gripas för att tillfredsställa ett hugskott af din stolta gemål. Fast hellre skall jag, så vidt jag förmår, skydda allas rätt genom alla, ty du vet, att en budkafle, som jag skär upp, samlar folk."

"Jag vet, att du är en väldig bondeman," svarade Birger kallt; "men jag skulle dock ännu tills vidare tro, att det är jag, som regerar detta land och rike i min sons, konung Valdemars namn."

"Så länge Gud och Sveriges allmoge behaga," svarade Bengt.

Birger teg en stund, såsom han plägade, då han var upprörd. Slutligen sade han: "Låt så vara då! Jag föraktar att krossa dem, som icke äro mig i vägen. Äro de två pilgrimerna flyktingar från Herrevadsbro, så — om det vore sjelfva junker Karl — Gud hafve deras själ! Må de resa till Kristi graf — eller sin egen; det qvittar mig lika, allenast de äro härifrån. Men hvad Richissa beträffar, min bäste broder, der kan jag icke tåla några invändningar. Tillfället är alltför gynnande. Jungfrun är dig icke heller oblid, om jag sett rätt. Jag beder och jag befaller dig, uppfyll min önskan och tag henne till din hustru!"

"Jag vill hoppas, broder!" svarade Bengt, "att jag är fri som en odalbonde, åtminstone i mitt eget hus. Jag har beslutit att der icke införa någon annan hustru än en, som jag sjelf valt efter mitt sinne. Jag vet, att du är mäktig, broder; men lagen måste dock vara mäktigare. Men jag känner, att vi begge icke skulle finna oss längre af ett spändt förhållande, derför reser jag i afton hem till Ulfåsa. Farväl, broder! Låt oss skiljas i frid!"

Birger teg åter några ögonblick. Derefter fattade han broderns hand och sade: "Så rid då, Bengt! Res i frid! Men mins hvad du lofvat, att följa Richissa hem till hennes fader. Gör dig färdig, när jag sänder dig bud. Det dröjer väl ännu någon tid!"

"Jag har en gång gett mitt löfte," sade Bengt, "och jag bryter det icke, efter jag icke kan hoppas, att du befriar mig från att uppfylla det. Men lita du derpå, att icke skall jungfru Richissa blifva Bengt Måneskölds hustru, för det han reser med henne från Bjälbo till Gröneborg. Farväl, bröder!"

"Det är verkligen bäst att vi för denna gång skiljas," sade Birger, "eljest torde en brodertvist icke uteblifva. Lef väl, broder Bengt!" Bröderna räckte hvarandra handen, ehuru inom sig föga nöjda med hvarandra.

Eskil, som tegat alltsedan Birger inträdde, smålog, då han tog afsked af brodern, och sade: "Tänk du närmare på saken, broder; det är mitt råd! Du skall icke ångra det! Lef väl!"

Lagman Bengt gick. På borggården stodo redan inom en krets af fackelbärande betjenter hans hästar sadlade, och hans följeslagare, några manhaftiga odalbönder, sutto redan i sadeln. Då nalkades på trappan biskop Karl och räckte brodern sin hand. "Jag skall besöka dig på Ulfåsa, när jag reser härifrån!" sade biskopen vänligt.

"Var mig då af hjertat välkommen!" svarade lagmannen, tryckte den broderliga handen ännu en gång och kastade sig upp på sin springare. Då vindbryggan föll och han red öfver densamma, vände han hufvudet tillbaka. Han varseblef då i ett fönster på fruntimmerssidan en gestalt, som såg efter honom och med ett hvitt handkläde torkade sina ögon. Bengt erfor en orolig känsla vid tanken på den vackra varelsen, hvilken han väl anade hvem hon var; men hästarnes muntra traf genom den mörka höstnatten och de halfdruckna böndernas högljudda skämt förjagade snart alla vekare känslor ur hans sinne.

Redan hade de ridande i sakta traf hunnit half-vägs till Skeninge, hvars tvenne kyrktorn höjde sig öfver slätten och hvars former aftecknades skarpt mot den nattliga himlen, då de hörde bakom sig de snabba hofslagen af en sträckande häst, som nalkades.

Lagman Bengt befalde bönderna att stanna och hålla sig tysta, tills ryttaren upphann dem, men då skulle de gripa honom i kragen och se efter hvem han kunde vara. Befallningen verkstäldes genast. Inom en liten stund kom den väntade i fullt fyrsprång, hvari han dock oförmodadt kände sig hejdad af de starka näfvar, som grepo hans häst i tyglarne.

"Hvem är du?" frågade lagman Bengt.

Den öfverraskade spratt till, då han igenkände lagmannens röst. "Känner du mig icke, frände?" sade han. "Jag är ju Ingevald Folkesson."

"Ja så," sade Bengt, "är det du? Men hvarför har du så brådtom midt i natten? Hvad har händt i grafölsgården?"

"Hör på, frände," frågade Ingevald, "hvarföre rider du Skeningevägen? Birger trodde, att du skulle taga vägen öfver Orlunda och Fifvelsta."

"Svara du först!" återtog lagmannen. "Det är min rättighet att få svar först. Hör, Björn Svensson, rid förut några steg med ett par af gubbarne, och ni öfriga, god' vänner, hållen er några steg efter, så kan jag få språka litet enskildt med min kära frände."

"Jag förstår halfqväden visa," sade Ingevald Folkesson. "Jag måste beqväma mig att följa dig, menar du. Jarlen har sändt mig. Jag rider på hans befallning till fogden i Skeninge."

"Du har väl icke mer brådtom än att vi kunna följa med frände?" invände lagmannen. "Jag ämnar mig också till fogden. Bo Kialdorson lyder under min domstol, fast han är Birgers fogde."

Ingevald tycktes begrunda något för sig sjelf. Slutligen lutade han sig mot lagmannens öra och hviskade något deri.

Bengt teg också, under några ögonblicks öfverläggning. Slutligen sade han med hög röst: "Stanna, Björn Svensson! Låt jarlens bud slippa fram. Vi för vår del hafva icke så brådt." Han tryckte vänligt den förtrogne frändens hand, och denne flög i sträckande galopp från den förvånade bondeflocken.

Bengt höll stilla med bönderna, tills Ingevalds fyrsprång hördes på tillräckligt afstånd. Då sade lagmannen! "Hvem vill med mig bestånda ett äfventyr, som icke blir utan svårighet och fara, men som jag, om jag än skall rida ensam, icke kan underlåta?"

Alla förklarade sig hågade att våga något med den älskade lagmannen. Han tog då deras handslag, att de skulle vara hurtiga och lyda. Derefter vände han om. Ridten gick raskare än förut, men de af

bönderna, som trodde sig få tillfälle att muntra sig med ännu en bägare i grafölsgården, blefvo bedragna, ty lagman Bengt befalde dem hålla sig helt tysta, medan de redo förbi Bjälbo, åt Abbotstuna, eller, som det af allmogen kallas, Appuna. Vid denna kyrkby, vid pass halfannan fjerdingsväg från Bjälbo, gjordes halt, och lagman Bengt lät en bonde fråga i närmaste stuga, om der icke vore ett par pilgrimer i herberge. Han fick snart anvisning på det hus, der de tvenne främlingarne hvilade.

Lagmannen red sjelf till den anvista stugan, steg af hästen och bultade på den fast tillslutna ekdörren. Efter flera förnyade bultningar frågade en väldig stämma derinifrån: "Hvem klappar så sent?"

"Låt upp, Mululf Snyffelson!" svarade lagmannen, "det är bekanta och vänner! Men vårt ärende är af vigt. Känner du igen min röst."

"Jag skall strax öppna för lagman Bengt!" svarade rösten i stugan.

Några af bönderna stego emellertid äfven af hästarna, dem de begynte klappa och ansa efter den temligen skarpa ridten. Det dröjde en liten stund, innan lagman Bengt hörde bommarna skjutas ifrån dörren. Då den öppnades, visade sig en groflemmad, lurfskäggig gestalt med ett flammande torrvedsbloss i handen.

"Hvad är nu å färde, lagman?" sade bonden. "Var emellertid välkommen i min stuga." Han lemnade vid dessa ord rum i dörren, som han förut helt och hållet uppfyllt med sin kämpalika gestalt. Lagmannen steg in i den rymliga boningen, i hvars tak vindögat, dess enda fönster, var sorgfälligt tillslutet. På spisen midt i stugan glimmade ännu de nyss anblåsta lemningarne af en väldig aftonbrasa. Bonden upplyfte blosset så att dess röda sken upplyste hela stugan. Från sina bäddar, som bestodo af djurshudar, upptittade en mängd hufvuden med häpen uppsyn; de tillhörde bondens barn och husfolk. Men Bengts ögon sökte de båda pilgrimerna.

På en halmkärfve i en vrå af stugan satt den gamle och såg häpen på den inträdande störaren af

husets nattro. Han hade svept pilgrimskåpan omkring sig, men det vördnadsbjudande hufvudet var blottadt, och det hvita skägget betäckte, likt en glittrande rimfrost, hans bröst. Men vid hans sida, ängsligt smygande sig intill honom, låg hans unga ledsagerska, höljd i kåpan, så att endast det hulda ansigtet var synligt.

Lagman Bengt betraktade dem några ögonblick, med tecken af bestörtning. Slutligen nalkades han den gamle, helsade honom vördnadsfullt och sade: "Stå upp, vördige fader! Eder hvila är icke mera säker på denna ort."

Den gamle reste sig långsamt upp, och flickan spratt till af förskräckelse, men skyndade att räcka honom handen och understödja honom. "Hvem vågar störa vår fromma vandring?" frågade den gamle.

Lagmannen lutade sig vördnadsfullt till hans hufvud, och hviskade honom några ord i örat.

"Mig skall han icke gripa!" inföll den gamle ifrigt och med hög röst, i det hans ögon började glänsa af harm. "Väl hafva mina läppar genom hans falskhet och förräderi blifvit besmittade, så att de nu mera äro ur stånd att förkunna välsignelser. Men ännu bor på dem förbannelsens makt. Ännu bär jag bannlysningens heliga nyckel i mina vigda händer. Han skall låta mig i frid."

"Vördige fader!" återtog lagmannen: "misstankar och fruktan kunde lätt qväfva vördnaden för eder. Undvik derföre faran. Följ mig; jag skall ledsaga eder i säkerhet."

Den gamle teg en stund. Flickan fäste ängsligt frågande blickar på honom, och lagmannen betraktade med djupt deltagande de ädla gestalterna, som upplystes af det röda skenet.

Slutligen hade gubben fattat sitt beslut. "Jag vill följa dig, min son!" sade han. "För oss dit du anser för bäst. Jag vill icke gifva dig välsignelsen, ty i min mun blefve den en förbannelse; men jag vill bedja Gud för dig. Gör det äfven du, min dotter!"

Flickan kastade en orolig blick på den ädle lagmannen, men gubbens förtroende till honom ingaf henne ett dylikt. Hon bugade sig tigande för honom.

"Unga flicka," sade lagmannen, "du är inom området för min domsrätt; frukta derför icke. Jag vill taga dig på min egen häst."

"Skilj mig icke från min vördige fader och beskyddare!" bad hon och fattade ängsligt den gamles kåpa.

"Dotter, var lugn!" sade den gamle.

"Och du, Mululf Snyffelson," vände sig lagmannen till bonden, "du tiger med hvad du hört och sett. Då Bo Kialdorsons män fråga efter främlingarne, visa dem ända till Ödeshög. Farväl!" Han räckte bonden vänligt sin hand och skakade hans.

Derefter trädde de ut ur stugan. Den gamle blef upplyftad på en häst, hvilken leddes vid tygeln af tvenne bönder. Men lagmannen vecklade sin egen kappa tillsamman, lade den på knappen af sin sadel och upplyftade flickan på den, så att han med sina kraftfulla armar omfattade den lindrigt darrande sköna.

"Mins min befallning, Mululf!" sade lagmannen ännu en gång. Blosset med sitt sken försvann in i stugan, och de ridande satte sig i traf. När de kommit ett stycke från byn, sade lagman Bengt: "Rid förut, Björn Svensson, med ett par man; vi följa alla efter på något afstånd. Vi taga vägen åt Furåsa, utmed Tåkern, så att vi komma långt från Bjälbo, på Orlundavägen."

Redan hade de ridande upphunnit stranden af Tåkern, som de följde ett stycke, förbi byn Furåsa inemot en af Birgers gårdar, kallad Jarlshof, då himlen började mulna. I vester, midtöfver det fjerran Omberg, som reser sig på den vidsträckta insjöns andra strand och bildar det näs, som skiljer dess vatten från Vetterns, skockade sig dystra åskmoln. Det dröjde icke länge, förrän en flammande blixt derifrån speglade sina skarpa vinklar i den klara vattenspegeln. Den sköna flickan som satt framför lagman Bengt

Månesköld på sadelknappen, ryste tillsammans för det hastiga skenet.

"Frukta icke, unga flicka," tilltalade han den darrande, "åskan är långt borta, och jag hoppas att vi skola vara i säkerhet innan regnet bryter löst."

Flickan svarade intet. Hon syntes trött och utmattad, och endast med stor ansträngning förmådde hon hålla sig upprätt, så att hon stödde sig mot lagmannens arm i stället för hans bröst.

Men snart kom en af de efterridande bönderna i sporrsträck fram och hviskade: "Jag hör hästfötter bakom oss. Det är en hel skara!"

Lagman Bengt blef helt förskräckt vid denna underrättelse, som äfven den stackars flickan hörde. Snart besinnade han sig likväl och sade: "Skynda till Björn Svensson och bed honom söka att rädda den gamle pilgrimen. Han må föra honom på omvägar till Ulfåsa. Hvar och en söke för öfrigt att berga sig så godt han kan. Håll er vägen framåt!"

"Låt mig följa min vördige fader!" bad flickan med tårar i ögonen.

"Du skall snart återse honom, om Gud vill," svarade lagmannen; "men nu gäller det att tiga och lyda."

Vid dessa ord svängde lagmannen sin häst af vägen ned till stranden och red in i vassen, som betäckte densamma. Han följde vassbandet, eller kanten af vass-skogen, tills han fann ett ställe, der den nedtrampade vassen tillkännagaf att en båt borde finnas. En sådan låg der också. Bengt gaf tyglarne åt flickan, sprang hastigt af hästen och sköt ut båten. Skyndsamt hade han lyftat sin följeslagerska uti densamma och bundit sin häst vid bakstammen. Årorna sattes i gång, och vassen gömde snart båten för de förföljande.

Bengt stannade efter en stunds rodd för att lyssna. I sjelfva verket hördes också flera skaror af ryttare spränga utefter vägen, och ju skarpare de redo, desto mer ansåg han sig tryggad. Slutligen sade han till sin följeslagerska: "Vi vilja här afvakta dagen. Du behöfver väl samla krafter till dess, unga flicka,

svep in dig i min kappa och luta dig ned i ökstocken! Jag ämnar hålla vakt.“

Den tigande flickan lydde. Hon önskade väl vara ensam med sina tankar och höljde derför öfver sitt ansigte samt nedlutade sig i fören. Bengt satte sig lika tyst i bakstammen och klappade emellanåt hufvudet på sin raska häst, som tåligt stod i vattnet och betade af vassen.

Så förflöt natten. Redan hade den första morgongryningen utbredt ett blekrödt skimmer öfver strandens skogstoppar, der en och annan vaknande småfogel slog några drillar, då lagmannen ansåg det vara tid att fortsätta resan. Han ämnade just väcka den slumrande flickan, då han åter hörde en skara ryttare komma längs vägen tillbaka. Han lyssnade och höll sig stilla. Vägen gick så nära stranden, att han ganska väl kunde igenkänna de ridandes röster. Ibland dem voro ett par af hans följeslagare. Dessa voro således fångna. Men huru det gått med den gamle pilgrimen, kunde han af de få ord han uppsnappade icke erfara. Han beslöt emellertid att förtiga för den slumrande flickan hvad han anade.

Så snart skaran aflägsnat sig tillräckligt, fattade Bengt en åra och begynte sakta skjuta ökstocken till land. Vid denna rörelse vaknade flickan. Hastigt kastade hon kappan från sitt hufvud, och hennes sköna anletsdrag framträdde ur skuggan, liksom morgonrodnaden öfver himlen. Med en blick af bestörtning såg hon sig omkring, tills hon liksom samlat den förflutna nattens minnen och derigenom förstått sin närvarande belägenhet.

“God morgon, flicka!“ sade lagmannen med munter ton för att skingra det uttryck af ängslan, som sväfvade öfver de hulda dragen. “Har du hvilat ut något, så att du förmår fortsätta färden? Jag hoppas vi skola återfinna den vördige fadern vid Ulfåsa.“

“Gud gifve det!“ suckade flickan. “Jag är så ängslig för honom. Hvad fara kan väl hota en så from och god man?“

"Jag hoppas att ingen fara skall hända honom," svarade Bengt. "Min broder ville endast veta hvilka pilgrimer som färdas genom landet. Jag vet icke hvem som inblåst något misstroende hos honom, men det går snart öfver. Jag vill rädda er båda, emedan jag hörde det. Men om du har något att frukta vet jag icke, innan du sagt hvem du är. Haf förtroende för mig och var uppriktig, ty du bör finna, att jag hyser deltagande för dig och önskar rädda dig, då du behöfver det."

"Ädle herre," sade flickan, "jag är en olycklig fader- och moderlös flicka och heter Sigrid. Min far var Tydich Ragvaldsson af vapen, som en tid var Knut Folkunges vapenbroder och följde sedermera hans son Filip, som blef halshuggen vid Herrevadsbro på Birger Jarls tillställning. Min far dog strax derefter af grämelse. Jag hade, emedan jag tidigt mistat min moder, följt honom på hans tåg och befann mig alldeles öfvergifven vid hans död. Då han begrafdes i Kolbäcks nya kyrka, såg mig den vördige fadern, som lofvade beskydda mig och taga mig med till Kalmar, då han skulle färdas den vägen på en pilgrimsfärd. Jag har några slägtingar der —"

Flickans berättelse afbröts af tårar, hvilka rörde lagmannen lika mycket som sjelfva den olyckligas öde. Han försökte icke att trösta henne, hvilket skulle varit förgäfves, men han lofvade att återföra henne till den gamle. Skyndsamt dref han båten till land, torkade med vass sin häst, sadlade den, och sedan han lyftat flickan ånyo på sadelknappen, red han af vägen inåt skogen, som ligger mellan Bjälbo och Jarlshof.

Tidigt om morgonen hade biskop Karl låtit sadla sina hästar. Resklädd inträdde han i sin broders, jarlens, rum för att taga afsked. Birger var redan uppe i half rustning. Det tycktes som äfven han ämnade sig ut. "Också du, broder, vill lemna grafölet i dag?" frågade jarlen i något öfverraskad ton.

"Jag lofvade att besöka Bengt på Ulfåsa," sva-

rade biskopen. "Jag skall fara dit och förmana honom att fria till jungfru Richissa," tillade han leende.

"Gör det," sade Birger; "i fall du träffar honom. Men enligt de underrättelser, jag inhemtat, lär han icke hafva rest till Ulfåsa, utan stryker omkring med misstänkta och främmande personer. Jag kan icke neka, att hans afresa i går förundrade mig, och jag skickade derför Ingevald Folkesson efter honom. Bengt har tagit vägen åt Appuna. Jag fruktar han har något ondt i sinnet."

Biskopen såg förundrad ut och skakade misstroget på hufvudet. "Du kan aldrig tro," sade han, "att Bengt skulle hafva något ondt i sinnet. Han är den yngste af oss bröder och, liksom Benjamin bland Jakobs söner, den frommaste. Men anförtro mig hvad du vet och hvad du misstänker, så hoppas jag att kunna släcka denna lilla oenighetsgnista, innan den uppflammar till ett glödande brödrahat."

"Du talar skarpt, broder biskop!" inföll Birger Jarl. "Men jag har alltid hos Bengt funnit motsträfvighet och egensinne. Jag fruktar, att han håller med våra fiender. Hör om jag icke har skäl att tro det. Här har i dessa dagar visat sig en pilgrim, som, att döma af det stora, hvita skägget, tycks vara en from munk. Men han åtföljes af en ung, skön flicka, så att jag snarare har anledning att tro det vara en förklädnad, hvarunder icke gerna någon annan än junker Karl, min dödsfiende, kan gömma sig. Han har nyligen hemkommit från Norge, sålt och pantsatt sina egendomar samt utrustat alla sina tjenare. Derefter har han begifvit sig ut, som han låtit utsprida, till Korsherrarne för att kämpa mot lithauerna; men jag känner honom bättre: han förehafver säkerligen något annat anslag. Att Bengt ridit för att träffa honom i går, det är lika afgjordt. Du må sjelf döma!"

Jarlen slog med sin jernhandske tvenne slag på en sköld, som låg på bordet, och en tjenare inträdde skyndsamt. "Kalla upp bonden från Appuna!" befalde jarlen. Den lydige tjenaren gick.

"Är du då säker, att det är junkern sjelf?" frågade biskopen, åter tvekande. "Om så vore, tror jag icke att Bengt velat råka honom."

"Vi vilja höra hvad bonden säger," svarade Birger. "Men jag har temligen säkra underrättelser. Han hade, när han reste, sin unga syster, jungfru Ulfhild, med sig. Hvem skulle det annars vara?"

"Han skulle ju gifva sin syster i Sko kloster?" sade biskopen.

"Nu tyckes han emellertid hafva ändrat afsigter," återtog jarlen. "Men jag skall gripa honom, hvar han än må finnas, det svär jag vid mitt vapen, lejonet öfver tre strömmar."

En reslig bonde infördes af ett par beväpnade knektar. Jarlen betraktade tigande den kämpalika gestalten. "Hvem är du?" frågade han slutligen.

"Fordom en ärlig och fri odalman," svarade bonden trotsigt; "men hvad nu för tiden det senare beträffar, så sörja vår unge konungs tjenare nog derför, att friheten skall blifva så lagom!"

"Du har rätt, bonde," sade jarlen, "lagom är alltid bäst och rättast. Lagom frihet och lagom hull bör bonden alltid hafva, annars blir han lat och tycker att han är herre."

"Kanske vore det bäst att låta honom vara det," svarade bonden, "ty skall någon vara herre, så är det just bonden som gör honom till det."

"Du lägger dina ord slipadt nog för att vara bonde," inföll jarlen, "men det är dock skilnad på bondblod och kungablod."

"Det kommer an på hvilket som är rödast," återtog bonden. "Men det hörer icke till saken. Hvarför har jag blifvit öfverfallen i mitt hus och hitförd som fånge?"

"Du vågar fråga, förrädare?" utbrast jarlen. "Har du icke hyst lönnmördare hos dig i natt? Bekänn!"

"Förrädare?" upprepade bonden. "Jag har aldrig haft för sed att svika godtrogen gäst, vet det, jarl

Birger! Jag håller mitt ord för ärligare än att göra det till snara för redliga män.“

Birger rodnade häftigt och teg en stund, medan han kufvade sitt sinne. Slutligen frågade han lugnt: “Känner du pilgrimerna och hvart de tagit vägen?“

“Att det var en from andelig man och en oskyldig qvinna, det såg jag,“ svarade bonden. “Men deras namn känner jag icke, och hvart de begåfvo sig från mig, det säger jag icke.“

“Du känner icke deras namn?“ upprepade Birger. “Godt; jag tror dig! Du är för mycket östgöte för att ljuga. Du kan gå hem när du vill. Gif honom en dryck öl, innan han går.“

“Mululf Snyffelson har öl hemma,“ svarade bonden, i det han gick.

“Det är ett trotsigt folk,“ yttrade Birger. “Men deras sturskhet lär väl en gång ådraga dem näpst af himmelen, om de skulle undgå den på jorden. Han har i alla fall inte bekänt mer än det föll honom in att säga. Men jag vill sjelf rida till Jarlshof, ty ditåt tyckes Bengt hafva fört flyktingarne. Farväl, broder! Vi träffas snart i Linköping.“

“Så res då, broder Birger,“ sade biskopen, “men gör icke mot Bengt hvad du ångrar. Mins att han har bönderna på sin sida, när han vill. Gud styre ditt sinne, om du icke kan det sjelf! Men hör, Birger, vi vilja icke skiljas så! Jag följer dig till Jarlshof.“

“Godt!“ sade Birger och räckte brodern sin hand.

Mellan Bjälbo och Jarlshof går en smal väg, hvilken icke en gång under den tid, då den mäktige Birger Jarl hade sin hofhållning på båda gårdarne, behöfde vara bredare, emedan det enda sätt, hvarpå man den tiden plägade färdas med hästar, var ridande. Den smala vägen gick genom en skogspark, som hängde tillsammans med de tätare skogarne i de norra socknarne.

Det var genom denna skog som lagman Bengt beslöt att söka undkomma uppåt sin egen gård Ulfåsa. Hans starka häst, som var van att gå genom skog, arbetade sig oförtrutet framåt, tills de ridande ankommo nära vägen mellan Bjälbo och Jarlshof. Der fann lagmannen för godt att låta Sigrid hålla hästen, medan han sjelf smög framåt för att undersöka, om det fanns någon på vägen.

Just som lagman Bengt smög sig fram mellan ett par buskar för att titta åt sidorna, fick han ett slag i nacken af en pansarklädd näfve, så att han föll framstupa. Men den raske mannen stod på ögonblicket åter på sina fötter och såg sig om efter sin angripare. Det var tvenne af jarlens bussar, som hade stått der på lur. Lagmannen tog ett språng tillbaka på vägen, så att han skulle få rum att blotta sin jagtknif, det enda vapen han bar. "Hvem ger er lof att öfverfalla mig i mitt eget lagmansdöme? Bort med edra vapen, eljest skall jag på tinget lära er annat."

"Det är icke så farligt!" svarade en af knektarne och sänkte spetsen af sitt spjut mot Bengt. "Vi äro utsända att gripa ett par främmande pilgrimer, jemte lagman Bengt och hans bönder. Det är godt, att vi åtminstone kunna gripa en."

"Gif eder ärligt och utan motstånd, lagman!" sade den andre knekten. "Motstånd skulle i alla fall icke gagna eder."

Men lagmannen tog ett raskt språng, så att han kom innanför den ena knektens spjutspets, och gaf honom med jagtknifven ett skarpt hugg just i den lilla öppningen mellan högra armens harnesk och jernhandsken. Med ett skri släppte knekten spjutet och sökte att med venstra handen draga sitt svärd. Den andre knekten hade emellertid riktat sitt spjut mot lagmannens bröst, men denne tog ånyo ett språng framom spjutudden och gaf knekten ett hugg, som dock slant mot pansarplåtarne på hans arm. Knekten släppte

genast sitt spjut och drog en kortlass, ett slags dolk, hvarmed han afböjde lagmannens förnyade anfall.

Den sårade knekten skrek emellertid efter hjelp. "Herr Ingevald Folkesson," ropade han, "vi hafva fått tag i lagman Bengt sjelf! Han slåss som en björn!"

"Tig, förrädare," skrek Bengt till honom, "eljest skall du få ett skarpare hugg!"

Men Bengt kunde med möda försvara sig för den andra knekten, så att den förre, med svärdet i venstra handen, fick tid att nalkas. Bengt skulle bakifrån fått ett sår, om icke i samma ögonblick den unga flickan framstörtat på hästen och ridit den sårade knekten öfverända. Lagmannen träffade också i detsamma sin motståndares kind, så att han blödande störtade baklänges.

"Tack för din hjelp, flicka!" sade Bengt och svängde sig ånyo upp på hästen bakom flickan. "Nu måste vi skynda!"

Men i detsamma kom Ingevald Folkesson i fullt fyrsprång. Lagmannen var nära att gifva allt förloradt, då han sålunda skulle förföljas af en man till häst. Men så snart Ingevald Folkesson blef honom varse, stannade han och sade: "Skynda undan, frände! Jag kan icke lemna dig i din uppretade broders händer!"

Bengt nickade vänligt åt fränden och red bort, men i stället för att fortsätta vägen norrut inåt skogen gjorde han en omväg och återvände på ett annat ställe till Jarlshofvägen och skyndade öfver den tillbaka. Han kände, att nära Jarlshof en bäck flyter in i Tåkern. Så snart han hunnit den, red han ned i den föga djupa rännilen, så att de temligen höga stränderna på båda sidor skulle skyla honom. Så fortsatte han ridten, tills han icke mera var långt från sjöstranden. Då steg han jemte flickan af hästen, svepte sin kappa öfver hennes pilgrimskåpa och bad henne följa sig, medan hästen öfverlemnades åt sig sjelf.

Ostörda smögo sig de båda flyende under bron, öfver hvilken vägen ledde från Jarlshof till Appuna. Der satte de sig att hvila en stund. Bengt fattade

den rodnande flickans hand, såg med uttrycket af en ädel, manlig rörelse på hennes ansigte och hviskade: "Men betänkte du då icke, att det var större fara för dig, än för mig, då du vågade dig fram för att hjelpa mig? Hvarifrån fick du så hastigt ett sådant mod? Du var ju annars så rädd och blyg?"

Sigrid teg, men hennes ansigte färgades af en ännu starkare rodnad. Hon drog sakta sin hand tillbaka ur hans och lutade sig ned för att ordna något på sin klädsel.

I detsamma redo ett par ryttare öfver bron. En af dem sade: "Låt honom i Herrans namn fara! Vi vilja inbilla dem, att han red söderut, så kan han emellertid komma undan. Här vända vi om till Jarlshof." Det var Ingevald Folkessons röst.

Sedan de ridande hunnit undan tillbaka, fann lagmannen att det var tid att skynda. Han förde den ånyo ängsliga flickan utmed åstranden till sjön, der han visste hvar en båt låg i vassen. Snart voro de båda i båten, och Bengt rodde utåt sjön. Likväl höll han sig inom vassen, för att icke blifva upptäckt. Han beslöt att ro till norra stranden af Tåkern och hos någon bonde der i trakten skaffa sig hästar, samt i nödfall beväpna en hop bönder och låta dem följa sig till Ulfåsa. Under rodden stannade han och lyssnade ofta till jarlens ryttare, som hördes rida utmed stranden, utan att dock märka de roende.

Då han redan tyst och lyckligt rott förbi Jarlshof, möttes han af en föga angenäm varelse. Det var en björn, som slagit en betande tjur i vassen och tycktes fundera på att föra sitt byte till land, just då han blef störd af de förbiridande ryttarne och den annalkande båten. Tjuren hade förmodligen försvarat sig raskt, ty björnen var ursinnig och uppretad. Han öfvergaf genast den slagna fienden för att angripa den nya. Lagman Bengt insåg, att det var omöjligt att undkomma, och sprang derför upp från årorna med jagtknifven i hand.

Så snart björnen såg att han hade allvarsamt motstånd att befara, upphäfde han ett förfärligt brum-

manade och grep med ramen i båtkanten. Bengts skarpa knif nödgade honom genast att släppa med den ramen men han högg i stället tag med den andra och tycktes vilja stjelpa båten. Ett nytt hugg af Bengt träffade äfven denna ram och afväpnade honom, men minskade icke hans raseri, som tvärtom ökades vid åsynen af det strömmande blodet. Han röt förfärligt och grep i båtkanten med tänderna. Men lagmannens starka stål afhögg äfven hela den öfra tandraden jemte ett stycke af käften. Emellertid hade båten blifvit så skakad, att den hastigt hvälfde öfverända. Bengt hade blifvit så uppretad som sjelfva björnen, öfver hvars kropp han hufvudstupa föll i sjön. Men han lät sig icke bekomma, utan grep den i sjelfva verket afväpnade fienden i raggen vid öronen och borrade sin jagtknif i hans strupe. Derefter såg han sig om efter Sigrid hvilken han hastigt fattade om lifvet och lyftade öfver vattnet. Sjön var icke djup, så att han behöfde ej simma, medan han sökte hvälfva båten rätt igen. Men han hade icke hunnit betänka hvad han skulle göra innan ett par ryttare, som hört björnens rytande och ridit ut i vassen, med sänkta spjut stodo öfver honom.

Med en vild känsla af förtviflan tryckte, han der han stod i vattnet, flickan till sitt bröst och svängde jagtknifven mot fienderna. Då sade den ene ryttaren: "lägg bort ditt vapen, frände! Det gagnar dig i alla fall icke. Jag skall af god vilja hjelpa dig, om du tiger och lyder."

"Ingevald Folkesson!" sade lagmannen, "gör som du inför Gud och ditt samvete kan försvara!"

"Kom du i land!" svarade den kloke ryttaren. "Jag vill gömma dig på sjelfva Jarlshof."

"Hellre vill jag dö här," ropade Bengt och svängde sitt vapen.

"Jag har en gång lofvat att rädda dig, frände!" sade Ingevald Folkesson. "Du vet, att jag håller, det jag en gång sagt. Följ mig utan fruktan."

Lagmannen stack sitt vapen i skidan och bar sin hulda börda i land.

I en stuga utmed vägen ingingo lagmannen och flickan för att torka sina kläder, medan Ingevald Folkesson och den andre ryttaren höllo vakt utanföre. Då nalkades hastigt från Orlundavägen en skara af jarlens utskickade. De medförde några af odalbönderna, som utgjort lagmannens följe, då han ridit från Bjälbo, men som blifvit upphunna och fångna under natten. Bland dem befann sig icke den gamle pilgrimen, som således lyckligt undkommit.

Då den ridande skaran uppnått stugan och igenkände Ingevald Folkesson utanför densamma, skyndade bussarne att helsa honom och berätta om sin lyckliga fångst.

"Men hvad töfvar I här för?" frågade en af knektarne. "Har I der inne i stugan någon, som I väntar på, herr Ingevald Folkesson?"

"Är det lagman Bengt, då är vårt ärende fullgjordt!" ropade en annan.

"Ja, det är han och den ene pilgrimen!" utbrast ryttaren, som åtföljt Ingevald Folkesson.

Denne, som såg sin plan, att i hemlighet låta lagmannen och hans följeslagerska undkomma, tillintetgjord, sökte emellertid att bibehålla godt mod och försökte till och med att skratta, ehuru hans hjerta var bekymradt: "Jo, jag har fågeln," sade han, "och det har jag en hederlig björn att tacka för. Tala du om historien för kamraterna, Måns, medan jag går in och hemtar ut lagmannen!"

Han trädde in i stugan, der dess invånarinna, en gammal nucka, eller, såsom det då hette, nuckadrumber, hade upptändt en brasa, framför hvilken det unga paret satt på en bänk.

"Vi äro illa deran, frände," begynte Ingevald Folkesson. "Jarlens folk har öfverraskat oss, och du måste låtsa som om du vore fången. Låt mig emellertid få råda, så skall jag ännu frälsa dig. Du har ju i alla fall icke något att frukta af en broder, så snart det obetydliga missförståndet blifvit häfdt. Var derför vid godt mod, ehuru du nu måste föras till Bjälbo i stället för till Jarlshof."

Kongen [illegible] op, [illegible] sin [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible]: "Tak, jeg [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Jeg [illegible] mig til dig. Men [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."

Ingemund [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

"[illegible] [illegible], [illegible]," [illegible] Ingemund, "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] jeg [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] jeg [illegible] [illegible] jeg [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."

[illegible] [illegible].

Ingemund [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

I [illegible] [illegible] [illegible] Ingemund [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ingemund [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible].

"Jeg [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Kongen," [illegible] [illegible]. "[illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]?"

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] Kongen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."

"Ingemund [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]," [illegible] Ingemund, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. "[illegible] [illegible] [illegible]?"

"Ja, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Hr. Holger [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible]." [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

I en stuga utmed vägen ingingo lagmannen och flickan för att torka sina kläder, medan Ingevald Folkesson och den andre ryttaren höllo vakt utanföre. Då nalkades hastigt från Orlundavägen en skara af jarlens utskickade. De medförde några af odalbönderna, som utgjort lagmannens följe, då han ridit från Bjälbo, men som blifvit upphunna och fångna under natten. Bland dem befann sig icke den gamle pilgrimen, som således lyckligt undkommit.

Då den ridande skaran uppnått stugan och igenkände Ingevald Folkesson utanför densamma, skyndade bussarne att helsa honom och berätta om sin lyckliga fångst.

"Men hvad töfvar I här för?" frågade en af knektarne. "Har I der inne i stugan någon, som I väntar på, herr Ingevald Folkesson?"

"Är det lagman Bengt, då är vårt ärende fullgjordt!" ropade en annan.

"Ja, det är han och den ene pilgrimen!" utbrast ryttaren, som åtföljt Ingevald Folkesson.

Denne, som såg sin plan, att i hemlighet låta lagmannen och hans följeslagerska undkomma, tillintetgjord, sökte emellertid att bibehålla godt mod och försökte till och med att skratta, ehuru hans hjerta var bekymradt: "Jo, jag har fågeln," sade han, "och det har jag en hederlig björn att tacka för. Tala du om historien för kamraterna, Måns, medan jag går in och hemtar ut lagmannen!"

Han trädde in i stugan, der dess invånarinna, en gammal nucka, eller, såsom det då hette, nockadrumber, hade upptändt en brasa, framför hvilken det unga paret satt på en bänk.

"Vi äro illa deran, frände," begynte Ingevald Folkesson. "Jarlens folk har öfverraskat oss, och du måste låtsa som om du vore fången. Låt mig emellertid få råda, så skall jag ännu frälsa dig. Du har ju i alla fall icke något att frukta af en broder, så snart det obetydliga missförståndet blifvit häfdt. Var derför vid godt mod, ehuru du nu måste föras till Bjälbo i stället för till Jarlshof."

Bengt steg upp, såg sin frände länge i ansigtet och sade: "Välan, jag vill ännu tro dig, frände! Jag öfverlemnar mig åt dig. Men du får icke skilja mig från denna min följeslagerska."

Ingevald Folkesson tryckte tigande hans hand.

"Och du, Sigrid," fortfor lagmannen, "förlora ännu icke modet! Om ingen annan utväg återstår, vill jag tala med min broder, och jag vet hvad jag bör säga för att träffa hans hjerta."

Flickan torkade en ängslig tår ur sitt öga, svepte kåpan tätt omkring sig, såg med en blick full af den mest rörande uppoffring och undergifvenhet på lagmannen, samt drog slöjan för sitt ansigte. Derefter följdes de åt till de väntande ryttarne.

Ingevald Folkesson, som hade befälet öfver ryttarne, befalde dem på det strängaste att bemöta lagmannen och pilgrimen med största vördnad samt föra dem till Jarlshof, medan han sjelf red förut för att träffa jarlen och förnimma hans beslut om sin broder.

I fullt sporrsträck ankom Ingevald Folkesson till kungsgården. Just vid grinden sutto jarlen och hans broder, biskopen, till häst i afsigt att återvända till Bjälbo. Ingevald Folkesson aflade sin berättelse och frågade hvad jarlen befalde i afseende på fångarne.

"Jag vill genast tala vid broder Bengt!" sade biskopen. "Säg, Birger, hvad har han gjort, efter du låter fängsla honom?"

Birger teg och besinnade sig en stund, såsom han plägade. Slutligen sade han: "Välan, må Bengt sjelf resa hem till Ulfåsa, men alla de andra blifva qvar här, väl bevakade till dess jag får tid att höra dem."

"Lagmannen sjelf blir således fri!" utropade Ingevald, som icke kunde dölja sin glädje. "Och hans husfolk?"

"Ja, hans husfolk må också följa honom hem! Hör, Holger Amundsson, min trogne fogde och tjenare! Mottag allesammans här och förvara dem i hvalfvet under byggningen! Endast Bengt lagman och hans husfolk få fritt återvända hem. Uppfyll ordagrannt

min befallning! Jag vill icke träffa min broder för denna gången. Säg honom emellertid du, Karl, att jag förlåter honom."

Efter dessa ord red Birger, åtföljd af en hop hofmän, sina färde för att undvika att möta brodern.

Biskopen stannade på gården, tills ryttarne ankommo. Då gick han fram och omfamnade Bengt samt berättade för honom hvad Birger befalt.

Lagman Bengt rodnade högt vid denna underrättelse.

"Gud ske lof, att du är fri, frände!" utropade Ingevald Folkesson. "Och ditt husfolk äfven!"

"Mitt husfolk också?" upprepade Bengt. "Men varen lugna, mina vänner," tillade han, vändande sig till de fångna bönderna, "jag skall återgifva er friheten, varen säkre derpå!" Då han kastade ögonen på Sigrid, såg han den hulda gestalten hölja sitt ansigte med förtviflans uttryck.

Han gick till henne, fattade med ett behagfullt uttryck af manlig rörelse hennes hand och hviskade: "Sigrid, skulle du vilja tillhöra mig? Säg, vill du blifva min hustru? Kan du älska mig?"

En purpur, glödande som morgonrodnadens, strålade öfver de nyss så bleka dragen. Hennes nedslagna ögon försökte ett ögonblick att läsa i hans, men de nedslogos åter hastigare än blixten.

"Svara mig, flicka," fortfor lagmannen, "svara mig uppriktigt och öppet, ty både ditt och mitt väl beror derpå."

"Ja," hviskade hon knappt hörbart och räckte honom, blygt förvirrad, sin hand.

"Välan då," sade lagmannen, "min maka hör till mitt husfolk! Broder Karl! Du, som är en Guds tjenare, helga detta band, som jag härmedelst, enligt detta landskaps lagar, förklarar vara knutet mellan mig och denna min fästeqvinna, Sigrid Tydichsdotter."

Alla sågo bestörta på hvarandra. Endast biskopen smålog, befalde de båda älskande knäböja och lade sina händer på deras hufvuden. Han vigde dem derpå med några heliga ord tillsammans på den öppna

gården, under Guds bara himmel, i allt det församlade folkets åsyn.

Sedan den oväntade ceremonien var slutad, upplyfte han sin bror och sin svägerska och omfamnade dem. Derefter framfördes deras hästar.

Ingevald Folkesson lyckönskade dem af hjertat, men skakade på hufvudet, i det han också lät framleda sin häst för att rida till jarlen med denna underrättelse.

"Dröj icke på vägen till Ulfåsa!" varnade han vänligt de nygifta.

Bengt lofvade ännu en gång bönderna att snart befria dem och lyfte derefter sin unga brud på hästen samt satte sig, åtföljd af sin broder och dennes tjenare, jemte några bönder, som icke hörde till de fångnes antal, i rörelse. Vägen till Ulfåsa följdes i skarpt traf.

Den följande dagen var det ett stort gästabud på Ulfåsa. En mängd bönder hade församlat sig dit vid ryktet om lagmannens äfventyr och de många stålbågar och pålyxor, som voro uppsatta i taket af en stuga, der de undfägnades med pors-öl och mjöd, bevitnade att Birger Jarl nu gjorde bäst uti att lagom trotsa sin mäktige broder. Lagmannen hade likväl sändt ett bud till Birger med en vänlig inbjudning till brölloppet och ett bref från biskop Karl.

I sjelfva hufvudbyggningen satt vid det rika middagsbordet den unga Sigrid Tydichsdotter i full brudskrud mellan lagman Bengt och biskopen. Några adeliga vänner från grannskapet fortsatte äfvenledes här det gästabud, som blifvit afbrutet på Bjälbo. Alla gästerna voro glada, utom en. Det var den gamle pilgrimen, som af det ståtliga öfverflödet icke förtärde annat än bröd och vatten. Han kastade väl understundom en vänligt ljusnande blick på brudparet, men oroliga moln förmörkade esomoftast hans panna.

Gästabudsglädjen var som lifligast, då Ingevald Folkesson inträdde i salen, bärande en korg på armen. "Välkommen, frände!" ropade lagman Bengt mot honom.

"Drick först en bägare, innan du frambär ditt budskap från min broder! Jag hoppas du blir min gäst i dag, som är den lyckligaste dagen i min lefnad!"

En tärna bjöd Ingevald ett horn med mjöd. Han mottog det något förlägen och tog derur en styrkdryck, som han verkligen tycktes behöfva för att få mod att frambära sitt ärende. Sedan han druckit, hostat och gjort sig i ordning med en omständlighet och tilltagande förlägenhet, som väckte alla gästernas nyfikenhet, begynte han: "Den ädle och stormäktige herr Birger, Svea rikets jarl och höfvitsman, sänder mig att till sin broder, lagman Bengt Månsson Månesköld, framföra sin broderliga helsning, jemte en bröllopsgåfva, hvilken han befalt mig säga betyder mer än den kostar. Sjelf är han hindrad att komma för att tala som han ville om detta ärende."

Vid dessa ord öppnade Ingevald Folkesson korgen och uttog ur densamma en, som det tycktes, präktig kåpa af ett slags rosigt, dyrbart purpurtyg. Men då han utvecklade kåpan, befanns en våd uti densamma insydd af grått vadmal, som besynnerligt stack af mot den utsökta prakten af de öfriga våderna.

Betydelsen af denna gåfva var alltför klar för att icke genast inses af alla. Bruden rodnade först som en ros, derefter bleknade hon och nedslog sina ögon. Endast lagman Bengt förlorade icke besinningen. Han stod upp från bordet, tog kappan af Ingevald Folkesson och räckte den åt en af tärnorna. Derefter förde han Ingevald till en plats vid bordet och nödgade honom hålla undfägnaden till godo. Innan han återvände till sin plats vid brudens sida, hviskade han något åt ett par fruntimmer. Dessa stego upp och gingo ut med den sällsamma bröllopsgåfvan.

Då brudgummen återtagit sin plats, blefvo alla gästerna på hans ansigte varse ett så muntert uttryck, att det meddelade sig åt dem. Han drack sin broders och alla sina fränders skål och isynnerhet Ingevald Folkessons, hvilken han sade att han hade att tacka för mer än han kunde vedergälla.

Den i början nedslagna bruden blef äfven upplifvad af hans vänliga munterhet och glömde den bittra förolämpningen för den glada öfvertygelsen om sin makes kärlek.

Sedan gästabudsmåltiden ännu varat ett par timmar, stodo samtliga gästerna upp från bordet. Ingevald gick då fram till lagman Bengt och sade: "Tack, min gode frände, för undfägnaden! Det har på det högsta fägnat mig att se dig glad och munter. Du kan för öfrigt vara säker på, att jag alltid skall söka att ställa allt till det bästa för dig hos din broder Birger. Men nu måste jag återvända till honom. Farväl, min bästa Bengt! Farväl också ni, unga fru! Jag önskar eder båda allsköns lycka och välsignelse!"

"Tack för din broderliga vänskap, frände!" svarade lagmannen. "Men tillåt mig att besvära dig med ännu en sak! Ville du vara god och låta ett mitt bud följa dig för att till Birger återlemna hans gåfva. Säg honom derjemte, att jag tackar honom för den och skulle behållit den, om den icke fordrat svar."

Han vinkade, och tvenne tärnor buro ånyo in kåpan. Men då den nu visades, befanns den grå vadmalsvåden öfverhöljd med perlor och juveler, så att den var det dyrbaraste stycket i hela kåpan. Alla närvarande insågo också genast betydelsen af detta svar med en känsla af tillfredsställelse, hvilken glänste i sjelfva brudens uppsyn.

"Vill du följa med och öfverlemna den, Mululf Snyffelson?" frågade lagmannen.

"Tack, lagman," svarade den reslige bonden, "det är just ett passande uppdrag åt mig!"

Ingevald Folkesson och han bugade sig för sällskapet och gingo.

Så raska ryttare som Ingevald Folkesson och bonden Mululf Snyffelson tillryggalade vägen mellan Ulfåsa och Bjälbo, som icke var längre än två och en half mil, på mindre än tvenne timmar. De framkommo långt före skymningen till jarlens borg.

Der hvimlade ännu en mängd af de mera långväga begrafningsgästerna. Då Ingevald och hans följeslagare sprängde in på borggården, hade man i borgfönstren blifvit dem varse. De flesta gästerna, som voro nyfikna att höra huru saken aflupit, strömmade ned på trappan, der Birger sjelf befann sig, emedan han just kom ifrån sin gemåls rum.

Ingevald Folkesson sprang genast af hästen och framträdde för att redogöra för sitt uppdrag och förbereda jarlen på bondens svar. Men Mululf Snyffelson tyckte icke om långa företal, utan steg äfvenledes skyndsamt af sin häst och framträdde frimodigt, som det anstod en man, hvilken kände sig hedrad af lagman Bengts förtroende, till jarlen, räckte honom korgen, hvari kåpan var inlagd, och sade: "Våran redelige lagman har befalt mig öfverlemna eder, herre och jarl, denna kåpa tillbaka. Den innehåller hans svar, och ett så ärligt svar, som I kan vänta, herre."

Jarlen såg på bonden, medan den skarpa rodnaden af en stigande harm utbredde sig i hans ansigte. "Jag känner igen dig, bonde!" sade han. "Din uppsyn behagar mig icke. Du för inga glada budskap mellan bröder."

"Jag för ärliga budskap, herre och jarl!" afbröt bonden. "Om de icke behaga eder, så besinna, att som man ropar i skogen, får man svar."

"Rid du hem och akta dig att komma mellan viggen och trädet!" inföll jarlen.

"Jag är icke så noga om några steg eller till och med några hugg, om så galet skulle vara, när det gäller vår redlige lagman och hans bästa," återtog bonden. "Men se på kåpan huru hon ser ut, om eder täckes, herre."

På en vink af jarlen framtog Ingevald Folkesson den märkliga brudgåfvan och utvecklade det dyrbara tyget. Alla blefvo förvånade öfver de rikedomar, som voro utbredda öfver det förut så fula vadmalsstycket, som nu var långt dyrbarare än det öfriga.

Jarlen betraktade tigande den betydelsefulla kåpan.

Då framträdde furstinnan Ingeborg med sina damer ur de inre rummen. Hon var den egentliga uppfinnarinnan af bröllopsgåfvan och såg nu med harm dess förvandling. Med en föraktlig uppsyn ryckte hon kåpan af Ingevald, betraktade den några ögonblick och visade den derefter åt fruntimren med det smädliga yttrandet: "Huru man än förgyller gåsnäbben, så förtar man icke dess ladugårdsnatur."

"Hvad heter då den nyaste svägerskan från ladugården, som Bengt behagar gifva oss?" frågade fru Magnhild.

"Hon heter Sigrid Tydichsdotter," sade Mululf Snyffelson med hög röst och spände sina vilda ögon i damerna. "Hon är af äkta börd och adeligt blod, så godt som något annat. Hon är till och med ett strå hvassare än våra vanliga adelsjungfrur, ty hon heter Sigrid den fagra, och det med rätta, det säger jag, Mululf Snyffelson, så sant jag är en ärlig bonde och fri man."

"Du?" sade Magnhild och kastade på honom en blick, så hvass, att den skulle förkrossat hvarje mindre dugtigt sammansatt bröst än den barske bondens.

"Det var således den vackra pilgrimen vi sågo i kyrkan?" frågade en hviskande röst.

"Ja, min bästa Richissa," svarade furstinnan, "men det bandet skall snart slitas!"

"Åtminstone icke för min skull," sade den bleka flickan, "det besvär jag eder, vid allt hvad heligt är. Gud gifve mig styrka att glömma allt hvad ni sagt och gjort, furstinna! Dock, jag måste tro att det varit välmening."

"Det är en välmening, mitt barn," utbrast furstinnan, "en välmening, som ännu icke är förlorad. Ännu kan allt blifva godt, var säker derpå!"

"Det är nog långt gånget nu," inföll jarlen, ryckte kåpan ur sin gemåls händer och kastade den på gården under hästfötterna. "Låt sadla våra hästar. Jag vill muntligen afgöra detta ärende med min broder."

"Godt!" sade Mululf Snyffelson, som helt kallt upptog kåpan och inlade den ånyo i korgen. "Jag tar med mig gåfvan tillbaka, efter I försmår den, herre."

Vid dessa ord hoppade han raskt upp på sin häst och sprängde i fyrsprång sin väg, innan någon hann närmare besinna sig och hålla honom qvar.

Redan tillreddes aftonmåltiden på Ulfåsa, och gästerna voro församlade i den största salen, som upplystes af skimrande vaxfacklor, då man hastigt hörde dånet af hästhofvar på gården. Det var Mululf Snyffelson, som ankom.

Bengt gick mot honom för att mottaga underrättelserna från sin broder, och alla gästerna samlades omkring den andtrutne ryttaren, som flåsande torkade svetten ur pannan och med handen tecknade att han ville dricka. En tärna skyndade att bjuda honom ett fullt horn. Han drog djupt efter andan ett par gånger, satte derpå hornet för munnen, och ju högre han lyftade hornspetsen och lutade hufvudet tillbaka, desto långsammare och stadigare blefvo hans klunkar.

Då han slutligen vändt helt och hållet om hornet, mottog han på nageln af sin tumme den sista droppen derur, till ett tecken att det var fullkomligen tömdt. "Se så," sade han "nu kan jag tala. Men jag ville gerna bita af min tunga för att framföra gladare underrättelser. I är en man, lagman Bengt, och hvar bonde i Östergötland drager gerna sin plit för eder. Derför skär upp budkafle nu genast och begif eder undan för ögonblicket, till dess vi hunnit samla nog folk. Jag rider genast Orlundavägen tillbaka och samlar Appunabönderna. Men det är brådtom. Birger Jarl befalde att man skulle sadla hans hästar och lofvade att muntligen afgöra detta ärende. Det töfvar visst icke länge innan han är här."

En del af bönderna blefvo temligen bestörta, men största delen ville skynda till sina vapen. "Vill I försvara eder här? Vi reda oss nog med dem, till dess allmogen hinner samla sig."

"Tagen eder tillvara för brödrakrig!" höjde sig en varnande stämma i salen. "Allt blod, som flyter för denna sak, komme öfver dens hufvud som börjar!" Det var den gamle pilgrimen som sade de varnande orden.

"Den stämman har rätt," sade biskop Karl. "Jag tvår mina händer i oskuld och vill draga hädan i frid. Besinna hvad du gör, Bengt! Spänn icke bågen högre, att han icke må brista!"

Alla gästerna hade skockat sig vid dörren omkring det ankomna budet, så att den unga Sigrid stod ensam, liksom öfvergifven af alla, i ett fönster längst bort i salen. Hon hade darrande lutat sig öfver fönsterkarmen, der hon höjde en blick och en bön till himlen.

Nu framträdde hon på en gång med ädel värdighet till sin make, fattade hans hand och sade med rörd, men beslutsam stämma: "Jag tackar dig för din kärlek, min älskade, och för den heder, hvartill du upphöjt mig; men den sällhet, jag hoppades af vårt äktenskap, skall ingalunda förvandlas till förbannelse genom ett brödrakrig. För min skull skola icke svenska medborgare mörda hvarandra. För min skull skall icke det kära fäderneslandets frid störas. Jag vill blifva det oskyldiga offret för eder försoning, I höge Folkungabröder! Jag förklarar nu, att hvarken din kärlek, Bengt Måneskö1d, eller någon annan makt på jorden skall förmå afråda mig från mitt beslut, att frimodigt gå Birger Jarl till mötes för att erbjuda honom mitt lif, om han önskar det."

Alla stodo bestörta. Den öfverraskade lagmannen tryckte henne till sitt bröst och sade: "Frukta icke det värsta, min älskade Sigrid! Min broder skall nog besinna sig och medgifva hvad han icke kunnat hindra, allenast vi undvika första stormen. Följ mig, vi vilja begifva oss inåt skogen och öfver sjön. Min broder Karl skall möta Birger och söka styra hans sinne. Om några dagar återvända vi hem."

"Välan," biföll biskopen, "det rådet är godt. Jag rider genast mot Birger, och sällsamt skulle det vara,

om icke hans annars så ljusa förstånd äfven denna gång finner sig uti det, som icke kan ändras. Jag höppas att vinna hans förlåtelse."

"Underligt vore det," inföll Mululf Snyffelson, "om han denna gången vore medgörligare än annars. Åtminstone kan jag icke glömma Herrevadsbro. Han kan väl försäkra vördig fader biskopen om allt hvad han vill, men jag tror honom visserligen icke mera för det."

"Tyst, Mululf!" befalde lagmannen. "Rif icke upp sår, som kanhända redan betäckas med ärr. Om Birger lofvar något, så håller han det, så mycket är säkert. Jag öfverlemnar mig derför åt dig, broder Karl. Rid du mot honom!"

"Hören hvad den unga frun säger!" inföll den gamle pilgrimen. "Hennes råd är dock det bästa!"

"Ja," sade hon och knäppte sina händer tillsammans, "säkert har Gud sjelf ingifvit mig den tanken. Jag vill ödmjukt, men frimodigt, gå honom till mötes. Må han afgöra vårt öde!"

Lagmannen besinnade sig en stund. Slutligen sade han: "Det är icke Birgers sed att förhärda sitt hjerta mot bedjande, värnlösa qvinnor. Det vare som du säger, Sigrid! Gån alla undan, så att han icke möter eder. Eller ännu bättre! Tagen edra vapen, så många som vilja följa mig! Vi draga oss till skogen. Och du, Sigrid, om någon fara är å färde, så låt en tärna gifva oss tecken med en fackla ur det lilla fönstret i din kammare. Då vilja vi skynda fram. Och det svär jag vid min trogna kärlek, att jag då skall rädda min maka eller dö!"

Sigrid omfamnade honom, medan bönderna väpnade sig.

Då sade biskop Karl: "Jag qvarblifver här! Om det går lyckligt, skall tecknet vara tre facklor i samma fönster."

Ännu en gång tryckte lagmannen sin ädla maka till sitt hjerta. Derefter drog han sig med de beväpnade till skogen.

I salen qvarblefvo endast biskopen och den gamle pilgrimen, medan fru Sigrid inneslöt sig i sin kammare för att samla sin själsstyrka i en andaktsfull bön.

Länge hade icke fru Sigrid varit i sin kammare och ytterligare besörjt sin klädsel, förrän en tärna underrättade henne, att dånet af trafvande hästar hördes på afstånd. Vid denna underrättelse stod hon upp, befalde sina tärnor tända vaxfacklor och följa sig.

Omgjuten af det röda fackelskenet, liksom af en helgonglans, stod den hulda gestalten på trappan, på en gång blygsamt ödmjuk och ädelt värdig, då den ridande skaran inryckte på gården.

Då fackelskenet föll på den främste riddaren, såg fru Sigrid genast på den praktfulla rustningen och den stolta hållningen, att han måste vara Birger sjelf. Men bakom honom visade sig en mängd af både stränga riddare och sköna fruntimmer i allt svagare dagar, ju mera de voro på afstånd från det röda skenet.

Birger sprang först af hästen och nalkades den sköna värdinnan med ett uttryck af oförställd förvåning. Han blef stående framför henne och betänkte sig, som hans sed var, när han kände sig häftigt upprörd. Då trädde till hans sida hans stolta gemål Ingeborg och bredvid henne fru Magnhild och den bleka jungfru Richissa. På Ingeborgs och Magnhilds läppar sväfvade ett uttryck midtemellan harm och förvåning, Richissa betraktade genom ett par skälfvande tårperlor, som hängde i hennes ögonhår, den sköna varelsen, som tycktes samla alla sina själskrafter för att möta så många föga vänligt sinnade anhöriga.

Men med stilla värdighet trädde fru Sigrid i detsamma mot jarlen och sade: "Var välkommen, ädle herre, Svea rikes höfvitsman och jarl, i eder broders, min herres, hus! Var välkommen i en välsignad stund!" Hon gjorde för honom en djup, vördnadsfull bugning.

"Tillåt mig att föra er in i eder sal, sköna fru!" sade Birger och fattade henne vid handen.

Sedan hon gjort en djup bugning för damerna, räckte hon honom en lindrigt darrande hand. Ett par

af tärnorna lyste dem, och de trädde in i den stora, till gästabud inredda salen. Fulla af nyfiken väntan, följde dem alla de främmande.

Jarlen såg sig omkring med en hemlighetsfull uppsyn. Biskop Karl gick honom till mötes och räckte honom handen, men han gaf icke akt derpå. Lagman Eskil mötte i stället hans handslag.

Då höjde sig den gamle pilgrimens stämma: "Frid med den, som med frid kommer!"

Alla bäfvade tillbaka för den dofva rösten. Sjelfva jarlen bleknade och tog ett steg tillbaka, men den gamle pilgrimen sköt kåpan från sitt hvita hufvud och framträdde med blottadt ansigte, fästande på Birger ett par ögon, hvilka ålderdomen icke beröfvat deras skarpa blick. Högtidligt varnande, höjde han den hvita, skrynkliga handen och tillade, liksom fattad af en underbar ande: "Saul, Saul, hvi förföljer du mig?"

Jarlens väldiga gestalt skakades af en rysning. Känslan af ett bittert samvetsqval målade sig i hans ansigte, och han förmådde knappt framstamma: "Jag förföljer eder icke, högvördige fader!"

"Du, som så bittert besvek mig," återtog den gamle, "du, som så lömskt missbrukade din redligaste väns förtroende vid Herrevadsbro! Vill du störa den vandring till vår Frälsares graf, genom hvilken jag vill söka frid åt mitt samvete och kanhända äfven åt ditt?"

"Nej, nej," sade Birger ifrigt, "ingen skall störa eder, fromme fader! Måtte Gud gifva både eder och mig styrka att förgäta det förflutna. Jag för min del vill söka att försona det genom en rättvis och värdig regering af detta rike!"

"I hvad afsigt kommer du hit?" frågade den gamle ytterligare. "Kommer du åter med blodtörstigt sinne och ett stolt hjerta? Du har satt din moders hufvud upprätt för evinnerlig tid, menar du? Men vet, att du kan icke förebygga, att så länge mer än en af din ätt återstår, skola de kifvas och dräpa hvarandra. Vill du börja oenigheten med broderstrid?"

"Högvördige fader," svarade jarlen, "jag vet och erkänner att jag missbrukade edert förtroende, då jag

tvärt mot edra löften och förklaringar lät gripa de förrädiska fränderna och gjuta deras brottsliga blod såsom ett offer åt fäderneslandet; men nöden hade ingen lag, och utan en sådan stränghet hade detta arma rike fortfarit att vara en blodig tummelplats för borgerliga strider. Men i denna stund kan ni lita derpå, högvördige fader och biskop, att, äfven utan eder varning, skulle åsynen af denna engel bevekt mitt hjerta."

Han omfamnade rörd sin svägerska, och fortfor: "Sköna Sigrid, jag måste afundas min broder. Hade han detta ogjordt och jag äfven" — han kastade en betydelsefull blick på sin gemål — "så hade jag väl sjelf velat göra det. Men hvar är min broder?"

Sigrid gaf med ett himmelskt uttryck af glädje i sin uppsyn en vink åt en af tärnorna, som genast gick bort med trenne facklor. "Måtte Gud välsigna edert broderliga hjerta, ädle svåger!" utbrast hon och knäppte sina händer tillsammans med en åtbörd så behagfull och innerlig, att alla närvarande erforo en djup rörelse.

Då framträdde furstinnan Ingeborg och gjorde en djup bugning för den sköna frun samt sade! "Jag märker att äfven jag måste lyckönska eder, min fränka, till edert giftermål."

Äfven fru Magnhild framträdde med samma högtidliga oeh kalla helsning.

Men jungfru Richissa gick hastigt fram till fru Sigrid, omfamnade henne hjertligt och hviskade: "Måtte Gud så visst förläna eder all lycka och välsignelse som jag skall bedja honom af hjertat derom!"

Sigrids varma hjerta, som kände sig isadt vid de båda förra stolta damernas kalla helsning, rördes djupt af dessa vänliga ord från en obekant mun. "Gud belöne eder för denna ädla önskan, hulda jungfru!" svarade hon.

De öfriga fruntimren framträdde derefter äfvenledes för att lyckönska den unga frun, medan de tvenne bröderna gingo något afsides och talade med den gamle pilgrimen.

Ett besök hos lagman Eskil.

Ett besök hos lagman Eskil.

På Götala gård, nära den gamla staden Skara och ännu närmare till det starka fästet Skaraborg, bodde den vördade lagman Eskil. Han var högt ansedd i landet, emedan han egde snille "framför androm mannom". Den förträffliga Vestgötalagen, kanske den yppersta af Sveriges gamla landskapslagar, nämner med vördnad den ädle lagmannen. Kunskaper egde han mer än andra lekmän i verldsliga ting och var i andliga studier jemngod med klerkerna. Derjemte var han en man för sig och styrkte vestgötarne och deras höfdingar i det som rätt och godt var, så att han genom sina rätter och råd aktades högt bland alla rikets lagfarna män. Han var också en rik man, gift med en rik jarlaenka, fru Kristina från Norge. Hans slägt var den förnämsta i Svea och Göta riken, der hans broder, Birger Jarl, sedermera förde riksstyrelsen. Den andra brodern, Bengt, var lagman i Östergötland och den tredje biskop.

Lagman Eskil satt en dag år 1218 i sin sal i högsätet. Bredvid honom satt på en bänk en klosterbroder, som hade en bok i handen. De voro båda fördjupade i samtal.

"Vördige broder Andreas!" sade lagmannen. "Du lofvar då att skrifva hela vår Vestgötalag till årets slut?"

"Ja, om Gud vill!" svarade klosterbrodern. "Föga tacksamt vore det af oss, fattiga bröder i Varnhem, om vi icke gerna gjorde lagman Eskil detta till nöjes. Du har låtit ånyo bygga upp vårt kloster, sedan det blef nedrifvet af våra ovänner, och du födde oss hela

första året, sedan vi med våra böcker och saker kommo hit från Danmark. Dessutom är lagen visserligen en bok, som är värd att finnas i vårt skåp. Du är ju också nöjd att hela skriften blifver sådan, som jag nu börjat kyrkobalken?" Dervid öppnade munken en bok.

Lagmannen såg på den. "Du gör goda abbreviaturer, broder Andreas. Men initialerna kunde du måla mera med blått än med rödt; boken tyckes mig eljest så blodig. Huru många bokskrifvare ären I nu i skrifkammaren i Varnhem?"

"Vi äro tre, men vi hafva hopp att snart erhålla biträde, ty den unga Björn Stenson har slutat sina studier i Paris och kommer att blifva ett år hos oss i Varnhem innan han tillträder canocitatet i Skara."

"Det är mig kärt att vi få ännu en lärd man hit i grannskapet. Hafven I haft bref från honom nyligen? Hvad skrifver han om Paris? Har han fått de penningar, som vi af tionden sände honom till hjelp för hans studier?"

"Ja, allt har gått honom väl. Han är intagen i Collegium Upsaliense, som du vet blifvit stiftad till herberge för tolf svenska och götiska studenter. Huset är beläget på en gata, som heter Rue de Serpent. Senior och principalis för de tolf studenter är Andreas And, som väl blifvit canonicus i Upsala. De hafva en god ordinantie. Alla hafva de sin spisning vid ett bord, och på kamrarne får ingen traktering ega rum. Spel är strängt förbjudet, och ingen får sätta sig i skuld öfver fyra styfver. Om söndagen skall allt vara tyst, men om söknedagarne får sjungas både i kamrarne och trädgården. Broder Andreas eger det huset der de bo, och han ämnar testamentera det till collegium."

"Sålunda kunna ock vi svenskar hoppas, att hos oss skola sådana män uppkomma, som för lärdom och vetenskaper njuta heder äfven i andra länder."

"De svenska studenter äro väl anskrifna i Paris. Vi hafva der tre, som blifvit baccalaurei uti theologia och professores artium liberalium. Med tiden torde kanske en af dem blifva rektor för hela universitetet

och parisiske rektorn rangerar öfver alla ministrar, grefvar, baroner, kardinaler (om de icke äro af kungligt blod), erkebiskopar, ja, han är näst påfven och konungen.“

“Detta är hjertligen fägnesamt, broder Andreas! Men en sak, som ligger mig starkt på hjertat, ville jag språka med dig om. Skulle vi icke ha några lärde män, som samlade våra gamla häfder och urkunder? Du har ju sjelf varit i Danmark och läst den lärde Saxos bok. Jag lät nyligen Johannes, kanik i Skara, läsa för mig en bok, som de hafva der fått från Rom. Boken var skrifven af en man, som hette Valerius Maximus, och den afhandlade de romares hjeltedater. Jag tänkte då, att vi väl hafva gjort så stora bedrifter som mången af dem. Dertill med hafva danskarne samlat sina minnen af framfarna dagar, och vi hafva dock väl så mycken ära som du. Hvad menar du derom broder Andreas?“

Klosterbrodern teg en stund. Slutligen sade han: “Visserligen äro vi, svear och göter, det första folket i Norden, och vi hafva utfört många märkliga gerningar. Äfven hafva i synnerhet norrmännen oss att tacka för allt hvad de äro, så vidt vi kunna spörja tillbaka. Men ett sådant företag som att samla och uppsätta våra häfder, är hvarken lätt eller snart gjordt. Emellertid är det en god tanke, lagman Eskil. Jag skall begrunda den, ehuru jag kanhända bättre passar att skrifva andras böcker än egna.“

Lagmannen räckte honom tigande sin hand och båda försjönko i djupt begrundande.

Då öppnades dörren och fru Kristina inträdde, åtföljd af en främmande man. Hon hade ett papper i handen och gick med en viss häftighet till lagmannen samt räckte honom papperet, i det hon sade: “Här är en isländare, en skald, som reser till Upsala, till hofvet. Han har skickat sin tjenare förut och begärt herberge. Dertill sände han detta blad.“

“Tillsäg vårt hoffolk, att de laga allt i ordning till skaldens och hans följeslagares herberge!“ sade lagmannen till en tjenare, som var tillstädes. “Och du,

isländare, gack och möt din husbonde och säg att han är välkommen hos lagman Eskil!"

Främlingen aflägsnade sig och lagmannen läste papperet. "Det är ett skaldestycke till dig, min husfru!" sade han. "Det heter "Andwaka" och innehåller din förre mans, Håkan Jarls minne."

Fru Kristina, som satte sig i högsätet hos sin man, åhörde hans läsning med känslor af rörelse och beundran. Äfven klosterbrodern röjde ett lifligt deltagande, emedan äfven han var en varm vän af den nordiska skaldekonsten.

Emellertid inträdde allt flera af lagman Eskils huskarlar och intogo sina säten på bänkarne. En allmän nyfikenhet riktade allas blickar mot dörren. Slutligen öppnades den och den väntade gästen inträdde, åtföljd af fyra eller fem handfasta följeslagare. Det var en ansenlig gestalt, men utan någon stolt och majestätisk hållning. Hans hela skick röjde dock den bildade och lärde isländaren. Han gjorde en artig och ledig helsning, så snart hans skarpa blick öfverflugit hela rummet, och trädde frimodigt fram till lagmannens högsäte. Denne reste sig upp och räckte sin gäst handen.

"Var välkommen, isländske skald, i mitt hus! Sitt ned vid mitt bord och håll till godo hvad gästfriheten bjuder dig. En resande man från fjerran länder plägar icke förmå en välment undfägnad, äfven om den är ringa i ett tarfligt hus."

Tärnor framburo dryckeshorn och förplägning af flera slag. Den resandes följeslagare framfördes äfven till bordet, och det visade sig, att lagmannens uttryck om välfägnadens ringhet endast var ett slags höflighetsbetygelse, som skulle betyda att ingen välfägnad vore dyrbar nog för en så aktad gäst. För öfrigt hörde det till tidens gästfrihetslagar, att man icke fick vara nog ohöflig, att fråga efter främlingens namn, innan han sjelf yppade det.

Sedan man spisat och druckit hos lagmannen, begynte denne inlåta sig i samtal med den lärde gästen; klosterbrodern deltog äfven i samtalet. Som främlingen

kom från Norge, vände sig snart samtalet ditåt. Man hade den tiden inga tidningar, utan nyheter meddelades endast af resande. Lagmannen hörde af sin gästs berättelser, att denne var en högst lärd och tillika erfaren man. Äfven lagmannens husfru förvånades öfver den reda han hade på alla Norges förhållanden.

Slutligen föll samtalet på Norges historia. Främlingen berättade många märkliga händelser ur densamma. Lagmannen frågade honom om han visste hvarifrån Norge egentligen först erhållit folk och lagar.

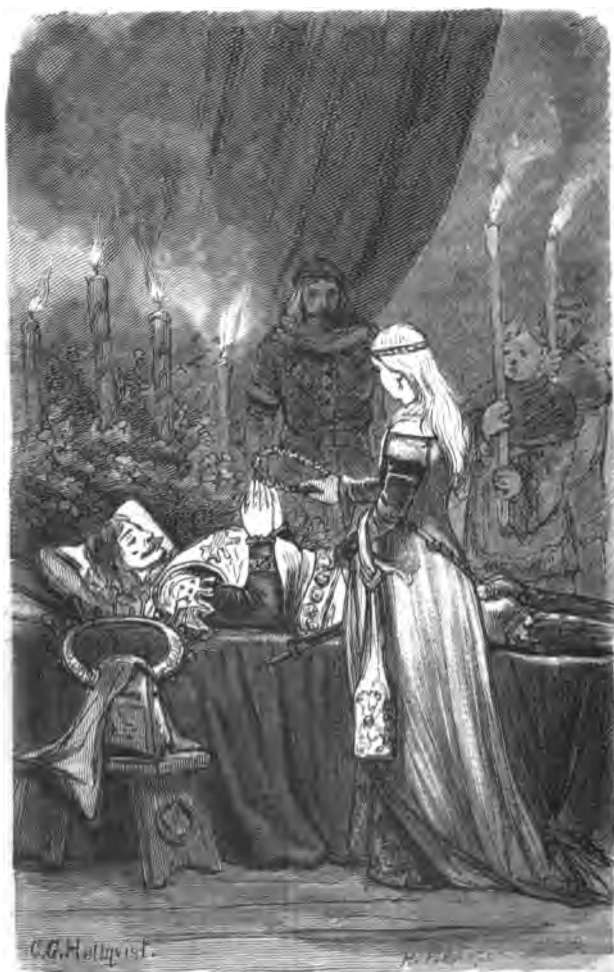
"Det veta vi väl," sade främlingen, "och nu erkännes det af alla norrmän, att de från svearne erhållit allt godt, som nabo kan af nabo bekomma. I de tider, då ingen konung fanns i Nordlanden, var Norge bebodt af jotar och stigmän, som blotade åt Tor och lefde af rof. Men då Odin kom till Svitiod, fick ock Norge del af hans visdom. Och det var Norges första lycka. Sedermera hafva vi icke glömt, att Harald Hårfager och alla hans efterkommande voro af Ynglingaätt. Äfven har alltid Upsalakonungen varit öfverhufvudet för de nordiska länderna och bibehåller ännu, sedan de blifvit tvenne riken, främsta rummet bland nordens konungar. Väl vet jag, att vi från England erhållit månget trätofrö bland den goda säden, som hos oss blifvit sådd, men så skola väl tider komma, då Viken icke mer utgör ett tvisteämne mellan svear och norrmän. Det synes mig väl gjordt att då påminna om hvad godt norrmän från sina grannar erhållit hafva. Och jag vill till den ändan uppsätta de gamla konungasagorna i böcker, att de må förvaras åt efterverlden."

"Ett godt värf är det," yttrade lagmannen, "att bevara det, som folket försport om fäderna. En sådan kunskap är nyttig att varna de unga och gifva råd vid många tillfällen."

Medan samtalet så fortgick och de båda männen fördjupade sig deruti, betraktade klosterbrodern främlingen med spänd uppmärksamhet. Slutligen gaf han värdinnan en obemärkt vink och hviskade hastigt ett par ord till henne.

Fru Kristina stod då med någon häpenhet upp och hemtade en stor gyllene armring. Med denna kungliga gåfva trädde hon fram till sin gäst och sade: "Nu känner jag eder och eder slägt, lagman Snorre Sturleson! Eder vänskap för min slägt har åter visat sig i det nya skaldestycket "Andwaka", som ni bevisat mig och vårt hus den äran att sammansätta öfver oss. Jag tackar eder derför af uppriktigt hjerta och beder eder hålla till godo mitt välmenta tacksamhetsbevis."

Dermed öfverlemnade hon den dyrbara armringen åt honom. Lagman Eskil stod också upp från sin plats och räckte Snorre Sturleson handen. Den tidens båda märkvärdigaste lagfarna män betraktade hvarandra med blickar af ömsesidig beundran.

Lagman Algot.

Lagman Algot.

På Vestergötlands sädesrika slätt, endast en fjerdedels mil från den fornåldriga staden Skara, ligger de gamla Vestgöta lagmännens gård Götala. Der hade den vördade lagman Lumber, som i häfderna nämnes såsom vestgötarnes äldste lagman, haft sin boning. Derifrån verkstälde den sluge Emund under Olof Skötkonungs tid sin ryktbara färd till konungen, såsom Sturleson skildrar. Der hade den icke mindre ryktbare och vördade lagman Eskil Måneskö ld, Birger Jarls broder, hållit ett hof, som var besökt af vidtberömda gäster. Der bodde, vid tiden för denna vår berättelse, lagmannen Algot Brynolfsson, som förde ett griphufvud i sitt vapen och tillhörde fäderneslandets yppersta slägter.

Under det oroliga tidehvarf, som tillhör Sveriges medeltid, egde lagarnes tolk icke i sjelfva lagarnes egen makt tillräckligt personligt skydd för den djerfva sjelfhämden, hvars hedniska rätt ännu icke hunnit blifva fullt bruten af kristendomens nya läror om försonlighet och kärlek. Lagmansgården Götala var derför befästad såsom det för tidens stridssätt erfordrades. Rundtomkring gården slöt sig en timrad vall, hvilken väl kunde tjena till nödigt skydd mot pilskott och stenkastning, men ovilkorligen skulle varit ett otillräckligt mot eldvapen. Denna vall var dock ganska väl beräknad att motstå ett angrepp med handkraft, utfördt af några få, och således ganska lämplig att till exempel afvärja en förbrytares anfall, hvilken blifvit förtörnad öfver en fäld dom.

Men att de domar, som afkunnades på tinget af lagman Algot, voro rättvisa, derom var allmogen fullt öfvertygad. Den gamle lagmannen egde derför allmogens närmaste kärlek. Genom sin slägtskap med det regerande konungahuset, ty Algot Brynolfsson hörde till Folkungarnes ätt, befann han sig i ett närmare förhållande till konung Magnus, som erhållit det betydelsefulla tillnamnet Ladulås. Men konung Magnus såg med ett misstroende, som hörde till den herrsklystne monarkens lynne, den gamle lagm[illegible] myndighet och stora anseende hos allmoge[illegible] gen
ville styra på samma sätt och med sam[illegible] om
de utländska regenterna regerade i [illegible] och
han ville, såsom en forskare yttrar, [illegible] de
våldsverkaren i sitt rike.“ Han åb[illegible] i
en svensk dom öfver majestätsbrott d[illegible] ken
(lex julia). Genom utskickade spej[illegible] att
förskaffa sig underrättelser om allt [illegible] föll
och som sades bland folket, i [illegible] store
i landet. Så hade han [illegible] be-
söka lagman Algot och [illegible] dde
och yttrades i den [illegible] ller-
tid kunde intet b[illegible] m
lagmannen sjelf[illegible]
anföra om han[illegible]

Lagman [illegible] vid-
sträckt gäst[illegible]
grannars o[illegible] den
också ådr[illegible]
liksom fl[illegible]

Lag[illegible]
på [illegible]
ofta [illegible]
[illegible]

så bekant, att han kände och förstod allt det som i prydliga bokstäfver med sina abbreviationer stod upptecknadt i de stränga lagböckerna.

Någon öppnade dörren och lagmannen vände sitt hufvud mot den inträdande. Det var en stark huskarl i ett slags ridklädning. Sedan denne några ögonblick stirrat på den åldriges allvarliga uppsyn och gestalt, bugade han sig, ehuru tölpigt det skedde, och sade: "Min husbonde, lagman Svantepolk från Östergötland, har befalt mig att rida förut till eder, lagman Algot af Vestergötland, för att helsa eder från honom. Han har skickat mig att säga, det han snart kommer efter, och att han begär gästning hos eder för sig, sin hustru, sin dotter och sitt husfolk."

Lagmannen afhörde tigande huskarlens ord. Derefter svarade han: "Lagman Svantepolk skall med sitt husfolk vara välkommen!" I detsamma slog han händerna tillsammans, så att det hördes tvenne starka slag.

En af lagmannens tjenare inträdde. "Du, Arvast, följ denne mannen till hans husbonde! Tag den bläsiga hästen att rida på. Säg lagman Svantepolk att jag sänder honom min broderliga helsning och välkomma! Säg, att det är mig en stor både heder och glädje att mottaga honom i mitt hus!"

Arvast, en särdeles förståndig och trogen hustjenare, betraktade den främmande huskarlen några ögonblick, derefter mötte han en blick af husbondens ögon och vinkade östgöten att följa sig. "Du kan nog behöfva en styrkdryck, kan jag se," hviskade han till denne. "Jag skall följa dig till hvardagsstugan och derefter skall jag sadla bläsen och snart vara färdig att följa dig."

Knappt hade tjenaren med huskarlen lemnat storstugan, innan lagmannens hustru, Margareta Pedersdotter, inträdde. Det var en till åren kommen matrona, men ännu rask och kraftig, med ett uttryck af mycken värdighet i uppsyn och skick. Väl höfdes det en man sådan som Algot att ega en så vördnadsbjudande husqvinna.

Margareta hade bemärkt den främmande huskarlen, då han ankom, och anade genast att han medförde underrättelser om några betydande gästers besök. Hon fäste derför frågande blickar på sin make.

"Lagman Svantepolk med hustru och dotter vill gästa oss," sade Algot lugnt. "Jag förmodar att han befinner sig på väg till sina fränder i Danmark."

Margaretas uppsyn tycktes mulna.

"Vi få icke glömma," återtog lagmannen, "att Svantepolk anser sig vara af lika hög börd som vi Folkungar. Han är ju sonson af Esbern Snare i Danmark och hans fader kallade sig hertig af Revel. Dessutom hörde hans första fru till vår egen slägt, ty, såsom du väl vet, Margareta, Benedicta var Sune Folkessons dotter."

"Jag vet allt detta, Algot," svarade husmodern, "och jag vet ännu mer. Modersögat ser djupare, när det gäller sönernas hjerta, än fadersögat då det gäller deras öfriga egenskaper."

"Säg ut din mening tydligt, Margareta!"

"Du talar om Svantepolks börd. Är då vår slägt ringare än hans? Skulle en af våra söner icke vara god nog att få inträde i hans hus?"

Algot reste sig upp och såg på henne med en blick af djup förvåning. Efter några ögonblicks besinnande sade han: "Är det så, Margareta? Det är godt att jag fick veta det. Tack du för modersögats vaksamhet! Men just derför skola gästfrihet och välfägnad i vårt hus blifva sådana, att vi icke behöfva blygas för Svantepolks slägt."

"Lagman Svantepolk är således icke ensam, sade du?"

"Han åtföljes af både sin hustru och en dotter."

"Det är i sjelfva verket kanhända icke så farligt för oss. Men vi vilja icke mera tala derom nu. Jag skall nog veta att dölja mina innersta tankar både för våra gäster och för våra söner, med undantag af Brynolf."

Lagmannen teg några ögonblick innan han sade: "Kanhända vore det bäst, att vi hade vår son Brynolf

här. Skicka en tjenare till Mildeshed — eller som han nu kallar gården, sedan han gjort den till sitt biskopssäte, Brunsbo — för att inbjuda honom till oss! Eller hvad synes dig, Margareta? Hvar äro våra öfriga söner?"

"De äro förmodligen utgångna hvar åt sitt håll. Folke och Karl hafva ridit till Skara, men de komma nog hem till middagen."

"Vi vilja ingenting låta märka af våra tankar, Margareta! Jag förlitar mig helt och hållet på ditt vakande modersöga. För öfrigt är det godt, om du vill skicka till Brynolf. Han är väl icke hindrad, hoppas jag!"

Margareta gjorde en bifallande rörelse med hufvudet och lemnade rummet, inom sig belåten med att dock hafva gifvit sin make del af sina hemliga föreställningar.

Lagmannen vände åter sitt tankfulla ansigte mot lagboken: men om hans tankar sysselsatte sig med skriften, det må lemnas osagdt. Åtminstone tycktes det som om den gamle alldeles icke gaf akt på att en husets förtrognaste tjenarinna helt tyst inträdde och ordnade åtskilligt, som hörde till storstugans husgeråd och prydnader.

Af lagman Algots söner befunno sig fem ännu i föräldrahuset, medan sex redan hade uppträdt såsom män i samhället.

Folke var den äldste af de hemmavarande sönerna. Han hade, liksom brodern Brynolf studerat i Paris, men dock slutat sina studier utan att inträda i det andliga ståndet. Han var den åldrige faderns närmaste rådgifvare och förtrogne. Gamle Algot hade säkerligen inom sig närt den förhoppningen att Folke en dag efter honom skulle intaga lagmansstolen. Genom sin lärdom, som i alla fall icke var obetydlig på den tiden, och sin älskvärda personlighet hade Folke gjort sig bekant med och afhållen af klerkerna i Skara, hos hvilka han dessutom äfven i egenskap af biskopens broder var en välkommen gäst. Domprosten Benedictus

Thynneson var den förtroligaste af Folkes vänner, ty han hade just på samma tid som Folke likaledes idkat studier vid det högt berömda franska universitetet. Det fanns således äfven den tiden mycken lärdom i och omkring Skara.

Karl, den näste brodern till Folke, var en riddare af den tidens lynne, full af håg efter äfventyr. Att blifva upptagen i den af konungen stiftade riddareorden och sålunda vinna riddarevärdighet samt få bära kedjan af serafimshufvuden, som utgjorde den ridderliga prydnaden, var målet för Karls önskningar och sträfvanden. Medan han ännu endast i sina drömmar såg riddarelifvet för sig, var han gerna sin broders följeslagare på dennes besök hos de lärda vännerna i Skara.

De båda bröderna hade just gjort ett besök hos domprosten och skulle derifrån begifva sig till hemmet. Under det de redo den korta vägen till Götala, samtalade de förtroligt med hvarandra.

"Du är alltför rädd, broder Folke," yttrade Karl. "Du har ju för hennes skuld öfvergifvit de lärda böckerna och du tror att hon icke ser dig ogerna. Det synes mig som du gjorde dig onödiga bekymmer om Svantepolks samtycke. Hvarför skulle han neka det? För öfrigt, om så galet skulle vara och gubben på intet sätt vill gifva sitt bifall, tycker jag att vi väl skulle kunna finna några utvägar att främja din vilja mot hans."

"Tala icke mera härom, broder! Du rifver endast upp ett blödande sår i mitt hjerta. Jag har ännu icke talat ett ord med lagman Svantepolk om denna sak, och skön Ingrid har icke heller gjort det, ty hon vet så väl som jag, att sådant visserligen vore förgäfves."

"Har verkligen Ingrid sjelf sagt dig detta?"

"Nej, min broder! Du har ju hört att jag aldrig talat med henne ett enda ord rörande detta, och det lika litet som med den gamle."

"Just derför, att jag vet detta, kan jag icke finna annat än att du i dina drömmar tyckt dig möta

svårigheter, som jag icke kan tro, att du skulle kunna träffa i verkligheten.“

“Min käre Karl, jag känner Svantepolk och vet att han aldrig skall bryta ett löfte, som han har gifvit. Du glömmer att han, såsom det har blifvit berättadt, bortlofvat sin dotter medan hon ännu var barn, och minst skall han bryta detta, då det är ett löfte, gifvet åt en sådan man som Danmarks drots, den gamle David Thorstensson.“

“Det förefaller mig som om ett gammalt drots, helst ett danskt, borde hafva mera att göra med lagskipningen i sitt land än att borttaga en ung och fager jungfru från oss, svenska ynglingar.“

Folke suckade. “Hvad jag vore lycklig,“ utbrast han, “om jag såsom du, broder Karl, med ett frimodigt lynne kunde slå från mig alla sorger och bekymmer. Nog vet jag hvad som i alla fall blir min dom, och det är att glömma Ingrid. Men den domen kan jag aldrig efterkomma, utan så är att hon, som dock är mig i hjertat kär, ryckes från mig med sjelfva hjertrötterna.“

“Stackars broder!“ inföll Karl.

Folke återtog: “För mig är det visserligen en sorg, som jag kommer att draga hela lifvet igenom. Jag beder dig derför, broder, upprör icke mitt innersta med att tala ytterligare derom. Hvad du förespeglar mig kunde endast föra mig till förtviflan.“

“Välan, broder Folke! Jag förstår väl att det tjenar till alltför litet att tala om saken, derför vill jag icke mera nämna om den. Men lofva mig att bjuda till att återtaga ditt fordna glada lynne. Du har ju en lärdom, som hela verlden känner och erkänner. Den kan du använda till vårt fäderneslands bästa. Du är ju redan vår gamle fars bäste rådgifvare, och snart blir du den förnämsta i riksrådet, näst prelaterna, det förstås, och framför allt efter vår broder Brynolf. Men vi vilja för närvarande icke tala mera om saken. Vår kära moder skulle kanhända icke tycka om att

vi dröja så länge. Kanhända skulle hon blifva otålig, om hon alltför länge måste vänta oss till middagen: Låtom oss skynda!"

Herrarne sporrade sina hästar och ilade till Götala.

Då gårdsporten i Götala öppnades af husdrängen, blefvo de hemkommande sönerna inne på gården varse flere främmande hästar, ett par hästbårar och åtskilliga obekanta tjenare. Då emellertid en sådan syn ingalunda var ovanlig på Götala, öfverlemnade de utan vidare förfrågan sina hästar åt drängen och begåfvo sig in i förstugan.

Bredvid lagman Algots vördnadsvärda gestalt, som satt i högsätet, var ställd en särskild högkarmad stol, på hvilken lagman Svantepolk hade tagit plats.

Östgötalagmannen saknade kanhända det uttryck af ädelt allvar, som utmärkte Algot, men hans breda panna med starkt utbildade knölar öfver de hvitgrå ögonbrynen och en mängd af fåror, tecknade såsom årens runeskrift mellan de kantiga tinningarna, utvisade en karakter af oböjlighet, som hos en rättvisans skipare måste göra ett djupt intryck på alla, som sågo honom. De båda domrarne betraktade hvarandra med ömsesidig högaktning.

Vid ett bord i andra ändan af den rymliga storstugan sutto ett par fruntimmer, lagman Svantepolks senare hustru, Ingegerd till Hendelö och hennes dotter Ingrid. Den första var en högväxt, medelålders qvinna, den senare en adertonårig, ljuslett skönhet.

Framför dem stod i sin matmoderliga värdighet fru Margareta, med artiga ord bjudande dem hålla till godo gästfrihetens välmening.

Då de tvenne nyss hemkomna sönerna inträdde, flög dem till mötes en hastig blick från moderns öga, hvari ett darrande bekymmer gömt sitt uttryck, men för öfrigt röjde hennes uppsyn och ord icke om en lifligare sinnesrörelse blifvit väckt hos henne.

Ett skimmer af rodnad flög öfver Ingrids skära hy.

De båda inträdande ungherrarne framgingo först för att vördnadsfullt buga sig för lagman Svantepolk.

Algot sade deras namn, då de förestäldes för den vördade gästen.

Då yttrade Östgötalagmannen med en vänlig blick: "Det fägnar mig att se eder, herr Folke, i eder faders hus. Vi träffades sist i Östergötland. Det är väl nu snart ett år sedan!"

Folke lyckades att snart besegra den sinnesrörelse han erfarit vid inträdet, och han såg nu lagmannen dristigt i ögonen och sade: "Jag har att tacka lagman Svantepolk för all den gästfrihet och välvilja, som jag fick åtnjuta i Östergötland. Det kan icke vara annat än med tacksamhet och glädje som jag nu ser eder i min faders hus, der jag vet att I är välkommen!"

Lagman Svantepolk räckte, utan att resa sig upp, honom handen till ett vänligt handslag. Samma helsning fick äfven derefter den bugande herr Karl mottaga.

En tredje af de i huset hemmavarande bröderna, som också med detsamma infann sig i storstugan, förestäldes nu för den östgötiske domaren under namnet Rörek. Denne son af Algot hade ett lynne, som var mera fallet för enslighet, så att han endast sällan slöt sig till de begge andra brödernas sällskap.

Alla tre bröderna vände sig nu till sin moder, som förestälde dem, nämnande deras namn, för de begge främmande fruntimren.

Ehuru Folke kände sitt hjerta klappa med häftighet, fann han nödvändigt att icke förråda sin rörelse. Såsom den äldste af de närvarande bröderna och derjemte en lärd man, tillhörde det honom att föra samtalet med fruntimren. Han vände sig först till fru Ingegerd för att framföra samma tacksamhetsbetygelse för henne, som han egnat hennes man.

Under tiden fästade Karl en frimodigt beundrande, nästan skälmsk blick på den unga Ingrid, då han tilltalade henne.

Rörek drog sig efter den första helsningen långsamt tillbaka, öfverlemnande åt bröderna att underhålla fruntimren. Han fäste dock också på Ingrid en förvånad och beundrande blick.

Då fru Margareta begaf sig till sina matmoderliga bestyr, stälde Algot till sin son Folke en fråga, som nödgade honom att närma sig till de båda gamla. Han måste göra reda för åtskilligt i den skrifna lagen. Möjligtvis var han inom sig icke obelåten med att förhindras från att tala med den unga damen, helst han — ehuru visserligen icke ämnen till samtal bort fattas en man som honom — i sjelfva verket kände sig förlägen huru han skulle tilltala Ingrid.

Såsom tidens sedvänjor kräfde i en gård sådan som lagman Algot Brynolfssons, fanns der en särskild gästabudssal, i hvilken måltiden för gästerna uppdukades. Det yppersta, som den tidens matmoderliga välvilja kunde åstadkomma och bjuda, ordnades der på ett sådant sätt, som de enkla sederna föreskrefvo. Det fornnordiska bruket af en eld längs efter salen, öfver hvilkens lågor dryckeshornet skulle räckas, äfvensom andra barbariska bordsseder, hade måst vika för den tillika med kristendomen alltmera fortskridande bildningen i likhet med det öfriga Europas. Således befanns bordet i gästabudssalen på Götala betäckt med en virkad duk. Rätterna framsattes på fat af ler och trä, men vid öfversta ändan prunkade ett och annat silfverfat. I stället för de gamla dryckeshornen fordrade bruket nu att bägare af horn, silfver och glas skulle begagnas. Väldiga ekbänkar sträckte sig utefter bordets långsidor, och det besvärade icke ens de finaste ridderliga och kungliga jungfrur att klifva öfver bänken, då de skulle intaga sin plats vid bordet.

Medan sällskapet ännu i storstugan afbidade återkomsten af matmodern, som i egen person skulle tillsäga att måltiden var färdig, yttrade Svantepolk några ord om målet för sin resa.

"Jag ämnar fara till Lödese," sade han. "Jag hoppas hinna dit med en enda dagsresa härifrån, om det också blir en temligen lång. Jag tänker der möta min tillkommande måg, David Thorstensson. Han är en gammal vän till vår slägt, och jag har lofvat

honom min dotter. Om det för min gemål fölle sig lägligt, skulle jag gerna sjelf göra en resa till fädernefränderna i Danmark, men nu har David lofvat att möta mig och lär väl medföra några af fränderna, så att jag möjligtvis kan få se dem på bröllopet.“

Lagman Algot hvälfde långsamt sina ögon på Ingrid, från hvars kinder den lätta rodnaden flydde. “Det är alltså eder afsigt, min värde embetsbroder,“ yttrade han, “att bortfästa denna eder unga dotter åt Danmarks rikes drots?“

“Ja,“ svarade Svantepolk, “så är, inför Gud i himmelen och alla helgon deruppe och inför alla kristna menniskor på jorden, min redliga afsigt.“

“Så har alltid varit nordmannased och nordmannarätt,“ återtog Algot i det han lät sina ögon vändas på Folke, “att fadersord skall gälla för dotter. En faders ord skall stå och icke till rygga gå.“

“Visserligen! Något annat kan väl icke komma i fråga,“ yttrade Svantepolk med en trygg uppsyn.

“Jag har hört talas om David Thorstensson,“ återtog Algot, “han lär vara en redbar och ansedd man och en god riddare. Mycket godt förspörjes om honom i Danmark under dessa svåra tiderna derstädes. Väl må det ock beklagas att så många fejder egt rum mellan oss och våra grannar.“

Svantepolk strök sig med en djupsinnig uppsyn om skägget och betraktade Algot med en hastig blick. “Visserligen vore en god grannsämja och frid mycket goda,“ sade han, “men vi lefva i så oroliga tider! Det skulle kanhända kunna vara fråga, om det icke också är rätt godt och väl, att de nordiska konungarne icke hänga alltför mycket tillsammans, åtminstone för mången redlig herre och riddare, som väl kan behöfva att finna en tillflyktsort i det ena landet, när han oskyldigt förföljes i det andra.“

“Så kan det väl synas,“ medgaf Algot, i det han rynkade pannan. “Hos oss har också vår konung infört ridderskap, eftersom i andra länder det är skick att ädla riddare finnas. Men der lagen icke är lika för alla, der kan det nog hända att man mången

gång behöfver söka hägn under fiendens tak och vänner i ovänners bo. Vore krig till intet nyttigt, visserligen skulle han, som är mäktig öfver allting, göra en evinnerlig frid på jorden, så att Guds moder och alla helgon kunde hafva sin fröjd att se på menniskorna. Men det onda i verlden tör dock också vara godt för någonting."

Nu öppnades dörren till storstugan och in trädde en reslig man med ett uttryck af mildhet i kraftfulla anletsdrag. Han var klädd i en svart presterlig drägt, som dock vida skilde sig från allt slags grof munkdrägt, ty den bestod i en sid, vid rock, som räckte ända ned till fötterna, och icke, såsom munkarnes, var omgjordad med ett rep, utan föll i lediga veck kring den väldiga gestalten. I stället för biskopsmössa, eller som det i den tidens handlingar hette: klåfhatt (kluffven hatt), bar mannen en svart sammetsmössa på hufvudet, såsom de parisiska doktorerna brukade. Det var biskop Brynolf i Skara.

Då prelaten inträdde, reste sig alla i stugan. Sjelfva den vördnadsvärde fadern uppstod, ehuru han gjorde det sist från sitt säte och vände sig mot den inträdande sonen.

Med en helsning, full af värdighet och vördnad på en gång, framträdde prelaten till lagmannen och fattade hans framräckta hand.

"Välkommen, min son!" sade den gamle. "Jag har fått kärkomna gäster, hvilka jag gerna ville föreställa eder. Jag beder eder derjemte att I viljen välvilligt dela vår välfägnad och glädje i dag."

"Min älskade fader," inföll biskopen, "jag känner lagman Svantepolk alltsedan mina besök i de ståtliga klostren i Östergötland. Det är mig kärt att se eder, östgötarnes vördige lagman, såsom gäst i min faders hus. Jag önskar eder frid och framgång för Guds heliga moders och alla helgons skull."

Vid dessa ord räckte han sin hand åt Svantepolk.

"Jag helsar eder, biskop Brynolf!" svarade denne. "Fastän vi lyda under ett annat stift än edert, känna vi på andra sidan Vettern ganska väl den lärde Skara-

biskopens vishet och dygder. Ehuruväl jag visserligen icke hade gjort mig den förhoppningen att få se eder, vördige fader, på denna resa, gör det mig en synnerlig glädje att träffa eder här. Jag beder om eder välsignelse, högvördige fader Brynolf!"

Biskopen upplyfte sin högra hand och tecknade ett kors i luften öfver den gamles nedlutade hufvud, i det han sade: "Pax tecum! Jag önskar eder frid och lycka på alla edra vägar och i alla edra företag, lagman Svantepolk!"

"Jag tackar eder, herr biskop!" sade lagmannen, i det han upprätade sitt hufvud, "och jag beder också att eder välsignelse må varda de mina, som äro mig följaktiga, till del. Jag menar min hustru och min yngsta dotter."

Då lagmannen visade med handen på de begge fruntimren, gjorde de en vördnadsfull bugning för prelaten.

Biskopen tog några steg mot dem, böjde hufvudet till helsning för Ingegerd och gjorde ett korstecken för henne.

Derefter vände han den genomträngande blicken på Ingrid, hvilken ödmjuk såsom det egnade sig en ädel jungfru, närmade sig för att kyssa hans hand. I biskop Brynolfs eljest milda ansigte kunde dock ett ganska strängt allvar äfven finna sitt uttryck. Nu var blicken endast vid första ögonkastet skarp och den förmildrades genast, i det han sade: "Den heliga jungfrun sände en engel att ledsaga dig på alla goda vägar, unga dotter!"

Derefter vände sig Brynolf till sina bröder. De framträdde för att frambära sin vördnad för kyrkans representant, och i deras helsning, då han räckte dem handen, uttryckte sig deras kärlek till den ädle brodern.

Värdinnan, som förut mottagit den sist anlände sonen innan han inträdde till gästerna, kom nu med uppmaning till dem alla att begifva sig till måltidssalen.

Lagman Algot fattade sjelf sin embetsbroders hand för att, såsom det från hedenhös ärfda talesättet lydde, leda honom i högbänk. Fru Margareta tog fru Ingegerds hand. Biskopen räckte med ett värdigt uttryck af ridderlig artighet sin hand åt den blygt rodnande sköna Ingrid. Algots öfriga söner och Svantepolks husfolk följde efter.

I den fornåldriga gästabudssalen infunno sig äfven lagman Algots husfolk, tjenare och tjenarinnor för att deltaga i måltiden. Den ordningen iakttogs, alla männen sutto på den ena sidan om bordet och fruntimren på den andra, och främst vid öfre bordsändan de båda lagmännen.

Måltiden vardt hållen med all den ståt, som hörde till tidens bruk, och välfägnaden visade sig mera i öfverflödet af kraftfull mat än i dyrbara drycker, ty hembrygdt öl, porsöl, utgjorde det egentliga innehållet i dryckeskärlen. Endast vid slutet af måltiden frambars en silfverkanna med vin, hvaruti de båda lagmännen och biskopen drucko hvarandra till. Hvarken husets söner eller tjenstefolk fingo del af denna dyrbara dryck. För öfrigt samtalade under måltiden endast de äldre. Ungdomen och tjenstefolket afhörde med vördnad och tystnad hvad de äldre hade att säga.

Efter måltiden begaf sig folket till sitt arbete. Gästerna samlade sig i storstugan för att der samtala och hålla hvarandra sällskap.

Fru Margareta förde dock snart sina qvinliga gäster upp till loftrummen, der de skulle erhålla herberge för natten. Der fann egentligen den ädla husmodern först ett tillfälle att mera förtroligt samspråka med den sköna Ingrid. Ingendera talade väl om hvad som låg, såsom en helig hemlighet, på djupet af deras tankar, men Margareta fann ett stort, om också sorgligt behag i umgänget med flickan. Denna mötte henne också både med blygsamhet och ömhet, som uttalades i blickar i stället för ord. Äfven fru Ingegerd tycktes mycket belåten med den uppmärksamhet, som visades henne.

Senare på eftermiddagen begåfvo sig fruntimren åter till gästabudssalen, der husets yngre söner, i förtroliga samtal med hvarandra, redan länge hade gått af och an i förbidan på deras ankomst. Då damerna anländt, dröjde det icke länge innan den tidens umgängeslekar begyntes under höfviska samtal och artigt skämt, omvexlande med de för nordboerne egna sånger, som ännu i sina fortlefvande lemningar beundras af tonkonstens vänner. Dessa sånger, som både fruntimmer och herrar ömsevis föredrogo, utgjorde än riddarevisor om tappra äfventyr som Karl fann sin glädje uti att sjunga, än sköna jungfruns trohet och olyckor, som Ingrids ljufva och milda stämma framstälde, och än i mera konstfulla qväden, som Folke, kunnig i den högt skattade vetenskapen musica, hade lärt i Paris. Från bygden eftersändes äfven en gammal spelman, som fägnade sällskapet med spel på sin harpa. Slutligen framsattes der också skacktafel och Folke inbjöd Ingrid till den skarpsinniga täflan, som utfördes med dess brickor.

De båda gamla befunno sig tillika med biskopen i öfra ändan af salen. Deras samtal var allvarsamt och vände sig förnämligast omkring det föregående årets hungersnöd.

Biskopen fäste en tankfull blick på sin fader och yttrade: "Jag må i sanning tacka Gud, som ledde det så, att många menniskolif dock blefvo räddade."

"Vi hafva hört något derom," sade lagman Svantepolk. "Det var ju både min embetsbroder Algot och I, herr biskop, som togo eder de uthungrade an? Men jag känner icke närmare huru dermed tillgick."

"Nöden har också sitt majestät," tog biskopen till ordet, i det han reste sig upp och med en sällsamt uttrycksfull uppsyn betraktade de båda gamle. "Jag gjorde orätt den gången, då jag ville undrandraga mig min anförtrodda hjord. Jag ville såsom David draga mig undan straffdomen, men jag blef återkallad till mig sjelf och min pligt. Det var min vördade fader, som förde mig till besinning."

"Skulle det vara mig tillåtet att höra huru der-

vid tillgick, vore det mig särdeles kärt,“ inföll Svantepolk.

“Jag vill då omtala det allt och icke förtiga min egen blygsel,“ återtog biskopen. “Såsom eder är bekant, lagman Svantepolk, hemsökte Herren Vestergötland med ett förskräckligt hungersår. Ett sådant har icke varit i mannaminne. Alla ville taga till tiggarstafven, sedan den ene icke mera hade än den andre. Jag bäfvade för Herrens hårda straff öfver folket och kunde icke skåda dess elände. Derför begaf jag mig öfver till min gård på Thorsö i Venersjön. Der ville jag i enslighet afbida att Herren åter skulle förbarma sig och gifva ett fruktbart år. Jag bad till Herren och klagade vår nöd för Guds moder och alla helgon, men det vardt icke hördt intill dess jag väcktes och kallades tillbaka till mina pligter af min ädle fader. Då hans eget hus var utätet samlade han den hungerbleka skaran, så många som kunde följa honom, och drog bort till stranden. På så många fartyg, som kunde öfverkommas, förde han de elända öfver till Thorsö. Jag glömmer aldrig, då det gräsliga tåget ankom. Främst gick min gamle, gråhårige fader och efter honom den jämmerfulla skaran af dödsbleka, hungrande tiggare. Jag har sett härar i all den ridderliga prakt, som slår med bäfvan hvar och en, som skulle kunna tänka på motstånd. Men aldrig har jag känt mig så häpen och bäfvande som vid åsynen af den förskräckliga skaran af utmärglade gubbar, utsvultna qvinnor och jämrande barn. Icke behöfdes då min faders ord för att återkalla mig till besinning. Blotta åsynen af det stora tiggaretåget talade kraftigt såsom domens basuner. Jag lät genast utdela hvad jag egde af lifsförnödenheter och återvände med de arma till deras hem. Sedan dess har Herren hulpit oss. Efter bedröfvelse och nöd låter han oss ånyo hoppas och sänder oss trösten. Aldrig har jag sett min gamle ädle fader så vördnadsbjudande, så värd alla Guds helgon som då.“

“Jag har med glädje sett årsväxtens herrlighet under hela min resa,“ anmärkte Svantepolk.

Den gamle Algot hade under biskopens ord böjt ned sitt hufvud och suttit försänkt inom sig sjelf i djupa tankar. Nu slog han upp ögonen mot sonen och vände dem derefter mot sin embetsbroder. "Det är så, min embetsbroder," sade han, "att långt hastigare än man tror, helas såren efter en sådan nöd. Endast vore att önska att folket toge sig pröfningen till hjertat och blefve klokare deraf. Men det ligger i vårt lynne att glömma den onda dagens både vedervärdigheter och lärdomar."

Under sådana samtal och sysselsättningar fortgick tiden tilldess en ny gäst anlände. Då dörren öppnades, inträdde genom densamma en ny gestalt, klädd i en snäckbeprydd kåpa, med en bredskyggad hatt på hufvudet och en lång staf i handen.

Gestalten stannade vid dörren och sade med hög röst: "Pax vobiscum! Jag helsar med Guds och helge Eriks nåd allas eder in- och utgång, som härinne bon och ären tillstädes! Gifven en nödtorftig föda och ett kristeligt herherge åt en Guds och Sancti Bothvids pilgrim!"

Utan att afbida svar inföll han derefter med en sång, som lydde:

"Hvem skall herbergera en vägfarer man?
Sjelfver Jesus Kristus, som alla vägar kan.
Solen under himmelen och månen under sky,
Sjelfver Jesus Kristus ledsagar oss till by."

Så snart sången var slutad, upphöjde lagman Algot sin röst och sade: "Träd in i Guds och alla helgons frid, pilgrim! Hvad du begärt skall dig gifvas och är dig väl förunnadt för heliga Guds moders och Sancti Bothvids skull."

Biskop Brynolf hade emellertid skarpt betraktat pilgrimen och vände sig till honom: "Träd fram, pilgrim, och låt mig helsa dig. Bär du de sju vigningarna på ditt hufvud och har särskild rätt att meddela den fridshelsning, hvarmed du inträdde, så var mig välkommen såsom en broder i vår gemensamma Herres tjenst!"

Pilgrimen, som hade bugat sig djupt vid lag-

mannens ord, lyssnade med någon öfverraskning på biskopens, men trädde derefter frimodigt fram till honom och bugade sig djupt, i det han aftog hatten, så att tonsuren på hans hjessa skulle synas.

Biskopen sade då: "Det är godt! Sitt ned, min broder, och hvila dig efter din vandring. Medför du några nyheter, så meddela oss dem såsom det är brukligt och tillbörligt."

Pilgrimen bugade sig ånyo. "Jag bör först nämna för eder, högvördige fader och biskop, ty jag kan förstå att jag står inför biskop Brynolf Algotsson i Skara, att jag är broder Nisbertus, ovärdig predikarebroder vid den helige Fransisci kloster samt helige Olofs och Vårfrumoders hospital i Lödese. Min väg går till Alvastra, dit jag har bref till priorn från vår abbot. Jag är född invid den vackra sjön Tåkern, och jag har under min tjenstgöring vid klostret erhållit en underbar väckelse, så att jag nu känner en stark kallelse och dragning att besöka min fädernebygd och det berömda Alvastra kloster derstädes. Om Gud och den högvördige fadern tillåta det, ville jag då gerna erhålla en anställning antingen i sjelfva klostret eller i dess grannskap."

Biskopen svarade endast med en böjning på hufvudet, tillkännagifvande att han var nöjd med hvad pilgrimen yttrat såsom redogörelse för sin person och sitt ärende.

Pilgrimen vände sig nu till det öfriga sällskapet, bugade sig ånyo för de båda lagmännen och derefter för de andra närvarande. Hans helsning besvarades af alla med den aktning och välvilja, som på den tiden en andlig man, stadd på en sådan färd, alltid kunde göra sig säker om att möta.

På husmoderns vink framträdde en af husets tjenare och framsatte en stol vid sidan af biskopens åt pilgrimen.

Lagman Svantepolk tog ordet och frågade: "Kan ni, vördige broder, efter ni kommer från Lödese, underrätta oss om vägarne åt den trakten äro säkra?"

"Visserligen har jag hört," svarade pilgrimen, "att

några af den landsflyktige marsk Stigs män tagit sig det orådet före att öfverfalla vägfarande på båda sidor om elfven, men både vestgötar och vikboer vilja hålla efter dem, så att vi hafva all anledning att hoppas att det ofoget snart skall taga en ända."

Lagman Svantepolks uppsyn blef bekymrad och röjde betänklighet.

Då yttrade Algot: "Väl är det beklagligt att en sådan man som marsk Stig icke skall hafva bättre underhåll för sina tjenare än att de skola nödgas att lefva af rof. Men vi kunna ju icke hjelpa det, utan de må stå sitt kast, de som begå missgerningar. Jag skall uppskära en budkafvel och hålla ett skall efter våldsmännen så snart jag får något närmare besked om deras illgerningar. Om lagman Svantepolk ville hålla till godo med några dagars gästfrihet i mitt hus, skall jag under tiden besörja att vägarne blifva trygga."

Lagman Svantepolk tog åter till orda: "Jag vill förmoda att stigmännens antal just icke kan vara så särdeles stort. Jag kan icke uppskjuta min resa, utan finner mig nödgad att fortsätta den redan i morgon. Emellertid är jag tacksam för min vördade embetsbroders erbjudande af en så vänskapsfull gästfrihet. Men det synes mig som jag väl borde kunna med temlig säkerhet komma fram till Lödesehus. Der har jag ju hela besättningen till mitt försvar."

Nu uppreste sig Karl, den raske junkern, och framträdde till de äldre herrarne. "Om det tillåtes mig," sade han med en djup bugning för lagman Svantepolk, "att erbjuda min tjenst, så kan jag gerna med några handfasta män göra en resa till Lödese, om lagman Svantepolk önskar och tillåter oss att rida i sitt sällskap. Det skulle ingalunda vara mig emot, om jag finge tillfälle att deltaga i försvaret af Lödesehus, i fall så skulle erfordras."

"Jag tackar er, unge herr Karl!" inföll lagmannen. "Och om inga vigtiga angelägenheter göra det nödvändigt för eder att vara hemma, skall edert sällskap vara mig kärt på vägen. Jag hoppas då att jag

får behålla eder någon tid såsom en kär gäst vid min dotters bröllop.“

Vid dessa ord uppreste sig lagmannen och vände sig till samtliga de närvarande, i det han tillade: “Och nu ville jag dertill förklara, att jag och min husfru skulle räkna såsom en stor ära, om vi vid samma tillfälle finge se hos oss samtliga medlemmarne af min vördade väns, lagman Algots hus, äldre och yngre, ingen nämnd och ingen glömd.“

Nu uppstod äfven lagman Algot, bugade sig med mycken högtidlighet och svarade: “För den vördige embetsbroderns hedervärda inbjudning äro vi alle, såväl jag som de mina, hustru och barn, hjertligen tacksamma. Men hvad mig beträffar, så förestå just nu tvenne vigtiga ting, så att jag icke för närvarande kan lemna mitt lagmansdöme.“

Svantepolk återtog: “Men åtminstone vill jag mottaga herr Karls löfte att följa mig till Lödese, och jag tillägger, att det skulle göra mig en stor glädje, om också herr Folke kunde göra sig ledig och komma med oss. Jag hoppas att jag får bjuda eder att vara mycket välkommen igen en gång till oss, herr Folke.“

Folke reste sig rodnande från taffelspelet och framträdde, med en sidoblick tillika på sin fader, för att med all den tidens artighet tacka för bjudningen. Den gamle lagman Algot yttrade intet, ehuru visserligen ett par af skrynklorna på hans panna lade sig i något djupare veck. Den sköna Ingrid såg icke upp från spelet, utan tycktes helt och hållet försänkt i begrundande af något märkvärdigt och vigtigt drag. Fru Ingegerd nickade vid bjudningen mycket fryntligt åt fru Margareta, och den senare besvarade nicken med ett vänligt leende, men derefter lade sig något tankfullt i hennes anletsdrag, isynnerhet då hon oförmärkt kastade sina ögon på Folke.

Då gästerna inbjödos till aftonmåltiden och inträdde i gästabudssalen, hade den blifvit särskildt prydd med löf och blommor. Doften af björklöfvet fylde det ansenliga rummet, och blomstren, i stora

knippor, smyckade isynnerhet fönstren. Alla kände sig upplifvade och upprymda, utom gamle Algot och hans fru, som icke kunde qväfva åtskilliga aningsrika bekymmer.

Men äfven biskop Brynolfs uppsyn röjde betänklighet, sedan han fått tillfälle att af pilgrimen förnimma några enskilda meddelanden. På den tiden stodo de kyrkliga anstalterna i förbindelse med hvarandra egentligen endast genom bud, som fördes af personer, hvilka besökte eller visiterade, såsom det hette, klostren och till och med kapitlen. De bref, som de visiterande medförde, voro icke särdeles vidlyftiga, så att de förnämligast hade att meddela muntliga uppdrag. De, som egnade sig åt sådana besök, voro förnämligast munkar, hvilka också derigenom ofta kommo att föra ett temligen kringvandrande lif i stället för att tillbringa lifvet med den stilla och enformiga tjensten i klostren af kyrkorna. Dessa pilgrimer — ty i sådan drägt och under förebärande af ett sådant värf gjorde de oftast sina resor — blefvo såsom budbärare gerna mottagna öfverallt.

Biskop Brynolfs betänkliga uppsyn vid pilgrimens hemliga meddelanden härrörde af dessas beskaffenhet. Men han lät under aftonmåltiden icke vidare märka att han icke fann sig rätt glad.

Då måltiden var slutad, tog biskopen afsked. Han önskade först de resande lycka på vägen. Hans vänliga önskan besvarades med mycken artighet af lagman Svantepolk och hans fru; men då han äfven till den unga bruden framförde en lyckönskan, skiftade hon färg och förmådde icke svara med något annat uttryck af sin tacksamhet än att hon bugade sig ödmjukt. Då tecknade han öfver hennes nedböjda hufvud det heliga korstecknet.

Derefter vände han sig till pilgrimen och sade: "Ehuruväl jag vet att ni, broder Nisbertus, här hos min fader skall finna ett godt herberge och välfägnad, vill jag likväl inbjuda er att följa mig till min biskopsgård. Jag anhåller att min fader ville låna mig en af sina hästar, så skall jag skicka den tillbaka i mor-

gon bittida. Vill ni rida på den, Nisbertus, för att lättare kunna följa mig på hemvägen? Jag skall der hemma, om ni vill, skrifva ett bref med eder till prior Tidemandus i Alvastra. Kanhända skall han icke neka att fästa något afseende på mitt förord!"

Pilgrimen bugade sig tacksamt för den vördige fadern, vände sig derefter med nya bugningar till lagman Algot och hans söner och gäster, uttalade sin välsignelse öfver hela huset. Biskopen hade tagit afsked af sina föräldrar och lemnade salen, åtföljd af pilgrimen.

Derefter anvisade fru Margareta åt gästerna på Götala lagmansgård deras rum och bäddar, och det dröjde icke länge innan både gästerna och husets öfriga invånare gått till hvila, sedan likväl Folke och Karl skyndsamt gifvit några befallningar och gjort några anstalter till följande dagens resa.

Då följande morgon vid solens uppgång klosterklockorna från Skara klingade hän utöfver slätten och manade de fromma till deras morgonandakt, voro lagman Svantepolk och hans medfölje färdiga till uppbrott från det vänliga herberget hos lagman Algot på Götala.

Afskedet från de båda åldriga makarne Algot och Margareta var isynnerhet hjertligt. Den unga bruden tycktes särdeles rörd, då hon med nästan dotterlig ömhet fattade fru Margaretas hand och kysste den. Margareta såg på henne med en sorglig blick, som nästan innehöll en hemlig tår, och det tycktes som den tacksamma Ingrid deruti läste ett deltagande eller till och med ett ömt medlidande, hvilket uppfylde hennes hjerta med en underbar och innerlig tacksamhetskänsla.

Då Svantepolk med de sina steg till häst, framkommo de båda bröderna Karl och Folke, och till dem slöto sig sex utvalda, handfasta karlar, alla väl beridna. De helsade fryntligt på lagman Svantepolks åtta huskarlar, med hvilka de gjort bekantskap. Karl öfversåg i hast huru hvar och en var beväpnad, en

omständighet, som var af stor vigt under den oroliga tiden.

Så snart sällskapet efter förnyade afskedshelsningar ridit ut genom den trånga porten af Götala gård och befann sig på öppna fältet, red Karl fram till lagmannen och bad honom om tillåtelse att få ordna tåget såsom han ansåg det nyttigast. Denne smålog och gaf sitt bifall. "Ni tyckes verkligen vara ämnad till befälhafvare, herr Karl," sade han. "Ni må gerna råda."

Karl fördelade då den lilla truppen, så att han blandade lagmannens husfolk med sina egna karlar och lät på krigsmannavis den ena hälften rida före och den andra efter den gamle och fruntimren. Sjelf red han främst i spetsen för förtruppen och hela tåget. Folke erhöll hans uppdrag att sätta sig i spetsen för eftertruppen, så att han derigenom kom att rida närmast till de gamle och den unga bruden, vid hvilkens sida han oftast befann sig.

Så red man muntert åstad, tätt förbi det märkvärdiga Gällaqvist eller Jarlaqvist, der konungarne ofta plägade vistas, och äfven nära Skara stad, hvars tvenne höga domkyrkotorn och många kors och spiror på de talrika klostren gåfvo staden liksom ett heligt utseende. Färden togs vesterut bortåt slätten, som i den friska och ljusnande morgonluften mötte de resande med sina vidsträckta utsigter. Alltsom tåget fortskred öfver fälten, hvilka kanhända på den tiden till och med voro fruktbarare än nu, tycktes den gamle lagmannens fryntlighet tilltaga. Han begaf sig från midten af tåget, der hans fru och dotter befunno sig, främst till spetsen för att rida vid Karls sida och språka med den hurtige riddaren.

Lagman Svantepolk yttrade att han gerna ville hinna fram till Lödesehus för att slippa söka något annat herberge, ehuru dagsresan komme att utgöra något öfver åtta mil. Hästarne skulle derför anstängas, menade han, och man skulle icke beta och vattna oftare än som var nödvändigt. Alltsedan konungen utfärdat sina stränga påbud mot all våld-

gästning hade förhållandet emellan de resande och folket blifvit omvändt. Nu var det bönderna som voro de rådande och som fordrade betalning för allt hvad de lemnade.

Under samtalet med Karl yttrade Svantepolk, hvilken ingalunda var en sådan allmogevän som Algot, att det enda, som kunde göra Alnsö-stadgan dräglig var att den dock befriade alla frälsemän från gästningstungan.

Karl anmärkte: "Min fader förmenar, att konungen på allt sätt vill bistå och understödja odalbönderna, förty eljest skulle ju ingen finnas, som kunde betala skatten. Bönderna kalla honom derför Ladulås, att de förmena sig äfven i annat blifva rådande, så att de väl snart akta sig lika goda som oss, frälsemän. Men det är dock en stor skilnad mellan bönderna uti sina orediga flockar med råa vapen, då det gäller mot oss, ridderligt utrustade, med hors och utsökt drabbningstyg försedda män. Vi behöfva icke frukta något bondregemente, ty vi kunna nog alltid rida bönderna öfverända så snart vi vilja. Det är icke mera en sådan tid som då lagman Lumber, hvars grafhög vi se derborta vid Vånga kyrka höll ting med bönderna. Min fader prisar honom mycket, och kan väl vara att han var en myndig och rådande man, men bönderna behöfva någon herre, som kan hålla dem i aga.

"Jag känner igen edra tänkesätt, herr Karl," sade lagmannen, "och jag hvarken vill eller kan fördöma dem; men det är likväl så, att utan bönderna vore vi intet. Jag vet huru det står till i Riga, der de tyska riddarne hafva väldet och råda öfver det kufvade folket som öfver trälar, och jag finner det tillbörligt att de, som äro födda till herrar, också skola hafva några att råda öfver."

"Ja, dertill äro ju frälsemännen borna och födda," utbrast Karl. "Det är väl också dem, som lagarne skola skydda framför alla vanbördiga. Men det är så vår nuvarande konungs sed, att han vill skydda dem, som behaga honom, men klämma dem, som icke äro

fullkomligen efter hans sinne. Han har inrättat ridderskap hos oss, men han vill icke upptaga alla, som förtjena det, till riddare."

Lagman Svantepolk smålog. "Ni vet väl, herr Karl, att der ett ridderskap skall kunna finnas, der måste det vara en stark och mäktig konung vid styret. Det är konungen, som efter sitt välbehag utdelar riddarevärdigheten. Men han måste också se till att folket får behålla sin rätt och trygghet, eljest skulle ingen riddare vara trygg för sitt lif och sin säkerhet."

"En riddare och en oförskräckt man har ju alltid sina vapen och behöfver derför icke frukta," sade Karl med en spotsk och leende uppsyn.

Det resande sällskapet nalkades nu en å, som genomskär Larfs slätt; det var Lidan, som anses såsom en af Vestergötlands märkligaste åar. Denna å är på flera ställen ganska djup, så att man endast på färjor, som fordom brukades, kunde komma öfver densamma, helst då fruntimmer befunno sig i sällskapet. Herr Karl hade skickat ett bud förut, så att vid sällskapets ankomst till ån färjan var i ordning till öfverfarten, som sålunda gick skyndsamt och lätt för sig.

Derefter skickade den omtänksamme Karl nya bud för att på samma sätt bereda öfverfarten öfver den längre bort belägna Nossan. Han föreslog att hvila en stund vid Edsvära, en ansenlig by, den ryktbara Edsväraslägtens stamsäte. Här träffades flera bekanta, helst denna lagmansslägt till och med räknade förvandtskap med Folkungarne. Under det sällskapet hvilade och njöt några förfriskningar, utskickade Karl ånyo ett par af sina tjenare. Men han medtog här några andra karlar i stället.

Vägen strök nu förbi Vidnor och Åsaka till Nossebro. Der gick man ånyo öfver på färja. Här var halfva vägen från Götala tillryggalagd. Man hade genomfarit en slättbygd, der utsigten alltid var vid sträckt. Men på andra sidan om Nossebro mötte skogar och en ojemnare trakt. Der kände sig lagman

Svantepolk mera orolig, helst det visade sig att man knappast förr än sent på aftonen kunde hoppas att hinna fram till Lödese. Men herr Karl uppmuntrade honom med den försäkran, att man i nödfall skulle kunna finna herberge i Magra eller Erska, ett par byar i Bjärke härad.

Resan gick emellertid så raskt, att man ännu temligen tidigt på eftermiddagen hade farit förbi dessa byar, hvarefter en mera skogbeväxt och ödslig trakt mellan sjöarna Anten och Vanderydsvattnet vidtog. Lagmannen lät endast med möda lugna sig genom Karls anordningar och anmärkte att han bortskickat alltför många af huskarlarne.

I detsamma hördes från en skogsdunge invid ett kärr ett besynnerligt skrik. Det kunde icke vara af en fågel eller något djur, men det lät icke heller såsom ett nödrop. Karl skyndade att befalla sitt folk att de skulle sluta sig tillsammans omkring fruntimren. Herr Folke tog sin plats vid fru Ingegerds sida och drog också sitt svärd såsom de öfrige. Huskarlarne hade också blifvit bättre beväpnade än som eljest var vanligt under hvardagliga förhållanden, ty äfven dem hade Karl försett med huggvapen jemte de dem tillhöriga spjuten.

En bågsträng klingade och en pil träffade herr Karls sköld. Vid skrällen mot kopparn framstörtade ur skogen några vilda kämpar, hvilkas antal dock icke visade sig öfverlägset. De tycktes studsa, då de funno de resande beredda till strid. Det ordnade och kraftfulla motstånd, som visade sig hos de stridsfärdiga huskarlarne, ingaf snart fruktan, så att blott ett hagel af pilar afsköts mot dem, och derefter utstötte en, som tycktes vara anföraren, ett lika besynnerligt läte som det som bebådade anfallet, och vid detta tecken flydde de anfallande tillbaka inåt skogen, så att de resandes seger tycktes afgjord redan innan striden begynts.

Färden fortsattes således och herr Karl anmärkte skämtande till lagmannen, att detta var en alltför

ringa fara för att kunna anses såsom något ridderligt äfventyr.

Men herr Svantepolk såg betänklig ut. "Jag hade dock knappast kunnat tro," yttrade han, "att öfverdådet skulle gå så långt som det nu visat sig. Det måste hejdas, och det skall blifva mitt första åliggande att låta kämparne från Lödesehus rensa denna skogstrakt."

"Har någon blifvit sårad?" frågade fru Ingegerd med vänlig omtanke, i det hon såg sig om i kretsen af sällskapet. "Hur är det med eder, herr Folke? Jag tyckte att en pil träffade eder."

"Det är så obetydligt," svarade Folke. "Det lönar icke mödan att tala derom."

Men både lagman Svantepolk och isynnerhet herr Karl kastade oroliga blickar på Folke, och skön Ingrid skiftade färg, ehuru ingen märkte det utom Folke. Fru Ingegerd bad att få undersöka hans sår.

Herr Folke afböjde detta och försäkrade att han endast blifvit rispad så obetydligt i venstra sidan af en pil, att han icke ens kunde känna det. "Det är emellertid kanhända nödvändigt," tillade han, "att vi genast fortsätta vår ridt utan uppehåll, och möjligtvis behöfva vi påskynda den."

Lagmannen tyckes inse detta, men yrkade dock att den sårade först skulle förbindas. Men då Folke icke medgaf detta, satte sig tåget ånyo i rörelse.

Då det led mot aftonen, nalkades de ridande mellan de här och der uppstickande klipporna stranden af Göta elf, och slutligen blefvo det gamla tornet af Lödese kyrka, helgad åt St. Petrus, och tinnarna af Liodhus, eller Lödese fäste, synliga. Sjelfva staden med sina till utseendet föga ansenliga och i sjelfva verket fåtaliga hus, i hvilka dock rika köpmän bodde med sina skatter, gömde sig bakom muren, men öfver densamma höjde sig gaflarne af några kloster och det berömda helgeandshuset, eller hospitalet, som afstucko mot de borgerliga stugornas ringhet genom en viss mera storartad byggnadskonst. Vid elfstranden nedanför staden lågo flera fartyg, som vittnade om

stadens starka handel, ty i sjelfva verket var Lödese, sedan Kongelf blifvit förstördt, den stad, genom hvilken hela det vestra Götaland dref sin handel på Vesterhafvet.

De resande anlände till stadsporten, der Svantepolk genast talade vid vakterna och tillkännagaf hvem han var samt blef igenkänd. Han begaf sig derefter med hela följet och sina gäster till Liodhus, eller borgen. Borgfogden och besättningen igenkände också genast sin herre och han blef mottagen med tillbörlig vördnad.

Fruntimren infördes först i sina rum. Derefter befalde Svantepolk att rum också skulle anvisas gästerna, men herr Karl förklarade, att de ämnade söka herberge i Vårfruklostret. Då Svantepolk icke ville medgifva detta, hviskade herr Karl honom i örat, att hans broder behöfde rådfråga en läkekunnig munk, men bad lagmannen icke oroa fruntimren med någon underrättelse härom.

I sjelfva verket röjde Folkes uppsyn att någon häftig rörelse föregick inom honom. Han var blek och hans ögon spändes med en besynnerlig oro än på den ena, än den andra.

Svantepolk ingick derför på herr Karls förslag, men yrkade att herrarne dock skulle spisa sin aftonmåltid hos honom. Detta kunde icke afslås.

Under måltiden förtärde Folke nästan intet. I hans blickar på Ingrid lästes en sällsam ångest jemte den ömhet, som han allt mindre tycktes kunna dölja. Äfven den sköna Ingrid led, men tycktes i det stilla djupet af sitt ödmjuka sinne söka styrka till den försakelse, som väl skulle blifva hennes lott.

De båda ridderliga bröderna begåfvo sig genast efter måltiden och efter ett artigt afsked till klostret. Lagmannen hade redan skickat ett bud om deras ankomst, så att der fanns allt i ordning i herberget. Herr Folke gick genast till sängs och herr Karl befalde deras tjenare att hålla sig vakna, emedan hans broder var illa sjuk. Sjelf begaf han sig ut för att,

innan det mörknade, kasta en blick på belägenheten och stadens omgifningar.

Natten förflöt och tidigt följande morgon inträdde herr Karl i borgen med sorgsen uppsyn. Han ville tala vid lagmannen, sade han, för att meddela honom den sorgliga underrättelsen, att hans broder Folke hade aflidit under natten.

Så snart en tjenare meddelat lagmannen sorgebudskapet, skyndade icke blott den gamle herrn, utan äfven hans hustru och dotter till salen, der herr Karl blifvit införd.

Lagmannen tillkännagaf med mycken rörelse sitt deltagande i den djupa förlust, som träffat hans medbroder Algot och de ädla Algotsönerna. Fru Ingegerd beklagade att hon icke fått, såsom hon begärde, undersöka och förbinda herr Folkes sår, helst det nu visat sig vara af så svår beskaffenhet. Ingrid var alldeles förstummad.

Men herr Karl tycktes bära sin bedröfvelse med mycken styrka och beslutsamhet. "Jag har beslutit," förklarade han, "att ännu i dag återvända till Götala med min broders döda lekamen. Jag vet fullväl att mina föräldrars önskan är den, att Folke skall hvila i vår fädernegraf i Skara. Jag beklagar derför, herr Svantepolk, att jag icke kan vara närvarande vid eder dotters bröllop."

"Det gör mig mycket ondt, herr Karl," sade lagmannen, "och det så mycket mera som jag just nyss erhållit underrättelse, att min måg ännu i dag ankommer med ett par skepp från Seland."

"Så mycket mera måste jag skynda," inföll herr Karl med en viss häftighet; "den passar föga till bröllopsgäst, som blifvit så slagen af sorg som jag genom min älskade broders olycka."

Den blick, som ur Ingrids öga flög mot herr Karl, uttryckte en sällsam känsla: det var förtviflans undergifvenhet.

Han vände sig då med ridderlig artighet till henne. "Jag har en bön till eder, ädla jungfru!"

sade han. "Gerna ville jag, då vi bära vår broder på sin bår, att han finge prydas af den ridderliga dödskransen. Viljen I, jungfru Ingrid, bevisa vårt hus den hedern och honom den sista tjensten att knyta den krans, som skall följa ungersvennen i hans graf?"

Fru Ingegerd tog ordet för sin bleknande, förstummade dotter och sade: "Jag kan gerna för min dottet svara ja. Hon vill säkert icke undandraga sig denna lilla äretjenst åt lagman Algots son."

Herr Karl uttryckte sin tacksamhet och kunde icke neka sig att med ett artigt leende, midt under sorgen, buga sig för den sköna tärnan.

Derefter tog han afsked och lemnade borgen.

Lagman Svantepolk begaf sig i tankfull tystnad in i sitt särskilda rum, der han hade sina förnämsta skatter förvarade. Han öppnade flera af de väl beslagna kistorna och kastade en blick på sin dotters blifvande hemgift, som låg förvarad der. Sedan framtog han särskildt penningar, som voro behöfliga till bröllopsanstalterna.

Derefter begaf han sig till de nödvändiga bestyren. Han måste först inhemta underrättelser om hvad som tilldragit sig i staden och orten, och derjemte taga en öfversigt öfver borgens tillstånd och försvarsanstalter samt besättningens styrka. Dertill skulle han anordna huru det danska riksdrotsets vid sin ankomst borde mottagas. Allt detta måste ske innan han fick läglighet att göra sitt besök i Vårfruklostret. Dervid blef han i synnerhet uppehållen af anordningen vid hamnen, der han hade att anbefalla de många köpmansskutorna att lemna rum för de danska skepp, med hvilka David Thorstensson skulle anlända. Då lagmannen från hamnen återvände till borgen för att der med sin väntande hustrus tillhjelp verkställa de äfven i land erforderliga anstalterna, mötte han jungfru Ingrid, som, med kransen i hand och endast åtföljd af en tjenare, just befann sig på väg till klostret.

Då lagmannen varseblef den mötande jungfruns tårade blickar, stannade han och tilltalade henne: "Ehuru du börjar din bröllopsdag med ett sorgligt

bestyr, min dotter, hoppas jag med Guds och alla helgons hjelp att den skall slutas till din lycka och belåtenhet. Heliga Guds moder och alla goda helgon välsigne dig, mitt barn, fastän din utstyrsel kostar oss mycket."

Ingrid kastade en besynnerlig blick på fadern, böjde sig tigande och fattade hans hand samt kysste den. Han nickade med ett uttryck af belåtenhet och fortsatte sin väg till borgen, medan hon, utan att yttra något ord, vandrade vidare till klostret.

Vid dörren till den så kallade vakerstugan stodo tvenne af Algots tjenare i full vapenskrud. En hästbår med täta, mörka förhängen, bevakad af de likaledes fyra andra beväpnade tjenarne, stod färdig på gatan, så att det tycktes som herr Karl redan haft allt färdigt till sin broders liktåg.

Då Ingrid ankom, mötte henne herr Karl, iklädd sin ridderliga rustning, med svärdet spändt vid sidan, vid klosterporten. Sedan han bugat sig för henne, tillsade han hennes tjenare att inträda i en annan sal, medan han sjelf räckte henne handen för att höfviskt leda henne in i vakerstugan.

Herr Folke låg, iklädd en ny, ridderlig rustning, utsträckt på en upphöjning midt på golfvet. Endast hufvudet var bart, ty den fjäderskuggade hjelmen stod på en särskildt prydd stol bredvid liket.

Bäfvande upplyfte den bleka Ingrid sina ögon för att ännu en gång betrakta den älskade riddarens drag. Hon tyckte sig känna huru hans nyss tillslutna ögon dock ännu gömde en blick för henne. Men hon aftorkade med handklädet sina tårar och närmade sig för att trycka kransen på hans hufvud. Den var bunden af rosmarin och hvita törnrosor, hemtade ur franciscanernas klosterträdgård.

Då hon med darrande händer satte den på hans panna, slog han hastigt upp ögonen och såg klart och bestämdt på henne.

En känsla af djupaste förskräckelse genomfor henne.

Då log herr Karl och sade: "Nu tyst och snabbt hvad som måste ske!"

I detsamma sprang herr Folke upp från dödslägret och tog den afsvimmade Ingrid i sina armar. Herr Karl fattade den stora duken af silfvertyg, som varit utbredd öfver likbädden, och båda bröderna insvepte uti densamma den sanslösa flickan. Folke betäckte hastigt sitt hufvud med hjelmen och nedslog hjelmgallret, så att ingen kunde igenkänna hvem han var. Derefter fattade bröderna med försigtig omsorg den orörliga flickan och buro henne till hästbåren, der de noga, men skyndsamt tillslöto förhängena omkring henne. De sprungo derefter upp på sina hästar och togo, åtföljde af sina tjenare, vägen från staden. Så snart de kommit utom stadsporten, påskyndades farten och de ilade bortåt vägen. Men derifrån kastade de sig snart på en afväg, som ledde inåt den klippfulla skogstrakten utmed elfven.

Knappt en timme efter det lyckligen fullbordade klosterrofvet hade underrättelsen derom hunnit till lagman Svantepolk, som i sin bestörtning och harm till en början helt och hållet förlorade besinningen. Fru Ingegerd, lika häpen som han, ville genast att man skulle skicka efter de flyende. Men Svantepolk insåg väl att tvenne sådana riddare, som Karl och Folke, icke skulle vara så lätta att taga, äfven om man visste hvilken väg de följt. "Hafva de väl kommit öfver elfven," yttrade han efter någon besinning, "in på norska området, der konung Magnus Presthatare visst icke nekar dem sitt beskydd, då kunna vi vara öfvertygade att vi aldrig mera återfå vår dotter."

Emellertid satte sig lagman Svantepolk genast i rörelse. Beväpnade flockar, såväl af borgens besättning som stadens borgare, utskickades på flere vägar äfvensom ett par fartyg genast fingo befallning att begifva sig uppför elfven. Så snart det blifvit utredt hvilken väg de flyende tagit, följde de utskickade deras spår. Men inom ett par timmar bragte de utskickade fartygen, som vände tillbaka, den underrättelsen att flyktingarne på en färja vid Edet gått öfver elfven.

Lagman Svantepolk, som nu blygdes att träffa det danska drotset, beslöt att genast resa från det olycksaliga Lödese, der han blott qvarlemnade en tjenare att underrätta den bedragne brudgummen om hans missöde.

Den redlige lagman Algot, som icke hade någon aning om sina söners dåd, befann sig ett par dagar senare på vägen från Götala till Brunnsbo. Han blef varse, just vid korsvägen till Skara, en vallareman, eller pilgrim, som kom från Skara. Mannen sjöng, under det han gick, en sång, hvars ord väckte lagmannens uppmärksamhet.

»Och jungfrun hon gick för sin stjufmoder in
Och frågade henne om råd.
Och kunde jag få i vakerstugan gå
Och se herr Karl på bår?

Och intet så vill jag gifva dig råd,
Ej heller så nekar jag dig.
Men om du i afton i vakerstugan går,
Herr Karl han sviker dig.

Och jungfrun hon inför dörren gick,
Hon glimmade som en sol,
Men herr Karls falska hjerta
Det låg på bår och log.»

Lagmannen stannade sin häst och vinkade åt vallaremannen att komma närmare. Det låg i hans uppsyn något hemlighetsfullt, så att lagmannen tilltalade honom: "Hör på, du Guds vallareman! Säg mig hvad det är för en visa du sjunger! Gif mig besked om den, så vill jag gerna gifva dig en skärf för din resa."

Pilgrimen, som igenkände lagman Algot, helsade honom vördnadsfullt och besinnade sig några ögonblick. Derefter berättade han, att han just kom från Vårfrukloster i Lödese, och beskref hela tilldragelsen med klosterrofvet.

Den bekymrade fadern gaf pilgrimen en penning och fortsatte derefter, ehuru betagen af dystra aningar, sin färd till biskopens gård.

Då lagmannen anlände till Brunnsbo, mötte honom biskop Brynolf på gården, emedan han just ämnade resa till Götala.

Fader och son höllo med hvarandra en lång öfverläggning. Biskopen, hvilken af samma pilgrim, som mött fadern, hade blifvit underrättad om brödernas dåd, rådde sin fader att sjelf underrätta den stränge konung Magnus Ladulås om det som förefallit samt erb uda honom böter och försoning. Den tystlåtne Rörek utsågs att utföra detta ärende.

Då gamle lagman Algot och biskopen åtföljdes till Götala för att vidtala Rörek om uppdraget, svarade denne i början intet. Men efter någon besinning åtog han sig det, ehuru hans uppsyn dervid tycktes mörkna alltmera. Emellertid blef det öfverenskommet att han skulle uppsöka konungen på Alnsön, eller Adelsön, i Mälaren, der han vistades i sin borg eller kungshus, hvaraf ännu ruiner finnas. Derifrån hade Magnus utfärdat sin ryktbara stadga, och inom det ensliga kungahusets murar uttänkte han de listiga anslag, med hvilka han snärjde sina fiender och utförde sina klokt genomtänkta beslut.

Ett par veckor hade förflutit efter Röreks afresa, då en dag biskop Brynolf infann sig på Götala gård. Han var vid sin ankomst åtföljd af flera tjenare och packhästar, så att han tycktes hafva tillämnat en längre resa.

Han inträdde genast i sin faders rum, der denne som vanligt satt ensam försänkt i begrundande. Biskopen helsade brådskande och tilltalade den gamle: "Låt oss skynda, min far! Konungen kommer. Han har redan hunnit öfver Tiveden. Vi kunna vänta allt af konung Magnus, då han är förbittrad eller söker tillfälle att visa sig sådan. Han har redan fängslat Rörek, och det är visserligen hans mening att på hela vår slägt straffa Folkes och Karls gerning."

Lagman Algot reste sig upp och såg biskopen skarpt i ögonen. "Alltsedan kristnabalken infördes i vår lag," sade han, "har rätten blifvit förändrad. Det är icke numera slägt och fränder, som skola umgälla hvad en medlem har förbrutit. Jag fruktar icke konungen och hans dom."

"Men jag fruktar det värsta," sade biskopen. "Hans list är lika farlig som hans grymhet, och han aktar litet om han begår de största våldsgerningar. Jag vill begifva mig till Leckö, till dess hela saken hinner blifva ordnad. Om konung Magnus begår någon våldsamhet, så skall jag väl stäfja den med kyrkans makt. Jag beder derför: följ mig, min far! På Leckö kunna vi vara säkra. Det kan icke tagas så lätt och jag skall derifrån skrifva till den helige fadern i Rom."

"Jag ämnar icke fly," förklarade lagman Algot. "Jag vill sammankalla nämnden, och med den skall jag möta konungen på tinget. Han skall der finna allmogen samlad till rättvis dom, och konungsdom skall vara rättvis. Gör du som du anser klokast, min son. Men lagman Algot är för gammal att vika, då der gäller lag och rätt."

"Om allenast lag och rätt finge gälla," invände biskopen. "Men det kommer kanhända snart att visa sig hvad han, som bönderna kalla Ladulås, gör för afseende på rätt, då han får anledning att förfölja några, som han anser för motståndare och fiender."

"Jag har sagt hvad jag gör!" sade fadern.

"Välan, jag vet att jag icke kan ändra edert beslut," yttrade biskopen, "men jag beklagar det, min far. Emellertid skall jag icke hvila. Jag skall försöka om icke kyrkans makt kan utsträckas äfven till rättvisans och lagarnes skydd. Jag måste således lemna eder, min fader. Det sker med blödande hjerta, men jag öfverantvardar eder i Gud och alla helgons beskydd."

Biskopen omfamnade sin far och tog äfven ett bekymmerfullt afsked af sin mor. Fru Margareta var dock lika fast och oförfärad som sin man. Biskopen fortsatte sin färd till Leckö.

Lagmannen utfärdade genast en budkafle att sammankalla allmogen och nämnden till följande morgon på den vanliga mötesplatsen vid Lumbers hög.

Men innan aftonen hade Götala gård blifvit omringad af en beväpnad skara, som med öfverlägsenhetens våld inträngde i gården och rusade in i salen. De främmande kämparne tycktes ett ögonblick studsa vid åsynen af den gråhårige lagmannens gestalt, men en, som syntes vara anföraren, framträdde och fattade den gamle vid skuldran.

Då framskyndade Margareta med sitt husfolk. Med värdighet framträdde hon till befälhafvaren och frågade hvad som var å färde.

"På konungens befallning!" svarade mannen kort.

"Hvar är konungen?" inföll lagman Algot hastigt.

"Han är icke långt härifrån på sin gård Järlaqvist," svarade den beväpnade, i det han vinkade åt sina följeslagare att komma närmare.

"Godt!" sade lagmannen. "Följen mig genast till honom!"

"Så är den befallning vi fått," lydde svaret.

Lagmannen hann endast säga åt sin hustru: "Var lugn!" innan de vilda knektarne omgåfvo honom, grepo honom i kläder och armar och ryckte honom med sig. Ute på gården sattes han upp på en häst, vid hvilken han blef fastbunden. Dermed lemnade de beväpnade gården, der fru Margareta qvarstod bland sitt husfolk, och med bestörtning blickade efter de aftågande.

Förbittrad, såsom han visade sig, öfver det brott mot qvinnofriden, som blifvit föröfvadt, hade den listige konung Magnus beslutit att begagna detta tillfälle att förödmjuka lagman Algot och bryta hans anseende samt förkrossa hela hans slägt, som var alltför frisinnad efter konungens nya begrepp om konungamakten. Vid sin ankomst till Järlaqvist hade han genast utsändt krigsfolk att fängsla lagmannen sjelf jemte hans hemmavarande söner. Dessa voro borta, men konungen utskickade folk att söka och gripa

dem. Den gamle sjelf kastades i en fängelsehåla under borgen vid Järlaqvist.

Vid underrättelsen att sönerna icke träffats blef konungen obehagligt öfverraskad, och mest förtörnad blef han, då han fick veta att biskop Brynolf undkommit till sitt väl befästade Leckö. Emellertid efterspanades ifrigt de öfriga Algots-sönerna.

Dagen efter sin ankomst begaf sig konungen till tingsplatsen på Larfshed, dit han hörde att allmogen var sammankallad.

En talrik allmoge var samlad vid domarehögen bredvid hvilken Lumbers hög är belägen. Bönderna väntade lagman Algot, men då de i stället hörde att konungen låtit fängsla honom, gick ett sorl af både bestörtning och vrede genom menigheten.

Sorlet afbröts emellertid, då en skara ryttare anlände.

Omgifven af riddare i glänsande harnesk och sjelf klädd i en dyrbar purpurmantel, uppträdde konung Magnus Ladulås bland den församlade mängden. Han steg af hästen och satte sig på domarestenen, den största af de stenar, som utgjorde domareringen. Ur hans mörkhyade ansigte, mellan de skarpa kindknoterna och de buskiga ögonbrynen gnistrade tvenne djupt liggande, skarpa ögon. Det var en hemsk känsla af besynnerlig bäfvan, som hans åsyn ingaf. Också voro böndernas ögon icke med något uttryck af glädje eller hyllning riktade på honom.

Men han lät sina oroliga blickar några ögonblick flyga öfver folkhopen, hvarvid nämnden tog plats på de öfriga domarestenarne och de förnämsta odalmännen samlade sig i en tät skock omkring honom. En härold utropade på konungens vink att nu öppnades tinget.

Konungen upphöjde då sin stämma och talade: "I, gode män, skolen veta att jag är kommen till eder landsända för att hålla konungsräfst. Här hafva förefallit brott mot qvinnofriden, som jag hafver lyst öfver hela mitt rike. Edsöre är förbrutit, och min vilja är, att ett strängt straff skall öfvergå våldsverkarne. De skola straffas med döden."

"Hvar är vår lagman Algot?" höjde sig en stark stämma ur hopen. "Han skall föra vår talan, ty han vet hvad rätt och skäl är."

Konungen blinkade till vid den höga bonderösten som åtföljdes af ett väldigt sorl och kraftiga rop på lagman Algot.

"Lagman Algot sitter fängslad," sade konungen med hotfull stämma. "Hans söner hafva begått qvinnorån och klosterrof. Jag vill sjelf vid konungs nämnd ransaka och döma brottet. Men efter jag hört att han kallat eder till tinget, I män af Vestergötland, så har jag ridit hit för att förkunna eder detta och uppmana eder att på heliga Guds Moders himmelfärdsdag infinna eder i Skara för att der förnimma och förspörja hvad jag i saken beslutit och afgjort."

Alla hade förstummats af häpnad vid konungens ord och han kastade åter den oroligt gnistrande blicken öfver folkhopen. Då höjde sig åter bland bönderna den väldiga stämman, som förut ropat på lagman Algot och sade: "Lagman Algot är oskyldig! Gif honom lös, herre konung!"

Och ett förfärligt skrik uppkom: "Gif Algot lös! Han är oskyldig."

Konungen syntes öfverraskad. Han reste sig upp och vinkade med handen för att äska ljud. Endast med möda lyckades det honom att tysta de högljudda bönderna. Ändtligen hördes han säga: "Jag upplöser nu detta ting och uppmanar eder alla att vända hem i frid hvar och en till sitt samt hörsamma detta och andra mina påbud. För att visa eder att det är jag som hafver makten, skall jag här inför edra ögon låta utföra en del af den stränga dom, som skall öfvergå våldsverkarne!"

På konungens vink framträdde några af hans följeslagare, ledande en fånge i tunga bojor fram till den så kallade blodstenen, som låg helt nära utanför domareringen.

Vid fångens åsyn genomlopp ett nytt sorl af bestörtning den täta folkmängden. "Det är herr Rörek!" ropades det.

Men knektarne blottade i detsamma hastigt fångens hals, och innan böndernas sorl hunnit utveckla sig till någon bestämdt uttalad yttring af deras vilja och mening, blixtrade ett svärd och Röreks hufvud föll till hans fötter.

Då höjde konnngen med stark ansträngning sin stämma och ropade: "Jag skall lära eder, I bönder, att blifva lydiga undersåtar: Gån hvar och en fredligt till sitt!"

I detsamma konungen vände sig bort och hans häst framfördes, framträngde ur hopen invid konungens domstol en mörk gestalt i svart pilgrimskåpa med hättan neddragen öfver hufvudet så att endast halfva det skäggiga ansigtet syntes. Mannen bar i den högt upplyftade handen ett bref och ropade med hög röst: "Det är till konungen."

Den i sitt innersta djupt förtörnade herrskaren vände sig häftigt om. "Från hvem är det?" frågade han.

"Det är från biskop Brynolf och fäderna i domkapitlet," svarade mannen, i det han närmade sig och framräckte brefvet.

"Och hvad innehåller det?" yttrade konungen, nästan endast talande till sig sjelf, i det han emottog brefvet.

Då vek mannen ett par steg tillbaka och svarade med högt skallande stämma: "Det innehåller, i Guds, alla helgons och den heliga kyrkans namn, en bannlysning!"

Med dessa ord försvann mannen i folkhopen. Endast under de första ögonblicken af bestörtning stod allmogen förstummad, men derefter upphöjde den ett ännu gräsligare sorl än förut.

Konungen hemtade sig emellertid snart från sin öfverraskning. Utan att öppna brefvet kastade han det ifrån sig. En vindfläkt fattade i detsamma det kastade bladet, så att det flög något åt sidan och föll i den halshuggne Röreks blod.

En af konungens män skyndade emellertid att upptaga det, så att det icke skulle falla i folkets händer.

Men konungen vände bort ansigtet och talade

med dem, som närmast omgåfvo honom. Derefter kastade han sig upp på sin häst och ilade åtföljd af en del riddare från stället.

Åtskilliga af konungens herrar stannade dock qvar tillika med ett antal beväpnade ryttare. En af herrarne vinkade åt de sorlande bönderna, och en härold framträdde, som utropade högljudt: "Konungen har upplöst tinget! Den, som här stannar qvar eller begynner någon rådplägning, har brutit konungens edsöre och är genast förfallen att straffas till sin hals. Skingren eder derföre genast, bönder och allmoge!"

De öfverraskade bönderna knotade väl, men vågade icke vara ohörsamma mot den stränga konungen. Det var med stor skyndsamhet de begåfvo sig åt hvar sitt håll, helst ingen, efter hvad som förekommit, hade lust att vara den siste på platsen.

Konungens vredesmått var icke fyldt med Röreks död. Med ohejdad grymhet sökte han att fånga äfven de öfriga Algots-sönerna. Han vågade väl icke taga äfven den gamle lagmannens hufvud, men han fortfor att hålla honom fängslad, hvarvid det ytterligare retade hans vrede, att Algot med obruten ståndaktighet bar sina bojor. Icke heller vågade konungen genom någon förföljelse mot fru Margareta ådraga sig mera hat än han redan förmärkt. Deremot blefvo Algots söner, så många som kunde gripas, afrättade. Det uppgifves att konungen låtit döda sju af de elfva. Den som sist bland dessa fick räcka hufvudet under bödelssvärdet var herr Karl. Han var nog djerf att, efter det fullbordade jungfrurofvet och sedan Folke befann sig i full säkerhet i Norge, göra en resa till Sverige för att besöka sin gård Lindö vid Mälaren. Der blef han dock förrådd, och konungen lät gripa och halshugga honom, utan att ens vilja se honom.

Den förargligaste af konungens förhatade motståndare var dock biskop Brynolf, churu denne var bekant för sin fromhet och mildhet. Men det var just det

fruktansvärdaste att den högt vördade prelaten icke gjorde något steg till våldsamt motstånd, utan endast drog sig undan. Konungen kände inom sig att det verdsliga svärdet dock kom till korta då det gälde en strid mot det andliga, som icke var synligt förr än det blixtrade fram med bannlysningens förfärliga stråle. Tilldragelser i grannriket Danmark hade visat huru farligt det var för konungamakten att angripa kyrkans män och bära hand på deras invigda personer. Konung Magnus ville på intet vilkor bära bannlysningens förkastelsedom, men han visste att ingen, utom biskopen sjelf, förmådde upphäfva den, ty han insåg ganska väl att den heliga fadern i Rom visserligen icke skulle vägra sin bekräftelse å någon åtgärd af den äfven inför den romerska stolen aktade biskopen.

Konungen hade icke kunnat finna den ringaste anledning att göra någon af sina vanliga våldsgerningar vid Röreks begrafning. Fru Margareta hade tigande mottagit sin sons lik och bestyrt om begrafningen utan någon ståt, men låtit öfver honom läsa många själamessor icke blott i klostren, utan i sjelfva Skara domkyrka. Den fångne lagmannen hade icke heller yttrat något enda ord, då han mottog underrättelserna om huru sönernas blod blifvit utgjutet, den enes efter den andres. Både han och hans hustru bibehöllo ståndaktigt sin tystnad.

Emellertid samlade konungen en ryttareskara, som man allmänt trodde vara ämnad att angripa Leckö. Men snart fick konungen veta att biskop Brynolf, på det att icke oskyldigt blod skulle spillas för hans skull i ett inbördes krig, lemnat Leckö. Det förspordes att biskopen derjemte yttrat att han ville tänka på något medel, som icke skulle blifva så blodigt, utan att derför kyrkans rätt och rättvisans fordringar behöfde uppgifvas. Konungen förmodade då att biskopen rest till Rom, der han kanhända kunde bereda sin förföljelse en långt svårare vedergällning än han kunnat åstadkomma här hemma. Magnus visste dock att dölja sina bekymmer, ehuru djupa de voro, och han lät

sina samlade ryttare tåga till Stockholm i stället för att utföra något mot biskop Brynolfs borg.

Vid foten af Östergötlands krona, det vackra Omberg, låg Alvastra ståtliga kloster, hvars ruiner numera endast gifva ett högst ofullständigt begrepp om dess fordna storhet och prakt. Rikt begåfvadt af konungar och högförnäma män, hade Alvastra sin mest lysande period före Vadstena, som först genom det vida berömda helgonet derstädes vann sin märkvärdighet. Alvastra, som först innehöll munkar, blef sedan nunnekloster och tillhörde cistercienser- eller bernhardinerorden. Enligt sin bestämmelse erbjöd klostret en tillflykt och herberge åt alla, som bådo derom. Till och med om nätterna måste portarne öppnas, då der klappades på, och brodern portvaktaren måste alltid befinnas färdig att öppna, så snart han funnit, att det var fredliga främlingar, som infunno sig.

En dag anlände till klostret några främlingar, hvilka genast röjde sig som förnäma gäster. Det var en äldre herre, åtföljd af sin fru och dotter samt af några tjenare, alla, såsom det på den tidens resor erfordrades, till häst. Så snart de ankommande afstigit på klostergården, skyndade en tjenande broder, på den vaktande broderns tillsägelse, att för abboten Tidemannus anmäla Östgötalagmannen Svantepolk Knutsson till Viby.

Den omtänksamme priorn lät icke så betydande gäster vänta. Medan åt fru och dotter anvisades ett särskildt rum, inbjöds lagmannen genast till priorn.

Så snart lagmannen inträdde, mötte honom den andlige mannen med mycken höflighet och välvilja och uttalade den vanliga hälsningen: "Pax tecum!" öfver den bugande gamle.

Lagman Svantepolk framstälde utan eljest vanliga omsvep sitt ärende: "Jag kommer hit, herr prior, för att utföra ett uppdrag af min fru, som också följer mig. Hon har bestämt såsom gåfva för sin själs skull åt detta Guds hus och de helige fäder ett par gårdar,

nemligen Athelef och Methistorp. Jag medför gåfvobrefven och det är min meuing att lemna dem i edra händer, vördige fader, emedan de redan äro skrifna och bevittnade som sig vederbör.“

Priorn upplyfte ånyo välsignade sina händer öfver lagmannen och sade: “Jag vet väl att fru Ingegerd är en from och gudfruktig fru och att hon af god vilja och i gudelig mening gifver! Men äfven eder, herr lagman, veta vi väl att vi äro skyldige all tacksamhet för edert bifall och begifvande härtill. Vi vilja med allt innerligt erkännande mottaga eder gåfva och vi skola bedja Guds moder och alla helgon för edra själar. Gud gifve alla dem sin nåde i himmelrik, som komma oss, arma bröder, med sådan välvillighet ihåg! Benedicat Deus!“

“Jag tackar eder, högvördige fader!“ svarade lagmannen. “Det är mig i alla kärt, att vi hafva kunnat göra något för att bevisa välvilja och heder åt edert fromma samfund. Jag har dock nu derjemte en anhållan hos eder, högvördige herre!“

Abboten såg uppmärksammare på lagmannens uppsyn och genmälde: “Det skall för mig vara ett stort nöje om jag på något sätt kan blifva eder till tjenst och välvillighet, lagman Svantepolk!“

“Jag ville bedja eder om ett bref till eder syster abbedissan i Vreta kloster, hvilket ju är med eder förbundet och så till sägande under edert inseende.

“Mycket gerna! Jag vill vara i allt hvad jag förmår till eder tjenst!“

“Som det säkerligen är eder bekant,“ återtåg lagmannen långsamt, “har jag fått en svår sorg af min dotter Ingrid. Derför hafva jag och min hustru beslutit att söka förekomma en sådan fara för vår andra dotter Katarina. Vi vilja derför gifva henne i Vreta kloster till att der blifva en syster och delaktig af den frid och alla helgons välsignelse, som är de fromma renlifves-systrarna förunnad. Nu vore min anhållan att I, vördige fader, ville gifva mig edra goda råd och skrifva till abbedissan för att fråga henne huru hon

åstundar att det skall med detta ärende ställas och bedrifvas."

Priorn teg några ögonblick. Derefter sade han: "Det är en vigtig sak, som I förehafven, herr lagman. Hafven I också betänkt huruvida er dotter har egen håg och vilja att ingå i de fromma systrarnas samfund och dermed vedersaka all timmelig lust och fåfänglighet?"

Lagmannens panna lade sig i ett par skrynklor och han yttrade: "Det har så af ålder varit och är så allt ännu i vår lag, att fader råder öfver dotter sin. Hvad vi föräldrar hafva beslutit, det skall framgå och icke till ryggа stå. För öfrigt, om det skulle komma i fråga, vill jag säga eder, högvördige fader, att min dotter Katarina ingalunda är hågad att strida mot vår vilja, utan har hon städse haft stor åhåga att komma till ett heligt och gudeligt hus, der hon kunde tjena Guds moder och alla helgon i alla sina lifsdagar."

Den kloke abbot Tidemannus nickade och biföll: "Då är det godt, herr lagman, och jag skall gerna skrifva till syster Botildis, såsom I begären. Men kanhända I tillåten, att jag nu får framföra min helsning och välsignelse till eder fru och tacka henne för hennes stora kärlek och välgörenhet, efter jag förnimmer att hon sjelf är tillstädes här i vår fredliga boning!"

Abboten gjorde en höfvisk bugning och lagmannen besvarade den, hvarefter båda herrarne begåfvo sig till det gästrum, hvaruti fru Ingegerd och jungfru Katarina blifvit införda.

De båda fruntimren, mor och dotter, mottogo med den djupaste vördnad priorns helsning och välsignelse. Han förstod med en verldsmans belefvenhet, sådan den aften då för tiden kunde visa sig, att frambära sin tacksamhet och belåtenhet, utan att ödmjuka sig mera än som höfdes hans embete. Han fästade en synnerlig uppmärksamhet på den unga Katarina.

Hon var en starkare och mera beslutsam flicka än systern. I hela hennes uppsyn röjde sig ett sinne för högre tankar än de hvardagliga, ett allvar, som just tycktes göra henne lämplig för det lif af fromma

sysselsättningar och försakelse af verlden, hvilka tillhöra klosterlefnaden. Om också den kloke Tidemannus kanhända icke fann tillräckligt uttryck af ödmjukhet i hennes väsende, visste han väl att det nog var ett sinnelag, som snart skulle inplantas hos henne. Hans forskande blick röjde snart tillfredsställelse.

Sedan han talat med modern och lagmannen sjelf yttrat sina tankar om gåfvan till klostret, vände sig priorn till den unga flickan. "Hvad edert beslut, min unga jungfru, beträffar, kan jag icke annat än lyckönska eder dertill. Om det sker af den rätta åhågan att tjena Guds heliga moder och alla helgon, skola visserligen välsignelse och ära blifva eder lott i tid och evighet."

Katarina knäföll för priorn och han utsträckte handen, med ett korstecken, öfver henne, under det han högtidligt uttalade: Benedicite!

Då aftonen inbrutit med en mörk och stormfull väderlek, beslöt lagman Svantepolk, på prior Tidemanni inbjudning, att förblifva i klosterherberget öfver natten. Vid aftonmåltiden, som de förnäma gästerna höllo med priorn och ett par af de förnämsta bröderna i ett särskildt rum, talades mycket om jungfru Katarinas fromma beslut att gå i kloster. Sjelf yttrade sig jungfrun med ovanlig beslutsamhet om denna sin afsigt. Men ingen häntydde något på den sorgliga tilldragelsen med hennes syster Ingrid, hvilket endast skulle väckt ett sårande minne och af Katarina kunnat tydas såsom mindre höfligt, emedan derigenom ett mindre värdigt skäl möjligtvis misstänkts till hennes fromma företag.

Klosterbrodern Nisbertus, som först sett lagmannen vid hans besök på Götala, hade af priorn blifvit inbjuden till aftonmåltiden och lyckades derunder tillvinna sig de ärade gästernas välvilja. I synnerhet tycktes fru Ingegerd med uppmärksamhet afhöra hans samtal. Hon tyckte att han talade så mildt och försonligt om allt, att han derigenom vann hennes förtroende.

Medan stormen och ovädret rasade derutanföre som vildast utan att särdeles mycket deraf förspordes i det lugna refectorium, som låg utåt den inre sidan af det fast byggda klostret, fördjupade sig sålunda dessa gäster allt mera i sina vänliga och förtroliga samtal.

Då inträdde en tjenande broder och fäste sina blickar på priorn. Tidemannus vinkade honom att träda närmare och afhörde hans berättelse att en ny främling ankommit och begärde herberge. Då han icke nämnt sitt namn eller den tjenande brodern kunde lemna något besked om hvem han var, gaf priorn en vink åt Nisbertus, som genast lemnade salen för att efterhöra förhållandet.

Nisbertus återkom snart, och då han gifvit priorn ett hemlighetsfullt tecken, hvilket, jemte hans något bestörta utseende, icke undfull Katarinas uppmärksamhet, begaf sig priorn också ur salen. Efter några i tysthet vexlade ord med Nisbertus, närmade denne sig gästerna och upptog ånyo samtalet med dem. Men nu hördes der rörelse i salen nästintill, der dörren också lemnades öppen. Man kunde urskilja att också dit anlände någon främmande.

Emellertid hade Nisbertus nu, i stället för att undvika, fört samtalet just på Ingrids bortröfvande. "Klostrets frid kan emellertid icke egentligen anses bruten," yttrade han, "emedan ingen våldsgerning skett, ty det lärer icke kunna bevisas att de hurtiga Algotssönerna användt våld, då de bortförde jungfrun."

Svantepolk kände sig träffad liksom af en pil och sprang upp. "Har det icke skett med våld?" utropade han. "Är hon icke bortförd mot sin faders vilja och samtycke?"

"Visserligen!" medgaf Nisbertus. "Men vi veta icke om hon sjelf egentligen ansåg det för större olycka att blifva den tappre Folke Algotssons brud än att gifvas åt den gamle David Thorstensson."

Den vördiga fru Ingegerd kastade på Nisbertus en besynnerlig blick och utbrast: "Och ni sjelf, som är en andelig man, kan framställa den saken så lätt-

sinnigt. En dotters första pligt är att lyda sina föräldrar."

Katarina såg sig omkring med en stolt och beslutsam uppsyn.

"Genom det odådet har mycken olycka uppkommit," sade Svantepolk, i det han drog sina ögonbryn tillsammans. "Blod har flutit för lagens svärd och split och blodhämd ha uppkommit mellan mäktiga slägter."

I detsamma inträdde vid priorns sida en reslig pilgrim, som sköt kåpan tillbaka från hufvud och ansigte samt steg fram till lagman Svantepolk. Det låg ett ädelt men sorgligt uttryck i pilgrimens milda drag, och då han fästade sina ögon på den öfverraskade lagmannen, igenkände denne genast biskop Brynolf af Skara.

"Jag helsar eder, lagman Svantepolk!" sade biskopen. "Jag bjuder eder frid och försoning, om I såsom en kristen man viljen mottaga den. För den våldsgerning, som skett både mig och min fader ovetande, har tillräckligt blod flutit. Jag är ingen stridslysten blodsman, och min gamle faders grå hår och redliga rättvisa hade väl äfven i denna sak förtjent mera vördnad och aktning. Men emedan I, lagman Svantepolk, dock ären den förorättade, ty rätten är onekligen på eder sida, så vill jag för hela min slägt erbjuda eder böter och all den försoning, som gode män finna rättvist och tillbörlig."

Lagman Svantepolk stod stum af bestörtning.

Då tog prior Tidemannus till ordet: "Det är visserligen en maktpåliggande sak och der har, såsom nämndes, blod flutit, och ädelt blod, för densamma. Men ehuru det kanhända icke är så lätt att genast fatta sitt beslut i den saken, kunna väl så visligen tänkande män som I ären, vördade herrar, icke vägra att uppgöra en förlikning på ömsesidigt billiga vilkor. I har förut vändt eder med förtroende till mig, lagman Svantepolk. Viljen I nu antaga mig till medlare och mäklare mellan eder och den fromme biskopen, så skall jag sannfärdeligen råda och styrka till det,

som ärligt och kristeligt vara kan för Gud och menniskor. Jag kan icke annat förvänta af eder, såsom I ären en man af kristeligt sinne, herr Svantepolk, än att I viljen komma alla de billiga anbud och redliga förslag, som göras eder, till mötes, äfvensom att edra fordringar varda billiga och värdiga eder kännedom både af lagen och kristendomen. I hafven säkerligen betänkt att det som är gjordt kan icke göras ogjordt."

Lagmannen såg mörk ut.

Den kloke priorn fortfor, i det han kastade en blick på fru Ingegerd:

"Dessutom, om I rätt betänken saken, herr lagman, kan hvarken I eller eder hustru eller eder slägt säga att den unga jungfrun har blifvit förnedrad och kommit till ett ovärdigt hus och illa beryktad slägtskap. Icke heller tör man väl kunna säga annat om herr Folkes namn och ära, än att han, såsom det i forna tider var sed här i landet, tog med makt hvad han icke kunde hoppas att vinna med godo, ehuru han icke var ovärdig."

"Mitt ord till drots David har blifvit brutet," yttrade lagmannen dystert. "Jag måste blygas inför alla ädla danska riddare."

"Hvad det beträffar," inföll abboten med ett fint leende, "så äro eder ära och edra ord, herr Svantepolk, alltför väl kända och aktade i Danmark för att en olycka, om I så vill kalla den, hvilken visserligen I sjelf på intet sätt rådde för eller kan anses såsom skulden till, skulle lända eder till den ringaste men."

"Men lag skall gälla!" ropade lagmannen." Icke vill jag vara den, som sviker mitt ord, så vidt lagen råder!"

"Jag bjuder eder frid, böter och försoning, så vidt lag och dom förmå!" inföll biskopen, som också kastade en blick på fru Ingegerd och gjorde en helsande bugning för henne, i det han höjde sin hand till korstecknet öfver henne. "Här har blod flutit," tillade han, "ehuru lagen medgifver äfven annan bot."

"Lagen må medgifva det, det kan så vara," invände lagmannen, "men det skall dock bero på rätter målsegande, om han vill."

"Just derför fråga vi eder," förklarade priorn. "Det är dock till en kristen man, som vi här vända oss. All blodshämnd är okristlig, det säger en högre lag än den gamla ännu från hedenhös öfverlefvande. I denna sak har redan tillräckligt blod blifvit utkräft. Den som fordrar mer, honom må blodskuldens förbannelse inför Gud och alla helgon drabba, det säger jag i kraft af mitt embete såsom Kristi och kyrkans tjenare."

Fru Ingegerd sade intet, men såg på sin man.

"För öfrigt är det konungen, som så ifrigt har farit efter att straffa våldsgerningen," anmärkte lagmannen.

"Konungen torde nu hafva hunnit besinna sig," sade priorn med en blick på biskopen. "Jag föreställer mig att biskop Brynolf icke skall vägra att tillfredsställa honom med att gifva honom all den säkerhet och uppfylla alla de fordringar han kan göra. Biskopen har aldrig, det vet jag, förnekat konungen hörsamhet i sådana ting, der konung har att bjuda och befalla. Han har aldrig i ringaste måtto upprest sig mot öfverheten. Derom må för öfrigt den helige fadern i Rom döma!"

Lagman Svantepolk vände sitt ansigte mot sin fru och betraktade henne. Det var med en viss oro, men likväl med mycken ömhet han tycktes vilja läsa i hennes drag. Den eljest myndige domaren syntes söka ett beslut, som han ville se i dens blick, som kanhända mer än alla andra menniskor hade inflytande på hans meningar. Men han ville just icke låta märka det. "Fader är sin dotters målsman!" sade han. "Men, det må vara. Det kan väl också tyckas, som någon gång en fader kunde låta sitt barns vilja något gälla. Dock må det komma an uppå hvad som dervid är moders råd."

Allas ögon vände sig till fru Ingegerd.

Hon trädde ett par steg närmare med uttrycket af en stilla värdighet, men tillika ödmjukhet i sitt

väsende. I det hon liksom böjde hufvudet för sin man, tog hon sakta till ordet. "Är det så att min herre och husbonde vill tillåta mig att också tala ett ord i saken, som eljest är hans rätt och hörer honom ensam till, så har jag intet annat än att önska och bedja om försoning och förlåtelse."

I biskopens öga blixtrade en hastig tår. "I talar som en kristlig qvinna, fru Ingegerd!" sade han. "Gud och alla helgon välsigne eder! I bärer icke förgäfves ett modershjerta i edert bröst!"

Biskopens rörelse gjorde ett djupt intryck på alla som hörde hans ord.

Lagmannen besinnade sig ännu några ögonblick. Derefter sade han: "Förlåtelse? Du sade förlåtelse, Ingegerd? Kan du förlåta vår dotter? Kan du förlåta den, som så har brutit i sina pligter mot fader och moder?"

Fru Ingegerd lade handen på sitt hjerta och svarade endast klart: "Ja!"

Det blef en tystnad, och Svantepolk tycktes förstummad.

Slutligen tog biskopen ånyo ordet. "Välan, det som är taladt och tänkt så som Guds helgon tala och tänka, det må med samma Guds och alla helgons makt också gälla på jorden. Förlåtelse, I föräldrar, förlåten eder dotter! Förlåten på jorden, så skall eder förlåtas i himmelen!"

Ingegerd brast ut i tårar. Svantepolk, den gamle, härdade domaren, räckte henne, öfverväldigad, sin hand och äfven hans ögon tårades. Fadershjertat blef en starkare makt än rättsanspråken, vanan och myndigheten. Då båda gamla makarne betraktade hvarandra tigande.

Jungfru Katarina hade med en lugn och bestämd uppsyn betraktat sina föräldrar. Nu vände hon sig till lagmannen. "I hafven unnat mig att få min önskan uppfyld, fader," sade hon, "I hafven tillåtit mig att få uppoffra det jordiska för det himmelska. Nu beder jag eder om samma rätt för min syster. Låten också hennes vilja få gälla, om hon fritt och

frivilligt har velat följa den man, som bortförde henne."

"Du beder också för henne!" utbrast lagmannen.

"Ja, hon gör det af systerligt hjerta," yttrade priorn: "och nu inser jag att en kristen man, som I, herr lagman, icke skall neka att ingå på försoning och förlåtelse, och der beder jag alla helgon gifva sin tillskyndan och välsignelse till! Talen nu, herr biskop!"

"Jag vill på förhand förklara, att jag är redobogen att medgifva allt hvad I viljen framställa och fordra, lagman Svantepolk! Viljen I antaga böter och försoning, icke vilja vi tvista om beloppet. Gud och alla helgon, liksom konungen och alla goda män må döma, om jag icke gör allt, som är värdigt och icke strider mot samvetet och den heliga kyrkan, för att ställa denna saken till rätta. Här bjuder jag eder min hand till fred och försoning, lagman Svantepolk!"

Lagmannen dröjde några ögonblick innan han, efter en besvarad blick på sin hustru, fattade den framräckta handen.

Då utropade priorn: "Gloria in excelsis! Pris vare alla helgon! Pax nobiscum! Frid med oss alla!"

Konung Magnus insåg att det icke lät sig göra att sträcka hämden längre. Priorn skref från Alvastra till biskop Bengt i Linköping, konungens broder, och erkebiskop Magnus, som nyss blifvit utvald, underhandlade med konungen. Denne tycktes mest befara att biskop Brynolf hyste hat och uppgjorde hemliga anslag mot honom. Erkebiskop Magnus hade svårt att öfvertyga den hämdlystne, som dömde andra efter sig sjelf, om motsatsen. Först då lagman Svantepolk sjelf upptog sin dotter och måg och den gamle lagtolkaren blifvit försonad, förmådde han äfven konungen att göra slut på förföljensen mot den gamle Algot och hans söner.

För att vara tryggad mot biskop Brynolf fordrade konungen af honom en förbindelse att aldrig svika konungne, utan alltid förblifva honom huld och trogen.

Bannlysningsbrefvet skulle återkallas, och biskop Brynolf underkastade sig, om han skulle bryta mot denna sin trohetsförsäkran, sjelf bannlysning, som erkebiskopen åtog sig att i detta fall afkunna öfver honom.

Då bref och förklaringar blifvit vexlade och allt ordnadt såväl mellan Svantepolk och Algot och deras barn, som mellan konungen och de anklagade, bestämdes att konungen skulle personligen möta biskopen i Skara domkyrka jungfru Marie Himmelsfärdsdag i Augusti månad 1289.

Skara domkyrka var utsirad till en högtidlig gudstjenst. Från landet rundtomkring hade på särskild kallelse både af biskopen och konungen, en talrik mängd af bönder infunnit sig.

Efter klockringningen framträdde, sedan det högtidliga orgelspelet och några omvexlande sånger slutat, bland ljusblå molnhvirflar af mäktigt doftande rökverk biskop Brynolf i glansen af sin praktfulla biskopsskrud till altaret för att sjelf läsa messan.

Midt framför koret, just i slutet af stora gången, stod en gammal gråhårig gestalt med vördnadsbjudande uppsyn. Det var lagman Algot Brynolfsson, som begifvit sig hit så snart hans fängelsedörr öppnades. Ehuru hans åldriga drag hade bleknat mycket och håret blifvit hvitare, bar han ännu hufvudet upprätt och såg med en långsamt hvälfvande blick omkring sig.

Alla bönder böjde vid hans åsyn sina hufvuden och betraktade honom med stum häpenhet, medan allt emellanåt en tår framtindrade i deras ögon. Han sjelf kände också att understundom en varm droppe smög sig fram utefter de fårade kinderna ned i det hvita skägget. Han lyssnade stilla och andaktsfullt på de heliga sångerna, medan folket strömmade fram uppför gången och från koret derefter delade sig åt ömse sidor.

Der föregick vid altaret en helig förrättning. Det var en nunna, som af biskopen invigdes till sitt heliga stånd.

Hela församlingen bevittnade huru hon tog afsked af fader och moder och syster, som stodo närmast altaret. Derefter mottogs hon af några fromma systrar och abbedissan, som ledde henne intill altaret, der hon knäböjde, omgifven af dem.

Den gamle Algot kände alltför väl både den unga nunnan och hennes föräldrar. Men det var i synnerhet den ridderliga gestalten vid nunnans systers sida, som han betraktade med blicken af en sällsam rörelse. Det var nämligen den son, som genom sitt dåd dragit alla dessa olyckor öfver hela slägten. Och dock kunde den gamle fadern icke qväfva en känsla af stolthet vid åsynen af hans ädla skick och hans sköna maka. Herr Folke hade dock icke blifvit varse sin fader och visste icke ens att han befann sig i kyrkan. Det var öfverenskommit att äfven Svantepolk och hans fru efter nunne-invigningen skulle följas åt till Götala för att der fira försoningen med ett slägtmöte, och man väntade att gamle Algot genast begifvit sig hem ur fängelset.

Så snart den heliga förrättningen slutat i koret och den nyinvigda nunnan blifvit under heliga sånger och toner af orgeln, som var en af kyrkans nyare inrättningar, bortförd till det inre af helgedomen, äfvensom den fromma jungfruns anhöriga dragit sig tillbaka till ett sidokor, hördes utanför kyrkan ljudet af basuner och trumpeter. Efter några korta hvirflande ljudstötar tystnade de och allt folket intogs af en spänd väntan.

Då inträdde genom den stora kyrkodörren konung Magnus Ladulås i sin konungaskrud, omgifven af sina förnämsta riddare och herrar. Hans uppsyn var dyster, men beslutsam, och hans blick på all den ståt, som kyrkan utvecklade, röjde harm, men icke vördnad. Man kunde se på honom att han denna gång vår sinnad att undertrycka hvad som jäste inom honom.

I det han skred uppåt kyrkogången, mellan rader af det tillbakavikande folket, föllo hans ögon på den gamle lagman Algot, som stod orörlig vid den ena

pelaren. Konungen studsade vid hans anblick, men hemtade sig genast och framträdde till honom.

"Jag har gifvit eder fri, lagman Algot!" sade han. "Jag förklarar att jag är tillfreds med den förlikning, som blifvit gjord, och det gods och böter jag af edra söner för brutet edsöre har tagit. Den brottsligaste har dock undkommit och han vare, så länge jag lefver och är herre i mitt rike, fridlös tillika med sin röfvade hustru. Den lejd, som är dem gifven, må de ännu njuta i tre veckor, men ingen dag längre. För öfrigt vare vår tvist slutad och all vår sak afgjord. Eller är det något mera I viljen fordra, lagman Algot?"

Den gamle hade med lugn värdighet sett konungen i ansigtet och, utan att blinka, mött det skarpa ögonkast, som åtföljde de sista orden.

"Herre konung!" svarade han långsamt. "Jag tvistar icke med landets öfverhet; jag bär min sorg såsom en man, den der tröstar på Guds hugsvalelse, och jag är tillfreds."

Vid dessa ord böjde den gamle sin hvita hjessa för konungen.

En underbar darrning genomflög konung Magnus Ladulås, men han besinnade sig hastigt och räckte sin hand åt den gamle, så hårdt förorättade.

Denne mottog handslaget lugnt och bugade sig tigande.

Derpå vände sig konungen mot altaret, derifrån biskop Brynolfs ögon uppmärksamt hade betraktat detta uppträde. Konungen framträdde till altardisken, drog sitt svärd och räckte det glimmande stålet åt en af sina riddare. Derefter knäböjde han på en pall midt framför biskopen.

Han tycktes kämpa ett ögonblick med sig sjelf, men derefter sade han med låg röst, men likväl så att de närmast stående likasom biskopen hörde det: "Jag är kommen att begära förlåtelse för all den hätskhet och orättvisa, hvarmed jag har vändt min hand mot den heliga kyrkans tjenare."

Biskopen hade betraktat honom med en sorgfull nästan medlidande blick, men trädde nu fram, upp-

lyftade honom och omfamnade honom, i det han sade: "pax nobiscum! Jag förkunnar eder, herre konung, Guds och den heliga kyrkans förlåtelse och förklarar eder nu från synd och förebråelse aflöst och fri."

Dervid utsträckte biskopen handen och mottog af en af konungens tjenare ett bref; det var det olycksdigra bannlysningsbrefvet.

Både prelatens och konungens blickar voro mörka, då den förre utvecklade den af hans broders blod fläckade skrifvelsen. En ung, blek korgosse framträdde med en brinnande fackla och biskopen höll med darrande hand bladet öfver lågan, som snart förtärde det, så att askan föll ned på golfvet.

Nu spände konungen ånyo sina blickar i biskopen och sade: "Farväl, biskop Brynolf! Jag tackar er! Ännu i dag återvänder jag till min hufvudstad."

Biskopen gjorde korstecknet öfver konungen och sade: "Jag skall först följa min åldrige fader till hans bekymrade hustru, och der hoppas jag få njuta någon hugnad vid återseendet af mina närmaste i frid och försoning. Derefter vill jag återvända hit för att hålla själamessor öfver mina bröder. Gud och alla hans helgon upplyse eder, herre konung, och före eder på en rätt väg, så att både edert folk och edert samvete måtte finna frid! Pax nobiscum!"

Vid en vink af biskopen inföll orgeln och en kör af sångare uppstämde ett högtidligt "gloria in excelsis: "ära vare Gud i höjden!"

Nunnan i S:t Klara.

Det var en stormig höstafton. Mälarens vågor störtade sig, prydda med svallande skum, fram mellan Klara kloster på Norrmalm och Franciskanerklostret på Kedjeskär, till Helgeandsholmen, mot hvars grundfasta murar vattenmassorna bröto sig. Den lilla, tätt bebyggda holmen, som det upprörda elementet tycktes vilja bortskölja, höjde dock trotsigt sina säkra fästen öfver svallet, liksom en stark förborg för Sveas hufvudstad. Men högt öfver alla de andra byggnaderna reste Stockholms slott sina väldiga torn, på hvilkas spetsar de gnisslande jernflöjlarne häftigt och hotande svängde sina oroliga tungor, liksom ville de tala gåtfulla ord om de hemligheter, som gömdes der under de murade hvalfven.

På vindbron, som ledde till Helgeandsholmen från foten af Brunkeberg, stod en vandrare i pilgrimsdrägt och klappade på den så kallade yttre stadsporten, men ljudet af hans rop och slag förtogs af vinden, som tjöt mellan byggnaderna, rasslade doft i vindbrons jernkedjor och susade hemskt i granarne, som betäckte Brunkebergs håliga sidor, medan på dess afröjda topp höjde sig de förfärliga anstalter, med hvilka dödsdomen blifvit utförd på den stolte riksmarsken Johan Brunke, som med sitt blod döpte den ryktbara höjden.

Den enslige pilgrimen svepte sig djupt in i sin kåpa och kastade bekymmerfulla blickar uppåt tinnarne af de trenne torn, hvilka stängde ingången till staden. Slutligen öppnades den trånga, jernbeslagna porten

Nunnan i S:t Klara.

och en gråskäggig, barfotad franciskanermunk i sin mörka kåpa utsläpptes af den bugande väktaren.

Patern stannade vid åsynen af främlingen, bespejade honom med ett genomträngande ögonkast och tilltalade honom med en djup, graflik röst: "Hvem är du, Guds och hans helgons pilgrim?"

"Jag är en pilgrim till helge Eriks ben i Östra Aros, och jag söker ett herberge, som jag hoppas någon kristen menniska gifver mig för vår heliga frus skull och Sankte Eriks. Säg mig, vördige fader, hvar skall jag finna ett nattläger?"

"Ditt tal röjer dig såsom en främling. Du är tysk!" yttrade munken. "Vill du söka tjenst här i riket hos vår riksföreståndare, herr Matthias? Du är en ung man i dina starkaste år, ser jag på ditt ansigte."

"Min kallelse är icke att söka verldsliga embeten," svarade pilgrimen. "Jag har vandrat långt i dag. Mina fötter äro trötta och jag längtar efter någon vederqvickelse och hvila."

"Säg för mig ditt ärende, min son," inföll munken. "Om du gör bot för någon svår synd, så vill jag meddela dig aflösning, ty jag är prior i franciskanerklostret och föreståndare för vår heliga orden här i landet."

"Vördige fader," sade pilgrimen efter en stunds besinnande; "jag färdas häruppe i norden för min själs salighet i anledning af ett löfte, men kan jag genom riksföreståndaren få någon tjenst, som länder till vår frus ära och den heliga kyrkans förkofran, så bör jag vara redo att mottaga den. Kanhända," tillade han med en återhållen häftighet, "bör jag rätta mig efter min skickelse, och kanhända är just ni, vördige fader, utsänd af vår heliga fru till min skyddsengel. Ni är den förste, som med vänliga ord mött mig i detta land. Välan, jag vill bikta för eder och anförtro eder mitt ärende, om jag allenast får hvila något och samla mina sinnen. När kan jag få företräde hos herr Matthias?"

"Hör, min son, vi vilja talas vid derom i morgon," sade patern. "Jag har brådtom nu, ty det lider

på aftonen. Men jag kommer snart tillbaka, och då vill jag följa dig till Helgeandshuset och anvisa dig ett herberge.“

“Vår fru och alla helgon välsigne dig, min fader,“ utbrast främlingen.

“Jag hör på ditt tal, min son, att du är af ett högre stånd,“ sade patern, i det hans sällsamt glänsande ögon noga betraktade främlingens fina anletsdrag och kanten af en halsbrynja, som stack fram under kåpan. “I morgon skall jag bikta dig och gifva dig aflösning. Eljest har du rättighet att i trenne dagar åtnjuta herberge och spisning på Helgeandshuset, utan att du behöfver upptäcka ditt namn. Det har likväl varit fråga om att upphäfva denna lag på några dagar under den nuvarande oroliga tiden, tills det blifvit beslutadt hvad som skall hända med junker Magnus.“

“Hvad skall hända med honom, vördige fader?“ frågade främlingen med större ifver än han kunde återhålla och dölja.

“Det kommer rådet att besluta i morgon,“ svarade patern med en blick, flammande af ett hemskt skimmer. Derefter tillade han: “Men hvad tager du för andel i junker Måns Birgersson och hvad honom beträffar?“

Den främmande stod några ögonblick förvirrad. “Vördige fader,“ sade han, “jag är främling och ville gerna förspörja om förhållandet i det land, hvaruti jag måste färdas enligt mitt löfte. Är det sant som blifvit berättadt i Tyskland om den store konung Magnus Ladulås' söner?“

“Tyvärr,“ svarade munken, “det är en bedröflig tid, en fasansfull och gräselig, som kommit öfver oss. Du har således ända i Tyskland hört ryktet om de grufliga missgerningar, som befläckat vårt konungahus, som kostat konung Birger hans spira och hans unga son åtminstone hans frihet. Säg för mig, främling, hvad man berättar i ditt land.“

“Det säges att konung Birger hungrat till döds sina båda bröder,“ sade pilgrimen. “Jag hörde ock

berättas, att hans oskyldige son, som blifvit tagen vid ett slott genom ärlig uppgift och dagtingan, skulle hållas i fängelse. Hans unga gemål, fröken Eufemia, lärer hafva blifvit tagen på ett pommerskt skepp och mördad, innan de båda unga makarne ännu sett hvarandra.“

“Den sista uppgiften är icke riktig,“ inföll munken; “fröken Eufemia blef icke mördad, ehuru hon icke mer är till. Ingen Eufemia, utom vår unge konungs ännu yngre syster, finnes i hela vårt land, det kan jag försäkra. Hvad junker Magnus beträffar, så må du veta, främling, att han sitter i ett af Stockholms slottstorn och undergår samma öde, som hans fader beredde sina bröder.“

Ett leende, som flög öfver munkens drag vid dessa förfärliga ord, jagade en iskall rysning genom främlingens innersta.

“Grymma barbarer!“ utropade han och spände i munken ett vildt ögonkast, men denne mötte det lugnt med sin kalla, genomträngande spejarblick.

“Du må icke tala om dessa ärenden för någon här i byn,“ tillade patern efter en kort tystnad. “Säg mig helt sakta hvem du är, så få vi sedan ytterligare talas vid i morgon.“

Munken sträckte lyssnande fram sitt öra, medan hans öga sneglade på stadsportnären, hvilken stack ut sitt hufvud genom en glugg öfver porten och uppmärksamt beskådade främlingen.

“Jag heter Eckart von Molzan och är pommersk riddare,‘ hviskade pilgrimen.

Munkens ögon riktade åter sina skarpa strålar på honom. “Ni har då fränder förut här i landet?“ frågade han.

“Ja, visserligen; men jag har gjort ett löfte att icke uppsöka dem och begära deras bistånd,“ var främligens svar. “Min färd har hittills varit ensam, och den skall ock fullbordas af mig ensam.“

“Jag får väl i morgon höra mer,“ afbröt munken. “Ni kunde annars hafva fått herberge hos Bernhard Molzan, men efter som edert löfte är så, må

I få bo uti Helgeandshuset tills vidare. Ni slipper emellertid icke in i staden så ensam och så sent. Sätt eder derför på stenbänken vid broändan tills jag kommer tillbaka. Eder kåpa, herr riddare, ser tjock och stadig ut, så att ni nog bergar er, fast det blåser något. Jag skall icke dröja så länge.“

Han helsade med en högtidlig nick och lemnade pilgrimen.

“Jag lyder eder med tacksamt hjerta och önskar eder Guds och Sankt Franciski välsignelse, vördige fader!“ sade pilgrimen. Han satte sig emellertid icke ned vid stadsporten, utan vandrade af och an på bron, än riktande bekymmersamma blickar utåt den stormande sjön, än stirrande på de väldiga stenmassorna, som i sitt håliga inre inneslöto de utmärktaste män af svenska folket, kärnan af Sveriges makt och ära, blomman af dess bildning. Öfver de tätt sammanträngda byggnadernas tak höjde slottet sina mörka tinnar, likt en reslig kämpe, som, ensam upprätt i skymningen, vakar öfver slumrande vänners ro. Endast i ett par af slottets trånga fönster skimrade ljus. Det låg något hemskt och förfärligt i anblicken af alla de öfriga mörka husen, liksom hade staden varit utdöd eller lif och rörelse dragit sig från den öfriga synliga delen af byggnaderna ned i djupet, der väl också en stad befann sig, en underjordisk, bestående af djupa hvalf och långa gångar mellan kloster, kyrkor och slott.

Patern begaf sig emellertid öfver bron fram till S:t Klara nunnekloster. Han klappade på klosterporten, och en liten glugg öppnades bredvid densamma. “Pax vobiscum!“ sade munken högtidligt.

“Jaså, är det ni, vördige pater Botvid!“ svarade en gäll stämma derinifrån, medan ett hvasst öga betraktade honom. “Abbedissan kom just nyss från aftonmessan, så att ni genast kan få träffa henne.“

“Godt!“ svarade patern. Nycklar rasslade i porten, flera lås vredos ifrån och en mindre dörr, anbragt i sjelfva porten, öppnade sig.

"Deus vobiscum!" sade munken,„n hel verld af trädde inom denna vidskepelsens, försake.. liga passionernas och den fromma oskulde. Magnus boning, hvars besynnerliga yttre omslöt en ..dissan. synnerligare och dystrare inredning. Patern ..ders välsignande sin hand öfver den djupt nigande p..r vakterskan. Porten låstes åter, och den ödmjuk. nunnan gick före honom inåt en lång gång, öfver hvars dörrar här och der en matt lampa lyste på den med stora, svarta bokstäfver målade inskriften: SILENTIUM. Vid slutet af den dystra gången öppnade hon dörren till en sal, i hvilken hon lemnade patern ensam, medan hon gick till ett annat rum för att tillsäga abbedissan.

Emellertid hade han icke gått många hvarf af och an i den hvälfda salen, förrän den förnäma herrskarinnan öfver detta jungfruliga palats, på en gång drottning och fånge härstädes, inträdde.

Abbedissans drägt var till hälften svart och till hälften hvit, så att venstra sidan af klädningen bar den förra färgen, men den högra den senare. Ett slags mantel med svart foder räckte litet nedom armbågarne och betäckte hennes axlar. En furstlig krona glittrade på hennes hufvud och under densamma var en kant af slöjan fästad, som dock, nu tillbakaslagen, hängde öfver den ena skuldran. Med mycken värdighet gaf hon med den ena handen den djupt bugande patern ett tecken att sätta sig, medan hennes andra hand lekte med de dyrbara kulorna i radbandet.

"Benedicat sanctissima mater!" sade patern, utan att lyda hennes vink. Han betraktade hennes bleka anletsdrag under några ögonblicks tystnad, liksom han velat pröfva hennes sinnesstämning. Derefter tillade han med dyster röst: "I morgon kommer hans sak att afgöras."

Abbedissan slog ned sina ögon och hennes bleka drag blefvo ännu blekare under den tystnad, som följde på de betydelsefulla orden.

"Jag vet icke hvad jag bör göra. Råd mig, fader Botvid!" bad hon slutligen, medan en ängslig

darrning på rösten förrådde hennes oro. "Han är likväl min broders barn, och han är oskyldig i faderns brott."

"Om hans skuld eller oskuld dömer riksens råd i morgon," sade munken. "Men det kommer an på eder, högvördiga syster, huruvida han undgår döden eller icke. Ni vet, att jag alltid ansett för en glädje när jag kunnat uppfylla några af edra önskningar. Och emedan jag lofvat, att eder frändes lif icke utan eder vetskap och vilja skulle uppoffras, har jag kommit hit för att höra hvad ni önskar i afseende på honom. Afgör det såsom edert samvete bjuder till den heliga kyrkans ära och förmån och så att ni kan svara inför den helige fadern för hela saken." Hans skarpa öga fäste sig allt strängare på hennes anletsdrag, och det tycktes som hon kände hans blickars hemska makt och bäfvade.

"Jag tänker på edra ord, fader Botvid," svarade hon, "att jag är den heliga kyrkans tjenarinna, och att jag måste hafva hennes förmån framför allt för ögonen."

"Omsorgen för hennes bästa kräfver beslutsamhet och ofta uppoffring af våra jordiska känslor och enskilda förmåner," inföll Botvid. "Har icke riksföreståndaren visat allt upptänkligt nit för kyrkan, och är icke Magnus Eriksson likaväl er broders barn som Magnus Birgesson. Den ena måste dö för den andras säkerhet. Den ena har dock burit afvog sköld mot fäderneslandet, den andra är ett oskyldigt barn. Döm sjelf!"

"Jag vet det," svarade priorinnan. "Men han har fått löfte till lif och säkerhet. Må han förblifva i ett evigt fängelse, men hederligt, som det anstår en kungason."

"Rätten kräfver hans blod," återtog munken. "Hans fader har undkommit, och det är med rätta som sonen får umgälla hans brott. Herren vedergäller fädernas missgerningar inpå barnen." Hans ord och hans blickar voro kalla som grafven, men

liksom i dess tomma djup låg i dem en hel verld af fasa.

"Tala icke mera derom inför konung Magnus Ladulås' dotter!" utbrast den darrande abbedissan. "Det är en förfärlig dom, som hvilar öfver min faders hus, öfver hela min slägt. Säg mig, fader Botvid, är det någon förbannelse, som vidlåder vårt blod, efter vi alltid äro oense på lif och död? Det är en beständig brödrafejd som rasar bland Birger Jarls efterkommande. Måste icke min fader genom en broders fall öppna sig vägen till Sveriges tron? Af trenne lysande bröder, som dock inbördes förrådde hvarandra, återstår mig endast en, och han är landsflyktig från krona och rike, han bär det gräsliga namnet brodermördare."

"Ja, denne Kains dagar äro räknade," sade munken högtidligt. "På honom hvilar förbannelsens dom, och den hvilar på hans son, likasom på honom. Må den lefvandes son dö, på det den dödes må lefva! Hertig Erik den Mildes son skall blifva en lycklig konung, och kanhända skall hans välgörenhet mot kyrkan försona hans förfäders brott."

"Gud gifve att den sista villan icke varder värre än den första!" suckade abbedissan. "Hittills hafva bröder dragit svärd mot hvarandra. Skola ännu strid och mord rasa mellan föräldrar och barn, då önskar jag, att åtminstone mina ögon må vara för evigt slutna före denna syn. Men låt oss tänka på vårt ärende för i dag, fader Botvid! Kan icke den fångne junkern i kyrkans sköte finna en tillflyktsort, der hans lif hvarken skadar eller fruktas?"

"Välan, om I befaller, jungfru syster!" svarade patern. "På eder befallning skall jag rycka honom undan. Han må döljas här i klostret till dess vi hinna föra honom ut till Rom, der den helige fadern väl förunnar honom någon fristad. Men hvem skall ledsaga honom dit när det gäller? Jag är hindrad vid rådet och kan icke göra det."

"Ni må sjelf döma, om man kan lita på Maria," sade abbedissan. "Ni har ju hittills begagnat hennes

konst, utan att hon anat hemligheten. Kan hon icke sluta sitt verk, lika okunnig om vigten af sin gerning?"

"Jag tror att man kan lita på henne," inföll munken hastigt. "Jag vill gå till henne och tala vid henne. Hon tiger och har mod. Men den unga systern behöfver en ledsagare, och han skall väl också någonstädes stå att finna. Jag vill söka att få någon tysk dertill, som icke förstår hvad det gäller och icke aktar derpå. I alla fall, konungsliga syster, vill jag hålla mitt löfte att rädda honom åt eder när det nu är af nöden, liksom jag gjort det hittills, med vår unga Marias bistånd."

"Välan, jag öfverlemnar allt åt eder, fader Botvid," sade klosterfurstinnan, i det hon ur sin nyckelknippa framletade en nyckel, som hon räckte honom. "Jag vill bedja femtio Pater Noster för mina mördade bröders själar. Frid med eder, fader!"

"Pax Domini sit tecum!" svarade Botvid, i det han vördnadsfullt bugade sig och lemnade den bekymrade prinsessan ensam i sorg öfver sin slägts brott och olyckor och i oro öfver sin brorsons öde.

Botvid stannade ett ögonblick vid den dunkla ingången till en cell innan han vidrörde dess grofva lås med den rasslande nyckeln. Han lade handen på den af glesa hår beskuggade pannan, och öfver hans tunna läppar sväfvade en skymt af ett leende, som dock hastigt försvann så snart han öppnade dörren.

I det trånga rummet, som upplystes af en liten lampa, satt en ung nunna på sin halmbädd och hade framför sig ett litet bord, med en stor bok. Hon såg något häpen upp mot den oväntade gästen och uppstod hastigt för att helsa honom.

"Sit Deus tecum!" sade munkens dystra stämma, i det hans rakade hjessa sänkte sig till en nick. "Var helsad, min fromma dotter, med en god afton!"

"Jag tackar eder, vördige fader Botvid!" svarade nunnan, och ett mildt, den djupaste vördnads uttrycksfulla småleende sväfvade öfver hennes fina drag och skulle säkert aftvungit hvarje annat ansigte än det,

som tillhörde munkens marmorhufvud, ett välviljans uttryck tillbaka. "Eder välsignelse skänker mig alltid en innerlig tillfredsställelse. Gif mig den också i afton!"

Den hulda gestalten sänkte sig sakta på knä på stengolfvet och korsade de hvita händerna öfver sitt bröst.

Han gick då till dörren och sköt den noga igen efter sig. Derefter lade han sin hand på hennes nedlutade hufvud och läste den romerska kyrkans latinska välsignelse öfver henne.

Sedan det skett, fattade hon ödmjukt hans hand och förde den till sina läppar.

"Låt mig nu se hur långt du hunnit med din målning, min dotter," sade munken.

Hon steg upp och kastade ögonen med ett uttryck af förnöjelse på den uppslagna boken. Men munken gick och satte sig på hennes hårda bädd vid bordet, der den låg. Det fanns ingen stol i den trånga cellen, hvars enda bohagsting han sålunda tog i besittning, medan den fromma egarinnan blef stående framför honom.

"Jag har arbetat flitigt, min far," sade hon, "det lider snart till slut!"

"Det är godt, mitt barn," sade patern; "se, denna målningen är vacker. Du målar allt skönare med hvar dag, Maria. De präktigt förgylda legender jag såg i Paris, då jag studerade der, voro knappast vackrare. Detta ditt verk skall pryda vårt klosterbibliotek. Riddaren, som du har målat der, är präktig. Men du har ju gjort ett ansigte åt honom, som snarare är en jungfrus än en sträng herres! Det fägnar mig att du glömmer det du sett i verlden och endast gömmer i din själ sådana ansigten, som du får skåda här inom dessa heliga murar."

En lätt rodnad sväfvade öfver den unga nunnans kinder. "Vördige fader," sade hon liksom hon velat försvara sitt arbete, "jag såg nog så unga riddare hemma, som höllo vakt vid min moders fängelse."

"Så?" sade munken. "Men du har målat den helige Örjan i alla fall för ung, och du må hädanefter

sysselsätta dig med allvarsammare bilder än så unga gäckars. Säg mig, har du icke sett någon målning af den helige Göran förr?“

“Jo,“ svarade nunnan brydd, “jag såg S:t Górans bild på Rügen, i min faders kapell.“

“Hm,“ sade munken, “jag har visst också sett den någonstädes, ty jag tycker mig känna igen de ljusa lockarne och de blå ögonen och draget öfver pannan. Nå, det må vara godt! Du har målat det efter ditt sinne, och det är väl gjordt. Jag har annars fått en rulle purpurpergament från min vän, priorn i S:t Claire i Paris. Jag skall låta brodern Thomas binda det till en vacker bok med sindalspermar, och sedan skall brodern Simon skrifva S:t Eriks legenda deri och lemna rum för dina målningar. Det skall blifva ditt arbete i vinter! Vi skola sedan skicka det till den helige fadern sjelf, så får du hans välsignelse för dina målningar, och man får i Rom lära känna vår helige Erik.“

Munken reste sig upp och tillslöt den vackra pergamentsboken, som erhöll sitt värde af den unga nunnans händer. Han hade varit så fördjupad i målningen, att han icke gifvit akt på de sinnesrörelser, som skiftat på hennes ansigte under hans frågor. Nu stod hon framför honom, med det blyga och ödmjuka väsendet, som hon alltid hade, då han hade några vigtiga befallningar att meddela henne.

“Hemta nu din korg, Maria,“ fortfor patern, “vi vilja besöka vår fånge och gifva honom sin föda.“

“Min vördige fader,“ utbrast flickan, “han blef väl icke utan i går? Ni sade att han icke skulle blifva det, fastän jag icke fick bära den till honom.“

“Han dör icke på en dag!“ sade munken kallt.

Flickan knäppte bleknande sina händer tillsammans liksom till en bön; men munkens skarpa blick träffade henne och hon gick genast ut.

Patern såg sig emellertid omkring i cellen, der lampan kastade sitt bleka skimmer öfver det trånga rummet och allt hvad det innehöll, dess husgeråd, bädden och bordet. Ett dyrbart krucifix af silfver hängde på väggen öfver nunnans säng, och i den till hälften

igenmurade, jerngallrade fönstergluggen stodo ett vattenkrus och en låda med färger och penslar.

"Hm," sade pater Botvid, och den inom sig slutne munken talade för sig sjelf, "den förnäma Richissa borde minnas, att en furstedotter icke är van vid ett sådant armod, som här råder. Hon har icke det ringaste bättre än de andra nunnorna. Men hon är nöjd och tålig, stackars barn!"

Snart återkom Maria, höljd i en lång pilgrimskåpa, hvars kapusjong eller hätta var dragen öfver hennes hufvud, så att den alldeles gömde det hulda ansigtet, medan hela den öfriga gestalten, ända till fötterna, betäcktes af kåpan. Hon bar en liten korg på armen och i handen en lång hvit staf, i hvars krökta spets, såsom vanligt, en vattenflaska var fästad.

"Jag är färdig, vördige fader!" sade hon.

Patern nedtog lampan, som hängde i cellen, och fattade den i ena handen. Sedan han noga läst dörren, lemnade han nyckeln åt nunnan, som fäste den vid sin gördel.

Munken gick förut och lyste deras vandring genom långa, mörka gångar, uppför en trång trappa och till en liten jerndörr. Till densamma framtog munken nyckeln ur sin kåpa. Han stälde denna dörr halföppen, sedan han stoppat nyckeln hos sig igen, och sade: "Glöm icke att skjuta till denna dörr och sluta den väl i lås, då du går tillbaka, Maria!"

Inom jerndörren mötte en trappa, som ledde utföre. Den slingrade sig i flere spiraler nedåt djupet, tills den slutade i en gång, hvars längd var oöfverskådlig, i synnerhet vid det matta lampskenet. Luften kändes här kylig, och utför de murade väggarne framsipprade här och der en vattendroppe, som fuktade den sand, hvarpå de vandrande gingo. Deras väg var lång och de gingo förbi många dels igenmurade, dels med jerndörrar stängda ingångar, innan de hunno till ett större hvalf, der de nedsatte sig till en stunds hvila.

Slutligen framtog munken åter en nyckel och öppnade en liten dörr. Den ledde till en grotta, i

hvilken den ringa dager, som ännu var qvar på den sena höstaftonen, mötte dem. Han qvarlemnade lampan i det inre hvalfvet och framträdde med sin följeslagerska uti en af de mörka grottorna på Brunkebergs sidor.

Maria stod ett par steg från honom, medan han tillslöt dörren. Hon hörde ett besynnerligt rasslande tätt bredvid sig i den mörkaste delen af grottan. Men hon hann icke yttra något ord till sin följeslagare, innan en stark arm grep henne i kåpan och ryckte henne till sig med våldsamhet, så att hon genast föll till marken. "Tig eller dö!" hviskade en hemsk stämma i hennes öra, ett stålsmidt knä sänkte sig, som en klippa, nästan förkrossande på hennes bröst, medan hon kände sina händer våldsamt klämda af en hand med jernhandske. Vapen skramlade och ett par svärdsklingor skymtade med svagt skimmer i mörkret. Den späda nunnan var halfdöd af förskräckelse och nästan qväfd af smärta, då munken uppgaf ett genomträngande skrik.

"Tig, din hund, eller dö!" röto ett par vilda röster; svärden rasslade mot hvarandra, och paterns djupa stämma ropade på hjelp.

Då träffade ett hugg den beväpnade, som höll Maria fängslad; han släppte efter en krampaktig ryckning hennes händer och föll åt sidan, så att hennes befriade bröst åter kunde andas. Men öfver hans lik flögo korsande klingor om hvarandra, skrik och larm fortforo, och den mörka grottan uppfyldes af en vild strid. Den varade dock icke länge, förrän patern föll till marken, och Maria åter kände sig gripen och blef framsläpad tillika med honom till grottans ingång.

"Den satans munken!" yttrade en röst. "Han slogs som en retad ulf!"

"Se efter den stackars Holger, om han lefver," svarade en annan.

"Honom har djefvulen redan!" sade den förre. "Men skynda, tag du bara pilgrimens penningpung och stöt honom så dolken i strupen, om Holger icke

kan göra det! Jag skall genast göra af med munken. Vi måste härifrån på ögonbl — — —"

Röfvarens ord afbröts af ett svärdshugg, som sträckte honom liflös till jorden, innan han hunnit säga ut. Så snart han fallit, var munken som en lössläppt björn öfver den andra, hvilken höll på att rycka upp Marias kåpa. En pilgrim, med det blodiga svärdet i handen, grep röfvaren tillika i strupen, och den förskrämda nunnan var åter befriad.

"Hvem är du, usling?" frågade pilgrimen, i det hans svärd susade öfver röfvarens hufvud.

"Fråga honom icke!" inföll munken häftigt, med den förfärliga stämman skälfvande af vilda sinnesrörelser. "Ned med honom! Bort, bort med honom! Vakten är här på ögonblicket!" Han gaf röfvaren med knytta näfven ett slag i ansigtet, som störtade honom till marken.

"Håll honom fast!" fortfor han och rusade tillbaka in i grottan.

Pilgrimen lät röfvaren ligga och skyndade emellertid att resa upp Maria, som knappt förmådde andas, så genomträngd af förskräckelse och fasa som hon var öfver det gräsliga uppträdet. "Är du sårad, pilgrim?" frågade han, medan hans arm uppehöll den svigtande.

"O, min Gud!" utbrast hon.

"Denna röst är en qvinnas!" sade pilgrimen, i det han ville kasta kapusjongen tillbaka från hennes hufvud. Hon höll förskräckt hans hand tillbaka.

Men munken som emellertid tillstängt dörren till grottan, flög i detsamma ut. Han hade ett svärd i handen. Som en blixt ryckte han Maria från pilgrimen och satte henne på en sten.

"Det är ni, riddar Eckart!" sade han och bemödade sig att åt sin röst återgifva dess lugna och kalla ton. "Jag och denna pilgrim tacka er af allt hjerta."

"Hvem är hon?" frågade pilgrimen, häftigt upprörd, och närmade sig liksom för att nogare betrakta henne.

Munken sträckte svärdet mellan de båda pilgrimerna och sade: "Tyst! om ditt lif är dig kärt,

riddare! Ett ord, och ditt hufvud ligger under vaktens fötter, som kommer springande der på bron. Men tig och lyd mig, så skall du icke behöfva ångra den tjenst du bevisat oss. Glöm att du hört att hon är en qvinna!"

Pilgrimen sköt med handen munkens utsträckta klinga undan, liksom för att visa, att det icke var af fruktan han lydde. Derpå tog han tigande ett par steg tillbaka.

Flere beväpnade män ankommo i detsamma. "Hvad är på färde?" skrek en hög riddaregestalt, som svängde en väldig spjutyxa i handen.

"Kom hit, tappre Sixten Svensson!" ropade pater Botvid. "Vi hafva varit öfverfallne af röfvare, men de äro slagne."

"Är det ni, vördige fader!" utropade riddaren och trädde närmare. "Hvem har ni med er?"

"Ett par Guds och hans helgons pilgrimer!" svarade munken. "Skaffa hit ljus! Har ni ingen fackla med er!"

"Det kommer genast," sade riddaren, hvarefter han blåste några toner ur ett horn, som han bar vid sidan.

"Godt!" sade patern, och hans röst förrådde icke den ringaste sinnesrörelse. "Godt, min son! Låt undersöka alla Brunkebergshålorna i denna qväll. Jag har väl förut hört att röfvare brukade gömma sig der, men jag trodde det icke, förrän jag nu sjelf fått erfara det."

"Så!" anmärkte riddaren kort.

"Gå förut till stadsporten!" sade munken åt de båda pilgrimerna. "Jag kommer genast med er! — Gå du, mitt barn!" tillade han, då den ängsliga Maria tvekade. "Och du, min son," hviskade han åt främlingen, "tänk på mina ord, styr din nyfikenhet och ledsaga din vän. — Men du, unge broder Göran," tillade han högt, "hvar har du din staf och korgen? Vänta, jag vill hemta dem!"

Medan riddaren utdelade befallningar åt sina män och väntade på den trupp, som, försedd med facklor, skyndsamt kom tågande öfver bron, hade munken hemtat Marias båda saker. Den främmande pilgrimen räckte henne derpå handen för att leda henne, emedan hon knappt förmådde gå.

"Vänta!" sade munken, då han märkte hennes svaghet. "Jag skall sjelf följa er genast. Hör på, Sixten, kom hit, jag vill säga dig några ord, min son."

Riddaren nedböjde ödmjukt det jernklädda hufvudet, och munken hviskade något i hans öra.

"Som ni befalt, skall det ske, fader Botvid!" ljöd det doft ur hjelmen.

Emellertid slöt den ankommande skaran af bistra kämpar, med vapen i den ena och facklor i den andra handen, en krets omkring pilgrimerna, munken och röfrarne. Det röda flämtande fackelskenet spelade på de sällsamma gestalternas former, och gnistorna, som stormen strödde omkring, hoppade fräsande på de ojemna sidorna af hålans ingång.

Munken ämnade just aflägsna sig med sina följeslagare, då riddaren, som undersökt de slagna, ropade: "Den ene lefver ännu, fader Botvid!"

"Skynda!" ropade Botvid häftigt, i det han vände sig om och hans ögon sköto en hemsk blick på röfvaren, som rest sig på knä. "Skynda att fullgöra min befallning! Låt ingen tala ett ord!"

"Godt!" svarade Sixten, och under det munken med de båda pilgrimerna skyndade fram på bron, hördes några tunga hugg.

Öfver staden hade redan utbredt sig en djup skymning som endast afbröts af facklornas fladdrande ljus vid bergsfoten, som öfver slottstornens och murarnes jättegestalter kastade sitt sällsamma skimmer, medan återskenet dansade i flygande strimmor på de snabba vågorna i strömmen. Ingen stjerna lyste på den mulna himlen.

Vid stadsporten stannade de trenne vandrande. Munken vände sig till Maria, fäste på henne sina i mörkret glimmande ögon och sade med lugn och säker

stämma, liksom hade nu redan alla sinnesrörelser efter det nyss förefallna uppträdet försvunnit ur hans bröst: "Kanhända förmår du inte att utföra ditt värf i afton, mitt barn, och vi skulle göra bäst uti att vända tillbaka."

"Men hvem skall då gifva honom sin föda?" frågade hon darrande.

"Han får hjelpa sig tills i morgon!" svarade munken. "Ett par dagars hunger kan en menniska utstå. Det hör till hans slägt att försöka huru länge!"

"Jag är icke så svag som ni tror, vördige fader Botvid!" inföll hon. "Jag kan nog fullgöra min kristliga pligt. Den får ju i alla fall icke försummas af räddhåga eller mensklig svaghet?"

Munken besinnade sig några ögonblick, derefter vände han sig till främlingen: "Unge herre," sade han med betydelsefull vigt på sina ord, "ni har i dag märkt mer än jag önskat, men ni har också gjort mera än jag väntat. Ni har räddat vårt lif, men tillika kastat ett öga i en hemlig och vigtig sak, på hvilken kanske mer än ett menniskolif beror. Händelsen har gjort er till hälften till min förtrogne. Ni skall få se ännu mera oväntade syner; men om ni icke förstår att tiga med det, som ni icke behöfver omtala, så har ni ett så ringa förstånd, att det kan vara så godt att hela er hjerna tages från er."

Utan att vänta på något svar, klappade patern på porten, som genast öppnades. Vakten befann sig i full ordning under vapen, och det var lifig rörelse inom denna del af staden. Beväpnade borgare framkommo ur husen och alla frågade hvarandra hvad som var å färde. Patern helsade dem med sin välsignelse och underrättade dem derefter, att det endast var några stigmän, som blifvit slagna i Brunkebergshålorna.

Munken förde derefter sina båda pilgrimer genom en trång och kort gata till en temligen betydlig byggnad med små, glesa fönster som stod till höger vid stadsporten. Det var det gamla Helgeandshuset. Midtför detsamma var en öppen plan, icke

stort större än en någorlunda vidsträckt sal. Den upplystes af en fackla, som var instucken i en jernhake i väggen och troligen ämnad att visa om natten ankommande främlingar ingången till det gamla dystra herberget. Innanför porten var en stor sal i stället för förstuga. Det var det stora allmänna gästrummet. På halmbäddar lågo redan nu många trötta vandrare här och der omkring väggarne. Några voro i samtal med hvarann, andra höllo på att förtära sin aftonmåltid och somliga voro sysselsatta med böner, fingrande på sina radband.

Pater Botvids inträde i salen förorsakade en allmän uppståndelse. Föreståndaren — han hette Hinsekin Sundag, och han och hans hustru hade testamenterat all sin egendom åt inrättningen — bugade sig djupt, såsom ett tecken åt de andra att följa exemplet. Patern tilldelade dem välsignelsen. Sedan han derefter talat några ord sakta med föreståndaren, öppnade denne dörren till ett litet rum, likt en klostercell, dit patern införde de båda nykomna gästerna.

"Det är för tidigt att utföra mitt ärende," sade munken, sedan föreståndaren lemnat dem. "Vårt äfventyr har satt folket i rörelse. Jag måste lemna eder här en stund, mina vänner. Behöfver jag påminna er, främmande herre, att lägga band på er nyfikenhet och återhålla edra frågor? Och du, barn tala icke mera än du tänkt på förut. Gud vare hos eder! Jag dröjer icke länge."

Föreståndaren inträdde med ett fat, som innehöll aftonmåltiden, ett par bröd och tvenne bägare vin. Patern vinkade åt honom att följa sig. De tillslöto noga dörren, och mer än ett lås rasslade, då den stängdes.

En lampa i den jerngallrade fönstergluggen upplyste kammaren, och skenet af dess lilla låga målade de båda pilgrimernas gestalter i klara skuggbilder på väggen. Bordet, hvarpå den enkla måltiden var framsatt, en bänk och en halmbädd utgjorde hela den torftiga boningens innanrede.

Den pommerske pilgrimen vandrade tigande ett par slag af och an på golfvet, medan Maria satte sig på bänken. Han hade aftagit sin stora hatt och visade nu ett ungt, ädelt bildadt hufvud med mörkt, benadt hår och ett par sköna ögon, hvilka ofta nyfiket fästade sig på den hemlighetsfulla kamraten, hvilkens kön han upptäckt af den ljuft klingande rösten och hela hennes uppförande under det vilda äfventyret. Han tycktes vänta att också hon skulle kasta tillbaka den vida kapusjongen, som höljde anletsdragen af en gestalt, hvilkens former endast hans fantasi hittills diktat under kåpans vidlyftiga veck. Men hon lutade den beslöjade pannan mot sin hand, genomträngd af en djup rysning, enligt hvad han tyckte sig märka.

Slutligen stälde han sig framför bordet. "Vill du icke spisa med, fromme pilgrim?" frågade han.

Hon lyfte hastigt upp hufvudet, tycktes lyssna på hans röst några ögonblick och svarade sedan med en afslående rörelse på hufvudet.

"Jag har vandrat långt i dag," sade han då; "jag behöfver vederqvicka mig. Vill du icke dela måltiden, pilgrim, så behöfver du väl ändå stärka dig med en dryck vin, som föreståndaren framsatt åt oss. Se här, pilgrim, detta är ditt bröd! Drick mig till ur denna vinbägare!"

Han räckte henne brödet och drycken. Hastigt besinnade hon sig, mottog brödet och lade det i sin korg. Men drycken visade hon tillbaka.

Pilgrimen hade emellertid betänkt, att han endast på det sättet kunde få se hennes anletsdrag, och fortfor: "Du behöfver i sanning vederqvicka dig, pilgrim, särdeles om du har något att uträtta i afton, såsom jag kunde förstå af paterns ord. Du skälfver, och det kan väl icke vara så mycket af köld som af svaghet."

"Några droppar vatten skulle vara mig kärare," sade en röst, hvars välljud djupt återklingade i riddarens själ.

Han såg sig omkring. En kruka innehöll denna naturens enkla dryck, och han skyndade att blanda

den med vinet ur den ena bägaren, som han derefter åter fylde och bjöd henne.

"Jag tackar eder af hjertat!" sade hon, då hon mottog bägaren; men när hon uppslog kapusjongen och förde drycken till sina läppar, vände hon sig från honom. Han blef likväl i detsamma på väggen varse skuggan af den skönaste profil, och denna syn spände på det lifligaste hans nyfikenhet, i det den öfvertygade honom om hennes behag och ungdom.

Hon återlemnade bägaren och tackade honom ännu en gång. Han började då öfverlägga huru han försigtigt skulle kunna fortsätta samtalet. "Här i edert land, högt uppe i norden," sade han slutligen, "är vinet en sällsynt dryck, och under hela min korta färd i detta land har jag icke förr än nu i afton sett det. Jag dricker dig till, pilgrim, till framgång och välsignelse af heliga Guds moder och alla helgon!" Han tömde bägaren med ett muntert uttryck af förnöjelse.

"Jag vill också önska er vår heliga frus välsignelse," svarade hon.

"Det är ett svårt land att färdas uti, detta Svea land," fortfor han. "Folket är väl gästfritt, men det eger ingenting att bjuda en resande man. Dessutom äro dessa vilda skogar förträffliga gömställen för menniskor af det slag, som i dag var nära att sätta det eviga målet för din och min pilgrimsfärd."

"Jag är främling här i landet, liksom ni," sade hon. "Min pilgrimsfärd är icke lång, och den leder mig icke ut i verlden."

"Du går då i kloster?" sade han. "Men vill du icke dricka ännu några droppar?"

Hon nekade. "Ni har säkert genomrest många länder," vidtog hon, "och genomgått många faror. Ni fruktar dem icke, emedan ni kom och hjelpte oss. Måtte Gud och den heliga jungfrun vädergälla eder!" Hon gjorde en behagfull rörelse med handen, och han varseblef en liten ring, som, lik en lysmask på en lilja, glittrade från ett af hennes hvita finger.

"Det var en nåd af vår heliga fru, att jag hörde paterns rop och kom så i rättan tid till stället," yttrade riddaren.

"Den vördige fader Botvid kämpade först ensam mot dem," sade Maria, och en rysning genomfor henne vid åtanken deraf.

"Han måtte hafva burit pansar under munkkåpan," anmärkte riddaren.

"Guds hand hvilar öfver honom!" sade hon med en andaktsfull suck.

"Äfven det," inföll han, "och öfver dig också, vack . . . fromma pilgrim!"

"Ni glömmer er måltid," afbröt hon. "Ni behöfver styrka er efter en lång vandring, som ni nyss sade." Hon vände sig från honom och lutade åter hufvudet mot handen.

Tigande och något häpen satte han sig till måltiden, under hvilken han alltjemt fästade ögonen på henne. Hon tycktes sysselsatt med djupa och oroliga betraktelser, medan hon ofta vände sitt hufvud och, så vidt han kunde märka, äfven gaf akt på honom.

Pater Botvid återkom efter en stund. Han betraktade de båda unga med ett skarpt ögonkast och sade: "Nu är allt tyst och stilla igen. Det är tid att vi gå, mitt barn! Och ni, herr Eckart! Vill ni göra er förtjent af den heliga kyrkan och tillika deltaga i ett kristligt verk, så följ oss och gif noga akt på hvad jag visar eder."

Riddaren svepte kåpan tätt omkring sig och uppspände svärdet under densamma så högt att dess spets icke skulle synas under mantelfållen. Både han och den unga flickan följde munken.

Genom en mörk och trång gata förde han dem till en bro, som ledde öfver den ena grenen af Norrström från Helgeandsholmen till en port i det stora slottstornet Kärnan. Utanför detta väldiga torn stodo de en stund tysta och lyssnade. Intet annat ljud hördes än strömmens sorl och stormens sus, intet annat ljus syntes än då och då blicken af en fram-

glittrande stjerna eller en stråle af månen mellan skyarne.

Ett litet stycke från ledstången, ungefär i lika höjd med densamma, kunde man svagt urskilja en glugg på muren. Vattnet sköljde foten af tornet just midt under gluggen. Vid sidan af bron framsköto flera stänger och störar, som hörde till fiskeriet under de fasta stenhvalfven.

"Gif nu akt, riddare!" hviskade munken. "Den sjunde stången i ordningen!" Han drog upp den ur botten och bar den till tornväggen.

"Ser ni, ungefär två alnar nedanför gluggen derborta, skymten af en jernkrok? Den ser ut att höra till jernkorsen, som sammanhålla muren."

Med någon ansträngning lyckades han att lägga den ena ändan af stången på jernkroken. Den andra hvilade på bron.

"Är du färdig, mitt barn?" frågade han derpå.

"Ja, med Guds och vår heliga frus bistånd!" var hennes svar.

Nu lyftade han henne öfver brons ledstång ut på den sålunda af honom bildade smala och farliga bryggan och gaf henne korgen i handen. Riddaren kände, kanhända för första gången i sin lefnad, sitt blod isas af fruktan, men han vågade ingenting säga. Munken vinkade derefter åt honom, att han skulle hjelpa till att hålla stången stadigt. Då gick flickan med säkra steg utåt denna smala väg, som knappt kunde skönjas i mörkret, öfver den brusande strömmen. Riddaren vågade knappt andas, då han såg henne sväfva öfver djupet. Men den lätta gestalten aflägsnade sig sakta till tornmuren och följde derpå utefter densamma till dess hon hunnit gluggen. Då hon stod midt för den, räckte hon sin korg ditin. Det tycktes som genom stormen några musikaliska toner framträngde derifrån. Riddaren lyssnade med den största uppmärksamhet, men förmådde icke fatta något redigt.

Sedan hon dröjt en minut, återvände hon. Han betraktade med det lifligaste deltagande den besynnerliga varelsen, som i säker jemnvigt skred fram

utefter den smala stången. Just då hon befann sig ute på densamma, så att hon med händerna hvarken kunde räcka tornmuren eller brons ledstång, kom en häftig stormil tjutande mellan murarne. Den fattade i hennes kåpa. Hon gjorde en hastig rörelse med armarne för att återvinna jemnvigten. Det var ett ögonblick mellan lif och död.

Men som en blixt sträckte sig riddaren öfver ledstången och räckte sin starka arm åt den stapplande flickan. Hon behöfde blott vidröra den för att genast återvinna jemnvigten, och hon återkom hastigt till ledstången. Der omfattade han hennes lätta gestalt och lyftade den från den farliga spången på sjelfva bron. Så snart hon åter kände den fasta marken under sina fötter, lade hon i stilla rörelse armarne i kors öfver sitt bröst och vände sitt ansigte mot himlen, så att kapusjongen föll tillbaka från det sköna hufvudet, medan en hastigt framglänsande stråle af månen upplyste dess marmorbleka drag. I hennes blick speglade sig ett helt menniskohjerta, fullt af andäktig tacksamhet.

Munken vinkade åt henne, medan han såg sig oroligt omkring, liksom han mera fruktat att någon skulle blifva varse hennes hulda ansigte än upptäcka sjelfva hans företag.

Riddaren och flickan vexlade endast en blick med hvarandra, derefter gömde hon åter sitt hufvud i den fladdrande mantelhättan.

Munken borttog stången och nedsatte den åter i vattnet. Derefter gaf han dem en vink att följa sig, och de gingo tigande tillsammans genom stadsporten och öfver den stora bron till Brunkeberg. Der sade den gamle: "Gif nu noga akt, riddare! Och äfven du, min dotter! I morgon afton skall den olycklige räddas — af eder. Så snart mörkret inbrutit, må du, Maria, komma hit i hålan med din korg. Här öfverlemnar jag dig nycklarne, som du behöfver för din vandring. Jag vet, att jag kan fullkomligt lita på dig. Ni, herr Eckart, är af ädelt tyskt blod, och derför vill jag tro eder och öfverlemna åt eder att led-

saga henne. Ni måste endast lofva mig på edert riddareord att icke fråga den räddade fången efter hans namn, utan redligen beskydda både henne och honom. Infinn edėr äfvenledes här vid grottan, der ni denna afton räddade vårt lif, i morgon en timme efter skymningen. Upptag stången och sätt den som ni sett mig göra. Du, Maria, bjuder den olycklige ynglingen klättra ut genom gluggen och följa dig. Det är en farlig vandring, men det gäller lif och död, och jag vet intet annat medel. Du måste för honom medtaga en pilgrimsdrägt i din korg. Så snart fången är nedkommen, låter du honom påtaga den. Ni, herr Eckart, sätt allt tillbaka i sådan ordning, att ingen om morgonen kan märka det. Följ derefter de båda unga, som jag anförtror åt eder redlighet, hit tillbaka till hålan. Återvänd sedan till Helgeandshuset, der ni dagen derpå skall finna mig. Men du, Maria, förer vår fånge till abedissans rum. Hon skall ytterligare säga dig hvad du bör göra."

Sedan patern gjort dessa anordningar, följde han Maria in i hålan, gaf henne lampan och nycklarne, uttalade sin välsignelse öfver henne och såg henne långsamt aflägsna sig inåt den underjordiska gången.

Han följde sedan riddaren tillbaka till staden. Vid stadsporten talade han sakta med portnären, som derefter lyste riddaren i ansigtet med en lampa, liksom för att inprägla hans drag i sitt minne.

Efter detta uppträde fortsatte de båda vandrande sin väg till Helgeandshuset. Der fattade munken hans hand, tryckte den kraftigt och såg honom ännu en gång skarpt i ansigtet.

"Jag har haft fullt förtroende till eder, riddare," sade han. "Men jag fordrar detsamma tillbaka. Uträtta ni mitt uppdrag i morgon, så kan ni sedan sätta förtroende till min verksamhet för ert bästa. Gå ingenstädes ut, om ni kan blifva inne. Men vill ni nödvändigt gå ut och se er omkring, så är lösen vid stadsporten: *Eufemia*, ty så heter vår prinsessa."

"Det är ett godt ord," sade riddaren, "och jag gör väl en vandring omkring staden eller utåt klostren,

för att se på dem litet. Ingen kan känna mig under denna drägt."

"Välan, blott ni är försigtig," sade munken. "I öfvermorgon skall jag komma till eder, och då lofvar jag att så befordra edra ärenden, att de skola vinna framgång, om Gud vill."

Han önskade honom derefter Guds frid och försvann inåt de trånga gatorna, som ledde till sjelfva staden, medan främlingen inträdde i Helgeandshuset.

I den stora domsalen på Stockholms slott hade följande dagen Sveriges rikes råd församlat sig. Kring ett stort, med blodrödt scharlaken öfvertäckt bord, sutto under en praktfull, guldstickad takhimmel de höge herrarne och flere myndige prelater. Vid öfversta ändan af bordet hade riksföreståndaren eller, som han sjelf kallade sig, riks-kapitenen Matthias Kittelmundsson sin plats. Hans mörka öga flög ofta öfver den förnäma kretsen, liksom en ljungeld farit ur de dystra moln, hvilka hvilade öfver hans panna. Han stödde den mörkskäggiga hakan mot knappen af sitt ofantliga slagsvärd. Midt mot honom satt gråbrödernas prior, den stränge pater Botvid, med pennan i handen och de skarpa ögonen än hvilande på de pergamentsdokumenter, som lågo bredvid honom, än med en hastig blick bespejande riksföreståndarens och de öfrige herrarnes anletsdrag och uppsyn.

Vid salens alla dörrar stodo jernklädda män med dragna svärd eller blänkande hillebarder. Vakten lemnade rum för en gammal man, som, med ödmjuka åtbörder och en stor nyckelknippa vid bältet, inträdde och blef stående på vördnadsfullt afstånd från domarebordet.

Riksföreståndaren betraktade honom under några ögonblicks tystnad. "Simon fångvaktare!" höjde han derefter sin stämma. "Huru befinner sig den fångne junkern?"

"Han ser lika tålig och stilla ut," sade fångvakteren. "Han sjunger och spelar på sin harpa sent om aftnarne!"

"Har han klagat öfver hunger?" frågade riksföreståndaren.

"Nej, han tycks lefva af den smula luft, som får rum i hans fängelse."

"Mine bröder och herrar!" yttrade riksföreståndaren. "Skall han fortfara att undergå samma förfärliga straff, som hans af Gud och menniskor förbannade fader lät öfvergå sina bröder? Eller skola vi vidtaga något annat steg med honom?"

"Låtom oss höra hvad han har att säga till sitt förevar, innan vi döma honom," inföll erkebiskopen Olavus Sapiens Näf, som satt till höger om riksföreståndaren.

"Simon, för hit din fånge!" befalde riksföreståndaren.

"Hvad göres här någon ransakning behof?" yttrade en bister riddare. "Har han icke fört afvog sköld mot fäderneslandet, och är han icke brodermördaren Birgers son? Men låt hans hufvud springa, såsom det anstår en konungason!"

"Hans lif är förverkadt," tillade en annan riddare.

"Mine bröder! Sveriges rikes fullmyndige råd, prelater, höfvidsmän och riddare!" tog erkebiskopen till ordet. "Konung Birger må med rätta hafva blifvit skild från land och rike, emedan han befläckat sin krona med brodermord. Men hans son hafver dock ingen del i sin faders brott. Konung Birger visade alltid fromhet och nit för den heliga kyrkan, och om dessa dygder gå i arf på hans son, tillhör honom hans fädernerike, särdeles såsom han redan är vår lagkrönte konung."

"Högvördige herre och fader," inföll riksföreståndaren, med en hotande rörelse på sina mörka ögonbryn, "huruvida den heliga kyrkan förlorat eller vunnit, sedan konung Birger vardt fördrifven af våra ridderliga svärd, det må edert samvete afgöra. Hvad kröningen beträffar, är dess kraft förbi och af intet värde, sedan Magnus Birgersson fört främmande krigsmän mot sina egna undersåtar. I alla fall, om någon annan än vår unge konung, Magnus Eriksson,

för att se på dem litet. Ingen kan känna mig under denna drägt."

"Välan, blott ni är försigtig," sade munken. "I öfvermorgon skall jag komma till eder, och då lofvar jag att så befordra edra ärenden, att de skola vinna framgång, om Gud vill."

Han önskade honom derefter Guds frid och försvann inåt de trånga gatorna, som ledde till sjelfva staden, medan främlingen inträdde i Helgeandshuset.

I den stora domsalen på Stockholms slott hade följande dagen Sveriges rikes råd församlat sig. Kring ett stort, med blodrödt scharlaken öfvertäckt bord, sutto under en praktfull, guldstickad takhimmel de höge herrarne och flere myndige prelater. Vid öfversta ändan af bordet hade riksföreståndaren eller, som han sjelf kallade sig, riks-kapitenen Matthias Kittelmundsson sin plats. Hans mörka öga flög ofta öfver den förnäma kretsen, liksom en ljungeld farit ur de dystra moln, hvilka hvilade öfver hans panna. Han stödde den mörkskäggiga hakan mot knappen af sitt ofantliga slagsvärd. Midt mot honom satt gråbrödernas prior, den stränge pater Botvid, med pennan i handen och de skarpa ögonen än hvilande på de pergamentsdokumenter, som lågo bredvid honom, än med en hastig blick bespejande riksföreståndarens och de öfrige herrarnes anletsdrag och uppsyn.

Vid salens alla dörrar stodo jernklädda män med dragna svärd eller blänkande hillebarder. Vakten lemnade rum för en gammal man, som, med ödmjuka åtbörder och en stor nyckelknippa vid bältet, inträdde och blef stående på vördnadsfullt afstånd från domarebordet.

Riksföreståndaren betraktade honom under några ögonblicks tystnad. "Simon fångvaktare!" höjde han derefter sin stämma. "Huru befinner sig den fångne junkern?"

"Han ser lika tålig och stilla ut," sade fångvakteren. "Han sjunger och spelar på sin harpa sent om aftnarne!"

"Har han klagat öfver hunger?" frågade riksföreståndaren.

"Nej, han tycks lefva af den smula luft, som får rum i hans fängelse."

"Mine bröder och herrar!" yttrade riksföreståndaren. "Skall han fortfara att undergå samma förfärliga straff, som hans af Gud och menniskor förbannade fader lät öfvergå sina bröder? Eller skola vi vidtaga något annat steg med honom?"

"Låtom oss höra hvad han har att säga till sitt försvar, innan vi döma honom," inföll erkebiskopen Olavus Sapiens Näf, som satt till höger om riksföreståndaren.

"Simon, för hit din fånge!" befalde riksföreståndaren.

"Hvad göres här någon ransakning behof?" yttrade en bister riddare. "Har han icke fört afvog sköld mot fäderneslandet, och är han icke brodermördaren Birgers son? Men låt hans hufvud springa, såsom det anstår en konungason!"

"Hans lif är förverkadt," tillade en annan riddare.

"Mine bröder! Sveriges rikes fullmyndige råd, prelater, höfvidsmän och riddare!" tog erkebiskopen till ordet. "Konung Birger må med rätta hafva blifvit skild från land och rike, emedan han befläckat sin krona med brodermord. Men hans son hafver dock ingen del i sin faders brott. Konung Birger visade alltid fromhet och nit för den heliga kyrkan, och om dessa dygder gå i arf på hans son, tillhör honom hans fädernerike, särdeles såsom han redan är vår lagkrönte konung."

"Högvördige herre och fader," inföll riksföreståndaren, med en hotande rörelse på sina mörka ögonbryn, "huruvida den heliga kyrkan förlorat eller vunnit, sedan konung Birger vardt fördrifven af våra ridderliga svärd, det må edert samvete afgöra. Hvad kröningen beträffar, är dess kraft förbi och af intet värde, sedan Magnus Birgersson fört främmande krigsmän mot sina egna undersåtar. I alla fall, om någon annan än vår unge konung, Magnus Eriksson,

kommer till regeringen i detta land, fordrar jag att de gods och penningar, jag på hans vägnar öfverlemnat åt klostren och kyrkan varda återstälda, emedan de äro gifna af honom, såsom konung, men icke i annor egenskap. Skrif detta, pater Botvid!"

"Han må dö en furstlig död," sade biskopen i Strengnäs, den kloke Styrbjörn.

"Det kommer an på en omröstning!" invände erkebiskopen.

"Han kommer!" sade riksföreståndaren, och mellan vakterna framträdde i furstlig drägt, men utan svärd och krona, en skön, ljuslockig yngling. Hans hvita hy, som på tvänne år icke varit träffad af en solstråle, var på kinderna öfvergjuten af en flygtig rodnad, som den friska luften utom fängelset framkallat. Ur ett par ljusblå, klara ögon, sådana som man finner på medeltidens klostermålningar, strålade en stilla värdighet, blandad med en from oskuld. Han kastade förvånade blickar öfver den högtidliga församlingen.

Efter en lång tystnad, hvarunder många af herrarnes ögon uttryckte medlidande och rörelse, tog riksföreståndaren till ordet: "I ären kallad, junker Magnus Birgersson, inför mig, Svea rikes drots och kapiten, samt desse högvördige fäder och stränge riddare, att svara för beskyllningar, som ligga eder, edert lif och välfärd till last. Anför i korthet hvad ni har att andraga till ert försvar."

Prinsen hörde den stränge riksföreståndarens ord med en återhållen känsla af förskräckelse. Den svaga rodnaden flydde från hans kinder, och han besinnade sig en lång stund, hvarunder herrarne med spänd väntan betraktade hans uppsyn. Sedan han öfverlagt några ögonblick, talade han med klar och ljudande, men sorgsen stämma, hvars toner likväl, allt som han lifvades af de skiftande sinnesrörelserna, blefvo allt manligare och fastare. "I hafven låtit hemta mig ur mitt fängelse, herrar, fäder och män, att stå till ansvar för beskyllningar, som röra lifvet. Jag, som egentligen är allas eder konung, den I svurit trohet och huld-

skap, har likväl aldrig öfverlemnat mig i edert våld mot andra vilkor än full säkerhet till lif och välfärd. Då jag lemnade Stäkeborgs slott i edra händer, herr Matthias, svors mig en dyr ed att vilkoren skulle hållas heliga och mig intet våld vederfaras. Hvad min far angår, har jag ingen andel i hans grymma förfarande i Nyköping mot hertigen, hans broder. Jag var hans son och tronarvinge, derför tillhörde det mig att lyda honom, då han befalde mig att från Köpenhamn föra en tropp ryttare till honom. Jag har icke fört dem i någon annan strid än han befalt, och jag är oskyldig till det blod, som blifvit utgjutet såväl af konungen, min fader, som dem af hans bröders tjenare, hvilka aktade sina herrars befallningar mer än sin konungs och deras fördelar mer än våra och rikets. Jag har ännu icke hunnit de år, då jag kan regera såsom fullmyndig konung, och likväl vill man af min oskyldiga ungdom kräfva ansvar för gerningar, dem jag icke vetat af. Jag har icke förskylt hvad som hittills drabbat mig, och jag hoppas till Gud och eder rättvisa, att jag intet ytterligare skall lida. Jag var allenast tolf år gammal, då hertig Erik beröfvade mig min högtidligen vigda gemål, fröken Ingeborg, konungadottern från Norge. Alltsedan måste jag lefva som en landsflykting vid ett främmande hof. Då min faders vilja förenade mig med en annan gemål, fröken Eufemia från Pommern, blef hon mig beröfvad af edert krigsfolk, innan jag ännu skådat hennes ansigte. Jag har rätt att fordra henne af eder, emedan hon tillhör mig genom den helige faderns bref och äktenskapets sakrament. Jag har rätt att fordra detta rikes krona och spira, emedan de tillhöra mig genom Sveriges rikes herrars frivilliga utkårelse och beslut och genom den heliga smörjelse, hvarmed just ni sjelf, vördige fader Olof erkebiskop, helgat mitt änne och mina händer. Men jag har frivilligt afstått allt detta och fordrar allenast att antingen blifva återsänd till min fader eller till Köpenhamn. Åtminstone kan väl ingen vägra mig frid i mitt tysta fängelse.“

"Är detta allt hvad I hafven att andraga?" frågade Matthias Kittelmundsson kallt efter en stunds tystnad.

Prinsen fästade sina rörda blickar på hans hårda uppsyn, mot hvars mörka isköld alla böner, alla känslor måste studsa. En hemsk rysning fylde hans unga hjerta, och han svarade endast med en lätt böjning på hufvudet.

Riksföreståndaren granskade med pröfvande ögon sina embetsbröders anletsdrag och yttrade: "Återvänd till eder kammare, unge herre! Rådets beslut skall meddelas eder, så snart det blifvit fattadt."

Han gjorde vid dessa ord en stolt rörelse med hufvudet till afskedshelsning, hvilken prinsen lätt och med värdighet besvarade, i det han åter försvann bakom den täta vakten.

Efter hans bortgång voro de flesta herrarnes ögon nedslagna och begrundande. En och annan hade svårt att dölja en tår.

Riksföreståndaren talade: "Han har intet att försvara sig med. Blotta ord hjelpa icke i en så vigtig sak. Vi vilja öfverlägga och rösta om hans lif kan gagna eller skada den heliga kyrkan och fäderneslandet. Hvad är eder mening, fader Botvid?"

Botvid upplyfte sina hvassa ögon på riksföreståndarens mulna uppsyn. Munkens hårda anletsdrag uttryckte först skarp öfverläggning och derefter fast beslutsamhet. "Jag finner att hans lif alltid skall vara ett farligt frö till fruktan, oro, oenighet och strider inom kyrkan och fäderneslandet. Må han dö för sin faders skull!"

En följande rådsherre tillade: "Jag vet intet strängare och rättvisare straff för den gräslige konung Birger än hans sons död."

Matthias Kittelmundsson och fader Botvid räknade rösterna. Få voro för prinsen. "Hans dom är fäld: döden," sade riksföreståndaren högtidligt, "dock furstlig och värdig! Hans graf må blifva i gråmunkekyrkan, hos hans farfader, konung Magnus Ladulås, glorvördig i åminnelse. Vi vilja alla fira hans begraf-

ning med all den prakt, som höfves en konungason, men hans lif är ett offer åt fäderneslandet, ett offer sådant hvarje trogen undersåte liksom hvarje furste är pligtig att göra, då omständigheterna sådant kräfva. Men när skall domen verkställas?"

"I denna dag!" utropade flere af herrarne, och riksföreståndaren var nära att bifalla.

Då uppstod pater Botvid och sade med oväntad ifver: "Icke i dag! Hans själ må icke mördas med kroppen. Låtom oss vara ädlare än konung Birger. Det är tid nog i morgon!"

"Låt det vara tills i morgon!" yttrade erkebiskopen.

Rösterna samlades åter, och fader Botvids mening hade segrat.

"Skrif domen, pater Botvid!" bjöd riksföreståndaren.

En allmän tystnad, hvarunder alla lyssnade på pennans sakta ljud då den halkade på pergamentet, rådde under det domen skrefs. Derefter gick det grymma bladet omkring bordet, och hvar och en häftade derunder sitt sigill, som fasttrycktes, mest med svärdsknappen i vaxkulor, hängande i band.

Efter denna stumma förrättning slog riksföreståndaren med svärdfästet ett väldigt slag i bordet, och alla reste sig upp. Erkebiskopen läste en bön, och dagens mordiska arbete var slutadt.

Öfver Sveriges hufvudstad sänkte sig en skön afton, stjernklar och månljus. Skepnaderna af stadens majestätiska torn reste sig stolt mot skyarna, högt öfver den vilda natur, som omgaf densamma.

I prakten af sin stålblanka rustning, med det väldiga svärdet vid sidan, vandrade den pommerske riddaren Eckart ut genom stadsporten, hvars väktare, då han uppgaf lösen, vördnadsfullt utsläppte honom. Han tyckte sig väl i hastigt förbigående hafva sett ett drag af hån på ett och annat ansigte af den bistra kämpavakten, men han fann snart att det gällt hans

rustnings utländska form och den fjäderlösa hjelmen och han aktade det derför föga.

Långsamt vandrade han öfver bron, stannade några ögonblick för att betrakta huru månen speglade sig i den klara strömmen, liksom hade djupt ur det brusande vattnet ett blekt ansigte bedjande blickat upp. En besynnerlig känsla, ett slags hemskt medlidande intog hans bröst och han förmådde icke utan möda slita sig lös från denna syn.

Slutligen ankom han till hålan i Brunkeberg. Han nedsatte sig der på en sten för att vänta på den undersköna varelse, hvars drag han ett ögonblick skådat, för att sedan för evigt behålla dem i minnet.

Han hade redan länge betraktat aftonens lugn och satt försänkt i sällsamma drömmar, då den väl dolda jerndörren längst inne i grottan öppnades, och ett lampsken derinifrån föll på flickans gestalt, åter höljd i sin vida kåpa. Riddaren gick mot henne och hjelpte henne att stänga dörren. Derefter ville han fatta hennes hand, men hon drog sig blygt undan.

"Här är ojemt och slipprigt, unga pilgrim," sade riddaren, "ni behöfver stödja er vid en stadig arm!"

"Jag helsar er, den olyckliges räddare!" sade hon och trädde fram ur grottans mörker, vid hvars ingång hennes insvepta gestalt stod i månskenet lik en vålnad, i hvilkens besynnerliga former väl knappt någon annan än riddaren kunnat ana, att en så himmelsk skönhet var innesluten.

"Skynda, drag er tillbaka!" utbrast riddaren. "Här komma några ryttare, som icke böra se oss!"

Då drogo de sig båda till skuggsidan af grottan, riddaren blottade sitt svärd och kastade skarpa blickar utåt vägen, der ryttarne sprängde förbi. Flickan var djupt förskräckt och satte sig ned på en af sjelfva berget bildad stenbänk, medan riddaren beskyddande stod vid hennes sida.

Deras oro stillades dock något, då de hörde en af ryttarne i förbifarten nämna Botvids namn, äfvensom då strax efter dem en munk i sin hätta och kåpa skyndade till staden i det klara månskenet. Så snart truppen

och munken hunnit förbi, stod flickan upp för att börja vandringen. Riddaren höll henne ännu tillbaka.

"Underbara flicka," hviskade han till henne, "fruktar du icke att sväfva så öfver den brusande strömmen, då du går till den olycklige fången?"

"Gud styrker mig, emedan det är en god gerning!" svarade hon.

"Du har en stark tro," fortfor han sakta. "Men huru den olycklige skall kunna följa dig, det blir svårare. Tänk, om han skulle rycka dig ned i djupet mot sin vilja!"

"Om det är Guds vilja, så bevarar han oss båda!"

"I sanning!" utbrast riddaren. "Det är mycket att låta en så älskansvärd varelse som du våga sitt lif för en obekant fånge. Jag vet icke, om jag har hjerta dertill. Om jag sjelf kunde klättra på den fördömda stången!"

"Det kan ni icke!" sade hon. "Jag är vand dertill från min barndom. Jag gick ofta såsom barn omkring på de smala tinnarne af min faders borg, då jag förde bref från min fångna moders fängelse upp till honom."

"Gud!" utropade riddaren. "Du måste vara Eufemia!"

"Huru känner ni mig?" sade hon häpen. "Jag heter icke mera så, utan syster Maria, och är heliga vår fru moders nunna och Kristi brud i S:t Klara kloster."

"O, Eufemia! Hvad har du gjort?" suckade han. "Har du tagit slöjan af förtviflan? Min arma, olyckliga syster!"

"Venceslaus!" utropade hon, och hennes hjerta trycktes mot hans, och de både syskonen blandade sina tårar tillsammans i namnlös rörelse.

"O, min broder," suckade hon, "hvad söker du här?"

"Jag sökte dig, och jag ville rädda din brudgum!" var hans svar.

"Prins Magnus är redan död!" sade hon sakta. "Derför har jag lydt min biktfaders och abbedissan,

min konungsliga slägtinges, jungfru Richissas råd samt för alltid afsagt mig och afsvurit verldslig höghet och lycka."

"Han lefver ännu!" inföll den pommerske fursten. "Du är bedragen. Mitt skepp kryssar utanför skären, och jag vill rädda dig och honom. Men vi måste gifva oss tålamod tills i morgon. Pater Botvid skall skaffa mig företräde hos riksföreståndaren, och jag har nog till hans lösen med mig."

En djup smärta betog den unga flickans sinne. Hon snyftade högt och tryckte med förtviflans häftighet brodern till sitt bröst. "Det är för sent för mig!" hviskade hon. "Min ed är gjord, och den kan hvarken lösas af himmel eller jord!"

"Fly med oss, syster!" utropade han. "Ingen makt på jorden skall hinna och hindra oss!"

"Men himlen förbjuder det!" suckade hon. "Du gör bättre, Venceslaus, om du med mig anropar Gud och alla helgon om bistånd åt mitt svaga hjerta att det må stå fast vid sin pligt." Hon kastade sig på knä och började läsa på sitt radband.

Tusen tankar och känslor genomströmmade furstens bröst. Han öfverlade, om han icke genast borde först föra henne med sig till sitt trogna folk och sedan hur han bäst kunde rädda prinsen. Men han beslöt dock att dröja.

"Välan!" sade han. "Vi få talas vid i morgon. Pater Botvid skall skaffa mig tillfälle att träffa dig åter. Men vi måste nu söka att vinna hans välvilja och uträtta hans uppdrag att rädda fången. Vet du, syster, hvem han kan vara?"

"Tyst!" inföll hon. "Det är förbjudet att tala om honom, ehuru jag icke vet hvem han är. Abbedissan och pater Botvid säga att han är en förnäm yngling."

Venceslaus grubblade några ögonblick. "Det är din brudgum, prins Magnus!" utbrast han hastigt. "Himlen kröner mitt företag med framgång och välsignelse!"

"Magnus!" utropade hon. "O, min Gud!" och hon sprang upp, darrande i alla leder.

"Du är utsedd att rädda honom!" sade han. "Låt oss skynda, Eufemia!"

"Kalla mig Maria!" bad hon dystert. "Jag är icke mer Eufemia; jag är icke mer min faders dotter, jag är icke mer min brudgums brud. Kyrkan är min moder och himlen min brudgum. O, Venceslaus, du är icke mer min broder, emedan du icke erhållit de sju invigningarna på ett rakadt hufvud. Jag vågar icke återse den olycklige prinsen."

"Hvad!" utbrast han med förundran. "Du vill då låta honom gå förlorad! Du vill uppoffra hans lif och lycka! Nej, Eufemia, så heter du för mig och honom. Du måste blifva lycklig, blifva det genom din broder! Kom, låt oss skynda!"

"O, min broder!" utropade furstinnan. "Du vet icke hvad du säger! Det verldsliga lifvets bana är för evigt sluten för mig. Min verld är klostret, och mitt lif är minnets. Tro mig likväl, Venceslaus, mitt lif saknar icke sin stilla lycka i cellen. Jag lefver der för min egen verld, den, som jag sjelf skapar med mina bilder. Jag lefver bland himmelens helgon!"

"Det är en temligen tom tröst för försakelsen af kärlek och glädje," yttrade riddaren. "Har du någonsin sett Magnus, efter du så lätt afstår från honom?"

"Hvarför vill du smärta din syster, Venceslaus?" suckade hon. "Vet då, att jag eger hans bild, att jag målar den beständigt, och att det just är min förtjusning att i mina helgon återfinna hans anletsdrag."

"Stackars flicka," inföll brodern, "du är nöjd med dina drömmar, ehuru tomma de äro mot verkligheten. Men i ett har du rätt: de äro bättre än den, om man blott, som du, finner sig belåten med dem. Men en verklighet kan du icke undvika, som rycker dig ur dina drömmar: prinsens räddning! Hans lif kan du icke köpa med dina taflor. Kom derför, låt oss gå!"

Han fattade hennes hand, och hon följde honom med darrande steg.

Vid stadsporten måste han ropa flera gånger, innan hans röst hördes af portnären, och denne dröjde

länge med portens öppnande. Då riddaren sade lösen, lät han honom och den förklädda flickan fritt inträda. Men hans leende dervid, som förmodligen skulle uttrycka en vördnadsfull välvilja för den herrliga riddaregestalten, föreföll ganska vidrigt.

Vakten vid porten var fördubblad och iakttog en envis tystnad.

Från planen vid Helgeandshuset skimrade skenet af en mängd facklor. Krigare stodo uppstälda rundtomkring planen, och ljudet hördes af högtidliga själamässor.

"Vi måste undvika dem," hviskade riddaren och förde sin syster en annan gata till slottsbron. Der såg han sig noga omkring; men då ingen menniska syntes, emedan troligen alla voro af fackelskenet lockade till planen utanför Helgeandshuset, uppdrog han ur vattnet och ordnade det smala träd, hvarpå nu tvenne lif berodde.

Eufemia stod under tiden full af ångest. Sånger från Helgeandsplanen ljödo så hemskt mellan de höga stenhusen genom den månljusa natten och uppfylde, som det tycktes, hela naturen med en dof känsla af dyster fasa. Det var någon dödefest som der firades.

Venceslaus omfamnade sin syster med ömhet, bad henne underrätta prinsen huru han skulle gå och sedan skynda sig före honom. "Du måste vara hos mig innan han beträder stången," sade han, "den bär icke två!" Sedan lyftade han henne öfver ledstången. Hon lutade sitt hufvud mot hans bröst; han upplyftade det, kysste en tår från hennes öga och bad henne samla sin sansning. Han välsignade henne derefter.

Slutligen lemnade hon hans armar och sväfvade utåt den svigtande stången. Hon nalkades torngluggen och hviskade: "Prins, stå upp och rädda ert lif!"

Ingen svarade henne. Hon upprepade sina ord med högre röst flera gånger, men lika förgäfves. "Han är borta!" utropade hon med förtviflans uttryck och vände sig om för att återgå till brodern. Pilgrimskåpan föll af henne och ned i vattnet, och i nunne-

skrud stod hennes sköna gestalt för hans blick. Då upplystes det snöhvita ansigtet af ett klart månsken. Hennes blick riktades mot planen utanför Helgeandshuset, hvilken mellan tvänne byggnader syntes till hennes ståndpunkt. Hon uppgaf ett smärtfullt skri och slog händerna för ansigtet. Hela hennes varelse skakades af en häftig darrning, hennes knän svigtade, hennes fötter halkade och som en blixt försvann hon i vågornas djup.

Brodern uppgaf ett häftigt rop och ville störta sig efter henne, då hastigt några kraftiga armar grepo honom.

"Den gången var riksföreståndaren qvickare än fader Botvid!" skrek en munk.

"Nunnan hon for för den i våld, som ville hafva henne!" hånskrattade en krigare.

"Pilgrimen skall också icke glömmas af riksföreståndaren!" tillade en annan.

Då framskred i samma ögonblick ett liktåg med facklor från planen. En bår, höljd med purpur och gyllentyg, bars af fyra rådsherrar till Riddarholmskyrkan.

Den pommerska fursten bortfördes af vakten och hans öde försvann i mörker.

Ett af Eufemias verk, hennes egen bild, fanns i hennes cell och endast hennes skönhet har bevarat hennes minne åt efterverlden.

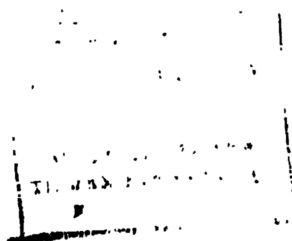
Hartwig Flögh.

Vid en af Mälarens vackraste vikar hade den rike Bo Jonsson Grip genom panträtt blifvit egare af en gård, som hette Ahl, och derstädes på en holme anlagt och befästat ett slott, hvilket han efter märket på sin vapensköld kallade Gripsholm. Slottet utgjorde en efter den tidens seder väl beräknad befästning. Den egdes efter Bo Jonssons död af hans enka Margreta Dufva, men då den mäktigare Margareta, de tre nordiska rikenas drottning, önskade komma i besittning af detta herresäte, nödgades enkan mot en, såsom det säges, ringa ersättning afstå det åt henne. Konung Erik XIII bibehöll det åt kronan och satte till fogde i slottet en af sina män, som hette Hartwig Flögh. Han var senast kommen från Finland, der han egde jordegendom, och var gift med en Banér. Han troddes härstamma från norska ätten Fluge och ansågs derför af svenskarne vara dansk. Såsom fogde på Gripsholm, egde han att råda öfver rekarlarne, folket i den kringliggande trakten, hvilken kallas Rekarne.

På en udde af Hernön, gentemot Gripsholms då för tiden gråa murar, hade en fiskare uppfört sin tarfliga stuga. Han var väl liden af herr Hartwig, emedan han emellanåt besökte slottet och lemnade ett slags skatt af sin fångst. Men hans stuga var derjemte till utseendet så fattig och eländig, att den stränge fogdens tjenare hade mera undseende för att gripa och utpressa af honom någon skärf än de hade med den öfriga allmogen. Besynnerligt föreföll det emellertid att herr Hartwig, då han på någon af de kungliga skutorna seglade till Stockholm, vanligen lade

Hartwig Flögh.

till vid udden och besökte gubben Styke, så var fiskarens namn. Vid dessa tillfällen fick ingen af fogdens följeslagare gå i land eller inträda i stugan. De kringboende bönderna i Taxinge sågo med ett visst misstroende Hartwigs skonsamhet mot Styke, och gubben fick oftare än vanligt vid kyrkan höra antydningar derom, att han kommit från Villåttinge och sålunda var Villåttingebo. Invånarne från detta grannhärad voro icke särdeles väl anskrifne hos rekarlarne, och Styke fick derför erfara mången förtretlighet. Men han lade sådana förtretligheter föga på sinnet, utan lefde fortfarande för sig sjelf och af sitt fiske, som han gjort i många år.

Icke långt från Taxinge kyrka låg den fordom förmögne, ännu högt ansedde bonden Peder Elfsons gård, försedd med goda hus, bebodd af talrikt husfolk. Peder Elfsons far hade hört till de "allmänneliga frälsismännen", men brukade sällan, liksom sonen, aldrig sin adeliga sköld. Han hade återgått till odalböndernas i dessa tider hårdt beträngda stånd, emedan han tagit till hustru en bondedotter från närmaste by. Peders söner och döttrar uppväxte bland husfolket, utan att ega högre anspråk än fadern. Emellertid voro de båda äldsta sönerna Elof och Eskil raska och frimodiga drängar. Den äldsta dottern, som hette Anna, var likaledes en glad och hurtig piga om sjutton år. Den myndige Peder, ehuru ofta illa ansatt af fogden, var likväl ännu en sjelfständig husbonde i sitt eget hus.

En vacker sommardag 1434 låg gubben Styke i skuggan af sin bergsudde med ökstocken och hade sina fiskebragder ute. Han blef då varse tvänne karlar, som från landsidan närmade sig hans stuga. De voro bönder, det kunde han se på deras klädedrägt, men den ene bar en hornbåge och den andre en yxa på axeln. Sedan gubben Styke öfverlagt några ögonblick med sig sjelf, drog han upp sina metrefvar i båten och grep till årorna. Ett par årtag hade fört honom närmare stranden, så att han kunde noga se hvad karlarne skulle taga sig till, i fall de hade någon

ond afsigt. Gubben hade också en båge i båten, och han makade den så, att den skulle ligga vigt till hands framför hans fötter, om den skulle behöfvas. Ett par pilar lades också bredvid, så att gubben, efter gammal fornsvensk sed, var väl beredd för hvad som helst, som kunde hända.

De båda karlarne blefvo honom snart varse och begåfvo sig till stranden i stället för till stugan.

"Hör hit, gamle Styke," ropade den ene, "kan du säga om herr Hartwig har rest till Stockholm i dag eller om han är hemma på Gripsholm?"

"Ja så," invände Styke, "det är du, Elof Pedersson. Har din far skickat dig att fråga, eller hvarför vill du veta det?"

"Kom du i land, Styke," återtog den unge bonden, "jag har stränga budskap till dig från far."

Styke funderade några ögonblick. Derefter grep han årorna och lade till land. "Då den redlige Peder Elfson vill hafva något besked af mig," sade han, "är jag genast redobogen. Säg mig hvad din far önskar veta, men stig först in i min lilla stuga och håll till godo med en liten välfägnad, sådan en fattig man har att bjuda. Men hvem är mannen med bågen, som du har med dig?"

"Han är en vestmanlänning från vestra Arostrakten," yttrade Elof. "Han kommer öfver sjön och har ställt sin båt vid Enhörna. Jag skulle just gå fars bud till dig, Styke, då jag träffade honom här i skogen. Han följer mig hem till far."

Styke gjorde skyndsamt fast sin ökstock och skakade derefter de båda främmandes händer samt införde dem i den lilla ensliga stugan.

Stykes koja var icke försedd med fönster, ty glas egde icke den fattige, utan genom den med lucka försedda gluggen, eller vindögat, i taket föll den enda dagern ditin. Stugan var likväl icke innantill ett sådant näste som andra fattiga stugor den tiden, ty gubben egde en stor jernbeslagen kista, hvars hörn tittade fram under högen af nät, spön och refvar i en vrå. Men den förnämsta skatten, som gubben

egde, skulle väl ändå anses vara hans dotter. Hon hette Thyra och var sällan synlig utom hus, så att icke Elof, ehuru sockenbo, hade sett henne förr. Hon var en stark, tjuguårig flicka med djupa, mörka ögon, en särdeles mörk hy och ett för svenska ögon något främmande, ehuru icke obehagligt utseende. Hon var sysselsatt med något göromål vid den af gråsten uppförda spiseln och såg bestört upp, då gubben öppnade dörren och inträdde med sitt främmande. Då hon icke kände de båda väpnade karlarne, bleknade hon.

"Tag fram, Thyra," sade gubben, i det han med handen gjorde något tecken, "hvad du kan ha att fägna oss med. Hos en fiskare får man hålla tillgodo med hvad sjön gifver."

Flickan spände ögonen skarpt i hans ansigte med ett frågande uttryck, och fiskaregubben svarade med en nick.

På ett par tallknubbar låg en temligen jemnhuggen bjelke upplagd. Det var husets bänk, och gubben uppmanade de unga bönderna att sätta sig på densamma. Han makade derefter fram ett slags bord, sammanfogadt af grofva bjelkstumpar, på hvilka sedermera yxan hade uthuggit smaklösa, klumpiga sirater. Flickan framsatte en bytta med torkad fisk och en träkanna med dryck.

"Håll till godo med fattigmannens kost!" sade gubben. "Bröd har jag icke haft i mitt hus på mången god dag."

"Hvem har bröd nu för tiden?" yttrade vestmanlänningen, "åtminstone är det särdeles ovanligt hos oss i våra bygder. Der har fogdens folk dragit försorg om att sopa både kornbod och visthus åt oss så att vi få svälta tills den nya skörden blir."

"Ja," medgaf Elof, "så står det nog till hos oss också, det kan du få höra af far."

Vestmanlänningen började spisa den torra fisken med en matlust, som bevisade att han sagt sant om bristen i hans hemort. Elof fästade mera uppmärksamhet på den tigande flickan, som, sedan hon framsatt den torftiga måltiden, satte sig i en vrå och

begynte knyta på ett nät. Emellertid kastade hon en besynnerlig blick ur sina mörka ögon på Elof, och han besvarade den, under det hans kinder småningom antogo en högre färg.

Gubben vände sig då till vestmanlandsbonden med den frågan: "Hur står det till uppe i bergsbygden vid Falun? Det kanske du kan säga, som är derifrån granskapet. Lefver den lille bergsmannen Engelbrecht ännu?"

"Lefver gör han nog," sade bonden; "men svårt är det för honom, som för oss, och än värre. Allt sedan han reste för oss till Köpenhamn till kungen, är fogden alldeles ursinnig på honom. Hade dalkarlarne icke tagit sig för att försvara honom, nog hade Jösse Eriksson längo sedan bragt honom om gods och lif. Men nu får fogden fara varliga, om han vill sjelf komma helskinnad från ting och stämmor. Det står så illa till, att tingsfriden den aktar ingen på."

Styke svarade intet. Men Thyra hade kastat en hastig blick på Elof Pedersson och rodnat. Måltiden fortsattes. Slutligen sade gubben: "Men nu kanske du, Elof, skulle hafva besked åt din far. Han ville ju veta om herr Hartwig hade rest till Stockholm? Kan du säga hvad han menar med det?"

"Han menar," sade Elof, liksom på en gång sansande sig efter en dröm, "han menar att du, fader Styke, nog bäst känner fogden och hans resor och kunde säga oss både ett och annat om honom, efter du varit inne på borgen hos honom. Skulle du derför vilja följa med oss hem, så att farsgubben sjelf finge fråga dig, tror jag han helst skulle se det."

Gubben vexlade en hastig blick med Thyra och svarade:

"Gerna vill jag, om det också vore nu genast, gå till den hederlige Peder Elfson. Fast jag icke är född här i häradet, är jag lika god svensk som någon annan af rekarlarne. Det faller mig sällsamt före, att du sjelf, Elof, kommit hit med budskapet. Din far hade kunnat skicka en af sina drängar. Du kan väl säga mig i förtroende, om här förehafves något, som

kan vara likt med dalkarlarnes företag. Jag frågar så, ty om det gäller, vill jag vara med och tager min båge och mina pilar på ryggen. Jag kan skjuta en sjöfågel genom vingarne, så att det bör väl icke vara omöjligt att träffa en hjelm eller ett bröstharnesk, om man kommer i skotthåll."

"Du är en hedersman, gamle fiskare!" utropade vestmanlänningen, i det han slog honom på axeln. "Jag vet icke hvarför den unge bonden här skall hafva misstroende till dig. Du har också frågat efter vår Engelbrecht. Känner du honom, så är du nog en ärlig svensk också. Tag du dina pilar med, gubbe! Jag för just bud från Engelbrecht till rekarlarne. Han har allmogen från Vestmanland och Dalarne under vapen, och de draga nu till Upsala."

"Godt," sade gubben. "Då må också vi gripa till spjut och båge. Jag är redo. Nog kan jag visa rekarlarne vägen, om de duga till något och några dugtiga karlar ha lust att följa mig."

Elof reste sig upp. "Så är det bäst att vi skynda, fader Styke!" utbrast han, "Eskil, min bror, har gått med budkafle uppåt skogsbygden och kallat allmogen att möta vid Taxinge kyrka. Han lär väl snart vara här och ämnar sig upp till Kärnbo. Då kan han få ro öfver viken med din ökstock."

"Jag skall lägga årorna färdiga åt honom," sade gubben. "Kom, låt oss gå!"

De tre männen reste sig och skakade hvarandras händer.

Elof kastade en blick på Thyra, hvilken såg på dem med dystra och hotfulla blickar. Men hon satt för öfrigt tyst. Vestmanlänningen tog sina vapen, Elof fattade sin yxa. Gubben öppnade dörren. Men i detsamma gick Elof till Thyra för att taga afsked af henne och räcka henne handen. Hon vände sig bort.

"Bry dig icke om flickan," sade den gamle hastigt. "Hon är stum."

"Men jag vill tacka henne ändå!" sade Elof och grep hennes hand. "Tack för hvad du bjudit af godt

hjerta! Guds fred med dig, Thyra, ty jag har hört att du heter så."

Hon skakade på hufvudet med en besynnerlig åtbörd, ryckte sin hand från honom och vände sig mot sin vrå. Elof följde de andra.

Snart hade gubben rustat sin ökstock i ordning och tagit sin båge. "Nu är jag färdig," sade han. "Så snart Eskil kommer, kan han genast sätta öfver."

Elof mumlade för sig sjelf: "Det var en besynnerlig flicka, den stumma. Hon hade så mjuka händer."

De trenne männen begåfvo sig inåt landet.

Det dröjde icke länge innan Thyra tittade ut ur stugan och såg efter dem. I hennes drag målade sig en sällsam sinnesrörelse, och hon tycktes oroligt begrunda något vigtigt beslut.

Då visada sig i skogsbrynet ännu en man, som mötte de trenne bortgående. Det måste varit Eskil. De fyra höllo en kort öfverläggning tillsammans, hvarefter Styke med vestmanlänningen och Eskil fortsatte sin vandring, medan Elof af sin broder mottog budkafveln, en sticka af trä, ett par alnar lång och målad med besynnerliga märken i svart och rödt, och begaf sig tillbaka till stugan.

Så snart Thyra såg detta, skyndade hon ned till ökstocken, sköt med ett kraftigt tag ut den i vattnet och hoppade uti densamma. Då Elof hann ned till stranden, var hon redan ett litet stycke från land och hade årorna ute.

Han stod der förvånad och ropade efter henne: "Thyra, ro hit! Din far har lofvat att jag skulle få begagna ökstocken. Lägg till land igen, Thyra! Hör du icke?"

Men flickan såg blott med en besynnerlig uppsyn på honom, skakade hufvudet och rodde utåt fjärden, liksom hon varit lika döf för hans tilltal som hon var stum.

Då Elof såg att han ropade förgäfves, begaf han sig utåt stranden för att söka en annan farkost.

Emellertid vandrade de trenne bönderna inåt landet till Taxinge. Snart visade sig mellan skogens stammar ett par svedjeland och en odalåker, vid hvilken Peder Elfsons gård reste sina vältimrade gaflar. Men mot den låga takfoten lutade sig en mängd vapen: långa spjut, så nyss tillredda, att barken ännu fläcktals satt qvar på skaften, och klubbor, som det syntes, ännu samma dag tillhuggna af ekgrenar. Bönder, dels med och dels utan vapen, trängdes omkring dörren. Ur det lifliga hvimlet hördes ett sorl, likt en dof fors på afstånd.

Den trenne ankommande skyndade fram till gården.

De flesta bönderna kände sonen i huset, men både fiskaren och vestmanlänningen betraktades med en viss blandning af nyfikenhet och misstroende. Ingen oroade dem likväl, utan man lät dem genom den sorlande massan framtränga till stugans dörr, som stod öppen. Sjelfva stugan, rymlig och fast timrad, var nu uppfyld af folk, hvilkas hufvuden belystes genom vindögat i taket. På en huggkubb hade egaren, den gamle Peder Elfson, uppstigit för att kunna se öfver samlingen och höras, då han talade. Hans öga flög mot dörren och han upptäckte snart sin son och hans följeslagare. Då ropade han: "Gen rum derborta, gode vänner! Nu är Styke här, som jag kan se. Kom fram, kom fram, gamle Styke! Vi ha mycket att fråga dig om."

Nu rörde sig massan af långhåriga hufvuden likt en upprörd sjö, och genom den framgungade de trenne männen till huggkubben. Eskil yttrade några ord till sin far, och denne ropade:

"Mina vänner! Här är en vestmanlänning. Låt oss först höra hvad han har att säga. Stig upp här, danneman, så kunna vi alla höra dig!"

Med dessa ord nedsteg den gamle, medan främlingen intog sin plats på den enkla talarestolen. Utan omsvep började mannen:

"Redelige södermanlänningar och rekarlar! Eder alla helsar jag från vår trofaste dalahöfding och anförare, Engelbrecht Engelbrechtsson. Han har nu med

alla redlige och stridbare män från våra orter dragit ut till att fördrifva de grymme jutar, som konung Erik satt till att förtrycka oss. Om I, redlige män, såsom han och vi intet tvifla, hafven en brinnande håg att klämma de danska fogdarne, så uppmanar han eder att gripa till vapen och mangrant draga till det fogdenästet, som ligger här och heter Gripsholm. Han råder eder att utkora en manhaftig anförare, och der I icke hafven någon, som förstår krig och örligs bruk, vill han sända eder en förfaren och skicklig man. Låten mig få veta det, så skall jag ingalunda försumma att föra bud till honom. Hans kärliga och redliga begäran är att I viljen angripa och förstöra Gripsholm och derefter draga till Stockholm, der han vill möta eder med de män från Uplanden, så att Sveriges rikes hufvudstad må från alla sidor angripas och återtagas. Detta är Engelbrechts helsning.“

Ett högt sorl, jublande och fullt af fruktansvärd stridslust, höjde sig, då vestmanlänningen hoppade ned från sin plats.

“Peder Elfson skall föra oss an!“ ropade en väldig röst.

På en gång höjdes af alla de församlade det höga härropet: “Peder Elfson!“

Sedan ropet något saktat sig, uppsteg Peder Elfson på kubben.

“Tack, mina bröder!“ sade han. “Jag skall, så godt jag förstår, föra eder an, och om I alla manligen bistån mig, skola vi uppsöka den jutska räfven i sin lya och bränna honom inne, såsom man gör med getingar och andra skadliga kryp. Men vi vilja nu först förnimma hvar han uppehåller sig. Derför har jag skickat bud efter gamle Styken till att förhöra honom. Han plägar väl vara underkunnig om herr Hartwig och hans vägar. Kom fram, Styke, och säg oss om dansken har rest till Stockholm i dag.“

Den gamle fiskaren framträdde till anföraren, kastade en forskande blick på den omgifvande folksamlingen och sade:

"Det kan jag säga eder, att ännu är herr Hartwig icke rest, men han ämnar sig åstad i morgon, om vinden är god."

"Men hur kan du veta sådant, Styke?" inföll den sluge bonden.

"Han var inne i min stuga i går," svarade gubben. "Han tog då från mig min bäste båt, förty han ville begagna den till sin Stockholmsresa.

"Men huru skall då Elof komma öfver till Kernbolandet?" invände Eskil.

"Han går väl öfver med min ökstock," sade den gamle.

I detsamma märktes vid dörren en rörelse bland bönderna, skocken lemnade rum för en ankommande, och denne befanns vara Elof sjelf.

"Kom du icke öfver till Kernbo?" frågade fadern helt förundrad.

"Nej!" utropade ynglingen, flämtande af harm och ansträngning efter sin häftiga gång. "Stykes dotter lade ut med ökstocken och rodde till Gripsholm innan jag hann hindra henne. Hon aktade icke det ringaste hvad jag ropade. Ingen ökstock fanns der heller. Nu skall man få se att hon förråder allt för fogden."

"Hvad kan hon veta?" frågade Peder Elfson och fäste en hotande blick på gubben Styke.

"Hon hörde vestmanlänningen tala om Engelbrecht," svarade Elof med ökad förbittring. "Och jag såg att hon och gubben Styke tittade på hvarandra, fast de icke talades vid."

Den gamle fiskaren öfvervann snart sin känsla af bestörtning. "Hon har så mycket mindre hört något, som hon aldrig hör det ringaste," upplyste han. "Den arma flickan är döfstum."

Ett mummel af förundran gick genom bondhopen.

"Men hvad har fogden så ofta att göra hos gubben Styke?" inföll helt hastigt en slug hemmansegare.

"Ja, låt höra, Styke!" återtog Peder Elfson med en myndig ton. "Hvad gör Hartwig hos dig så ofta?"

Fiskaren lät ett bestämdt ögonkast halka omkring de närmast ståendes anletsdrag och svarade derefter med fast stämma: "Han besöker sin dotter, men icke mig."

"Är Thyra icke din dotter?" utbrast Elof med dämpad häftighet.

"Det tyckes mig," sade fiskaren, "som här vore vigtigare ärenden å färde än undersökningar om sådant. Här gäller väl, kan jag förstå, att öfverraska herr Hartwig i sitt bo, innan han hinner förbereda sig till sitt försvar. Och här är verkligen ingen tid att försumma, ty visserligen har han spejare ute, som snart skola underrätta honom om vår sammankomst hos Peder Elfson. Om vi alla tåga till Gripsholm, så tyckes mig borgen kunna inneslutas, och om en budkafle med detsamma skickas norrut, så kunna Villåttingeboarne komma efteråt och ändock vara till väsentlig hjelp."

"Du talar icke illa, gamle fiskare!" invände Peder Elfson. "Det låter som du hade mer än vanliga fiskare i ditt hufvud. Är herr Hartwigs dotter dessutom i din stuga, så synes det mig så sällsamt, att vi sannerligen måste draga vidare. Hvem är du, Styke? Tala sanning, eljest slå vi din gråhåriga skalle i stycken."

Då rätade den gamle fiskaren sin gestalt, hans uppsyn lifvades och han sade med hög värdighet och djupt allvar:

"Stig ned ett ögonblick, Peder Elfson, jag har ett ord att säga till allmogen." Sedan han intagit Peder Elfsons plats återtog han: "Mitt namn är Allgot Månsson, och jag har väl pröfvat så mången dust med Sveriges rikes fiender, särdeles i mina unga år vid Falköping, der vi jagade den tyske konung Albrecht, som man jagar en råhjort, att jag väl må kunna förstå ett och annat af krigssaker. Då konung Erik hade märkt, att jag icke kunnat lida och gynna hans tyska fogdar, har jag dragit mig undan till den

lilla kojan vid Gripsholm. Viljen I veta, hvarför herr Hartwig besökt mig så ofta, så må det eder kunnigt varda, I gode män, att han varit gift med min enda dotter, och att den döfstumma flickan, som bor med mig i det eländiga nästet, är mitt barnbarn. Det är för hennes skull, som den danske fogden har försyn för mig och skonar mig. Eljest vore jag väl för längesedan gripen och förd till Danmark."

Nu uppstod ett vildt skriande och ropande. Bönderna betraktade den gamle med djup vördnad och förundran. En och annan yttrade att Algot Månsson skulle vara anförare.

Men den gamle vinkade med handen, att han ville tala, och sorlet tystnade. "I gode män," yttrade han, "I hafven utvalt den redlige Peder Elfson till eder anförare, och jag vill med eder deltaga i striden och understödja honom med råd och dåd. Men som det är min fulla tro, att tiden icke är att förhala, vill jag allenast uppmana eder och honom att genast gripa verket an. Träd upp igen, Peder Elfson, och tala till folket och säg, hvad du vill att vi skola göra!"

Med dessa ord nedsteg den gamle från talarestolen. Peder Elfson hade flera gånger skiftat färg under Algot Månssons tal, men slutet deraf gjorde honom särdeles belåten. "Eftersom I, gode män, hafven utkorat mig till eder anförare, utnämner jag Algot Månsson att näst mig vara eder höfding. Och nu, gripen till de bästa vapnen I hafven, både spjut och yxor och pilar och klubbor! Och så låtom oss draga glada åstad. Hvarhelst vi träffa en Jute, honom skole vi näpsa, så att han aldrig glömmer oss. Algot Månsson skall säga eder på vägen, huru I skolen falla till fogdeborgen, så att I kommen öfver murarna. Och så snart I ären komne öfver murarna, sparen icke de danske!"

Bönderna uppgåfvo ett högt jubelrop, medan Peder Elfson steg ned, och alla begåfvo sig ut ur stugan.

I oredigt hvimmel rörde sig den sorlande bondhopen på gården. Alla ansigten flammade af en

utomordentlig ifver. De kraftiga armarna grepo vapnen och snart utbredde sig en brusande ström af beväpnade män utåt fältet. De modiga kämparne slöto sig icke i ordnade leder eller efter krigskonstens regler bildade massor, men de utgjorde likväl, genom sitt mod, sin styrka och sin sammanhållighet, en fruktansvärd makt. Midt uti skocken vandrade Peder Elfson och Algot Månsson, förtroligt samtalande med hvarandra.

Gripsholms slott var icke försedt med större besättning, än den som egentligen var ämnad till herr Hartwigs betjening och till handräckning vid kronoutskyldernas indrifning. Bönderna kunde derföre med skäl räkna på att lyckas öfverraska borgen och utan särdeles manspillan på sin sida intaga den.

Emellertid hade herr Hartwig blifvit varnad. Den stumma Thyra, som bortförde gubben Stykes ökstock, lade till vid slottsbryggan. Ett par knektar, som der höllo ett slags utpost, ilade emot henne, för att afvisa henne. "Du får icke lägga till här, flicka!" ropade den ena, i det han sträckte ett spjut emot henne.

Hon gjorde, i det hon sprang upp på bryggan, åtskilliga häftiga tecken med armar och händer. Knektarne skrattade, och tycktes vilja med våld drifva henne tillbaka i båten, då en herregestalt blef synlig på muren just ofvanför porten. Den ifriga flickan blef honom först varse och, under det hon gjorde motstånd mot knektarne, vinkade åt honom. Han ropade då, med skarp och befallande röst åt knektarne, och de veko genast bestörta till sides. Slottsporten öppnades och flickan störtade in.

Hvad flickan hade att meddela borghöfdingen, kunde hans folk icke veta, men de blefvo hastigt satta i verksamhet. Herr Hartwig sprang ned på borggården och utdelade sina befallningar. Utkik sattes på det högsta tornet. Några skutor, som lågo vid stran-

den, utskötos och lades intill bryggan, hvilken man icke kunde nalkas från landsidan.

Då bönderna ändtligen i spridda flockar, ty de hade under vägen icke så noga hållit tillsammans; nalkades genom parken närmast slottet, och hunno på ett pistolskott nära, sågs lågan och röken af en vårdkase höja sig från tornet. Bondehären stannade och de båda anförarne skyndade fram till främsta ledet för att se sig före och taga sina dispositioner. Peder Elfson syntes mest öfverraskad och rådvill. "Säg nu ett god råd," sade han; "fogden har säkert fått hjelp från Stockholm eller väntar han, efter han håller eld uppe i tornet."

"Om han redan fått förstärkning," svarade Algot, "så bekommer det oss illa, att stå här och vänta tills han skjuter på oss, och har han icke fått förstärkningen utan väntar den, så göra vi bäst att förekomma honom. Låt oss derföre genast falla till och gå öfver grafvarna. Låt föra fram stegarna, Peder Elfson! Vill du gripa an från denna sida, så skall jag söka att komma åt bryggan. Ser du huru många skutor der ligga? Om vi kunde föra bort dem!"

Bönderna utbredde sina massor i skogsbrynet, så att slutligen borgen från landsidan var helt och hållet instängd, utan att något fiendtligt derifrån afhördes. Algot hade under tiden samlat några af de raskaste drängarne, bland hvilka Elof och Eskil, och närmade sig stranden der borgmuren just utsköt ett hörn i vattenbrynet. Man kunde se bryggan, och det befanns att borghöfdingens folk var sysselsatt med att bära saker ombord på skutorna.

Hastigt ropade en vakt från muren ofvanför Algots hufvud: "Hvem är det som vågar komma konungens borg för nära? Bort med vapnen, bönder!"

"Hå hå!" utbrast Elof och såg uppåt, "är du herre öfver konungens borg här, efter du talar så? Men vänta skall du få märka huru vi, bönder, kasta bort våra vapen!"

Ynglingen hade spänt sin båge, och vid dessa ord lyftade han den samt sköt en pil emot knekten.

Denne böjde sig undan för skottet och besvarade det med ett spjutkast, hvilket icke träffade Elof utan en annan dräng, som uppgaf ett förfärligt skri.

"Fram med stegarne!" ropade Algot. "Framåt, raska drängar! Ge den juten, så han aldrig glömmer det."

Bönderna uppgåfvo ett krigsrop. Ett besynnerligt knäppande hördes genom hela hären: det var knäppningen af bågarne som spändes. Men då ingen fiende syntes till i gluggarne eller på murarne, och det således icke lönade mödan att afskjuta en pilskur, uppkom en tystnad af väntan och nästan af häpenhet. I detsamma visade sig öfverst på det ena tornet, midt emot den brinnande vårdkasen, en qvinlig gestalt — det var Thyra. Hennes hår var upplöst, och hon såg ut som skulle hon varit helt och hållet förvirrad till sina sinnen. Hon vinkade och gjorde de besynnerligaste åtbörder.

Medan bönderna stirrade på henne, lade skutorna helt hastigt ut från bryggan. En stark vestlig vind blåste, och de aflägsnade sig utan att bry sig om böndernas larm.

Emellertid framfördes några stegar. Algot Månsson lät en flock af de snällaste bågskyttarne stå färdig med pil på sträng, för att genast skjuta så snart någon fiende visade sig på muren, der stegarne blifvit uppstälda. Skyndsamt betäckte några af de bäst beväpnade sina hufvuden med sköldarne och klättrade uppför stegarne. Då ingen visade sig, som gjorde dem motstånd, trängde sig andra efter dem och snart strömmade folket, den ena kämpen efter den andra, uppåt murarne.

Slutligen, just som de stormande med sina yxor höggo i en liten port, som från murens höjd ledde inåt slottet, hördes en dof knall öfver deras hufvuden. En lucka sprang upp och ur densamma hvälfde sig ett tjockt rökmoln, som slingrade sig uppefter väggen.

"Ha, han har tändt eld på slottet!" utropade Algot Månsson. "Han öfverger sin borg! Det är han

som flyr der borta på skutorna! Skicka genast en skur med pilar efter honom, gossar!"

Ett vild skri höjdes af de förbittrade, och en svärm pilar flög hvinande i luften. Men skutorna hade alltför stort försprång. Herr Hartwig och hans folk skrattade endast åt den vanmäktiga harmen.

Äfven från andra sidan af slottet, der Peder Elfson låtit resa stegar och bestiga murarne, möttes de stormande af rök och lågor. De hade snart öfvertygat sig att slottsfogden stuckit borgen i brand innan han lemnade den. Derföre drogo sig bönderna tillbaka och samlade sig rundtomkring för att betrakta den förfärliga branden.

Endast *en* yngling ville icke följa dem. Det var Elof. Han kastade ifrån sig sin båge och grep en yxa, med hvilken han rusade in genom den nyss upphuggna slottsporten i de nedre våningarne, der ännu ingen rök förmärktes.

Det dröjde icke länge innan Thyra försvann från det brinnande tornet. Hade hon med flit blifvit lemnad af den flyende fogeln eller hade hon, utan att kunna göra sig begriplig för hans folk, af dem blifvit undandrifven, medan de bortsläpade allt redbart, som fanns i borgen? Algot Månsson, djupt upprörd af hennes åsyn, kunde icke för sig utreda detta förhållande, om han också haft ledighet att närmare öfverväga det. Han måste se till att hålla ordning på folket, som började blifva oroligt och knota öfver att de icke fått knäcka fogden, enligt hvad de mumlade sinsemellan.

Emellertid tog elden alltmera öfverhand. Den ena gluggen efter den andra utkastade en ström af rök, och eldhvirflar begynte att blanda sig i röken. Då visade sig, omgifna af de fräsande flammorna, på en gång Elof och Thyra på slottsmuren. Huru han funnit henne var obegripligt, men båda störtade fram till ett hörn af muren. Efter dem rusade den vilda branden, och framför dem låg en brant stupa.

"Sätt dit en stege!" ropade Algot Månsson, som varseblef dem, och störtade fram för att hjelpa dem.

De begge bröderna.

(1457.)

Ute på Singöfjärden i Roslagen gjorde ett välbemannadt skepp några djerfva slag för att lovera sig upp till kyrkan. Vinden var nordlig och skeppet stack upp förbi skären, Storkrokan och Nörrör, ända till Medholma, för att derifrån med en vacker manöver kunna gå rakt in i viken vid Singö kyrka och der kasta ankar. Skeppet såg besynnerligt ut. Det var bygdt efter holländsk modell, såsom den tiden de fleste hanseatiska fartyg; men de höga prydnader, som vanligen brukades akterut, voro borta. Bräder, som voro påspikade i stället, utvisade att antingen storm eller fiendtligt anfall hade beröfvat skeppet dessa prydnader. För öfrigt var skeppet försedt med tvenne stycken eller kanoner, så att man icke rätt kunde veta om det var ett örlogs- eller köpmansskepp, ty kanoner voro en i norden ännu icke mycket känd dyrbarhet.

Skeppet hade genast väckt kustboernas uppmärksamhet. Längs utåt Häfveröstranden flögo fiskarnes lätta snipor, och på uddarne visade sig beväpnade bönder. Äfven på Singö blef det larm. Vid kyrkbyn infann sig allmogen från Tranvik försedd med de vapen som i hast kunde öfverkommas. Åtskilliga bågskyttar funnos bland dem, men de flesta voro väpnade med spjut, ljusterjern och yxor. Utan motstånd kunde ingen landstigning verkställas, och under tiden hunno väl qvinnorna och de gamla berga undan det dyrbaraste ur husen.

De begge bröderna.

Prestgården vid Singö kyrka var icke bättre än en bondstuga. I densamma inträdde ett par bönder för att rådgöra med presten, en klosterbroder från Gråmunkeholmen i Stockholm. Då dörren öppnades satt mäster Erlandus och slöjdade på en åra. Han såg upp på sockneboarne, nickade åt dem och lade bort åran. Erlandus var en man i sina bästa år, axelbred och groflemmad, med ett skarpt utmärkt ansigte. Hans stuga innehöll icke många saker som påminde om hans presterliga kall, men desto flera som anstodo en fiskare och jägare. Ett liten krucifix, som var fästadt vid fönsterkarmen, och ett breviarium, som låg der bredvid, voro de enda föremål, som icke hade en verldslig bestämmelse, och äfven sågo dammiga ut. Ett par goda spjut, en ypperlig hornbåge med ett betydligt förråd pilar, ett par yxor, ett par nät och åtskillig fiskredskap befunnos väl hållna i ordning. Bädden, full af spånor efter slöjdarbetet, bestod i en varghud och en rya. I stället för stolar stodo ett par afhuggna timmeränder framför den väldiga spiseln. Ingen qvinnas hand hade ordnat denna bostad, utan på spiselhällen stodo, vårdslöst undanslängda, de få kokkärl, hvari presten sjelf tillagade sin föda.

"Deus vobiscum!" sade Erlandus och gjorde korstecknet emot de inträdande.

"Gud signe eder, vördige broder!" sade den ena bonden; "här är fast stor nöd å färde. En sjöröfvarholk loverar inne på fjärden."

"En sjöröfvare från Gotland?" utbrast Erlandus och hans skarpa ögon blixtrade; "ja, det var förgäfves vi vräkte konung Erik, när han får sitta i ro och plundra oss bäst han vill från Gotland."

"Ja, det skall Gud veta. Hade våran Engelbrecht fått lefva, skulle väl sjöröfvarkungen fått kännas vid en annan dans," yttrade den andre bonden.

"Nå, vi måste vara nöjda med det som är," återtog presten. "Kung Carl skall väl göra slut på den osäkerheten en gång."

"Gud och Sankte Erik må veta när det sker," sade bonden. "Visst är det godt att vi ha en infödd

svensk konung, isynnerhet som vi hörde att kung Christoffer icke alls gjorde sig mån om att befria oss från sjöröfvaren."

"Ja," inföll Erlandus, "han lär ha yttrat, hörde jag sägas, att hans morbror väl behöfde något till sin bergning, efter han sitter på ett skär som Gotland. Men, min kära Jöns, tycker du inte det kunde vara lika så godt att lyda erkebiskopen, som att byta om herrar beständigt. Han är också en infödd man och hafver stor makt och myndighet."

"Hå hå!" afbröt den andra bonden, "jag märker hvart vördig broder Erlandus vill. Men vi tänka som så, vi bönder, att Svea rike har af ålder varit ett konungadöme, men icke ett prestgäll."

"Godt, godt, Ambjörn!" sade presten; "jag har ingenting emot konung Carl Knutson, sedan han blifvit försonad med erkebiskopen. Men vi glömma bort sjöröfvareskeppet. Jag skall taga mitt armborst med, så vilja vi se till hvad som är att göra."

Med dessa ord följdes de alla tre åt till stranden. Erlandus betraktade uppmärksamt det snabba fartyget, som styrde rakt inåt viken. Slutligen yttrade han: "Det är ett af Fetaljebrödernas fartyg, men det har blifvit väldeligen skamfiladt. Det kan icke föra så mycket krigsfolk ombord, att de kunna blifva oss öfvermäktiga." Bönderna ankommo allt flera och flera, och samlade sig omkring presten.

"Hvad skola vi göra, vördig pater?" frågade de.

"Vi vilja möta dem med en skur af pilar, så snart de försöka sätta foten i land," svarade presten. "Ambjörn, tag du alla bågskyttarne med dig och gå igenom småskogen fram till udden der borta. Kommer han så nära att pilarne hinna fram, så låt alla skyttarne haka upp och gif honom en skarp helsning i förbifarten. Sedan drag dig försigtigt inåt viken igen allt som han vågar sig fram. Jag vill afbida honom här med alla spjutkarlarne, och hvar han landstiger skole vi passa på och köra honom tillbaka. Du, Jöns, tag dem med som hafva yxor och gå till kyrkbyn; säg åt qvinfolken, att de föra allt det bästa som fins

i hvarje gård, till kyrkan, och hugg några stockar så att vi väl kunna bomma till dörrarne, ifall vi dit måste draga oss tillbaka och icke kunna behålla öfverhand här på stranden."

Bönderna lydde genast den förståndige anföraren, som qvarstannade med några armstarka karlar på en liten backe, hvarifrån utsigten var öppen öfver vattnet.

Efter en stunds uppmärksamt betraktande sade Erlandus: "Den seglaren har varit här förr. Han seglar så säkert och oförskräckt här inne i skären, att han måste vara väl hemmastadd. Eller har han uppsnappat någon lots ifrån oss?"

"Åh," inföll en bonde, "hade han en af våra lotsar ombord, skulle han visst längesedan ha blifvit narrad på grund. Men det vill jag säga, att aldrig har detta eller ett sådant skepp någonsin förr plöjt Singöfjärden."

Vid styret på den främmande seglaren stod en ljushårig, väderbiten man, som säkert icke ännu uppnått sina tretio år; det var befälhafvaren sjelf. Med uppmärksam snabbhet åtlyddes hvarje hans befallning af manskapet, som väl var alldeles främmande på detta svåra och för detsamma obekanta farvatten, men med fullkomligt förtroende öfverlemnade sig åt hans skicklighet och kännedom om belägenheten. Han visste också hvar segelleden gick, så att han kunde stryka helt nära blindskär och grund, utan att likväl stöta på dem. Just midt framför Singö kyrka bergade han hastigt seglen och lät ankaret gå. Med en ledig rörelse svängde fartyget upp emot vinden, stannade sin fart och drog sig derefter tillbaka för att, såsom sjömännen kalla det, rida för ankaret. En slup sattes ut; sedan den blifvit bemannad, styrdes mot kyrkbyn. Men i samma ögonblick den skulle passera en udde, hördes ett eget brakande, väl bekant för den tidens krigsmän; det var ljudet af bågar som spändes. Knappt hade manskapet tid att vända slupens högresta bog emot land, för att erbjuda den minsta skottaflan åt

sina fiender och sjelf vara mest skyddad, förrän det smällde i skogen och ett hvinande i luften tillkännagaf att en pilskur ankom. Hela fören blef späckad med pilar och några af manskapet sårades. Främlingarne uppgåfvo ett härskri för att öfverrösta sina sårade, och slupen ilade utom skotthåll.

Befälhafvaren reste sig upprätt och ropade på ren svenska: "Skjut icke, jag är ju svensk och kommer ej i någon fiendtlig afsigt. Låt mig ensam komma i land och tala med eder. Jag har vänner och slägtingar här på orten, som väl skola känna igen mig." En långt tystnad följde, hvarunder det förmärktes mycken rörelse bakom träden. Slutligen visade sig en beväpnad bonde ytterst på udden och ropade med väldig stämma: "Så lägg till här då, och kom du i land, så vilja vi föra dig till vår prest, broder Erlandus!"

Så snart slupen lagt till, steg befälhafvaren i land, och utan fruktan begaf han sig inåt småskogen, medan hans roddare hvilade på årorna.

Bönderna förde främlingen fram till kyrkan, der Erlandus, som blifvit underrättad om tilldragelsen, väntade honom. Så snart han fick se presten skyndade han emot honom med öppna armar och ropade: "Känner du igen mig, Erlandus? Jag känner igen dig!"

Den förvånade presten betraktade honom ett ögonblick med bestörtning och utropade derefter: "Det är du, broder Lauritz, min egen broder. Hvar i Herrans namn kommer du ifrån? Har du blifvit en sjöröfvare, eller hvad vill du med ett örlogsfartyg i våra farvatten?"

"Det är mitt eget skepp," svarade han. "Jag har sjelf vunnit det, och ehuru jag fört konung Eriks flagga och kämpat mången strid för honom, har jag nu beslutit att stryka den svarta flaggan och erbjuda min tjenst åt konung Carl. Det är derföre som jag ville besöka fädernebygden och förnimma huru det hafver sig med hans regemente."

"Du är välkommen," sade brodern. "Här är mycken oro å färde, men allt skall gå väl, hoppas vi alla.

Låt ditt folk gå i land. Vi vilja emottaga dem såsom bröder och emellertid vill jag för dig berätta förhållandena.“

Sedan Erlandus derefter språkat med sina sockneboar, och förklarat saken för dem, följdes de båda bröderna åt till stranden, der de gingo ombord på slupen och derefter till skeppet.

I en liten hytt öfverst på det högresta akterkastellet satte sig de båda ned. Vinbägare framsattes och samtalet begynte. “Säg mig ärligt och uppriktigt, broder,“ yttrade sjöröfvaren, “hvad har jag att vänta, om jag antager konung Carls tjenst?“

“Det är svårt att veta,“ svarade brodern. “Emellan konungen och de höga herrarna råder icke något godt förtroende. Konungen har ett parti, som han benådar med stora förläningar och höga embeten. Ett annat parti talar emot honom, och vill att folket skall vara fritt som det fordom varit och senast då vår Engelbrecht frälste oss från det utländska öfverväldet. Huru partierna än strida, måste allmogen sitta emellan. Stockholms borgerskap visade väl sin tillgifvenhet för Carl då han och konung Christoffer gjorde sitt intåg. Du skall veta, broder, de voro tvenne olika män. Kung Christoffer hade icke mycket utseende, som kan gälla inför denna verlden, men vår Carl syntes vara, såsom han ock är, skapad att regera och att bära kronan. Christoffer sade också derföre till honom under intåget: ‘Gå du ett par steg efter, ty annars tror folket att du är konungen, men icke jag.‘ Borgerskapet har alltid hållit Carls parti; men han betungar det nu med dryga skatter och mycken rusttjenst, så att han sjelf tror dem vara missnöjda, och har derför icke samma förtroende som förr till de goda borgarne. Men jag vet allt för väl, att den tid kommer, då han behöfver borgarne. I förtroende kan jag säga dig, att erkebiskop Jöns Bengtsson icke hyser någon vänskap för konungen. Flera andra af biskoparna hafva också yttrat sitt missnöje. Den ädle biskop Thomas i Strengnäs har skrifvit allvarsamma och skarpa sanningar till honom. ‘Gör så i dag,‘ skrifver han,

'att du kan med heder svara för det i morgon, och så i år, att du kan svara för det åt året.' Kung Carl har alltför många lycksökare omkring sig, som kalla sig hans vänner och förtrogna, medan de endast snappa efter hvarje brödstycke, som kan åtkommas. Om man vill säga honom sanningen, så stänga de der blodsugarne ut den, som söker honom. De förstå så väl att ljuga för honom, att han tror allt står väl till i landet; och om folket knotar öfver en elak fogde, strax skrika de lismarena, att det gäller kungen sjelf och att det är uppror i landet. Så gick det med både dalkarlarne och vermländingarne. Arvid Svan jagade dem hem tillbaka då de kommo till Örebro. Det falska riksdrotset afrådde på samma sätt kungen att säga ett godt ord åt dalkarlarne, och föregaf att de ville mörda honom. Men kung Carl talte icke desto mindre sjelf med dem, och då blef allting godt igen."

"Jag finner sålunda," sade sjöröfvaren, "att konung Carls förnämsta behof är att få veta sanningen. Såsom en oförskräckt sjöman skall jag säga honom den, och vill han då antaga min tjenst, så skall jag med glädje låta den gamla svenska flaggan blåsa från spelet. Men du måste lofva mig en sak, broder Erlandus: vi vilja följas åt till Stockholm och du skall framställa mitt ärende för konungen."

"För en sådan resa," invände Erlandus, "erfordras erkebiskopens tillstånd. För öfrigt skulle det icke vara utan sin nytta att jag följde dig. Jag har så länge tjent vid Gråmunkeklostret i Stockholm, att jag väl känner vägarna och hela staden."

"Välan," inföll den andre. "Jag vill lägga mitt skepp här, och endast medtaga ett par trogna tjenare. Derefter reser jag med dig landvägen till Upsala. Jag vill också se erkebiskopen och höra hans tankar. Vi följas derefter åt till Stockholm."

"Ditt förslag är godt," sade presten, "och vi vilja utföra det så snart som möjligt."

"Ännu i afton," yttrade brodern, "skall jag hala skeppet intill klippan på norra udden. Derefter vill

jag tala vid bönderna och styra till, att ingen oenighet uppkommer mellan dem och mitt folk."

"Jag vill tala med bönderna," återtog Erlandus. "Hala du skeppet, som du sagt, och kom derefter i land till mitt hus. Du kan ligga der öfver natten, så resa vi i morgon bittida."

De båda bröderna omfamnade hvarandra. Presten gick i land med jullen, och Lauritz lät yfta ankaret och verkstälde skeppets inhalning.

På den sköna slätten vid Fyrisån höjde sig Upsala domkyrkas många och praktfulla torn öfver de smärre, enskilda boningarne. Icke blott de tvenne tornen, som ännu finnas sedan sista branden, utan ett det vackraste midt på kyrkans höga tak, och en hel krans af mindre torn, ett för hvarje pelare utomkring kyrkan, gåfvo henne en karakter af rikare storhet, än hon numera har. Dessutom stod icke då det nuvarande slottet på sin höjd, beherrskande staden. Domkyrkan var den herrskande byggnaden.

Erlandus och Lauritz, ridande på tvenne bondhästar, nalkades staden. De sågo då ute på slätten stora hopar af beväpnad allmoge, som lägrat sig på gräset i Kungsängen och framtagit sina matsäckar. Erlandus yttrade mindre förundran häröfver än Lauritz. "Jag förstår hvad som är på färde," yttrade presten; "kungen behöfver hjelp af erkebiskopen; men han har icke varit så sinnad emot kyrkan, att erkebiskopen har skäl att hjelpa honom. Vi få väl höra huru krigsfolket kommer att användas."

"Hvad jag kan säga på förhand," inföll Lauritz, "det är att detta folket ser icke mycket krigsmanslikt ut. Hvarken hjelmar eller harnesk förstå de hålla blanka. Ett tjog goda riddare tyckes mig skulle kunna jaga ett par hundra sådana öfver diken och gärdesgårdar."

"Säg icke så!" afbröt Erlandus; "det är svenska bönder du ser. De flesta af dem hafva lärt under

Engelbrecht huru man handterar utländska krigshöfdingar.“

Ridten fortsattes in genom tullporten, der vakten gaf rum för presten och hans följeslagare. Erlandus begaf sig till ett litet Franciskanerkloster på Svartbäcksgatan. Bröderna af hans egen orden emottogo honom väl och anvisade en liten cell åt honom och hans broder. Men Erlandus bad den senare dröja qvar i cellen, medan han sjelf gick in till priorn.

Lauritz blef tankfull och till och med bekymrad öfver hvad han sett och hört. Han hade af sin broder förnummit huru mycket man hade lyckats vända folkets sinnen ifrån konungen. De fogdar, som skulle styra landsorterna, förstodo föga folkets behof och lynne, och då de sjelfrådiga bönderna klagade öfver tunga skatter, blefvo de afsnästa med hån eller våldsamhet. Dertill låg en utländsk regent i försåt och längtade endast efter tillfälle, att då de inhemska oroligheterna nått sin höjd, bemäktiga sig hela riket. Konung Carl hade väl också blifvit krönt till konung i Norge, men att han derifrån ingen hjelp hade att vänta, var allmänt bekant. Lauritz stod emellertid fast vid sitt beslut, att söka framtränga ända till kungen sjelf och säga honom sina tankar samt kämpa för honom.

Det dröjde icke länge innan Erlandus återkom till cellen. “Följ mig, min broder,“ sade han, “du skall blifva vittne till ett sällsamt uppträde. Vi träffa erkebiskopen i sjelfva domkyrkan.“

De inträdde i den majestätiska helgedomen. Redan första blicken inåt det djupa koret längst borta i kyrkan var högtidlig. Orgeltoner brusade igenom de höga hvalfven; skyar af rökverk sväfvade som lätta dimmor omkring alla de rikt förgylda helgonbilderna, som stodo vid hvarje pelare, och de fromma helgondragen, rena och milda, som de voro, enligt medeltidens konstsmak, framblickade betydelsefulla ur de ljusblå rökhvirflarna. Längst borta vid högaltaret syntes en samling af praktfullt klädda riddare och ädlingar på den ena sidan och prester i messdrägt på den andra. De båda bröderna framträdde längs stora gången och nalkades till

trappan, som leder upp till koret. Då framskred ur sakristian en procession. Främst gingo några adliga väpnare, unga gossar af de förnämsta familjer i mångfärgade drägter. De buro på ett hyende en glänsande hjelm. Efter dem gingo ett par hofmän, som buro ett glimmande silfverharnesk på ett annat hyende. Derefter tvenne riddare i full rustning, bärande ett svärd. Nu följde en rad af korgossar med rökelsekar. Erkebiskopens domesticus bar den guldsmidda kräklan. Slutligen visade sig erkebiskopen sjelf i full ornat, med den höga guldglimmande tiaren på sin panna. Jöns Bengtsson Oxenstjerna var en myndig och djuptänkande man. Sjelfva hans yttre bar stämpeln af den djupa kraft, som kokade inom honom. Ur mörka, djupt liggande ögon, framblänkte en blick, egnad att genomtränga dens innersta, som vågade möta densamma. Han var just nu i sin mognade ålders mannakraft, nära fyratio år gammal, och hela hans ståtliga gestalt, isynnerhet hvarje rörelse på ögonbrynen och hvarje åtbörd af händerna, röjde att der bodde mäktiga lidelser inom hans slutna bröst, ehuru han i sina yngre år, då han studerade i Italien och vann lärdomsgrader vid dervarande universitet, lärde att böja lidelserna under de högre åsigterna af sitt stånds värdighet och makt.

Efter den höge prelaten följde ett ansenligt tåg af domherrar, andliga fäder och riddare.

Då erkebiskopen gick förbi Erlandus, slog han upp sitt allvarsamma öga och kände genast igen honom. En knappt märkbar böjning på hufvudet, en vink af ögonbrynet helsade Erlandus, och denne fann snarare af en instinktlik sympati, än af ett yttre tecken, att han var välkommen. Lauritz stod full af förundran och betagen af en förut okänd vördnad.

När processionen framkommit till altaret, knäböjde presterna och riddarne stannade utanför altarranden. Orgeln tystnade och fyra af de knäböjande gossarne i koret uppstämde en hymn. Då den var slutad, vinkade erkebiskopen och aftog sin tiar samt nedlade den på altarbordet, framför det dyrbara silfver-

skrin, som inneslöt Erik den heliges ben. Ett par prester afklädde derefter den purpurröda kåpan och löste silfverbältet från messkjortan, som i detsamma nedföll till hans fötter, så att hela gestalten syntes i en ridderlig drägt.

Då höjde sig erkebiskopens väldiga stämma och sade: "Här uppå Herrans altare, inför Svea rikes skyddspatrons, konung Eriks heliga stoft, nedlägger jag min presterliga skrud, och svär att icke återtaga densamma, förrän lag och rätt åter blifva rådande i landet. Jag skall med all andlig och lekamlig makt uppträda emot konung Carl Knutson, intill dess han sig omvänder och bättrar. Dess hjelpe mig Gud och heliga Guds moder samt allas vår skyddsherre, sankte Erik konung."

Med dessa ord nedsteg erkebiskopen från altaret och stälde sig midt i koret. Hofmännen framträdde då och beklädde hans bröst med det glänsande silfverpansaret. Vapensvennerna framburo hjelmen och han satte den sjelf på sitt hufvud. Riddarne omgjordade honom med svärdet och han blottade dess skarpa klinga. I detsamma skenet af klingan, som en blixt, flög omkring domkyrkan, sade erkebiskopen: "Slån an på kyrkoporten min krigsförklaring emot den konung, som icke håller sina undersåter och framför allt kyrkan den ed han svurit. Till vapen, svenske män! Vi vilja hålla dom öfver honom."

Ett stort fullskrifvet pergament frambars af tvenne munkar och fastspikades på domkyrkodörren. Under det hammarslagen dånade i kyrkan, skred erkebiskopen med kraftfulla rörelser i sin ridderliga rustning till sakristian. I förbigående sade han till den bugande Erlandus: "Kom genast hem till min gård!" — "Följ mig, broder," sade Erlandus till sin följeslagare, och båda skyndade ut, medan en mängd röster, ackompagnerade af orgelmusiken, uppstämde ett högt jublande: "Gloria in exelsis Deo!"

———

De båda bröderna inträdde i en stuga på erkebiskopsgården. Den stolte Jöns Bengtsson hade ännu icke afklädt sig hela sin rustning utan stod der som en sträng riddare lutad emot bordet, på hvilket han ställdt hjelmen. "Välkommen, Erlandus!" började han, "det är mig kärt att se dig här, ty jag behöfver goda underrättelser från Roslagen, huruvida vi kunna räkna på allmogen derstädes. Jag vet, att de icke äro lika sinnade med Fjerdhundraboerne, som redan hafva gripit till vapen för vår sak. Jag har skrifvit till den helige fadern i Rom om aflat för alla dem, som vilja strida för vår allena saliggörande kyrka. Äfvenledes har jag begärt bannlysning på alla kyrkans uppenbara fiender, sådana som denne inkräktare, som låter kalla sig konung och hvilken jag hafver förklarat öppet krig, samt alla hans anhängare. I kraft af min makt och myndighet förklarar jag också alla de vilseförda, som erkänt och hyllat hans välde, fria och lediga från denna sin tro- och huldhetsed. Säg mig derför nu, Erlandus, hvad tror du att bönderna i Roslagen skulle göra."

"Högvördigaste fader," sade Erlandus, i det han djupt bugade sig, "visserligen skola bönderna lyssna till ers högvördighets ord och befallningar, men jag föreställer mig att det icke sker utan tvekan, ty konung Carl har många vänner. Särdeles är allmogen vid kusterna böjd för honom, emedan han krigar emot konung Erik och hans sjöröfvare på Gotland. Bönderna vilja hafva en infödd svensk konung, och må han gerna styra skarpt och allvarsamt, allenast han gifver skäl för sig och far fram med rätt och rättvisa. Emellertid må eders högvördighet vara försäkrad att allmogen i min socken skall resa sig, så snart jag tillsäger dem."

"Det är åtminstone väl, min kära Erlandus," yttrade erkebiskopen, "att jag har dig deruppe att räkna på. Jag förmodar att Carl söker resa en här i Roslagen för att angripa mig. Men jag tänker icke sofva bort mina fördelar. Jag tågar härifrån till Vesterås, och snart skola rikets slott befinna sig i mina händer.

Men hvad är det för en man som du för med dig, min käre Erlandus?“

“Det är min broder, Lauritz, som en lång tid varit konung Eriks tjenare och fört hans skepp, men numera känner sig dragen af kärleken till sin hembygd, och kommer att strida för sitt fäderneslaud i stället för att plundra dess kustboer.“

Erkebiskopen betraktade med en skarp blick den frimodige sjömannen, som med lugn, öppen uppsyn och korslagda armar såg honom tillbaka i ögonen. “Jaså, herr Lauritz,“ sade han: “vi kunna då glädja oss att på vår sida hafva en skicklig sjöhöfding. Jag litar på eder för eder broders skull. Det faller mig in att just begagna detta tillfälle. Du, Erlandus, sök förmå skärkarlarna att utrusta så många skutor och båtar som möjligt. Herr Lauritz skall anföra dem och segla till Stockholm der vill jag möta eder.“

“Så är icke min mening,“ sade sjömannen oförskräckt. “Jag märker att här [illegible] ett uppror å färde, och jag har hitkommit för att bistå den manlige konung Carl, men icke för att kämpa emot honom.“

Erkebiskopen såg bestört ut och kastade derefter en ljungande blick på Erlandus. “Hvad vill detta säga, Erlandus?“ sade han; “är du en förrädare, eller hvarför har du hitfört denne man?“

“Högvördigaste fader,“ inföll Erlandus, “jag har hitfört min broder som är en oförskräckt och kunnig krigare till sjös, på det att eders högvördighet med sin högre vishet skulle verka på hans sinne och förmå honom att förena sig med oss.“

“Jag har icke tid till långa samtal,“ sade erkebiskopen. “Du känner vår sak lika väl som jag, och har du framställt den förgäfves, så äro väl också mina ord förspilda på mannen. Emellertid är det godt att han nu är i vårt våld. Han skall sättas i rummet innanför borgstugan och väl bevakas, till dess jag får tid att tala vid honom.“

“Ha!“ sade sjömannen. “Jag hade bordt vänta ett sådant svek. Men att min broder sjelf skulle deltaga i förräderiet, det är dock för hårdt.“

"Tyst," sade erkebiskopen, då Erlandus ville tala. "Jag vill inga invändningar höra. Lyden och gån!" Han ringde i detsamma på en klocka och flere väpnare instörtade. "Denne man skall bevakas," befalde han och vände alla de närvarande ryggen.

Den knotande sjömannen bortfördes genast, och Erlandus lemnade med bestörtning rummet, för att se hvart man förde hans broder.

I Franciskanerklostret vid Svartbäcksgatan tillrustade broder Erlandus sin hemfärd, så snart det led till skymningen. Han sadlade både sin och sin broders häst och gick in till priorn för att taga afsked. Den gamle Canutus Walmoensis, priorn, betraktade med uppmärksamhet Erlandus' dystra uppsyn. "Du är icke rätt nöjd, broder Erlandus," sade han; "du återvänder icke med lättadt och vederqvickt hjerta till din hjord. Öppna ditt hjerta för mig. Jag har faderlig ömhet för dig, du vet det, min käre broder."

"Kan jag vara annat än bedröfvad, vördige fader Canutus?" suckade Erlandus. "Vår högvördigaste herre, erkebiskopen, har kastat min broder i fängelse. Min stackars Lauritz kom hit i förlitande på min ära och tro. Han måste tro mig om brodersvek."

"Jag vill besöka honom och upplysa honom i morgon," sade priorn. "Res lyckligt och var trygg, broder Erlandus!"

"Jag tackar eder af hjertat," svarade Erlandus, tryckte den gamles hand och gick.

I stället för att taga vägen åt Kungsängen, vände Erlandus sina hästar öfver den så kallade Dombron, som vid domkyrkan är bygd öfver Fyrisån. Vid erkebiskopsgården blef han varse en korgosse, åt hvilken han öfverlemnade hästarne att hålla, medan han sjelf gick in på den väl bevakade gården. Erkebiskopen hade redan tågat ut till sina trupper. Men riddaren Görgen Wierstein, Jöns Bengtssons trognaste man, hade sig befälet anförtrott öfver den på gården qvarlemnade

vakten. Denne kände Erlandus mycket väl. Med frimodig uppsyn nalkades presten honom derföre och sade att han önskade tala med den fångne främlingen. Utan tvekan biföll riddaren hans begäran och lät honom träda in i fängelset.

Då Erlandus inträdde, reste sig Lauritz upp ifrån den bänk der han sutit. Så snart dörren blifvit stängd och de båda bröderna blifvit ensamme sade Erlandus: "Du skall vara fri innan morgondagen, broder. Det är icke min vilja, ehuru det är mitt fel att du blifvit fängslad. Min pligt bjuder mig att lyda min höge förman. Jag måste söka att bemäktiga mig ditt skepp, och reser derefter till Singö för att beväpna allmogen. Men jag reser på en omväg. I Edbo prestgård dröjer jag åtminstone en dag, för att derifrån samla folket och föra det med mig. När du blir fri så res samma väg som vi kommo hit. Du skall då hinna före mig till ditt skepp. Gå genast till segels, så är du åter din egen herre på hafvet. Jag lemnar din häst i den lilla stugan vid Kungsängstullen."

Lauritz teg och räckte sin broder handen.

"Här lemnar jag dig alla de penningar jag eger," fortfor Erlandus, "och derjemte ett kort men starkt svärd, som kan komma dig till nytta." Vid dessa ord framtog presten under sin kåpa svärdet och penningpungen.

"Jag tackar dig, broder," sade Lauritz; "jag visste väl att du åter skulle hjelpa mig fri, derför har jag icke varit bekymrad öfver min olycka. Dina penningar kan jag behöfva på vägen men under roten af den tall, vid hvilken vi först omfamnade hvarandra vid min landstigning, skall du finna dem igen. Vi träffas om en dag lyckligare tider uppgå för vårt fädernesland."

"Farväl då, broder," sade Erlandus i det han störtade till sin broders bröst.

Med tårar i ögonen skiljdes de båda. Erlandus tryckte Görgens hand till afsked, återtog sina hästar af korgossen, red tillbaka öfver Dombron och lemnade staden.

Det var nära midnatt då riddar Görgen, sedan han enligt loflig tysk sed, flitigt anlitat en stor kanna med lübskt öl, kom att tänka på fången. Görgens själ hade blifvit munter och han behöfde någon att språka med. Han tog sin kanna med sig i den ena och en lampa i den andra handen och trädde så in till fången.

Det dröjde länge innan han kom tillbaka. Men då lemnade han lampan inne i fångrummet och gick hastigt öfver gården ut på gatan.

Men som han dröjde alltför länge borta, beslöt en af vakterna att se efter lampan i fångrummet. Till sin stora bestörtning fann han i stället för fången riddar Görgen sjelf afklädd och bunden. Det var alltså tydligt att Lauritz i herr Görgens kläder kommit på flykten.

Det var tidigt en morgon, då Lauritz återkom till Singö. Det vackra skeppet låg stilla för sitt ankare. En slup låg invid stranden och dess besättning emottog just af några bönder lifsmedel, så att allt utvisade att freden ingalunda var bruten emellan bönderna och Lauritz' folk. På sin uttröttade häst skyndade han dit. Utan att låta märka sig, emottog han böndernas förråd och betalte det hederligt, hvarefter han afskedade dem. Han hade derefter något att ensam syssla vid en tall, men återvände snart till sin slup och gick ombord på skeppet, der han helsades med jubelrop af sina sjömän.

Med en egen känsla af frihet och glädje satte Lauritz foten på sitt eget däck. Hans öga flög ifrån topparna, utefter hvarje lina, hvarje tåg, hvarje tross, med välbehag. Allt var i godt skick och bättre än då han lemnade det. Tiden hade blifvit väl använd medan fartyget låg för ankar i Singöfjärden.

"Upp med ankaret, mina gossar!" ropade den glade sjöhöfdingen, i det han äfven kastade en blick

omkring för att se efter vinden. "Vi måste kryssa oss ut, men komma vi väl om udden, så gå vi fritt."

Under den vanliga, föga välljudande sången, som är sjömän egen, sattes spelet i gång och ankaret blef snart uppvindadt under bogen. Det ena seglet efter det andra utvecklade sig för den lätta vinden. Skeppet begynte röra sig och hade knappt framskridit några famnar förrän det redan lydde rodret. Men i detsamma som skeppets hvita segel glänste utåt fjärden, blef det en liflig rörelse på stranden. Båtar skötos ut ur vikarna, och från Edbo kyrka hördes på långt håll klämtningar. Allmogen var sålunda i rörelse. Vid Singö samlade sig bönderna förundrade och orolige omkring kyrkan. Ingen begrep hvarför skeppet på en gång gick till segels. Då anlände hastigt broder Erlandus sjelf, som landstigit på den södra udden af ön.

Han emottogs med stormande glädjerop.

"Mina vänner," började han, "jag har erkebiskopens befallning att kalla eder till vapen. Vi vilja taga denna konung Eriks utskickade. Jag vill anföra eder, min pligt blir mig denna gång tung, ty sjöröfvarhöfdingen är min egen broder. Men jag ämnar icke svika den trohet jag är skyldig högvördigste fadern och vill derför angripa honom med allt kraft. Ett beder jag dock, mina bröder, att I skonen hans lif om det är möjligt. Men emellertid, till vapen!"

Bönderna upphofvo ett väldigt rop. Inom kort glänste deras spjutspetsar i solskenet, pilarna skramlade mot deras skuldror och yxorna svängdes af kraftiga armar.

När Singöboerne, anförda af Erlandus, väl lagt ut på fjärden på vederbörligt afstånd från sjöröfvareskeppet, mötte dem båtarne från Edbolandet. Fruktansvärd var sålunda den styrka som befann sig ute. Åtminstone två tusen tappra bönder voro under vapen. Vinden hade länge varit östlig och det såg sålunda mörkt ut, huruvida sjöröfvaren skulle lyckas att kryssa sig ut genom skären.

Böndernas båtar förenade sig i allt större mängd. Bågskyttarne spände redan sina hakar och gjorde sig

färdiga, att öfverhölja sjöröfvareskeppets däck med ett pilregn. Högst vid flaggspelet af sitt fartyg stod den reslige sjöröfvaren och öfverság den öppna hafsviken, som skulle blifva stridsfältet. Han tänkte på den i hans läge säkra utvägen att segla öfver båtarna, men de voro så många att han, om han också lyckades att segla öfver några, skulle få så mycket svårare att reda sig med de öfriga. Han beslöt emellertid att försvara sig så länge som möjligt. Men en egen känsla af på en gång aktning och medlidande, broderlig kärlek och modig beslutsamhet, igenkände han snart sin broder i en af båtarne. Det syntes att han förde befälet, ty på hans vink rörde sig de många båtarna och fördelade sig i olika skaror. En fördelning drog sig mot södra udden af Singö, för att stänga sjöröfvaren från detta utlopp till hafvet. Faran blef så mycket större, som den ostliga vinden stillnade och skeppets fart alltmera aftog.

Erlandus hade, med omtanka och uppmärksamhet värdig en öfvad sjöbefälhafvare, följt alla vindens kastningar och träffat sina dispositioner. Det var äfven hos honom en egen känsla, att sålunda kriga mot sin egen broder; han önskade inom sig att brodern skulle undkomma, men han ville icke underlåta något, som kunde bidraga att göra hans seger svår och sålunda ärofull. Det var visserligen ett allvarsamt spel, en lek på hvilken menniskors lif och frihet berodde, men de båda som ledde spelet, styrdes icke af hat och fiendskap. Troligen hade Erlandus velat släppa brodern om han lyckats fånga honom, och detsamma hade väl Lauritz gjort om han blifvit segrare.

Men en oväntad händelse afbröt brödratvisten. Den afdelning båtar som Erlandus afsändt till södra udden, återvände hastigt derifrån med ett uttryck af förskräckelse. "Komma der flera fiender bortom ön?" frågade Erlandus häpen, men de flyende bönderna svarade intet.

Alla blickar riktades nu mot udden, dit sjöröfvareskeppet nalkades, ehuru långsamt. Framför udden

visade sig i detsamma tvenne bågformiga vattenstrålar, lik en vattenkonst. Ett frustande hördes, liksom om en ofantlig jätte ur sina gigantiska lungor uppgifvit några djupa suckar. Då visade sig också en hög, svart fiskrygg, lik en rörlig klippa bakom vattenstrålarna. Alla bönderna, fulla af bestörtning, ropade att det var ett hafsvidunder och Erlandus förmådde icke styra dem. De ilade undan till stränderna.

Sjöröfvaren, som icke var ovan vid åsynen af en hvalfisk, nalkades emellertid utan fruktan utloppet. Hvalfisken hade strandat, och som Lauritz kände att en klippa låg emellan segelleden och det stora djupet, styrde han oförskräckt nära förbi detsamma. Just som han gick fri för udden, nära sin sista lof, sprutade hvalfisken en vattenstråle öfver däcket. Men Lauritz höjde sig på relingen och slungade till afsked sitt spjut, i stället för på de svenska bönderna, på den frustande hvalfisken; det var ett väldigt kast. När det tunga spjutet som en harpun flög ur mannens hand, tryckte det sin spets djupt i hvalfiskens nacke. Skaftet darrade medan hvalfisken skakade sig, och en blodström färgade vattnet omkring honom. Då han sprutade sina vattenstrålar voro de också blandade med blod. Derjemte gjorde han ett häftigt bemödande att rycka sig lös från grundet, men slog i detsamma sin väldiga stjert emot en klippa, så att skummet stänkte himmelshögt och sjelfva djuret uppkastades ännu högre emot stranden.

Nu kastade också vinden sig på vestlig och då flög röfvarskeppet, räddadt, utåt hafvet. Lauritz sprang upp på akterspegelns högsta sirater och svängde hatten öfver hufvudet, till afsked åt sin broder och sitt fädernesland. Inom kort hade hans segel försvunnit under horizonten, och hela den tillämnade brödratvisten uppgått i rök.

Men det stora hafsvidundret låg kämpande med döden, qvar på grundet. Erlandus, som var den förståndigaste på stället, öfvertalade snart några af bönderna att ro närmare. Då vaknade modet hos skär-

gårdskarlarne. De fullbordade hvalens död me[illegible] kast och yxhugg.

Ännu förvaras i Edbo kyrka skelettet efter de[illegible] dödade hvalfisken, och sjelfva den gamla rimkrönikan har förvarat minnet af hans strandning i Edboviken genom några verser:

"Tha kom ok j Rodhen en stoor Hvalfisk,
Thet siger iak allom för vist,
Thet var i Sverige itt stoort Under,
Bönder huggo honum allan sunder." *)

---

*) Anm. Hist. Händelsen med hvalfisken tilldrog sig senare än erkebiskopens resning.

visa
li

Nunnan på Lurö.

(1528.)

Midt i Venern, emellan Leckö och Vermlandsnäs, ligger en skogbeväxt ö, som kallas Lurön, bekant för det forna klostret, som der var anlagt i den ensliga och ödsliga sjön. Der flög då sällan en fiskares sege förbi, och ännu hade aldrig den smala rökkolonn från ett ångfartyg förlorat sig bland Lurös skogstop Sjelfva klostret var en liten träbyggnad, gömd vik. Det behöfde inga andra murar än de vattenytan, inga andra galler än afståndet från trakter. Några fattiga nunnor, som ett par g året förseddes med proviant från Leckö, ti sin tid i fasta och böner, och sysselsatte dyrbara broderier, på hvilkas förfärdigan niskors lefnadsdagar blifvit offrade, oc voro bestämda att pryda ett altare i en biskops kapell eller en messande biktfaders skuldror.

En skarp vestan krusade vågorna på Dalbosjön, Venerns vestra del, och kring klipporna vid Lurö höjde sig hvita kullar af skum och fradga. Nunnornas högtidliga *miserere* öfverröstades af suset i skogstopparna och af jernflöjelns gnissling på det låga klostertaket. De skriande sjöfoglarna svingade sig kring strandens klyftor och sänkte sig stundom, liksom förbittrade mot en skummande våg, för att slå dess fräsande kam med sina djerfva vingar. Då visade sig också i sydvest en seglare. Det var en af Skarabiskopens skutor, igenkänlig för sin prydliga byggnadsart och sin höga mast. Nu var likväl det höga

Nunnan på Lurö.

Nunnan på Lurö.

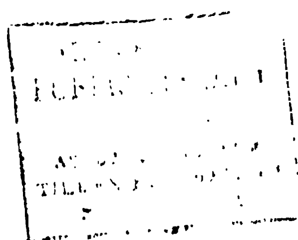
(1528.)

Midt i Venern, emellan Leckö och Vermlandsnäs, ligger en skogbeväxt ö, som kallas Lurön, bekant för det forna klostret, som der var anlagt i den ensliga och ödsliga sjön. Der flög då sällan en fiskares segel förbi, och ännu hade aldrig den smala rökkolonnen från ett ångfartyg förlorat sig bland Lurös skogstoppar. Sjelfva klostret var en liten träbyggnad, gömd i en vik. Det behöfde inga andra murar än den vida vattenytan, inga andra galler än afståndet från bebodda trakter. Några fattiga nunnor, som ett par gånger om året förseddes med proviant från Leckö, tillbragte der sin tid i fasta och böner, och sysselsatte sig med dessa dyrbara broderier, på hvilkas förfärdigande flera menniskors lefnadsdagar blifvit offrade, och som voro bestämda att pryda ett altare i en biskops kapell eller en messande biktfaders skuldror.

En skarp vestan krusade vågorna på Dalbosjön, Venerns vestra del, och kring klipporna vid Lurö höjde sig hvita kullar af skum och fradga. Nunnornas högtidliga *miserere* öfverröstades af suset i skogstopparna och af jernflöjelns gnissling på det låga klostertaket. De skriande sjöfoglarna svingade sig kring strandens klyftor och sänkte sig stundom, liksom förbittrade mot en skummande våg, för att slå dess fräsande kam med sina djerfva vingar. Då visade sig också i sydvest en seglare. Det var en af Skarabiskopens skutor, igenkänlig för sin prydliga byggnadsart och sin höga mast. Nu var likväl det höga

Nunnan på Lurö.

seglet refvadt, och hon hade uppsatt ett litet focksegel för att kunna lyda styret. Ehuru stormen rasade, nalkades skutan likväl med säker fart den lilla klosterviken.

Abbedissan, den gamla fru Ingrid Puke, kastade en blick ut genom fönstret och varseblef först den kommande seglaren. Knappt lät hon jungfrurna sluta sin sång, innan hon utbrast: "Heliga Guds moder! Hvad är nu å färde? Biskopsskutan är ute i detta Herrans väder. Det är ju icke en månad sedan vi erhöllo våra förråder, och de räcka väl till hösten. Systrar, vår bönestund är slutad! Låtom oss gå ut på udden och se hvad Herren gör med den stackars seglaren. Vi vilja derefter åter gå in och uppstämma ett *de profundis* för deras fattiga själar!"

Som en bäfvande fårskock slöto sig de fromma jungfrurna omkring sin gamla föreståndarska. De svepte sina ylleklä̈der fastare omkring sig, slöjorna knötos säkrare och hela det svart-och-hvita sällskapet begaf sig ut. Liksom en flock af svalor tränger sig tillsammans på ett strandrör, så höllo sig de bäfvande systrarne tillsammans vid en klippa och stirrade utåt den brusande sjön. Snart blef likväl deras fruktan förmildrad, då skutan sköt in i viken och i lä bakom en skogsdunge vände upp emot vinden. Farten stannades och ankaret föll. Då skyndade genast nunnorna tillbaka till sin boning, der de, gömda af småskogen vid stranden, inträdde genom en liten bakdörr.

De uppstämde nu ett *ave Maria*, men hade icke hunnit mera än hälften af denna sång, förrän ett rakadt hufvud visade sig vid fönstret. Bredvid detta hufvud syntes snart ett annat, prydt af en fruntimmersmössa af silke. Vid åsynen af det senare hufvudet voro de fromma systrarna nära att allesammans förlora tonen. Sången bragtes likväl lyckligt till ända och munken inträdde i bönerummet, der nunnorna befunno sig.

"*Pax vobiscum!*" begynte munken. "Gud vare edert skygd och eder styrka i dessa bedröfliga tider,

mina älskade systrar! Huru befinnen I eder här i denna bedröfliga ensamhet?“

“Guds frid vare med eder, gode fader Esbernus!“ svarade abbedissan. “I lekamlig måtto fattas oss intet, och hvad de bedröfliga tiderna angår, hafva vi vändt vår håg ifrån hela denna verldens, så att de icke komma oss vid.“

“Min älskeliga syster!“ återtog Esbernus, “den bedröfliga tiden har likväl samlat bekymmer och sorg öfver alla kyrkans medlemmar. I hören veta, min syster, att den nye konungen, som vi trodde skulle blifva en fader och beskyddare för Kristi kyrka, har i stället blifvit vår argaste fiende. Den helige biskop Brask har, likasom sjelfva erkebiskopen, måst rymma riket. Konung Gustaf tänker upphäfva alla kloster, säges det. Men hit, till denna ensliga vrå, skall hans makt icke räcka, innan hans konungastol redan fallit öfverända.“

“*Sanctissima Maria, ora pro nobis!*“ utropade nunnorna och korsade sig andäktigt.

“Men jag måste skynda, mina systrar!“ fortfor munken. “Jag skyndar med denna vind till Aranäs, der jag har vigtiga ärender för vår biskop att uträtta. Han förmår icke länge att kämpa emot strömmen. Men vi vilja dock icke vika för den onde fienden. Jag kommer nu att i eder vård, fromma systrar, öfverlemna en ung jungfru, ett verldens barn, som jag beder eder uppfostra i bön och vako, samt bevara såsom en helgedom. Hon får af ingen, utom eder, vara sedd. Jag lägger det på edra samveten. Äfven när vår skuta nästa gång anländer med lifsmedel, måste denna jungfru innestängas, ty det kunde på skutan finnas en främling, som icke bör se henne. Här skall hon vara död och begrafven för hela den öfriga verlden.“

Munken gick till dörren. “Träd in, jungfru Cecilia!“ sade han. “I skolen i dessa fromma systrars sällskap finna frid och gudelig förnöjelse, om I mot dem bevisen eder lydig och välvillig. Denna fromma

moder, fru Ingrid, skall hafva vård och uppsigt öfver eder!"

Nu inträdde en ung, skön qvinna med lätta steg i bönrummet. Hon såg på nunnorna med en blick, full af mildhet, men tillika värdighet, som utmärkte ett högt stånd. Med ett eget uttryck af undergifvenhet nalkades hon den gamla abbedissan, fattade hennes hand och kysste den. "Vördiga fru moder!" sade hon, "jag har blifvit hitförd emot min vilja; men jag anhåller om eder ynnest och välvilja, och försäkrar att jag gerna skall underkasta mig edra befallningar, efter jag är lemnad i edert våld."

"Visen alltid ett sådant ödmjukt sinne, jungfru Cecilia," yttrade munken, "så skolen I på sistone vinna ära! Herren vare med eder, älskade systrar! Jag har denna gången icke tillfälle att afhöra eder bikt. Men jag skall snart ånyo besöka eder! Vården och bevaken noga denna unga jungfru! *Pax vobiscum!*"

Samtliga nunnorna föllo på knä, och den främmande jungfrun följde deras exempel. Munken läste välsignelsen öfver dem och gick.

Abbedissan befalde nunnorna att ånyo uppstämma ett *ave*. Under den heliga sången sågs genom fönstret huru skutan loverade ut ur viken, lyckligt gick om udden och derefter, med stormens vingar, flög österut.

Sent på hösten hade Venern börjat lägga sig. Hela Kinneviken var betäckt med is. Med ett eget klingande ljud stötte, på den öfriga vida vattenytan, isflingor tillsammans. En kall men svag vestlig vind rörde sakta det gråa, isiga vattnet, som småningom begynte betäcka sig med en knottrig is-yta. Från det lilla klostret på Lurö betraktade nunnorna det vinterliga naturskådespelet.

Plötsligt blefvo de varse ett rörligt föremål ute på Venern. Det var en vålnad, som hastigt nalkades. En af nunnorna påstod att det var en grå häst, som

skenade. En annan, att det var en af gråbröderna, som farit vilse. Den tredje, att det var vargakungen eller en jättevarg, som anses för att vara fjellvargarnas höfding. Den gamla abbedissan blef slutligen så ängslig, att hon befalde, det en högtidlig bönestund skulle hållas.

Den unga jungfru Cecilia hade också med uppmärksamhet betraktat undret, men hon teg. En hastig rodnad, som hon skickligt dolde bakom sitt dok, bemärktes icke af de öfriga.

När bönen blifvit slutad, begåfvo sig nunnorna ånyo till fönstret för att se ut. Nu befanns det, att det var en fiskare, som lade till vid udden med en farkost som befann sig i högst uselt skick. I stället för mast, stod en åra upprest i båten och en gammal vargskinnspels tjente till segel. Den snipiga båten dref, med vindens tillhjelp, genom de tunna is-skållorna, under det fiskaren styrde med den andra åran. Det var förbjudit att lägga till vid Lurö; men att fiskaren nu, såsom stadd i rätter lifsnöd, var ursäktad, det kunde ingen billig menniska förneka.

Emellertid blef gamla fru Ingrid icke litet bekymrad. Här var icke gerna någon möjlighet att bereda främlingen herberge, men att drifva honom bort igen skulle också varit alltför kärlekslöst. Hon beslöt att visa sig hård, så mycket som möjligt. Samtliga nunnorna erhöllo befallning att draga sig in i klostersalen, medan abbedissan sjelf gick ut att förhöra främlingen. Men hon hade icke väl hunnit ut, innan fiskaren stod vid klosterporten.

"Hvem är du, som vågar lägga till här?" frågade abbedissan med hotande uppsyn.

"Stränga fru moder!" svarade fiskaren och bugade sig ända till marken, "haf förbarmande med en fattig fiskare, som både är uthungrad och förfrusen. För heliga Guds moders skull, gif mig någon föda och låt mig få uppvärma mina stelfrusna lemmar. Min båt har blifvit sönderslagen mot klipporna derborta vid udden."

"Huru kan du begära sådant af oss, fattiga klostersystrar."

Fiskaren knäppte händerna tillsammans och såg på abbedissan med ögon så blå och talte med läppar så bedjande, att endast ett stenhjerta skulle kunnat motstå hans böner. Abbedissan besinnade sig icke länge, innan hon lät honom stiga in i salen för att värma sig, men hon befalde nunnorna att begifva sig till sina celler.

Ehuru ogerna, måste de lyda. Endast en af de tjenande systrarna erhöll befallning att framsätta förfriskningar. Den stackars fiskaren tycktes småningom återhemta sig vid den milda behandling han erfor..

Fru Ingrid tillsade honom derefter, att söka laga sin båt så fort som möjligt och att afsegla ännu samma dag.

"Jag vill vara uppriktig," tillade hon, "du ser alltför ung och blåögd ut, för att få dröja här."

Fiskaren bugade sig hastigt och kysste fållen af abbedissans dok, för att dölja ett lätt leende som smög sig öfver hans läppar.

"Stränga fru moder!" begynte han, "förunna mig att med något arbete få godtgöra eder godhet; men tillåt mig att få förblifva här tilldess sjön helt och hållet lagt sig och isen bär, ty förr kan ingen dödlig komma hit eller hädan.

"Det kunde dröja länge, "inföll abbedissan, "men jag kan likväl icke förmå mig att förskjuta dig; fast inne i klostret kan du icke få tillbringa natten."

"Jag är van att slita ondt!" svarade fiskaren; "finge jag allenast bygga mig en riskoja bort på udden, så skulle jag finna mig lycklig! Blott jag finge vistas i eder heliga närvaro, skulle jag gerna fördraga den hårda vintern!"

"Vi skola tänka på den saken!" yttrade abbedissan; "blir ingen annan råd, så måste vi väl herbergera dig här. Det faller mig in, att du kunde få ligga i en skrubb, som vi ha invid köket. Men kom ihåg, unge man, att den barmhertighet, som vi visa dig, är förenad med ett förtroende som du icke bör svika. Är du lika redlig som du synes vara nödstäld, så vore det syndigt och kärlekslöst att drifva dig bort;

men vet, att om vi öppna vårt fromma hus för nöden, så nedkalla vi förbannelse öfver den otacksamme, som missbrukar vår godhet."

Abbedissan hade talat dessa ord med en skarp och genomträngande stämma, och derunder fäst sina ögon så hotande på fiskaren, att han syntes helt bestört.

"Stränga fru moder!" stammade fiskaren, "hur kan ni tro...?"

"Min son," återtog abbedissan, "Gud, som är de värnlösas beskydd och ransakar hjertan och njurar, vake öfver ditt hjerta och döme dess uppsåt! Se om din båt och sök ställa den i ordning; sedan kan du komma tillbaka hit, så vilja vi herbergera dig. Gå med frid! Du, tjenande syster Margreta! Ring åter till bön, så skola vi anbefalla oss i Herrans hand."

Lurö kloster var ett af de minsta. Hela byggnaden var endast, såsom man kan se af ruinerna, nitton steg lång och åtta steg bred. Efter längden var klostret indeladt i tre rum. En liten förstuga ledde till mellanrummet, som utgjorde nunnornas matsal. Rummet till venster var bönsalen. Rummet som låg till höger var deladt i två små kamrar, af hvilka den ena utgjorde köket, den andra, abbedissans kammare. Öfvervåningen var indelad i små celler, der nunnorna hade sina sofrum; trappan dit var anlagd i matsalen. I sjelfva verket voro de fromma systrarna sålunda trångbodda, och Erik den Helige, som anlade klostret år 1160, hade icke mycket sörjt för deras beqvämlighet.

Den unge fiskaren blef anvisad att bereda sig sin bädd så godt han kunde i bönsalen, till hvilken abbedissan noga tillstängde dörren innan hon nedkallade nunnorna till aftonbönen i mellanrummet. Han svepte sig in i vargskinnspelsen, som han medfört, och nedkastade sig på golfvet. Han hade icke länge legat, öfverlemnad åt sina tankar och oroad af abbedissans allvarsamma tilltal, förrän han hörde klosterklockans ljud och förnam nunnornas steg då de kommo utför

trappan. Han reste sig på armbågen och lyssnade. Snart började den fromma kören en katolsk messa. De heliga tonerna genomträngde ynglingens bröst med en känsla af underbar andakt. Han bemödade sig att bland de sammanstämmande rösterna urskilja *hennes*, för hvars skull han vågat sitt lif och begifvit sig hit; men han förmådde icke igenkänna någon viss stämma: det var som om de alla sammansmält till en.

"O Gud!" suckade han för sig sjelf, "skulle hon kanske icke vara här? Men den listige pater Esbernus förde henne ombord på biskopsskutan, det hörde jag vid Leckö. Men jag måste se de fromma nunnorna, jag måste se om *hon* är här, äfven om den stränga abbedissan skulle bannlysa mig."

Han lutade sig ned, och sången tystnade. Nunnorna hördes åter stiga uppför trappan.

I det ynglingen sålunda befann sig ensam, uppstego besynnerliga aningar för hans hjerta; det blef honom så hemskt till sinnes. Han kände att hans afsigt varit ond, att nämligen ur det fridlysta klostrets hägn bortröfva en varelse, som var honom det käraste på jorden, och hans samvete förskräckte honom. Han var nästan färdig att tacka Försynen, för det han icke hört den älskade rösten, hvars ljud kunnat förmå hans ångerfulla hjerta att vackla. Men i detsamma hörde han åter abbedissans röst, och de ord hon yttrade, flögo såsom en storm igenom hans bröst och bortryckte på en gång alla hans fromma föresatser.

"Kom ned, Cecilia!" sade abbedissan, "vi vilja gå till sängs."

"Skall jag bära in lampan, moder Ingrid?" frågade en ung flickas röst.

Ynglingen störtade upp. Han lyssnade med den ifrigaste uppmärksamhet, för att höra mera af den älskade rösten. Men han hörde endast dörren läsas till abbedissans rum. Derefter blef det tyst, och under hela natten hördes intet annat ljud, än stormens gny kring klostrets murar och det egna dånet från sjön.

Venern hade beklädt sig med sitt ispansar. Vintern tilltog så, att isen snart troddes kunna bära. Den arma fiskaren, som blifvit herbergerad af nunnorna, kastade bekymrade blickar utåt sjön, då han för hvarje morgon hämtade vatten till klostret ur den dervid belägna munkekällan, som ännu finnes qvar, uthuggen i berget lik en bakugn, men öppen på båda sidor så att en person kan krypa igenom den och öfver källådran.

. Under sin väntan gjorde sig fiskaren med sin knif, som han bergat, båge och pilar, och företog sig att söka villebråd på Lurö. Den gamla abbedissan bemötte honom med mycken godhet, men bevakade sina nunnor med den yttersta stränghet. Han fick aldrig se Cecilia, ehuru han hvarje afton hörde hennes röst, då hon följde abbedissan i hennes kammare.

Det blef jul, och ännu hade icke den fromma fru Ingrid haft hjerta att drifva ut den stackars fiskaren. Vintern var alldeles förfärlig, så att han också otvifvelaktigt skulle frusit till döds, om han försökt den långa vandringen öfver isen.

Julen firades med högtidlighet i det ödsliga klostret. Fiskaren hade blifvit tillsagd att hemta granris till bönsalen, der altaret och väggarna beklädddes med grönt. En mängd vaxljus uppsattes på alla sidor af salen. Julnatten hade fiskaren måst tillbringa i köket, men han tröstade sig med abbedissans löfte, att få bevista gudstjensten och julottan. Då, hoppades han, skulle han få tillfälle att skåda omkring sig och igenkänna Cecilias gestalt.

Då det ringde tredje gången i klosterklockan, hade han fått tillåtelse att gå till bönsalen, der han skulle knäböja vid dörren. Med klappande hjerta och full af oro hörde han den genomträngande klangen och tog de få stegen, som förde till det heliga rummet. Han kastade sig genast på knä och nedböjde hufvudet, ty det skarpa skenet från vaxljusen bländade honom. Då höjde sig nunnornas lofsång, långsamt, högtidligt, försmältande. Ynglingens hjerta genomträngdes af en djup känsla. Hade ljusskenet förut förbländat hans ögon, så förmörkades de nu af tårar. Men under sån-

gen sansade han sig, borttorkade tårarna och upplyfte sakta hufvudet, för att se sig omkring. Abbedissans ögon mötte hans med ett uttryck af mildt allvar. Alla de öfriga knäböjande nunnorna voro vända emot altaret, så att han icke kunde se någons ansigte.

Gudstjensten afbröts hastigt af bjellrors klang som hördes utanföre. Samtliga nunnorna flögo upp med bestörtning och vände sig mot dörren. Fiskaren reste sig också.

"Sixten! Det är du! Min aning har icke bedragit mig!" ropade högljudt den sköna Cecilia, och innan någon af de häpna nunnorna hunnit hindra det, störtade hon sig till den unge fiskarens bröst.

"Helige Guds moder, fräls oss!" ropade samtliga nunnorna.

"Kom, låt oss fly tillsammans!" hviskade flickan. "Jag vill hellre förgås med dig ute på sjön, än dröja här längre. O, jag visste det väl, Sixten, du skulle söka upp mig!"

"Bort!" ropade abbedissan. "Bort ifrån honom, Cecilia! Och du, falske yngling, bäfva för det straff som väntar dig! Du har vanhelgat vårt rena kloster! Lemna denna flicka på ögonblicket! Hon tillhör icke mera verlden, hon skall blifva himmelens brud!"

I samma ögonblick uppstöttes klosterdörren och en pelsklädd gestalt, blek som döden, instörtade. "Pater Esbernus!" ropade abbedissan, "ni kommer, som ni vore skickad af himmelen."

"*Miserere, domine!*" skrek munken och höll igen dörren efter sig. *O sancte Erice, sanctissima virgo Maria! Orate pro nobis!*"

Nu hördes ett ohyggligt krafsande på dörren, i det bjellrornas häftiga och afbrutna skakningar röjde att hästen var i vild rörelse.

"Hvad är på färde? Hjelp, heliga Guds moder! Hjelp!" utbröto nunnorna.

"Har ni blifvit förföljd af vargar, fader Esbernus?" sade fiskaren och skyndade att äfven fatta i dörren, för att hjelpa munken att äfven lägga på en stadig hake, som befann sig innanföre.

"Den stackars brunte!" suckade munken; "helige Antonius, förbarma dig öfver honom!"

"Han är väl nu sliten i stycken!" yttrade fiskaren och drog sig tillbaka från dörren.

"Hvad vill detta säga?" utbrast Esbernus, sedan han hunnit något sansa sig. "Hvad är det för en främling? Hvad vill den uggle-ungen i edert dufvenäste, systrar? Aha, det är ni, herr Sixten! Hur har ni funnit vägen hit? Hur har ni kunnat emottaga honom, syster Ingrid?"

"Jag vill berätta eder alltsammans," svarade abbedissan; men hennes berättelse afbröst af ett ohyggligt tjut och ett förnyadt krafsande på dörren.

Esbernus gick att efterse haken, sköt före så många reglar han kunde och undersökte derefter fönstergluggarna. Han öfvertygade sig snart, att det icke var möjligt för rofdjuren att intränga. "Låt oss gå i bönsalen," sade han, "der vill jag undersöka saken!"

"Godt!" sade Sixten med stolt uppsyn, "men vi skulle kanske bäst uppgöra saken med hvarandra, fader Esbernus, på tu man hand."

Munken betraktade honom med ögonen fulla af misstroende, men slutligen sade han: "Välan! Det må så ske! Men först vill jag höra eder berättelse, fru Ingrid! Dröjen här, I öfrige! Den tjutande vakten lär väl hindra er att fly!"

Medan abbedissan och biktfadern gingo in i bönsalen, skockade sig de öfriga nunnorna i ett hörn af rummet. Cecilia stälde sig bredvid Sixten och de hviskade med hvarandra. Hastigt upptog Sixten sin båge och sina pilar, som lågo i en vrå, och de båda älskande tycktes hafva fattat sitt beslut.

Esbernus trädde ut. Då han såg ynglingen beväpnad, blef han bestört, men hemtade sig snart och sade: "Ni har hittills, såsom jag hörer, uppfört er fromt och stilla i klostret, ehuru ni på ett falskt sätt insmygt er der, herr Sixten. Eder skall intet ondt vederfaras, om ni fredligt lemnar denna helgedom."

"Jag skall göra det, fader Esbernus," yttrade ynglingen; "men denna min brud skall följa mig. Jag kallar och bjuder eder, att inför konungen sjelf stå till svars för edert uppförande mot jungfru Cecilia, och eder list emot mig!"

"Herr Sixten Sparre!" svarade munken, "jag vet väl att vår nye konung är afvog emot kyrkans tjenare och isynnerhet emot oss, klosterfolk. Men jag skall möta eder, och jag vädjar till den helige fadren i Rom!"

"Välan!" återtog Sparre, "jag vill ännu dröja här några dagar, tills odjuren hinna aflägsna sig och vädret blifver skapligt. Cecilia skall, såsom hittills, vara i fru abbedissans vård och rum; men ni, fader Esbernus, skall sofva med mig här i bönsalen. Min båge skall vara min hufvudgärd. Jag vet att jag är den starkaste här, och jag skall begagna mig af min makt."

Redan var nyåret förbi. Esbernus och Sixten hade hållit långa samtal med hvarandra; men den senare försummade intet ögonblick att bevaka sin omgifning. Hvarje morgon fordrade han att få se och tala vid Cecilia, för att öfvertyga sig, att hon blef så behandlad, som han väntade. Tiden, sålunda tillbragt dels med den lärde munken, dels med den älskade flickan, förflöt ganska lätt. Han hade tillsagt Cecilia att rusta sig för en lång färd. Sjelf förfärdigade han en kälke för färden.

Det blef ändtligen en vacker dag. Inga moln syntes vid horizonten, och vintersolens strålar glittrade på det oöfverskådliga, snöbetäckta isfältet. "I dag vilja vi försöka!" yttrade Sixten. "Har du mod, Cecilia?"

"Min moder blef en vinter skickad på en öppen skuta till Danzig," sade jungfrun; "jag har af henne lärt att icke vara ömtålig. Jag är färdig, Sixten."

Abbedissan framträdde. "Jag är här den svagaste, och måste medgifva hvad jag icke kan hindra. Fader

Esbernus är dessutom närvarande, och då han tillåter eder att resa, måste jag tiga. Jag önskar eder intet ondt, herr Sixten, för edert bedrägeri; men jag har mest medlidande med denna unga jungfru, som ni kanske leder vilse och förer i förderfvet, icke blott i andelig måtto, utan i timlig, ute på den villande sjön. Cecilia, mitt barn! du är af kungligt blod, din morfader har burit Sveriges krona. Konung Carl Knutsons dotterdotter! Kronans glans är förbleknad inom din slägt," sade hon.

"Fru moder!" svarade flickan med en värdighet och stolthet, som gåfvo ett himmelskt uttryck åt hennes ljufva drag; "jag har lärt att ringa akta den höghet, som består i guldets glans, i maktens anspråk, mot den värdighet, som man bär i sin egen själ. Med lugnt förtroende följer jag min ädle brudgum, om äfven vår vandring förer oss till dödens möte, och jag vet, att vi båda med rena hjertan och samveten skola träda fram inför vår konung på jorden, så framt vi icke dessförinnan framträda inför den allrahögste. Farväl, fru moder! Faren väl, fromma systrar! Gud vare hos eder! Tänken icke ondt om mig och innesluten mig i edra böner."

"Lefven väl," yttrade Sixten; "bedjen äfven för mig! Skänk oss eder välsignelse, fader Esbernus!" Både han och Cecilia knäböjde.

"I hafven lofvat, att icke uttyda allt till det värsta inför konungen," yttrade Esbernus; "kommen ihåg, att jag endast hafver lydt min biskops, den högvördige fadren Sunnanväders befallningar. *Deus vobiscum.*"

De båda unga lemnade klostret. Cecilia satte sig på kälken och Sixten sköt sin älskade utåt viken. Så snart de väl kommit ut från drifvorna vid stranden och befunno sig på den jemna ytan, togo de riktningen söderut, i hopp att innan aftonen hinna landet vid Kållandsö.

Och snabbt ilade de framåt. När det lilla klostret och sjelfva ön redan lågo som dimmor bakom dem, och framför dem i ännu mera dimmigt fjerran, udden af Kållandsö, der tornen af Leckö icke ens kunde

urskiljas märkte Sixten, att himmelen mulnat och att den korta vinterdagen derjemte nått sin afton. Icke utan en rysning betänkte Sixten sin belägenhet. Men Cecilia, som helt och hållet anförtrott sig åt hans skicklighet och omtänksamhet, vände emellanåt sitt ansigte tillbaka mot honom, och då strålade ur hennes hulda ögon en hel morgon af ljus och tröst i hans bekymrade själ. Han smålog då vänligt emot henne.

Solen gick ned bortom Dalbosjön, der ingen strand kunde upptäckas af ögat. Kölden ökades emot aftonen. Emellanåt rullade, såsom ofta händer, en dof åska utåt isen, då den här och der sprack af kylan. På en gång brast framför de begge älskande, med en förfärlig knall en så kallad råk, en ofantlig springa. Att komma öfver den var omöjligt, således måste Sixten besluta att kringå den. Han styrde kosan åt vester, men det skedde med tungt hjerta, ty han visste att en sådan råk ofta kan vara hela milen lång.

Mörker vardt öfverallt. Ingen stjerna förmådde sända en stråle genom de täta molnen. Ett sakta men allt tätare snöfall begynte. Slutligen kunde Sixten icke ens se handen framför sig. Han måste hvarje ögonblick frukta att komma ned i någon råk, och derför stannade han till slut. Hans eljest så modiga hjerta betogs af ångest, då han stannade. Den förut så glada Cecilia blef äfven stum då mörkret inbrutit. Sixten ämnade sätta sig vid hennes fötter för att afvakta dagen, då han hastigt hörde ett tjut långt, långt bort i Dalbosjön. Men både han och flickan kände alltför väl det ohyggliga ljudet, för att icke förstå sin fara. Här fanns ingen annat utväg än att skynda.

Hastigt uppgaf Sixten ett glädjerop, ty framför dem glänste ett eldsken, som icke kunde vara längre borta än på sin höjd en half mil. "Vi skola snart hinna i land!" utbrast han.

"Guds moder vare lofvad!" utropade flickan.

I detsamma uppflammade ett nytt ljus bredvid det förra. De röda eldskenen sågo hemska ut, som ett par ofantliga, glödande vilddjursögon på omätligt afstånd; men likväl ilade de båda älskande dit. De båda eldslågorna blefvo stundom bortskymda af något föremål, som rördes förbi dem; men Sixten bemödade sig att icke förlora riktningen.

När de kommo närmare sade han: "Vår räddning är nära, min Cecilia! Det är en fora med kolbönder, som far från Vermland till Vestgötaslätten. Bönderna veta väl vägen; vi skola följa dem åt. Låt oss tacka alla helgon, som låtit oss finna dem. De hafva sitt nattläger på isen och fortsätta sin resa i morgon bittida."

Bönderna höllo god vakt. Så snart de båda älskande nalkades uppgafs ett varningsrop. Ur de höga kolskrindorna reste sig det ena lurfviga hufvudet efter det andra. Några bönder, beväpnade med yxor och spakar, kommo emot de främmande. Sixten underrättade dem att han var vilsekommen och bad att få följa dem, hvilket de efter någon rådplägning biföllo.

Karavanen, som drog genom is öknen, bestod af omkring femtio lass. Hästarne voro frånspända för att betas. Omkring eldarne som voro uppgjorda på sjelfva snön, hade några bönder lägrat sig, medan de öfriga lågo i sina skrindor. Då Sixten sköt kälken intill en eld märkte han vid skenet från densamma att ett par frusna tårar sutto i Cecilias ögonhår.

Sixten satte sig ned på isen vid Cecilias fötter och upplyftade till henne en öm blick. Hon förblef sittande på kälken och drog blott sakta hans hufvud intill sig så att det blef lutadt mot hennes knä. Ingendera talade något.

Morgonen grydde och bönderna lagade sig i ordning att fortsätta resan. De båda unga hade somnat och förblefvo orörliga i sin ställning. Slutligen ville en bonde väcka dem. Men då befunnos de båda för alltid insomnade.

De bestörta bönderna samlade sig omkring den sorgliga gruppen. En och annan torkade en tår ur sitt

öga. En öfverläggning hölls, hvad man skulle göra med liken. Ingen ville taga dem på sitt lass, och att lemna dem qvar såsom ett rof för vargarne, ansågo bönderna äfven för okristligt. Till slut föreslog en gammal bonde att begrafva dem under isen. Hans förslag vann bifall.

Snart var en fyrkantig vak upphuggen och den tjocka ishällen upplyftad. Bönderna nedlade de båda liken i öppningen och lade ishällen öfver dem.

Öfver den unge ädlingens och hans sköna bruds graf hafva många segel sedermera sväfvat. Sjelfva klostret på Lurö förstördes på konung Gustaf den förstes befallning.

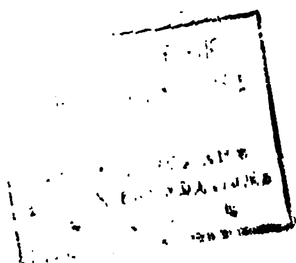
Nils Eskilsson.

I Stockholm lefde år 1533 en förmögen köpman af tysk härkomst och som stod i stor nåd hos konung Gustaf den förste. Han dref en för sin tid betydlig handel på Finland och hade vanligen leveranser af smör och rökt kött till konungens hofhållning. Visst brukade konungen sjelf granska hans räkenskaper och afpruta betydligt på det pris som köpmannen satte på varorna, äfvensom han ofta måste emottaga koppar eller Osmunds-jern eller andra varor i utbyte för de levererade; men att han icke förlorade på handeln, kunde man finna af hans alltmera tilltagande välmåga.

"Gamble Tydich", så kallades köpmannen, hade en dotter, som icke blott genom sina prydnader, utan genom sina behag var utmärkt bland "stadens unga pigor" (den tiden fick endast en adelsmans dotter heta "jungfru"). Hon hade tvenne friare, den ena en lybeckisk, den andra en svensk skeppare. Lybeckaren, en vild men förmögen karl, hette Gytterback, och det sades om honom att han varit sjöröfvare. Men fadren gynnade honom för landsmansskapets skull. Svensken, som förde en af konungens skutor, var en ung och rask, men fattig yngling. Han hade i hemlighet vunnit flickans hjerta, men de unga, som icke visste huru de skulle vinna fadrens samtycke, måste öfverlemna sin lycka åt hoppet på den ovissa framtiden. Gytterback, som hade ett litet snabbt fartyg, fick en gång, då han tog afsked af fadren, hans löfte om flickans hand om han komme med god lycka tillbaka från Lybeck. Den bedröfvade Nils Elskilsson fick konungens befallning att hemta en last från Åbo.

Nils Eskilsson.

Det blåste en temligen skarp sunnan. Nils Eskilsson hade lagt sin skuta i lä bakom en liten skogbeväxt klippa i Ålandsskären. För att begagna tiden lät han sitt manskap gå i land och hugga ved. Men han blef snart varse ett främmande fartyg som nalkades med god fart. Nils Eskilssons öfvade öga igenkände snart Gytterbacks snälla bojort (ett slags skepp den tiden). Icke utan en viss känsla af afund jemförde den redlige Nils sin tunga skuta, bemannad med tolf oöfvade båtsmän, med lybeckarnes prydliga och lätta byggnadsart, höga segel och qvicka manövrering. Huru gerna hade han icke också velat föra en så förträfflig sjöbåt, helst om han derjemte fått stufva in sin vackra flicka i kajutan.

Men så snart lybeckaren hunnit udden af klippholmen, blef han varse den svenska skutan. Han kastade genast om seglen och lade intill. Nils Eskilsson kallade då sitt manskap om bord. Men knappt hade båtsmännen ankommit, förrän lybeckaren utsatte en båt med beväpnade. Nils Eskilsson fann med bestörtning att här blef fråga om fiendtligheter. Ett skott lossades från lybeckerskeppet och kulan hven förbi hans hufvud. I detsamma klättrade också lybeckarne uppför skutans sidor. Här var ingen möjlighet att försvara sig och intet motstånd gjordes. Men lybeckarne, som öfvermannat den svenska besättningen, begynte utan omsvep att mörda den.

Endast Nils Eskilsson och en till blefvo skonade och i stället slagna i bojor. De fördes ombord till lybeckaren. Gytterback betraktade sin fångne medtäflare med ett ilsket löje, och befalde att han skulle nedkastas i skeppsrummet, medan skutans last undersöktes.

Sunnanvinden fortfor och lybeckaren, tillika med sin pris, blef liggande i lä bakom klippan. Nils Eskilsson fann, att Gytterbacks fartyg helt och hållet var utrustadt till kapare och bemannadt med tretio man. Ännu var ingen annan pris gjord, än den svenska skutan, och Gytterback fann dess last så väl stufvad, att han beslöt taga den i släptåg. En lybeckare, som hade vård om de båda svenska fångarne, lät dem

hvarje middag komma upp på däck, för att hemta frisk luft medan kaptenen och hans folk spisade i stora rummet. De blefvo om dagarne lossade ur sina bojor, som de blott om nätterna måste bära.

En middag, då tre lybeckare, såsom vanligt, hade dagvakten, vandrade Nils och hans medfånge grubblande på däck. Hastigt vaknade en djerf tanke hos Nils; han gaf kamraten en vink och båda grepo hvar sin handspak. I ett ögonblick rusade de på de tre lybeckarne, krossade deras hufvuden och tillslogo derefter storluckan. Det blef ett förfärligt larm, der nere. "Fram med eldbränder ur kabyssen," ropade Nils. "Vi sätta eld på hela getingboet. Jag skall nog hålla till luckan medan det tänder sig!"

Gytterbacks röst hördes doft, som ur en graf. Han bad om sitt och de sinas lif. Han ville gå in på alla möjliga vilkor. Men Nils lät honom länge tigga och be. Slutligen befalde han lybeckarne draga sig längst bort i rummet och derifrån framkomma en i sender, för att låta binda sig. Om man märkte det minsta försök att göra emot denna tillsägelse, skulle luckan genast slås igen öfver de qvarblifvande och fartyget sättas i brand. Luckan var också så trång, att endast en man i sender kunde komma igenom den. Gytterback var den förste, som kom upp. Nils stod med ett svärd, som han tillgripit, lyftadt öfver hans hufvud, medan kamraten fängslade honom till händer och fötter. Så blef hela besättningen på lybeckerskeppet fängslad.

Vinden kastade sig i detsamma till ostlig. Då vindade Nils och hans kamrat upp fockseglet — storseglet förmådde de icke upphissa — och tagande skutan i släptåg, styrde de öfver Ålands haf. De kommo lyckligt till svenska skären och kunde der fått biträde af svenska fiskare och lotsar, men Nils, som hade haft god lycka hittills, ville äfven ensam fullända sitt äfventyr. Det lyckades äfven och han lade till vid Stockholms brygga.

Hans ankomst hade icke blifvit obemärkt, äfven från slottet, och en mängd undrande personer hade

samlat sig på bryggan. Med glad hurtighet steg Nils i land. Gamle Tydich skyndade först emot honom och såg helt förundrad ut. "Hvar är Gytterback?" frågade han. "Hur har du bekommit hans fartyg?"

Men innan Nils hunnit svara, kom en hofherre ridande genom folkskaran och sade: "hvar är skepparen, som just lägger till här?" — Nils framträdde och bugade sig. "Hans höga nåde konungen kommer just ridande upp till slottet och vill tala med dig!" fortfor hofherren.

Allt folket blottade sina hufvuden och vände sig uppåt slottet. Der höll just en präktig skara af riddare. Främst på en snöhvit springare, satt den majestätiske konungen, just nu i blomman af sin ålder. Det bruna skägget betäckte ringkragen framför hans bröst och emellan dessa lockar glimmade emellanåt någon af de många juveler, som voro broderade på hans drägt.

Nils nalkades honom med hatten i hand, och folkskaran trängde sig nyfiken fram för att höra hvad skepparen sade. Kung Gustafs ögon antogo först ett uttryck af vrede, men snart klarnade den höga pannan, och de fina läpparna drogo sig till ett leende af välbehag då han hörde fortgången af berättelsen. "De gode herrar af Lybeck," yttrade han, "skola väl lära sig att lemna våra farkoster i fred. Du är en duglig och rask karl, skeppare; vi skola komma dig ihåg."

Gamle Tydich var en slug gubbe. Han visste väl att akta på tidens tecken, och som han visste att kungens ord voro att lita på, bjöd han Nils Eskilsson hem till sig.

En vecka derefter hade konungen låtit till lifvet afstraffa samtlige röfvare å lybeckerskeppet, en ny befälhafvare var utnämnd på svenska örlogsskeppet "Brynthen" och det lyste i stadens domkyrka för "manhaftige höfvidsmannen på hans höga nåde konungens skepp, Nils Eskilsson, och dygdiga pigan Dortha Tydichsdotter.

Den ende Brahe.

(1533.)

Staden Wiborg utgjorde fordom Sveriges gränsfästning mot östern, ett Sveaborg, hvars minne icke är så befläckadt af förräderiet som Ehrensvärds olyckliga skapelse. Likväl föreföllo äfven i Wiborg uppträden, som voro för Sveriges konung bedröfliga.

På slottet satt en dag befälhafvarens maka, grefvinnan Margareta, och lutade sin panna mot handen. Hennes två yngsta söner lekte vid hennes fötter. Den äldste, en fjortonårig yngling, stod vid fönstret och fröjdade sig åt ett blankt harnesk, som han erhållit till skänks af sin stjuffader. Denne yngling var den ende manliga ättlingen af en slägt, hvars namn står på många blad af Sveriges historia. Han hette Peder Brahe, och var son af den Joachim, som i Stockholms blodbad böjde sitt hufvud under bilan. Den sörjande grefvinnan fann sig icke lycklig i sitt senare äktenskap med en utländsk, anspråksfull och orolig grefve, helst då hennes stränge broder konung Gustaf redan börjat fatta misstankar emot honom.

Grefven sjelf inträdde med ett bref i handen. Han såg missnöjd och förtörnad ut. "Jag vet i sanning icke hvad jag skall göra," yttrade grefven. "Han har kallat mig till Stockholm. Men en narr vore jag om jag litade på hans ord."

"Min broder är sträng," yttrade grefvinnan och såg upp på honom; "men du kan icke klaga öfver att han saknar ordhållighet."

"Dalkarlarne hafva verkligen skäl att berömma honom!" utbrast grefven försmädligt.

Den ende Brahe.

I detsamma inträdde öfversten för besättningen, en tysk, som hette Gerstenberg. Han gjorde en vördnadsfull hälsning och sade: "Utanför viken segla några örlogsmän, enligt hvad en fiskare berättar."

"Ha!" utbrast grefven, "det är Nils Krabbe! Hvarför har grefven just skickat ut sina örlogsskepp? Jag måste begifva mig till Stockholm. Gerstenberg, låt genast rusta ut några af våra bästa skepp. Ställ i ordning vårt husgeråd, Margareta. Vi komma kanske att dröja länge i Stockholm."

Den unga Brahe, som med lifligt deltagande hört hans ord, kunde icke styra sin glädje. "Vi få resa till Stockholm!" utropade han och lyfte sitt lilla harnesk.

Men modern tystade med en allvarsam blick hans glädtighet. Hela huset sattes i verksamhet. Alla dyrbarheter inpackades och fördes ombord. Slutligen begaf sig grefven sjelf, tillika med sin gemål, och samtlige barnen ned till hamnen. Den unge Peder hade klädt sig i sitt harnesk.

Det var afton, då hela familjen stod på bryggan, färdig att gå i en slup. Gerstenberg framträdde för att taga afsked.

"Jag anförtror dig befälet," sade grefven; "din trohet är mig bekant. Uppgif icke slottet, eho som fordrar det. Du vet att jag både vill och kan belöna dig såsom en ärlig krigsman."

Han räckte derefter Gerstenberg handen, och båten lade ut.

En sakta vind gynnade afseglingen om natten. Emellan de vidlyftiga skären letade sig de öfvade finska lotsarne fram med en säkerhet, som endast de ega. Just som solen uppgick styrde skeppen utåt den öppna Finska viken. En lättseglande jakt nalkades och ropade an det sista skeppet. Grefvens skeppare svarade icke. Då satte jakten upp kronoflaggan och upprepade sin fråga, hvilka seglare det vore i farvattnet.

"Det är grefven af Hoja, som seglar till Stockholm," svarade skepparen.

Jakten föll af och gjorde signaler. Snart varseblef man då i öster flera segel och med full fart ilade hela flottan vesterut. Den förföljdes af de svenska örlogsmännen.

Staden Reval var den vigtigaste handelsstaden på den rika Estländska kusten. Den åtnjöt stora friheter och dess rika invånare voro oberoende af främmande öfverherrskap. Den storm från öster, som sedermera förmådde dem att underkasta sig Sveriges krona, hade ännu icke utbrutit. Till denna frihamn styrde grefven af Hoja. Han hade knappt landstigit förrän den svenska flottan visade sig utanför redden, men sedan hon öfvertygat sig att grefvens skepp inlupit i sjelfva hamnen, följde hon efter och kastade ankar på redden. En slup lade ut och några officerare stego i land.

I det rum, dit grefven infört sin familj, inträdde en man med en allvarsam uppsyn, väderbitna kinder och skarpa ögon. Det var Nils Krabbe till Grafťacka, kung Gustafs troman och skeppshöfding. Han helsade på grefven och hans familj. Derefter framställde han utan omsvep sitt ärende, som var att förmå grefven resa till Stockholm.

Grefven svarade, att han måste hålla sitt ord och infinna sig i Lybeck. Han lofvade skrifva till konungen derom. Då utbrast grefvinnan i tårar. Den unge Brahe, som uppmärksamt betraktat den ärlige skeppshöfdingen, framträdde med barnslig uppriktighet och bad sin fader följa med till Stockholm. "Der är mycket roligare än i Viborg," yttrade han.

"Farväl, herr Nils Krabbe!" sade grefven. "Jag skall skicka eder mitt bref till min svåger, när det blir färdigt."

"Vill inte grefvinnan följa med till sin broder?" frågade Krabbe och fäste en deltagande blick på den gråtande Margareta. "Det blir icke angenämt för den nådiga frun att komma till Lybeck."

"Det kan också vara onödigt att hon reser dit," inföll grefven. "Jag vill inrätta allt för henne här så beqvämt som möjligt. Men du, Per, vill du resa med mig?"

"Får jag icke resa till Stockholm?" frågade gossen sorgligt.

"Nej," svarade grefven bestämdt; "du måste resa med mig."

"Jag kan erbjuda både er, herr grefve, och er gemål, äfvensom edra barn, en så beqväm öfverfart, som I kunnen önska," yttrade Krabbe. "Vår konung vill er ingalunda illa, derom kunnen I vara fullkomligt öfvertygade."

"Annat skrifver drottning Katarina," inföll grefven.

"Hon äro en orostifterska," yttrade grefvinnan. "Ack, att min bror aldrig tagit henne till gemål!"

I detsamma inträdde en herre i lysande drägt åtföljd af en talrik betjening. Det var den ädle härmästaren i Liffland, Walter von Plettenberg. Grefven gick vördnadsfullt emot honom och äfven grefvinnan stod upp och aftorkade sina tårar. Härmästaren räckte med en allvarsam uppsyn sin hand åt grefven, helsade vänligt deltagande på grefvinnan och sade: "Jag har hört, herr grefve, att ni ämnar öfvergifva Sverige, der ni af er svåger erhållit anseende och förläningar. Är denna bedröfliga nyhet sann? Har ni besinnat hvad ni gör?"

"Jag har ingen annan utväg," inföll grefven.

"Vill ni icke antaga mitt anbud att medla förlikning?" återtog härmästaren. "Blif här, så vill jag skrifva till konungen för er. Jag hoppas derigenom visa min vördnad för hans majestät."

Grefven syntes besinna sig. Slutligen sade han: "Jag qvarlemnar här i eders nådes beskydd min hustru och mina barn. Men sjelf måste jag resa till Lybeck. Jag kan icke låta det vara."

Krabbe yttrade då: "Jag märker det är fåfängt att öfvertala eder, grefve Johan af Hoja. Jag seglar

med bedröfvadt hjerta härifrån, för att underrätta min konung derom."

Härmästaren såg på den allvarsamme sjömannen. "Om ni är den jag förmodar, nämligen svenske amiralen Krabbe, så ber jag er medtaga bref från mig till eder konung. Jag skall skicka brefvet till eder."

Krabbe bugade sig. Den unge Brahe räckte honom sin hand till afsked och sade: "När jag blir äldre, skall jag besöka min morbror och bedja honom . . ."

En blick af fadern tystade gossen och Krabbe gick.

(1537.)

Fyra år voro förflutna. Den sörjande grefvinnan af Hoja låg på sin bädd, förbleknad, döende. Hennes söner stodo gråtande omkring henne. Peder Brahe, den äldste, höll hennes hand och lyssnade till de ord och förmaningar som hviskades af den svaga moderns läppar. Den ädle härmästaren satt på en stol och betraktade, med tårar i ögonen, det sorgliga uppträdet.

Då inträdde i rummet den redlige Nils Krabbe; han hade ett bref i handen. Härmästaren steg upp och gjorde ett tecken till den inträdande att vara tyst. Men grefvinnan hade bemärkt brefvet och hviskade några ord till sin son.

Den unge Brahe steg upp och räckte handen åt Krabbe. "Välkommen, herr Nils!" yttrade han; "medför ni nu glada nyheter, så behöfvas de. Får jag läsa brefvet till min moder? Det är från min morbror!"

Krabbe såg på härmästaren. Men herr Peder förstod honom och sade: "Vi kunna aldrig tillfyllest vara tacksamma emot den ädle härmästaren, som varit en fader för oss alla allt sedan grefve Johan stupade vid Öxnaberget. För honom hafva vi inga hemligheter."

Han bröt derefter brefvet, satte sig vid moderns säng och läste det högt. Det var från konung Gustaf. Han uppmuntrade sin syster att begifva sig tillbaka

till fäderneslandet och åter inträda i besittning af sitt arf och eget. Han försäkrade henne om sin broderliga kärlek och bevågenhet, och bad henne icke hafva någon fruktan för sin broder. Hon skulle af honom hafva att vänta hjelp och tröst och allt godt.

Grefvinnan hörde med uppmärksamhet det broderliga brefvet. Slutligen sade hon med ansträngning att kunna höras: "Ack, jag vet att min broder är rättvis. Dig, min son Per, skall han nog vårda och draga försorg om, det vet jag. Res du till honom! men icke förr än jag upphört att andas. Jag vill icke förlora din åsyn under mina sista stunder. Men I, mina stackars yngsta barn! Hvad skall blifva af eder? Jag vet att han, för eder faders skull, icke vill se eder."

Härmästaren reste sig upp "Fru grefvinna," inföll han, "jag vill blifva dessa barns vårdare och stöd; jag vill blifva en fader för dem. Gerna gör jag det för eder skull och deras, äfven om jag icke trodde att den dag skall komma, då Sveriges konung tackar mig derför."

Grefvinnan räckte honom tigande sin matta hand och en tacksam blick ur hennes döende öga mötte hans. Derefter vinkade hon åt Krabbe att träda närmare. "Helsa min broder," hviskade hon åt den djupt upprörda sjömannen; "jag sänder honom min välsignelse."

Hon lade derefter sina händer på barnens hufvuden, för att äfven meddela dem sin välsignelse. En tystnad, endast afbruten af de närvarandes snyftningar, fortfor en stund, tills härmästaren sade: "Gud vare hennes ande nådig! Hon lider icke mer."

I S:t Olofs kyrka i Reval voro alla ljusen tända på högaltaret och i kronan. Prester i mess-skrudar omgåfvo en graf framför altaret och en dof sorgmusik sväfvade genom kyrkohvalfven. Ett liktåg nalkades. Det var Sveriges konungs syster, som skulle invigas åt jorden. Härmästaren af Liffland, omgifven af sin lysande svit, befann sig i processionen. En mängd

svenska sjöofficerare anfördes af den oförskräckte Nils Krabbe. Vid grafven stodo den aflidna grefvinnans trenne söner.

När den praktfulla kistan blifvit sänkt i djupet, de tre skoflarna mull dånat öfver dess lock och begrafningaceremonien var slutad, omfamnade de tre fader- och moderlösa sönerna hvarandra.

"Farväl, älskade bröder!" hviskade den äldste; "nu måste vi skiljas! Hon, vår gemensamma moder, som höll oss tillsammans, är borta! Vi tillhöra nu tvenne skilda folk. Men låtom oss här lofva, att alltid broderligt älska hvarandra. Om någonsin edert fädernesland Tyskland behöfde en räddare, måtte det finna honom i Sverige! Jag känner att vi svenskar skola vara stolta att få gjuta vårt blod för eder frihet."

De yngre bröderna förstodo icke ynglingens ord, men de förstodo hans tårar och hans kärlek. De tryckte honom innerligt intill sitt hjerta.

Den ädle härmästaren fattade derefter de båda unga grefvarne af Hoja, en vid hvardera handen. Herr Peder Brahe räckte sin hand åt Krabbe, kastade ännu en blick ned i sin moders graf och skyndade hastigt bort med den svenske sjömannen.

Ännu hördes dödsklockornas ringning från Revals kyrktorn, då Nils Krabbes stolta örlogsskepp der på redden lyfte ankar och gick till segels. Den unge Brahe fördes till sin kungliga morbroder, som vid sitt hof besörjde hans uppfostran. Hans anteckningar om konung Gustaf den förste hafva just lemnat ämne till denna lilla berättelse.

Ett skärgårdsuppträde.

Ett skärgårdsuppträde.

(1555.)

Ehuru under de beständiga krigen oroade, anfallna och plundrade, hade likväl invånarne i den skärgård, som utbreder sig mot öster från Sveriges hufvudstad, under de senare åren af konung Gustaf den förstes regering, förökat både sitt antal och sin välmåga. Dertill hade icke blott den varaktiga freden bidragit, utan förnämligast den lifligare rörelse, som handeln på Stockholm åstadkom. Icke allenast talrika svenska skepp kryssade i farleden, utan äfven holländare, danskar och tyskar visade sin flagga. De raska skärkarlarne, samtliga lotsar och fiskare, fingo genom beröringen med utländingarna en utvidgad lefnadserfarenhet, ett mera hyfsadt skick och vunno derjemte mera mynt än den öfriga svenska allmogen. Visserligen klagades det äfven den tiden, att skärgårdshemmanen voro svaga, men binäringarna voro långt mera lönande än det tungt beskattade jordbruket. Konung Gustaf hade med åtskilliga förmåner vid afsättning af fisk i hufvudstaden gynnat skärkarlarne, så att de alltid vore honom och hans hus tillgifna. Men i afseende på tullförfattningarna, hvilka stadens brokikare icke heller förstodo att med tillräcklig slughet handhafva, voro skärkarlarne icke så noga om några förbrytelser. De ansågo tullen röra staden, men icke landet, och minst skärgården, så att vestfararne, medan de för motvind ankrade mellan holmarne, drefvo en temligen betydlig handel med skärgårdsfolket. Lybeckarne voro af gammalt mest vana vid den vinstgifvande byteshandeln i smyg.

Det var en lördagsafton i Augusti månad 1555. Från vestlig hade vinden hastigt kastat om till ostlig och derjemte ökat sig till full storm, så att flera fartyg, som voro på utgåendet från Stockholm, måste ankra vid Kanholmen i sundet mellan denna holme och Vermdön. De utgjordes förnämligast af några stora skutor, tillhöriga konungen sjelf, och fyra eller fem köpmansskepp, hvaribland ett tyskt. Så snart fartygen, det ena efter det andra, ankrat i lä af holmen, såg man här och der en båt utsättas och personer begifva sig till bondgården på Kanholmen. Men öfver den stormiga, öppna fjärden bakom Kanholmen, äfvensom från vestra sundet, ankommo likaledes båtar med menniskor, hvilka lade till vid holmen. Det var kyrkfolk, som vesterifrån ämnade sig till kapellet på Vermdön, men som nu måste söka gästfrihet hos bonden på Kanholmen, tilldess vädret stillnade.

Kanholmens egare var den hederlige Tymme Jönsson. Han var en välmående man och hade sett många sällsamma företeelser, emedan hans hemman just låg invid farleden. Ett par gånger hade gården blifvit bränd i hans yngre år, då danskarne besökte Stockholm, men den hade nu under den långvariga freden blifvit beständigt utvidgad och förbättrad, så att sjelfva åbyggnaderna röjde ett visst välstånd. Rikedomen inom hus var dock icke så betydlig som förnöjsamheten, men i Tymme Jönssons hus herrskade dock öfverflöd på sitt sätt, emedan tillgångarna voro större än de få och enkla behofven.

Fader Tymme hade just kastat en blick omkring sig utåt fjärdarna på ömse sidor om holmen och bemärkt huru mycket främmande som nalkades. En kort öfverläggning sade honom, att i allt kyrkfolkets närvaro skulle här icke blifva fråga om handel. Men han behöfde just nu hvarken salt eller malt, så att han i stället för att köpa något af köpstadsfolket, fick tänka på att endast undfägna dem med hvad godt han kunde hafva att skryta öfver, och det föreföll Tymme

icke mindre roligt, än att drifva handeln. Han hade på morgonen gjort en ovanlig rik fångst med noten, så att han var väl försedd till emottagande af gäster. Dessutom voro hans båda döttrar raska flickor, som, när det gällde, kunde rusta i ordning välfägnaden till ett gille i flygande hast.

Medan fabror Tymme funderade som bäst, hade en jolle lagt i land och en lång skeppare, en af Stockholms förnämsta Spaniefarare, hoppade i land. "God afton på helgdagsqvällen, fader Tymme!" ropade skepparen. "Dreja hit näsan ett tag, så får jag helsa på dig, efter jag ändå måste stoppa här vid holmen."

"Jaså, är det I, Bryngel," sade Tymme, i det han nickade åt honom. "I sommar har 'gamle mäster Bertil' låtit er ligga hemma längre än vanligt med ert stora skepp. Jag tänkte nästan, att det ingen vestresa skulle bli af i år."

"Då tänkte du rätt, Tymme!" yttrade skepparen, i det han steg fram och skakadé Tymmes hand. "Du är en slugare gubbe än du sjelf vet. "Jag seglar nu alldeles icke vestvarts."

"Nå, hvart gäller resan?" frågade Tymme, som blef nyfiken öfver denna oväntade upplysning.

"Jo, ser du, Tymme!" sade skepparen; "jag seglar till Viborg med hans nådes eget gods. Du skall veta, Tymme, att Viborg ligger ostvarts i Finska viken. Dit hitta icke många skeppare; men ser du, Tymme, jag vill se hvart Bryngel Nicklisson icke skulle hitta med sitt skepp, så framt stället finnes på ett sjökort och så länge kompassen visar på norr."

"Jo, jo," inföll Tymme, "den kompassen är visst en ganska illistig tingest; men här i skären kan han likväl icke visa rätt. Jag undrar hur herr Bryngel tagit sig ut genom Franska stenarna och förbi Silfverkannan, om jag icke lotsat honom. Men dermed vare huru som helst, en hedersman är I, herr Bryngel, och välkommen i mitt hus i qväll! Stig in, stig in! Till Finland är väl icke värdt att föra några råämnen, kan jag tro? Der skall vara mycket större skogar än här."

"De säga så, Tymme," återtog skepparen; "men det är icke godt att veta, hur det egentligen står till med den saken. Har du ett par tjog riktigt goda, så kunde vi väl komma sams om dem ändå."

"Tack, herr Bryngel," afbröt Tymme; "men denna gång blir ingen handel af. Det är lögerdagsqväll och det har redan ringt till helgsmål på afton. Stig in, stig in så länge, Bryngel!"

"Hollah! Fader Tymme! Din gamla skälm, lefver du än?" skrek en skrålig stämma från en annan båt, som lade till vid stranden. "Se till, om du har något godt att traktera mig med sedan sist. Har du icke ett godt kok torsk, så skall du få ett godt kok stryk i stället, eller också tar jag båda dina jäntor till konstapelsmat på min stora bojort! Ha, ha, ha!"

Fader Tymme, som förstod sig särdeles väl på sjömansspråket, vände sig skrattande om och helsade: "god afton, god afton, herr Abel Ragvaldsson! Var god och stig in. Jag går förut och säger till om torsken. Välkommen efter!"

Åhoj der, båtar både i lä och lovart!" skrek skeppar Abel. "Bondkrabbor och sjöhajar! Håll ordning der! Jag skall först i land, det kan ni rida ut en storm på! Hejsan!"

Med ett raskt språng var den bullersamma skepparen på landbacken, hvarifrån han roade sig att beskåda de öfriga båtarnes landning. "Se, hvad för granna jäntor de ha här i skären," sade han. "Den der med röda flaggduken kring halsen tacklar inte illa. Lägg till på styrbordssidan, flickor! På styrbords, säger jag er! De veta ingen skilnad på styrbord och babord, de arma ankorna! Hör du, båtsman från finnskutan derborta, fall af för flickorna, din arma insjöpadda! En äkta sjöorre är artig mot alla vackra flickor, skall du veta. Hör på, gossar, mina gossar ohoj! Ni få gå ombord med jollen igen! Pass på, när jag prejar an er, och lägg ut jolllen igen och hämta mig här! Ut med slupen der! Låt gå!"

På stranden uppkom ett hvimmel af det tillströmmande folket. Skepparen blandade sig i hvimlet, gycklade med flickor och gummor, helsade på skärgårdsfolket, och på de skeppare, hvilka han kände, samt tycktes just i sitt element, då det skrattades och pratades omkring honom.

Emellertid hade Tymme med den första skepparen, Bryngel, inträdt i stugan. Den var låg, men ovanligt rymlig. En stor spis med sin bakugn intog den ena fjerdedelen af densamma. Väggar och takbjelkar voro groft, men fast tillsammantimrade af väldiga kärnfurar. Fönstren voro små, men den ljusa sommardagens sken upplyste den tillräckligt, för att visa att renlighet och välmåga, ehuru icke särdeles ordning herskade derinne. På spiseln var en väldig eld uppgjord och öfver elden hängde en stor och ett par mindre jernkittlar. Framför dessa svängde sig, halfklädda men varma, två unga rödbrusiga flickor, Tymmes döttrar. Deras drag voro visserligen hvarken fina eller sköna, men ett uttryck af okonstlad munterhet och ungdomligt mod gaf dem likväl ett visst, ingalunda misshagligt tycke.

Skeppar Bryngel gick, som en gammal bekant, fram till dem och klappade dem fryntligt på de varma kinderna. De helsade med en liten blyghet, men fryntligt och vänligt, på honom, hvarefter han af Tymme ledsagades längst in i stugan och fick sig anvisad en plats just vid fönstret.

Tymme lemnade honom der och gick ut för att efterse sina öfriga gäster.

"Hör på, Karin!" yttrade Bryngel, i det han ur fickan af sina vidlyftiga holländska byxor langade fram ett litet paket. "Jag mins att jag är skyldig en marknadsgåfva åt dig sedan sist. Kom hit skall du få den!"

Flickorna sneglade båda begärligt bort till honom, men fortforo blott att syssla med sin kokning.

"Kom hit du, Karin," återtog skepparen: "Gertrud ser nog efter dina kittlar, medan du tittar hit

litet! Jag har väl litet åt dig med, min kära Gertrud. Men gammal är alltid äldst. Karin först; kasta du loss från spiseln och kryssa hit, så skall du få se något vackert, det kan du lita på!“ Under dessa ord tog Bryngel papperet af sitt lilla paket.

Flickorna begynte att hviska till hvarandra och titta med uttryck af stor nyfikenhet bort till honom. Slutligen, drifven af sin syster, närmade sig Karin. Så snart hon kom, ehuru med tvekande steg, så nära, att han kunde räcka henne, sträckte han ut handen och drog henne i sitt knä. Hon sträfvade jemt och rätt så mycket emot, att han icke skulle kunna säga att hon sjelfvilligt satt sig på hans knä.

“Se här, Karin,“ sade han leende, “här skall du få se något vackert, som du är sjelf!“ I detsamma höll han framför henne en liten spegel. Hon uppgaf ett rop af bestörtning, men stirrade med synbar förnöjelse i glaset. “Vi ha brådtom, Karin,“ återtog skepparen; “fort hit med en kyss i all ärbarhet, flicka; langa hit lilla mun utan några girningar, din byting! Se så, det var snällt, Karin! En till, det är som det skall vara! Behåll nu den lilla spegeln.“

Karin sprang hastigt ifrån honom med sitt byte och visade det skrytande för systern.

“Nu, Gertrud, kom du också hit, mitt hjertekorn!“ vidtog skepparen ånyo. “Kom och se, om Bryngel icke håller ord. Karin gör nog samma tjenst åt dig vid kokningen, som du gjorde henne. Lägg till, lilla Gertrud och det helt fort, ty jag skall hala dig till mig i alla fall, om du också slår en eller annan lof undan mig!“

Flickan gjorde några tvekande steg, liksom hon icke rätt vetat hvart hon skulle vända sig, men slutligen sprang hon med ens fram och kastade sina armar kring hans hals.

“Åhoj!“ ropade skepparen. “Jag visste väl att min lilla Gertrud icke hade glömt bort mig! Hur du loverade, så visste jag att du skulle äntra mig till slut ändå! Du skall se att jag tänkt ärligt på dig. Se

här, Gertrud!" Han framtog ur sin ficka först ett litet paket, som innehöll en tryckt skrift. Det var en "andelig song-book" som den tiden nyttjades vid gudstjensten af dem som kunde läsa. "Jag vet, Gertrud," fortfor skepparen, "att du kan läsa. Det har du lärt af din bror, Staffan."

Den unga flickan tycktes lika belåten med sin gåfva, som hennes syster förut med sin. Hon såg, sedan hon endast kastat *en* blick på den lilla boken, oafvändt på gifvaren.

"Och på det att du icke må skylla mig för brist på allvar," fortfor skepparen, i det han framtog ett nytt, än mindre paket, "så se här, Gertrud! Så länge du förvarar denna, kan du lita på att jag är dig trogen, och du och ingen annan skall blifva min hustru." Härvid lemnade han henne en ring. "Men snart kommer väl fader Tymme igen, och har med sig skeppar Abel och en mängd andra kamrater; då låta vi ingenting märka tillsvidare."

Med ens tryckte han flickan intill sig och öfverhöljde mun, ögon och kinder med häftiga kyssar, som för att döma efter färgen på hennes ansigte ingalunda värmde mindre än spiselden.

"God afton, god afton, fader Tymme!" hördes sorlande röster tätt utanför dörren, och som en blixt hoppade Gertrud ur skepparens knä till sin plats vid grytorna. Dörren öppnades och fader Tymme införde ett antal af sina gäster.

Snart anvisade han hvar och en sin plats i stugan och intog derefter sjelf högsätet bredvid Bryngel. Sedan de inträdande helsat på flickorna, följde de hastigt Tymmes anvisning och satte sig.

"Här ligga många fartyg i afton," anmärkte en gammal förnumstig fiskare. "Jag tror de stimma på lördagsqvällen."

"Jo, du är så säker, din gamla strömmingsnacke," sade skeppar Abel. "Men när ett sådant stimm går ut, så råder jag dig att icke lägga dina nät i vägen."

"Hvart gäller resan?" inföll en annan fiskare.

"Vi gå allesammans till Viborg," yttrade en skutskeppare. "Vi gå för kronans räkning med jern och fetalier."

"Kan det vara sannt," vände sig Tymme till Bryngel, "att ryssen tänker komma öfver oss? De säga, att han redan skall vara långt inne i Finland."

"Ja, hans nåde lärer väl icke vara utan bekymmer, efter som han skickar en så stor flotta med undsättning till den landsorten;" sade skeppar Bryngel. "Men hit kommer ryssen icke, det sörjer nog Jakob Bagge för. Han har slottslofven i Viborg och Erik Krabbe ligger i sjön med så många sköna skepp, att man aldrig sett en grannare flotta i de finska farvattnen."

"Hal ut der, broder Bryngel!" inföll Abel. "En grannare flotta, säger du! Hvad menar du då om alla liffländska härmästarens skepp? Eller tror du icke, att ryssarne ha en vacker hop lådjor? Jag vill säga dig, att jag seglat på Narven mer än en gång, och jag känner dem. Det lär vara första gången som du seglar ostvarts!"

"Du tycks vara rädd, broder Abel," invände Bryngel småleende. "Äro ryssarne och härmästaren så mansstarka, så råder jag dig att bli hemma. Jag för min del tänker gå med alla segel i topp midtigenom alla ryska lådjorna, om de voro så många som träden här på Kanholmen och hvar och en vore så stor som en kalfhage."

"Så långt seglar min skuta som din," skrek Abel.

"Gud bevare oss för krig och örlig här i våra skär!" suckade en gumma. "Jag mins nog Christiern den omildes framfart här, och ryssarne skola vara sju gånger värre än danskarne, sägs det!"

"En stor olycka förestår vårt land och vår konung," sade en annan gumma; "ty jag drömde i natt om bara flundror och sådant betyder örlig och split emellan store herrar."

"Jaså, mor Börta," inföll Tymme. "I har drömt igen! I drömde om den stora ofreden, som vi hade för

femton år se'n, det mins jag grant. Men då drömde I om, simpor. Skall nu flundror betyda detsamma?"

"Fisk som fisk, fader Tymme!" svarade gumman. "Jag har drömt och krig blir det, det är så säkert att det kan ni sätta er på."

"Så svårt är det väl inte heller," invände en annan gumma, "att icke hvem som vill kan drömma sannt, om kriget för länge sedan är börjadt."

"Gud hjelpe oss!" upprepade flera gummor.

"Vore det farligt," inföll en fiskare, "så skulle nog hans nåde gifva oss ett ord till varning. Han skulle icke låta oss i oro och osäkerhet vänta på förderfvet. Dertill har han ett alltför faderligt hjertelag."

Under det samtalet fortsattes med gissningar om kriget och omdömen om konungen, framsatte Tymmes döttrar på ett bord stora fat fyllda med fisk. Gubben Tymme uppmanade sina gäster att hålla till godo.

Knif hade enhvar med sig, äfvensom sked. I stället för tallrikar hade man små bräden, på hvilka två eller tre af gästerna förenade sig att gemensamt lägga den andel af måltiden, som de ämnade förtära. Fisk egde en hvar att taga för sig efter behag, men brödet utdelades af fader Tymme sjelf, sedan han fromt deröfver läst en bön.

"Humlen har varit dyr i år," yttrade gubben Tymme, vänligt ursäktande sig för sina gäster. "Vi tänkte få bättre pris när någon lybeckare kommer, och då tänkte vi brygga till rågskörden. Nu har jag intet att bjuda mina gäster att dricka."

"Åhoj," utropade skeppar Abel. "Jag tycker om fader Tymme och alla hans gäster, raska flickor, hurtigt folk! Efter fader Tymme består fisken, så skall jag för gammal vänskap och bekantskaps skull bestå dricka på den."

Under det sorl af tacksamhet och beundran, som uppstod omkring honom, begaf sig Abel ut ur stugan. Snart hördes hans förfärliga stämma der utanföre: "Åhoj, gossar derute på löparen! Langa ner ett fat pryssning i mellanbåten! Styrman, se till att de akta

fatet! Tag det andra i ordningen! Och friska tag se'n, gossar! Hala in fatet i gubben Tymmes stuga! Jag går dit in och väntar er. Villigt gå an!"

Då Abel ånyo inkom i stugan, hade Tymme röjt rum för honom i högsätet bredvid Bryngel.

Medan alla under hopp och väntan vattnades i munnen efter den muntre skepparens frikostigt utlofvade traktering, makade sig en gumma, hvilken de öfriga tycktes visa någon större aktning än åt mängden, fram till Tymme. Hon nickade förtroligt och erbjöd honom del af den välfägnad hon sjelf medfört i ett knyte. "Käre fader Tymme," sade hon, "vi skola väl icke äta upp allt ert heller, fast vi sökt skygd under ert tak för denna natten. Håll till godo af min förning! Den har Anna, dotter min, lagat till. Hur står det till med er son Staffan? Få vi icke höra honom predika en gång till?"

"Tack, mor Börta, som bjuder!" svarade gubben Tymme. "Men hvad Staffan beträffar, så kommer väl han icke hit i brådkastet. Han har blifvit upptagen vid hofvet och predikar både för gamle kungen och hans unga drottning, och alla kungabarnen sedan. Men jag tänker endera dagen fara in och helsa på son min. Jag tör väl helsa på kungen med detsamma. Men jag tänkte, att jag skulle vänta tills jag fick några riktigt vackra torskar att lemna in i kungliga köket."

"Såå!" inföll gumman. "Mäster Staffan tänker då helt och hållet öfverge hemorten? Annat trodde väl mor Kerstin på Ramsholmen och hennes långa Greta. Jag hade eljest ett ord att säga er, fader Tymme, ett ord så godt som två. Min Brita skulle jag tro går i allt opp emot långa Greta, och litet mer har hon att föra i bo ändå. Men det är så: när pojkarne våra ha magistrerat, så bry de sig icke om flickorna hemma. Då går det icke an med mindre än en hofpiga, kantänka!"

Fader Tymme strök sig med mycken värdighet om hakan. "Tack, tack, mor Börta," sade han, "för välfägnaden! Men hvad Staffan beträffar, tror jag

visst, att hvarken Brita eller Greta kunna rätt anstå den, som är konungens egen predikant. Si, mor, hvad kan en skärgårdsjänta härifrån veta om hofsederna? Jo, när en sådan som Greta eller Brita kommer till staden, så vet hon inte hvilkendera foten hon skall stå på, utan ser ut som en flundra när hon kommit ur vattnet i båten."

Hvad gumman ämnade svara, afbröts genom bullret och det allmänna jublet vid ölfatets ankomst, då det inbars af skeppar Abels folk.

Skeppar Abel lät sätta fatet midt på golfvet, slog upp sprundet och satte sig sjelf vid svickan. "Si så, fader Tymme, och ni båda flickor, fram med kannor och bägare och stop!"

Kannor af trä och tenn äfvensom silfverbägare framsattes, och Abel fylde den första bägaren, hvilken han derefter högtidligt förde till sina egna läppar. "Go vänner!" sade han, "såsom en ordentlig värd vill jag först pröfva drycken. . Skål, mina vänner! Skål för hvar och en, som haft vatten under sig och väder öfver sig, ju längre desto bättre! Skål!" Han tömde bägaren, med en öfvad drinkares säkerhet och snabbhet.

I den mån Abel hann iskänka sin dryck, upplifvades sällskapet af dess verkan. Skepparne blefvo allt muntrare, och fader Tymme, som i första rummet försågs med dryck i sin kanna, enkom och uteslutande ställd för honom, blef allt mera intagen af förnöjelse öfver sitt värdskap, sina gäster, sin stuga, sin fisk och sina döttrar. Gubben kände sig ganska lycklig och afundsvärd.

Men medan detta föreföll i stugan, begåfvo sig döttrarna, bärande den största kitteln emellan sig, ut på logen. Der hade nämligen ungdomen sökt sitt herberge.

I muntra grupper sutto de raska trädgårdsdrängarna, de glada flickorna och de lifliga barnen omkring sina tarfliga matknyten. Der pratades och stojades,

och om skämtet hvarken var fint eller snillrikt, var det så mycket mera välmänt och roligt.

Då Tymmes döttrar anlände med trakteringen, emottogos de med särdeles glädtighet af sina vänner och bekanta. Drängarna skyndade fram för att hjelpa dem lyfta kitteln genom logluckan, och Karin hoppade raskt in efter densamma. Gertrud deremot vände om igen till stugan.

"God afton, Karin! Tack, som bjuder! Tack, kära Karin!" helsades det från alla sidor. Både drängar och pigor trängde sig omkring henne och kitteln, tilldess småningom de helsande drogo sig med sina andelar af anrättningen tillbaka till sina platser vid knytena.

Den, som stannade qvar hos Karin, var långa Greta från Ramsholmen, en reslig, välväxt och vacker flicka. Det syntes att hon och Karin voro särdeles förtroliga. De satte sig ned på golfvet bredvid den nästan tömda kitteln och flickorna begynte hviska med hvarandra.

Helt hastigt hördes skeppar Abels stämma utanföre: "hvar böfveln hålla skärgårdsjäntorna hus? Jag såg hela dussinet, om icke flera, när jag gick i land; men i stugan ser jag bara käringar. Aha, du derborta i logluckan! Är du ensam, eller är det flera derinne!"

Han hade fått sigte på ett nyfiket flickhufvud, som tittat ut vid hans tal, men som hastigt drog sig tillbaka då han nalkades. Snart stod Abel vid luckan och tittade in på den skrattande ungdomen. "Åhoj! Här ser roligt ut!" sade han. "Här vill jag vara med. Jag skall låta bära hit traktering också. Nu kommer jag, flickor!" Och skepparen tog ett hopp, så att han blef sittande på logbalken.

"Hör på, go' vänner!" fortfor han. "Jag har väl försett mig för denna resan, ty derborta i Finland kan man väl ingenting få, det är lätt att begripa. Och jag skall bestå er en god förtäring på aftonqvisten. Men, ser I, godt folk, intet för intet! Om den vackraste flickan ibland er vill ge mig en kyss, så skall mitt folk genast få langa hit en kutting mjöd."

Skepparen kastade ögonen omkring flickorna, liksom om han ville undersöka hvilken som var den vackraste. Men samtliga flickorna, liksom hvar och en trott sig vara den vackraste, drogo sig skyndsamt undan till motsatta logväggen, på en gång önskande och fruktande, att han skulle med ens hoppa in och taga fatt den han just tycktes hålla på att utse.

Men Abel fann sin ställning ganska treflig, der han satt och såg ned på samlingen af den muntra skärgårdsungdomen. "Se så, flickor!" sade han, "här kommer ingen hvarken in eller ut, innan jag fått hvad jag begär. Hvilken af er är den vackraste? Låt se! Hör, du långa, siratliga derborta: Gör dig klar till kyssen, ty du är den vackraste, jag nu kan tycka. Men skulle någon annan vara lika vacker, så tar jag en kyss af den också. Hejsan, gossar! Är det icke rätt och billigt? En kyss i all ärbarhet af den der långa skönheten, och jag ger er en traktering, så fin att bättre mjöd inte var på kungens bröllop för tre år sedan! Hvad säger I?"

"Det var hederligt! En hederlig och frikostig sjökapten!" utropade drängarna. "Gå du fram, Greta! Han ser ju icke farlig ut!"

Men Greta gömde sig bakom de öfriga flickorna, i det hon böjde sig ned. Likväl tittade hon emellan kamraternas hufvuden på den lustige skepparen, och i sjelfva verket föreföllo henne hans glada uppsyn och rödbrusiga kinder ingalunda motbjudande. Men den medfödda instinkten hos en qvinna förmådde henne likväl att visa motsträfvighet, åtminstone till en början.

Under dessa landtliga uppträden inom stugan och på logen, nalkades allt flere seglare från Stockholmssidan och gingo till ankars under Kanholmen. Åtskilliga af dessa voro så stora, att de genast kändes såsom örlogsmän. Från ett af de största örlogsskeppen lade en slup ut och ilade fram till Kanholmen.

Abel var så upptagen af sina upptåg med flickorna, att han endast i förbigående kastade en blick utåt sjön, utan att göra sig några onödiga bekymmer

för sitt skepp, der det låg på god och säker ankargrund, just närmast Kanholmen. Han lät de öfriga fartygen, både dem som kommit förut och dem som nalkades, söka sin plats bäst de ville, medan han helt hastigt tog ett väldigt språng inåt logen. Drängarne skrattade högt men flickorna skreko, om just icke af förskräckelse, likväl för artighetens och anständighetens skull.

Men Abel närmade sig skyndsamt den yra flocken, fick fatt i långa Gretas förkläde och i det han satte sig ned på golfvet förmådde han henne att sätta sig på hans ena sida, medan han drog ned fader Tymmes Karin på den andra. "Vår beskedliga värdinna," sade Abel, "skall sannerligen hafva något godt af mig. Se på, Karin, skulle icke den här syringen anstå dig?" Han tog upp en sådan och räckte henne den.

Nyfikenheten öfvervann nu blygsamheten hos de flickor, som dragit sig undan, så att de trängde sig fram till Karin och beundrade den granna ringen. Under tiden vände sig Abel till långa Greta: "Du är den vackraste, flicka!" hviskade han till henne, "och jag har väl en vackrare skänk åt dig. Men du måste frivilligt ge mig kyssen, som jag sagt, för att traktera ungdomen här. Ser du?" han uppdrog ett band, fullsatt med glasperlor.

Gretas ögon sneglade på det glittrande bandet, men hon vände bort ansigtet till hälften och rodnade.

"En frivillig kyss skall du ge mig," hviskade Abel. "Ser du, nu titta de alla på Karins granna syring, så att ingen märker oss."

Ehuru med synbar förvirring räckte Greta fram hufvudet, liksom för att också beskåda syringen, men kom så midt framför Abels ansigte, att han lätt förstod meningen. Han drog henne med den ena armen närmare intill sig, medan han, småleende, kysste henne.

Greta fann förmodligen kyssen icke så obehaglig, ty hon lät Abel upprepa den tre, fyra gånger innan hon drog hufvudet tillbaka.

Men just som Greta skulle se upp för att gifva akt på om många sett hvad som föregick, möttes hennes ögon af ett manligt ansigte, som genom logluckan betraktat hela uppträdet. Vid hans åsyn bleknade den muntra flickan, stötte med ens den bestörte skepparen för bröstet, så att han for med hufvudet emot väggen, och sprang upp.

Det manliga ansigtet hade emellertid försvunnit i samma ögonblick som det af henne bemärktes.

"Hå hå, min flicka!" ropade Abel, som icke i häpenheten visste huru han skulle förklara denna oförmodade förändring i Gretas uppförande; "har du förlorat tålamodet, eller tror du, att jag ville narra er med trakteringen? Var inte rädd, jag skall nog hålla ord!"

Han reste sig upp och begaf sig till gluggen. Men här blef han stående några ögonblick, full af bestörtning. Han gnuggade sig i ögonen, han stirrade utåt sjön och utbrast slutligen: "Nå, för böfveln! Så sannt jag heter Abel Ragwaldsson, är det icke kungens egen stora jakt, som ankrar derborta!"

"Kungens jakt! kungens jakt!" skrek folket inne på logen och rusade fram till luckan, der skepparen i största hast fann för godt att hoppa öfver balken. Abel hade knappt kommit med fötterna på marken förrän han sprang till stranden och vinkade åt sitt folk att komma med jollen.

Skärgårdsfolket följde honom och skockade sig på stranden för att derifrån betrakta det kungliga fartyget. Den som sist, och då med egen skygghet lemnade logen var långa Greta. Hon såg sig mera om i land än på sjön. Det var som om hon sökt någon.

Emellertid gick den kungliga jakten till ankars bland örlogs- och kofferdiskeppen, hvilka alla flaggade. Abel blef hemtad ombord på sitt skepp, och det vore en orättvisa att förneka det han lika snart som de flesta öfriga hade omställt manövern med flaggningen.

Så snart kungsjakten ankrat, utsatte den en prydligt förgyld slup. Ett dussin roddare intogo sina

platser vid årorna, några hofmän skyndade att utbreda hyenden och kläden på bänkarne, och snart såg man en vördnadsbjudande, åldrig gestalt, med ett sidt hvitt skägg utbredt öfver bröstet, klädd i en praktfull riddaredrägt och stödd af ett par lysande riddare, nedstiga i båten. Honom följde en ung dam med milda, något bleka drag, hvilken var uppvaktad af ett par fruntimmer.

Vid första anblicken igenkände folket den gamle vördade konung Gustaf och hans unga gemål, drottning Katharina. Alla hattar aftogos sjelfmant, äfven af dem som befunno sig på så långt afstånd, att konungen knappast kunde se dem.

Till allas förvåning rodde den kungliga slupen rakt på Kanholmen. En lättrodd båt hade blifvit utsatt från andra sidan af den kungliga jakten, och ilade nu förut till landningsstället. Några hofsvenner sprungo upp ur densamma och sökte ett landningsställe, der de utbredde en mångfärgad matta för de landstigande. Derefter sprungo de fram med en stång, omvecklad med ett svart sidentyg. Det befanns vara ett silketält, som de med utomordentlig skicklighet och öfning uppslogo under ett par alar, icke långt från stranden.

I detsamma som slupen lade till var tältet färdigt. Men till stranden ilade nu, utom den samlade ungdomen från logen, äfven de gamla ur Tymmes stuga. Bland dem visade sig dock en förut icke bemärkt man, som bar prestkläder. Det var en ung, kraftfull man; men ett uttryck af harm och förtrytelse hvilade öfver hans anletsdrag. Då långa Greta varseblef honom, gömde hon sig, blek och förvirrad i flickhopen. Men hennes mor, gamla Brita, följde så nära hon kunde efter prestmannen, såg med vänligt leende ögon på honom och neg så ofta han vände hufvudet åt hennes sida. Han tycktes dock med afsigt icke vilja igenkänna henne och besvara hennes helsning.

I samma ögonblick som konungen satte sin fot i land, stod presten bugande framför honom: "Gud väl-

signe och bevare herrans smorda!" sade han. "Eders majestät träder nu nådigast på min gamle faders jord. Måtte det ske i en lycklig stund!"

"Amen, käre Staffan!" svarade konungen nådigt. "Jag lemnar nu fäderneslandet för att på andra sidan om hafvet våga mitt gråhåriga hufvud mot rikets fiender. Jag vill försöka att förskaffa mina undersåter frid också från den sidan. Det är kanhända sista gången jag här ser min gemål och hvilar på svensk jord. Kanske om en stund kunna vi segla, och då bjuder jag farväl."

Med dessa ord såg sig konungen omkring, och då han blef varse tältet, begaf han sig till detsamma i det han med en artighet, som öfvergöt hans vördnadsbjudande gestalt med ett utomordentligt behag, bjöd sin gemål armen. Ett par stolar hade skyndsamt blifvit satta i tältet, och på dem togo deras majestäter plats.

Nu kastade konungen sina blickar på folkhopen. Hans utomordentliga minne behöll troget hvarje persons utseende och namn, som han blott en enda gång i sin lifstid sett. "Se der," sade han, "du är Tymme Jönsson, min hofpredikants fader! Kom fram, fiskare! Du har en duktig son, och vi vilje ihågkomma honom, i sinom tid."

Tymme framträdde helt bäfvande och ödmjuk, men glad inom sig öfver den nåd, som honom vederfors. Drottningen, som i allmänhet endast gaf akt på hvad konungen gjorde och instämde med honom, nickade äfven vänligt åt den gamle fiskaren.

"Hör på, Tymme!" sade konungen; "ehuru vårt hjerta nu är bekymradt och tungt, vilje vi likväl i denna stund se någon glädje omkring oss. Låt oss se dina döttrar! Kanske någon af dem kunde komma till heders, såsom din son Staffan. Vi vilje försörja dem med en hemgift till åminnelse af denna stunden, då vi sjelfve skola taga afsked af vår gemål."

Karin och Gertrud framfördes af den beskäftige

fadern. Konungen såg mildt på dem båda. "Nå," sade han, "hafver någondera af eder redan en brudgum?"

Gertrud bleknade, men teg. Konungens skarpa ögon hade likväl bemärkt hennes blekhet, och hans skarpsinnighet sade honom att den icke saknade skäl. "Du kan gerna för mig yppa ditt hjerta, om du har lofvat din tro åt en ärlig man. Eller vill du kanhända hellre öppna ditt hjerta för min gemål?"

Konungen såg med ett uttryck af mäjestätisk ömhet på sin unga drottning. Hon böjde först sitt hufvud för honom, och vinkade derefter åt flickan att träda närmare. Gertrud lydde darrande.

Hastigt utbrast konungen: "Kom fram du skeppar Bryngel, derborta! Du har gått i land här ifrån ditt skepp. Tror du icke, att jag ser huru dina ögon ängsligt följa flickan, då hon stiger fram till min gemål? Du är icke här bara för att se på oss. Kom fram!"

Skepparen, som icke häpnat för många stormkast, kände likväl en darrning ila öfver ryggmärgen, då han framträdde till konungen.

"Är hon din trolofvade?" frågade konungen.

Bryngel hemtade ifrigt efter andan och svarade: "Ja, herre konung! Jag begär henne till äkta i all tukt och ära. Jag hafver lofvat henne min tro."

"Vi vilje hålla vårt ord!" sade konungen. "Du skall hafva henne, om min drottning behagar."

Konungen vände sig artigt till sin gemål med denna hemställan.

"Hon säger sig vara hans trolofvade, min herre och gemål!" yttrade drottningen. "Det är alltså en skärgårdsbrud. Men det är dock en annan, som mäster Staffan, vår hofpredikant, har lofvat att visa oss. Hvar är hon, Staffan?"

Hofpredikanten trädde fram, bugade sig djupt och sade: "Hon finnes icke här, eders nåde! Hon finnes icke här, den som jag trodde vara en trogen vän!"

"Detta låter bedröfligt, mäster Staffan," inföll drottningen; "kanske har I ingen brud att framställa för oss, när allt kommer omkring."

Staffan drog bedröfligt på axlarna. Då vände sig drottningen till konungen, som under tiden kastat sina ögon öfver sjön. "Nådige herre!" sade hon. "Täcktes eders nåde ihågkomma denna unga brud med sitt bifall, så vill jag fira hennes bröllop."

Kung Gustaf framtog ur fickan ett par guldmynt och räckte åt flickan: "Der har du till hemgift, barn, men något bröllop får icke ske innan Bryngel fört sin last och redligen aflevererat den i Viborg. Om han gör en snäll och lycklig resa, då beder jag min högtälskade gemål uppfylla sitt löfte att fira hans bröllop hemma i Stockholm. Han får säga till, när han seglar förbi här, och far och dotter få då fara till Stockholm till bröllops!"

Under det alla bugade sig, till tecken af lydnad och undergifvenhet, lopp ett sorl af tillfredsställelse genom allmogehopen. De kände, att den väldige konungen icke blott förtjente vördnad och fruktan, utan äfven kärlek.

Men kung Gustaf hade icke något ögonblick glömt det vigtiga värf, som sväfvade såsom mål för hans bekymmerfulla omtanka. Han blickade upp mot höjden.

Plötsligt reste han sig upp; "Vinden har gått på vestlig, min älskade Karin!" sade han. "Nu beder jag eder qvarblifva här, medan jag afgår med skeppen. Gud vare med eder, min dyra gemål!"

Drottningen bäfvade tillsammans. Det var som den väntade afskedsstunden dock öfverraskat henne. Hon fattade hastigt konungens hand, medan stora tårar framträngde i de milda blå ögonen. "Så skola vi då nu skiljas, min herre och konung!" utbrast hon. "Gud gifve det skedde endast för en kort tid! Måtte Han, som är barmhertig emot oss alla Sveas barn, beskydda och bevara eders majestät och föra eder segerrik och lyckosam tillbaka!"

Konungen omfamnade högtidligt sin gråtande gemål och kysste henne på pannan. Hon förde derefter konungens hand till sina läppar och neg djupt för

honom. Han lade välsignande sin hand på hennes nedböjda hufvud, och begaf sig derefter till stranden.

Hon följde honom till dess han, efter ännu en omfamning, steg i båten. Då utbröto äfven bönderna i tårar och kastade sig på knä rundtomkring drottningen, der hon stod och såg efter honom då han aflägsnade sig.

Men slupen lade nu icke till den kungliga jakten, utan till en stor örlogsman, kallad "Kampermannen", på hvilken konungen gick ombord.

I samma ögonblick, som konungen satte sin fot på däcket, flög den kungliga flaggan upp på flaggspelet. De öfriga fartygen helsade den med hurrarop och förnyad flaggning medan ankarne lyftades.

Drottningen begaf sig till tältet, hvarifrån hon kunde beskåda flottans afsegling. I det hon satte sig, såg hon skeppar Bryngel trycka Gertruds hand, hviska några ord till henne och springa i sin båt för att äfven gå ombord på sitt skepp.

Drottning Katharina vinkade den gråtande Gertrud till sig, och sade: "Vi hafva nu båda måst taga afsked af den, som nu är oss hjertans kärast. Derföre må vi vara tillsammans. Fader Tymme måste låta dig följa mig till Stockholm."

Den lycklige fadern visste icke huru han skulle uttrycka sin glädje.

Men hofpredikanten framträdde: "Eders majestät," sade han, "täckes icke onådigt upptaga, att jag påminner om, att det är sabbatsafton. Lagen bjuder, att sabbaten icke skall vara binder för seglande skepp, men vi, som qvarblifva, skola bereda oss till den heliga dagen, som förestår. Befaller eders majestät att vi hålla en bön för konungens lyckliga resa?"

Drottningen nickade och hofpredikanten ställde sig midt framför tältet på den yttersta klippan vid stranden. Då han stämde upp en psalm, knäböjde allt folket och höjde sina armar mot himmelen.

I denna stund ilade det ena skeppet efter det andra förbi och helsade den bedjande folkmängden.

Många sjömän fingo tårar i ögonen öfver denna rörande syn. Bland skeppen gick Bryngels, och han sjelf stod med blottadt hufvud vid relingen, för att bland de knäböjande igenkänna sin trolofvade. De vexlade en blick med hvarandra.

Der kom äfven Abels skepp. Han höll så nära intill Kanholmen, att skeppet nästan rörde vid klippan vid stranden. I det han strök förbi, lät han ett vinfat, som han hade hängande på en lina i beredskap, rulla ned på klippan. "Ursäkta, herr pastor!" sade han i detsamma, "jag har lofvat folket, att de skulle få dricka vår nådige konungs skål. Låt dem få detta. Säg den långa flickan, att om jag trott, att det kunnat gå lika godt för mig, som för Bryngel, hade jag också gått fram till hans majestät."

Hofpredikanten slungade en förtörnad blick på den näsvise skepparen och uppstämde en ny psalm: "Fräls oss från Satan arge!"

Då kom "Kampermannen", högt bärande sina vidsträckta segel, och gick förbi. Ombord visade sig den gamle konungen. När han såg sitt knäböjande folk, sträckte han, välsignande, sina händer öfver detsamma. Ett par stora tårar framträngde i hans ögon och rullade långsamt ned öfver de fårade kinderna till det snöhvita skägget.

Drottningen sträckte också kärleksfullt sina armar emot den förbifarande, och sänkte sig på knä, så att landets åldrige fader under böner och tårar af gemål och folk lemnade de svenska skären.

Sivard Kruses bröllop.

Den gamle Sigfrid Andersson Rålamb hade, för att tillbringa sin ålderdom i ro med sin yngsta dotter, den vackra Gundborg, flyttat till sätesgården Lenna, ett par mil från Upsala. Denna gård tillhörde egentligen gubbens äldste son, den tappre fältöfversten Anders Sigfridsson, hvilken för några andra hemman och ett laxfiske tillbytt sig den af konungen, men öfverlemnat den åt sin fader, emedan gamle Sigfrid tröttnat att vara landsdomare i Helsingland. Gården hade en vacker belägenhet vid den af löfskog och ängar omgifna Långsjön. Boningshuset var uppfördt efter den tidens smak med stora rum och väldiga spislar, med små fönster, hvilkas mångfärgade rutor, när solen sken, målade underliga rosor på det släta golfvets otäta plankor. Det berättas äfven, som en sägen der på orten, att den gamle Sigfrid haft koppartak på sin byggning och en ruddam ofvanpå taket. Vidsträckta ladugårdar och rika visthus, samt äpple- och humlegårdar, inhägnade på flera ställen mellan klipporna och skogen, utgjorde för öfrigt husliga fördelar och behag.

Den gamle Sigfrid Andersson hade haft många äfventyr under sin lefnad. Redan riksföreståndaren Svante Sture hade användt honom i sin tjenst. Under konung Gustafs regeringstid hade han varit mycket vid hofvet, och, emedan han åtföljt beskickningen, som hemtade drottning Karin från Sachsen, fattat en särdeles tillgifvenhet för denna olyckliga drottning,

Sivard Kruses bröllop.

hvilken annars icke egde många vänner i Sverige. Hans tillgifvenhet för henne hade öfvergått på hennes son, och konung Erik XIV egde ingen varmare vän, än den redlige Sigfrid.

Af Sigfrids Söner var ingen hemma. Anders, fältöfversten, var i Stockholm. Stig var prest i Helsingland. Bengt (som blef arklimästare 1591) var fänrik i Liffland, och Peder studerade lagboken på ting i Norrland. Den yngre dottern Sigrid hade qvarblifvit i Helsingland för att sköta sin andlige broders timliga angelägenheter. Endast Gundborg var hos sin far. Denna flicka hade erhållit en, efter tidens sed, förträfflig uppfostran, så att hon var den bästa husmoder i trakten vidt omkring, då hon nu, sedan hennes fader blifvit enkling, förestod hela hans vidlyftiga hus. Hennes ensliga och inskränkta lif hade förflutit lika fattigt på bullrande nöjen, som kanhända rikt på verklig lycka. Hon var nöjd med sin lott, ty hon kände ingen bättre, om icke någon gång en stilla aning genomflög hennes unga hjerta, då gubben vid aftonbrasan med sin vidlyftiga språksamhet utmålade sina äfventyr, i synnerhet med den mest älskade af sina vänner, Knut Gustafsson Roos.

Bland de äfventyr, som gamle Sigfrid bestått, roade honom mest att omtala, huru han och en annan yngre vapenbroder, Sivard Kruse, fordom biträdt Knut Roos att bortföra en norsk nunna, Anna Carlsdotter till Birkeboda, från Vadstena kloster. Knut Roos hade med henne flyttat till sin gård, Kroksta i Vermland, och der hade sedermera Sigfrid lärt att känna sin husfru, då varande ärliga och välbördiga jungfru Sissela Bengtsdotter Dufva. Under de första åren af sitt äktenskap hade Sigfrid besökt sin vän flere gånger; men sedan han dragit sig från hofvet, hade han föga underrättelser om sin kamrat. Den tiden, då ingen postgång fanns, var det icke möjligt att underhålla någon jemn förbindelse med aflägse slägtingar och vänner; men när också då någon gång en helsning, eller, i vigtigare angelägenheter, ett bref anlände, var

det en högtidlighet, som så lifligt uppfriskade alla minnen af blodsband och vänskap, att tillgifvenheten snarare ökades än minskades af den långa osäkerheten om hvarandras lif och omständigheter.

Då den unga flickan hörde faderns berättelser, hände det visserligen någon gång, att hon tänkte på, huru roligt det väl skulle varit att också bortföras af en så glad och hurtig herre, som hennes far afmålade sin vän. Hon påminde sig huru en gång, då hon ännu var barn, Knut Roos hade helsat på hennes far, och då medhaft sin yngsta son, som var ett par år äldre än hon; och den unge Gustaf Roos, funderade hon på, skulle just vara den person, som bäst passade för henne att följa, i fall något bortförande kunde komma i fråga. Men han var så mycket barn, då hon såg honom, att hon väl knappt vågade tro, att han mindes henne. Hans vackra gestalt, med sin sköna hy och sina röda kinder, sitt långa, ljuslockiga hår och de blå ögonen, sväfvade för hennes minne, som en syn ur en dröm, som skymten af en engel. Men det föreföll henne, som han icke funnes i den verkliga verlden, och hon beslöt derföre att vid tillfälle se sig om huruvida någon yngling skulle finnas sådan som hon föreställde sig Roosen.

Hon hade oförmärkt, både i Helsingland och i Allmunge, der hon bodde, kastat ett nyfiket öga på ynglingarne, som begapade henne, när hon kom ridandes på kyrkbacken på en präktig gångare, åtföljd af sin far och hans gråskäggige trotjenare och vapendragare, Måns Hane; men hon kände sig ingalunda hågad, att med någon af de långhåriga och skinnbepelsade bondgossarne företaga en så äfventyrlig färd. På sätesgårdarne inom socknen funnos icke heller unga kavaljerer, som på något sätt skulle kunnat svara emot idealet i Gundborgs hjerta. Ty på Väsby bodde ingen af Baggefamiljen; på Hagby ingen af Buriska, emedan den förra var vid hofvet och den senare uppehöll sig i Norrland. På Seglinge hade hon väl haft en jemnårig vän, Kerstin Måneskköld, men hon hade blifvit

gift med den raske Jakob Bagge till Väsby, och sålunda var det också der tomt.

Äfvenledes, då Gundborg följde sin far till Distingen i Upsala, hade hon beslutit att för sig sjelf i hemlighet mönstra alla hyggliga ynglingar, hvilka hon trodde skulle, i stora hopar, framställa sig för hennes nyfikna blickar. Men gubben Sigfrid, åtföljd af sin Måns och några handfasta huskarlar och torpare, dels till fots och dels till häst, omgaf henne med denna vakt, liksom en statsfånge, och intågade, utan att ana hennes lust att se sig omkring, kortaste vägen till en gård der han plägade gästa. Han lemnade sin dotter der i värdinnans vård, medan han sjelf uträttade sina ärenden, sålde virke, ved och kol och fetalier, kreatur, säd och fisk, samt köpte salt, Rostock-öl och vin, ansenliga förråder af "negelker, ingefär, sucker" och desslikes mera.

Först sedan detta var uträttadt, hämtade han sin dotter, för att låta henne hos en ung köpman, Lasse Pedersson, med hvilken han var bekant, köpa allt hvad galant och rart lybeckare och nederländare kunde skicka till Sverige att locka fruntimren med. Taft, sammet, atlask och kläde, spetsar med sölfver på uddarna, sammetsskor med rosor, och äfvenledes åtskilliga klenodier, blefvo allt inpackade för att transporteras hem, medan gubben prutade och knotade öfver sina kårsåter, ungerske och rhenske gyllen och dalrar, som skulle resa af till Stockholm och kanske ännu längre bort till Lybeck och Antwerpen, i stället för att mögla på hans kistbotten. Men han tröstade sig lätt, då han såg huru glad Gundborg var åt alla sina härligheter, och då han betänkte att han ändå för sina öfriga barn hade vackra påsar i ekkistan uppe på loftet, dem ingen mer än han visste af. Han lät derföre muntert rusta till aftåg, och ärnade innan qvällen vara hemma.

När nu samtliga de ridande långsamt banade sig väg genom folkmassan, hade Gundborg godt tillfälle att se sig om. Der fanns god råd på ynglingar, af

hvilka äfven många stannade för att se på den sköna, omgifven af den gråhåriga sviten. Men studenterna voro dels trasiga och bondaktiga, dels, om de råkade att bära en silfverchamrerad rock eller en sammetsjacka, sågo de så stolt, utan försyn och blygsamhet, henne rakt i ansigtet, att hon flere gånger rodnade och nedslog ögonen.

Då hon och hennes far kommo ut på Kungsängen utom staden, råkade de att i trängseln vid tullen skiljas från sin åtföljande betjening. Gubben Sigfrid stannade sedan de ridit en stund, för att invänta den, då i detsamma en yngling, af den finaste och spensligaste gestalt på en vacker springare, som ridit ett litet stycke efter jungfru Gundborg, upphann dem båda.

"Akta er, ädle herre och vackra jungfru!" sade han, "här kommer ett parti med Danmarksbönder, som rida hemåt i kapp och hafva tagit in hela vägen."

"De få väl ge rum med sig!" svarade Sigfrid torrt, och vände sig ifrån honom. Men jungfru Gundborg kastade en blick, som tycktes bedja om förlåtelse, på den älsklige ynglingen, som rodnande och häpen öfver denna ohöflighet, ännu höll hatten i handen, och icke visste om han skulle stanna eller rida bort. Hon kände medlidande öfver hans förlägenhet, och blef i detsamma sjelf lika förlägen. Emellertid kom bondhopen bestående af tretio eller fyrtio stycken till häst, som under det gräsligaste skrål och skri pröfvade sina köpta eller bytta kampar i fullaste sträck. Jungfru Gundborg trängde sig ängsligt till sin far, medan den så ohöfligt afviste ynglingen lemnade dem, och ganska sakta och med ögonen beständigt bakom sig, fortsatte sin ridt, tills han alldeles stannade vid en grind på sidan om vägen.

"Rid vackert före, mitt barn!" sade herr Sigfrid, "jag skall hejda bönderna."

"Ur vägen!... Ur vägen!... Fanen i våld!" vrålade de anstormande.

"Kom, min bästa far! Kom med!" bad Gundborg.

"Tig och lyd!" befallde Sigfrid med en röst och en blick som icke tålde motsägelse. "Rid förut, Gundborg!"

Med hufvudet vändt tillbaka, red hon ända fram till grinden, som ynglingen höll på att öppna.

I detsamma kommo bönderna fram till herr Sigfrid. Utan att det ringaste akta hvarken hans stånd eller ålder, redo de på lika vildt, och då han svängde sin häst tvärt för vägen, för att tvinga dem att stanna, blef han i ett ögonblick kullvräkt och öfverriden.

Gundborg uppgaf ett jämmerrop och ville flyga till hans hjelp, sjelfva den ursinniga skaran till mötes; men hastigt som blixten fattade ynglingens hand hennes häst vid betslet. "Låt dem rida förbi!" ropade han och drog henne med sig genom grinden. Som en stormvind förbistörtade den vilda ryttarehopen.

"Låt oss nu se, hur det står till med den gamle herrn!" sade han då till den af ångest halfdöda flickan. I fyrsprång flögo de fram till stället, der den hedervärde herr Sigfrid höll på att kräla sig upp från den döda hästen, emedan han sjelf icke var så illa skadad, som det skulle tyckts.

Ynglingen uppreste honom, och Gundborg frågade genast efter hvar han skadat sig. "Jag har icke skadat mig," svarade herr Sigfrid, "men hvart tog du vägen, efter du kommit undan? De fördömda bönderna!" tillade han mumlande, utan att vänta på svar, "men jag skall sätta Thure Bjelkes fogde i håret på dem, skola de få se! Att icke låta hederligt folk i fred draga sin gata fram! Men vänta!

Hans husfolk ankom. Han gnuggade sina blånader på armarna och ryggen, svor några gånger, trätte på dem, som ej kunnat följa med, och slutligen, sedan han med foten undersökt, om det ännu fanns lif i den döda hästen, befallde han att sadeln skulle spännas af och läggas på en af drängarnes hästar, och att en af torparne skulle stanna qvar för att taga vara på huden.

Den främmande ynglingen, som, utan att blifva tilltalad, hittills betraktat tillredelserna till resans fort-

sättning, tog af sig hatten för Gundborg med en blygsam artighet och kastade sig på sin springare. Men flickan öfvervann hastigt sin blyghet, närmade sig till honom och sade med en blick, brinnande af tacksam rörelse: "Gud belöne eder, ädle herre!"

Han bugade sig ännu en gång på hästen, äfven för den förvånade Sigfrid, och red tillbaka till staden.

Gubben kom nu först ihåg, att han icke af sin dotter fått svar på sin fråga, huru hon kommit undan, och hon berättade honom huru det gått till.

Ynglingen hade icke ridit ett par stenkast, innan han bakom sig hörde det tunga fyrsprånget af en grof häst. När han såg sig om, var det den gamle herr Sigfrid sjelf, som nalkades.

"Ursäkta mig och min ohöflighet, unge herre!" sade han, då han stannat bredvid honom, och räckte honom den väldiga handen. "Men jag tror att en ung man icke bör ha svårt att förlåta en gubbe några knarriga ord. Jag heter Siffre Andersson och bor på Lenna i Allmunge. Det är icke mer än ett par mil dit, och om jag der finge dricka en bägare vin tillsammans med min dotters räddare, skulle det vara en lika stor glädje för mig, som för mitt barn."

"Jag tackar eder, herr Sigfrid," sade ynglingen rodnande; "jag skall aldrig glömma att en så ädel herre, som I, bevisat mig den hedern att bjuda mig till sig; men jag måste i morgon resa till Stockholm och derifrån till Finland, ty jag tillhör hertig Johans hof."

"Men någon gång kommer ni hitåt trakten," sade herr Sigfrid, bedröfvad öfver afslaget. "Lofva mig att då komma ihåg, att Lenna icke ligger långt härifrån. Och låt mig nu få säga min dotter hvad hennes räddare heter."

"Johan Bertilsson Hästsko," svarade ynglingen. De begge herrarne gåfvo hvarandra handen och redo åt hvar sitt håll.

Gundborg hade haft ganska roligt af sin marknadsresa, ehuru den bekräftade hennes mening, att verlden icke var rik på älskvärda och hurtiga yng-

lingar. Den ende, som hon ännu tyckte sig hafva funnit värd någon uppmärksamhet, var den unge Hästsko. Hans bild lefde i hennes tacksamma minne, men hon hade icke mycken tid att öfverlemna sig åt sina drömmar om honom eller aningar om någon annan, emedan bestyret om hushållet och grannlåten upptog all hennes tid.

Ett fjerdedels år hade förflutit efter denna distingsfärd. Det var en afton i slutet af Maj månad. Ett förfärligt åskväder hade brutit ut. Gubben Sigfrid gnuggade sina händer och såg ut genom fönstret på de flammande blixtarna, medan han väntade att Gundborg skulle bära in hans ölkanna. Då kommo ett par ryttare intrafvande på gården. Den ene steg hurtigt af hästen, och då han just mötte Måns i dörren, frågade han, om väl herren i huset skulle vilja lemna honom och hans dräng härberge öfver natten. Måns öppnade endast stugudörren, och bad den sammetsklädde junkern stiga in. Sigfrid emottog just kannan af sin dotter, då den främmande, sedan han lemnat sin genomvåta kappa och hatt åt sin dräng, inträdde. Gubben höll på att i sin förvåning ge Gundborg kannan tillbaka, men han besinnade sig genast, nickade åt sin gäst och drack sin skål, hvarpå han med ena handen gaf honom ett kraftigt handslag och bad honom vara välkommen, medan han räckte honom dryckeskärlet med den andra.

Den unga herrn företedde en vacker, i ganska präktig drägt klädd, gestalt. Han hade mycken belefvenhet och artighet, och vände sig genast med sin helsning till Gundborg, som rodnande besvarade den. Gubben befalde henne att duka upp det bästa huset förmådde, hvilket hon också hjertligt gerna åtlydde, medan herrarne satte sig att språka.

Den främmande sade då, att han var Sten Sture, den vördnadsvärde grefve Svante Stures son och riks-

föreståndaren Sten Stures sonson. Hans blotta namn skulle gjort honom kär för hvarje redlig svensk; men hans ädla utseende och intagande umgängessätt tillvunno honom ännu mera allas hjertan. En viss stolthet och frimodighet klädde den unge mannen väl, och ehuru han nästan för fritt och dristigt talade om allt, som föll honom in, och utan återhåll yttrade sig om de vigtigaste saker, kunde man icke annat än förlåta, till och med gerna se det hos en yngling med hans insigter och höga anseende. Den gamle Sigfrid var alldeles förtjust att i sitt hus få emottaga en sådan gäst. Han begynte genast att lemna tungan fritt lopp, och frågade efter politiska omständigheter. Först blef frågan om riksdagen, som var sammankallad till den 1 Juni; derefter föll samtalet på hertig Johans giftermål med den ryktbara Katharina Jagellonica. Sigfrid ogillade helt och hållet hertigens uppförande emot sin konung och broder, samt förbannade den papistiska ormen, som så listigt snärjt honom i sina försåt (han mente prinsessan). Men den unge Sturen svor att ingen skönare och älskvärdare prinsessa än hon fanns på hela jorden. Han hade sjelf sett henne, då hon kom till Reval med sin gemål.

"Konung Erik hade skickat mig," berättade han, "med några af sina nya galejor att föra säd och proviant ifrån Liffland till Kalmar, som han försett med större besättning, och hvars fästningsverk han låter föröka och förbättra. Min fader, som var ståthållare i Reval, berättade, medan jag var der, att han hade befallning, att med stränghet och mindre vänlighet bemöta hertigen då han kom hemresande med sin gemål. Han anlände med sitt följe af polackar och jesuiter, just medan jag var qvar. Min bror Erik, som är hofjunkare hos honom, sökte genast upp mig, så snart han ankommit och af min fader fått veta, att jag var i staden. Han föreslog mig att göra ett besök hos hertigen, och med detsamma se hans sköna gemål. Ehuru jag i allmänhet var föga nöjd med hertigen sjelf och hans olydnad emot konungen, dref

mig min nyfikenhet att se ett fruntimmer, som var så beprisadt för sin skönhet. Jag följde derföre min bror till det hus, som hertigen hade hyrt för sig och sin svit just invid stadsporten; han hade blifvit förbjuden att komma in på slottet. Jag tillstår att detta förbud stötte mig mycket. Det tyckes vara hårdt nog att tvinga en fröken, som hertiginnan, uppfödd i ett rikt och präktigt hof, att ligga i ett dåligt borgarehus i staden. Men ännu mera obarmhertigt tyckte jag, att man förhöll sig, då jag fick veta, att man icke ville lemna de resande proviant, så att de ledo brist på de nödvändigaste behof. Full af medömkan med den olyckliga prinsessan, som sålunda genast i början af sitt giftermål fick smaka allt bittert och vedervärdigt som kunde tänkas, inträdde jag i deras nåders usla kammare. Hertig Johan satt med tårar i ögonen och såg ganska mörk och bedröfvad ut; men hans gemål visade en blid uppsyn och ville trösta honom, försäkrande att hon ingen nöd aktade eller ens kände, så länge hon egde honom, och han var vid godt mod. Hon hade gerna öfvergifvit sin faders rika borgar och kräsliga bord, för att med honom dela ljuft och ledt, om det också vore allenast en halmkoja och en beta fattigmansbröd. Tårarne kommo mig i ögonen när jag hörde detta, och såg huru hon kämpade att öfvervinna sin egen gråt. Det må vara ett brott, herr Sigfrid, och hvem som vill må förråda det för kungen, men ändå skall jag aldrig ångra, att jag i mitt eget namn köpte upp det, som mest kunde vara deras nåder af nöden, och levererade åt dem."

Sigfrids ögon gnistrade då han fäste dem på Sturen och svarade: "Jag har också mången gång i min ungdom föga aktat egen fara, när jag kunnat hjelpa andra i deras nöd. Tro derför icke, unge herre, att jag skall förråda eder; men kom ihåg att icke tala om detta för många; ty det kan väl hända, att Göran Persson kan komma under väder dermed och det vore då icke så väl för eder slägt, ehuru jag tror att konung Erik sjelf ingalunda skulle förtörnas deröfver och straffa

eder, ty han är en ädelmodig herre. För öfrigt," fortfor han med sträfvare ton och sänkt blick, "fruktar jag att den papistiska gemålen, som hertigen har, väl kan tala vackert, och äfven gråta då det är nödvändigt, men desto farligare är hon, ju mera skön hon är och ju flera af våra unga herrar hon kan fånga och intaga, desto mera, fruktar jag, skola jesuiterna glädja sig, men alla rättrogna och redliga konungens undersåtar lida."

"Huru härmed må taga en ända, vet jag icke och kanske ingen menniska," svarade Sture, "men det tyckes, som herr Sigfrid vore obekant med den nyheten, att hertigen troligen blifver af konung Erik förklarad för riksförrädare, och att en krigshär tros ofördröjligen utrustas till Åbo, att taga honom till fånga. Eder son, den tappre herr Anders Sigfridsson, blir säkert anförare. Derföre är just riksdagen sammankallad."

"Detta var en svår befattning för honom och en bekymrande underrättelse för mig," sade gubben, "men jag förlitar derpå, att min Anders gör hvad honom tillhör, såsom en redlig man, om ock saken är något vansklig."

"Jag är bekymrad för min broder," svarade Sturen, "men min fader har varnat honom i tid. Han är ännu hos hertigen, men måtte väl snart komma derifrån, ty min far har skickat honom en af sina tjenare med bref till honom."

Gundborg hade emellertid dukat upp en måltid, som var lika grundlig till innehåll, som till omfång, och hon stod nu, lyssnande till herrarnes samtal, med de ljufva kinderna färgade af det innerligaste deltagandes lätta rodnad. Gubben Sigfrid blef varse, att hon hade måltiden färdig, qväfde sina bekymmer för sin son och sin kung, och afbröt derföre samtalet med en uppmaning till sin gäst att hålla till godo, så godt han kunde förmå på landet.

Måltiden gaf emellertid ett stort begrepp om landtjunkarens förmåga, både att mätta sig sjelf och andra. En lybsk och en svensk skinka täflade om företrädet,

och det var icke blott behaget att vara tillredd af Gundborg, utan verklig inre förträfflighet, som gaf öfvervigten åt den svenska. Den oxen, hvars stek stod på bordet, ingaf det förmånligaste begrepp om ängarnas bördighet på Lenna; och att skogen icke var tom, bevisades af två stycken väldiga tjädrar, som, omgifne af ett halft dussin hjerpar, hvilade på ett ofantligt silfverfat. För öfrigt doftade der en och annan konstigare rätt af dyrbara kryddor; och i en silfverkanna, hvars botten låg så djupt, som möjligt, och hvars vidd minst kunde jemföras med jungfru Gundborgs smärta lif, fradgade sig ett kraftigt öl. Korteligen, hela måltiden, ehuru i hast anrättad, var så rikt tilltagen, att man måste tro, att här i huset lefdes ett dagligt gästabud.

Med hela en god värdinnas glädje att hafva lyckats med sin anrättning, betraktade Gundborg herrarnes ingrepp i faten, och det förringade visserligen icke hennes deltagande för den främmande unge herrn, att han endast sällan tilltalade henne och herr Sigfrid, för att hafva tid att med desto större eftertryck använda sina matorganer. Tvärtom, ehuru föga etheriskt det låter, kunna vi med historisk sannfärdighet försäkra våra läsare, att hans starka aptit i sjelfva verket lika mycket intog den nya värdinnan till hans fördel, som hans berättelse om sitt ädelmod gjort det; dock bör härvid anmärkas, att han vid detta sätt att tillvinna sig hennes ynnest hade tillfälle att med ett eget behag prisa hennes husliga talanger, hvilket välförtjenta smicker hon också emottog med lika mycket nöje, som någonsin en af våra moderna damer emottager de finaste komplimenter öfver sin musik eller sin dans.

Sedan herrarne spisat, satte de sig att språka ännu en stund, emedan man, oaktadt all använd flit, icke kunnat hinna silfverkannans djupa botten. Gundborg gick beställsamt af och an i rummet, och då hon bar ut faten, observerade den unge Sturen, att hon icke dröjde många ögonblick ute; men deremot innan hon hvarje gång gick ut, uppehöll sig med åtskilliga småsakers ordnande, ända tills han talat ut och hennes

far slog upp en historia, som hon säkert hört förut. Hans öga följde med ett särdeles välbehag den vackra flickan, som i sin landtliga och snygga drägt var så helt olika prydd emot hofvets granna fruar, och dock på intet vis gaf dem efter i behag och till och med i artighet; ty hon hade ju så hjertligt välment bjudit honom mer af de rätter han tycktes mest hålla sig till, att han knappt kunnat motstå henne, om också icke hans långa ridt väckt hos honom en ovanlig förmåga att göra hennes bjudningar till viljes. Och det var icke utan, att han under samtalet med gubben använde all sin medfödda förmåga att behaga för att intaga honom för sig, och genom ett och annat fint och ofta qvickt infall äfven ställa sig in hos flickan.

Men när till slut ölkannan var tömd, kunde gubben icke undgå att känna sina ögonlock tyngre än vanligt, och utan att tänka på huruvida det var artigt eller icke, vidgade han sitt gap med all den kraft han egde, och torkade sig i ögonen. Herr Sten höll också på att blifva smittad af denna gäspning, som till och med sympatetiskt rörde sjelfva den vackra Gundborgs kinder, ehuru hon qväfde den och rodnande vände sig bort. Derför steg han upp och bjöd sin värd godnatt. Han kunde icke hindra sig att sakta trycka Gundborgs hand, som han fattade när han önskade henne detsamma, och den behagliga rodnad, som derunder lågade på hennes ansigte, de nedslagna ögonen, som likväl tycktes stråla af en inre eld, fästade sig djupt i hans sinne. Den gamle följde honom till hans rum, men just i dörren kastade han en blick tillbaka, som möttes af ett ögonkast af Gundborg, som var hastig som en blixt och äfven som en blixt hade något elektriskt uti sig, emedan det satte hans unga blod på en gång i låga.

Så snart herr Sten Sture inkommit i gästrummet, och gubben lemnat honom, fästades hans uppmärksamhet på hela inredningen i rummet, som var lika så rik och grann, som på något af hans fars slott, till exempel Hörningsholm, och han påmintes häraf att Rålamb var en ganska förmögen man. När han betraktade sin-

bädd, som med en utsökt finhet och renhet var på det prydligaste ordnad, hade han knappt hjerta att skrynkla detta nätta verk, ehuru sömnen med ansenlig tyngd tryckte hans ögonlock. Till slut lade han sig dock, med full föresats att endast drömma om sin hulda värdinna, hvarefter han insomnade så djupt, som det är möjligt för en uttröttad resande.

Huruvida Gundborg sofvit lika djupt som han, är väl oafgjordt, men man har skäl att tvifla derpå, dels emedan hon var fruntimmer, och man vet att fruntimmer icke äro så lätta att öfvervinnas af de mera jordiska behofven, och dels emedan hon, såsom sedan blifvit spordt, hade otroligt mycket att fundera på, nämligen: 1:o) huruvida väl den artige gästen kunde sofva, 2:o) hvad hon väl skulle hitta på att bjuda honom till frukost, 3:o) om han tänkt på henne något, 4:o) hvad han menade med det besynnerliga ögonkast han gaf henne, just då han gick bort, och 5:o) hvarför han tyckte att hertiginnan var så skön, och mera sådant.

Det var temligen långt lidet på morgonen och ännu var allt tyst i Sturens rum. Slutligen inträdde hans trotjenare Staffan, för att väcka honom.

"Jag har att berätta eders herrlighet," sade han, "en märklig nyhet. Den gamle herr Sigfrid funderar på att resa till Stockholm."

"Hm," svarade Sturen; "reser han snart? Han kan gerna helsa alla bekanta från mig! Jag har icke särdeles brådtom till riksdagen; den blir minsann icke för rolig."

Staffan skrattade. "Ja, det är väl sannt nog, det vet visst hans herrlighet bäst sjelf. Men herr Sigfrid lärer taga sin vackra dotter, jungfru Gundborg med sig."

"När reser han då?" frågade Sturen häftigt.

"I morgon eller öfvermorgon, kan jag tro," svarade tjenaren.

"Godt!" inföll Sturen. "Men det är icke långt till dess. Vet du hvilken väg han ärnar resa? Far han landvägen ända fram, eller reser han till Upsala, för att derifrån taga sjövägen."

"Jag vet icke säkert," gaf Staffan till svar; "jag tror likväl att han reser sjövägen från Upsala, efter han sjelf eger några skutor. Men när befaller ni, stränge herre, att jag skall sadla våra hästar?"

"Om jag icke kände orätt," invände Sturen, "var min gångare ömfotad i går afton. Han behöfver hvila, och jag fruktar att vi måste betjena oss af herr Sigfrids gästfrihet ända tills han reser. Kanske blir det också nödvändigt att lemna hästen qvar i Upsala, tills han blir rätt uthvilad, och då, tror jag, resa vi sjövägen derifrån."

"Herr Sigfrid låter oss säkert medfölja på sin skuta," sade Staffan med ett slugt leende.

"Tag in min våtsäck," befalde Sturen; "reskläderna äro ännu våta efter regnet. Tag fram min grå högtidsklädning med silfverkorderna."

"Jag har torkat kläderna i natt," invände Staffan. "Utom kappan, hade de icke hunnit blifva våta, emedan vi voro så nära Lenna när regnet bröt ut."

"Det må jag bäst veta," afbröt Sture; "gör som jag befallt."

Drängen lydde, och snart stod Sturen, grann som en prins, färdig att helsa på sin hederlige värd och sin unga värdinna.

Äfven jungfru Gundborgs toilett hade blifvit gjord med omsorg och eftertanka. I god tid öppnade den unga flickan sina skåp och kistor, och stod i sin lätta morgondrägt framför dem, för att upptänka hvilken klädning det vore mest passande att anlägga. Med en känsla af nöje beskåg hon den dyrbara garderoben, som hennes far så rikligen försedde. De guld- och silfverstickade klädningarna af sammet och atlas lyste i den prydligaste ordning, och tillhörande skjörten med kragar och silkesärmar, äfvensom perlehufvor och sammetsmössor, hängde öfver hvarje klädning. Ett "sy-

skrin, öfverdraget med rödt sammet" och tvenne "Ryssе-skrin" voro fulla med perlekrantzer, silfverbälten, ringar och andra kleuodier — isynnerhet "guldstifter", som nyttjades såsom nålar.

Redan hade Gundborg framtagit sin praktfullaste klädning af ljusblott sammet, då hon besinnade sig, och blygt seende sig omkring, liksom hon skulle fruktat att någon blifvit varse hennes tanke, smög den tillbaka på sitt ställe. Hon valde i stället en ganska enkel drägt af mörkbrun atlas, som i släta veck slöt sig tätt om lifvet. Derefter påtog hon en "pipkrage" som nätt omslöt den lilla hakan, och ehuru denna klädsel nu för tiden kanske skulle synas något stel, gaf den åt hennes välväxta gestalt ett visst uttryck af ordentlighet och prydlighet, som mycket behagade. Det långa, mörka håret kammade hon slätt uppåt hjessan, der hon fästade det i en tjock fläta, med svarta, guldstickade band, hvilkas ändar hängde ned öfver nacken. Endast en enda lock vid hvardera örat lät hon löst nedhänga. Omkring händerna knäppte hon små handkrus (manchetter), veckade som pipkragen, och ett par höga sammetsskor fulländade hennes klädsel.

Knappt hade hon gått några steg fram och tillbaka i den nätta drägten, som hon annars icke hade själ att vara missnöjd med, enligt det vitsord hon fick af sin lilla, men med ofantligt breda förgylda ramar omgifna spegel, då hon påminde sig, att hon ju icke skulle fara till kyrkan, utan som en rask värdinna besörja om frukost och middag, och hvar skulle pipkragen och manchetterna taga vägen i köket? Hon såg på sig sjelf med en liten förlägenhet, och då hon smålog åt sin egen tanklöshet, spridde sig en fin rodnad öfver hennes kinder, ehuru hon visste att hon var ensam. Men emedan hon, småningom förvirrad häröfver, såg sig i spegeln, hörde hon hastigt tunga steg i trappan, som ledde till hennes rum. Hon igenkände sin fars gång och visste icke hvar hon skulle gömma sig, ty hon blygdes öfver att blifva ertappad af honom

i så fåfängliga fantasier som en onödig och otidig klädsel, och dessutom kände hon honom så noga, att hon väl visste, att det icke var möjligt att förutse, antingen han skulle skratta eller blifva ond deröfver. Men på ögonblicket besinnade hon sig och fattade sin vida och lediga hvardagströja, och innan gubben hade öppnat dörren, var hon så skyld af den och ett förkläde, att han ingenting särdeles ovanligt kunde märka i hennes klädsel. Men den förvirring som lågade på hennes högröda kinder, hennes återhållna häftighet och de nedslagna ögonen förundrade honom.

När hon, långsammare än vanligt, kom emot honom, och utan att upplyfta ögonen, framräckte sin rosiga kind för att emottaga hans morgonkyss, frågade han med faderligt bekymrad uppsyn: "Hur i all verlden står det till med dig, mitt barn? Du må väl, för hin, icke blifva sjuk, just då jag tänker taga dig med mig till Stockholm. Jag funderade väl först på, dels att fara till riksdagen och dels till min gamle vän Sivard Kruses bröllop; men nu har jag fått ett skäl till för resan: jag vill nödvändigt se min Anders, innan det bär af till Finland, i fall det blir af. Det blir hett åt den sidan af riket, och det är just icke sagdt att han kommer osvedd undan den elden. Men ett godt ord förut är bättre än hela predikningar efteråt, om de också voro långa, som vår kära fars i prestgården."

Medan gubben under sitt prat kom sig ifrån den första frågan efter Gundborgs helsa, hämtade hon sig också och begynte fråga efter när resan skulle anträdas och öfriga omständigheter, som hon kunde behöfva känna, för att ordna huset under sin frånvaro.

Herr Sigfrid bad henne rusta ut sig sjelf och honom samt Måns Hane med matsäck och tillbehör för en månad, och förmanade henne att icke glömma sina raraste klädningar och klenodier till bröllopet, men framför allt nu genast bestyra om frukost. Derpå gick han för att uppsöka sin gäst Sture.

Som en blixt for den tanken att få se Stockholm och hofvet och all dess herrlighet, igenom den unga flickan. Hon hade hört omtalas det stora slottet, de höga husen och all den kungliga prakten, som fröknarna, konungens systrar, bredde omkring sig. De halfdunkla berättelserna om allt detta sväfvade för hennes inbillning liksom en barndomssaga; och nu skulle hon med egna ögon få se i verkligheten det, som hon förut endast drömt om. Hon, som beständigt lefvat för sig sjelf på landet utan något umgänge med de höga adliga herrar och jungfrur, skulle nu på en gång införas i deras krets. En viss känsla af blygsamhet och ångest genomträngde henne, liksom en aning. "Ack," tänkte hon, "vore det icke bättre att jag aldrig for dit! Gud vet om jag der kan bli så glad och lycklig, som jag varit här, eller om jag ens kan komma lika nöjd och munter tillbaka!"

Men en känsla djupt i hennes innersta, en känsla, som hon till och med ville dölja för sig sjelf, drog henne till de högre kretsarne i hufvudstaden. I dessa kretsar vistades en yngling, som hon säkert endast der kunde se. — Men hon hörde sin far hosta nere i förstugan, och genast ryckte hon sig lös från sina drömmar och flög till sina sysslor.

I samma stund som hon trädde ut ur sin kammare på det vidsträckta loftet, hördes de slamrande stegen af en kavaljer, herr Sture. Också han kunde höra jungfru Gundborgs steg, och stannade för att med välbehag lyssna på, huru de raskt närmade sig. Redan beredde han sig både till en sirlig bugning och en vacker, vältalig helsning, då hon, helt hastigt, men med en ganska blyg och dock talande uppsyn, neg för honom och — sprang bort.

Han blef stående förlägen öfver hennes oväntade flykt, då i detsamma gamle herr Sigfrid kraftigt slog honom på axeln och helsade muntert: "God morgon! Kom in i stugan, min unge herre, så skola vi se till om vi kunna få oss en bägare mumma, medan vi vänta på att Gundborg får frukosten i ordning. Jag

skulle vilja språka allehanda om min Anders. Jag har fått myror i hufvudet för honom, och det har fallit mig i sinnet att se honom ännu en gång innan han spänner bälte med hertig Johan. Stig in, herr Sten; jag ser Gundborg har redan låtit framsätta bägare.“

Herr Sten underrättade, under frukosten, sin redlige värd, att äfven han ärnade sig till Upsala och derifrån till Stockholm. Med glädje föreslog Sigfrid honom derföre att göra sällskap åtminstone till Upsala. Jungfru Gundborg kom just in i detta ögonblick. Men den unge herrn, som tyckte sig hafva något skäl att visa sig mindre nöjd med Gundborg, emedan hon för en stund sedan beröfvat honom ett tillfälle att få visa sin artighet i en prydlig morgonhelsning, hade nu samlat sin eftertanka, och, i det han kastade en hastigt forskande sidoblick på henne, fattade han det beslutet, att med all försigtighet undersöka, om hon skulle med välbehag upptaga hans sällskap. Han afhörde derföre tigande herr Sigfrids förslag, och medan hans hjerta klappade af otålighet att få bifalla, sökte han likväl att antaga en tankfull och begrundande uppsyn, liksom han skulle öfvertänkt, huruvida hans göromål kunde öfverenstämma med vägen och tiden, som skulle bestämmas för resan. Men han hade icke bibehållit denna uppsyn länge, förrän en ny blick på Gundborg hastigt påskyndade hans ja. En liflig rodnad hade betäckt hennes kinder, och på hennes ansigte låg uttrycket af en spänd väntan; men hon nedslog genast sitt öga för ynglingens, och vände sig bort, i detsamma som han svarade, så att han blef bedragen på hoppet, att på hennes ansigte läsa hvilket intryck det gjorde på henne; han vågade icke uttyda hennes visade deltagande såsom annat än nyfikenhet.

När måltiden var slutad, sade Sigfrid, att han måste göra ett besök hos kära-far i prostgården, innan han reste till Stockholm, och bad emellertid sin dotter se om deras gäst, så att han icke skulle fara alltför illa. Derpå lät han sadla sin klippare, och red bort.

Jungfru Gundborg eftersinnade emellertid icke utan rätt mycken förlägenhet, hvad hon skulle hitta på, för att roa den unge hofherren. Men han var rätt nöjd, tycktes det på hans uppsyn, att en stund ostörd få språka med henne, och båda satte sig på en bänk i förstuguqvisten, från hvilken man hade en vacker utsigt. Sedan herr Sten med all möjlig artighet talt om Stockholm och sina föräldrar och andra ämnen, som han var nog grannlaga att välja sådana, att de intresserade Gundborg, blef han genom fönstret varse en luta, som hängde i ett af rummen. Han frågade Gundborg om hon spelade detta instrument.

Den unga flickan hade icke haft någon lärare i tonkonsten, så att hon icke det minsta förstod sig på detta instrument, som en hennes broder, herr Stig, skaffade sig i Upsala, och, sedan han blifvit prest i Helsingland, qvarlemnat hos sin syster, såsom en verldslig leksak, hvilken icke mera anstod hans embete. Den enda musik som Gundborg hört och lärt, bestod i psalmerna uti kyrkan, och några af dessa folkvisor, hvilkas melodier uttrycka en enkel, men innerlig och djup, merendels sorglig känsla, och dem hennes af naturen vackra röst, besvarad af eko, stundom uppstämde, då hon om sommaraftnarna, ibland med någon af de adliga jungfrurna i grannskapet, rodde ut på Långsjön. Men hon visste att hofherrarne voro särdeles hemma i musik, och skyndade derför att hemta lutan, som hon räckte åt Sturen, och frågade honom, om den väl skulle kunna duga att spela på. Hon hade aldrig hört någon verklig konstnär spela på luta, tillade hon rodnande.

Han emottog instrumentet och begynte, ehuru med mycken möda, att stämma det. Slutligen fick han det i ordning.

Gundborg hade en innerlig känsla för musiken, och ju mindre hon förut haft begrepp om den mera utbildade konsten, desto djupare rördes hon af de milda, sammansmältande toner, som han förstod att locka ur lutan. Han märkte väl det intryck, som

hans spel gjorde, och upplifvad deraf, utvecklade han hela sin icke obetydliga musikaliska förmåga. Slutligen ville han också förmå henne att sjunga en af sina visor, men det var omöjligt att öfvertala henne dertill.

Just som han som ifrigast sökte öfvertala henne, kom en lätt ryttare på en snällfotad springare öfver bron, som, öfver ett sund af Långsjön, ledde fram till gården. Då han kom närmare kände Gundborg genast igen den vackra, smärta gestalten, och sprang emot honom.

"Välkommen, herr Johan Bertilsson!" ropade hon, i det han sprang af hästen. "Välkommen till oss en gång! Vi hafva så länge väntat att få se en skymt af min räddare!" I sin glada öfverraskning räckte hon honom handen, med ett hjertligt uttryck af välbehag och tacksamhet. Han tryckte hennes hand tillbaka med en sprittande rörelse, en tår flög fram och tindrade under hans ögonhår, en hög rodnad glödde på hans kinder och en djup känsla genomträngde den sköne ynglingen. Gundborg blef öfver hans häftiga rörelse häpen och drog sakta sin hand tillbaka. Hon rodnade äfven, och förde honom förlägen och tigande fram till Sturen.

De båda unga herrarne helsade på hvarandra. Sturen med en viss bitter känsla, att blifva störd i sitt samtal med den älskliga flickan, och den unge Hästsko utan att upplyfta sitt blyga öga från marken.

Samtalet ville icke mera komma i gång, emedan Sturens qväfda förtrytelse gjorde honom stum, och Hästskos blyghet och Gundborgs förlägenhet icke heller gjorde dem mångordiga. Men lyckligtvis hemkom den gamle Sigfrid.

Gubben helsade med hjertlig glädje på den nykomne gästen, förebrådde sin dotter för det hon icke bjudit honom någon välfägnad, och satte sig bredvid ynglingarna för att språka med dem, medan Gundborg hemtade bägare och kannor; och sedan hon framställt

ett litet bord och belastat det med dryckeskärl, gick hon till sina bestyr.

Herrarne företogo sig att språka om landets angelägenheter, såsom det, hvilket närmast låg dem om hjertat. Och gubben Sigfrid, som snart fattade eld, utfor åter mot hertig Johan, och beklagade konungen och landet, men förlitade sig derpå, att rättvisan ändå skulle segra till slut och hertigen blifva lönad efter sin förtjenst.

Sturen mente, att det icke var så afgjordt huru brödratvisten kunde aflöpa, särdeles om hertig Johan hade många anhängare bland dem, som förtröto den myndighet, hvarmed konungen upphöjt en ofrälse, och hvad mera är, en prestson, Göran Persson Salmontanus.

Johan Bertelssons ansigte skiftade färg flera gånger, och han såg med ett uttryck af stolthet, som väl anstod hans fint bildade ansigte, på Sturen: "Ni har rätt, eders herradöme!" sade han, "huru härmed tager en ända, vet väl ingen ännu; men det är säkert, att om konung Erik företager sig sådana saker emot sin broder, som man föregifver, påskyndar han sin egen olycka. Ty hertig Johan är visst en klokare herre än han, och skickligare till regeringen. Hertigen har också tagit förnyad trohetsed af alla finnarna, och har dessutom att påräkna hjelp från sin mäktige svåger, konung Sigismund i Polen."

"Tala icke så, unge man, på detta ställe, bland konung Eriks trogne män och undersåtar!" sade den gamle Sigfrid med djup stämma och mörk uppsyn.

"Jag säger icke mer, än jag sagt många gånger förut och kan svara för," svarade ynglingen förifrad. "Innan nästa Michaëlis dag är konung Erik skild ifrån krona och rike."

"Tyst!" dundrade Sigfrid och slog knytnäfven i bordet, så att kannorna hoppade vid slaget. "Tyst med sådant tal i mitt hus!" Men snart lugnade han sig och tillade: "Tiderna äro svåra, man kan aldrig vara nog försigtig med sitt tal. Låt oss språka om

andra saker. Känner ni, herr Sten, när Sivard Kruses bröllop kommer att stå med den vackra Alfrid Månsdotter Natt och Dag?“ Sturen, som med tankfull tystnad hade afhört ynglingen, vaknade vid denna fråga, liksom ur en dröm. Sigfrid upprepade frågan, och han svarade: “Om jag icke misstager mig blir bröllopet om åtta dagar.“

På eftermiddagen bad Sigfrid den unge Hästsko berätta sina öden sjelf, emedan han af kära far i prostgården hört mycket märkvärdigt om honom.

Den vackra Gundborg, då hon hörde detta, stannade genast med lifligt deltagande inne, för att afhöra berättelsen, som ynglingen rodnande sökte afböja. Men då han kastade en blick på Gundborg, och såg det intresse, som uttrycktes i hennes hulda ansigte, kunde han icke vägra.

Han hade, berättade han, såsom barn följt sin far till Liffland der de lidit skeppsbrott. Fadern hade omkommit, men den unge gossen hade blifvit räddad af några fiskare. En munk af dem, som konung Gustaf fördrifvit, hade funnit honom hos dem och tagit honom med sig till ett kloster i Polen. Här beskref han, huru han i sex år lefvat instängd med Pater Andreas och studerat latin. Han hade ofta ifrån den med jerngaller försedda fönstergluggen, till hvilken han uppklättrat, sett ned i en vacker trädgård, i hvilken han likväl aldrig fick komma. En dag stormade en svärm kosacker till klostret. De plundrade och förstörde allt, mördade munkarna och lemnade efter sig endast en rykande ruin. Gossen hade emellertid gömt sig undan och sålunda räddat lifvet. Han beskref huru han gret, då han fann pater Andreas' lik, och huru han slutligen tog sina tvenne stora böcker, Virgilius och Ovidius, under armen, och begaf sig ut ifrån sitt barndomsfängelse. En resande herre fann honom ett stycke derifrån och tog honom med sig till Finland. Här öfverlemnades han åt en prest, hos hvilken han

några år lefde nästan lika ensam som i klostret, emedan presten beständigt var borta på långväga förrättningar i den vidsträckta församlingen. Här hade han i sin enslighet ännu flitigare studerat sina begge böcker, tills presten slutligen också en dag hemförde till honom en latinsk bibel. Den hade derefter utgjort hans käraste sällskap och tröst, under den tid han bodde der. Slutligen beskref han, huru en dag hertig Johan kom resande ditåt och fick se honom, och fattade ett nådigt välbehag till honom och tog honom till sitt hof. Han hade nu äfven återfunnit sin slägt i Roslagen och förklarade derför med den mest svärmiska tillgifvenhet, att han skulle vara sin herre, hertigen, tacksam och trogen, så länge han hade en droppa blod qvar i sitt hjerta.

Sjelfva Sturen var rörd öfver hans öden, och tycktes med mera välvilja vända sig till honom. Gundborg gick ut, för att dölja några tårar.

"Så när hade jag glömt en sak," utbrast gubben, "ursäkta så länge, herr Sten! men jag måste tala med Johan Bertilsson."

Herr Sigfrid tog ynglingen vid handen och förde honom i ett annat rum, der jungfru Gundborg med obeskriflig godhet emottog honom.

"Jag skulle icke gerna alltför hastigt vilja skiljas vid den, som gjort min dotter en så stor tjenst, som ni, herr Johan," började gubben med ett vänligt allvar i sitt ansigte, "derför beder jag eder, som är ung och rask och säkert vill beskåda verlden, att följa med oss till Stockholm på ett par veckor. Jag vill gerna helsa på min son innan han reser bort någonstädes."

Johan hade ingen håg att besöka Stockholm. Han sade att han ärnade tillbringa sommaren hos några slägtingar i Roslagen.

Då framträdde jungfru Gundborg och bad honom att göra dem sällskap. Huru kunde han säga nej? Ehuru ännu en viss motvilja för resan rörde sig i hans själ, qväfde han den och sade: "att det skulle vara honom obeskrifligen behagligt att få göra en sådan

resa i deras sällskap; men han måste åtminstone först helsa på en af sina slägtingar, hvilken bodde i socknen bredvid.“

Sigfrid föreslog honom att göra denna påhelsning följande morgon, så skulle de om aftonen mötas i Upsala, och sedan tillsammans segla till hufvudstaden.

Han biföll detta, och gubben tog honom i hand och sade: “Ännu ett ord, låt mig härefter få lägga bort ordet herr, och i stället säga, som åt en son: min kära Johan! Kalla mig också far, isynnerhet som din egen icke mer lefver!“

Rörd omfamnade ynglingen honom och sade: “Ja, jag vill kalla er min far och anse er såsom sådan. Jag har blott hittills varit utan far och . . .“ han ville säga mer, men förmådde icke.

“Då skall Gundborg bli din syster, och Anders och Stig och mina andra barn skola också snart blifva dina bröder,“ sade gubben; “men nu in till herr Sten.“ Han gick förut.

Men då gick ynglingen fram till Gundborg, fattade hennes hand och sade, med ett sällsamt uttryck i sitt fina ansigte: “Ack, måtte ni, ädla jungfru, aldrig ångra er godhet emot en främmande, faderlös yngling!“

“Kalla mig du, Johan!“ sade den rodnande flickan, och med systerlig välvilja tryckte hon honom till sitt bröst, och hans skälfvande läppar möttes af en kyss.

- -

Tidigt den följande morgonen hade Johan Hästsko varit vaken. Han satt med hufvudet lutadt i handen, vid fönstret, som han öppnat, för att se den sköna utsigten. En äng, på hvilken de väldiga ekarna just nyss iklädt sig sin vårgrönska, låg på båda sidor om gården, förbi hvilken Långsjön, snarare lik en bred, lugn flod, än en sjö, sträckte sig, speglande i sitt klara vatten de herrliga stränderna, hvilkas uddar, omvexlande prydda med löfträd och barrskog, allt längre

bort i fjerran, mötte hvarandra från de motsatta sidorna. Ännu hängde öfver allt i gräs och löf daggdroppar qvar, och när morgonsolen i all sin glans strålade öfver nejden, dallrade träden och marken i ett eget regnbågsskimmer, och liksom offerångor, höjde sig vid de lägre ställena af stranden dimmor, som upplöstes af solljuset.

Med en helig rörelse, en viss känsla af smärta, men likväl obeskrifligt ljuf, öfverlemnade sig ynglingen åt sin fantasis drömmar.

Den vackra jungfru Gundborg hade gjort ett djupt intryck på hans lättrörda hjerta, och han trodde att det varit hennes bild, som sväfvat för hans själ, då han läst något skönt hos de romerska poeterna. Nu satt han vid det öppna fönstret och grubblade på sitt sällsamma öde hittills; och en sorglig aning om det tillkommande bredde ett sorgflor för hans utsigter i framtiden. Han intogs af en känsla, liksom om han ur en mörk dal, med hela sin själs och kropps ansträngning, sträfvat att nalkas ett himmelskt väsende — det var den sköna jungfrun — som stod på en ljus höjd, men dunkla krafter höllo honom tillbaka, en förfärlig tyngd fästade sig vid hans fötter, och ett gränslöst djup öppnades under honom. Så satt han der, försänkt i dystert svårmod, och några tårar, som han icke märkte, rullade sakta utför hans kind.

Då inkom gubben Sigfrid. "God morgon, min kära Johan!" sade han. "Kom nu ner och skynda dig, så att du hinner göra ditt besök hos slägten innan qvällen. Vi resa också till Upsala i god tid, så snart vi bara fått oss litet frukost."

Ynglingen följde honom ned i salen, der Gundborg helsade honom med hjertlig välvilja. Hon intogs af en systerlig, eller till och med moderlig känsla för den vackra ynglingen. Hon var icke för honom blyg och förlägen, som för den stolta och reslige Sturen. Hon jemförde i sitt sinne de båda ynglingarna, och då hon för Sturen hyste en slags vördnad, liksom för en varelse, högre än hon, och knappt vågade till honom

upplyfta sina ögon, fattade hon och tryckte glädtigt den blyge och rodnande Hästkos hand, hvilken, ehuru han säkert var nitton eller tjugo år gammal, såg ut som en fjorton års gosse.

Snart inträdde äfven den ädle Sturen. Med prydlig artighet helsade han, och uppförde sig med all den säkerhet och finhet, som han lärt vid hofvet.

Nu framleddes Hästskos springare. Gundborg förmanade honom rätt hjertligt att skynda, så att de icke länge skulle behöfva vänta honom i Upsala.

Han tog afsked med mycken rörelse, och Gundborg följde honom ända ut på gården, fortsättande sina systerliga förmaningar, tills han lätt svängde sig upp på hästen, aftog hatten och försvann, hastigt som vinden.

Då han for bort, kunde herr Sten icke hindra sig att känna ett slags nöje. Han såg med fördubblad välvilja på sin unga värdinna, och tycktes just vilja börja samtalet med henne, då äfven de öfriga hästarna framleddes.

Herr Sigfrid tog vänligt afsked af sitt qvarblifvande husfolk och satte sig upp. Kring jungfru Gundborgs gångare hade samtliga husets qvinnor slagit en tät krets; och medan femtio fingrar spände och kände på sadelns alla spännen och remmar, sträcktes ett dussin armar i vädret, för att lyfta den vackra flickan på hästen. Herr Sten aktade sig väl att tränga sig dit fram, för att icke väcka folkets uppseende, men hans ögon skiljde sig icke ifrån den sköna gestalten, som med vighet och lätthet, men tillika en värdighet och säkerhet, som skulle prydt en drottning, satte sig upp i sadeln. Så snart hon intagit sin plats och Sturen några ögonblick fått glädja sig åt hennes hållning, räckte en af hennes tjenarinnor åt henne en vid, brun yllekåpa, hvilken hon utbrädde öfver axlarna, och i densamma begrafde sin växt hel och hållen, och, till Sturens ytterligare bedröfvelse, gömde hon äfven sitt nätta hufvud i ett vidlyftigt kläde. Det enda som tröstade honom var, att hon ännu bibehöll sitt hulda

ansigte fritt, och att han alltså under vägen kunde hoppas på den vederqvickelsen, att då och då erhålla en blick, eller kanske till och med vinna ett småleende af henne.

Jungfru Gundborg red fram till sin fars sida och på den andra sidan om henne svängde Sturen sin häst. Den muntre och småsluge Staffan och den ärlige och barske Måns Hane redo derefter bredvid hvarandra; och efter dem kommo de hästar, som buro bagaget, ledsagade af åtskilliga tvåbenta stallbröder.

På en af de trånga och krokiga gatorna i Stockholm möttes tvenne herrar. Den ene var en kraftfull man af mera än femtio år, men som bar sina år med en lätthet, en fryntlighet och treflighet, som kunde lockat den som såg honom, att tro honom på sin höjd vara fyrtio. Den andre tycktes vara några och tjugo år; hans ansigte, utan att vara skönt, egde dock ett uttryck af redlighet och allvar, som ingaf förtroende. Hans enkla men temligen dyrbara drägt var icke öfverensstämmande med tidens smak för öfverdrifvit prål, men dess form var något utländsk. Båda stannade och sågo på hvarandra, liksom förvånade att här träffas.

"Se, är det du Gustaf?" utbrast den äldre. "Välkommen till staden! Hvarifrån kommer du? Du måste blifva min gäst på mitt bröllop, som kommer att ske i öfvermorgon. Har du hört att jag skall gifta mig? Hvad tycker du om det? Men huru står det till med dig nu för tiden? Har du nyligen haft några underrättelser från din far, den hedersgubben, min gamle lustige vapenbroder!"

Ynglingen fäste sig bland alla dessa frågor först vid den, som låg honom närmast om hjertat: "Nej, jag har icke på ett år hört något ifrån min far, emedan jag har varit utrikes, som ni väl vet, min ädle frände. Jag tänkte just genom er få veta huru det står till hemma."

"Jaså," inföll den andre; "då kan du flytta till mig, ehuru jag har litet trångt hos mig för bröllopsanstalternas skull. Men jag tror att din far kommer upp till bröllopet, och du kan bo i den kammare, som jag ämnat åt honom och gamle Siffre Rålamb, som visst också kommer."

"Jag bor nu hos Per i Porten," svarade ynglingen, "och jag visste väl att Sivard Kruse skulle bjuda till sig en son af Knut Roos, men då jag kom hem från Holland med Pers skepp och skeppare, mötte vi honom sjelf uti skären, och när han, på min första fråga efter er, talte om bröllopet, beslöt jag att icke förorsaka något trångmål i bröllopsgården. Men annars var min mening att just besöka och höra efter nyheter ifrån min far."

"Kom nu genast hem till mig," sade herr Sivard Kruse, "och tala om alla dina äfventyr för mig."

"Snarare skulle jag föreslå eder, min frände, att följa med mig," invände ynglingen, "ty jag har många märkvärdiga saker att visa, och vi skulle väl hos eder endast vara i vägen för tillredelserna."

Begge herrarne följdes åt genom de trånga och otrefliga hvalfven, emellan raderna af höga hus med små fönstergluggar, endast sparsamt afbrutna af en och annan kålgård eller kryddgård, ur hvilken något grönt träd höjde sin efter luft och solsken trånande topp emellan de gråa murarna. De framkommo till *Köpmansporten* eller *Hvalfvet*, en ganska besynnerlig inrättning. I sjelfva porten och stadsmuren voro små utbyggen anlagda, hvilka tjente till salubodar för kramvaror. Dessa små bodar som numera dels icke finnas, dels nedsjunkit till klädstånd och annan mera föraktad handel, voro då prydda med alla de begärliga eller prydliga saker, som kunde locka den tidens köpare. Alla slags kläden och väfnader, tyger, som i allmänhet utmärkte sig genom stora rosor af präktiga och skära färger och merendels väl tecknade och utförde, band af alla möjliga sorter; knappar och klenoder af alla möjliga metaller, dosor och askar från

Tyskland, knifvar, saxar, skjutgevär, värjor och hirschfängare från Spanien; allt var uppsatt och glänste i den mest omvexlande ordning; och dofter af indiska kryddor, som transporterades in från en nyss hemkommen spaniefarare, genomfläktade Porten. En talrik folkmängd hvimlade omkring bodarna, en tiondedel för att köpa och nio tiondedelar för att begapa varorna.

Innan Gustaf Roos och Sivard Kruse nalkades en bod, hvaruti en man, nästan så gammal som herr Sivard och lika liflig och rörlig, fastän ansenligt fetare, svängde sig med en prydlig aln i handen, stannade de för att betrakta rörelsen på detta ställe. Men handelsmannens qvicka ögon — det var Per i Porten — upptäckte dem genast; han lemnade alnen ifrån sig åt en skön yngling, som tycktes vara hans son och medhjelpare, och gick ur boden för att helsa på herrarne. Den unge handelsmannens gestalt fästade emellertid deras uppmärksamhet. Han hade ett obeskrifligt välbildadt ansigte, så att om hans syster Agda, föremålet för sjelfva konung Eriks kärlek, med rätta erhöll namnet Charitas, borde ha hetat Adonis.

"Hvad?" sade Kruse skämtande till Per, "ni försummar ju helt och hållet kronans tjenst för er egen vinning, Peder! Medan ni står och mäter ut band och räknar in pengar, segla samteliga Mälareskutorna genom bommen, utan att betala en enda örtug som tull till konungen."

"De få nog betala," svarade Per i Porten, med en uppsyn, hvari omtänksamhet och en viss slughet blandades med uttrycket af en jovialisk välmåga och vänlighet. "Der saknas icke brokikare och hamnfogdar och skrifvare. Men till min syssla, såsom en af borgerskapets — ursäkta att jag skryter litet — ansedddaste medlemmar, hörer endast att om aftnarna sluta till bommen och förvara nycklarna. Min hedervärda frände, Erik Rolfsson, säger, att det hörer till mitt embetes värdighet, att icke uppehålla mig längre der vid bommen, än den stund den läses och nycklarna öfverlemnas åt mig. Och om morgnarna behöfver jag

allenast skicka min dräng med dem till brokikaren, som läser upp utan att jag är närvarande. Derföre har jag tid att sköta mina egna saker om dagarna. Men det lider snart till aftonen och det dröjer icke länge, innan jag måste gå till bommen. Herr Sivard, ni har icke köpt för tio mark hos mig ännu sedan tre veckor, fast ni ämnar hålla bröllop så snart. Det skulle vara mig ganska okärt, om herr Sivard, eller hvem som helst, tyckte sig få för bättre köp och bättre varor hos någon annan än mig."

"Bättre varor!" sade Sivard Kruse; "kära Peder! Det må man väl medge, att ni, som skickar ut egna skepp både till England och Holland, har så goda varor som någon annan. Men hvad köpet beträffar, så är det bäst att vara mindre stortalig. Mins ni inte huru många spanmålsskutor jag måst skicka till er? Och hur många kalfskinn och räfskinn har ni fått från min gård? Och hur många master och spiror och plankor, som ni skickat utomlands, står mitt Elghammars märke på?"

"Ja, ja!" svarade Per. "Skam vore det af mig att neka, att ni varit en god och hederlig kund, herr Sivard. Men också visa mig, att ni ur min bod fått en enda vara, som icke varit försvarlig eller som ni kunnat få för bättre köp hos någon annan krämare! Jag kunde väl också fråga: hvar har ni köpt den der bruna kappan, som klär er så väl, herr Sivard? Den kostar en och en half mark alnen, bröder emellan, och mer har ni icke betalt hos mig. Och hvar har ni fått de granna förgylda knapparna i er vackra lifjacka, och sjelfva tyget, och till och med fodret? Men det är icke värdt att tvista om detta nu, ty jag vet att ni bör vara lika belåten med mina varor, som jag får lof att vara med edra. Stig fram till disken i stället och köp hvad ni kan behöfva, så skola vi derefter smaka på några viner, som jag fått hem med min spaniefarare."

"Nej, stopp!" invände Kruse, "jag känner er, Peder, får ni mig väl fram till disken en gång, så

slipper jag icke dän, förrän allt hvad jag får från Elghammar tillika med räntorna från alla mina förläningar på ett helt år, måste levereras i edra bodar och visthus."

"Nå ja!" återtog handelsmannen, "liksom ni hade skäl att klaga öfver det, då ni får goda varor, och, som ni har funnit, också en ansenlig hop ungerska gyllen och rosenobler. I år, då ni står brudgum, tycker jag annars det kunde vara onödigt att öka på tyngden på er kistbotten; er unga fru behöfver visst många saker och hon bör väl finna huset väl försedt, när hon kommer. Hvad säger ni om det? Som ungkarl har det nog gått an att lefva och hushålla som er moder, den hedervärda fru Anna, velat hafva det. Men nu måste åtskilligt ändras. Hvad säger ni om tapeterna här, kung Ahasveri bröllop? De äro visserligen dyra, men det är ett mästerstycke från Brabant. Det skulle just passa att pryda brudkammaren med dem. Jag har tänkt hemställa till vår borgmästare och stadens äldste, om det icke vore skäl, att staden köpte in dem till ett rum i *Vår-Fru-Gille stuga*, efter den alltid begagnas af adeln och andra rika till bröllop och andra högtidligheter, när de hafva ansenliga kostnader för händer."

"Det var ett godt påfund, Peder!" inföll Kruse, lifligt intresserad. "Men det duger icke att dröja med det. Kom ihåg, i öfvermorgon står mitt bröllop."

"Må vara!" svarade Peder, läggande ett finger på näsan, liksom han funderat på något högst vigtigt. "I öfvermorgon bittida blir en sammankomst just om denna gillestugan. Den måste förbättras, ty den har ofta blifvit oss, borgerskapet, fråntagen till främmande gesandters och konungens embetsmäns herbergerande. Det skulle just vara nöjsamt, om de nya tapeterna första gången sutte på vid herr Sivard Kruses bröllop. Men kom nu och se på, om ni inte skulle finna er vid att köpa också andra saker till bröllopet."

Sivard Kruse, som rönte en sådan artighet af Per i Porten, kunde för hederns skull icke undvika

att träda till boddisken, der han förgäfves knotade och prutade; en mängd tyger, husgeråd och prydnader lades åsido för hans räkning, och detta året måste ett par skutlaster mer än vanligt utrustas till Per, för att jemna deras räkningar, och följande året plöjdes Östersjön af ett nytt fartyg, hvars virke och master voro från herr Sivard Kruses skogar. Dock måste vi tillägga, att när det nya fartyget hemkom från sin första resa till Frankrike, medförde det ett stort vinfat, som genast afsändes af Per såsom en välkommen skänk till Elghammar.

Sedan handeln blifvit uppgjord, följde herrarna med Per, för att enligt hans bjudning smaka på de spanska vinerna.

Pers hus var beläget straxt bredvid köpmanporten, och, enligt tidens sed, föga försedt med obebodda paradrum. Utom de fyra hvardagsrummen, af hvilka ett beboddes af husbonden och hans söner, som voro hans medhjelpare; det andra af hans måg och dotter, herr Joachim Flemming (hvilken dock nu var bortrest) och den sköna Agda eller Agatha; det tredje af den vördige slottsfogden Erik Rolfsson, och det fjerde af tjenstefolk, hade den rike Per i Porten endast ett gästrum eller så kallad nattstuga till sin disposition. (Några små skjul — ty rum kunna de icke kallas — som Pers kunder bland allmogen begagnade till nattqvarter, gå vi visligen förbi.) Alla andra rum i det för öfrigt stora huset beboddes af tätt sammanpackade familjer. På vinden fanns en liten instängning för Pers getter, hvilka om dagarne betade på taket. En borgare, om än så rik den tiden, behöfde icke, såsom adeln, någon högtidssal eller annat öfverflödsrum; och man förstod sig icke då ännu på alla beqvämligheter, som vinnas af ett större utrymme.

Herrarna inträdde i Pers rum. Han öppnade dörren till sin dotters, och sade i det han stack hufvudet dit in: "God afton, Agda! Skicka vindrängen ned i källaren efter en kanna af det nya spanska vinet, och tag du fram några silfverbägare åt oss; och glöm

icke att ge oss aftonvard. Säg åt din bror Lars, att han går till tornet och läser bommen och tar hem nycklarna."

Sedan dessa ordres voro utdelade, vände han sig till de båda herrarna och bad dem sätta sig. Han sjelf uppknäppte några knappar af sin rock, liksom för att lemna bättre utrymme åt sin runda mage, och satte sig bredvid dem. De båda gamla herrarna skämtade oupphörligt, utan att den värdighet, som Sivard Kruse iakttog, och den vördnad, blandad med ett visst sjelfbehag, som handelsmannen aldrig öfverskred, störde deras förtrolighet. Endast Roos deltog icke i deras muntra skratt, utan tycktes försjunken i allvarsamma drömmar.

Efter en stund inträdde fru Agda med några bägare och en stor silfverkanna, full af den klara nektarn. Hastigt stego de båda främmande herrarna upp och bugade sig för den bleka, men sköna gestalten, som, utan att svara, helsade dem tillbaka, satte sin börda på bordet framför dem och, sedan hon med ett stilla, knappt märkligt ömhetens småleende sett på sin far och af honom erhållit en hjertlig bifallsnick, försvann lika stum som hon kommit.

Sivard Kruse och Roos kastade en blick af förvåning, liksom öfver hennes obeskrifliga skönhet, på hvarann, hvarefter samtalet mellan de gamle åter började, allt mer och mer lifvadt af vinet, medan Roos åter försänktes i sina fantasier. Ett par gånger bjöd Per till att sätta ett muntert lif i ynglingen med några lustiga anmärkningar öfver honom; men då det icke hjelpte, sade han med sänkt röst, liksom förtroligt till Sivard Kruse, dock så att Roos hörde det: "Jag kan svära på, herr Sivard, att gossen blifvit kär i någon holländska, kanske en nunna, som han aldrig kan få. Men se bara," tillade han högt, "huru han rodnar; nå nå, det går väl för sig, herr Gustaf Roos! Ni glömmer henne väl, när ni får se någon af våra svenska jungfrur, som behagar er."

Han blef förlägen, men en fjerde person, nämligen f. d. slottsfogden på Gripsholm, herr Erik Rolfsson befriade honom, genom sin ankomst, från skyldigheten att svara.

Öfver Riddarfjärden blåste en mild vestan, och med fulla segel sväfvade Sigfrids skuta fram mellan Långholmen och Munkliderna (Kungsholmen) emot den af aftonsolen förgyllda hufvudstaden.

På en stor kista sutto Sturen och Gundborg, med ögonen fästade på den praktfulla syn, som låg framför dem. Ett litet stycke från Gundborg stod Johan Bertilsson med armarna i kors på bröstet, och såg mer på henne än på utsigten. Den tiden hade ännu icke malmarne blifvit prydda med de höga hus och resliga kyrkor, som nu gjort dem till en sammanhängande del af Stockholm. Till venster om de seglande låg Munklägret, der de forna munkarne hade en lägerstad för aflidne bröder. Vid stranden stodo allenast några nothus och fiskarkojor, och bland de af småskog beväxta klipporna framskymtade kungsgården Lidarne, som Gustaf I hade skänkt åt en sin skeppare Olof. Men framför udden af denne holme uppreste sig Brunkebergs höga sandås, vid hvars fot ruinerna af S:t Klaras kloster och kyrka syntes öfver de små hus, som här och der, efter en brand, som för några år tillbaka hade lagt hela den lilla norra förstaden i aska, börjat åter uppstå. Men högst på berget befanns ett litet vårdtorn, hvarifrån man hade utsigt öfver hela staden och hamnen.

Till höger höjde sig Skinnarviksbergen, med några väderqvarnar, och borttogo utsigten öfver den till beteshage begagnade och föga bebodda Åsöna (nu Södermalm). Men dystert sammandrogo sig Sturens ögonbryn, då Gundborg frågade honom, hvad för besynnerliga pålar och inrättningar syntes mellan qvarnarna öfverst på bergshöjden. Han kastade några skarpa

ögonkast dit uppåt, uppreste sig häftigt och visade den yttersta oro. "Ha! Göran Persson sofver icke, märker jag!" sade han. "Dessa blodiga märken båda intet godt. Men vi få väl höra," tillade han, qväfvande sin känsla och lugnade sitt sinne; "emellertid, hvad tycker jungfru Gundborg om vår stad?"

Men på Hästsko hade åsynen af de ohyggliga afrätts- och tortyrmaskinerna gjort ett grufligt intryck. Han vände bort ansigtet, och en hemsk känsla spände sig iskall omkring hans hjerta.

Gundborg hade blifvit skrämd af Sturens oro, men då hon hörde hans lugna fråga, vände hon åter sina blickar rätt fram på staden. Närmast låg Gråmunkeholmen (nu Riddarholmen), starkt befästad med murar och torn, öfver hvilka de gamla klosterbyggnaderna höjde sina mörkgrå dystra massor. Bakom denna holme syntes de tätt sammanträngda gräsbevöxta taken af den egentliga staden; och öfver dem höjde sig det gamla, fasta slottet med sitt ryktbara torn *Tre Kronor* eller *Kärnan*, liksom en gammal kämpehöfding, med mörk och tankfull uppsyn, vid första anblicken utmärker sig bland de öfriga krigarne, som lägrat sig tillsammans vid en aftonbrasa. Det hela hade icke den majestätiska karakter af storhet och prakt, som det herrliga Stockholm nu erbjuder, med sina ljusa byggnader, stora fönster och talrika kyrktorn, men det ingaf då, med sina murar och små gluggar på husen, ett intryck, som påminde om en sammanträngd kraft, en fasthet, som bestått för så många fiendtliga anfall och belägringar.

Den unga flickan, som icke var van att beskrifva sina känslor, emedan hon icke lärt att tänka öfver dem, öfverlemnade sig tigande åt det mäktiga intrycket, och glömde helt och hållet, för åsynen af den, af aftonrodnaden krönta hufvudstaden, honom som satt vid hennes sida. Han, som flere gånger sett denna utsigt och var hemma inom dessa murar, hvilka förekommo en ovan främling, särdeles en, som var uppfödd på den fria landsbygden, som ett fängelse, hän-

fördes dock åter af den sublima scenen, och blott då och då vände han sina ögon på flickan, för att gifva akt på det intryck hon erfor. Endast Johan kände sitt hjerta fullt af qval och dystra aningar. För honom hade hela utsigten intet behag. Han tyckte eller drömde, att staden var ett fängelse, till hvars mörker en ond ande ville släpa det väsende, som han i hela verlden mest fästat sin själ vid.

Innan det blef för sent på aftonen, lyckades det skepparen att lägga till med skutan vid *Kransen*, ett slags förmur af pålar, som omgaf staden så långt ifrån strandbrädden, att innanför den fartygen hade sin hamn och kunde lasta ur. Bommarna, genom hvilka fartygen insläpptes inom Kransen, voro försvarade af så kallade rundtorn, hvilka dock nu icke voro försedda med försvarsvapen och annan vakt, än de fredliga bomslutarne och deras underbetjening.

Just som bommen vid Kaggehamn (Kornhamn) öppnades af Lasse Pedersson — en yngling, som i fetma, om just ej i liflighet, bråddes på sin far, den rike Per i Porten, och för öfrigt var en motsats af sin broder — igenkände han och Sigfrid hvarandra.

"God dag, Lasse!" ropade gubben.

"Välkommen, herr Siffre!" svarade ynglingen.

Så snart skutan låg vid bryggan, steg gubben i land och mötte köpmanssonens handslag.

"Ni bor väl hos oss medan ni blir i stan, herr Siffre?" sade Lars med en vänlig fryntlighet.

I detsamma föll hans ögon på Gundborg, som vid den unge Sturens hand steg i land. Han förstummades och rodnade. Men herr Sigfrid svarade genast: "Det skulle vara mig rätt kärt om det ginge an, ty jag förmodar att min vän Sivard Kruse, som skall hålla sitt bröllop i dessa dagar, har ondt om rum för mig och min dotter, och en frände till, som jag har med mig. Känner han igen min Gundborg, Lasse Pedersson?"

Den unge Lasse bugade sig temligen tölpigt, smålog ganska vänligt åt den vackra jungfrun och ämnade

just stiga fram för att helsa på henne, som en gammal bekant sedan distingsmarknaden i Upsala, då han i detsamma möttes af en så förnäm blick från Sturens skarpa ögon, att han häpen steg tillbaka, utan att kunna få fram ett ord.

Då steg Sturen fram till herr Sigfrid, fattade hans hand och sade, med ett eget uttryck af qväfd rörelse: "Jag tager nu afsked af eder, herr Sigfrid, för att begifva mig till min fader, som jag förmodar är i staden. Jag tackar eder för eder gästfrihet på Lenna och edert goda sällskap på resan. Jag skall genast underrätta Anders Sigfridsson om er ankomst, ty jag vet hvar han träffas. Att herr Sigfrid är välkommen i vårt hus behöfver jag väl icke säga, och jag vill sjelf hemta eder till oss, efter jag hör, hvar ni kommer att bo. Farväl, herr Sigfrid! Vi råkas med det första."

De skakade hvarandras händer med eftertryck, och det tycktes just kosta på herr Sigfrid att skiljas vid den unge reskamraten.

Af den unge Hästsko tog han afsked med samma köld, som beständigt fortfarit emellan de båda ynglingarna.

Sturen tog också slutligen den högt rodnande Gundborg i hand. "Farväl!" sade han med en sakta ljuf röst. "Farväl! Glöm mig icke för snart! Så länge jag lefver, skall jag aldrig glömma jungfru Gundborg Rålamb."

Med en känsla af blyghet och förlägenhet, drog hon sin hand tillbaka ur hans.

Han gick derpå hastigt bort, och hans tjenare, som på afstånd bugade sig, och erhöll en vänlig nick af både den gamle herrn och hans dotter, följde honom.

"Kom nu, mitt barn!" sade herr Sigfrid, medan den unge Lasse stoppade nycklarna från den tillslutna bommen och det stängda tornet i fickan. "Kom med oss. Får se om jag icke hittar vägen, fast det är länge sedan jag var här i Stockholm. Vi gå förbi Göran Perssons kryddgård uppåt Storkyrkan och förbi Rådstugan öfver Stortorget till Köpmangatan och Porten."

Den gamle herr Sigfrid och den tölpige Lars vandrade förut. Efter dem trippade den lättfotade Gundborg, med sina höga klackar, så tyst, att en förbigående skulle svurit på att hon trampade på en mjuk matta, i stället för den hårda gatan. Bredvid henne gick Johan, med nedslagna ögon och sorglig uppsyn. Och efter dem bildade Måns Hane ett arrièrgarde, som tycktes med sin barska och hotfulla uppsyn vilja skrämma hvarje främmande från den lyckan, att få se och helsa på den vackra flickan och hennes icke mindre vackra följeslagare.

Då den unge Lasse öppnade dörren till sin fars rum, hördes der innanföre ett muntert sorl af herr Sivard Kruses, Pers i Porten och Erik Rolfssons förenade röster. Sivard grälade på Erik för det han icke gift sig; Erik försvarade ungkarlsståndet och skrattade åt dem båda. Men så snart de blefvo varse de främmande stego de skyndsamt upp, och Per såsom en artig värd gick dem till mötes, och då han igenkände herr Sigfrid bjöd honom hjertligen välkommen.

"Min kära Peder!" började Sigfrid, "kan ni utan olägenhet, för gammal bekantskap, herbergera mig och min dotter och en god vän till? Säg mig öppet och rent ut, Peder!"

"Herr Sigfrid Andersson!" svarade köpmannen, "om ni vill hålla till godo så godt jag har det, så sker det mig en särdeles ära och förnöjelse att få herbergera en så hederlig kund, som eder och eder dotter och er vän."

"Nå välkommen till mitt bröllop, min gamle hedersbroder!" skrek Sivard Kruse. "Du skall dansa första dansen med min vackra brud, det svär jag på!" Gubbarna omfamnade hvarandra.

Emellertid helsade Per på Gundborg och Johan Hästsko, hvarefter han ville föra den förra bort med sig, i det han sade: "Jungfru Gundborg, mycket välkommen i mitt ringa hus! Det passar sig just så, att min dotter är gräsenka några månader, emedan mågen min har rest till Finland, för att se om sin lott i

Qvidje gård, och ni skall vara hjertligen välkommen hos henne.“ Med dessa ord ville han föra henne in i Agdas rum, men Sivard Kruse förekom honom.

“Vänta, din bytinge, så får jag se på dig!“ sade han; “du är ju nästan så vacker, som din mor var i sin ungdom, och som min fästmö är! Kom hit och helsa på din fars vän och vapenbroder. Nej, räck ut din lilla mun, säger jag. Du må väl skämmas att neka mig en kyss.“ Och derpå omslöt han den förlägna flickan med sina väldiga armar och tryckte ett par smällande kyssar på hennes kind.

“Seså, seså!“ sade Per skrattande; “nu är det nog, herr Sivard. Er fästmö, tror jag, skulle vara mindre väl belåten med flera. Kom nu, jungfru Gundborg!“

Men flickan stannade ett ögonblick, liksom för att hastigt ordna några dunkla minnen, framför Gustaf Roos, och helsade på honom. På hennes hulda ansigte utbredde sig ett uttryck af förvirring, då hon igenkände sin barndomsvän, nu så förändrad. De barnsligt runda och fylliga dragen hade blifvit skarpa och utbildade, och hans englabild, som qvarstått i hennes minne och inbillning, bortblåstes på en gång, då han i en allvarsam mans gestalt stod framför henne. Hon kände en viss smärta, då hon nu såg den ungdomliga skönheten försvunnen från hans anlete; men likväl kände hon sig snart försonad genom ett eget välbehag för den öppna redlighet, den lugna klokhet och den stilla kraft, som uttryckte sig i hans uppsyn.

“Gundborg!“ var det enda ord han förmådde uttrycka; men den ton, hvarmed han sade hennes namn, klang ur djupet af hans innersta, der alla hans barndomsminnen på en gång uppvaknade. Äfven i hennes hjerta återljöd den, och med en känsla af innerlig barndomsvänskap räckte hon honom handen, och sade också endast: “Gustaf!“

Då trängde sig gubben Sigfrid fram, för att omfamna sin väns son, och sedan han skiljt Gustaf och Gundborg, förde Per henne in i sin dotters, fru Agdas, rum.

Emellertid ankom, af en sällsam händelse, samma afton ännu en främmande till Per i Porten. Det var en reslig, skulderbred kämpegestalt i en kort blå rock, eller snarare jacka, med ett handsbredt läderbälte spändt om lifvet. Hans stora stöflar slamrade med långa messingssporrar, och i handen bar han en ofantlig ekpåk, i stället för andra vapen. I det bruna ansigtet rörde sig ett par djupa, men lifliga ögon, som tycktes nog skarpa för att kunna se midt igenom folk. Ur det mörka, yfviga skägget framlyste de hvitaste tänder, och det grå håret hängde i vårdslösa lockar kring öronen.

"Min far!" sade Gustaf Roos, och flög i hans famn.

"Broder Knut! Broder Knut!" utropade Sigfrid och Sivard på en gång och trängde undan hvarandra, för att komma åt att gifva honom ett äkta kraftigt handslag.

Per inkom nu äfven, och kände genast igen den nya gästen. Han helsade också honom hjertligen välkommen. Men nu tyckte Sivard sig finna, att det måste likväl blifva för trångt hos Per för så många främmande; derföre föreslog han, att först afgöra hur de skulle herbergeras. "Mina gamla vänner Knut och Sigfrid släpper jag icke," sade han, "åt dem har jag länge haft en kammare färdig, och jag tror att vi tre också skola hafva roligast tillsammans."

"Jungfru Gundborg bor hos min Agda," inföll Per, "och herr Sigfrids unga vän skall säkert förlikas med herr Gustaf Roos i min nattstuga. Emellertid hoppas jag att mitt ringa hus får behålla hela det ädla sällskapet till en tarflig aftonmåltid."

Sedan herrarna, såsom tidens sed kräfde, krusat en stund, emottogs inbjudningen.

Med en besynnerlig känsla närmade sig Gundborg till den sköna fru Agda. Då den rena flickan såg denna herrliga gestalt, snöhvit som en marmorstod, och med ett uttryck af hjertlig godhet och dock hemlig smärta i de blå ögonen, kände hon sig intagen af det ömmaste deltagande i hennes sorg. De båda frun-

timren räckte hvarandra handen, och det var liksom de derigenom ingått i ett vänskapsförbund.

Den ståtliga aftonmåltiden i Pers hus var så munter som den borde, då tre så gamla hummelgubbar, som Sigfrid och Sivard och Knut Roos kommo tillsammans. Pers Rostocker-öl och spanska vin spardes icke och det högljudda skämtet öfver Sivards bröllop jagade mer än en gång morgon- och aftonrodnader öfver de begge damernas och den unge Johan Hästskos kinder. Gustaf Roos såg då allvarsam ned framför sig; men Per och hans båda söner, Lasse och Axel — så hette Adonis-ynglingen — skrattade rätt hjertligen.

Slutligen vände sig samtalet på allvarsammare ämnen. Man började åter tala om politiken, om riksdagen, som följande morgonen skulle öppnas, och om konungens och hertigens oenighet. Knut Roos utbrast i häftiga smädelser emot hertig Johan, svor på, att han var den lömskaste och nedrigaste förrädare, som ätit svenskt bröd, kallade honom papist och jesuit, och flere ännu bittrare tillnamn. Den gamle Sigfrid sökte att med lugna och förmildrande anmärkningar förtaga det bittra intrycket häraf. Men alla de andra herrarne deltogo lifligt i samtalsämnet och allmänt fördömde de den listige hertigens vacklande och ränkfulla uppförande. Johan Bertilsson rodnade och bleknade den ena gången efter den andra, hans bröst häfde sig, han drog djupt efter andan och kastade vilda blickar omkring sig. Men tvänne personer fästade uppmärksamheten på hans plågsamma sinnesstämning: den ena var Gundborg, som med bekymmerfull uppsyn, under det lifligaste deltagande, sökte att återföra honom till lugn och köld, och som derföre begynte att tala till honom om deras resa, om Lenna, om Finland, om allt som hon trodde kunna afleda hans tankar från det olyckliga ämnet, som hon så väl mindes, sedan hennes far blef förtörnad deröfver. Men hvarje gång ynglingen bemödade sig att besvara hennes vänskapsfulla frågor, afbröts han af något nytt infall mot hertigen af Knut

Roos, och tvärtystnade derföre, och kastade ett vildt öga åt den sidan af bordet, der han satt.

Den andre, som noga gaf akt på honom, var Pers yngsta son, den vackre Axel. Hans öga följde hvarje Gundborgs rörelse, och han hade ganska väl märkt hennes ömma deltagande i Johan Hästskos förlägenhet. Äfven följde han gången af de politiserande herrarnes samtal med den lugnaste uppmärksamhet.

Men slutligen kunde Johan Hästsko icke längre återhålla sin ifver. Han reste sig upp vid bordet, såg skarpt på samtlige de förvånade herrarna, och, utan att akta Gundborgs bedjande och ångestfulla vinkar, utbrast: "Mig kommer det ganska sällsamt före, att höra den förnämste af gamle kung Gustafs söner så smädas och anklagas. Han är dock den ädla och älskade landsens moders, drottning Margretas förstfödde. I konungsliga dygder och furstelig vishet ger han icke konung Erik efter. Och emedan han är i mångfaldigt afseende beqvämare till kronan och riket, tänkte redan deras fader, gamle konungen, att flytta arfsrätten ifrån . . ."

Han fick icke tala mer, ty någon hördes gå uti förstugan, och Gundborg hade den fintligheten att genast högt utropa: "Det är min bror! Det är Anders!" I ögonblicket sprang Sigfrid upp och gick till dörren och alla vände sina ögon ditåt. Då ryckte Gundborg den unge Johan i rocken och hviskade hastigt: "Johan! Om du säger ett ord till, gör du både dig och oss alla olyckliga!" Han bleknade och satte sig ned.

Men då Sigfrid emellertid öppnade dörren, sågs en främmande karl, med lömsk uppsyn, spänna sina lurande ögon inåt rummen. "Jag har ett ärende till Axel Pedersson," sade han. Denne stod upp och gick ut i förstugan till honom, medan Sigfrid och alla de andra skrattade åt Gundborg, som narrat dem. Samtalet var lyckligt afbrutet, och Per i Porten sade till sin son Lars: "I morgon bittida går du genast till fält-öfversten herr Anders Sigfridsson och säger honom, att hans herr fader och jungfru syster äro här. Det är skada, att det är för sent i afton."

Så snart sällskapet uppstigit från bordet — hvarvid ynglingarne Lasse och den åter inkomne Axel, ehuru icke mera barn, måste uppläsa åtskilliga bordsböner — drogo sig fruntimren till sitt rum; men Axel följde dem.

"Min syster!" sade han till Agda, vill du väl vara så god och bestyra om kredenzkaren, som vår käre fader önskade få fram."

Agda gick utan att svara.

Derpå vände sig den unge köpmannen, med den artigaste sirlighet, till jungfru Grundborg: "Vårt hus har nu på en gång blifvit upphöjdt, så att det öfverträffar alla andra boningar, sedan en sådan ära skett oss, att den skönaste af sitt kön behagat träda under vårt tak. Om vi endast kunde så som hon förtjenar och vi önskade, vara henne till tjenst och nöjes."

Den enkelt och landtligt uppfostrade Gundborg hade aldrig förr hört ett sådant tal. Hon blef förlägen och visste icke hvad hon skulle svara. Ynglingen fortfor med förtroligare ton: "Tillåt mig, sköna och ädla jungfru, att fråga er om ni förr varit i Stockholm, och om ni redan förut känner alla de märkliga saker, som här äro att se, och alla de nöjen, som blifvit uppfunna för att fördrifva de sköna damernas tid. Har ni sett fröken Cecilia, eller varit vid hennes hof?"

"Jag har aldrig förr varit i Stockholm," svarade Gundborg.

"Om ni då vill tillåta mig," inföll han häftigt, i det han fattade hennes hand, "så skall jag nämna för fröken, att ni önskade få se henne och hofvet. Jag har den nåden att vara frökens handelsman. Hon köper af mig alla sina grannlåter, och hvad hon behöfver för öfrigt, skaffar jag från andra, om det också skulle saknas i vår bod, hvilket dock högst sällan händer.

Jungfru Gundborg drog sin hand tillbaka och svarade: "Det tillhör icke mig att tränga mig fram till förnäma sällskaper, utan det må komma an på min far, hvart han vill föra mig."

"Ha ha! Er far!" skrattade Axel, "han har väl längesedan glömt bort hofsederna, om han någonsin varit rätt hemmastadd med dem. Annars äro redan gamle kong Göstafs tider och seder redan förbi. Konung Erik och hans sköna syster upptaga till sitt hof också personer af ofrälse, som hafva duglighet och skicklighet och ofta bättre förstå sig på ..."

Jungfru Gundborgs ansigte rodnade af förtrytelse och hon vände sig ifrån honom. I detsamma inkom också Agda med kredenzkaren. Axel såg ett ögonblick liksom förvånad på Gundborg, och gick derpå ut med dem.

Nu inträdde herr Sivard Kruse. "Mina älskvärda fruar!" sade han, bugande sig artigt, "jag hoppas att I båda gören min tillkommande brud, jungfru Alfrid den fägnaden, att hos henne tillbringa morgondagen. Åt eder, fru Agda, öfverlemnar jag att visa vägen till brudhuset åt jungfru Gundborg."

Derefter önskade Sivard fruntimren en god natt, och gick. Herr Sigfrid och Per inträdde derefter för att kyssa hvardera sin dotter, och sedan detta skett, stängdes dörren till Agdas rum.

Men de muntra herrarne drucko ännu ett par timmar rätt lustigt om med hvarandra, tills Sivard tog sina vapenbröder, en under hvardera armen, och sedan han med mycken möda omfamnat Per och duktigt klämt hans mage, vankade med dem hem till sitt hus. Lasse följde de båda ynglingarne Roos och Hästsko till nattstugan.

Sedan Lasse ställt en bägare vin på bordet, lemnade han herrarne ensamma. En liten tystnad uppstod. Men snart gick Gustaf Roos fram, tog bägaren och vände sig till den andre: "Låt oss dricka hvarannan till, herr Johan Bertilsson, till trogen vänskap och redligt broderskap, om ni så vill!"

Hästsko räckte honom handen. De drucko, och ett trofast famntag bekräftade det nya broderskapet.

"Du är icke rätt försigtig, broder," sade Roos efter en stund, "du måste här i Stockholm gifva noga akt

på ditt tal, ty här vandra många spejare omkring. Om den vackra Gundborg icke hjelpt dig, hade du visst ohjelpligen förtalat dig i afton."

"Ja!" svarade Hästsko med upplågande ifver, "jag kan icke fördraga, att höra min herre försmädas, han, som upptog mig till sitt hof och bevisade mig så mycken ynnest, att jag med hela mitt lif aldrig tillfyllest kan betala den. Men Gundborg, det har du rätt uti, är en engel. Hon har ett hjerta, som är lika så skönt, som hennes ansigte."

"Jag har ännu icke kunnat tala ett ord vid henne," afbröt Roos, med en allvarsam blick på sin vän, "ty en sällsam känsla intog mig, då jag i henne såg min barndoms leksyster åter, och tänkte på det öde, som håller henne omfattad, kanske utan att hon ännu känner det. Jag vill önska, att hon har en ädel själ, och en stark, som icke hatar lifvet, om också ungdomens rosendrömmar förblekna, och förmår bära det, om det också lägger bördor på hennes sinne. Ty, min broder, hon är min fästmö, utan att veta det, och med min hand får hon ett hjerta, som har erfarit mycket sällsamt."

Hästsko stirrade, snöblek, framför sig, men ingen dera talade ett ord mera denna afton.

Tidigt följande morgon smattrade trumpeterna på alla stadens torg, folket strömmade efter flocken af musikanter och härolder, som blåste ut riksdagen, men på allas ansigten rådde en allvarsamhet, en spänning af nyfikenhet, som snarare tycktes frukta än hoppas.

Utanför den rike Pers i Porten hus stannade en skara präktiga ryttare. De begge förnämsta sprungo af sina hästar och skyndade uppför trappan.

I dörren mötte dem Per sjelf, nyss uppstigen och ännu i skjortärmarne. "God morgon, herr Anders Sigfridsson!" ropade han, "och god morgon, herr Sten Svantesson. Jag är innerligt glad åt den äran, som

sker mitt hus af tvenne så höga gäster. Om I icke tagen illa upp, nådige herrar, så släpper jag icke eder härifrån, innan jag fått skicka bud till gamle fader Sigfrid . . ."

"Är min far icke här?" frågade fält-öfversten, "då kan jag icke stanna ett ögonblick hos eder, min käre Per. Men hvar bor han då?"

"Ja, men Gud vet, om jag icke ändå kan få min vilja fram och hålla er qvar," sade gubben leende, "tills min Lasse sprungit till herr Sigfrid. Skynda dig, Lasse," ropade han inåt, "skynda till herr Sigfrid, och säg att fält-öfversten är här. Stigen in, mine nådige herrar!" fortfor han; Stigen in! Jag hoppas I icke lemnen mitt hus, utan att först hafva helsat vacker god morgon på jungfru Gundborg. Jag hörde, att hon och Agda redan för länge sedan äro uppstigna."

"Jaså, är min syster här?" sade Anders Sigfridsson; "kom då in med, broder Sten."

Med innerligt välbehag betraktade den unge krigaren sin morgonfriska syster, och tryckte henne till sitt pansarbeklädda bröst. "Välkommen, Gundborg!" sade han och kysste hennes rosenläppar, medan bakom honom tvänne klara ögon med icke mindre välbehag, men med uttryck af ett slags afund öfver hans lyckliga brodersrätt, fästades på den ljufva jungfrun. Det var Sten Sture, som också ville se henne och söka vinna en blick och ett leende af henne, innan han gick att se de bistra riksdagsfysionomierna på slottet.

Det dröjde icke länge, innan äfven de trenne gamla vapenbröderna anlände, och Sigfrid omfamnade sin son. Herr Sivard Kruse tog löfte af de båda unga herrarne, att de skulle på eftermiddagen följa honom hem såsom brudsvenner.

Emellertid inträdde äfven den unge Roos och Hästsko.

När Axel såg den senare, hviskade han sakta till sin bror: "Hör, Lasse, i dag måste du göra mig den tjensten och stå i boden på förmiddagen tills far

kommer, ty jag har icke tid. Jag måste nödvändigt bort."

Han gick, men Lasse såg efter honom med en ganska missnöjd uppsyn.

Sedan den rike Per åter haft den äran att traktera sina gäster med frukost, förde han dem ut i staden, och visligen först till sin bod.

Den beskedlige Lasse stod redan i boden, sysselsatt att utmäta och upplägga de rika varorna, då sällskapet ankom dit.

"Behöfver ni ingen brudklädning snart, herr Anders Sigfridsson?" frågade gubben artigt. "Med större nöje skulle jag väl aldrig afskära ett stycke gyllenduk, än om jag visste att det skulle komma att kläda en skön brud, som tillhör er."

"Jag hade väl lust att försöka om ni har smak, Peder," svarade krigaren. "Huru ser ert skönaste tyg ut?... Jag måste tillstå att det är grannt!... Topp! Skär af till klädning om det också just icke skulle blifva en brudklädning af den, så framt nämligen min syster tycker att det tyg, ni föreslår, är det vackraste i boden. Se på det, Gundborg, och låt oss få höra din tanke!"

Gundborg tyckte att ett annat, mycket enklare tyg, skulle taga sig bättre ut såsom klädning.

Den muntre öfversten smålog, såg henne vänligt i de blyga ögonen och sade: "Jag tror, syster lilla, att det svårligen kan afgöras förrän man ser de båda tygerna på ett vackert fruntimmer. Skär ni af de båda styckena, Per, och nästa vecka vill jag hoppas att Gundborg visar oss huru båda slagen kläda henne."

Förgäfves satte sig den öfverraskande flickan emot handeln. Handelsmannen afmätte och afskar tyget med utomordentlig skyndsamhet och skicklighet. Den gamle Sigfrid skakade på hufvudet, men Knut Roos rynkade bistert sina ögonbryn.

"Hör på, Per," sade Knut, "om ni icke skaffar mig ett klädningstyg nästa vecka, som är så vackert och dyrt som båda de der sorterna tillsammans, så svär jag på att aldrig föra en bägare till mina läppar inom ert hus, kom ihåg det. Och du, Anders, blif icke stött för det, ty jag säger dig, min gosse, det har sina orsaker." Härvid såg han ganska vänligt på Sigfrid och kastade äfven en sidoblick på Gundborg.

"Nå nå! herr Knut!" sade Per, "jag vill hoppas ingendera sorten af dem, som herr Anders Sigfridsson köpte, är att förakta. Men det kan jag säga: ännu har jag icke lastat ur det nya skeppet, just detsamma på hvilket herr Gustaf kom från Holland. Jag har väl der en och annan kista med kläden och sammet och atlas... Men hvar har du varit, Axel, som först nu kommer till boden? Passa på en annan dag, det vill jag råda dig till, hör du!... Men, herr Knut! Ni, som bor i Vermeland, skulle säkert kunna skicka hit pelsverk. Om ni ville ingå handel med mig, hoppas jag kunna betala så väl som någon annan."

"Ja, ja! Per," inföll Sigfrid, "jag har länge handlat med er, och så länge jag lefver och har något att sälja eller behöfver något att köpa, så skall jag alltid eller mitt bud först tala vid er, innan någon handel blir med någon annan." Han skakade Pers hand.

Emellertid hade den vackre Axel inträdt inom disken. Medan herrarna språkade om sina affärer, vände han sig artigt till jungfru Gundborg: "Hvad säger ni om detta smycke, ädla jungfru? De blixtrande stenarna längta att få hvila på ert bröst, för att få täfla med edra ögon, fastän de veta, att de komma till korta. Jag skulle vara obeskrifligt lycklig," tillade han hviskande, "om ni ville behålla dem, sköna jungfru Gundborg!"

Men jungfru Gundborg rodnade, ett starkt missnöje sväfvade öfver hennes fina läppar, och hon vände sig om. Johan Hästsko stod bredvid henne, och ur hans annars milda öga flög en blick, skarp som en svärdsudd, emot den smickrande handelsmannen. Gund-

borg sade då till den förtörnade Johan: "Jag har ännu icke sagt för Anders, att jag har en bror till, och min far tycks hafva glömt att göra er till bröder." Hon omtalade nu för sin bror äfventyret på distingsresan, och öfversten räckte vänligt sin hand åt ynglingen, vid hvilken han förut icke fäst någon särdeles uppmärksamhet. Men bakom dem brunno Axels blickar af harm, ehuru han snart lyckades att förjaga det vilda uttrycket ur sitt ansigte.

Nu kom utefter gatan en flock ryttare. Främst red en hög, ljuslockig herre på en snöhvit springare. Han helsade vänligt åt alla sidor, men på den höga pannan hvilade tunga bekymmer, och hans blå ögon sväfvade med synbar oro omkring. Då han kom midt för Pers bod, stannade han ett ögonblick, nickade åt Agda, som skiftade färg, och åt Per. Men liksom med ett uttryck af förvåning, fästades hans blickar på Gundborg Rålamb. Han helsade med nedlåtande majestät på henne. "Se vår ädle öfverste," sade han, då han varseblef Anders Sigfridsson. "Och er far! Nå, välkommen, gamle herr Sigfrid! Välkommen till riksdagen. God dag, frände Sten Svantesson! En god morgon, ädle svenske herrar, allesammans! Välkomna upp på rikssalen om en stund. Nu behöfver jag alla mina vänner omkring mig. Varen mig alla helsade, i synnerhet I, som kommit från edra landsorter, den långa vägen hit upp. Frid med eder!" Han rörde lätt springaren med sporrarna och flög bort, åtföljd af de tilltalades beundran och välsignelser.

Närmast efter honom red en dyster man med ett hemskt löje på de tunna läpparna. Hans skarpa ögon öfverforo noga och liksom mönstrande hela sällskapet, som här var församladt. Han nickade endast åt Axel i boden; men på Johan Hästsko fästade han en lång, genomträngande blick. Den stackars ynglingen hade genom konung Eriks åsyn — ty den förste ryttaren var konungen sjelf — blifvit träffad som af en blixt, och stod nu nedslagen och full af bestörtning, då Göran Persson — han var den andre — spände

sina ögon i honom. Men snart måste den hårdsinte gunstlingen och den öfriga sviten skynda efter sin herre.

Så snart de försvunnit, beslöto de adliga herrarne att begifva sig upp till rikssalen. Endast Johan Hästsko följde fruntimren hem. Per gick ut till hamnen och sönerna skulle stanna i boden. Men Axel lemnade åter handeln åt sin i alla ordets bemärkelser stadigare broder och skyndade sig bort.

Den gamla fru Anna Skytte till Erstada, Sivard Kruses mor, hade hela förmiddagen rustat allt i ordning till sin sons svenqväll, hvilken enligt tidens sed skulle firas med mycket buller och bång. På eftermiddagen hemkom Sivard, åtföljd af en mängd gäster, hvaribland tolf unga adelsmän, såsom brudsvenner — till dessa hörde Roos och Hästsko, jemte Sten Sture och Anders Sigfridsson.

Herrarne dröjde icke att genast gripa till de uppdukade bägarne och kannorna. Vinet uppvärmde allas sinnen och man språkade endast om giftermål. Mer än en af gästerna blef, när det led på qvällen, så rörd af den allmänna munterheten och Sivard Kruses lycka, att han svor på att han också skulle gifta sig.

Men afsides från de öfriga gästerna sutto Knut Roos och Sigfrid Rålamb. Minnet af deras ungdom och forna äfventyr uppfriskades genom de fulla bägarne. De talade om sina aflidna hustrur, och ingendera blygdes att för den andre visa en tår. Då sade Knut: "Hvad menar du, broder Sigfrid? Skulle vi nu verkställa vårt gamla löfte och gifta våra barn tillhopa? Jag börjar tycka att det blir för tomt på mitt gamla Kroksta. En ung fru skulle väl kunna behöfvas, och du kan låta din Anders få sköta sitt Lenna sjelf. Han tör väl snart tänka på bröllop han också."

Sigfrids uppsyn blef allvarsam.

Roos betraktade honom några ögonblick, och en långsam rodnad uppsteg på de skarpa dragen af hans

ansigte. "Jag har sagt åt min son," sade han, medan han spände sina gnistrande blickar i sin vän; "jag har sagt att jag gifvit mitt löfte för honom och att han skulle vara beredd fullborda det, så snart vi kunde få tillfälle att träffa dig och din dotter."

"Jag har ingenting sagt åt Gundborg," svarade Sigfrid; "men så har jag uppfostrat min dotter, att när jag gett mitt ord skall hon icke göra det om intet. Hon är färdig, broder Knut."

De gåfvo hvarandra åter ett skallande handslag.

"I morgon bittida," sade Knut, "i god tid följas vi åt till mäster Olof för att låta honom lysa för dem... Hör på, Gustaf," sade han till sin son, "nu hafva Sigfrid och jag afgjort att vi lysa för dig och Gundborg i morgon. Du är ju färdig?"

En besynnerlig känsla flög öfver ynglingens ansigte. Han bleknade och rodnade om hvarannat och räckte handen åt sin fader, som skakade den vänligt.

"Vi vilja göra samtlige Sivards bröllopsgäster förundrade i morgon, derföre tiga vi tilldess med saken," sade Knut.

"Ja väl," tillade Sigfrid. "Jag vill också tala några ord med Gundborg innan vi göra henne till brud."

"Hvarföre dricken I intet, vänner och bröder?" ropade Sivard Kruse. "Skål för den, som står brud näst efter min Alfrid!"

Uti herr Måns Johanssons hus tillrustade hans fru, Barbro Bjelke, högtidligheterna vid sin dotters möqväll, hvilken skulle firas med än större högtidligheter, och blef så mycket mera lysande, som ett ganska förnämt främmande lofvat deltaga i dess firande.

De gifta fruarna sutto i fru Barbros rum, språkade om hushållsbestyr, spisade fikon och drucko — mjölk, ty ännu hade tyvärr det ädla kaffet icke blifvit infördt i Europa.

I jungfru Alfrids kammare var det lifligare. De unga jungfrurna voro under skratt och skämt sysselsatta med att passa brudkronan på bruden och äfven stundom på hvarandra. Då ropade hastigt någon: "Fröken kommer!" På ögonblicket intog allvarsamheten flickornas glädtiga anletsdrag, och allas ögon vändes mot dörren, genom hvilken en stolt skönhet inträdde, åtföljd af en hel hop unga tärnor. Det var konungens syster, fröken Cecilia, den skönaste af gamle kung Gustafs döttrar. Med ett muntert leende framträdde hon till den djupt nigande fästmön, omfamnade henne och önskade henne lycka. Då hon såg Gundborg Rålamb stannade hon, och i det hon betraktade den rodnande flickan med största uppmärksamhet sade hon: "Ah! Det är jungfru Gundborg Rålamb. Jag kan se det genast. Hon är mycket lik sin bror, vår vackre och tappre fältöfverste. Välkommen, jungfru Gundborg! Jag hoppas att vi få se er vid hofvet medan ni är i Stockholm ... Varen helsade, alla ädla jungfrur, som äro här församlade!" tillade hon, och helsade vänligt hela kretsen på en gång.

Några tärnor framburo russin, frukter och konfekt på silfverfat. Den muntra prinsessan bannlyste snart allt tvång ur flickornas krets, och genast skallade hela rummet af skämt och skratt.

Nu inburos på några små bord brudklädningen och alla brudens klenodier samt dessutom en mängd prydnader och grannlåter åt de tolf brudtärnorna, som nu skulle väljas. Medan allt beskådades, omvändes och ordnades femtio gånger, nalkades aftonen. Då inkommo fruarna för att hemta fästmön till brudbadstugan. Flickorna låtsade göra motstånd, men det var förgäfves och hela skaran tågade af.

De tolf brudpigorna följde bruden i badrummet. Men utanför i en stor sal framburos stora korgar med blomster. Alla de öfriga jungfrurna och fruarna satte sig att knyta kransar. När slutligen tärnorna innanför gåfvo tillkänna att allt var färdigt, infördes en korg med små vaxljus, af hvilka hvarje jungfru

tog ett och höll det påtändt i handen. De ställde sig derefter i en vid ring, med tillräckligt afstånd emellan sig. Fruarna höllo brinnande ljus i beredskap åt bruden och hennes tärnor. Då började flickorna en visa:

Du unga brud! Ut till oss kom,
Och dansa sista dansen!
Ännu bland tärnorna sväng dig om;
I morgon bär du kransen,
Men vi, vi dansa fria omkring:
Ingen sven, ingen vän
Skall väl fånga oss än!
Men du, kom strax till oss ut.
Ditt ljus vi nu skola blåsa ut!

Genast öppnades dörren af tärnorna. Den hvitklädda bruden utfördes och fick ett ljus i handen. Den första jungfrun fattade henne då under armen, svängde omkring med henne och blåste ut sitt ljus. Derefter gjorde den andra på samma sätt och så hela kretsen igenom. För hvarje ljus som släcktes, sjungo flickorna:

Du unga brud! Tag ljus i hand,
Det är den sista gången.
Ty nu i kärlekens blomsterband
Är du så illa fången.
Men vi, vi dansa fria omkring:
Ingen sven, ingen vän
Skall väl fånga oss än!
Men nu farväl, med dig är slut,
För dig skall ljuset nu blåsas ut.

När slutligen endast brudens ljus brann, trädde hon midt i kretsen och höll detsamma så högt upplyftadt hon kunde. Nu uppstämde fruarna:

Kom, tänd ditt ljus, du jungfru skön!
Och klart skall ljuset brinna.
Den som ej lyssnar till kärlekens bön,
Skall aldrig lyckan vinna.

Men eget hus och fulltrogen vän,
Eget hus, egen vän,
Egen make och vän.
Det får, det får, det får den,
Som först har ljuset tändt igen.

Under denna sång störtade sig alla flickorna på en gång fram för att tända sina ljus vid brudens. Hon sökte genom att oupphörligt svänga armen hit och dit hindra detta, men de som omgåfvo henne voro för många, och medan hon sökte att hålla lågan ifrån en af de andra jungfrurnas ljus, tände Gundborg Rålamb sitt. Så snart det brann blåste bruden ut det hon hållit och tog i ring med de öfriga, som dansade omkring den rodnande Gundborg och sjöngo:

Tag ljus i hand, du jungfru skön,
Och klart skall ljuset brinna.
Snart skall väl troheten få sin lön,
Och lust och lycka vinna.
Ett eget hem, en fulltrogen vän,
Eget hem, egen vän,
Egen make och vän,
Det får, det får, det får den,
Som först bland oss står brud igen.

Derefter bekransade flickorna bruden och sig sjelfva. Förfriskningar af utländska frukter och några svalkande frukter inburos, och hela skaran tågade i procession till en stor sal, der de spisade tillsammans.

Så snart prinsessan begifvit sig bort, följde brudtärnorna bruden till hennes rum, och blefvo der hos henne öfver natten.

Söndagsmorgonen uppgick, helsad af klockornas högtidliga ljud. Från kyrkoherden Olavi hus, vid S:t Nicolai kyrka, utkommo tvenne äldre herrar, den ene med ifrigt allvar, den andre med munter glädje i sitt ansigte.

"Farväl på en stund, broder Knut!" sade den allvarsamme. "Nu går jag till min dotter, för att säga henne att det är gjordt."

"Och jag skall gå och lemna min salig hustrus trolofningsring åt Gustaf," svarade den andre. "Gud gifve de båda unga så mycken lycka och glädje, som Anna och jag erforo!"

"Ja, amen!" sade Sigfrid, och de skildes med ett kraftigt handslag ifrån hvarandra.

I detsamma framkom en reslig prestman, med ett blekt, dystert ansigte till Sigfrid, stannade ett ögonblick liksom förundrad, och omfamnade honom derpå med utropet: "Min far!"

"Är det du, Stig?" sade gubben, och tryckte honom hjertligt till sig. "Huru i all verlden har du kommit hit?"

"Jag är uppkommen till riksdagen," svarade presten. "Jag ämnar mig nu in till mäster Olof i Storkyrkan, för att säga honom, att jag på konungens befallning skall predika i hans ställe i dag."

"Ja så!" inföll den gamle ifrigt; "det är mig verkligen af hjertat kärt, ty du skall då förkunna Gundborgs lycka. Men jag måste skynda till henne. Gå du in till mäster Olof, så får du höra hvad som är på färde. Vi träffas strax efter gudstjensten, och sedan på Sivard Kruses bröllop. Jag får då språka med dig om våra saker. Nu har jag ganska brådtom."

"Farväl då så länge, min far!" sade presten, och dyster, som en olycksprofet, skred den svartklädde gestalten in i presthuset.

När Sigfrid kom till Köpmansporten, och inträdde i Pers hus, mötte han fru Agda. "Är Gundborg inne?" frågade han. "Jag ville tala med henne!"

"Det är omöjligt!" svarade Agda vänligt, "hon blef i går vald till brudtärna och har redan tillika med bruden rest upp till slottet till fröken Cecilia, som följer bruden till kyrkan."

Den gamle mannen stod som träffad af ett åskslag. "Min Gud!" utbrast han. "Men jag måste tala vid mitt barn, det är nödvändigt!"

"Det är väl icke möjligt förrän brudfärden kommer ur kyrkan," invände Agda, till hvilken hans bestörtning meddelade sig, ehuru skälet var henne obekant. "Men är det ingenting, som jag kunde framföra?"

"Jag vill sjelf tala vid henne!" sade Sigfrid, med nedstämd röst, öfverväldigad af bekymmer.

Agda såg på honom, liksom hon velat säga och fråga något. Men då han teg, helsade hon honom och gick, uppfylld af en dyster aning.

Medan han orörlig och grubblande qvarstod i förstugan, kom en dräng med en ståtlig häst, skickad från hans son öfversten, och bad honom skynda, ty brudgummens skara skulle just nu sätta sig i rörelse. Utan någon redig tanke eller känsla, satte sig Sigfrid upp på hästen och red till Sivard Kruses hus.

De tolf brudriddarne, på sköna hästar, anförde af brudens fader, Måns Johansson, begåfvo sig upp till slottet för att ledsaga bruden och omgifva henne och hennes tärnor såsom en trogen lifvakt, medan de öfriga herrarna slöto sig tillsammans omkring den lycklige brudgummen i täta leder och begåfvo sig till kyrkan. Der lemnade de hästarna, som blott medfördes för paradens skull åt den väntande betjeningen, och ställde sig ifrån stora kyrkdörren i tvänne rader emot hvarandra.

Snart kom också brudens skara, och steg likaledes af hästarna. Vid sin gamle fars hand framgick bruden, närmast följd af prinsessan, såsom den första bland tärnorna, och af riddarne. Efter dem kom den lysande raden af de öfriga damerna.

Oroligt sökte Sigfrids öga den älskade dottern; han såg henne vid den unge Sturens sida med helsans och nöjets glada färg på det vackra ansigtet. Hon smålog åt några muntra saker, som han tycktes säga henne. "Huru länge skall du se så glad och lycklig ut?" sade Sigfrid för sig sjelf. "Jag har grymt lekt med ditt väl. Men Gud råder!"

Några gånger såg Gundborg sig omkring efter sin far, men hon blef honom ej varse der han undanskymdes af andra. Sturen tillfredsställde henne emellertid med helsningar från honom.

Äfven Gustaf Roos, som hade fått en sådan plats ibland brudriddarne, att han icke fick tillfälle att tala till Gundborg, betraktade henne ofta med klappande hjerta och oroliga ögonkast. Hennes sorglösa glädtighet skar honom djupt i hjertat; ty af den kunde han förstå, att hon ännu icke visste att hennes lefnadsöde hade fällt domen öfver henne.

I kyrkdörren framträdde nu den bleke presten, Stig Rålamb, i sin skrud, och brudgummen steg fram till honom. Då fattade gamle herr Måns Johansson Natt och Dag sin dotters hand och ledde henne fram till brudgummens sida, sägande till honom:

"Jag gifter dig mina dotter till heders och hustru, och till halfva säng, till lås och nyckla, och till hvar tredje penning, som I egen eller ega fån i lösörum och till allan den rätt, som Uplands lag äro, och den Helge Erik gaf, i namn Faders, och Sons och dess Helge Anda."

Först efter denna ceremoni hade presten rätt att viga paret. Han började ännu i sjelfva kyrkdörren med en förmaning. Derefter vände han sig till brudgummen och sade: "Jag spör dig, Sivard Kruse, till, första, andra och tredje reso, om du vill hafva denna person till din hustru, och älska henne i nöd och lust?" Sedan han svarat ja, tillspordes bruden, Alfrid Månsdotter Natt och Dag, efter samma formulär. Sedan några böner blifvit lästa, satte brudgummen ringen på brudens *högra* hand, och förklarade: "att han tog henne till sin äkta hustru." Bruden svarade: att hon tog honom "till sin äkta bonda, att älska i nöd och lust." Nu stadfästade presten äktenskapet med böner.

Derefter gick han in i kyrkan till altaret. Hela processionen följde honom i ordning, och brudparet knäföll för altaret. En ljusblå silkespell spändes af

riddarne och tärnorna öfver de unga makarne. Presten uppstämde brudmessan, och en kör af unga gossar instämde, tillika med orglarne. Derefter vände sig presten till altaret, och i det församlingen instämde i en psalm, borttogs pellen. Ett par stolar voro ställda på den ena sidan i koret, och brud och brudgum begåfvo sig till dem, åtföljda af tärnorna och riddarne. Konungen, som också var i kyrkan, hade en stol midtemot brudparet. Den öfriga brudskaran intog de för dem bestämda bänkar.

Gudstjensten föregick i sin lagliga ordning. Anders Sigfridsson och Gundborg, som blifvit högst förundrade att så oförmodadt återse sin broder, betraktade med en sällsam blandning af syskonkärlek och vördnad hans bleka och dystra ansigte, som endast lifvades under predikan, då han, i skarpa och genomträngande ord, förkunnade Guds stränga straffdomar öfver tidens förderf. Han var en väldig och af sitt ämne genomträngd predikant, och hans enkla, men bibliska och kärnfulla tal gjorde djupt intryck på alla åhörarne, ehuruväl få förmådde följa dess många, och till största delen ganska klyftiga fördelningar.

Men när gudstjensten var slut, framträdde åter herr Stig Rålamb i koret. Gustaf Roos bleknade. Men jungfru Gundborg, tillika med alla andra, blickade förundrade och nyfikne på presten. Hans djupa ögon sågo med ett besynnerligt uttryck bort till Gundborg, och han uppläste med hög och genomträngande stämma:

"Den ädle och välbördige herr Gustaf Knutson Roos och den välborna jungfru Gundborg Sigfridsdotter Rålamb hafva aktat, i Guds namn, bygga äktenskap tillhopa, och begära dertill goda kristna menskors förbön, att det må vara Gudi täckt och ske dem till lycko och salighet. Men om någon är, som häruti hafver några insago, eller vet något hinder vara på färde, han tale derom i tid, eller hafve sedan fördrag. Gud gifve dem sina nåd. Amen."

Då Gundborg hörde sitt namn ur sin dystra broders mun, blef hon stående utan rörelse och ord, tills han sade sitt Amen, som upprepades liksom i en kör halfhögt af hela församlingen. Då sjönk hon sanslös och likblek i Sturens armar.

Sigfrid ville störta fram till sin dotter, men måste stå stilla, då i detsamma konungen sjelf steg ur sin förgylda bänk och gick fram för att lyckönska de nygifta. Anders Sigfridsson, bestört och förtörnad, kastade ljungande blickar på Roos, som, orörlig men full af ångest, stirrade på den afsvimmade. Sturen sjelf darrade som ett asplöf, och den arme Hästsko lutade sitt svindlande hufvud mot en pelare. Prinsessan ensam var rådig. Hon befalde ett par af jungfrurna emottaga flickan och föra henne hem. Konungen hade emellertid fullbordat sin lyckönskan hos brudgummen. Då han nu nalkades bruden, blef han varse den afsvimmade flickan, som, lik en hvit marmorbild, låg orörlig i jungfrurnas armar. "Låt bära henne till din vagn," sade konungen till sin syster, och prinsessan gaf jungfrurna befallning härom.

Hvimlet af en tallös folkhop hade gjort, att endast få af dem som stodo närmast, hade märkt olyckan, så att de lyckönskandes muntra sorl fortfor länge, sedan flickan var bortförd af de tvänne tärnorna, hvilka Agda följde.

Knut Roos hade icke märkt det som förefallit. Då han, under det den lyckönskande skaran framströmmade till koret, kom Anders Sigfridsson nära, slog han honom vänligt på axeln och sade, med ett sjelfförnöjdt leende: "Den gången gjorde jag och gamle Sigfrid ett lustigt spratt."

Öfversten svarade intet, men stirrade honom skarpt i ansigtet.

Konungen sjelf förenade sig nu med bröllopståget och anförde det till gillestugan, under dånet af trumpeter och basuner. Derinifrån ljöd en konstigare musik af fioler och andra "klinkaspel", äfvensom flöjter och andra pipor. De vida salarna voro fulla af bord, på

hvilka de grannaste silfverfat, lastade med de raraste rätter, prålade. Vid brudskarans ankomst var presten åter till hands och läste en bön vid ingången till bröllopsgården.

När alla voro församlade kring borden lästes åter en mängd böner, hvarefter man satte sig. Åt konungen och prinsessan räckte deras småsvenner knifvar, gafflar och skedar, men samtliga de öfriga gästerna framtogo ur sina fickor och kjortelsäckar egna kuverter.

Småningom hade Gundborg hemtat sig i Agdas armar. Hon var af naturen icke svag och klemig. Så snart hon återvunnit full sans, och fullkomligt insett sitt öde, beredde hon sig att undergå det med undergifvenhet. Hon var stark, så snart hon rätt sett sin olycka i ansigtet. En ström af tårar, som hon utgöt vid Agdas bröst, lättade hennes hjerta och var hennes gärd åt den qvinliga svagheten.

Sigfrid och Gustaf hade rymt ifrån bröllopet, för att skynda till Pers hus. När Sigfrid trädde in i Agdas kammare, — Roosen stannade bedröfvad i det yttre rummet — emottog Gundborg honom med tårar i ögonen, men med ett mildt och kärleksfullt leende. Denna hennes stilla försakelse krossade den gamles hjerta. Han brast ut i långa snyftningar; stora tårar tillrade utför kinderna ned i det gråa skägget, och han tryckte sin dotter häftigt mot sitt bröst. "Gundborg! mitt barn, mitt barn!" var allt hvad han förmådde framstamma.

Äfven hon blef djupt upprörd, men snart återvann hon väldet öfver sig sjelf och sade: "min far! gråt icke så, jag är ju fullkomligt nöjd med min fars vilja!"

Då sansade sig också Sigfrid, sedan första utbrottet af hans känsla var förbi. "Ja, jag vill ditt bästa, Gundborg, det vet du!" sade han, "men det var den gamle Roos, som ställde till, att det skedde

så oförvarandes. Jag fick olyckligtvis icke tillfälle att bereda dig. Men nu är ju allt godt igen! — Kom nu in, Gustaf!“ fortfor han, “kom in och tala sjelf vid henne!“

Gundborg ryste häftigt tillsammans, men då Roos med nedslagen uppsyn inträdde, gick hon stilla emot honom och räckte honom handen.

“Gundborg, goda Gundborg!“ sade han, “om jag kunnat spara dig detta, hade jag gerna vågat mitt lif. Men jag visste icke, att du var alldeles oberedd på det som skedde.“

“Talens nu vid och blifven vänner, mina barn!“ utropade gubben, i det han, glad öfver att det tycktes gå väl till slut, omfamnade dem båda.

“Min bäste far!“ bad Gundborg; “begif eder nu tillbaka till bröllopsgården. Jag ville bedja Gustaf att strax efter följa mig dit.“

Den gamle lemnade rummet tillika med fru Agda. Sigfrid skyndade, sedan han nu tyckte, att allt var ställdt till rätta igen, till bröllopet och drack hurtigt med sina gamla vänner, för att skölja ned åtanken af sin något hårdhändta framfart mot flickan, såsom han sjelf uttryckte sig.

Sedan han gått ifrån det unga paret, stodo de båda en stund tysta, utan att någondera kunde upplyfta ögat på den andra. Slutligen repade dock Gundborg först mod. Hon sade: “Gustaf, har du någonsin tänkt, eller tänker du ännu, att vi skola blifva lyckliga?“

Det låg i hennes ton, vid denna besynnerliga fråga, ett så djupt uttryck, att Gustafs förut upprörda hjerta genomträngdes af en djup känsla af på en gång medlidande och välvilja. “Lyckliga?“ upprepade han; “fruktar du att blifva olycklig, Gundborg, eller är du det redan kanhända? Hurudan är då den lycka du önskar?“

“Jag är icke olycklig, Gustaf,“ svarade hon; “min far vill ju sitt barns bästa . . .“ Hon nedslog sina ögon och tystnade.

"Gundborg!" sade Gustaf Roos och fattade hennes hand. "Alltifrån min första ungdomstid har min far omtalat för mig, att min hand var fästad vid Gundborg Rålambs. Jag såg dig som ett lekande barn, och dina ljufva drag, ditt glada väsende fästade sig djupt i mitt innersta. Minnet af dig har beständigt följt mig under mina resor och faror. Och väl må du nu veta det: mer än en gång har den tanken att förblifva värd en svensk flicka, en flicka sådan som du, kufvat mina vilda böjelser och eldat min känsla för mina pligter. Men så stolt är jag, att jag aldrig vid min sida skall fästa en qvinna, hvilkens hjerta skulle förakta eller stöta mitt tillbaka. Var uppriktig, Gundborg! Min fars hårda sinne måste finna sig i att umbära en son, om han vill tvinga honom att göra en flicka olycklig. Och hvad folket säger, det är icke värdt att akta mera än hela sitt lifs lycka."

"Ack, vi kunna icke mera skiljas!" suckade Gundborg, "men du har icke sagt, Gustaf, hvad du fordrar af din fästmö. Hvad fordrar du af mitt hjerta?"

"Jag fordrar hvad ditt hjerta frivilligt måste gifva," svarade han. "Jag är så stolt, att jag tror mig icke förtjena någon qvinnas förakt, och icke en gång ditt, Gundborg, och jag är så vekhjertad, att jag icke kan fördraga någon qvinnas hat, och minst ditt. Men för öfrigt, om ditt hjerta icke sjelf säger dig, hvad som skall göra oss båda lyckliga, så blir den lyckan en tom dröm, som likväl en gång spökat i min själ."

Gundborg gömde sina rodnande kinder i sitt handkläde och brast ut i tårar. Då öppnades dörren, och presten Stig Rålambs bleka ansigte såg in i rummet. Långsamt närmade sig den svartklädda gestalten.

"Guds frid, syster Gundborg!" sade han högtidligt och omfamnade den gråtande flickan. Derpå räckte han handen åt Roos. "Frid med dig också, Gustaf," fortfor han; "välsignelse öfver eder båda! Jag tackar Gud, att jag ser eder tillsammans med allvar och tårar.

ty så begynnes ett äktenskap värdigare än med dårligt löje och fåfängeligt skämt."

Gundborg såg på honom med en lugnare rörelse. Hon kände sig dragen till Gustaf Roos af sina barndomsminnen, af vänskap och aktning; men en känsla af saknad och qval genomträngde hennes bröst, då en bild af den sörjande ynglingen Sten Sture sväfvade för hennes tankar. Likväl kände hon, att det var nödvändigt för henne att försaka honom, och just det enda som mildrade hennes smärta, var den föreställningen, att åtminstone skulle hennes öde hvila på ett hjerta, så ädelt som Gustafs. Han blef för henne till och med dyrbar; och uti hennes känsla för honom låg något heligare och ädlare, om också icke skönare än i hennes känsla för Sturen.

"Fallen ned på edra knän!" sade presten, "jag vill bedja för eder, och upplyften också I edra hjertan till vår Fader i himmelen!"

För Gundborg var det ett behof att få utgjuta sitt oroliga hjerta; och då hon vid Gustafs sida knäböjde, och hennes broder sträckte sina händer välsignande öfver dem och bad, erfor hon en högre styrka och ett himmelskt lugn nedsteg i hennes själ.

Gustaf kände sig äfven upplyftad, och då han med ömhet såg på den ädla flickan, hvilkens ansigte tycktes liksom förklaradt, trodde han, att himmelen väl icke skulle helt och hållet vilja hennes olycka, utan ingjuta i hennes hjerta för honom en känsla, som också kunde göra henne lycklig. Och hans medvetande sade honom, att han icke var ovärdig att blifva lycklig genom henne.

Nu inträdde fru Agda och påminde att det vore tid att återvända till bröllopet.

Gundborg och Agda, åtföljda af presten och Roos, inträdde i gillestugan just som första dansen skulle börjas. Borden voro borttagna, och på alla sidor stodo gästerna i lysande rader: ynglingarna med lifliga blickar, sökande hvar och en den han ville dansa med, och tärnorna med nedslagna ögon, väntande på den

som skulle bjuda upp dem. Herr Sivard gick till fröken Cecilia och bugade sig i underdånighet. Konungen, som annars hade tänkt börja dansen med bruden, hade likväl fått höra, att det varit ämnadt att Sigfrid skulle få denna ära, och derför, då han blef varse den inträdande Gundborg, gick han till henne och sade: "Vi önska eder lycka, sköna jungfru, till eder förening med vår trogne man och tjenare Gustaf Roos. Vi vilje med eder, såsom den yngsta fästmö bland alla närvarande, börja dansen!" Konungen kastade ett mildt ögonkast på ynglingen, som bekymrad för Gundborgs fattning, stod bredvid henne, nickade åt honom och vinkade åt musikanterna. Med jublande buller infölle alla instrumenterna, och hela salen uppfylldes af de dansandes brokiga hvimmel.

Den stackars Gundborg möttes öfverallt af lyckönskningar, men detta beständiga vidrörande vid hennes ömma sår, gjorde henne slutligen känslolös för smärtan. Nödvändigheten härdade henne, och emedan hon måste deltaga i glädjen, lyckades det henne äfven att, om icke antaga en glad uppsyn, dock förjaga sorgens uttryck från sitt ansigte. Gubben Sigfrid var ganska förnöjd, då han såg henne se så lugn ut. Men herr Sten Sture gick dyster omkring, utan att deltaga i dansen, och herr Anders Sigfridsson tycktes icke heller belåten. Men den unge Roos framträdde till öfversten och bad honom om ett enskildt samtal i enrum, och efter detta tycktes också hans drag uttrycka tillfredsställelse. Kort derefter kallade fröken Cecilia den unge fästmannen till sig och, sedan hon lyckönskat honom, utnämnde hon leende herr Gustaf Knutson till sin stallmästare så länge han var ogift.

Gundborg stod jemte bruden bredvid en trofé af fanor, som prydligt var uppsatt på väggen. Under dansen nedföll en fana just bredvid henne. Sten Sture, som icke var långt borta, skyndade fram för att upptaga den, men blef förekommen af Gundborg sjelf. Herr Erik Sture, Stens broder, stod också der bredvid, och när han blef varse den vackra flickan med

fanan i handen, vände han sig artigt till henne: "I sanning," sade han, "en fana i en sådan fänriks hand skulle vara nog för att lägga alla fiender för våra fötter."

Sten Sture inföll med ett sorgligt leende, men en stilla förtrolig ton: "Ja, herr fänrik, om ni skulle en gång behöfva ett frimodigt hjerta och en rask arm till ert bistånd, så behöfver ni blott uppsätta er fana, för att samla omkring er många tappra ynglingar."

Gundborg satte rodnande bort fanan, men Erik Sture fortfor ännu att skämta med den unga fänriken.

Snart märkte likväl Gundborg, som fördubblade sin uppmärksamhet på allt som omgaf henne, att den bleke Johan Hästsko, som under hela tiden stått tyst och lutad mot dörrposten, blef tilltalad af en nyss inkommen främmande man med ett högst frånstötande utseende. Ynglingen ryste för honom, tyckte hon, men efter ett kort samtal följde han honom ut. När dörren öppnades såg Gundborg en skymt af Axels gestalt, och på hans drag, tyckte hon, sväfvade ett hånlöje. Hon väntade att snart få se ynglingen återkomma; men då hon länge väntat förgäfves, gick hon till dörren och tittade ut, men hvarken Axel eller några beväpnade funnos der. Och Johan Hästsko syntes icke mera på hela aftonen.

Följande morgon, då begge bröderna Sten och Erik Sture stodo upp, språkade de om gårdagens nöje (den tredje brodern, Nils, var rest utomlands). Herr Erik förklarade, att blomman bland hela den talrika samlingen af ädla jungfrur hette Gundborg Rålamb, och att det var skada att hon redan skulle vara fäst. Sten suckade endast, utan att likväl för brodern yppa sitt tycke för flickan, som nu i alla fall för honom var evigt förlorad.

Herr Erik drog leende fram sitt granna skrin, framtog sina skrifdon, och sedan han med mycken om-

sorg skurit pennan och lagt papperet i ordning, började han skrifva. Emellertid knäppte Sten på sin luta.

Sedan Erik skrifvit brefvet färdigt, visade han det åt sin broder. Det innehöll ett skämt öfver Gundborg Rålambs nya fänriksvärdighet. Der stod: "Efter det oss, fattige krigsfolk, ovetterligt är, hvar I, käre herr Fänrik, vele uppsätta eder lofliga fänika, så begäre vi på det flitigaste få sådant att veta, på det vi, fattige landsknektar, som äro komne under käre fänrikens regemente, kunne veta hvar vi vår käre fänrik finna måge, för hvars regemente vi gerna vele dö..."

Sedan herr Sten läst brefvet med ett sorgligt småleende, sade han: "Om du vill följa mitt råd, Erik, så afsänd det icke. Skämta icke med den stackars flickan! Dels är hon redan fästmö och dels har hon blifvit det på ett sådant sätt, att det icke är rätt tjenligt att skämta med henne!"

Erik såg en stund bestört på sin broders besynnerliga uppsyn; slutligen utbrast han: "Förstår jag dig rätt, Sten?" och tryckte broderligt hans hand.

Sten svarade dystert: "Jag är säker att den gamle Jakob Bagge har råkat danska flottan ute i sjön, och att kriget är börjadt. Jag ärnar begära ett skepp af konungen. Jag vill med ut! — Jag måste ut! — sjön och farorna skola återgifva mig mitt mod och mitt lugn."

Erik teg. Han öppnade sitt skrin, nedlade långsamt sina skrifdon och kastade äfven det skrifna brefvet ned i skrinet*).

Sten ropade emellertid på Staffan, sin tjenare, och befalde honom sadla och framföra en häst. Och när det var verkställdt, red han ut en stund för att skingra sina tankar.

Men Erik gick till sin vän, den vilde och orolige Olof Gustafsson Stenbock, känd för sitt obändiga

*) Detta betydelselösa papper blef likväl sedermera begagnadt ibland skälen för dödsdomen, som fälldes öfver Sturarne. Göran Persson, som förtydde det, blygdes icke att framhafva det inför sjelfva rikets ständer, som fällde denna dom.

och våldsamma lynne. De följdes åt till Sivard Kruses hus, der bröllopet ännu på långt när icke var slutadt.

Hos herr Sivard hade redan länge allt varit i rörelse. Han sjelf satt jemte sina unga, rodnande hustru i ett slags högsäte. Efter en liten stund inträdde *tolf bofaste svenar och allmänneliga frälsismän*, anförde af gamle Sigfrid, sjelf den trettonde, och ställde sig i en rad framför brudparet. Derefter följde alla bröllopsgäster, som hunnit samlas. En af brudens fränder framträdde med ett sammanveckladt standar, omlindadt med brokiga band, hvilket han nedlade för brudens fötter. Nu uppstod herr Sivard Kruse och höll följande högtidliga tal:

"Jag, Sivard Kruse, gifver min allerkäraste hustru, den dygdiga och ädla matrona Alfrid Månsdotter till lagliga morgongåfvo mina lagfångna jord, fjorton markaland i Elghammars gård i Södermanland. Och skall denna jord tillhöra henne och hennes arfvingar i evärdeliga tider, såsom redeliga och lagfången egendom, för hennes stora och märkeliga dygds skull, och den äkta kärlek jag för henne hafver och hafva skall in i bleka döden."

Derefter upptog Sigfrid standaret, och, hållande det i handen, upprepade:

"Denne ärlige och välbördige sven af vapen, Sivard Kruse, afhänder sig jord sina, fjorton markaland af Elghammars gård i Björnlunda socken och Daga härad, i våto och torro, närby och fjerran, med allo thy som dertill nu ligger, eller framdeles lagliga dertill vinnas kan, innangärdes och utan; och afhänder sig och sinom arfvom till lagliga morgongåfvo åt sin hustru, ädela och välbördiga fru Alfrid Månsdotter Natt och Dag och hennes arfvom; och der äro desse tolf fasta åt. Och vi ärom alle till vittne, att det är å rättom hinderdag lagliga gjordt."

De tolf fastarne vidrörde derpå standaret och herr Sigfrid utkastade det genom fönstret till folkhopen, som larmade ute på gatan. Der sönderrefs det i ett ögonblick, emedan hvar och en af de fattige

som kunde tillkämpa sig ett stycke, erhöll derför en penningegåfva.

En väldig frukost intogs derefter; men sällskapet måste snart åtskiljas, emedan de flesta herrarne skulle upp till rikssalen. Likväl måste hvar och en med ett handslag lofva Sivard att återkomma till aftonen för att sluta bröllopet.

Då den gamle Sigfrid skulle gå upp till rikssalen, gick han först till Pers hus för att träffa sin dotter. Hon mötte honom, väl blekare, men med samma barnsliga kärlek som förr, eller till och med ännu ömmare, ty hon tycktes vilja med fördubblad uppmärksamhet för sin far, förjaga ifrån hans själ hvarje bekymmer eller fruktan för hennes väl.

Sedan gubben språkat med henne en stund, frågade han henne och fru Agda, om de icke ville följa honom till slottet, då de skulle, medan han var på rikssalen, uppvakta fröken Cecilia. Fru Agda rodnade lifligt vid detta förslag, men ville gerna följa den unga jungfrun, der hon, som icke förr varit i hufvudstaden, kunde få se något som förtjenade att ses. Axel hade härunder inkommit i rummet och yttrade, att han också önskade få den äran att göra dem sällskap.

Gundborg lagade så, att hon kom att gå emellan sin far och fru Agda, så att Axel, oaktadt allt sitt bemödande, icke fick tillfälle att hviska sina smilande artigheter för henne.

När de kommo upp till det gamla adelshuset eller slottet, gingo de öfver vindbryggan, som på sina grofva jernkedjor hängde öfver slottsgrafven. Der mötte dem Göran Persson. Med allvarsam artighet helsade han på den redlige Sigfrid, men vände sig genast till Axel och sade: "Axel, han vill icke bekänna! Gå du upp till Smedjegården och vittna emot honom. Han har förgäfves redan två gånger varit lagd på sträckbänken."

Sigfrid och Gundborg sågo bestörta på den bleknande ynglingen, som genast, lydig och undergifven, gick inåt borggården, der fängelset *Smedjegården* var beläget, under tornet Kärnan. Men Göran fortfor, till Sigfrid: "Ni får snart veta, ädle herre, att svåra och farliga saker äro å färde. Vi hafva upptäckt mer än vi önska; men jag vet, att ni är en uppriktig konungens vän."

"Ni känner mig, herr Göran Persson!" sade Sigfrid stolt, och räckte honom sin hand.

De båda fruntimren gingo emellertid upp till det forna hertig Eriks gemak, som numera, sedan han flyttat till konungagemaket, var upplåtet åt hans syster Cecilia.

Då de inträdde i det yttre rummet, satt der en skön, femtonårig flicka, som var sysselsatt med att lära tvänne vackra barn läsa. Vid de främmandes ankomst stod flickan upp och helsade med ett ödmjukt och blygsamt väsende, som tillvann henne Gundborgs hela välbehag.

Fru Agda frågade den unga lärarinnan: "Är fröken inne, Karin Månsdotter? Och vill du vara så god och anmäla oss."

"Ja, fru Agda," svarade hon. "Fröken har länge varit uppe. Jag skall genast säga till."

Då hon var ingången, sade fru Agda till Gundborg: "denna unga piga sålde nötter på Stortorget då konungen blef henne varse och genast vardt intagen af hennes skönhet. Han befallde att hon skulle uppfostras hos hans syster, fröken Cecilia."

Den unga Karin Månsdotter öppnade dörren för jungfru Gundborg, hvilken väl ingalunda då kunde tro att denna tärna en gång såsom konung Eriks gemål skulle bära Sveriges krona. Men fru Agda stannade qvar hos barnen, hvilka också ömt och förtroligt emottogo hennes smekningar. De voro konungens döttrar, Virginia och Constantia.

Gustaf Roos hade med oroligt sinne följt sin fästmö hem ifrån bröllopet. Han saknade den unga Hästsko, men sökte att tillfredsställa sin och Gundborgs oro med den tanken, att han gått hem förut. Han hade väl märkt ynglingens rörelse första aftonen, då de talade om Gundborg, och hans spända och ångestfulla väsende hela dagen, allt sedan det lystes för Gundborg. Då han, sedan han skiljts vid fruntimmerna, icke fann honom på kammaren, blef han allvarsamt bekymrad för honom. Hästsko hade emellertid väl kunnat, såsom seden den tiden var, följt hem med någon af ynglingarna, som han blifvit bekant med på bröllopet. Men detta ville Roos icke gerna tro. Under den lifligaste oro afvaktade han morgonen, och begaf sig då ganska tidigt ut, att söka rätt på sin vän.

Han hade gått omkring och frågat alla bekanta, som han visste hvar de bodde, och alla, som han mötte och igenkände såsom bröllopsgäster; men ingen hade sett honom. Nu rann det honom i sinnet att gå upp till slottet för att spörja efter honom.

Då han inträdde på borggården, stod af en händelse en port i det aflägsnaste hörnet öppen, genom hvilken han kunde kasta en blick inåt Smedjegården och häktet. I detsamma leddes eller släpades af några knektar en yngling, hel och hållen smidd i tunga jernbojor, öfver gårdsplanen derinne. Matt hängde hans hufvud på ena skuldran, och hans ben förmådde icke bära honom. Roos kände igen hans kläder, och då han kastade en blick på det blodiga ansigtet, utbrast han: "Min Gud, det är Johan Bertilsson!" och störtade dit.

Men när han kom till den öppnade porten fällde ett par vaktkarlar hastigt sina bardisaner emot honom och han måste vika tillbaka. Johan Hästsko hade hört hans utrop och upplyftade hufvudet och kastade ändå på honom en döende blick, hvarefter han bortfördes af vakten. Men midt på Smedjegården framträdde Kongl. Majestäts prokurator och sekreterare Göran

Persson, som tycktes vara den högsta beherrskaren inom denna hemska del af slottet. Med skarpa ögon såg han på Gustaf Roos, och sade åt vakten: "Den der hörer ock till partiet. Griper den skälmen!"

Gustaf lade handen på värjan; men hastigt besinnande sig, att han var inom kungliga borgen, fattade han i stället ett annat beslut. Han skyndade uppför närmaste trappa, som lyckligtvis ledde till rikssalen, för att söka hjelp derinne. Sten Sture mötte honom i trappan.

"Göran Persson har befalt att gripa mig!" ropade Roos åt honom. "Jag vill icke möta våld med våld inom kungliga borgen, men jag vill se, om jag också skall fängslas uppe på rikssalen."

Vaktknektarne kommo springande. "Halt!" befallde Sturen dem. "Hvar är Göran Persson?"

"Här!" svarade den förtörnade Göran, och steg också uppför trappan. "Men hvarför går ni i vägen för mitt folk, då de uppfylla sin skyldighet? Skynden, knektar! han har flytt dit upp på trappan."

"Flytt!" Vid detta ord vände Roos, med en glödande rodnad af harm och förtrytelse i ansigtet, tillbaka utför trappan. "Flytt! Göran Persson!" upprepade han. "Men här är jag tillbaka! Låt fängsla mig om ni vågar! Nu kan ni göra det, sedan herr Sten vet hvar jag finns."

"Jag ville väl se!" utbrast Sturen, med höjd röst och stigande hetta, "hvem som gifvit Göran Persson rätt, att efter sitt godtfinnande leka med Svea Rikes riddersmäns frihet och lif. Följ honom nu så länge, herr Gustaf Knutsson. Men jag går genast upp i rikssalen. Så snart konungen kommer, skola vi samtliga begära, att här måtte först hållas ransakning och dom, innan ..."

"Det behöfves icke," sade Göran Persson med hastigt återvunnen köld; "jag har fängslat en ung vettvilling bland hertig Johans tjenare, som heter Johan Bertilsson och som ingenting vill bekänna. Jag hörde, att herr Gustaf Knutsson kände honom,

derför ville jag af honom veta, hvad han kunde känna i saken. Men det är nog, om herr Gustaf lofvar att sjelfmant komma till förhöret, och ni, herr Sten, är väl så god och äfven kommer tillstädes? Konungen sjelf blir närvarande vid förhöret, och det sker nu genast, innan saken föredrages för ständerna. Värdes alltså följa mig, ädle herrar!"

En sällsam känsla genomträngde Sturens bröst. Den stackars ynglingen, som han tyckte sig hafva så orättvist fattat motvilja för, redan hos den gamle Sigfrid på Lenna, var nu det första offret för den blodiga osämja, som snart skulle sönderslita fäderneslandet. Sturen anade, att han sjelf och hans slägt icke heller skulle kunna förhålla sig stilla och utan deltagande i brödrakriget, och hans beslut blef fast, att i striden med de utländska fienderna söka en hederlig död, eller ock en ära, som kunde gifva honom ett kraftigt inflytande på sakernas gång, så att han skulle kunna vända dem till det bästa. Emellertid följde han nu tigande med Göran, och kastade en lugnande blick på Gustaf Roos, hvilken icke kunde dölja sin oro, som dock ej gällde honom sjelf, utan Hästsko, hvars yttrande vid aftonmåltiden hos Per i Porten nu tungt föll honom på sinnet.

Herrarne inträdde i en dyster sal i tornet Kärnan. Kring ett stort bord, öfverdraget med svart kläde, sutto flera af deras vänner. Anders Sigfridsson stödde med tankfull uppsyn hufvudet i handen, och hvilade sin armbåge på svärdsknappen. Sivard Kruse såg så förvirrad och brydd ut, att man väl kunde märka att han velat gifva mycket godt, för att väl vara härifrån hos sin unga brud. Äfven de öfriga herrarne sågo icke glada ut. Sturen tog sin plats bredvid fältöfversten Rålamb, men Gustaf Roos blef stående vid en fönsterglugg.

Konungen inkom, och sedan han helsat på domarne, satte han sig på en länstol, afsides från dombordet. Hans ögon voro vilda och kastade rysliga

blickar omkring sig, men oaktadt sin häftighet, bibehöll han en stolt och värdig hållning.

Göran Persson gaf en vink åt vakten, och den olycklige ynglingen infördes och ställdes midt emot sin anklagare, Göran Persson sjelf. De all mensklig känsla upprörande plågorna på sträckbänken hade nästan beröfvat den anklagade medvetandet. Hvarje muskel var våldsamt försträckt, och han uppehölls endast af ett par vaktknektar, som fattat honom under armarne.

Alla herrarne vände sina ögon ifrån det fasansfulla skådespelet. Endast Göran fästade, med kall uppmärksamhet, sina ögon på den fångne, och tycktes vänta att höra honom sjelfmant uppgifva, hvad man ville veta af honom.

Efter en hemsk väntan, endast afbruten af hans matta jämmer, sade Göran med en djup stämma, hvilken ovilkorligen jagade en rysning genom alla närvande: "vill du ännu bekänna, vettvillige yngling? Har du icke hört hertigen tala om anslag mot konung Eriks lif?"

Hästsko frampustade ett läte, som lika väl kunnat tagas för ett jämmerrop, som ett ja.

"Då du bekänner," fortfor Göran, "skola dina marter lindras. Lös tumskrufvarna af honom."

Det skedde. Nu vände sig Göran till en person, som hittills obemärkt hållit sig undan i ett mörkt hörn af salen. "Kom fram, Axel Pedersson, och vittna hvad ni hört!"

Gustaf Roos, intagen af en fasa och afsky, som han icke kunde styra, lade handen hastigt på svärdfästet, och kastade mordiska blickar på köpmanssonen. Men hastigt grep en hand honom i armen. "Han vill mörda mig midt ibland mina tjenare och vänner!" skrek kungen, ty det var han. — "Späker den förrädaren!"

Herrarne sprungo upp, fulle af fasa och förskräckelse; alla värjor blottades, och somliga trängde sig kring konungen, andra kring Roos; vakterna sänkte sina bardisaner och måttade oförsigtigt efter Roosen;

men Sture befallde dem draga sig tillbaka, "hvad är detta, Gustaf Roos?" frågade han, "hvad ville du konungen?"

"Jag svär vid Gud och min salighet," sade Roos med hög och stadig röst, "att i min själ icke den ringaste tanke uppstått, att komma för nära min nådige konungs och herres lif. Men när jag såg den förrädaren Axel Pedersson, kom min blod i jäsning, ehuru jag ville betvinga mitt sinne."

Konungen, som snart sansade sig, ehuru misstankarna ännu icke öfvergåfvo honom, befallde nu alla herrarne, att åter intaga sina platser. "Hvarför kallar du Axel för en förrädare?" frågade konungen, som nu tycktes sjelf vilja hålla förhöret.

"Nådige herre och konung!" svarade Roos, "tillåt honom att först aflägga sitt vittnesmål, så skall jag ock derefter tala, såsom en ärlig man och trogen undersåte."

"Så tala du, Axel!" sade konungen.

Med darrande och stammande röst framförde Axel berättelsen om Johan Hästskos försvar för hertig Johan vid aftonmåltiden hos Per i Porten.

"Hvilka voro närvarande?" frågade konungen.

När Axel uppräknat alla dem, bleknade konung Erik och sade: "Är nu ock gamle Sigfrid min fiende? Anders! försvara din fader!"

"Nådige herre!" svarade öfversten med en dyster uppsyn; "eders majestät tyckes förgäta, att vid det tillfället, som Axel vittnat om, talade alla emot hertig Johan och förklarade sin trohet emot eder, såsom sin laglige herre och konung."

Erik for med handen öfver pannan, liksom han velat förjaga en mängd fasansfulla tankar. Slutligen gick han fram till Anders Sigfridsson, tog honom i handen och sade: "Jag litar på dig, min trogne fältöfverste. Svarar du för denne yngling? Han är din blifvande svåger, tror jag!"

"Med hand och mun, med ära, gods och lif," svarade öfversten.

"Herr Gustaf Knutsson!" sade konungen med högt majestät, "tag vara på edert sinne i eder konungs närvaro. För denna gång hafva vi förlåtit eder. Svara nu: har Axel Pedersson vittnat sannt?"

"Ja, herre och konung," svarade Roos förkrossad, "han har talat sanning, men..."

"Det är nog: dömen såsom edert samvete och lagens stränghet kräfver!" afbröt konungen, kastade ännu en hemsk blick på den olycklige fången, och gick.

Hästsko utstötte ett matt jämmerrop. "Har du något mer att bekänna!" frågade Göran med sin isköld. Då ynglingen endast svarade med afbrutna suckar, vinkade han åt vakten att bortföra honom. Den arme lyfte sina ögon mot himlen, såg på Gustaf Roos, liksom han velat säga något, men icke kunnat, och bortfördes.

Efter en stunds rådplägning af domrarne uppsattes af en skrifvare, som under tiden fört ett slags protokoll öfver ransakningen, följande

Sententia:

Man hafver icke kunnat fria, uti någor måtto, denne förenämnde Johan Bertilsson, utan efter Sveriges beskreffne lagh, äfvensom efter all naturlig skjäl och förnufft, dömt honom till skälm, bösswicht, äreförgäter och Kongl. Maj:ts och Sveriges Rikes ertzförrädare, att straffas till lif och gods.

Knappt var denna dom fälld, förrän herrarne måste infinna sig på rikssalen, der hertig Johans förhållande skärskådades och afdömdes, hvarefter den förtörnade konungen, såsom en gammal historieskrifvare säger: "inför Riksens Ständer, utan någre gensägelser, declarerade Hans Furstliga Nåde, Hertig Johan, för Riksens uppenbara fiende, och dömde honom ifrån lif och välfärd."

Först sent på aftonen fingo Ständerna åtskiljas. Den gamle Knut Roos hade varit ganska ifrig att tala för konungen, och mer än en gång hade Eriks ögon med välvilligt bifall mött honom. Då han gick öfver borggården, i sällskap med sina vänner, kommo just fru Agda och jungfru Gundborg ifrån fröken Cecilia, der de blifvit qvar öfver middagen. Intagen af förtjusning, fattade han genast med sin väldiga hand en af sin tillkommande sonhustrus hvita händer, såg ganska vänligt på henne, och svor på, att i denna afton skulle hans son skänka henne en brudklädning.

Gundborg bemödade sig att vänligt småle emot den glade gubben, men hennes blick träffade i detsamma den bredvidstående Sturens bleka och sorgfulla ansigte. Då började hennes oroliga hjerta att klappa, en tår kämpade sig fram i hennes öga, och endast med yttersta möda kunde hon besegra sin rörelse. Den gamle Roosen tog detta för blyghet och sade skrattande: "Får se om du icke ser muntrare ut dagen efter bröllopet, din lilla toka!"

Men Gustaf tyckte sig sjelf sårad af detta skämt med den arma flickan. Han gick fram till henne och frågade: "om icke hon och fru Agda hellre ville åka i fröken Cecilias vagn, som just nu var framkörd?"

Utan att vänta hennes svar, förde han henne till vagnen, den första öfvertäckta, som fanns i Sverige och som var införd från England af hertig Johan. Han befallde kusken och förridaren att skyndsamt köra hem med damerna och genast bortrullade det ofantliga åkdonet, som var bygdt som ett helt hus på stolpar, hvilka hvilade på ett underrede, som intog så mycket rum, som snart sagdt halfva borggården.

Sjelf gick han upp till fröken, för att, såsom hennes stallmästare, göra sin uppvaktning.

Medan Karin Månsdotter, som var ett slags kammarfru, anmälde honom, stod han med nedslagna blickar i det yttre rummet. Hastigt kom prinsessan ut, med ett muntert leende på de rosiga läpparne. "God dag, min unge stallmästare!" sade hon; "hade jag icke sjelf

haft er fästmö här, så att jag visste, att angelägnare saker uppehållit er, skulle ni fått höra många hvassa ord. Men ni kommer från rikssalen. Nå, huru förlikas mina bröder? Erik är förmodligen sträng i sina påståenden, såsom han brukar, men han ger väl med sig, blott han får sin vilja fram. Följ med mig ut, Gustaf Knutsson. Ni kan åka med i min vagn, så får jag höra huru allt aflupit."

"Eders höga nåde!" svarade Roos, "förlåt att jag farit egenmäktigt fram, och på några ögonblick bortsändt er vagn; men jag är säker, att edert milda hjertelag skall röras till deltagande för en yngling, som är den olyckligaste i verlden. Edert förord kan rädda hans lif, och då offrar gerna, jag är säker derpå, eders höga nåde en stund, för att höra min berättelse, på hvilken en menniskas lif hänger."

Prinsessan blef allvarsam. Hon vinkade åt stallmästaren att följa henne, och gick in i sitt inre gemak tillbaka.

Den gamle Knut Roos hade blifvit missnöjd med sin sons och Gundborgs aflägsnande. Dessutom voro Sivard Kruses och de öfriga herrarnas ansigten, som bevistat Johan Bertilssons ransakning och dom föga glada. Han råkade derför sjelf i elakt lynne, tog den gamle Sigfrid under armen, och förmådde honom att följa med till Pers i Porten bod, der han handlade och prutade och svor och slog med ekpåken i disken, tills han fått ihop en så stor mängd tyger och klenodier och andra saker, att det kunnat räcka till mycket mer än en ärmakåpa och hätta åt hans sonhustru, ehuru, efter lag, icke större skänker fingo gifvas bruden i kläder. Han befallde den beskedlige Lasse, som stod i boden, att genast afskicka alltsammans hem till Gundborg, och så laga, att skinnare och skräddare och allt annat hon behöfde, skulle genast vara till hennes tjenst. Derefter köpte han en perlestickad sadelmundering med förgylda prydnader; och när hans dräng framledt en snöhvit gångare, som

pryddes härmed, afsände han äfven den, på sin sons vägnar, till jungfru Gundborg. "Och nu, gamle Sigfrid," sade han, "gå vi till Sivard Kruse, och fira hans hemkomstöl."

Följande morgon kände de flesta menniskor i Stockholm att den unge Johan Bertilsson Hästsko, hertig Johans tjenare, skulle utföras till döden. Endast för Gundborg hade det ännu blifvit doldt. Hennes bekymmer för den arme, som hon ansåg som en älskad broder, hade varit fördubblade, då han icke heller dagen förut blifvit synlig. Tidigt om morgonen skickade hon en piga till Gustaf Roos, för att fråga om Hästsko ännu icke var hemkommen.

Roos förde sjelf svaret till henne. Då han inträdde i hennes rum, der hon stod midt ibland de dyrbara skänker som betäckte alla bord och bänkar, gick hon med en vänlig välvilja emot honom. Det var liksom en känsla af systerlig vänskap för honom hade i hennes inre kämpat med fruktan, att för evigt förenas med honom såsom maka. Men han betraktade henne med den heliga vördnaden för en olycklig, och en olycklig, till hvilkens lidande han sjelf, ehuru oskyldigt, bidrog. Ack! huru djupt kände han icke det hårda ödet, att nödgas framstå såsom en ond engel, vid dens sida, för hvars lycka han så gerna skulle offrat hela sitt lif. Men ehuru dyster han måste tro sig synas för hennes hjerta, då han skulle röfva hennes sällhet ifrån henne, och skilja henne ifrån någon, som hon kanske älskade, hviskade en hemlig röst inom honom, att det dock kanske vore möjligt, att framdeles hennes sinne rördes af hans stilla trohet och ömhet, och att också han i hennes bröst kunde vinna ett rum såsom broder och vän — och slutligen ännu mer, och då, kände han, skulle hennes famn blifva hans himmel.

Nu måste han underrätta henne, att Johan Hästsko var fängslad af Göran Persson, men att fröken

Cecilia lofvat, att hos konungen utverka nåd för honom.

Gundborg uppgaf ett jemmerrop. "Det var jag, som lockade honom att följa med oss! Jag är skulden till hans död!" ropade hon. "Följ mig, Gustaf, min barndomsvän; jag vill sjelf upp till konungen. Jag vill falla på knä för honom; jag vill ropa och gråta tilldess han förskonar honom."

"Välan, Gundborg!" svarade han bestört, "jag följer dig; vi skola gå till fröken Cecilia och höra hvad hon uträttat."

De gingo till slottet. När de kommo till vindbryggan, mötte dem en skara bistra knektar. De måste stanna för att låta dem tåga förbi. Men efter dem gick den dystre Stig Rålamb, och ledde den till döden dömde ynglingen, som med dödsblekt ansigte och lif-lösa blickar stapplade framåt, och efter honom kom åter en skara knektar.

Vid denna syn uppgaf Gundborg ett ångestrop, och fattade Roos' hand, liksom för att hålla sig vid honom och anropa honom om bistånd. "Låt oss skynda till konungen!" hviskade han och fattade henne om lifvet, för att hålla henne uppe. Men Johan Hästsko hade hört och igenkänt den hulda flickans stämma, den enda, som klagade öfver hans olycka. Då vaknade åter lif och känsla hos honom, han upplyftade sitt hufvud och ropade: "Har jag sagt och bekänt något emot min herre, hertig Johan, så är det osannt. Deras plågor och pina hafva tvungit mig att svara ja till deras frågor, men hertig Johan är oskyldig!"

"Tänk på Gud i din sista stund!" sade prestens djupa stämma, "drif ifrån dig alla jordiska bekymmer! Du har intet mera med lifvet och verlden att skaffa!"

"Hertig Johan är oskyldig!" utropade dödsfången öfverljudt.

I detsamma kom en ryttare framsprängande på borggården. "Skynda med honom! Tysta munnen på den skälmen!" skrek den vilde ryttaren. Det var Göran Persson, som sprängde förbi.

"Låt oss också skynda! — kanske det ännu är tid!" sade Roos och bar den skälfvande flickan öfver vindbryggan.

Så snart de inkommit på borggården, återfick Gundborg sin sans och beslutsamhet. "Häråt är konungens gemak," sade hon och flög uppför trapporna, så att Roos knappt kunde följa henne. "En konungens trogne tjenares dotter, Gundborg Rålamb, begär att få tala vid hans kungliga majestät," sade hon med bemödande att synas lugn, åt Erik Sture och Olof Stenbock, som voro kammarherrar.

De unga kavaljererna ville först tala med henne några artiga ord, innan de anmälde henne. Men hennes ångest var alltför synbar: Erik såg bestört på henne och skyndade in. Men Stenbock lät sig icke bekomma.

"Herr fänriken ämnar visst hos konungen," utbrast han, "begära befälet öfver krigshären, och då skola vi alla förena oss, att hos konungen utverka en sådan anförare."

"Jungfru Gundborg är icke vid det lynne, att hon gerna hör edert skämt, herr Olof," sade Roos med allvarsamhet.

Stenbock uppgaf ett hånskratt, som genomträngde den ångestfulla flickan med en ovilkorlig rysning. Hon bleknade och var nära att draga sig tillbaka.

· Högt upplågade Roos vrede; men den ädle ynglingen qväfde sin harm, då han såg Gundborgs ångest; han kastade endast en blick på Stenbock, hvari hela en öfverlägsen själs förakt målade sig.

I detsamma ankommo Sten Sture, Sigfrid Rålamb och hans son, öfversten. Högst förundrade att finna Gundborg och Roos i konungens yttre rum, stannade de bestörta och sågo på hvarandra. I detta ögonblick öppnades konungens dörr och Erik Sture sade: "Hans majestät väntar på er, jungfru Gundborg!" I ögonblicket hade hon återhämtat sin fulla själsnärvaro och störtade in som en blixt.

Roos gick nu till de ankomne, och sade i hvilken afsigt Gundborg hade begärt företräde. Den gamle Sigfrid blef ganska bestört öfver, att få höra den stackars ynglingens öde. "Jag måste in till konungen, jag också!" sade han, "kanske lyckas det bättre för mig! Får jag träda in, herr Olof Gustafsson?"

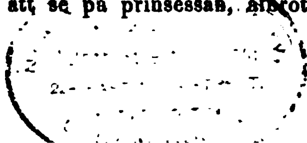
Stenbock öppnade dörren, och samtlige herrarne inträdde. Konungen stod midt på golfvet med tecken till största förvåning, och framför honom låg Gundborg på knä. Hennes långa hår hade gått upp ur sin knut, och de rika lockarna slingrade sig i mörka vågor öfver den hvita halsen och den ljusblå sammetsklädningen. Konungen uppreste henne; men han tycktes för mycket förvirrad för att kunna svara.

Då trädde gamle Sigfrid fram till honom och sade: "Nådige herre och konung! Om en gammal tjenares böner gälla något hos eder, en tjenares, som burit eder på sina armar, då I ännu låg uti linda, så beder jag: skänk den ynglingen lifvet."

Sture och Anders Sigfridsson sågo äfven med bedjande åtbörder på konungen.

Då öppnades en sidodörr och fröken Cecilia instörtade, med flygande hår och tårar i ögonen, åtföljd af den unga Karin Månsdotter, på hvilkens hulda ansigte äfven den lifligaste oro var uttryckt. "Konung Erik! min broder!" ropade prinsessan utom sig: "skola mina ögon såras af åsynen af dödsfångar, som ledas utanför mitt fönster? Är det din vilja? Låt mig då få en annan boning än din kungliga borg, som är uppfylld af lifdömdas ångest och förbannelser. Men för denna gång, min broder! Låt mina böner och tårar beveka dig till nåd."

Konungen tycktes föga gifva akt på sin syster, hvilkens häftighet han förut kände. Hans ögon vände sig blott med välbehag på Karin Månsdotters hulda gestalt. Utan att se på prinsessan, afbröt han henne:

"Kära Cecilia! Vi äre nu en gång så trångbodda, och det kan icke hjelpas så hastigt. Men så snart sig göra låter, skola vi verkställa vår herr faders gamla beslut att skilja fängelset ifrån kungliga borgen. Men till dess . . ."

"Men innan dess," inföll prinsessan, "begär jag förskoning för den stackars unga Johan Bertilsson. Skänk honom lifvet, broder! Jag borde redan i går hafva bedt dig derom, men jag trodde icke att dina bödlar skulle vara så skyndsamma."

"Är han utförd redan?" frågade konungen, och på en gång förvandlades hans ansigte. Han såg skarpt på sin syster. "Jag har icke gett befallning derom!"

"Men Göran Persson har gjort det", sade prinsessan.

Konung Eriks ansigte glödde af harm, han stampade häftigt i golfvet och ropade: "Olof Gustafsson!"

Stenbock inträdde.

"Hvar är Göran Persson?" frågade konungen; "kalla hit honom på ögonblicket!"

Stenbock bugade sig med en besynnerlig uppsyn, och gick.

"O Gud! Det blir för sent!" snyftade Gundborg. Karin Månsdotter knäppte bedjande sina händer tillsammans och såg, stum, med tårade ögon på konungen.

"Jag skänker Johan Bertilsson lifvet!" sade han, i det han majestätiskt beherrskade sin vrede; "men vigtiga värf och angelägenheter vänta eder alla, ädle herrar! Anders Sigfridsson, min tappre öfverste! I denna dag afseglar du med hären till Åbo, dit jag skickat Hogenskild Bjelke förut. Skeppen ligga färdiga vid Elfsnabben. Tag afsked af din far och syster, och res nu genast, ty jag vet att du är färdig. Återkom lyckligt med min broder! Han skall bemötas såsom en konungslig fånge."

"Såsom trogen man och ärlig krigare, skall jag utföra detta svåra värf!" svarade öfversten med ädel stolthet.

"Jag känner dig, öfverste!" återtog konungen och

räckte honom sin hand. "Jag ger också ett sådant uppdrag endast åt den trognaste bland mina trogna."

"Min stallmästare, Gustaf Roos!" afbröt prinsessan, "kasta er på en häst och förkunna Johan Bertilsson nåd! För honom genast hit tillbaka."

"Icke för mina ögon!" befallde konungen, rynkande sina ögonbryn. "Han må behålla lifvet, men ur riket skall han fly för alltid. Annan nåd ger jag icke åt den, som en gång är dömd som förrädare."

Den glädje, som nyss förut lifvat allas ansigten, förvandlades till ett uttryck af bestörtning, ehuru alla kände rättvisan af konungens stränghet. Roos gick emellertid och konungen vände sig åter till öfversten: "Om du kan, Anders, tag nu här på stället afsked af din far. Jag måste tala vid gamle herr Sigfrid."

Far och son omfamnade hvarandra. "Var redlig och trogen din konung och ditt fädernesland!" sade gubben. Gundborg sjönk, högt gråtande, till hans bröst; de oroliga känslor, som så länge kämpat inom henne, bröto ändtligen ut i tårar, hvilka lättade hennes ångestfulla hjerta. Krigaren kysste en tår från hennes kind och gick.

Konungen sjelf var rörd af detta afsked, och hans blå ögon, som fuktades af en tår, vändes mot Karin Månsdotter med kärleksfullt välbehag, liksom om han i hennes ansigte älskat att se sina känslor återspeglade. Han fann nöje i alla ömma uppträden, och hade såsom menniska ett känslofullt hjerta, ehuru sällan någon sjunkit i grymmare villor.

"Gamle fader Sigfrid!" sade konungen, sedan han återtagit sin majestätiska hållning. "Också ni måste göra eder konung en stor tjenst. Ni är allmänt älskad och vördad i Helsingland. Ni måste fara dit och stämma allmogen tillsammans och ställa den tillfreds öfver alla de rykten, som spridas härifrån. Tala sanningen, den sorgliga sanningen, för mitt folk; säg dem öppet min broders brott och hans dom. Tag också ni afsked af er dotter! Ni kan vara tillbaka tills om söndag, och då vill jag blifva eder värd och bjuda

eder på er dotters bröllop... Min syster Cecilia! Tag du emellertid den unga jungfrun i din vård."

Cecilia tog vänligt leende den bestörta flickan ur faderns armar, och han gick bort sedan han föga artigt, men mycket ärligt och välment, skakat konungens hand.

Nu framträdde Sten Sture till konungen och sade med qväfd rörelse: "Nådige konung och frände! Jag vet att ederes majestät väntar ett krig med Danmark och att Jakob Bagge redan drabbat tillsammans med danskarne. Tillåt mig att få föra något skepp till hans flotta!"

Konungen besinnade sig. "Jag vet, att du är skicklig sjöman, frände!" sade han. "Örlogsfartyget Svanen ligger segelfärdigt vid Elfsnabben. Om du vill, tag befälet öfver detsamma och segla ut till Baggen. Du träffar honom nu vid Öland eller deromkring. Jag anar att fosterlandet en dag skall vörda ditt namn bland sina största sjöhjeltars. Läs Bagges instruktioner. Lef väl! Res med Gud och lyckan, frände!" Konungen kysste honom.

Han bugade sig, utan att säga ett ord, för prinsessan och den skälfvande Gundborg. Ack! den blick de vexlade, var den sista. De återsågo hvarandra aldrig mer. Konungens spådom gick dock icke i fullbordan, ty alltför tidigt, innan hans snille och ära hunnit fullt utveckla sig och mogna, slutade en skön hjeltedöd Sten Stures bana.

Knappt var Sturen borta förrän dörren åter öppnades af Stenbock, och Gustaf Roos inträdde med nedslaget öga. Honom följde Göran Persson och presten Stig Rålamb.

Så snart Gundborg såg Gustafs uppsyn utbrast hon: "O Gud! Det är för sent!" och höll händerna för ansigtet.

"Ja," sade presten med djup stämma, "på jorden behöfver han ingen nåd mer, ty han har, som jag hoppas, funnit en högre nåd i himmelen."

"För sent!" stammade konungen, bleknande af vrede. "Göran, är det för sent?"

"Ja," sade Göran, och den annars så kalle och sluge mannen darrade för den blick, som konung Eriks öga ljungade på honom.

"Följ mig, Göran!" befallde konungen med förfärlig stämma, och störtade ut i ett annat rum.

Alla darrade. Karin Månsdotter måtte hålla sig vid en stol för att icke falla, och den bestörte gunstlingen såg sig omkring, blek som ett lik, liksom han sökt deltagande och bistånd i något af de ansigten som omgåfvo honom. Då möttes han med ett hånlöje af den vilde Olof Stenbock. Denna uppsyn återkallade på en gång hans besinning och själskraft. Hans skarpa öga tändes åter och med beslutsam uppsyn och fast gång följde han konungen. Men Stenbock, med harm och ilska i sina lömska blickar, emnade rummet för att dölja huru han tillika skälfde af fruktan.

Stig Rålambs mörka ögon följde Stenbock med uttryck af hat och afsky. "Du skall icke heller undgå ditt straffande öde!" mumlade han.

Gundborgs smärta bröt ut i stilla tårar. Hon såg sig omkring med de tårfulla ögonen; hennes far, hennes bror, Sturen hade lemnat henne — och den olycklige Johan Hästsko var för evigt borta. "Ack!" suckade hon slutligen, "ingen kan rädda honom!"

Gustaf Roos fattade hennes hand. Han kände sig djupt rörd, och äfven i hans manliga öga darrade en tår. "Gundborg!" sade han, "jag har gjort allt som stått i mensklig förmåga, men vår vilja är icke Guds vilja!"

"Gustaf!" svarade flickan, "Gustaf! Jag vet det! Jag vet att du är min vän!" Och under tårar möttes de begge blifvande makarnes läppar till deras första kyss.

Sjöflickan.

En saga.

Det stormade omkring Ölands udde, och i Kalmaresund upplyfte böljorna sina skumkrönta hufvuden, liksom de velat i djupa hvirflar begrafva den *Blå Jungfrun*, som dock trygg och orörlig reste sin bergvägg öfver det fåfängt rasande djupet.

Och fjärran ifrån kommo böljornas vänner, de mäktiga härskeppen, i fruktansvärd ordning. Danmarks och Lybecks fälttäcken svajade kring masttopparna; men från flaggspelet blåste den röda blodflaggan.

Förtörnad svepte den Blå Jungfrun sitt hufvud i en slöja af dimmor, och såg mörk och hotande ut; hon älskade icke att se andra än svenska flaggor i de svenska farvattnen.

Då kom ock i den flygande stormen majestätiskt framsväfvande den förfärlige "*Mars Jutehataren*", hafvets stolthet, hvars make aldrig kysstes af Östersjöns vågor. I tvåhundrade kanoner slumrade åskan och döden i hans sköte, och på hans stolta stäf stod Sveriges djerfvaste sjöhjelte, den frimodige Jakob Bagge. Långt bakom honom ordnade sig långsamt den öfriga flottan, som utbredde sina blåa, guldkorsade flaggor i stormen.

När det väldiga höfdingskeppet, i hela majestätet af sin storhet, mörkt som ett åskmoln, sväfvade förbi Blå Jungfrun, tog hon slöjan af sitt hufvud, och den grönskande löfkronan på hennes hjessa nickade i stormen en helsning åt den *makalöse* (som han äfven kalladdes), liksom han varit den enda make hon velat

erkänna. Och med dånande kanonskott besvarade sjöherrskaren hennes helsning.

Ensam gick han emot fienderna, som utbredde sina svällande segel i en hotande linie. Striden begynte; tusen eldgap öppnades för att dundra död och förstöring, och tungt vandrade dånet öfver vattnet. Böljorna blandades med blod, och vidt omkring flögo master och bjelkar och spillror af danska skepp.

Men en underbar syn visade sig för de bestörta svenskarne *). Vid det kongl. amiralskeppets sida syntes en hafsfru på vattnet. Hon sväfvade lätt på spetsen af vågorna, och hennes utslagna, gula hår fladdrade i vinden. Sorgen var målad i hennes sköna ansigtsdrag, och hon satte de hvita händerna för sina ögon. Ingen sjöman vågade säga för den andra hvad han tänkte, men en dyster aning genomträngde allas bröst.

Vid den svenske sjöhöfdingens sida stod en kämpande yngling af en bland fäderneslandets ädlaste slägter. Ett djerft mod blixtrade ur hans blåa ögon, och då han såg sina kamraters häpenhet, ropade han leende till den undersköna hafsfrun: "Var helsad, du svenska sjömansbrud som icke glömmer oss i faran! Der tag mot en skänk af dina vänner! Om vi segra får du äl mer!" Han drog en ring af sitt finger och kastade åt henne. Tillika med ringen dykte hon ned i vattnet och försvann.

Glade sprungo de svenske sjömännen till sina vapen igen, och hvarje gång en kula flög ur den blåögde ynglingen gevär, föll en fiende.

Men hastigt susade en eldboll tätt förbi ynglingens hufvud, och ett vildt skri förkunnade att elden var lös i sjelfva hjertat af den väldige Makalös. Från alla sidor nalkades fienderna. Svenskarne stodo förstenade och väntade det ögonblick, då hela deras skepp skulle med dem flyga i luften. Danska och Lybska krigare stego ombord och trampade på de stupade hjeltar, hvilkas blod strömmade öfver däcket.

---

*) Se Tegels *Erik den XIV:s Historia*, sid. 123.

Den blåögde ynglingen ställde sig då vid svenska flaggan, som ännu praktfullt svängde sina blågula tungor öfver den blodiga valplatsen inom Jutehatarens bord. Fienderna stormade fram för att eröfra den stolta flaggan, men de måste vika tillbaka för den förtörnade ynglingens blixtrande klinga.

Dock snart kämpade han ensam. Hans fångna kamrater stodo redan på fiendens skepp, och de förbittrade segrarnes blickar förkunnade honom döden. Den Lybske amiralen Vedel sjelf nalkades honom med ett spändt gevär i handen. Då sprang i ett ögonblick med en förfärlig knall, ett dån likt en basunstöt på den yttersta dagen, det ofantliga skeppet i tusen spillror. De starka tågen brusto som snören, och stormasten flög, liksom en afskjuten pil, rakt upp ibland skyarna. Böljorna öppnade ett ofantligt svalg, och gräsligt jublande störtade de fram för att begrafva i djupet den store beherrskaren, som förut så stolt trampat på deras ryggar.

En fånge på fiendens skepp stod den svenske sjöhöfdingen, och i hans manliga öga skälfde en tår, då han såg den sköna byggnaden, hvari han nyss beherrskat hafvet, försvinna som ett skuggspel. Då han tänkte på den tappre, blåögde ynglingen, som försvann ibland vågorna, rullade den svällande tåren utför hans kind och en smärtfull suck framträngde ur djupet af hans barm.

Men den blåögde ynglingen var icke förlorad Vänligt hade den sköna hafsfrun upptagit honom, då han störtade ned i hafvets sköte.

Den grotta hon bebodde var uthuggen i det berg, som sjömännen gifva namn af Blå Jungfrun, och till denna säkra fristad förde hon honom. Hon nedlade honom på en bädd af mossa, förband hans sår och vederqvickte honom med en kostlig dryck ur en skön snäcka. Hennes milda omsorg återgaf honom lif och krafter; kärlek och tacksamhet uppfyllde den räddades hjerta.

"Hvem är du, sköna, älskade flicka?" sade ynglingen till henne.

"Jag är en sjöflicka," svarade hon, "jag är vågornas dotter. Jag är den Blå Jungfrun och denna grotta är det innersta af min boning. I månskenet dansar jag derute på hafsspegeln, då sundet är lugnt och Necken spelar på harpa. Jag visar de svenska skeppen i hamn, om de ej förakta mitt bistånd. De ynglingar, som fallit i sjön, för jag tillsammans, och i min sal här utanföre sitta många bleka gäster."

En hemlig rysning genomflög ynglingen; men sjöjungfrun nedslog sina ögon, en mild rodnad målade hennes kinder och en klar perla rullade sakta ned från de sänkta ögonhåren, då hon fortfor: "Då du, blåögde, kastade till mig din ring, beslöt jag rädda dig, fastän jag visste att ditt skepp skulle förgås. Och derför har jag fört dig hit i min grotta. Men nu, då du icke längre behöfver min vård, vill jag återgifva dig din ring. Jag skall uppsöka ditt svärd på hafsbotten och föra dig till lands redan i morgon, om du önskar."

Ynglingen fattade hennes hand. "Ack," suckade han, "hvarför vill du icke behålla min ring, förtjusande flicka? Du har ett hjerta, så skönt som din gestalt. O, om du skänkte mig detta hjerta! Låt mig få förblifva i din grotta! Den luft man här andas, är så sval och lätt, och en vänlig blick ur ditt sköna öga gjuter ett mildt ljus öfver allt, som omgifver dig."

"Men skall du icke sakna den verld, som du då öfverger?" frågade flickan sakta. "Vill du för mig försaka alla nöjen, som lifvet deruppe bjuder dig? Vill du för mig glömma dina ärfda skatter och din äras glas?"

"Blott ett lofva mig," svarade ynglingen rörd. "Du vet om fienderna återkomma: säg mig, när mitt fädernesland är i fara!"

"Dina fiender hafva flytt," sade sjöjungfrun.

Han satte sin ring på hennes finger och tryckte hennes hand emot sitt tacksamma hjerta.

Namnlös var de älskades sällhet. Medan flickan om aftnarne dansade ute på hafsspegeln och visade de

seglande vägen, satt ynglingen ensam i det inre af grottan och spelade på hennes harpa. Och allt jordens högsta goda, makt, rikedom och ära, aktade han ringa emot sin kärleks lycka. Dagarne förflöto som saliga minuter.

En gång kom den hulda sjöflickan blek och bedröfvad hem ifrån sin aftondans. Hon sökte att för den älskade dölja sina tårar, men icke det budskap hon erfarit, att fiendens flotta nalkades. En djup smärta uppfyllde ynglingens själ; han tryckte flickan till sitt bröst och bad henne föra honom utom grottan, så att han kunde få se ut öfver hafvet.

Då öppnade hon för honom sin sal. Under taket af glimmande kristaller, på säten af silfver, sutto rundtomkring väggarne bleka gestalter, med kransar af sjögräs i håret och långa mantlar öfver skuldrorna. Orörliga sutto de gamle vikingar, hvilka stormarna slutligen besegrat, och ännu lästes vrede och kraft i deras liflösa anletsdrag. Många tärnor, bleka och kalla som månsken, stirrade utan känsla framför sig. Och som förstenade liljor, stodo der försvunna barn. Endast högsätet, bygdt af de skönaste koraller, var tomt.

Med en stilla rysning frågade ynglingen sin flicka "är detta din thron!"

"Nej," svarade hon, "den ädlaste gästen är ännu icke kommen." Och hon höll handen för sina ögon, och skyndade att föra honom på höjden af klippan. Då han åter andades den öfre verldens luft, fylldes hans bröst af ett underbart vemod. Det föreföll honom så ovant och tungt häruppe och han saknade den ljufva svalka, som han lärt att älska i sin kärleksparadis på hafsdjupet. Ljuset bländade hans öga och först småningom förmådde han att se sig omkring i den kända nejden.

Tunga rökmoln hvilade omkring Ölands udde, och här och der mellan de täta hvirflarne skymtade ett segel, som af den nedgående solens skimmer färgades blodrödt. Och de sista solstrålarne lyste på fientliga flaggor, hvilka nalkades Ölands stränder.

Det blef natt. Då höjde sig från stranden höga flammor, ty fienden härjade och brände byar och gårdar. Våldsamt slog den blåögde ynglingens hjerta, och en stjerna speglade sig i den ädla förtrytelsens tår, som darrade på hans kind. Längst bort öfver sundet rörde sig mörka massor. Månen lyfte sitt ljusa anlete öfver himlabrynet och en strimma af skenet lyste öfver vågorna. Glad igenkände då ynglingen de svenska fanorna, som fladdrade öfver båtar, fulla af krigsfolk; men ännu syntes ej Sveriges flotta.

Slutligen hviskade den hulda sjöflickan: "Ser du, der borta i fjerran sväfva dina flaggor. Jag vill gifva dig ditt svärd, ty när solen går upp, äro de här."

Och när morgonen lyste öfver Ölands kritberg, hade fienderna återvändt till sina skepp. I en hotande slagtordning samlades de danska örlogsmännen rundtomkring den Blå Jungfrun. Men hon svepte förtörnad stormhufvan om sin höga hjessa.

Då nalkades långsamt den svenska flottan, och ynglingen mottog sitt svärd af den älskade. Kärleksfullt dröjde hans blick på den hulda gestalten, som med tårade ögon bjöd honom afskedskyssen. Han slet sig med smärta ur hennes famn, ty han älskade henne; men han begaf sig till sina landsmäns flotta, ty det gällde fäderneslandet. Och helt oförmodadt steg han ur en liten båt upp på det svenska höfdingaskeppet "den helige Erik".

Glade emottogo sjömännen den saknade vännen, som sade dem att han först i dag blifvit fri från en fångenskap.

På Ölands redan härjade strand framträdde nu en krigshär. De stolta vapnen, som kommo för sent för att bada i annan purpur än morgonsolens, ordnade sig i glimmande rader på stranden. Det kungliga baneret svajade högt öfver de slutna lederna, och snart syntes konungen sjelf på sin snöhvita springare, fästa tankfulla blickar på sin flotta.

Men sjöhöfdingen, den store Clas Christerson Horn, hjelte till lands och sjös, lade handen på sitt ädla

hjerta, då han såg sin konung på stranden, och i hans själ, och i alla svenska sjömäns, lågade mod och fördubblad kärlek till konungen och fäderneslαnd.

I konungens åsyn begynte hans hjeltar den blodiga striden. Hvinande flögo kulorna öfver vattnet, och kanonernas dunder återskallade från Ölands bergsrygg och fasta landets skogar. Segel och rår föllo, master stupade i hafvet. Skeppen närmade sig och grepo hvarandra med sina jernklor; de lade sida mot sida och kämparnes svärd möttes af fiendtliga klingor. De mörka vågorna färgades i blod.

Främst i faran stridde med oöfvervinneligt mod den blåögde ynglingen. Då "den helige Erik" nalkades ett fiendtligt skepp, ville han först springa öfver till detsamma och eröfra fiendens flagga. Mäktig som en blixt flög han fram i spetsen för svenskarne och hans svärd öppnade för dem en blodig väg till den präktiga flaggan. Redan höll han henne segrande i sin lyftade hand, och fienderna gåfvo sig, då en kula fann hans hjerta, och hjelten stupade från den höga bakstammen ned i böljorna med sitt dyrbara byte. Dock öfver honom skallade högt svenskarnes segerrop.

Vid ingången af sin grotta satt sjöflickan och gret. Hon skyndade fram och mottog sin älskades lik i sina trogna armar.

Djupt sörjde hon sin kärlek; men hon ångrade aldrig att hon offrat sin egen lycka för sin älskades ära och pligt. Hon satte hans förbleknade gestalt i högsätet i sin grotta, och bad stormen vältra en stor klippa för ingången. Hon begaf sig bort till fjerran okända haf, sedan hon förseglat grafven och tecknat på densamma den unge hjeltens namn; men tiden och vågorna hafva utplånat inskriften.

Blomman på Kinnekulle.

Blomman på Kinnekulle.

I.

Det var en vacker sommardag år 1590. Vid sin prestgårdsgrind stod den vördige kyrkoherden Haquinus i Vesterplana, i en vördnadsfull och bugande ställning, ty den sköna jungfru Anna Posse hade hedrat honom och hans sjuka hustru med ett besök, då hon skulle resa hem från ett bröllop i Hjelmsäter, der den gamle herr Erik Gustafsson Roos gift bort sin enda dotter Märta med fänriken herr Nils Sting. Jungfru Anna höll just på att taga afsked af den hederlige kyrkoherden, som hjelpte henne att stiga upp i sin sammetsbeklädda tvärsadel, hvilken med sitt ryggstöd liknade en beqväm bärstol. Kyrkoherdens son, Petrus, djekne i Skara, höll den snöhvita gångaren vid tygeln. Lätt som en ärla, hoppade den nätta damen upp i sitt säte, räckte gubben ännu en gång sin hand, nickade nådigt åt den tölpige, blygt rodnande Petrus, mottog af hans hand tyglarne och, i det hon såg sig om efter sin tärna, som likaledes stigit till häst, sväfvade bort, sagta gungad på sin lättfotade gångare.

I detsamma kommo tvänne ståtliga, i präktiga sammetskåpor insvepta, beväpnade hofmän, ridande på stolta springare. De höllo vid grinden, och den ena, som bar en himmelsblå drägt, red fram till kyrkoherden, helsade honom höfligt och frågade: "Hvem månde väl den sköna frun vara?"

Gubbens skarpa blickar mätte den präktiga riddaren från hufvud till fot. "Den vackra frun," svarade

han, "är jungfru Anna Posse, herr Lage Posses till Aspnäs dotter. Vi kalla henne Blomman på Kinnekulle, ty här är hon född och här är hon uppväxt. Hon bor hos sin farbror riksrådet Knut Axelsson Posse på Hellekis, och jag har sjelf undervisat henne i salighetsläran och lärt henne Guds ord."

Men gubben hade icke talat ut, innan riddaren redan återvändt till sin kamrat, hvars mantel var af ett slags den tiden mycket brukligt violbrunt sammet (denna färg kallas purpur). De båda herrarne vinkade åt hvarandra, talade sakta några ord sinsemellan och satte i fullt traf efter den sköna.

Men just i branten, der vägen från Vesterplana stupar utföre Kinnekulle, då riddarne redan voro helt nära att hinna damen, möttes de af tvänne herrar, åtföljde af ett halft dussin betjenter till häst. Då riddarne sågo dessa, togo de hastigt af en biväg åt sidan och redo friskt bortåt.

Jungfru Annas blickar, som ängsligt hade sneglat (derest ett sådant uttryck är tillåtet om så vackra ögon) efter hennes förföljare, ljusnade, då hon såg de ankommande herrarne. Det var hennes kusin, herr Göran Knutsson Posse, en man, mycket ansedd och gynnad af konung Johan, som nu, jemte magister, eller, som man den tiden sade, mäster Olavus Columbus, den gamla vördiga biskop Jakobi i Skara höglärde son, kyrkoherden i Larf, kom henne till mötes. De begge herrarne helsade på henne och sågo förvånade efter de bortridande riddarne. Slutligen hviskade herr Göran åt en af sina svenner: "Följ de der brokiga foglarne på långt håll och se efter, hvar de slå ner. Låt se, om du är så slug, som du har namn för, Tuwo Räf!"

Betjenten flög i fullt sträck efter riddarne. De begge herrarne svängde sina hästar, en på hvar sin sida om jungfru Anna, hennes tärna red tätt efter henne, och på ett litet afstånd följde hejdukarne. Sällskapet riktade i sakta mak sin färd åt Hellekis.

Under vägen bemödade sig de båda kavaljererna, att efter tidens sed på bästa sätt ställa sig in hos den goda jungfrun, som i sjelfva verket var en af de skönaste varelser, man kunde se. Hennes växt var ovanligt liten; men hela hennes lilla gestalt hade de mest utvalda proportioner, så att den konstrike mästaren och bildhuggaren William Boy, som fick se henne vid förbiresan af Hellekis, reste ditin och dröjde der i tre veckor, blott för att rätt betrakta henne, ehuru han visste, att han med otålighet väntades vid hofvet. Denna obeskrifligt fina och nätta figur och den eld, som strålade ur hennes lifliga ögon, gåfvo henne ett visst uttryck af något sydländskt, ehuru hennes blonda ansigte stämplade henne till svensk. I hela hennes väsen yttrade sig en viss värdighet, och ett drag af stolthet och allvar i hennes uppsyn afbröt så mycket mer intagande den liflighet, hvilken endast fick spelrum i hennes flygande, men skarpa blickar, och den fina rodnad, som beständigt skiftade på hennes kinder. Då man såg henne, kände man sig intagen på samma sätt, som af dessa de största mästares marmorbilder, hvilka man i början tager för dockor och lekverk, men som likväl; då man rätt får dem i ögat, förvåna med uttryck af majestät och storhet, hvilket man aldrig skulle tilltrott så små former. Anna Posses sköna hår var så långt, att hon kunde falla på knä på de ljusa lockarne, när det var utslaget; men hon brukade vanligtvis gömma största delen af de rika flätorna i en "svart sammetsmössa och en *perlestickad kaperonika* af siden eller *atlask*." En trång, svart *kassjacka* omslöt noga hennes smidiga lif, och den veckiga, vida skarlakanskjorteln, med en bred, svart sammetsfåll, tillät så mycket af hennes silkesstrumpor blifva synligt, att man jemt och rätt kunde se, att de prålade med regnbågens mest lysande färger; ett mode, som denna tiden var alldeles nytt. En lätt kåpa af rödt *sidenatlask*, med en stor, hängande krage, fläktade sakta från hennes skuldra, då hon något framsträckte högra handen, för att tygla sin gångare.

Den storväxta och groflemmade herr Göran Posse var klädd i präktig himmelsblå sammetströja, hvilken var utstyrd med rosenröda sleiffer och band. Hans brandgula *båneth* (mössa) var fordrad med mörkrödt siden, och många brokiga, lysande fjädrar svajade prydligt omkring dess topp. Hans underkläder af *papegojegrönt engelskt*, uppehållna af det guld- och silfverstickade randiga bältet, lyste så skärt och klart, som den grannaste papegojas stjertfjädrar. Herr Göran gjorde också skäl för sin papegojsdrägt, i det han, från sin väldiga springares rygg, öfversvämmade sin lilla följeslagarinna med en ström af temligen plumpt smicker, lustiga historier och tappert skryt, som den tiden var den vanliga ton, hvarmed herrarne trodde sig göra lycka hos fruntimmer. Herr Göran Posse hade likväl framför andra den förmågan att hålla tal, hvarföre han också af den förtörnade hertig Carl fick uppbära det smädliga namnet af en "munkämpe".

Då han nu under sitt prat någon gång hemtade andan (hvilket vi, i stöd af historiens trovärdighet nödgas erkänna, sällan hände), passades tillfället att falla in af mäster Olavus, som likväl, till sin förargelse, fått en mindre fördelaktig ställning, i det han kom att rida på högra sidan om jungfru Annas häst och sålunda alldeles bakom ryggen på henne sjelf. emedan hon, efter tidens sed, satt i sin tvärsadel och alltså vänd åt venstra sidan emot sin kusin. Emellertid vände hon likväl då och då sitt ansigte rätt framåt vägen, så att en skymt af hennes skönhet äfven blef synlig för den stackars magistern, hvilken under tiden med den mest lifliga uppmärksamhet hade betraktat den sida af hennes person, som hon presenterade honom, och innerligt önskat henne ett par ögon i nacken, så att hon kunnat äfven få tillbaka beskåda hans präktiga figur, utstyrd, oaktadt konungens förbud, med en hög herrehatt, en sammetskåpa med ofantlig krage, dessutom en underdrägt eller, som det den tiden hette, *hoser*, så väldigt tilltagna af svart

engelskt kläde, att detta plagg nära nog skulle räckt till kaftaner åt tre af vår tids största prostar.

Mäster Olavus var icke obekant med jungfru Annas kunskaper, som nu för tiden skulle väckt den största beundran, men den tiden, och ännu mer i det följande tidehvarfvet, icke voro så ovanliga bland de ädlaste af Sveriges fruntimmer. Hvarje gång han fick tillfälle att falla herr Göran i talet, gaf han honom derföre ett stickord på latin, som endast Anna förstod, emedan Görans studier icke voro särdeles djupa, och han just derföre sökte skyla sin okunnighet med ett oupphörligt skryt. Herr Göran aktade icke den lärda kamratens spe, utan yfdes öfver sin brokiga hofdrägt, lika mycket som han öfver sin lärdom. Emellertid, för att tillstå sanningen, fann Anna i sjelfva verket lika litet nöje i den enas dumma skryt, som i den andras dumma qvickhet. Hon svarade derföre ganska litet på deras tal, och hennes blickar flögo ofta oroligt omkring. Göran tänkte, att hon ännu icke hunnit öfvervinna sin fruktan för de båda riddarne, som jagat efter henne, och, för att lugna henne, svor han, "att bryta nacken af dem båda två, om de ocksâ vore tjockhalsade som tjurar, så framt de vågade visa sig en gång till." Han frågade derefter, om de varit med på bröllopet och om Anna visste hvilka de voro. Hon försäkrade, att hon aldrig sett dem förr, och att de först kommit efter henne, sedan hon lemnat Vesterplana prostgård. Men mäster Olavus förklarade, att det var samma herrar som ridit förbi Hjelmsäter, just som han kom dit, och som, då de nu så här svärmade omkring, visst måste vara äfventyrare, som lurade på något.

Sällskapet for nedra vägen, omkring foten af Kinnekulle, till Hellekis. De voro redan halfvägs, då de sågo Tuwo Räf hastigt komma dem till mötes. Han berättade, att riddarne tagit af på en genväg och befunne sig nu åter framför sällskapet på Hellekisvägen, ridande i sakta mak, likasom de ville med flit låta hinna upp sig. "De hafva blanka *päcknelikor*, eller *spanska hufvor*, af stål, på hufvudet," sade Tuwo.

"Och aldrig såg jag grønnare pansarskjortor, än de hade under sina kåpor. Fast de icke bära långa *hakar* (bössor), hafva de försett sig med både *sadelrör* och *bälterör* (pistoler). De hafva långa *rapperer* (värjor). Och jag såg vid bältet, under den blåa riddarens kåpa, att han dessutom hade en liten värja der gömd; men, om det var en *puniort* eller en *kortlass* (dolk), det skall jag icke säga. Hästarna hafva goda *ryggbarssar* och säkra *stjernor* för bröstet. Vi äro utan andra värjor, än våra små *fusthambrar* (dolkar), och inte tjente det oss heller mycket emot dem, ty ingen af oss har burit ens *skyttetyg*, mycket mindre *drafftyg* och *köritz* (rustningar)."

Herr Göran blef på en gång orolig och nyfiken vid Tuwo Räfs utförliga beskrifning, lade bort sin skrytsamma ton och red att öfverse betjenterna; emellertid tänkte han, att, då de ändå hade sina fusthambrar och voro till antalet så öfverlägsna, det icke kunde vara farligt att möta de begge riddarne. Betjenterna slöto sig alltså närmare till herrskapet, och färden fortsattes. Inom kort hade sällskapet hunnit upp de främmande och beskådade dem med yttersta nyfikenhet. Ehuru deras ansigten voro gömda, visade den förnäma klädseln och den utmärkta skicklighet, hvarmed de förde sig och sina sköna hästar, att de voro riddare. De stannade, när sällskapet kom dem nära.

Medan det öfriga sällskapet likaledes stannade, red Göran genast fram till riddarne, helsade dem stolt och frågade utan omsvep, hvarföre de jagade efter jungfru Anna Posse. Den blå riddaren, som var mer reslig till växten än den andra och tycktes föra ordet för båda, svarade, med ett undertryckt skratt, i det han gaf ett tecken åt sin kamrat, som ogerna, eller åtminstone liknöjd, följde med: "vi äro resande och främlingar här på orten och kunde icke gerna fara härifrån, utan att hafva sett Blomman på Kinnekulle."

Göran blef något flat, men tillika förargad, och emedan hans råa lynne genast var eldfängt för alla passioner, upplågade en vild svartsjuka i hans bröst

"Mitt syskonabarn behöfver icke vara ett mål för gapande resandes nyfikenhet," utbröt han. "Var så artiga och maka åt er, mina herrar riddare, eller hvad ni kan vara, så att vi slippa fram på konungens landsväg."

Riddaren slog upp ett gapskratt, som ur den slutna hjelmen skallade rätt hemskt i Görans öron, men som dock endast var uttrycket af den främmandes muntra lynne och det infall han fattade för ögonblicket, att spela obekant för Göran. "Ni tillåter oss väl åtminstone att hälsa på den sköna jungfrun, såsom det anstår och höfves artiga riddare, hvilka städse äro färdiga, som skyldiga, att betyga sin vördnad för skönheten?" frågade han. "Isynnerhet medan ni sjelf roar er att läsa det bref, som jag här får öfverlemna er." Göran tog emot brefvet och stack det i sin vida handsk-krage.

Emellertid vinkade riddaren åt sin kamrat, rörde med handen sin panna till en lätt helsning, svängde hästen, så att han helt oförmodadt kom förbi den tölpige Göran, och red hastigt mot jungfrun, upplyftande sin stålhufva, emedan artigheten kräfde, att med blottadt ansigte helsa på fruntimmer. Härvid skyggade Annas eljest sediga häst och kastade sig hastigt åt sidan, så att mäster Olavi tunga gångare fick en väldig stöt och föll omkull, i det hans ryttare flög, oaktadt sin tyngd, ett långt stycke bort i luften, innan han kom ned på marken (och i parentes må det nämnas, att närvarande händelse icke vittnade till fördel för hans hufvud, ty det tycktes ansenligt benägnare att förena sig med stoftet, än de sprattlande benen och den öfriga kroppen, hvilken likasom motsträfvigt följde den tyngre delen nedåt).

Den grofva herr Göran hade emellertid utan krus velat gripa den violbruna riddaren i kragen och skrek åt hejdukarne; men riddaren, ehuru han annars tigande följt kamraten, blef öfver denna grofhet förbittrad och stötte honom tillbaka, så att han förlorade jemnvigten och följde sin vördige rivals efterdöme på den motsatta sidan af landsvägen.

Jungfru Anna hade emellertid lätt och skickligt tyglat sin springare samt besvarade nu rodnande och med obeskrifligt behag de främmandes helsning. Den blåklädde gjorde några korta, men artiga ursäkter, och derefter redo båda riddarne i sporrsträck uppåt kullen igen utan att någon af betjenterna hade lust att följa dem. De skyndade i stället att hjelpa upp de stackars kullslagna herrarne, som, temligen bestörta och fulla af blygsel, satte sig åter till häst och undveko den småleende Annas muntra blickar.

I detsamma kommo trenne andra ryttare från Hellekis-sidan. De igenkändes genast för Görans trenne bröder, kammarjunkaren Nils, hofjunkaren Axel samt landtjunkaren Erik Posse. Den allmänna nyfikenheten och förundran öfver de tvänne främmande riddarne meddelades äfven dem, och de förmådde sin broder att genast bryta konungens bref, som hade till utanskrift: "Oss älskeligh dhen ädle ock vählbördige Her Gören Knutzson Posse till Hellekis, Nådheligen." Brefvet innehöll hans utnämning till kammarråd och en kallelse att infinna sig till tjenstgöring i Stockholm, "szå fort I' kunnen idher medh godh fordenskap på vägh begiffve," såsom orden lydde.

Herr Göran tycktes visserligen nöjd med sjelfva utnämningen; men den tanken, att han snart måste infinna sig till tjenstgöring, behagade honom mindre; han såg på Anna med en rätt märkvärdig min, hvilken väl endast skulle uttrycka smärtan att nödgas resa bort ifrån henne, men som en sidoblick på bröderna och mäster Olavus gaf en liten tillsats af svartsjuka, som tycktes roa den sköna, ty det var icke utan att ju stundom jungfru Anna gjorde det plumpa kammarrådet till ett föremål för ett beskedligt skämt. Hon lyckönskade honom emellertid så artigt, att han blef helt lätt och glad om hjertat. Herrarne Axel och Nils, jemte den hederlige Erik, deltogo äfvenledes med mycken förnöjelse i hans lycka; men huruvida icke en del af glädjen också härrörde af vissheten om hans aflägsnande från jungfru Anna, är oafgjordt. De trifdes

så mycket mindre tillsammans med Göran, som han var tillgifven de så kallade papisterna, om icke i tro, åtminstone i politiska grundsatser, då deremot de voro tillgifna hertig Carl, hvars kraftiga arm denna tiden så väl behöfdes vid riksstyrelsen. Deras fader, riksrådet Knut Posse, var en redlig och trogen man, som, utan några biafsigter, i rådsalen och på sin domstol (han var ståthållare öfver Vestergötland och tillika lagman i Småland) följde sin öfvertygelse. Han var borta på sina embetsförrättningar, och hans gemål, den stränga och stolta fru Ebba, af Örnflychtska familjen till Bronäs och Stola, herrskade på Hellekis med ett ganska kraftigt matmodersvälde.

2.

De tvenne riddarne, som tycktes vara så angelägna att få se den sköna Anna Posse, redo derefter uppåt höjden af Kinnekulle igen. Den blå, som lemnat brefvet åt Göran, var klädd och beväpnad med den mest utsökta smak och elegans. Hans manér voro lätta och lifliga, och det låg i hans mörka ögon något visst svärmande, ett slags musikaliskt uttryck, som förträffligt stämde tillsammans med hans fria, nästan lättsinniga väsen. Emellertid uttryckte sig äfven mycken kraft och beslutsamhet på den höga, rena pannan, som beskuggades af sköna, mörka lockar. Den andra riddarens växt var icke så reslig som den förras, äfvensom hans riddaredrägt och rustning enklare; men också såg han derföre i allmänhet nättare ut. Ett vackrare ansigte än hans är svårt att finna. Dessa milda drag, dessa ljusblå ögon, voro skapade att uttrycka den ömmaste kärleks hemliga längtan och stumma qval.

"Nå, hvad säger du," sade den förre, då de redo ensamme, "har drottningen ej valt med smak? Jag måste tillstå, det är af ett fruntimmer bevis på den

mest oegennyttiga välvilja, att åt en älskare bjuda en tröstarinna, så fullkomligt skapad att inge ny kärlek och utplåna minnet af den förra."

"Och jag skulle kunna förgäta en sådan kärlek!" svarade den violbruna riddaren. "Jag tycker, det är hårdt nog att blifva beröfvad ett sådant hjerta, som min ädla Gunillas. Skall jag nu på köpet fästas vid ett annat, som jag skulle bedraga med känslor, hvilka jag endast kunde hysa för min förlorade? Och jag tillstår, den sköna Anna Posse ser verkligen så ut, att henne ville jag sist bedraga."

"Ser du bara," inföll den förre, "du hyser redan välvilja för henne! Det är icke så svårt för en man att beherrska sina känslor, som du tyckes inbilla dig. Tro mig," tillade han, sänkande rösten, "jag vet huru lätt man kan finna sig i alla förhållanden, om än aldrig så besynnerliga, om man endast har den tanken i sigte att behaga ett älskadt väsende. Kom du också ihåg, att den enda utvägen att få förblifva vid din älskade drottnings hof och i hennes sällskap, är ett giftermål. Tacka du din Gud, att drottningen är nog ädel att hellre välja dig en maka, som kan och bör göra dig lycklig och trösta dig öfver din förlust, än binda dig ett troll vid halsen, en förnäm enka, en rik hoffröken, eller dylikt."

"Ack!" sade den andra sorgsen, "jag skulle nästan heldre önskat mig en sådan hustru, som icke kunde vänta eller begära någon kärlek af mig. Jag hade då fått sörja i fred och tänka på mina sköna ungdomsdrömmar. Dessa minnen äro ännu sköna, fastän endast ruiner, likasom det gamla mossbeklädda klostret Husaby derborta. Du vet icke, hvad en sådan kärlek, som den jag uppoffrat, vill säga. Eller kan du tänka dig någon större förlust, än att hafva egt ett sådant hjerta som Gunillas, och sett det våldsamt lösryckt från sig. Det bittraste är, att hon äfven lider, att hon lider för min skull!"

"Tyst, tyst, Liljensparre!" sade den blå riddaren, och ett uttryck likasom han med våld qväft en mäng-

lågande känslor och minnen i sitt bröst, flög öfver hans manliga drag. "Tyst med denna klagan: den är orättvis. Du är lik en högmodig köpman, som derföre att han förloradt sitt bästa skepp, icke vårdar fortsätta sin handel med ett mindre fartyg."

"Ja! Det är icke så lätt att nöja sig med det ringa, sedan man förlorat det högsta," var Liljensparres svar.

"Kan du kalla en sådan varelse, som Anna Posse, för ringa," utropade hans vän, "då vet jag verkligen icke, hvar du i dag gjort af dina ögon, ditt sunda omdöme, hela din själ. Jag skulle sannerligen för min del kunna bli kär i henne, fast jag är så bunden, som du vet. Har du då icke sinne för den sällheten att utgöra en älskvärd makas lycka, att lefva för sina barn och arbeta för en efterverlds väl och trefnad? Det är synd, att du icke är katolik, då kunde du göra dig begrepp om hvad det vill säga, att på afstånd, med evig trohet och tillgifvenhet, dyrka ett helgon, utan att denna dyrkan, denna kärlek förnedras af jordiska begär, af jordiskt hopp. Så bör du äfven dyrka din ädla drottning, såsom ett högre väsende hvilket är för högt att hinnas af dina begär, men som likväl med deltagande ser din tysta kärlek, med stum välvilja belönar dina uppoffringar, dina försakelser för henne. Skulle du icke gerna lyda henne? Har du ej styrka nog, att till och med visa dig i det yttre lugn och lycklig, om äfven saknaden ibland skulle locka en tår ur dina ögon i ensamhet: — då är du svagare än jag tänkt... du är svagare än jag!"

Liljensparres ögon glänste härvid. Denna föreställning rörde honom, och han räckte handen åt sin vän, som hade vändt bort sitt ansigte. "Du har rätt, Gustaf Brahe!" sade han. "Jag skall visa, att jag har mod att göra allt, till och med uppoffra mitt hjertas heligaste känsla, för hennes lugn."

"Och du skall få se, att denna uppoffring, såsom du kallar den, medför sin belöning," inföll grefve Brahe; "du skall få se, att en redlig man kan blifva lycklig

med en ädel qvinna, utan att deras förbindelse behöfver börjas med någon ridderlig kärlek, eller hemliga möten, eller segrar öfver medgiljare och vandringar i månskenet."

Liljensparre teg, och en djup suck bevisade, att alla hans kärleks minnen vaknade i hans bröst. Äfven Brahe blef tankfull. Slutligen började Liljensparre åter:

"Det var likväl lyckligare tider fordom! Mins du, när jag först följde den späda Gunilla Bjelke till hofvet? Hon var då endast åtta år, och jag tolf. Den lilla engeln var redan fader- och moderlös samt växte som en ensam lilja på sitt Liljesta, då min fader kom resande med mig hemifrån Småland, och for in på Liljesta öfver natten. Hennes bror, Axel, bad min far taga Gunilla med sig till drottning Catharinas hof, emedan han trodde henne kunna göra lycka der genom sin konst att spela luta, som allt se'n kung Gustafs tider har varit på modet hos oss; och, ehuru barn jag var, fattade jag en sådan kärlek för den lilla lutspelerskan, att jag ej släppte min far, förrän äfven jag fick komma till drottningens hof."

"Ja, jag sjelf vet, huru förträffligt öra hon har, emedan hon kan anses för min lärjunge," inföll Brahe, och med lägre röst tillade han: "Men huru kunde både du och hon, begge så unga, bibehålla er Lutherska lära vid det katolska hofvet?" Vid denna fråga irrade Brahes öga ovisst hit och dit.

"Vi hade båda blifvit så uppfostrade," var Liljensparres ord, "att vi aldrig kunde öfvergifva våra föräldrars tro. Också gick jag hvar dag till min fordna informator Haquinus, som den tiden var medhjelpare eller kapellan åt Skepperus. Han undervisade mig, hvarpå jag i hemlighet lärde Gunilla allt, hvad han lärt mig. Ack, hvilka sälla stunder! Vår barnsliga oskuld hade lifvets vigtigaste sanningar till föremål för sina förtroenden."

"Det var således er barnsliga och oskyldiga kärlek, som var katolska lärans motståndare och er fäderness tros skyddsengel i edra själar," sade grefven. "Men

den stackars skyddsengeln har fått umgälla det. Emellertid var det icke underligt, att din vackra och kära lärjunge fäste sig så innerligt vid dig."

"Ja!" utropade Liljensparre, "jag är öfvertygad, det hon rätt bittert sörjde deröfver, att hon så olyckligt råkade finna behag för konungens ögon, framför din syster Siri och Ebba Bjelke."

"Siri tycker om sin Johan Gyllenstjerna," sade grefven, "och jag vet inte, hvarföre hon just skall tvingas att gifta sig med Erik Bjelke, som hon icke kan fördraga. Jag har lust att hjelpa henne. Det är uselt af en man, att vilja tvinga en qvinna, som han icke älskas af..."

"Ack," svarade Liljensparre, "det kostade mycket på Gunilla, att hon måste emottaga den falske och grymme Johans hand; ty sådan är han, det kan du väl icke neka?"

"Hm!" sade Brahe. "Man säger ju, han är lärd, och han blir ändå vriden, bara en jesuit predikar för honom. Han är godhjertad och mild, säger man, och han roar sig med att trampa och sparka ärligt folk med sina kungliga fötter. Och artig är han ju också? ... Hur var det han belönade den der korgen, som din flicka hade mod att bjuda honom i början?"

"Lyckligtvis var jag icke närvarande," svarade Liljensparre och stirrade vildt framför sig, "eljest hade väl redan vår barska hertig burit Sveriges krona."

"Ja, ja" inföll grefven, "ser du huru väl försynen skickar! Visst var det plumpt att slå en ung och skön flicka i ansigtet med handsken, för det hon vågade vara trogen sin kärlek och sin pligt som fästmö; men det är bättre, att Johan får gå och gräla och puttra i sitt hof, än om den obyfsade Carl skulle uppfylla våra öron med fasliga svordomar och förvandla oss till sina bödlar. Vet du, det skär mig i hjertat att tänka på vårt arma fädernesland. Det är nu fjerde missväxtåret, som gått öfver landet. Pesten har rasat på många ställen. Och der den fattiga bonden eger qvar en brödbit, måste han slåss med fogden, för att få

behålla den och äta den hemma i sitt hus. Har han en son, som i hans ställe får marschera till Ryssland i år, så är det väl ändå säkert, att gubben sjelf får gå åstad nästa år. Och der borta i Ingermanland! Jag har haft bref ifrån min bror, Erik, och han klagar jämmerligen... Knektarne göra uppror och vandra hem i stora hopar. Ständiga snubbor och evigt gräl regnar på det stackars befälet, när de icke kunna uppfylla konung Johans orimliga fordringar. Det är minsann tid på — här må väl ingen höra oss? — att den gamla grälmakaren packar sig till sina fäder! Nu har han tagit det fördömda rytande lejonet Carl till sig, och nu går det löst på samtliga rådet, och ordningen kommer nog till oss också. Här blir ett lefverne, alldeles som under Christian hin Omilde. Det enda hoppet som återstår för oss, är Sigismund. Han har ett godt hjerta. Han blir en god och mild kung, skall du få se. Men har du hört, att hertigen lär tänka på att skaffa sig en ny gemål? Han vill försöka förebygga, att slägten af inrikes upprorsstiftare skulle gå ut; men ännu vet man inte, om någon europeisk furstinna skall ega mod att förena sig med en så vild slagbjörn."

"Visst är hertigen bister och hård," inföll Liljensparre; "men medge ändå, att af alla den gamle kung Gustafs söner är han den ende, som skulle kunna regera ett rike sjelf."

"Ja, ser du! Deri ligger just felet," svarade den andre; "han skulle låta halshugga den ena hälften af sina undersåter, för att slippa behöfva höra några råd af de öfriga. Men se, der står din vördige för detta informator ännu qvar vid sin gårdsgrind och begapar oss. Hans gård ser treflig ut. Nog skola vi stå ut der några dagar, medan vi utfundera några planer med den lilla vackra Anna Posse."

Herrarne kommo i detsamma fram till kyrkoherden Håkan, och Liljensparre sprang genast af hästen och, så snart han nämndt sitt namn, slöt honom gubben med ett utrop af glädje, i sin famn.

3.

Då jungfru Anna Posse med sitt samtliga sällskap red in på Hellekis gård, stod fru Ebba på trappan. Hon började redan att brumma, så snart hon såg de ankommande på långt håll. Men, då de kommo närmare, hörde de strömmen af bannor doft brusa från hennes läppar, liksom en fors med det vidsträckta dånet redan på afstånd förkunnar, att han larmar i grannskapet.

"Ja, ja!" grälade hon, "tösen må väl kallas Blomman på Kinnekulle, när alla ungherrar flaxa omkring henne som fjärilar. Och hon, stackars barn, kan icke lida dem för sin död, alla samt och synnerligen, sjelfva mäster Olavus med. Har ni då inte annat att göra, än rida omkring flickan der, som en skock lakejer, edra långa lättingar! Sedan Göran kom hem, för att se om alla sina gårdar och förläningar, samt jaga dag ut och dag in, är det nu alldeles rasande! Jag vånnar du vore i Stockholm igen, du, fast jag icke hade sett dig på så länge, och du är min förstfödde, Göran! Hvad har du med flickan att göra? Tror du, att jag är så enfaldig och släpphändt, som Märtha Sture på Hörningsholm? Nej, här skola aldrig några syskonabarn med sina giftermål komma och stifta förargelse i Guds församling. Har jag inte rätt, mäster Olavus? Fast ni bär herrehatt och sammetskåpa, så måtte ni väl ändå inte vara ifrån Guds ord och all ära och redlighet, att ni kan gilla sådant kätteri och gudlöshet. Förmana dem, mäster Olavus, ni som är Guds ords tjenare, förmana dem och predika för dem, att de skola afstå ifrån sitt ogudaktiga uppsåt! Jag gör hvad jag kan, och hvad som min moderliga pligt kräfver... men..."

Mäster Columbus, glad som hade detta uppdrag varit en fullmakt på en biskopsstol, drog åt sig andan och hostade med sådant eftertryck, att sjelfva fru

Ebba förstummades, och det gaf eko mellan byggningarne. "*In Comitio apud Upsaliam*", började han krafteligen och såg sig om efter jungfru Anna. Men, då hon genast gått till sitt rum, tilltalade han herr Göran: "Ni förstår inte latin, *Domine Georgi Posse!* . . . Alltså: på det andra Upsala möte, som hölls *die Sancti Agapeti*, eller den helige Agapeti dag, *anno 1572*, vardt af menige presterskapet i riket och i furstendömena föreställdt och beslutadt och bekräftadt med salig erkebiskopens Laurentii Petri och öfriga närvarande clericorum namn och insegel, att inga äktenskap skulle mellan fränder och syskonabarn tillåtne varda. Ergo, derföre och fördenskull, *Domine Georgi*, ithy och alldenstund, emedan och i följd af . . ."

"Hvad stirrar du så på mig, Axel?" afbröt fru Ebba. "Ser du inte ut som en tjur på en köttmångel! Packa dig du till Såtenäs och se om bror dins gård, Gammalstorp, och passa på ditt embete, säger jag dig! Du är väl inte häradshöfding i Åhs härad för ro skull heller! Och tror du det går an att lemna folket på gårdarne på egen hand? Nej! Se efter torparne, att de icke sofva på logen, och laga att du inte mister ditt frälse! Här har du intet att sköta; jag skall nog svara för Hellekis . . . Och du, Nils, gifta karlen! och ändå rider efter en ung flickbytinge, som är rätt lika nöjd om ditt sällskap! Se du om ditt Gęddeholm och din fru! . . . Men jag vet nu. Du behöfver väl att rida ut litet om dagarne, sedan du varit så sjuk? Rid bara åt ett helt annat väderstreck än flickan der, så att jag kan slippa att träta på dig. Den flickan är ett riktigt huskors, som svåger Lage har gett oss, men ändå ville jag inte mista henne. Har du skrifvit till min svåger Lage Posse än, om gårdarne, som ni köpte af den der norrbaggen Tönne Friis? Han skall klaga öfver köpet, och det är en sak, som väl tål att tänka på . . . Erik! Gå, se efter; om drängarne hafva plöjt nyrödjan färdig än! Knorra inte emot mor din, pojke! Gack på ögonblicket! Se efter i stallet, att hästarne allesammans få foder, så att din grålle inte

ensam får det bästa! ... Men hvarföre rider du ut, Göran, utan att äta middag? Likasom icke flickan skall kunna hitta hem från Hjelmsäter, utan att du behöfver rida dit och hemta henne. Du har ju varit der hela tre dagar förut! ... Men du är väl hungrig nu? Gå in i hvardagsstugan, der står din middag och väntar ... och låt en annan gång bli att löpa ifrån maten, säger jag dig ... Nu får mäster Olavus hålla till godo med kall mat. Är han inte vår gäst, mäster Olavus, och han ger sig till att ränna ifrån vår välfägnad! ... Är han prest, han? ... Men jag vet, det var Göran, som narrade honom ifrån alltsammans, både ifrån mat och vin och öl ... ehuru annars, minsann, min källare får kännas vid, att herrarne kunna förtära. Men nog går det an, så länge jag lefver och kör er att göra något, och drar något in i huset. Men när jag faller ifrån en gång, Göran, Göran, och ni allesammans! Jag säger er det, gifter ni er med Anna, så vänder jag mig om i grafven. Den som vågar tänka på sitt syskonabarn, den skall ... den skall ... Hjelp mig, mäster Olavus! Kan ni då inte hjelpa mig att förmana dem? ... Hör du! Aldrig skall jag förlåta dig, Göran, om du också låg i femti år på dina bara knän för mig, som Malin Sture och herr Erik Stenbock måste göra för Märtha på Hörningsholm."

"Det var *scandalum!* ... *scandalum!* ... *scandalum!* ..." utropade mäster Columbus med stigande pathos. "Men eder son Georgius, fru Ebba, finner sin högsta *gaudium* uti dylika illfundigheter. Han var ju med bland hertig Carls hundrade hofmän, som herr Erik Stenbock fick låna af hertigen vid det fatala tillfället. O! Hvilken bedröfvelses och gråts och jämmersdag var på Hörningsholm, *dies martis ante palmarum anno 1574*, då herr Erik bortförde jungfru Malin! ... *Domine Georgi Posse* ... se eder visliga före!"

Herr Görans uppsyn mörknade förfärligt. Hans ögon gnistrade, och ett vrålande läte, likt en retad tjurs fnysning, uppstöttes ur hans bröst. Mäster Olavus tystnade genast; men fru Ebba hade föga öfver

seende med sina söners passioner. Hon tog ordet ur mun på magistern.

"Ja ja, se dig visliga före, Göran! Du tror väl att jag aldrig mer skall få bugt på dig, för det jag blir gammal, och du är stor och grof; men pass på, mor din släpper dig ändå inte. Se så! Gå in och ät nu, Göran och mäster Olavus! . . . och ni kan gå in, ni andra med. Fast ni redan har ätit middag, så kan ni dricka ett krus tyskt öl ändå! Jag skall gå in till Anna och höra hvad fader Håkan sade i sitt brudtal på Hjelmsäter. Det var skada, att jag icke fick tillfälle att vara der på hela bröllopet. Räckte det mer än tre timmar, Göran? På ett så stort bröllop var det inte för mycket! . . . Göran, jag säger dig, Göran, ge då ditt folk någonting att göra om dagarna; de göra ju inte, det Gud skapt, annat än hänga på hästryggen eller följa dig på dina onödiga jagter . . . In med er också, drängar, gå in i stora stugan, der står mat och öl åt er med!"

Herr Göran, mot alla andra, såsom till exempel mot mäster Olavus, den vildaste och oregerligaste menniska i verlden, var likväl allt ifrån barndomen van vid en sådan ödmjuk undergifvenhet för sin stränga moder, att han ej vågade öppna sin mun emot henne. När hon likväl nu tystnade, kanske blott för att hemta krafter till en ny skur bannor, vågade han meddela henne konungens bref. Det gjorde ett sällsamt intryck på gumman och satte henne i godt lynne. Hon fröjdade sig mycket åt den ära som vederfarits hennes son, och det föll henne in, att den borde på något sätt firas, och, till följe af detta infall, begynte hon åter höja den skarpa stämman:

"Jaså!" sade hon. "Så är du då nu kammarråd, min kära Göran! Nog hade det varit skäl, att du blifvit riksråd först; men det kommer väl efter! Ja se, det kostar en smula. Det tål vid, att du har alla dina förläningar nu! Ja, ja, och inte nog att du lär sätta näsan i vädret, så att du tycker dig lika god med far din. Nu tycker du väl att du också får göra

allt hvad du vill med din gamla mor? Men ser du, gumman är för gammal, för att låta spela sig på näsan! Svara mig inte, Göran, ty jag vet väl, hvad jag säger. Och bläng inte så argt på mig heller! Jag tänker alls inte kasta bort vår svårt nog förvärfvade egendom på ett gästabud för dig och dina dryckeslystna vänner. Men bli inte så ledsen för det, min kära Göran! Måttliga korfvar äro alltid bäst. Det går väl att dansa med mindre käpp än en såstång. Du kan ju bjuda hit vår vän kyrkoherrn Håkan, och bröllopsfolket på Hjelmsäter, och min systerson Göran Stakes fru ifrån Råbeck och Annas syster Ingeborg på Hönsesäter. Och, om du vill, alla våra andra vänner här omkring; men det säger jag dig, det får inte bli alltför många; glöm bara ingen utaf våra bekanta . . . Hör hit, Tuwo Räf! Packa dig in och ät, och det fort, säger jag, ty du måste sedan strax rida till Hjelmsäter och bjuda hit gamla Roosen och hans fru, och de nygifta tills i morgon middag . . . Och du Måns, hör hit, Måns, du kan genast rida och hemta hit den hederliga fader Håkan . . . Pelle i Måsen, du slipper ditt dagsverke i dag; men tag strax till fötterna och spring till Råbeck och bjud hit både fru Karin och fru Ingeborg! . . . Jag vet inte, hvad den Ingeborg flyger och far efter. Liksom hon inte hade annat hemma att bestyra om, utan kan hela dagarne igenom sitta och hålla tal med Karin på Råbeck. Och reser förbi Hellekis till! Liksom också jag inte kan hålla en sådan fru som henne sällskap för en gång! . . . Men hvad står ni här och gapar på? Fort, säger jag, in och ät med er allesammans, hvar på sitt ställe!“

Herrar och drängar flydde; men den gälla stämman fortfor att ljuda i deras öron, ty det var så omöjligt för fru Ebba att upphöra att puttra och gräla, som att upphöra att andas. Hon ärnade nu äfven spatsera upp till Anna, för att banna henne; men besluten att banna den vackra jungfrun hade den olyckan, tvärt emot fru Ebbas öfriga beslut, att aldrig verkställas. Hon kunde aldrig komma sig till att träta

på den unga flickan, som också derföre höll så hjertligt af henne.

Denna gång var Anna redan utgången, och det upp till Myrkeklef, då fru Ebba kom till hennes kammare. Hennes frånvaro gaf derföre den goda frun ett önskadt tillfälle att få bannas på Bolla, hennes tärna, en starkt bygd ehuru icke reslig vestgötaflicka, som hade ett par ögon, hvassa som diamanter, ett par kinder, röda som pioner, och en mun, hvarur två rader snöhvita tänder beständigt framtittade, ty det var aldrig exempel på, att hon upphörde att le annorstädes än i kyrkan. Den stackars oskyldiga flickan fick, för sin unga matmors skull, nu uppbära en skur af bannor, som varade fulla trefjerdedels timma, ehuru hon inom denna tid hade tre gånger kunnat hinna kalla hem den bortgångna. Fru Ebbas bannor slutade dock på ett för henne ganska eget sätt, om blott den bannade hade tålamod att afvakta slutet. Den tigande tärnan fick nämligen en hel plåt till skänks af sin fru, allt under det hon fortfor att banna och gräla.

4.

Den vördige kyrkoherden Håkan höll just på att tömma en kanna öl med sina välkomna gäster, då fru Ebbas dräng, den långe Måns, klef in i kyrkoherdens "anderstuga" eller gästrum. Klämmande sin trasiga hatt emellan de väldiga labbarna, och med ett på en gång förläget och förtroligt utseende, berättade han, att det var en stor glädje på färde vid Hellekis, och frun ville nödvändigt, att "kära far" skulle rida dit.

"Du plär vara en klok karl, Måns," yttrade sig kyrkoherden, i det han antog en ganska begrundande uppsyn. "Din matmor lär väl icke skickat ut dig så utan besked, att du icke kan säga, hvad som egent-

ligen är å färde. Kan det vara något, som angår jungfru Anna, månn tro?"

"Ja," svarade Måns, "fälle tror jag så. Herr Göran har blifvit en stor herre i dag, det kunde jag höra. Och inte vet jag, hvad kära far skall dit så i häpenheten annars, om inte för det att jungfru Anna nu skulle också få bära fästmösband i nacken, ty hon gör sig så gemen, att hon följer våra egna tösor i alla gamla ärliga sedvanor."

Men kyrkoherden hade varit för mycket rättskaffens i sina dar, för att gilla kung Johans nypapistiska funder, och hade derföre en stark fördom, så väl mot konungen sjelf, som herr Göran, hvilken han icke utan skäl misstänkte såsom en hemlig papist. Utan att dölja sin förtrytelse, slog fader Håkan derföre näfven i bordet, så att ölkannan och silfverbägarne hoppade högt upp, och förklarade, att förr skulle Kinnekulle förmälas med Vermlandsnäs, än han skulle förlofva Blomman på Kinnekulle i jesuiternas klor. "Men jag vill fara dit," tillade han, "och predika för dem sanningen, så att det skall gå igenom märg och ben. Det är synd och skam, att syskonabarn, som de äro, skola hysa så gudlösa tankar. Men jag vill fara dit och bannlysa den djefvulen ur deras kött och blod. Jag skall tala för Anna; hon är mitt skriftebarn. Jag skall predika, så att tårarna skola halka utför hennes kinder, såsom getter utför hala berg. Och Görans hjerta skall jag förkrossa med lagens hammare, så att det varder sönderbråkadt såsom lin och mjukt såsom tågor. Jag skall drifva honom den orena papistiska andan af hjertat, så att han må återvända till vår heliga kyrka och församling. Det är verldens yttersta tider, som vi lefva uti. Den papistiska styggelsen har utbredt sig öfver hela landet, och köpstäderna äro fulla med jungfru Mariæ mjölk och annan vidskepelse. Men landets synder skola icke blifva utan straff. Herr Göran skall också lida för sin synd. Ty synden, den är såsom Hönsesäters grind, den slår en på hälarna. Och om herr Görans sinne är förstockadt för mina ord, så vill

jag skudda stoftet af mina fötter och förkunna kyrkans bann öfver honom, och hans lott skall varda med de ogudaktige. Men hvar är du, Petre? *Heus puer, Petre, mi fili, adesto!* Gack och sadla den gråa märrn, jag skall rida till Hellekis nu genast. Men skynda, säger jag dig, medan ännu mitt nit är brinnande.“

Den långe Måns förklarade, att frun på Hellekis hade medskickat den gamle Brunte, så att kära far inte behöfde taga sin egen häst.

De båda riddarne sågo emellertid med förvåning på hvarandra, och Liljensparres rodnande uppsyn uttryckte förlägenhet, samt till och med en smula förtrytelse. Men Brahe, som hade mera fallenhet att skratta åt det, som var roligt, började att närmare underrätta sig om förhållandet, och, ehuru han snart gissade, att alltsammans endast var en inbillning af så väl Måns som kyrkoherden, roade han sig att med åtskilliga infall och invändningar hindra den uppeldade pastorns nit att afsvalna och såg honom med särdeles nöje afresa i fullt uppsåt att allvarliga läsa lagen på Hellekis.

Sedan herrarne språkat en stund med hvarandra, beslöto de använda aftonen att bese Kinnekulles topp. De valde Petrus till vägvisare, klädde om sig i lätta hofherredrägter, för att vara obehindrade på vandringen, och begåfvo sig åstad. De vandrade rundtomkring toppen af kullen, och åt alla sidor öppnades de mest romantiska utsigter. Först sågo de sig tillbaka öfver den oändliga slätten, i söder besådd med små kyrkor samt här och der en grön lund eller en blåaktig skogsdunge. Den skogbeklädda Billingen upplyfte sig majestätiskt bland de låga slätterna, likasom en simmande hvalfisks rygg öfver vattenytan. Åt öster sågo de en skymt af tornet i Mariestad, som hertig Carl just höll på att anlägga vid sitt kära Marieholm. Sedan, då de gingo utföre åt andra sidan, sågo de Venerns gränslösa vattenspegel och de trefliga herrgårdarne vid foten af Kinnekulle. Slutligen kommo de till Myrkeklefs grotta och stodo öfverst på den snäck-

formiga häll, som utgör grottans tak. Här låg Hellekis i all sin prakt framför deras ögon. Petrus, som genom herrarnes vänlighet samlat "corasie", frågade dem, om de visste hvem som anlagt herrgården, och, då de uppmuntrade honom att berätta det, framställde han följande saga, som likväl nu föreläggеs läsaren, afklädd alla de prydnader af latinska och grekiska verser och målningar ur Virgilius och Homerus, hvarmed Petrus utstyrde densamma.

Den sköna *Kinnekulle* upplyfter sitt mörkblåa hufvud öfver Vestergyllens slätter, lik en ofantlig våg, som uppstigit ur Venerns djup och på en allsmäktig vink förstelnadt vid stranden. En jätte, vid namn *Hälle*, hade fordom sitt näste på toppen af berget, hvarifrån han hvarje natt drog ut att röfva på slätten rundt omkring. Hvar och en, som vågade bestiga höjden, blef af den förtörnade bergsbon utan skonsamhet slungad utföre någon af ättestuporna, som omgåfvo hans boning. I synnerhet plägade han kasta de olyckliga offren för sin vrede i en djup dal, som ligger just under sjelfva knoppen af kullen och kallas *Sprängstaden*. Aldrig hade någon mildare känsla rört hans otamda bröst, och hans högsta vällust var mord och våld. Men en morgon, då han just höll på att rusta sin förfärliga båge och slipa sina pilar mot berget, såg han en båt sväfva förbi ute på sjön, och i båten satt en ensam qvinna, som slagit ut sitt långa hår, i hvars yppiga lockar vinden blåste som i ett segel. Hon styrde sitt fartyg med en sång, hvars toner väckte sällsamma känslor i jättens bröst. En ofantlig örn sväfvade i detsamma högt öfver qvinnan och fäste på henne sina gullglänsande blickar. Hälle reste sig upp, lade en pil på sin båge, och det hvinande skottet fällde den väldiga skykonungen liflös i sjön. Den seglande upplyfte då sitt hufvud, och hennes ansigte kastade ett klart sken rundtomkring. Hälle kände igen henne för den underskköna hafsfrun Kisa, som rådde vidt öfver de närgränsande vattnen. Glansen, som strålade från hennes ansigte, väckte i den

vildes sinne en honom förut obekant känsla. Han gick ned till stranden och sträckte i bedjande ställning sina armar utåt fjerran; men hafsfrun nickade vänligt, i det hon försvann vid en ö, bland hvars täta skogar hon hade sitt hemvist.

Nu öfvergaf jätten att härja sitt grannskap och satt i stället dag och natt på sitt berg, blickande utåt Luröu. Men, när han hade suttit så i nio år, beslöt han att besöka hafsfrun och se om hon lefde. Han byggde sig om vintern en präktig *drake* och begaf sig en vårdag åstad; men när han kommit en fjerdingsväg ut i sjön, mötte honom en förfärlig storm, som slungade hans fartyg tillbaka och krossade det mot klipporna vid foten af Kinnekulle. Men jätten byggde sig derefter en bättre drake och afseglade åter våren derpå. Den gången seglade han två fjerdingsväg innan hans skepp kastades tillbaka och förstördes af stormen. Han byggde så ett nytt, allt bättre fartyg, hvarje år, och hann för hvar gång en fjerdingsväg närmare den efterlängtade ön så nära, att då stormen, som vanligt, öfverföll honom, han kunde gripa tag i en stor ek, som stod vid östranden; och, då draken begrafdes af böljorna under honom, svängde han sig sjelf i land. Der mötte honom, i besynnerliga djurgestalter, otaliga troll och vidunder, med hvilka han måste bestå hårda strider. Till slut uppnådde han likväl en höghvälfd grotta, beprydd med härliga bilder af perlor och ädelstenar, hvilka mest föreställde djur. Det var Kisas sal, och hon mötte der sin dristiga friare med en skål full af kostelig dryck.

I nio år blef Hälle hos hafsfrun. Då blefvo hennes undersåtare upproriska, emedan hon älskade främlingen framför dem, så att de ville förhärja hela ön, nedrifva hennes sal och begrafva henne på hafsbottnen. Men Hälle byggde åter en drake och förde sin brud hem till sitt berg och byggde der en gård, som han kallade Hellekis efter dem båda. Hafsfrun vågade sig aldrig mer ut på sjön till sitt hafsfolk, som stodo efter hennes lif, sedan hon öfvergaf dem

Då byggde Hälle henne en grotta på Kinnekulle, lade en ofantlig snäcka till tak öfver den och öppnade en klar källådra derinne. Denna grotta kallas Myrkeklef.

Herrarne funno sig roade af Petri saga och betraktade från taket af grottan med förtjusning den sköna utsigten, som Petrus visade för dem.

Det är ett bland Sveriges mest romantiska ställen. Venern ligger som en blank jättesköld för edra fötter och om ni har en vän, en bekant i det trefliga Vermland, så söker ert öga längst bort i fjerran en blånande strimma, som ni anar vara det gamla Jernbäralands skogar. En skogrik ögrupp, Djurön, ligger som en simmande ofantlig snäcka midt i sjön: det är bucklan på jätteskölden. Men kasta edra blickar dit öfver till Kållandsö, der det åldriga Leckö slott speglar sin stolta skepnad i vågen. Är det icke som om den gamla biskop Brynolf ännu skulle vilja från sitt gamla biskopssäte, med all den katolska tidens tunga storhet och stela ståt, framträda för ert minne? Men solen går ned bakom de gråa tornen, aftonrodnan gjuter sitt skimmer öfver dem och det är, som äfven en förklarande helgongloria skulle gjuta sig öfver de minnen från romantiska riddartiden, som er fantasi ser sväfva öfver den majestätiska borgen på spetsen af den skogiga ön. Ni tycker er höra aftonklockans klang från kapellet, och en kör af darrande nunneröster ljuder då och då i aftonvinden. Pilgrimer vandra der borta med staf i hand och snäckor på hatten. Ett långt tåg af riddare och svenner, rikt prydda i guld och silfver, skymtar i skogsbrynet. Det är biskopens svit. Men den prålande prakten försvinner för ett nytt tidehvarfs ljus. Stolt lägger ni handen på ert hjerta, ty minnet af Gustaf Vasa, som dref upplysningens fiender ur deras grundmurade borgar, uppstiger i er själ. Känslan för ett fosterland höjer mäktigt ert bröst, och med förtjusning andas ni den svenska luften på ett svenskt berg, omgifne af svenska minnen.

I det Brahe och Liljensparre njöto af den sköna aftonen och den oändliga utsigten, fingo de höra en sång ur grottan. De trädde närmare till randen af klippan och lyssnade med stilla välbehag på de rena, klara tonerna.

5.

Och konungen han ståndar i högan lofts bur.
Gud råde!
Och drottningen hon bars väl på bår derutur.
Men Gud gifve oss sina nåde!

Den drottning var svept uti silke och gull.
Gud råde!
Mot kistlocket dånade den svarta kyrkgårdsmull.
Men Gud gifve oss sina nåde!

Och konungen ensam i kungssalen går.
Gud råde!
Och månen skiner på hans silfvergrå hår.
Men Gud gifve oss sina nåde!

"Hvad är det för en fogel i natten spela må?"
Gud råde!
"Har näktergalen hjerta, att han kan sjunga så?"
Men Gud gifve oss sina nåde!

Och konungen han gick sig i lustgården fram.
Gud råde!
Der satt en fager tärna med harpan i sin famn.
Men Gud gifve oss sina nåde!

"Och hör du, skön Gunnel, du spela mer för mig!"
Gud råde!
"Min döda drottnings krona den vill jag gifva dig."
Men Gud gifve oss sina nåde!

"Herr konung, herr konung! Ack lemna mig i ro."
Gud råde!
"En vän har fått mitt hjerta, och har min tro."
Men Gud gifve oss sina nåde!

Och konungen han vardt så vred i sitt mod,
Gud råde!
"Det kommer visst att kosta den vännens blod."
Men Gud gifve oss sina nåde!

Och Gunnel hon blef så blek som en snö.
Gud råde!
Hon hade väl lust att med vännen få dö.
Men Gud gifve oss sina nåde!

Då kommo hennes fränder med buller och låt.
Gud råde!
De aktade icke skön Gunnels gråt.
Men Gud gifve oss sina nåde!

De gåfvo henne krona och drottningenamn.
Gud råde!
Men aldrig tog hon mera sin harpa i famn.
Men Gud gifve oss sina nåde!

Anna Posse hade af naturen en ganska vacker röst, och, då hon nu trodde sig ensam i sin grotta, ingaf henne den omgifvande utsigten en känsla, som alltid väckes af ensligheten i en romantisk nejd. Hon satt på en mossbeklädd sten vid grottans ingång, och för hennes fötter låg ett rådjur, hvars halsband glittrade i solskenet. Då hon satt der med det rika blonda håret i tjocka flätor, framträngande under en lätt silkesduk, som hon kastat öfver hufvudet, och de blå ögonen med uttryck af en svärmande känsla, sökande i fjerran de osynliga gestalter, som sväfvade för hennes inbillning, under det tonerna, klara som perlor, rullade öfver de tjusande läpparna, och hennes bröst sakta höjdes af den lätta ansträngning, som sången fordrade — kunde man icke tro annat, än att det var en

grottans gudinna eller åtminstone den sköna elfdrottningen, som här väntade, att hennes små tärnor skulle komma till henne med kronan och trollspöet, för att fullborda hennes skrud.

De båda riddarne stodo såsom ett par förtrollade bilder, orörliga framföre grottan, och bakom dem räckte Petrus fram sitt oborstade hufvud, hvars anletsdrag uttryckte de sällaste känslor. Hans ögon blickade oafvändt på Anna, medan hans öron uppsögo de ljufva tonerna med den lifligaste smak, ty, oaktadt Petri föga lofvande yttre, var han en stor musikus och spelade sin Viola di Gamba med en färdighet, hvilken ingen annan djekne ifrån Skara uppnått.

Snart märkte emellertid Annas hind, som var mera uppmärksam än herrskarinnan, de främmande, som nalkats kanten af klippan, och sprang upp. Äfven Anna såg sig bestört omkring och hennes sköna öga igenkände genast riddarne, som helsat henne på vägen. Hon stod upp för att gå bort, då de genast afsände Petrus till henne, för att säga deras namn och anhålla, att hon täcktes tillåta dem göra sin ursäkt för det de stört hennes sköna sång. De följde strax efter sin budbärare, så att Anna knappt, genom åsynen af den bekanta djeknen, hann stilla sin oro öfver de främmandes oförmodade närvaro, innan de, artigt helsande, stodo framför henne.

Gustaf Brahe tog ordet och framförde ursäkterna med all den sirlighet och artighet, som den tidens hofspråk någonsin förmådde uttrycka. Han helsade henne från drottningen, hennes frände, och berättade, att den sköna fröken Anna, hennes styfdotter, den älskvärdaste prinsessa i verlden, nu hade rest till Vestergötland, för att besöka och trösta herr Hogenskild Bjelkes husfru, den ädla Anna Sture, grefvinna till Vestervik och Stegeborg, som ännu bodde på Leckö, fast det, tillika med hennes herres andra förläningar, var indraget till kronan, emedan konungen fattat misstroende och hat till honom.

På Liljensparres vackra ansigte skiftade uttrycket af mångfaldiga sinnesrörelser. Minnet af den älskade, som var så lifligt återkalladt i hans själ genom Annas sång, erkänslan för det deltagande, som han läste i de hulda blickar sångarinnan då och då fäste på honom, sedan hon visste hvem han var, och tanken på den förbindelse, som drottningen så gerna önskade emellan honom och den älskliga varelse han såg framför sig, gåfvo hans känslor och uppförande en besynnerlig hållning, som nödvändigt måste göra intryck på den unga flickan, då hon kände hans öden. Han var likväl fåordig och följde nästan helt och hållet tigande med då Anna bjöd dem båda till Hellekis.

Under det samtal, som sålunda var börjadt mellan de främmande och jungfrun, kom helt hastigt herr kammarrådet Göran Posse, som saknade sitt syskonbarn, på aftonen genom djurgården hitåt, och Annas tärna följde honom med snabba steg. När Göran fick se herrarna, stannade han bestört och blängde rätt bistert på dem, medan den hurtiga Bolla sprang till sin plats bakom sin unga matmor.

Brahe nickade oförmärkt åt Liljensparre och gick rakt fram till den barska herrn. "Se, Guds fred, broder Göran!" sade han, i det han räckte honom handen. "Hur står det till, sedan vi sist träffades i Kalmar? Tänker du inte resa upp till Stockholm under riksdagen? Eller skall du njuta hela sommaren här? Det blir visst trefligt i sällskap med så älskvärda damer, som ditt vackra syskonbarn, som vi hafva haft äran att finna här."

Herr Görans svar kan antingen icke uttryckas på något språk, eller också på alla, ty det bestod af oartikulerade ljud eller interjektioner. Med bokstäfver betecknadt skulle det sett ut ungefär som: "*Öhh, öhh!*" Han såg sig tvungen att vara höflig, och likväl brunno barm och svartsjuka inom honom, emedan han igenkände herrarna, som ridit honom omkull, och det tvång, som han nu måste göra på sig, gaf hans plumpa gestalt utseende af en björn, som af sin skick-

lige förare tvingas att dansa omkring en käpp. Brahe fortsatte emellertid att artigt skämtande bry honom, tills Liljensparre, som på kavaljersmanér bjudit fruntimret armen, äfven kom till honom och helsade lika artigt, jemte det han tillade en lyckönskan till kammarrådsvärdigheten.

Anna kunde omöjligt hålla sig allvarsam, då hon såg det besatta uttrycket i sin stackars fröndes uppsyn. Hon sade honom, att hon bjudit de båda främmande, efter de voro hans vänner, att deltaga i högtiden på Hellekis. Ehuru grefve Brahe visserligen annars för egen del ingalunda gerna afstod samtalet med ett älskvärdt fruntimmer, tog han nu Göran under armen, för att ädelmodigt låta sin vän Liljensparre njuta Annas sällskap, och han hämnade sig på Göran genom det fina gäckeri, han oupphörligt dref med honom.

(I parentes må vi nämna, att Petrus och Bolla följde efter sällskapet på något afstånd, och, ehuru Petrus blott under lugg sneglade på den raska Bolla, observerade han ganska noga samteliga hennes näsvisa behag. Huruvida Bolla äfvenledes å sin sida spekulerade på, om det ej kunde vara roligt nog att blifva presthustru och lefva och regera åtminstone på ett komministerboställe, lemna vi osagdt.)

6.

I ett stort hvardagsrum på Hellekis sutto fader Håkan och mäster Columbus vid en bordsända, hvarpå prålade en väldig kanna med öl, medan de tre herrarne Nils, Axel och Erik Posse hade slagit sig ned vid den andra bordsändan, hvilken icke heller saknade prydnaden af ett lika ansenligt käril. På en annan sida af rummet satt fru Ebba, emellan sina fränkor, de unga fruarna Ingeborg och Karin Stake

ifrån Hönsesäter och Råbeck, trätande ganska ifrigt på dem, för det hon alltid måste skicka bud efter dem, innan hon kunde få se dem på Hellekis.

Fader Håkan och mäster Columbus voro inbegripna i en liflig, lärd strid. Den angick Laurentii Petri skrift emot Cromeri katekes. Fader Håkan, med sina skäl tagna ur Skriften och lika enkla som hela hans eget väsende och drägt, bragte sin spetsfundiga motståndare emellanåt hårdt nog i knipan. Mäster Columbus, som var vida belästare än gubben, bjöd dock förgäfves till att förbrylla honom med sina klyftiga invändningar och hårklyfverier, och fader Håkan begagnade med förnöjelse tillfället att låta biskopens son få hålla till godo alla de förebråelser, som biskop Jacobus Johannes sjelf hade förtjent.

Den högvördige fadern i Skara, meute Håkan, hade farit fram som en "*fantast*" i stiftet. Han underskref liturgien tvänne särskilda gånger och jagade ifrån dess lägenhet mången redlig prestman, som stod fast vid Guds ord och den Augsburgiska bekännelsen. — "Det synes mig underligt, att han låtit mig med fred i mitt lilla Vesterplana," fortfor han, "jag har dock alltid talt rent ut min mening om högvördige biskopens papistiska förvillelser. Men jag vet, det är för min värde patroni och beskyddares skull, herr riksrådet Knut Axelssons, som jag blifvit lemnad oantastad vid mitt altare, och min arma hjord icke såld åt en falsk herda."

Mäster Columbus, som väl visste, att saken var sjuk på biskopens sida, och som äfvenledes var beredd att, i fall omständigheterna så fordrade, på sin fars vägnar göra en ursäkt för det Lutherska presterskapet, sökte undvika detta ämne och återvände till filosofiska frågor. Han åberopade Petri Rami besynnerliga skrifter och sökte bevisa, att Laurentius Petri skrifvit på ett ställe *illum* i stället för *illam*.

I detsamma inträdde jungfru Anna med de främmande herrarne, som bugade för fru Ebba med mycken högtidlighet tre gånger, hvarpå frun tog dem i

hand och bad dem vara välkomna. På samma sätt helsade de på de båda unga fruarna, och sedan mottogo de herrarnes handslag, hvarvid fader Håkan yttrade sin innerliga glädje att se dem här, medan på mäster Columbi kinder, ehuru de visserligen icke lyste af någon jungfrulig finhet, en hög rodnad utbredde sig.

Fru Ebba, som innerligen fägnade sig, att sålunda få nytt tillfälle att visa förträffligheten af sina visthus och källrar, glömde i glädjen att gräla på den återkomna jungfru Anna och sprang ut, för att sätta sina pigor i rörelse, medan Anna helsade på sin syster och fru Karin. Fruntimmerna togo, enligt den tidens sed, hvarandra i hand med mycken högtidlighet och nego långsamt för hvarandra. Ej en gång systrarna kystes, ty det var då för tiden icke ovanligt, att den första kyss, som rörde en flickas läppar, var hennes brundgums.

Snart radade sig emellertid på bordet en mängd ölkrus med innehåll från Brunswik och Lybeck, ej olika en fänika tyska knektar, och i spetsen för dem prålade, såsom en väldig *hopman* (anförare) i glänsande silfverrustning, en full vinkanna. Gravitetiskt steg herr Göran, på sin mors vink, fram och drack de nykomna herrarna till, hvarpå de med mycken högtidlighet besvarade den gästfria välkomstskålen.

Fader Håkan såg sig om efter sin motståndare och tycktes hafva en innerlig lust att fortsätta den afbrutna striden; men mäster Columbus undvek honom med synbar motvilja, antingen han då ansåg en simpel landtprest ovärdig att få del af hans djupa lärdom, eller han icke tilltrodde sig att i de främmandes närvaro tillvinna sig alldeles afgjord seger. Derföre satte sig den vördige kyrkoherden jemte grefve Brahe bredvid de unga fruntimmerna, för att förnöja sig med ärbart skämt, hvilket gubben med särdeles skicklighet förstod att framställa. Det var icke utan, att ju grefven äfven i början tänkte litet roa sig på hans bekostnad; men snart fann han, att fader Håkans sätt att skämta var så fint och artigt, ehuru okonstladt och

litet torrt, som trots grefvens eget, så att han icke vågade annat än med största aktning för gubben, yttra sina artigheter för damerna. Herr Göran vandrade af och an mellan de pratandes stolar, ej olik en hungrig katt omkring het gröt. Han trängde sig öfver allt in i samtalet, ehuru hans annars icke ljudfattiga tunga nu hade ytterst svårt att finna uttryck. Brahe hade också fått en särdeles lust att med sina infall afhugga hvarje mening, som han försökte framföra; men Göran hämnades med att, så ofta han kunde, hindra grefven att tala ut hvad han hade att säga. Mäster Columbus sällade sig till de tre andra herrarna Posse, medan Petrus stod, med händerna på ryggen, lutad mot dörrposten och med spänd uppmärksamhet lyssnade på samtalet, hvarunder hans ansigte uttryckte hans lifliga deltagande i alla qvickheter, som ingen bättre än han fattade och hade roligt åt. Liljensparre hade satt sig för sig sjelf ett stycke från de unga damerna, och hans tankfulla ögon riktades ofta på en luta, som, jemte några andra musikaliska instrumenter, hängde på väggen. Grefven märkte snart, att de tvänne vackraste ögonen i sällskapet ofta oförmärkt kastade deltagande blickar på ynglingens stilla, sorgliga uppsyn; han sade derföre halfhögt till jungfru Anna: "Min stackars vän stirrar på lutan derborta, som om han ville tvinga henne att spela af sig sjelf der hon sitter på väggen. Vi ha haft den lyckan att höra er röst en gång, jungfru Anna! Om ni nu ville sjunga något till lutan, så skulle ni göra en välgerning åt herr Peder, hvars ansigte jag på länge ej sett så ljust, som då han hörde er vackra visa."

Herr Göran ville alldeles oanmodad börja ursäkta sitt syskonbarn; men ett rätt förtretligt ögonkast af hennes sköna ögon visade, att han med sin otidighet just uträttade motsatsen af hvad han önskade, ty då grefven, utan att ge akt på honom, nedtog lutan och räckte den åt henne, emottog hon den, fastän hon rodnade. Hon kastade dervid flyktigt sitt öga på Liljensparre, hvars uttrycksfulla blick mötte hennes,

och den stumma sorg, som fördunklade hans ansigte, rörde henne. Hon ämnade väl ett ögonblick spela sin visa om igen; men en fin känsla af grannlagenhet förmådde henne att nu hellre spela ett annat stycke. Hon bad derföre, med den henne egna godhet och behag, Petrus hjelpa sig; och han, högt rodnande af förlägenhet och glädje, tog genast en Viola di Gamba af väggen och gjorde sig färdig att accompagnera den sköna.

Grefve Brahe hviskade emellertid hastigt följande ord i Liljensparres bestörta öra: "om du sitter längre som en målad träbock på din stol, och inte artigt och beskedligt närmar dig till den vackra Anna, så skall jag sannerligen helt högt framställa, i hvilket ärende drottningen har skickat oss hit. Rätta dig derefter. det råder jag dig!"

Emedan grefven lemnat sin stol bredvid Anna. för att säga Liljensparre detta, skyndade sig Göran att intaga densamma. Men Anna steg genast till hans förargelse upp och satte sig på andra sidan af rummet, vinkande Petrus till sin sida.

Den sonat, som nu spelades, hade jungfru Anna lärt i Stockholm af en utmärkt musikus, som följt herr Erik Sparre ifrån Italien och slutligen befunnits vara en förklädd jesuit. (Ty under sådana förklädningar insmögo sig ofta det nitiska brödraskapets agenter i riket.) Liljensparre hade mången gång hört den vid hofvet spelas af drottningen sjelf, och nu kunde han icke hindra sig att åter höra den med ett eget sorgligt nöje, väckt af alla de minnen, som fästat sig vid de milda tonerna.

När sonaten var slutad, stego de främmande fram. för att säga något artigt ord åt jungfru Anna; men herr Göran sprang upp och ställde sig framför sin kusin, försäkrande, att hon så ofta skiftat färg under spelet, att hon måste vara sjuk. Föraktligt gick Anna ifrån honom och bjöd lutan åt grefven, bedjande, att han nu ville spela något. Hon hade hört honom omtalas som den skickligaste musikus vid hela hofvet

Grefven mottog artigt instrumentet och bad sin vän sjunga, så ville han spela dertill. Liljensparre ville väl neka; men grefven öfvertalade honom slutligen att begynna en visa, hvars enkla, melankoliska ton liksom tycktes enkom ämnad för hans sorgbundna lynne och något sväfvande stämma.

Herr Redebold han gick sig allt söder under ö.
Men tiden görs mig lång.
Der mötte han på stranden sin käresta mö.
Men jag vet att sorgen är tung!

Det var tre fagra tärnor, som der följdes åt.
Men dagen görs mig lång.
Den enas ögon sågo på herr Redebold med gråt.
Men jag vet att sorgen är tung!

Och mörka natten blef det i mark och skog.
Men natten görs mig lång.
Och bergakungen satt uti berget och log.
Men jag vet att sorgen är tung!

Och bergakungen tog väl sin krona på sig.
Men vägen görs mig lång.
Och kronan hon sken på den villande stig.
Men jag vet att sorgen är tung!

"Och träden, sköna jungfrur! i bergasalen ner."
Men tiden görs mig lång.
"Guldkronan åt den fagraste af eder jag ger."
Men jag vet att sorgen är tung!

Han satte sin krona på herr Redebolds mö.
Men dagen görs mig lång.
Och kronan hon lyste öfver land och sjö.
Men jag vet att sorgen är tung!

Och jungfrun hon månde med bergakungen gå.
Men natten görs mig lång.
Herr Redebold måste väl se deruppå.
Men jag vet att sorgen är tung!

Den bergakung höll bröllop med buller och ståt.
Men stunden görs mig lång.
Och brudens kind den syntes så blek och så våt.
Men jag vet att sorgen är tung!

Herr Redebold han gick sig allt söder under ö.
Men vägen görs mig lång.
Han gick der väl ensam och sörjde sin mö.
Men jag vet att sorgen är tung!

Om en så enkel sång kunde ingifva något deltagande för sångaren, är ovisst; men det är otvifvelaktigt, att, då visan slutades, i jungfru Anna Posses långa ögonhår tindrade någonting icke olikt en liten klar perla. Ehuru det redan led på aftonen och hade blifvit någon skymning, märkte sjelfva Liljensparre den sköna belöningen för sin visa.

Fru Ebba inträdde för att föra sina gäster i en annan sal.

7.

Ett långt bord stod dukadt i den stora helgdagssalen. Från höga silfverstakar kastade ett dussin vaxljus sitt skimmer öfver de bastanta och reela ratter, som, sedan de nu för tiden blifvit förjagade från de förnämas bord, retirerat till bondbröllopen och julkalaserna på landet. Prydliga kredenzkar, fyllda med goda viner, och rymliga silfverkannor, fyllda med förträffligt öl, vandrade flitigt omkring laget, som såg ganska muntert och gladt ut. I högsätet satt fru Ebba sjelf, och på hennes högra sida herr Göran. Bredvid honom sutto Brahe och Liljensparre, derefter mäster Columbus och kyrkoherden Håkan, och slutligen, efter herrar Nils, Axel och Erik, hade Petrus djekne sin plats. Bredvid fru Ebba sutto fruarna

Ingeborg på Hönsesäter och Karin på Råbeck, samt sist jungfru Anna Posse, så att emellan Petrus och jungfru Anna befann sig ett ansenligt mellanrum, som dock bepryddes af en ståtlig rad fat, krus och kannor. Samtliga de unga herrarnes blickar flögo naturligtvis esomoftast öfver till det enda ogifta fruntimmer, som här föreställde behagens och skönhetens stånd. Men fru Ebba märkte detta och kryddade måltiden med kraftiga snubbor åt sina ogifta söner. Herrarne voro likväl nästan för mycket härdade emot dem, förmodligen genom daglig öfning, så att ingen annan verkan af dem förspordes, än att deras ögon då och då äfven sneglade öfver till frun sjelf; men om de blickar, som riktades på henne, voro lika ömma och bedjande som de, hvilkas mål den unga Anna var, det lemnas derhän.

Fru Ebba gaf sig derefter i samtal med Liljensparre om Småland och Östergötland, talade om huruledes hon hade besökt sin svägerska, Margareta Posse på Liljesta, der hon bodde med sin man, herr Johan Axelsson Bjelke. Hon frågade, om Liljensparre någonsin varit der, medan herr Bjelke och hans fru lefde, och då han jakade, begynte hon beskrifva samtliga barnen, den förnuftige och kloke herr Axel, som nu blifvit en så förnäm herre, konungens svåger, och den ädla Ebba, som var gift med riksdrotset gamla Nils Gyllenstjerna och den glada Brita, som var gift med Sten Roos, och den artiga Elsa, som egde Clas Bjelke. "Jag törs inte tala om den fjerde systern för er, herr Peder!" tillade fru Ebba, "ty det vore att tala om rep i hängd mans hus. Jag har nog hört huru det står till; men man måste ära och lyda sin öfverhet. Det duger icke att sätta sig emot konungen, som är så hederlig, fast han är gammal; han har nu kört bort alla jesuiterna, Gud ske lof! Men hvad var det nu jag inte skulle tala om? Ja, det var om drottning Gunnel. Hon sörjde väl mycket, hon också, i början, herr Peder? Eller huru? Men vi skola låta bli att tala derom efter jag ser att ni blir bedröfvad. — Och

jag vill icke se några ledsna gäster vid mitt bord, det kan jag säga er, herr Peder! — Om också drottning Gunnel hundrade gånger varit er fästmö, så behöfver ni inte vara ledsen för det. Det fins nog vackra flickor, och goda och beskedliga flickor, och rikare flickor än hon var, ändå till i verlden, och en så vacker herre, som herr Peder Liljensparre, blir visst inte utan, fast han kunde gå miste om den der ena, som vi skola låta bli att tala om. Ty drottning Gunnel . . ."

Ehuru förväget och halsbrytande det kunde vara att våga sig emot strömmen från fru Ebbas läppar, tog dock grefve Brahe allt sitt mod tillsammans och frälste sin stackars vän från det plågsamma samtalet, i det han helt tvärt utropade: "Ack min nådiga fru! Jag hade så när glömt att framföra ett vigtigt ärende. Jag vet icke huru jag skall bära mig åt. Jag vågar icke komma fram med det, emedan jag fruktar att ha förtörnat vår älskvärda värdinna med min oförsvarliga glömska att icke förr framföra det."

"Bättre sent än aldrig, gref Göstaf!" utropade fru Ebba. "Låt höra hvad det kan vara. Förr i verlden brukade annars alla unga herrar ha bättre minne än nu, isynnerhet när de skulle framföra något ärende till ett fruntimmer! men nu för tiden hafva så många nya seder blifvit införda, att man alldeles inte blir klok på ungdomen. — Men så skynda då och säg hvad det kan vara!"

"Hm . . . ja . . . men!" sade Brahe, i det hans blickar flögo omkring, likasom han icke funnit hvad han i hast kunnat hitta på. "Men jag måste först utbedja mig fru Ebbas nådiga tillgift, innan jag vågar framföra det ärende, som fört oss hit. Vi äro skickade från drottningen . . ."

Liljensparre rodnade och stötte sin vän i sidan. Jungfru Anna hade slagit ned sina ögon och rodnat ännu mer än han, under hans förlägenhet vid fru Ebbas föga grannlaga frågor. Det gjorde henne ondt om den stackars ynglingen, hvars så heliga känslor

och lidanden gåfvo anledning till snubbor af fru Ebbas rätt profana stämma, och då Liljensparres och Annas blickar af en händelse möttes, rodnade de båda ännu mer, emedan hennes blick uttryckt ett deltagande, som hon dock velat dölja, emedan hennes känsla sade henne, att det var nästan för lifligt.

"Nå, gref Göstaf! Så säg då!" skrek fru Ebba otåligt. "Jag förlåter er allt, bara ni inte längre pinar mitt tålamod."

"Var inte rädd, jag vet nog hvad jag säger!" hviskade grefven åt sin vän och tillade sedan, åter vänd till frun i huset: "Det är allt för beklagligt att en riddersman, som jag, skall nödgas visa min tacksamhet emot vår älskvärda värdinna med ett så ohöfligt uppförande. Och det skulle ännu mer öka min grämelse, om denna min oartiga glömska gåfve fru Ebba Posse anledning till den orättvisan, att anse alla vår nådige konungs och vår hulda drottnings kavaljerer lika försumliga, som jag olyckligtvis nödgas erkänna mig sjelf."

"Nå, men så låt höra då!" utbrast frun förifrad. "Hvem har tagit målet ur mun på gref Göstaf Brahe i dag? Är det hofseden nu för tiden att spela gäck med gamla och ärbara fruar?"

"Förlåt min vidlyftighet," svarade Brahe; "men den ohöfliga glömska, hvartill jag gjort mig skyldig, har alldeles förvirrat mig, och fruktan för fru Ebbas missnöje har ännu mera beröfvat mig min tankeförmåga."

"Drick då och sansa er, käre Göstaf!" sade fru Ebba och sköt hastigt en bägare vin till honom. Men herr Göran hade vårdslöst sträckt ut sin hand med en *bissareknif* (ett husgeråd, som den tiden hvarje gäst förde med sig) på bordet, så att bägaren stötte emot den, och den kosteliga drycken strömmade öfver duken i rak riktning mot herr Görans sköte. Herr kammarrådet flög upp, med kläder drypande af vin.

Nu blef det ett väsen af, så Gud sig förbarme. Herr Göran hade väl aldrig, sedan den tiden han mer

handgripligt underrättades om sin söta mors mening, fått uppbära en sådan lexa. Han tog det bästa råd, som kunde finnas, nämligen att hålla "salveten" för sig och genast skynda ut och förse sig med andra kläder. Emellertid fäste fru Ebba sina gnistrande blickar på Brahe, och säkert hade han också fått höra ganska mycket mera än han önskat, om han ej skyndsamt förekommit utbrottet af den ordström, som kokade inom fruns läppar.

"Jag ville säga, att vår furstinna, fröken Anna, är nu hos herr Hogenskild Bjelkes fru på Leckö och skulle gerna vilja se, huru fru Ebba mår på Hellekis, om hon visste, att hon vore välkommen!"

"Gud bevare mig, så ni talar!" skrek fru Ebba och slog sig med båda händerna för knäna. "Skulle fröken Anna, den Guds engeln, inte vara välkommen i mitt hus? Och ett sådant glädjebudskap får jag inte veta förr! Erik! i afton säger du till, att våra gödda kalfvar slagtas alla fem, och Matts i Vestertorp skall genast betala sina gäss. Men när få vi se vår fröken här, käre herr Brahe?"

Emellertid hade Brahe hviskat åt sin bestörta vän: "Var obekymrad! Jag skall nog få henne att resa hit. Kunde vi bara lika så lätt få bort det näsvisa herr kammarrådet, som återkommer der, sannerligen fyra gånger grannare än en bondbrud!"

Herr Göran, som nu hade utstofferat sig i sin högtidsklädning med perlstickade skarlakansbyxor och en violbrun jacka, på hvilken voro utsydda ränder af alla färger, måste nu utstå en förnyad skur af snubbor. "Du tror väl att du får göra här som du behagar," grälade frun, "för det hertig Carls gårdsrätt inte är införd här; men så sannt jag är mor din, skall du finna annat. Slå ut en hel bägare gammalt franskt vin, som nu för tiden är så rart, se'n alla spaniefarare försvunnit och endast lybeckarne bitföra sina dåliga tyska viner! Hvad står det i hofartiklarne om den som förspiller det ädla vinet?"

Brahe väntade tåligt till slutet af dessa bannor och tycktes ingalunda fallen att i förtid afbryta dem. Men när fru Ebba fått andas ut, lät hon hämta fram så mycket mera vin och bjöd åt sin son, likasom en belöning för den tystnad, hvarmed han uthärdat hennes moderliga tilltal. Grefven fick äfvenledes en ny bägare, och de öfriga gästerna blefvo heller icke lottlösa. Slutligen sade Brahe:

"Ehuru ohöfligt det synes, måste väl antingen jag eller min vän genast taga afsked från detta hedervärda sällskap, för att lemna fröken Anna den rätt kärkomna underrättelsen, att fru Ebba med välbehag emottager hennes besök, så framt vi ej kunde få något annat bud."

"Nej! se ingen af mina gäster slipper härifrån förrän i morgon eller öfvermorgon eller nästa vecka," utbrast fru Ebba. "Och när jag tänker på saken, är det också bäst att en af mina egna söner reser dit och bjuder henne vara välkommen och tackar för den ära, som hon vill göra vårt hus." Hennes ögon riktades härvid på Erik; men Brahe skyndade att infalla:

"Visserligen skulle fröken taga det ganska väl upp, isynnerhet som det då kunde vara tillfälle att tacka hennes nåde för det hon alltid haft sådan kärlek för Posseska huset. Och isynnerhet vore det skäl för dig broder Göran, att tacka henne för din kammarrådsfullmakt, ty jag kan väl säga oss emellan, och du vet det sjelf, att det är endast hon som har ställt till alltsammans detta åt dig. Hon tänker säkert också se dig på en stol i rådet, om vår Herre unnar helsa och lifstid."

"Ja, se der kan man höra, att gref Göstaf är en kavaljer, som förstår hur det bör vara!" utropade fru Ebba. Men herr Göran var för klok att nappa på denna krok. "Det går inte an, att jag reser från alla gästerna, som komma i morgon," sade han, "isynnerhet som Erik kan göra allt det der lika bra. För öfrigt," mumlade han mellan tänderna, "vet jag inte hvad fröken Anna har med den saken att göra. Hade inte

konungen sjelf skänkt mig alla mina förläningar, ingen hade jag fått af fröken Anna. Hon spelar bara gäck med mig, när hon kommer åt, och jag vet väl hvem jag har att tacka för det.“ Hans blick på Brahe var härvid på intet sätt mild och vänskapsfull.

“Nå ja,“ sade fru Ebba, “så kan du, Erik, som tycker så mycket om att rida och flänga, taga din grålle och rida dit, och det är bäst att det sker genast.“

Herrskapet steg upp från bordet. Fader Kristofer läste alla bordsbönerna och ett par af Davids botpsalmer. Han beklagade, att det var så sent, annars skulle han derjemte meddelat sina åhörare åtminstone en del af en predikan om denna tidens vedermöda.

Herr Erik lät emellertid sadla sin och ett par hejdukars hästar, hvarefter han ville taga afsked för att begifva sig åstad till Leckö. Brahe framträdde derpå och anhöll att få skrifva ett bref till prinsessan, som han bad herr Erik medtaga. Han önskade derföre att få låna skrifdon och gå afsides, för att författa sin skrifvelse. Han såg dervid på Göran; men denne såg tvär ut och teg.

“Om grefve Gustaf vill begagna mitt skrifdon, som jag fick till julklapp af Göran, så skall det gerna stå till tjenst,“ sade i detsamma Anna Posse, i det hon kastade en föraktlig blick på sin kusin.

Nu fick herr Göran brådtom att be Brahe stiga upp i hans rum. Men den artige hofmannen vi... för väl begagna sig af tillfället. “Om jungfru Anna tillåter,“ sade han, “är det väl naturligt att jag he... ber att få begagna hennes artiga välvilja. Kan... kunde också med detsamma du, Liljensparre, skrif... till hofmästaren om den der återfunna ringen, anna... söka de förgäfves.“

Liljensparre blef något förvånad, ty han vi... om ingen förlorad ring; men han gissade strax ... väns afsigt, och båda herrarne följde den nätta ...

sagarinnan, som tog ett ljus i hvardera handen och lyste dem till sin lilla kammare, medan herr Görans blickar icke stort vänligare än fiendtliga pilar förföljde dem.

8.

Anna Posses jungfrubur var efter den tidens smak rikt prydd. Väggarne saknade visserligen tapeter, och af de brokiga fönsterrutorna var knappast någon större än hennes små vackra händer; men emellan de tvenne fönstren stod ett stort, präktigt skåp af valnötsträd, inlagdt med perlemor, som troligen bevarade hennes, om också ej särdeles vidlyftiga, dock ganska dyrbara garderob. På den motstående väggen stod äfven ett slags ännu större skåp, måladt med stora rosor; men som det saknade dörrar, kunde man af en snöhvit kudde och ett blått sidentäcke, som syntes derinne, gissa till dess afundsvärda bestämmelse, att få sluta den fullkomligaste skönhet i sin famn. Ett bord, betäckt med en präktig, mångfärgad duk, en sybåge, ett skrin med granna beslag, och några tungfotade stolar med ofantligt höga, förgylda karmar, utgjorde de öfriga möblerna. I det ena fönstret stodo några blomkrukor och i det andra lågo saxar, små knifvar, nåldynor och andra vapen, som tillhöra fruntimmers rustkammare. På bordet blänkte Nya Testamentet, inbundet i mörk purpursammet med rika silfverprydnader, några icke mindre präktiga tyska och danska böneböcker samt ett par af Luthers och några af framlidne erkebiskop Laurenti Petri skrifter. I detta jungfru Annas präktiga bibliotek, som hade sin plats på bordet, befunno sig äfven ett par latinska poeter, i sköna upplagor från Venedig, som hon fått till skänks af sin broder, hofjunkaren Arvid Posse.

Anna ställde ljusen på bordet och framtog ur skrinet sina skrifdon, hvilka verkligen icke buro mär-

ken af flitigt bruk; antingen emedan damerna i sjelfva verket den tiden hade så litet att skrifva om, eller också icke voro fallna för att beständigt meddela hvarandra några skriftliga förtroenden. Grefve Brahe spetsade en penna och satte sig att skrifva. Om man af en skrifvandes uppsyn och åtbörder får döma till innehållet, så måste visst Brahes bref varit uppfyldt af vigtiga saker, ty han såg ganska tankfull ut, tuggade på pennan, gned sig i pannan, lade fingret på näsan och spände sina blickar i alla möjliga direktioner.

Emellertid stodo Anna och Liljensparre vid det ena fönstret, för att betrakta den redan gryende sommarmorgonen, som spridde sitt matta sken öfver himlahvalfvet. Då och då vågade Anna upplyfta sin blick och möta de uttrycksfulla blå ögon, som riddaren fäste på hennes rodnande ansigte, öfver hvars hulda drag redan morgonrodnadens tidigaste strålar göto en underbar, hänförande glans, och han kände hos sig den ridderliga galanterianda uppvakna, som förskönade den tidens hoflefnad.

"I sanning!" sade han, i det han lätt vidrörde blommorna, som stodo i fönstret. "Denna nejd är ett paradis! Aldrig ser man på andra orter någon så skön blomma, som på Kinnekulle."

Anna rodnade, emedan hon väl visste huru hon kallades af allmänheten. "Jag har fått dessa frön af drottningen," svarade hon, "och det är mig ganska kärt att i dem se min dyrbara frändes minne växa upp och blomma."

"Drottningen talar ofta om er," sade Liljensparre "Jag har hört henne mången gång yttra den önskan, att hafva er hos sig. Hon skulle också verkligen behöfva en väns tröstande umgänge, då tiderna äro så oroliga och mörka som nu."

"Min far har väl stundom tänkt på att åter skicka mig till hofvet," svarade Anna; "men jag tror att han icke är rätt nöjd med sakernas ställning nu för tiden i Stockholm, och att det derför icke blir någon ditresa af för mig."

"Tillåter ni mig, att för drottningen yttra det hoppet, att få se en kär vän och nära frände hos sig!" frågade Liljesparre ifrigt och med all den erfarenhet, han förstod att uttrycka. "Det skulle för hennes hof vara en heder, som endast vi kavaljerar rätt förstå att vara stolta öfver, om också en Blomma från Kinnekulle komme att pryda den krans af skönheter, som omger drottningens tron. Den sommarn ni förut var i Stockholm, befann jag mig med Brahe på en beskickning till "Poland", så att vi icke hade den lyckan att få se er der; men vi hörde er omtalas, och tillåt mig uppriktigt bekänna, att vi just för att sjelfva med egna ögon få se hvad ryktet beskrifvit, utbådo oss af konungen det uppdraget, att föra hans bref till Hellekis. Skulle det vara möjligt, att vi nu finge återföra löftet om er ankomst till hofvet, så skulle vi verkligen anse vår resa företagen i den lyckligaste stund i verlden."

Anna låtsade icke höra alla de grannlåter, som han strödde för henne. "Kan det vara möjligt?" frågade hon, för att vända talet på något annat, "som ryktet berättat här, att vi snart komma att förlora vår fröken Anna? Det påstås allmänt, att hon skall vara förlofvad . . ."

Brahe spilde i detsamma en stor plum[illegible]
bref och sprang upp. "O jämmer! N[illegible]
skrifva om alltsammans," sade hanföra[illegible]
i pannan.

Likväl befanns det, att brefv[illegible]
det var, och det förseddes [illegible]
försegling.

"Du kan slippa [illegible]
Brahe sig till si[illegible]
du har honom[illegible]

I de[illegible]
Erik [illegible]

"Strax på eftermiddagen skall jag vara tillbaka," försäkrade han, "så framt inte min raska grålle eller jag sjelf bryter halsen af oss; ty min grålle är den bästa trafvare, som någonsin har tuggat svensk hafra. Visst bär han litet tungt, men det lider när han får trafva ut. Jag tror, jag ville hellre bryta ett ben af mig sjelf, än att så olyckligt skulle hända honom, ty det vore en stor skada på min grålle."

"Verkligen?" inföll Brahe. "Skadan vore visst lika stor på båda två. Men får jag nu lemna herr Erik mitt bref till fröken Anna? Det är kanske bäst, att ni vänder er till frökens hofmästare och låter honom framlemna brefvet, innan ni sjelf begär företräde. Det går icke väl an att så öfverraska henne och helt och hållet utan omsvep komma fram med bjudningen. Troligen önskar också prinsessan, att ni, som son i huset, gör henne sällskap och visar henne vägen."

Detta tycktes icke särdeles behaga Erik. Dels ville han hem till kalaset, och dels kände han med sig, att han skulle blifva högst förlägen och besvärad i en så hög dams sällskap. "Kunde det ej gå an?" -de han, "att jag bara lemnade brefvet åt hof- och genast rede tillbaka igen?"

" svarade Brahe, som var liknöjd
-ars, det vore allt för ohöfligt.
- reda på, om hon kom-
väl skicka ett bud
-lia henne."
-n, kan jag
-lt, huru
-ingar
-öjer

ting bör vara. Gör derföre som han säger, och dermed väl! Underrätta honom mera, gref Göstaf, huru han skall bära sig åt; det tål minsann vid, att det inpräglas i honom. Nu lemnar du först brefvet åt hofmästaren, såsom grefven har sagt, och ber honom fråga prinsessan, om du kan få företräde. Sedan, när du blir införd till henne, bugar du först i djupaste underdånighet — eller, ännu bättre, du faller på ett knä för henne. — Går det icke an, gref Göstaf?"

"Visserligen," sade han med ett nästan omärkligt småleende. "Det smickrar fröken Anna oändligt att se kavaljererna knäböja för sig. Och isynnerhet skulle hon nådigt upptaga en sådan hedersbevisning af herr Erik Posse."

"Ja, hör du bara, Erik!" ropade frun, "gör så du, gör så! Och så säger du: fru Ebba anhåller ödmjukeligen — nå, hur säger du nu då?"

"Fru Ebba anhåller ödmjukeligen," upprepade Erik — "fru Ebba anhåller ödmjukeligen . . . att . att . . . fröken Anna kommer med på gästabudet, skall göras för Göran."

"Ack, den dumma pojken!" skrek fru F'
"Göras för Göran! Kan du då inte få i
hur du skall säga?"

"Nå, hur skall jag säga då?
det, som ingen har sagt för mi

"Fru Ebba helsar ödm
den stränga modren, "
eders nåde ville göra
sitt besök." Fru Eb
varit fästa på Br
vida han skul

"Gan
hvad s
har

redan. God natt, min Annika! sof sött, mitt barn lilla!" Herrarne togo äfvenledes godnatt, och jungfru Anna lemnades ensam med sin tärna, i hvars hand likväl Brahe, just då han gick, med en underbar skicklighet, bakom Görans breda rygg, förstod att smyga ett par blanka rosenobler. Ehuru endast en landtflicka och något klumpig, men också desto starkare till sitt yttre, var dock Bolla tillräckligt slug att sticka myntet i sin kjortelsäck och tiga.

När herrarne togo godnatt äfven af värdinnan, och herr Erik redan satte sig upp, ropade den af moderliga bekymmer uppfylda frun ännu en gång till sin son: "Vänta, Erik, vänta! Jag hade så när glömt det vigtigaste."

Äfven Brahe, Liljensparre och Göran stannade [illegible]undrade, och Erik red tillbaka till trappan.

[illegible] min gosse!" fortfor frun, "när du nu får [illegible]ala med prinsessan, så låt bli att tala [illegible]ålle!"

—

[illegible]re, funno de
[illegible]ra dem till
[illegible]kt att nu
[illegible]m fader

[illegible] till
hit

närvarande i Lidköping och kommer väl snart till sin förläning, Bosgården, här på Kullen. Fram emot middagen tror jag väl han redan skall kunna vara här på Hellekis. Jag fick höra det i går af Matts på Bosgården."

"Det är godt, sade Brahe. — "Men vet fru Ebba eller herr Göran om, att han kommer hit?"

"Nej," sade Petrus, "jag har inte kommit att tala om det. Jag tänkte väl säga det för jungfru Anna; men jag fick inte tillfälle dertill. Jo, det är sannt, för Bolla har jag talt om det. Hon är jungfru Annas tärna, och jag och hon voro läsebarn tillsammans."

"Och derföre tycker du, att du är skyldig att sqvallra om allting för henne," sade Brahe missnöjd. "Nu lär det väl längesedan vara utbasunadt i hela huset."

Petrus rodnade. "Jag visste inte, att det b...
hållas hemligt," invände han. "Och Bolla ...
alldeles inte pratsjuk. Hon kan nog tig...
det kan väl hända, att hon red...
detta för jungfru Anna."

"Den som bara vore säke...
tag i det!" sade Brahe. "...
att skicka den tölpen ...
sig öfverallt i ...

med saken. Säg henne dessutom, att om vi få veta, när jungfru Anna går ut i morgon, och hvart hon spatserar, så skall Bolla finna en ungersk gyllen i Myrkeklef, just på det ställe der jungfru Anna plär sitta. Och här, min gosse, har du fem hvita dalrar för din egen räkning. Men den här ungerska slanten måste du skaffa på det sagda stället."

"Tänker du inte på att bli magister, Petrus?" inföll Liljensparre. "Nog har du tio gånger mera hufvud än den der dumma mäster Columbus, det har jag märkt, och till Wittenberg är väl ej lika långt som till verldens ända."

"Gudnås!" suckade Petrus, "Vesterplana är ett af de minsta pastorater i hela stiftet. Och jag vill inte låta min far märka, att jag vill bli mera, än han har
kosta på. Visst vore det roligt att få resa
är jag blir prestvigd, skall jag bli hans
tsamma for en ljus idé genom Petri
lick på de fem dalrarna, den
gt, och inom sig tänkte
ra möjligt för honom.
r. att kämpa sig
aliga försa-
f denna
mo
n

ut i verlden. Du kan begagna en af våra hästar, och en ny klädning skall du få af mig i morgon dag".

Den stackars ynglingen visste ej, på hvilken fot han skulle stå. Stora tårar trängde sig fram ur hans ögon, och han stirrade på sina välgörare, utan att kunna få fram ett ord.

"Se så, god natt nu, min gosse!" sade grefven och klappade honom vänligt på axeln. "Uträtta först mitt ärende hos Bolla, och dröj sedan icke länge hos din mor, utan skynda dig hit tillbaka, och laga, att du också kan få hit med dig våra hästar och kappsäckar i god tid, så att vi kunna kläda oss till gästabudet. Det skall bli ett herrligt gästabud för Göran!"

"God natt, Petrus!" sade Liljensparre, och Petrus bugade sig och gick, hoppande af glädje och förtjusning.

"Det var ett förträffligt infall af dig," sade grefven derpå till sin vän, "det der, att vilja få jungfru Anna till hofvet. Derhän måste det! Hon *skall* komma till Stockholm. Jag skref också till prinsessan derom. Det vore synd om en så vacker blomma skulle tråna och förvissna mellan Kinnekulles klintar, för det hon uppväxt här. Huru skönt skulle hon ej utveckla sig i hofvets solsken! Det enda, som man kunde frukta, vore att, ifall konung Johan blir enkling en gång till, tar han Anna Posse ifrån dig, lika så säkert, som han röfvade din Gunilla. Den gamle gråskäggen har särdeles smak för vackra flickor och förstår sig verkligen också på att välja. Men ändå kan han väl icke vara nog bister att andra gången rycka din käresta ifrån dig. Neka inte, att du redan fattat tycke för den lilla vackra Anna, som också, för att tala uppriktigt, bättre passar för dig, än den majestätiskt sköna Gunilla."

Liljensparre slog ned ögonen. "Säg mig, Gustaf," sade han, "känner du igen mig ännu? Är det ännu jag, eller har jag blifvit helt och hållet förvandlad? Jag skall vara uppriktig emot dig, såsom din vänskap väl förtjenar. Är det möjligt, att menniskohjertat är

så vankelmodigt, eller är det mitt eget hjerta ensamt, som jag måste förakta? Vet du, jag blyges deröfver; men jag känner, att jag kanske kunde blifva Gunilla otrogen."

"Tacka du Gud för det du återkommit till förnuft," svarade grefven. "Men kalla det icke att blifva otrogen, och blif det icke heller i sjelfva verket. Lär att skilja dina känslor. Låt Gunilla förblifva ditt hjertas helgon och bevara hennes minne så rent, som hon är sjelf. Men hvarföre skulle denna din känsla för ett högre väsen hindra dig att bli husligt lycklig med en qvinna, för hvilken du kan hysa vänskap, förtroende och kärlek?"

"Ty värr!" sade Liljensparre. "Den nya känsla, som drager mig till den vackra Anna Posse, är icke blott vänskap. Den är hvad man kallar tycke — den är kärlek — men en helt annan kärlek än den jag hyste för drottningen. Ack! för Gunilla hade jag velat gå i döden: en enda blick från hennes sköna ögon hade jag önskat till belöning för en hel lifstids lidanden. Också bekänner jag, att jag egentligen icke sörjer så mycket förlusten af hennes hand, emedan jag tänkte mig den som en lycka, alltför helig för detta lifvet, och föreställningen att ega henne uppfylde mig med en känsla af fruktan, emedan det förekom mig som en förmätenhet att tänka mig henne annorlunda än som en varelse, högre än jag och för himmelsk, att hinnas af mina önskningar; utan det, som i sjelfva verket gjort mig ondt, och mer ondt än allt annat, som jag kunnat lida, var den öfvertygelsen, att hon aldrig kunde blifva lycklig med den ishjertade gråhåringen. Och denna tanke skall gräma mig, så länge jag lefver! En inre känsla säger mig, att, om jag också icke var värd en sådan engel som hon, så är konungen ännu mindre värd henne."

"Nå, än Anna?" frågade Brahe. "Hvad känner du för den lilla engeln, som väl icke är så hög som en drottning, men också trefligare?"

"Trefligare?" upprepade Liljensparre. — "Men hvarför icke? Ordet uttrycker rätt väl min känsla. Jag kan föreställa mig ett husligt lif med en varelse, sådan som Anna, behagligare och trefligare, emedan jag skulle kunna lefva förtroligare med henne. Med en sådan flicka som Anna Posse, tycker jag att jag skulle vilja förnöjd och lycklig tillbringa mina dagar här i verlden; men för Gunilla ville jag hellre dö."

"Du älskar nu som en man," sade grefven småleende. "Din kärlek för Gunilla var en ynglings svärmeri. Var glad åt det, att du aldrig behöfver blygas för denna ungdomslåga, ty din drottning sjunker aldrig ned från sin höjd af känsla och själsstorhet till hvardagslifvets obetydlighet, hvilket annars plär hända med de förlorade föremålen för vår första kärlek."

"Åtminstone," invände Liljensparre, "är min nya kärlek — fast jag blygs och ryser att gifva detta namn åt en ny känsla — vida djerfvare i sina förhoppningar, än min förra, och det så mycket mera, som den äfven är enligt med Gunillas önskan."

"Det skulle roa mig rätt mycket, att veta," sade Brahe tankfullt, "hvilkendera kärleken, den förra eller den senare, ett fruntimmer finner sig mest smickrad utaf. Så mycket bättre är emellertid i alla afseenden din tanke att få Anna Posse till hofvet. Hon måste dit, och det ovilkorligt!"

"Nå, men hur skall det gå till," invände Liljensparre, "om hennes far icke vill tillåta henne, och när allt kommer omkring, hon icke heller sjelf har lust att fara dit?"

"Det torde väl låta sig göra ändå," inföll Brahe. "Jag har just med mycken ifver omfattat den tanken att få dansa den första polskan med jungfru Anna, nästa gång vi råkas hos drottningen. Du behöfver ej bli svartsjuk för det, ty du vet ändå, att Anna Posse, ehuru vacker hon är, icke är den som kan befalla öfver mitt hjerta."

"Stackars Brahe!" suckade Liljensparre.

"Åh, mig går det ingen nöd på!" svarade han. "Jag skall nog taga befälet öfver den stora manöver, som måste utföras, för att få Anna Posse till Stockholm, och jag gör det, emedan jag utan egenkärlek anser mig för den skickligaste ända till prinsessan kommer. Det blir din skyldighet att vinna jungfru Annas eget samtycke till resan, och jag råder dig, att vid detta tillfälle använda all den skicklighet, som står i din förmåga att utveckla. Den gamle Lage Posse skall anfallas af fröken Anna, när hon kommer. Fru Ebba har jag redan på mina fem fingrar. Herr Göran och hans bröder skall jag äfvenledes taga på min lott. Mäster Columbus skall finna en värdig motståndare i fader Håkan, så framt det icke lyckas mig, att genom någon öfverrumpling taga hela mäster Columbus till krigsfånge och förmå honom att svärja vår fana. Den raske Petrus och den ännu raskare Bolla skola blifva mina flyglar, och sjelfva fru Ebba skall utgöra reserven. Det skall just bli ett ypperligt fält för min skicklighet. Som sagdt är, du ansvarar för, att Anna får lust att resa, och du förmår henne att yrka på resan hos sin far."

"Men huru ämnar du då göra?" frågade Liljensparre. "Jag ber dig, Brahe, var för all del försigtig!"

"Haf inga bekymmer för det!" utropade Brahe. "Jag skall skicka Göran sin väg lika oförhappandes, som jag skaffat hit vår fröken. Låt mig bara hållas, och begagna du tiden väl hos Anna! Men det är tid. att vi lägga oss. Jag behöfver i sanning närmare tänka på sakerna."

"Ja, de tåla visst att sofva på!" svarade Liljensparre.

10.

Det var redan temligen långt lidit på förmiddagen, då Bolla kom ifrån sin jungfru-kammare, långsamt framsmygande i den stora förstugan på Hellekis. Hennes öga var fästadt på en af dörrarne; men en synbar tvekan förråde sig i hennes uppsyn.

Oförmodadt kände hon sig omfattad af ett par armar, och en kraftig kyss brände på hennes kind. Men i samma ögonblick brände också på den kyssandes kind något helt annat än en kyss, — en ganska kraftig örfil.

Den näsvise älskaren steg förvånad ett par steg tillbaka. "Hvad kommer åt dig, Bolla?" sade han, "i dag har du vaknat på galen sida, det måste jag bekänna. Men kanske jag skrämde dig, du lilla retbeta? Kom och gif mig beskedligt en bättre kyss till försoning för din ohöflighet."

"Laga dig på stund din väg härifrån, Tuwo Räf, det säger jag dig," utbröt den förolämpade tärnan. "Hvem har gifvit dig lof att smyga här omkring i stora byggningen? Passa du bara på din herre och låt bli att gå här och lura, hvarken efter mig eller någon annan, så framt du inte först och främst önskar dig mera morgonhelsningar efter mitt sätt, och sedan vill försöka, om herr Göran törs lägga sina fingrar emellan, när fru Ebba befaller sin långa rättare traktera din rygg med en måttlig husaga."

"Min allerkäraste, lilla Bolla!" sade Tuwo Räf. "Du är ju tvär och arg i dag, och fräser som en katt mot en hund. Kan man då inte få tala ett godt ord eller par med dig?" Han försökte att beskedligt närma sig den sköna; men hennes då och då upplyftade hand höll honom på vederbörligt afstånd.

"Vänta här lite!" sade hon. "Jag skall bara gå in till frun ett ögonblick."

"Nej, för all del!" ropade den skrämde betjenten och retirerade till förstugudörren. "Herr Göran har befallt mig stå här."

"Hör, Tuwo Räf!" sade Bolla och gick till dörren af fru Ebbas rum. "Hvad menar du med det? Det måste frun nödvändigt få veta. Hvarföre har herr Göran befallt dig stå här? Bekänn för mig, så skall du kanske denna gången få nåd. Men ljuger du ett ord, så går jag genast in." Hon aflägsnade sig ett par steg ifrån dörren.

"Nu kan jag ändå känna igen min lilla Bolla!" sade Tuwo och trädde litet närmare. "Hon låter ändå tala med sig. Var nu inte längre ond, min snälla docka!"

"Bekänn då genast, hvad du vill här!" sade hon.

"Åh, bevars!" sade Tuwo. "Kan du undra på, om jag ville stjäla en liten kyss af dig? Jag får ju aldrig någonsin träffa dig, och jag tänkte, att efter alla sofva ännu, skulle jag kunna få tala några ord vid dig. Hör på, Bolla! Herr Göran har lofvat att lemna mig ett par af sina gårdar — Ruderne och Hulan — på hälftenbruk. Hvad menar du, Bolla?"

"Jag menar," svarade hon, "att jag går in till frun, så framt du inte på ögonblicket bekänner, hvarför herr Göran befalde dig att stå här på lur?"

"Jag bara skylde på herr Göran," sade den sluge Tuwo, "fast jag inte ville annat än se och tala några ord vid dig."

"Det skall sannerligen icke lindra ditt straff," inföll Bolla, "och, om jag också sjelf skall tala väl vid långa Måns, så skola slängarne blifva dig dryga nog, det kan du lita på."

"Nå men hvar då inte så barsk, kära Bolla!" bad han. "Om du kan säga mig, hvartåt jungfru Anna spatserar i dag, så skall jag genast gå min väg. Herr Göran ville, att jag skulle passa på och sedan säga det för honom. Han har säkert något vigtigt att tala med henne."

"Ja så," sade Bolla, "det var ditt ärende! — Men se, der kommer Petrus djekne från Vesterplana. — God morgon munsiör Petrus!"

"God morgon, Bolla!" sade den inträdande och sneglade på Tuwo Räf. "Hur står det till i dag? Redan så tidigt uppe, fast det blåser så befängdt ute, och i godt sällskap, ser jag."

"Herr Göran ha skickat sin betjent," sade hon, utan att akta Tuwos ömsom hotande och bedjande vinkar, "för att få veta hvart jungfru Anna tänker spatsera i dag. Och jag tror, att vi komma att spatsera på guld, om det annars är sannt, att det är guldsand, som ligger der nere på stranden."

"Så vackra fötter som jungfru Annas borde aldrig trampa på annat än guld," sade Petrus med ett slugt och förnöjdt leende, "och vore jag rik, så skulle hon bara behöfva stiga på ungerska gyllen." Petrus nickade åt Bolla, gaf Tuwo Räf en temligen försmädlig min och gick in i de främmande herrarnes rum.

"Du är bra dum ändå, när du sätter till," sade Tuwo missnöjd. "Hvad angick det der honom? Han talar nu om det för de nykomne herrarne, som minsann inte försumma att passa på, när de kunna få följa jungfru Anna i spåren. Och det kan jag säga dig, att herr Göran på intet vis vill ha de der gökarne med, ty det är visst något han vill tala med henne ensam om."

"Ha, ha, ha," skrattade Bolla, i det hon sprang sin väg, "han har samma ärende till jungfru Anna som hans betjent har till mig. Få se om han får bättre välkomma än du!"

11.

Glad inträdde Petrus i herrarnes rum och omtalade hvad Bolla hade sagt, och huru Tuwo Räf blifvit narrad. Sedan grefven funderat en stund, beslöt han att skicka Petrus efter herr Lage Posse.

"Tror du, Petrus," frågade grefven, "att han kunde vara här innan middagen? Och kunde det vara möjligt att föra honom hit någon annan väg, än just Lidköpingsvägen? Jag skulle så gerna ha lust att skicka herr Göran till Lidköping efter honom, bara de icke mötas på vägen."

"Herr Lage Posse har legat på Bosgården i natt, och derföre kommer han ifrån andra sidan, uppifrån kullen," svarade Petrus. "Och han kan vara här inom ett par timmar, i fall han icke redan begifvit sig på vägen hit och är här."

"Gå då och möt honom," sade grefven, "och laga att han är här så snart som möjligt, men likväl icke inom en timme, ty Göran skall väl hafva tid att afresa innan han kommer. Vänta litet! Tag hit den der kappsäcken. Se der! Slit klädningen med helsa! Du är väl färdig att följa med, så snart det bär af?"

"Ja, i denna stund — och till verldens ända!" svarade Petrus och gick skyndsamt, medan en perla tittade fram ur hans öga.

Liljensparre var ganska orolig. Han hade haft sällsamma drömmar, sade han, och hans känslor voro i strid med hvarandra. Han kände väl, att han hyste för Anna Posse, en ömhet, som skulle kunnat utgöra hans sällhet; men att bjuda henne ett hjerta, som han endast derigenom kunde gifva henne, att han bröt sin trohet och bortryckte ur sin själ alla sina forna minnen, det tyckte han icke vara ädelt. Hon var väl värd något bättre än ett förkrossadt hjerta. "Jag drömde," sade han, "att jag var på mitt fädernegods i Småland. Jag låg i min mors dödssäng, och det var

mörkt omkring mig. Jag tyckte som jag skulle dö. Då kommo Gunilla och Anna in, hand i hand, och det blef ljust, medan de sågo på mig. Ett mildt och vänligt leende sväfvade på min drottnings bleka kinder, och med den oemotståndliga godhet, hvarmed hon vet att röra hvarje menniskohjerta, lade hon Annas hand i min. Anna föll på knä vid sängen, tyckte jag, och ett par tårar rullade utför hennes kinder. Då hörde jag ett hemskt dån omkring oss: drottningen var försvunnen, och Anna och jag voro ensamma. Men det dånade allt högre och högre: slutligen inföllo fönstren och dörrarne, och eldslågor inträngde. Jag sprang upp, tog Anna i mina armar och ville störta ut med henne. Men i flammorna rörde sig rysliga gestalter och höggo med långa svärd och hillebårdar efter mitt ansigte. Jag nedlade Anna på min mors säng och ville draga mitt svärd. Då stodo fienderna tätt på lifvet på mig, och från alla sidor kände jag mig genomborrad af deras klingor."

"Det var verkligen en ruskig dröm," sade Brahe, skrattande. "Du lär väl nu inte mer kunna vara munter och glad ett ögonblick i dag. Men det är sannt; vill du höra, hvad jag drömde i natt? — Jag tyckte jag såg herr Göran stadd på resa till Stockholm, belastad med en ofantlig börda. Det var en korg, så stor som han sjelf. Jag frågade honom hvad han bar i korgen, och då han ganska artigt öppnade locket, fick jag se, att han packat in sitt eget hufvud, för att icke skada det på vägen. Den drömmen är väl ungefär lika ruskig som din; men den är af god betydelse. Raskt, broder! Laga att du får träffa Anna och språka med henne om hofvet och allt, som kan roa henne. Jag märker nog, att en olycklig älskare är ett särdeles föremål för fruntimrens välvilja, och om jag någon gång skall fria, skall jag sannerligen komma ihåg att spela en sådan roll. — Det kunde väl hända, att jag fick spela den på fullt allvar."

"Så kom då!" afbröt Liljensparre, "vi skola skynda

oss till Myrkeklef. Det passar bäst, att vi redan äro der, då Anna kommer."

"Jag hade lust att söka upp fru Ebba," svarade Brahe. "Det torde icke vara alldeles otjenligt, att i tid bereda henne på saken. Du kan emellertid vandra af till grottan."

Grefven nickade åt sin vän och gick.

Då Brahe gick öfver den långa förstugan, stälde han sig i förstugudörren, för att kasta en blick öfver gården, der sommarens solsken spelade öfver den lifliga grönskan. Han blef i detsamma varse, att herr Göran och Tuwo Räf sakta samtalade i det ena hörnet af gården; men, så snart de blefvo honom varse, skildes de åt hvar sin sida. Han skulle icke gifvit akt derpå, om icke Göran, med ett besynnerligt uttryck af förlägenhet, likasom han blifvit ertappad med något vanhedrande, gått förbi honom utan att besvara hans helsning. Det föreföll grefven misstänkt; men han kunde ej afhålla sig från ett smålöje öfver den råa motståndarens harm och svartsjuka, som han föraktade. Han kastade en stolt blick efter honom och gick till hvardagssalen, der han trodde sig träffa fru Ebba.

När den himmelsblå riddarens ädla gestalt inträdde genom salsdörren, stod fru Ebba midt på golfvet, med hög röst utdelande sina anordningar för dagens högtidlighet åt ett tjog pigor och lika många hejdukar. Bord och bänkar voro fulla af otaliga silfverkärl; men vi måste, enligt historiens vittnesbörd, bekänna, att förhållandet mellan de olika slagen af käril som behöfdes till ett väl ordnadt och uppsatt bord, i våra tider förefaller ganska besynnerligt; fru Ebbas skänkskifva var lik dem, som de Gustavianska prinsessorna erhöllo till hemgift. Den bestod af omkring ett dussin silfverkannor, ett dito silfverstop, ungefär lika många credenzkar eller pokaler, fyratio fat och — *fyra tallerker,* två bissareknifvar samt *en* gaffel, utom några konfektskålar och saltkar m. m.

Grefven beskådade förvånad den rika skatt, som låg utbredd omkring den bannande matmodren, och

hon fann sig smickrad af hans förvåning, om den också kanske var något tillgjord.

"Se, gref Göstaf!" sade frun. "Redan fullsöfd och uppe! Nå, det må jag säga, det är verkligen att göra högst liten heder åt våra sängar här på Hellekis. Men jag tycker ändå om, att en ung herre vet att taga tiden i akt. Var så god och stig fram, gref Göstaf! . . . Matts, gå du genast och säg till Lars, att han säger åt Måns, att Måns skall säga åt oxdrängen, att den rödbläsiga gödkalfven och den der svarta och hvita qvigan genast skola slagtas. Och ni andra drängar, gå och gör som jag har sagt! Och du, Maja, tag det der nya silfverstopet och gå genast ner i källaren och tappa upp mjöd ur det bästa fatet, det tredje i ordningen till höger, som du har hört tusen gånger. Jag vill höra, om gref Göstaf, som förstår hur allting bör vara, tycker att jag kan bjuda mina gäster sådant. Det är sannt, tag den der stora kannan med, och tappa Brunswiger-mumma i den åt fader Håkan och Mäster Columbus, tills de komma upp, så de inte behöfva vänta på sin morgondryck. Och du, Kerstin, kan väl gå till fru Karin på Råbeck och be, att hon ville se till i salen, att allt kommer på bordet i den ordning som det bör vara. Och fru Ingeborg på Hönsesäter kan du be, att hon också hjelper mig litet. Hvar är Anna? Hon kan gerna gå ut till sitt Myrkeklef och spela en visa der. Jag gitter ändå aldrig se henne släpa något. Hon är för klen att göra nytta i hushållet. Det skall Gud veta, att jag inte haft det ringaste gagn af henne, allt sedan min man tog henne hit; men det är ändå ett hjertens godt barn. — Men hvad står ni och hänger och gapar för, tösor? Gör som jag har befallt! Och ni, gref Göstaf, stig hit fram och sitt ner och språka litet med mig! Jag behöfver någon uppmuntran i dag, jag som har så stora bekymmer. Ja, ja, hvad får man icke göra för sina barn?"

Samtliga tjenstehjonen lemnade salen, och grefven, som såg att han hade funnit nåd för gummans ögon,

beslöt begagna sig af tillfället och öfvertala henne att släppa Anna till Stockholm. Den goda fru Ebba, som annars hade svårt för att tillåta någon annans tunga än sin egen hålla samtalet i gång, hade likväl fattat en sådan vördnad för grefvens finhet och skicklighet att hon tillät honom framställa alla sina meningar till punkt, utan att afbryta honom.

Han förstod att väcka fru Ebbas medlidande för drottningen, och, då han beskref, huru ensam och öfvergifven den ädla Gunilla kände sig i den gamle konungens oroliga hof, föll hon sjelfmant på den tanken, att skicka dit Anna, på det hon skulle få någon anhörig till tröst och sällskap.

"Visst gör det mig ondt," sade fru Ebba, "att släppa den ungen härifrån; ty, om hon kommer hän, så fins det ingen menniska mer, som jag slipper att gräla och träta beständigt på. Min svåger, Lage, har nästan lika god råd på döttrar, som vi ha på söner. Han har fem flickor och en son; men vi ha sju gossar och så vår dotter Brita, som vardt gift i fjol med Bengt Gabrielsson Oxenstjerna. Svågers enda son, Arvid, är, hofjunkare och aldrig hemma. Han har derföre bedt oss, att få ha vår son Knut hos sig. Min gubbe släppte deremot inte honom, innan han fick hit den lilla Anna. Och nu i synnerhet, se'n vår Brita är borta, skulle vi inte gerna vilja vara af med henne. Min man trifs inte, om han icke har någon flicka i huset. Men drottningen är också min fränka, och om hon nödvändigt vill ha den lilla tösen till sig, så får jag väl lof att ge efter. Och det kan jag säga, snäll och beskedlig är hon nog, min Anna; men hon kan också sätta sig på sin kant, om det behöfs, det vet jag. Derför passar hon också för hofvet. Dessutom vill jag gerna ha henne hän, för Görans och mina andra gossars skull. Men det är detsamma, det! Dem kunde jag nog hålla i styr. Men det är synd om tösen sjelf; hon behöfver komma till hofvet, för att få sig en fästman, som kan passa henne bättre än våra stackars ungherrar här på orten, fast, gudnås, de icke

heller äro många. Huru är det, gref Göstaf! Är ni sjelf förlofvad?"

Grefven blef litet häpen vid denna oväntade fråga, men lyckligtvis inträdde Göran i detsamma.

"Nå, Göran!" vände fru Ebba sig till honom, "jo det är vackert af dig, att icke veta att ta emot ditt främmande bättre? Der ligger du och sofver, och här skall din mor, som minsann, på en sådan dag som i dag, har annat att göra, sitta och hålla sitt främmande sällskap... Men det är sannt, gref Göstaf!" afbröt hon sig sjelf, "huru skola vi få rätt på hennes far? Om min svåger, herr Lage, inte ger sitt samtycke, så blir det intet af hela resan. Visst är det synd om vår goda Gunnel; men det är väl ändå bäst, att vi få behålla min Anna här."

"Jag hörde sägas i går, i Lidköping," inföll grefven, med ett oförmärkt ögonkast på Göran, "att herr Lage Axelsson var der. Han var hos kyrkoherden, herr Joen, som nyss har kommit hem från Skara, der han sitter i kapitlet under riksdagen."

"Vi skola genast skicka bud efter honom," sade fru Ebba. "Det kan du ställa om, Göran. Men skynda dig!"

Herr Göran blef helt förundrad, då han fick höra talas om Annas resa. Grefven underrättade honom med mycken artighet om hela denna sak, som gick ut på att få jungfru Anna till drottningens hof, "der det vore mera utsigter till ett passande giftermål, än här på landet," tillade han småleende. "Det vore just en god sak, om du, broder Göran, ville hjelpa till att öfvertala hennes far att låta henne resa. Jag vill dock hoppas, att han icke skall vägra sitt samtycke, eller huru tror du? Hvem tänker du skicka efter honom? Det borde vara en man, som förstode att förbereda honom något."

"Hm! Jag hade nog lust att resa sjelf, för att hemta honom," utlät sig Göran och fäste misstrogna blickar på grefven.

"Jo, det skall man se," skrek fru Ebba. "Det är en son jag har, som förstår att vara höflig och anständig! Just när vi vänta främmande hit för hans skull, och då sjelfva hennes fursteliga nåde, fröken Anna, kunde vara här, när vi minst veta det, då vill han resa sin väg. Det vore just vackert. Hvad skall gref Göstaf och herr Peter tänka om dig?"

"Nådigaste fru Ebba!" inföll grefven ifrigt, "nog kan ni vara säker på, att ingen misstycker det, då det är ett så vigtigt ärende. Göran behöfver också inte vara många timmar borta. Han skulle säkert göra fröken Anna ett stort nöje med den resan, ty hon sätter mycket värde på herr Lage Posse och frågar säkert efter honom, om han icke är här."

Göran tycktes just hafva föresatt sig att göra grefven emot i allt, som han kunde. Han tvekade en stund emellan begäret, att träffa Annas far och bereda honom till afslag, och svartsjukans ingifvelse, att han borde sjelf närvarande gifva akt på sin rival, ty hela hans misstroende föll på Brahe, men icke på Liljensparre.

"Tuwo Räf kan uträtta det ärendet att bjuda hit min farbror," sade han slutligen, "och jag skall genast skicka honom ... Hör på, Göstaf Brahe! Har du inte lust att jaga en stund i djurgården, innan de främmande hinna komma? Det kunde vara roligt att språka några ord i förtroende. Hvad menar du?"

"I dag är jag icke särdeles fallen för att jaga," svarade grefven, skarpt betraktande herr Görans mörka uppsyn. "Men nog skulle jag önska att få hålla en liten jagt, eller vara med om en, innan vi resa från Hellekis."

"Det går visst an," inföll fru Ebba. "Men jag vet alls inte, hvad det skall tjena till i dag. Det är åter ett af dina påfund, Göran!"

"Kanske det roar herr Liljensparre att skjuta ett skott?" sade herr Göran. "Jag skall fråga honom. Det går snart för sig, och jag vet intet annat, som vi kunna taga oss före, medan vi vänta på de främ-

mande, så framt det icke roar honom, som dig, mera att sitta och språka med min mor.“

Göran gick och grefven besinnade sig ett ögonblick, om han skulle följa honom. “Men Liljensparre reder sig nog med den der plumpa nalle,“ tänkte han, “och ginge jag med, så skulle det endast ännu mer förarga hans trätgiriga lynne.“

“Ja, Gud nåde mig för den Göran!“ utbrast fru Ebba. “Och hvarföre kan inte också ni, gref Göstaf, säga ett förnuftigt ord åt honom? Men se, der kommer Maja ändtligen med mjödet! Du gör dig brådtom du, tycker du. Men vänta!... Håll till godo, gref Göstaf, med en morgondryck!... Kom, Maja! Hjelp mig att bära in silfver till matsalen. Men bär först in ölkannan i presternas kammare. Kanske fader Håkan och mäster Columbus redan disputera, och då kunna de behöfva en tår.“

När grefven blef ensam, gick han förargad till fönstret. “Det är förbi med den delen af min kostliga plan,“ mumlade han för sig sjelf. “Nu fattas det bara, att Anna Posse icke alls vill resa, och att fröken Anna inte behagar komma hit... Se der!“ fortfor han, “kommer icke den fördömda Possmoschi i fyrsprång. Han har aldrig annat än ondt att förkunna mig.“

En ung, vacker, polsk herre sprängde in på gården, åtföljd af ett par lakejer, och grefven gick ut att möta denne prinsessans sekreterare.

12.

“Tag fram min kåpa, Bolla!“ sade jungfru Anna Posse, “och kom med mig ner till stranden! Vi skola se efter, om svanorna fått någon mat, sedan jag såg dem sist. Jag hade ju redan i går varit borta i fyra

dagar på Hjelmsäter. Det var ett rätt muntert bröllop, tyckte du inte det, Bolla?"

"Å jo!" svarade tärnan, "men svanorna går ingen nöd på. Jag bar ner en hel skäppa hafra till dem i går. Men jag undrar, hvart hinden tog vägen. Den stackars Diana blef rädd för de båda herrarna, tror jag, och sprang visst uppåt kullen. Himmelen är eljest mulen, och det lilla hjortstallet tror jag knappt har varit öppet i natt. Jag tyckte, just som jag kom springande till Myrkeklef i går, att dörren blåste igen; men, efter jag inte tordes gå ifrån min matmor, då de främmande voro med henne, måste jag låta det vara som det var. Inte tänkte jag heller på det i går aftons."

"Så skynda dig då!" svarade jungfru Anna. "Vi skola gå till Myrkeklef och se efter... Tag min luta med dig också!"

Tunga skyar vandrade öfver fästet, ehuru de icke mildrade sommardagens hetta. Ett åskväder var i annalkande; men det skrämde ingalunda de raska flickorna, som icke voro så uppfödda, att de kunnat blifva ömtåliga för vädret. Bolla satte den röda sidenkåpan på sin unga jungfru, tog lutan, invecklad i ett hvitt huckle, under armen, och båda spatserade uppåt kullen, genom den gröna djurgården.

Då de kommo till grottan, stod hinden derinne och drack ur den klara källan, hvars sorlande ström framträngde djupt ur hålan, kanske innerst från bergets hjerta. Det vackra djuret smektes af matmoderns hvita hand och lade sig, som vanligt, vid hennes fötter, då hon satte sig på bänken vid grottans ingång. Tigande räckte Bolla henne sin luta.

Jungfru Anna knäppte då och då på strängarna, men tonerna klingade förstämdt, hon rodnade flera gånger, och det såg ut, som om något märkligt förtroende tyngt den blyga jungfruns hjerta och sväfvat på hennes läppar, men att hon ännu tvekat att omtala det för Bolla.

"Vädret är så tungt," sade hon slutligen, "det är omöjligt att få den minsta klang i min luta. Jag

tror vi vända om igen, Bolla! Åskan börjar snart att gå. Det mulnar ute på sjön, och kanske regnar det redan derborta.“

“Det har ingen fara,“ inföll Bolla. “Om det blir nödigt, så gå vi bara in i grottan. Men se, der seglar en jakt ute på sjön. Den är icke långt borta. Jag tycker, hvad herr Göran skall hafva roligt att spatsera der nere på stranden och betrakta den. Han lär väl svärja vackra verser öfver mig, stackare, eller Tufwo Räf, ty endera af oss har narrat honom. Jag skulle just berätta, att Tufwo Räf i morse lurade rätt länge i förstugan, för att få veta hvart jungfru Anna tänkte spatsera i dag; men jag affärdade honom med en örfil, och, om han och hans herre gå och vänta på stranden, så är det derföre, att Tuwo icke kunde få i sitt hufvud, att jag inte kan veta utan bara gissa, hvart min matmor behagar gå; och om jag gissar orätt, så är det inte min skull.“

“Ser du der längst nere vid hamnen, vid Råbeck?“ sade jungfru Anna, utan att gifva akt på Bollas ord, ehuru hon inom sig säkert var ganska nöjd att hafva sluppit herr Görans sällskap. “Jag tror, de främmande herrarne spatserade derborta. Åtminstone tycker jag, att jag känner igen den ena blåklädda. Har du kanske bättre ögon än jag?“

“Ja, det är säkert grefven,“ svarade Bolla. “Men den lilla, vackra herrn, jag menar stallmästarn, har tagit en underlig klädning på sig. Det skulle vara roligt att se honom litet närmare i den nya drägten. Men i sjelfva verket begriper jag inte, hvarföre herrarne gå der nere vid stranden och spatsera. Det är mycket vackrare i djurgården. Inte vill jag heller tro, att Petrus är ett dumhufvud.“

“Hvad menar du med Petrus?“ frågade Anna förundrad.

“Åh! Jag tänkte bara på,“ sade tärnan, “att han snart skall resa utomlands och studera. De främmande herrarne har lofvat honom det. Gud vet, hur det då

går med hans Viola di Gamba. Den få vi väl aldrig höra mer."

"När började du att tycka så mycket om hans Viola di Gamba?" frågade jungfru Anna småleende.

I detsamma sprang Diana upp, höjde lyssnande sitt hufvud, fnyste sakta och stampade i marken. Snart hördes ett hundskall icke långt borta, och som en blixt flög den lättskrämda hinden från sina beskyddarinnor inåt buskarna.

"Skjut, skjut, Liljensparre! Ser du inte? Hinden springer ju trettio steg ifrån dig!" röt Görans grofva stämma.

"Håll, håll!" skrek Bolla allt hvad hon förmådde; men det var för sent. Skottet smällde i samma ögonblick, och herr Göran kom skrattande fram mellan träden.

Jungfru Anna darrade af förskräckelse för sitt älskade djur och af harm öfver Göran, som hon trodde med flit hade velat låta skjuta det. När hon nu ble[illegible] honom varse, vände hon genast med afsky sitt ansigte bort ifrån honom och gick in i grottan, medan Bolla i vredesmod rusade emot honom. "Vet ni inte bättre, herr Göran, än att narra herr Peder att skjuta jungfru Annas hind?" utfor hon. "Det förlåter hon e[illegible] aldrig."

"Åh för böfveln!" utropade Göran förvånad. "Va[illegible] det Diana? . . . Och den stackarn skjuter bom!" tilla[illegible] han mumlande för sig sjelf. "Jag hade väl kunn[illegible] ge honom ett gevär, som gick rätt!"

Bolla betraktade herr Göran skarpt, men sa[illegible] inte ett ord. Då hördes hundarnes häftiga skall. [illegible] flåsande flydde i detsamma hinden in i grottan. [illegible] Bolla skyndade sig, innan hundarne hunno det, sta[illegible] kars villebrådet.

Liljensparre framträdde i detsamma äfven [illegible] Göran. Hans kinder glödde af harm, från hans [illegible] blå ögon lyste ett uttryck af stolthet, som så [illegible] klädde det vackra ansigtet, och han sade med e[illegible] tryck: "Nästa gång du vill försöka om jag sk[illegible]

rätt, broder Göran! tänker jag begagna ett eget gevär." Han kastade bössan föraktligt ifrån sig.

Hundarne rusade nu emot grottan, och då Bolla skrek derinne, sprungo både Göran och Liljensparre dit och försvarade det darrande djuret, som dess fyrfotade förföljare, äfven sedan de blifvit bundna, tycktes vilja uppsluka med rofgiriga blickar.

Anna Posse, något blek af förskräckelsen, helsade likväl med artighet på herr stallmästaren, emedan hon genast kunde förstå, att han visst icke velat skjuta hennes gunstling, om han känt att det var den, och dessutom nu fann det stackars djuret alldeles oskadadt. Att hans skicklighet att skjuta genom denna händelse kunde möjligtvis anses för tvifvelaktig, förringade icke det minsta hans värde i hennes ögon.

Då Liljensparre fått höra, att han skjutit på Annas hind, fattades han hastigt af den tanken, att Göran med flit velat narra honom dertill. Med ökad förtrytelse tilltalade han honom: "Det var rätt lyckligt, att jag den gången hade ett sådant gevär! Men hade jag träffat Diana, så hade jag väl också träffat med ett annat skott strax derefter." Hans förtörnade blick på Göran var ganska betydelsefull.

Göran bet tänderna vildt tillsammans. "Jag är road att skjuta till måls när som helst," sade han, "Kom och försök med din egen bössa om du vill ... Vill du annars nu genast se, huru jag skjuter? ... Jag ser kanten af en svamp vid den der ekstammen derborta. Jag har lust att försöka, om en kula går igenom den. Jag tål inga svampar, som i smyg fästa sig bakom träden. Se på!" Han spände sin studsare och lade an.

"Herre Gud! Det är ju grefvens hatt!" skrek Bolla. "Ser ni då intet, herr Göran? Det blå rockskörtet! ..."

Men det var för sent. Göran sköt på ögonblicket, och kulan genomborrade ganska riktigt brämet på grefvens hatt. Jungfru Anna gaf till ett anskri af förskräckelse, och Liljensparre grep Göran i armen.

Men herr Göran (mot hvilken det vore en alltför stor orättvisa, att förneka honom skicklighet i den ädla skjutkonsten) gick helt kallt till stället. Liljensparre följde honom.

Just då herr Göran nalkades eken, träffades hans skullra af ett föga ridderligt vapen, men som kunde anses temligen skapadt att kufva så vilda lynnen som hans. Ett par kraftiga käppslängar hade knappt neddundrat öfver honom, förrän grefven af alla krafter sprang uppåt berget, kanske för att locka sin fiende på större afstånd från de skrikande fruntimren. Herr Göran sprang efter, upptänd af det häftigaste raseri; men en gammal man i mörk rock, med ett kraftigt, solbrändt ansigte och klara, ljusa ögon trädde fram emot Liljensparre, med käppen i handen. Båda stannade genast och sågo förvånade på hvarandra, emedan de voro hvarannan alldeles obekanta.

"Hör på, min unga herre!" sade den gamle, sedan han med uppsyn af vördnadsbjudande allvar några ögonblick betraktat Liljensparre; "när man skjuter till måls, är det väl en skyldighet att först göra sig underrättad, huruvida det finnes menniskor i granskapet. Hvems var skottet? Men det behöfver jag väl inte fråga. Det kunde ingen annans vara, än den framfusiga Görans."

Så snart Anna fick se den gamle, sprang hon fram med ett utrop af glädje, fattade hans hand och tryckte den till sina blomstrande läppar. Gubben lade den andra handen på hennes lockiga hufvud, och, sedan han med faderlig ömhet betraktat hennes hulda ansigte, böjde han sig ned och kysste henne på den klara pannan.

"Nå, du mår väl, min dotter, ser jag," sade han. "Din mor helsar mycket till dig, och alla dina syskon äro nu hemma, utom Arvid. Han är hos drottningen, min goda Gunnel. Det står väl godt till på Hellekis? Huru är det med Nils? Är han fullkomligt frisk ännu? Tror du, att han skulle kunna resa till Stockholm? Den der krångelmakaren Jakob Frijss ifrån Landwik

i Norge har stämt oss till rätta, för det vi köpte hans gårdar i fjol. Nu har jag fått bref ifrån konungen derom."

"Men hvart tog grefven vägen?" frågade Bolla. "Herr Göran sprang efter honom med en fart, så att jag aldrig såg maken."

"Låt honom springa! svarade herr Lage Posse, skrattande. "Han stannar nog när han blir trött."

Herr kammarjunkaren Nils Posse, som hört skotten, kom i detsamma hitåt, emedan han förmodade att här träffa de främmande riddarne. Hans farbror, herr Lage, skyndade ifrigt honom till mötes, och de begge herrarne stannade på något afstånd ifrån de andra, för att afgöra sina angelägenheter.

Liljensparre började ett samtal med den sköna jungfrun, då Bolla i detsamma påminde sig något, som blifvit glömdt. Hon gick skyndsamt tillbaka till grottan och lutade sig ned, likasom för att bredvid jungfru Annas bänk plocka en blomma, hvilken hon dock — stack i sin kjortelsäck. Derefter körde hon in den stackars uppskrämda hinden i dess lilla stall och hade ganska mycket att syssla, innan hon fick det väl stängt. Hon släppte derefter de bundna hundarna lösa, och först då hon märkte, att de båda herrarne Posse slutade sitt samtal, nalkades äfven hon sin unga matmor och den artiga kavaljeren, som emellertid språkat med henne. Det är visserligen en förlust, att innehållet af dessa båda samtal icke blifvit bekant; men då ingendera behagat yppa det, måste man inskränka sig till gissningar. Att det icke blott angick hvardagsämnen, skulle man kunna sluta deraf, att, då Bolla återkom, jungfru Annas egen kind hade likasom ett litet märke efter en tår, som oförmärkt smygt sig utföre den sköna rosenkullen, och herr stallmästarens kinder lågade af en hög rodnad, medan hans ögon, som då och då upplyftes ifrån marken, glänste af en underbar förklaring, då de riktades på jungfru Anna.

Innan någondera af de andra herrarne hunnit fästa en blick på dessa båda, var Bolla tillreds att visa deras ögon åt ett annat håll.

"Se der!" ropade hon och pekade mot sjön, "fru Ebba har sjelf gått ner till stranden vid Råbeck. Jag tror jakten, som seglar derute, kommer hit. Den lägger till vid Råbecks hamn!"

Fartyget var måladt med lysande färger, och präktiga vimplar svajade från masttoppen och tågverket. På en stor flagga prålade Vestergötlands nya, af Johan III föreskrifna vapen, det svarta och förgylda lejonet.

Hastigt framsköt en blixtrande eldqvast från fartygets bog, en ljusblå sky flög hvirflande framför seglen och steg upp åt åskhimmelen. Efter en stund hördes knallen återstudsa från berget och i samma ögonblick besvarade äfven en knall ifrån skyarna de seglandes kanonskott.

"Det är hennes furstliga nåde, fröken Anna!" ropade Liljensparre. "Jag känner igen herr Hogenskild Bjelkes lustjagt ifrån Leckö."

Alla skyndade ned till stranden.

13.

Med armarne i kors öfver det ädla bröstet, stod grefve Brahe på strandbryggan, betraktande tankfullt det präktiga fartyget, på hvilket den älskvärda prinsessan Anna, omgifven af sin lysande svit, nalkades. Ett stycke ifrån honom stod den artige polacken Possmoschi, skämtande med de unga fruarna Karin på Råbeck och Ingeborg på Hönsesäter. Då och då kastade grefven en stolt blick på honom, der han med obegriplig lätthet framförde sina artigheter.

Fru Ebba, ledd af de båda prestmännerna, fader Håkan och mäster Columbus, bannade sina söner för det de icke redan hunnit bestyra om att alla hästar från både Hellekis och Råbeck blifvit sadlade och framförda. Tärnor och hejdukar hvimlade omkring

vid landningsstället, hästar gnäggade, och en hop drängar och torpare gapade.

Herr Lage Posse skyndade fram att helsa på sin svägerska, medan Liljensparre stannade vid jungfru Annas sida.

"Jag hade så när glömt en sak," sade han med ett eget småleende. "Saknar ni ingenting, jungfru Anna?"

Hon besinnade sig litet. "Ack, jag har förlorat min ring!" utropade hon.

"Ja," sade Liljensparre, "när jag så lyckligt sköt bom på er vackra hind, blef jag varse den i spåret efter henne."

"Den hade säkert fastnat i hennes halsband," anmärkte Anna, "när jag klappade henne i morse."

"Anna, Anna, kom hit!" ropade fru Ebba. "Det passar just bra för dig! Du kan nu få resa till Stockholm med din far. Nils vågar sig icke på en så lång resa, efter han ännu icke är rätt frisk; derföre måste svåger sjelf bege sig åstad. Han har ingenting deremot, att du kommer till drottningens hof. Visst kommer väl jag att sakna dig, men det får väl ge sig. Du glömmer väl ändå i alla fall icke så bort mig, att jag icke får se dig någon gång igen . . . Men hvar i alla verldens dar håller Göran hus?"

"Han roar sig med att springa i kapp med Petrus uppe på Kinnekulle," svarade herr Lage Posse.

"Ack, ja!" utropade Bolla. "Nu förstår jag; Petrus har fått en ny klädning af grefven! Bara herr Göran nu inte gör honom illa!"

Men fru Ebba hann icke denna gång gifva sin förtrytelse luft genom en skur bannor öfver skyldiga och oskyldiga, ty nu lade fartyget in till bryggan.

Grefve Brahe hoppade genast ombord, utan att vänta tills några bräder i hast framskötos till landgång.

Vid den artige grefvens arm, framträdde snart från fartyget en lätt fruntimmersgestalt, klädd med den dyrbaraste och utsöktaste smak. Prinsessan Anna var nu vid tjugutvå års ålder. Ehuru hennes ansigte icke var af fullkomligt regelbunden skönhet, strålade ur

hennes lifliga ögon så mycken älskvärdhet och glädtighet, att man icke kunde upphöra att betrakta henne med nöje. Hennes goda hjerta, som yttrade sig i välgerningar äfven mot dem, som voro hennes fiender, borde förvärfva henne allmän kärlek och beundran; men hennes fiender, och bland dem hertig Carl, hafva icke underlåtit att beskylla henne för fåfänga och lättsinnighet.

Efter henne landsteg en blek, svartklädd fru, redan öfver medelåldern, men ännu med ädel och stolt hållning och icke utan att hafva bibehållit ganska många drag af ungdomsskönhet. Det var grefvinnan Anna Sture, herr Hogenskild Bjelkes fru. Hon ledde en ung femton års flicka, som ovedersägligen var den största skönhet bland hela den lysande mängden af fröken Annas damer. Det var en schlesisk adelsjungfru, som hette Anna Reibnitz, och som konung Sigismund sändt till sin syster för att uppfostras.

Herr Erik Posse ledde derefter grefvinnan Ebba Brahe, herr Erik Sparres gemål, som var prinsessans förtrognaste vän och för närvarande hofmästarinna, emedan grefvinnan Sigrid Sture, Thure Pederson Bjelkes enka, som annars innehade denna värdighet, var sjuk. Herr Eriks föga belefvade figur och hans bemödande att uttrycka stolthet och höghet gjorde ett ganska eget afbrott mot hofmästarinnans lätta och artiga sätt att föra sig.

Den öfriga raden af hofdamer och hofherrar täflade med hvarandra i prakt och sirlighet, ty prinsessan Anna älskade allt praktfullt och lysande.

Så snart prinsessan var i land, kastade hon af sig sin silkeskappa, som den framskyndande Possmoschi emottog, och, i det hon frågade efter fru Ebba och jungfru Anna, skyndade att gå dem till mötes. Fru Ebba neg och bugade sig oupphörligt, under det furstinnan med den mest utsökta huldhet tackade henne för den artiga bjudningen till Hellekis.

Derefter omfamnade hon jungfru Anna med mycken häftighet. "Tack för sist, du lilla blomma på

Kinnekulle!" sade hon. "Du har blifvit ännu mera vacker, sedan jag skildes ifrån dig för ett par år sedan. Tillväxer din skönhet så der beständigt på Kinnekulle, så är det verkligen bäst, att jag genast far af med dig till Stockholm, ty, får du fortfara, så lära vi andra bli allt för mycket efter! Hvad säger ni, vår värda värdinna, fru Ebba? Skulle ni vilja låta oss föra bort henne härifrån?"

"Gud ske lof, att eders furstliga nåde täckes taga henne i sitt sällskap!" svarade fru Ebba. "Det är en all för stor heder för vårt hus! . . . Och eders nådes nådiga besök nu också! Gud gifve bara att allt vore så i ordning som jag önskade till eders nådes nådiga behag!"

"Har du varit länge här, Possmoschi?" frågade prinsessan, hastigt vändande sig till sin sekreterare.

"En half timma, eders fursteliga nåde!" svarade den bugande polacken.

"Då kan jag lätt föreställa mig, att vår goda fränka, fru Ebba, gerna skulle vilja vara hemma en stund före oss," sade prinsessan med ett nådigt småleende. "Far hem förut, fru Ebba! Vi skola så småningom komma efter. Och det ville jag dessutom be, att ni icke gör några onödiga anstalter och omkostnader för min skull, bästa fränka!"

Glad skyndade sig fru Ebba att niga och buga några gånger, hvarefter hon hastade till sin häst och red med en hel hop tjenstefolk skyndsamt till Hellekis, medan grefven föreställde för prinsessan herrarne Posse, presterna och andra, som kunde hafva anspråk på en sådan heder. Prinsessan talade genast med den gamle herr Lage om Annas resa till Stockholm och tillbjöd honom, att hon skulle få resa i hennes sällskap, då hon fick höra, att han äfven sjelf ärnade resa till hufvudstaden. Stallmästaren anordnade derefter prinsessans svit, och, sedan hela det lysande tåget kommit i gång, red han sjelf till sin plats vid hennes sida.

De hade icke ridit långt, då prinsessan frågade

efter det ryktbara Myrkeklef, och när hon fick höra, att grottan inte låg långt ifrån vägen, befallde hon sin svit långsamt fortsätta färden, medan hon med jungfru Anna ville stiga upp, för att bese den.

Grefven och Liljensparre följde de båda fruntimren genom parken upp till grottan. Alla andra, lydande prinsessans befallning, fortsatte i sakta mak tåget till Hellekis, utom Erik Posse och mäster Columbus, hvilka trodde artigheten fordra, att de följde prinsessan.

"Det kunde vara nog, om en af de båda följde med för att hålla hästarne," hviskade grefven förargad åt sin vän. "Tyst, vänta litet! Den ena skall jag genast affärda!"

"Det är en vacker äng det der, herr Erik Posse!" sade han artigt. "Herr Axel och herr Nils rida så långsamt och betrakta den noga. De tala väl åter igen om att plöja upp hela ängen. Jag afrådde det förslaget, då vi följdes åt ned till stranden; men de hafva fått det fast i sitt hufvud."

"Det skall aldrig i verlden ske!" utropade herr Erik ifrigt. "Grålle äter intet annat foder så gerna, som det der höet... Månn tro det går an, att jag vänder om och rider till dem?" tillade han sakta och förtroligt.

"Ja, rid ni, herr Erik!" sade grefven lika förtroligt tillbaka. "Om det skulle behöfvas, så gör jag er ursäkt."

Herr Erik for af som en raket. Grefven skyndade derpå fram för att lyfta jungfru Anna Posse af hästen, emedan det tillhörde stallmästaren att visa prinsessan denna kavaljerstjenst.

"Men fins då ingen af mina svenner här, som kan hålla hästarne åt oss?" frågade prinsessan otåligt, i det hon såg sig om. "Det ser så brant ut, att vi väl behöfva herrarnes arm, för att kunna stiga uppför höjden."

"Om det tillåtes mig," steg mäster Columbus bugande fram, "om ederа fursteliga nåde, det vill säga *Vestra Celsissima Gratia!* icke förtryter, så skulle det vara mig en *summus honor*, det är: en stor, fast obe-

griplig ära, att få visa min tjenstberedvillighet vid detta tillfälle!“

“Det är för mycket besvär af en så vördnadsvärd herre och andelig man,“ sade prinsessan. “Går det inte an att binda hästarne här på något sätt?“

“Ederə nådes gångare låter icke binda sig!“ invände grefven småleende.

“Tillåt mig alltså, *celsissima Princeps!*“ sade Columbus och tog tyglarne ur Liljensparres hand.

Den muntra prinsessan, som förmodligen märkt, att grefven icke utan orsak ville qvarlemna den lärde herren, vågade icke vara alltför envis, och med en nådig nick lemnade hon, jemte de öfriga, den högtärevördige ensam med de frustande stallbröderna.

14.

Oändlig, som tanken på evigheten, öppnade sig utsigten af Myrkeklefs grotta. Ett sällsamt färgskimmer darrade öfver hela den sköna nejden. Mörka skyar skockade sig på himlahvalfvet. Vinden drog, bortdöende, sin sista sakta suck mellan trädens kronor. Med sjelfva luften andades man dessa underbara oförklarliga känslor af vemod, som på en gång omfatta lifvet med kärlek och döden med längtan.

Prinsessan Anna stod försänkt i en stum beundran och orörlig som en herrlig bildstod, vid randen af djupet, som strax utanför grottan sänker sig med sina gröna trädtoppar och ängsplaner, tills de mötes af sjöns omätliga blå. Hennes följeslagare hade stannat på något afstånd ifrån henne.

Grefve Brahe hade märkt hennes känsla vid åsynen af denna sköna natur, och, med ett sällsamt uttryck på sitt ädla ansigte, närmade han sig den sköna konungadottern.

“Furstinna!“ sade han sakta med denna stämma, hvars musikaliska klang, ljuft darrande af en hemlig

känsla, egde en underbar förmåga att tränga till hvarje hjerta. "Ädla furstinna! Det mörknar öfver våra hufvuden. Lita icke på den milda luft, som vi andas, den är full af åska. Naturen har tagit sin skönaste skrud, sin bröllopsdrägt, på sig; men hon väntar endast storm och regn."

"Hon vet väl hvad bröllopsdrägten förer med sig," svarade prinsessan, orörlig i samma ställning.

Grefven ville draga sig tillbaka; men prinsessan räckte honom, liksom i tankarna, sin hand, utan att hon likväl bortvände sin blick från den oändliga utsigten. Han fattade den lätta handen, som liksom medvetslöst hvilade i hans, och en obeskriflig känsla målade sig i hans glänsande ögon, då han, glömmande all naturens skönhet, blott fäste dem på furstinnans, af en skön förklarings glans omgjutna ansigte.

Anna Posse stod med Liljensparre, några steg från prinsessan, vid den lilla rännil, som emellan små vattenblommor sorlar ifrån den springande källådran ur grottan, utför sluttningen af berget. De båda betraktade det lysande tåget af prinsessans svit, som hvimlade på vägen mellan Råbeck och Hellekis. Liljensparre ihågkom då åter hennes ring och framtog den, för att återställa densamma. Hans egen föll honom äfven dervid i handen, och han betraktade tankfull en minut de båda ringarna, hvarefter han fäste på den rodnande jungfrun ett talande ögonkast. Hon halkade i detsamma utför en slät sten; men i ögonblicket hade Liljensparre fattat henne i sina armar och bar henne ifrån kanten.

Prinsessan skyndade sig deltagande fram; men Anna gjorde sig rodnande lös ur ynglingens armar.

"Har du skadat dig, Anna?" frågade furstinnan.

"Det var alldeles ingen fara," svarade hon. "Jag halkade endast litet."

"Jag trodde, du bröt benet af dig," sade prinsessan småleende, "och jag tänkte redan på, hvar man i hast skulle kunna få krycka och käpp åt dig! Akta dig bara, Anna! Och tacka stallmästaren, som så beskedligt var till hands och hjelpte dig denna gången! —

Men hvad har ni i handen, herr Peder? Ett par ringar! Nå, jag måtte säga! Har ni tagit dem från jungfru Anna, eller tänker ni ge henne dem? Får jag se!"

Hon tog de båda ringarna och betraktade dem med ett eget leende. Genom det muntra uttrycket i hennes uppsyn, framskimrade dock ett djupt inre vemod, en känsla af förluster och lidanden, likasom genom den stilla spegelklara ytan af en blomsterkransad källa, ett oändligt djup. Den rodnande Liljensparre underrättade prinsessan stammande om förhållandet med ringarna, och den blyga Anna Posse vågade icke upplyfta sitt nedslagna öga från marken.

Furstinnan drog nu äfven en ring af sitt eget finger och skakade om alla tre i handen. "Kom hit, grefve Gustaf!" sade hon derpå. "Kan ni känna igen, hvilken hvar och en af dessa ringar tillhör?"

Grefven smålog. "Får jag dela ut dem efter mitt tycke?" frågade han och räckte Liljensparres ring åt Anna och hennes åt honom.

Annas rodnad fördubblades. Hon vägrade att emottaga den främmande klenoden. Då omfamnade furstinnan den bestörta flickan och sade: "Anna, min lilla, goda Anna! Har du hjerta att förskjuta en så ädel friare? Ack, han behöfver så väl en tröstarinna, och en så god tröstarinna som du! Se då en gång upp, min flicka! Se blott en enda gång på honom!"

Men Anna gömde, innerligt upprörd, sina tårfulla ögon i sitt hvita "handkläde."

Liljensparre fattade den bäfvande flickans andra hand; men hans darrande läppar förmådde icke framföra ett enda ord. Då tog prinsessan med mildt våld handen ifrån hennes ögon, satte Liljensparres ring på hennes finger och lade henne i hans öppnade famn. Hon gömde, stilla gråtande, sitt ansigte vid hans lycksaliga bröst.

Prinsessan trädde rörd ifrån det älskande paret. Grefve Brahe höll ännu den tredje ringen i handen, och hans uttrycksfulla blickar sökte hennes. Det tycktes, som han velat tala; men den annars så vältalige ädlingen saknade nu helt och hållet sin talförmåga.

Ett ögonblick förrådde furstinnans ädla ansigte, då hon såg på honom, en häftig inre strid; vexlande uttryck af stormande känslor sväfvade öfver de hulda dragen. Men snart vände hon, med hög sjelfbeherskning, sitt våta öga emot det blåa fjerran.

"Hvad är det för en lysande färg, som kommer der bortifrån!" frågade hon med en röst, som blef allt mer lugn och munter. "Det är en brudskara tror jag. De hafva så brådtom, för att bevara den granna bruden för ovädret, som förestår. Det är förmodligen gäster som ärna sig till Hellekis. Vi måste väl också skynda oss dit!"

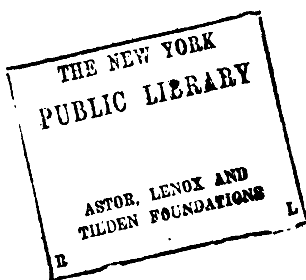
Ett drag af djup, men manligt qväfd smärta stod tecknadt i grefvens ansigte, då han, med stum försakelse, räckte ringen tillbaka åt furstinnan.

Hon emottog den med en egen uppsyn, likasom af förvåning. "Ack!" suckade hon, utan att våga se på honom, och så, att endast han hörde den qväfda rösten: "Jag är olycklig! Min ring måste för evigt begrafvas!" Hon kastade den i detsamma hastigt utför branten ibland buskarna, som skuggade den lilla bäcken, i hvars sorlande vågor klenoden för evigt försvann.

Ett tungt moln, likt ett sorgklädt tak, kastade en dyster skugga öfver nejden och den närmaste delen af sjön. Men under molnets mörka bädd, på andra sidan om den mörkblå vattenspegeln, skimrade sällsamt ett mildt solsken öfver den fjerran stranden och de åldriga tornen på densamma. Då drog en lång blixt sin väsande strimma öfver himmelen; det röda skenet darrade ett ögonblick öfver de oroliga vågornas toppar, öfver det hvita seglet på fartyget vid stranden, öfver de gröna träden och folkets hvimmel på vägen. Prinsessans sköna gestalt stod på brädden af branten med en åtbörd af ädel stolthet och en uttrycksfull blick på Brahe, pekande utåt fjerran, medan åskans majestätiska dån rullade genom nejden, tusenfallt upprepadt af Kinnekulles klippor.

Anna Reibnitz.

Anna Reibnitz

eller

Sångarflickan från Warschau.

På skeppsbron hvimlade en talrik folkskara, som skuffade och trängde hvarandra, för att få se den gamle konungen, som nu ernade resa till Upsala. Den vackra Augustimånaden gaf åt alla ansigten ett uttryck af friskhet, som tycktes förneka den nöd, hvaröfver en allmän klagan likväl yttrades af hela folkhopen.

"Ge rum, god' vänner!" sade *gamle Mäster Petter* som kom utför slottstrappan. "Jag skall fram till konungens jakt."

"Se, god morgon, mäster Petter Balberer!" sade *Siffre Kock*, "är konungen gladlynt i dag? Jag tycker så på ert öga; det ser så blankt ut, som er bästa rakknif."

"Herr Simon har sagt mig att hans nåde skall åderlåtas i morgon bittida," sade barberaren. "Och derför följer jag med till Upsala. Det vore i sanning ej rådligt att släppa domkyrkoklockarens åderjern på hans nådes arm. Hur kan han veta hur underligt Mediana, det är den ådern som går igenom levern, hafver sitt lopp hos en konung. En sådant är helt annorlunda skapad än andra menniskor; men det vet ingen, mer än herr Simon och jag. — Farväl, käre Siffre."

"Farväl!" svarade Sigfrid, och såg efter honom med ett uttryck af saknad och ånger, som mycket

indrog hans frodiga, brunstekta kinder, och förlängde den annars ganska sammandragna näsan. "Ja, ja!" tillade han, nickande med hufvudet åt de kringstående, "alltsedan jag tog afsked, har konungen icke haft någon helsodag. Visst är den välska kocken, munsiör Valli ganska bra, men inte förstår han sig ännu på hans nådes smak. Jag har icke varit många gånger i kungliga köket nu på sednare tider, men likväl har jag sett, att mäster Simon apotekares kryddpåsar legat framme öfverallt, och numera får inte en ärlig stek komma på bordet utan att lukta idel apotekssaker. Ja, mäster Simon, han är nu uppe i smöret, derför får han stora underhållsbref och rara skänker."

Kockens klagovisa blef afbruten af sjelfva mäster *Simon Berchelts* ankomst, som också begaf sig ombord på den kungliga jakten. Omkring den höglärde apotekarens person utbredde sig en doftande atmosfer af utländsk kryddlukt. Hans något föråldrade fysionomi uttryckte lika mycket medvetande af hans stora inflytande på konungens person, som hans kännedom af tidens arcana och underkurer; och till hans drägt hade konungens klädkammare måst tillsläppa de grannast färgade kläden. Med en nådig nick gick han förbi kocken, och tycktes njuta af den vördnadsfulla beundran, hvarmed allas ögon riktades på honom.

Någon af *Kongl. Maj:ts Secreterer*, klädda i sammetskantade svarta kläder, med befjedrade sammetsbaretter och långa, smala spatserväjor, kommo derefter, skämtande med hvarandra, än på svenska och än på latin, öfver de vackra borgarflickorna, som med en viss blyg nyfikenhet utsträckte sina halsar för att kunna betrakta dem.

"Se den der lilla gudomligheten med blå ögonen och blå tröjan!" sade herr *Henrik Palmerus*. "Hennes mun och kinder äro så röda . . ."

"Ja!" sade *Doktor Per Graben*, "de kinder äre rede, som det store polsche rikssignetet under konung Sigismundi skrifvelser."

"Eller som herr doktor Pers nästipp," afbröt herr *Lars Lælius*, "ty den har otvifvelaktigt blifvit doppad i lackdosan."

"Vackra liknelser för en flickas kinder!" utropade Palmerus. "Nu blef den lilla gudomligheten också förargad för omaket, och drog sig undan bakom den der tjocka gubben med bruna mössan. Doktorn har verkligen en utmärkt skicklighet att skrämma alla vackra flickor."

"Säg icke så, broder Henrik!" inföll Lælius igen. "Doktor Pers rosenröda kinder och små svarta ögon tala mycket mer till flickornas hjertan, som älska lysande färger, än ditt färglösa ansigte, med de försmäktande bruna ögonen, om du också krusar ditt lilla pipskägg fem gånger till om dagen, och slår samtliga mäster Simons oljor i dina mörka lockar."

"Ja, ja!" svarade Palmerus; "du har rätt: den vackra jungfru Anna Reibnitz låtsade inte märka all din tjenstaktiga ifver, utan vände sig till doktor Per för att få sitt bref afskickadt till Schlesien."

"Han är ju också tysk, som hon," sade Lælius rodnande, "och derför lär hon väl hafva valt honom till sin ärendesman, fast jag kan svära på, att hon rynkade på näsan vid hans tyska artigheter."

"Na! was gjorte hon da vid dine schwensche?" sade doktor Per med en stolt blick. "Jo, hon vände ganz und gar ryggen åt hele din beschtällsamhet."

En trumpetstöt skallade vid slottsporten. "Nu kommer kungen," hviskade folket och lemnade rum medan sekreterarne skyndade om bord.

Främst gingo några konungens *Hoftrummetere*, Balzer Fredag, Erich Tårstenson, Peer Eenhuffvud och hvad de allt hette. Efter dem kom drottningens stallmästare, Peder Jonson Liljensparre, åtföljd af några konungens kammarsvenner. Konungen sjelf följde med darrande steg, stödd af herr rikerådet Göran Posse och sin hofpredikant Jonas Petri Nericius. Konungens hår och skägg voro alldeles hvita. Hans magra kinder voro förbleknade och förfallna långt mer än man

kunde tillskrifva hans ålder; hans osäkra blick förrådde inre oro och hemliga qval, och på hans skrynkliga panna hvilade tunga bekymmer. Den förr så stolta och resliga gestalten var hopfallen, ehuru han bemödade sig att hålla sig upprätt och iakttaga sin värdighet. Med nyfiken tystnad betraktade folket den gamle konungen, och endast några af hofbetjeningen höjde stundom sin röst, för att drifva undan den framträngande mängden.

Då drottning Gunillas sköna gestalt derefter framskred med majestätisk hållning, höjde sig ett allmänt sorl af beundran ur folkhopen. Hon bar sjelf sin treårige son, prins Johan, på armen. Hennes drägt var af dyrbar sammet och öfversådd med ädelstenar, ehuru mindre passande till resdrägt, dock så mycket mer upphöjande hennes behag. Med moderligt välbehag hvilade hennes öga ofta på barnet, men då det stundom höjdes på den skröpliga konungens vacklande skepnad, uttryckte det dock något hemskt, på en gång fruktan och hot.

Efter henne följde den långa och lysande raden af hofdamer, bland hvilka endast tvenne icke helt och hållet fördunklades af hennes skönhet, och dessa voro: en liten, men vacker och liflig jungfru, vid namn Anna Posse, annars kallad Blomman på Kinnekulle; den andra, en något längre, sextonårig, smärt och blåögd flicka, jungfru Anna Reibnitz, hvilken, om hennes rodnande blygsamhet icke lagt band på det pratsamma berömmet, med lika skäl blifvit kallad Blomman från Schlesien. Hon kastade nu oroliga blickar omkring sig, liksom hon sökt någon, och i sanning, för den lyckan att en gång sökas af sådana ögon som hennes, skulle mången yngling väl velat offra några droppar af sitt varma blod. Såsom vanligt slutades det kungliga tåget af lakejernas brokiga kålmask- och gräshopp-svärm.

Medan trumpetarne ställde sig på båda sidor om landgången och blåste sina gälla toner för att döfva konungens öron och lägga band på hvarje, kanske i annat fall talträngd och näsvis tunga, snarare bar an

ledde det starka riksrådet Göran Posse den åldrige monarken om bord. Hela hofvet beträdde derefter i vederbörlig rangordning det kungliga fartyget, der platser anvisades en och hvar.

I förbigående stannade den tyska skönheten några ögonblick bredvid herr Henrik Palmerus, och, under det hon ifrigt höll sig fast vid sin vackra följeslagarinna, liksom ett blygt barn vid sin äldre syster, hviskade något till honom, som, om man skulle döma efter hennes nedslagna uppsyn och åtbörd, innehöll en ödmjuk bön, men efter hans uppmärksamhet och ifver, en befallning, som gällde lifvet; ty knappt hade hon talat ut, förrän han, ehuru landgången redan var inhalad, hoppade i land, och begynte igenom folkhopen häftigt tränga sig fram.

Jakten lade emellertid ut ifrån bryggan, följde skeppsbrons pålkrans ända till Söderström, der en bom emellan ett par torn öppnades, genom hvilken den styrde, och sedan den hissat segel, tog sin kosa upp igenom strömmen inåt Mälaren. Den rörliga folkmassan hade emellertid följt med fartyget utefter stranden, och qvarstannade ännu länge vid Kaggehamn (Kornhamn) för att betrakta, huru det småningom aflägsnade sig.

Men i detsamma anlände äfven Henrik Palmerus med några sorgklädda damer till stranden. Flere brokiga betjenter röjde väg för dem till en temligen stor båt, i hvilken i hast några mattor nedburos och anordnades efter herr Henrik Palmeri anvisning.

"Täcktes nu nådig fru grefvinnan Sigrid gå uti, så är allt färdigt," yttrade han, i det han hjelpte denna att stiga ombord. — "Får jag lof att räcka handen åt eder, fru grefvinna Anna? — Aj! båten vaggar! Gå försigtigt, fru Ingeborg! — Håll båten stadigt, karlar! — Nu, fru friherrinna Ebba, förlåt, att jag säger bara friherrinna, fast ni är grefvinna så väl som alla Svantes nådiga döttrar. — Grefvinnan Margareta! eder syster Malin var med hofvet på jakten, jag kan helsa från henne; äfvensom till er, fru

grefvinna Christina! — Se så, karlar!" tillade han, i det han skickligt svängde sin egen person emellan damerna fram till styret: "Sätt af nu!"

"Hvad var det för folk, som såg så förnämt ut i sina sorgkläder?" frågade ibland folkhopen en ung, skulderbred man med ett öppet och förnuftigt ansigte; men något blygt och enfaldigt skick; "de voro grefvinnor allesammans, utom en, tyckte jag, om jag skall tro den unga grefven, eller hvad han kunde vara."

"Ha ha! han kan nu inte skilja en nötestek från en hjortestek!" skrattade en man bredvid honom, hvilkens tal genast röjde kocken. "Det var ingen grefve, utan Kungl. Majestäts sekter, herr Henrik Palmerus, som visst skulle följa de olyckliga fruarna till hofvet. Fruarna äro de fängslade riksrådens, och ämna visst tigga nåd för dem igen. Ja, ja, den stolta kung Märta på Hörningsholm har inte mycken glädje af sina mågar heller; hon var så stursk, att hon en dag vid kungens bord rent ut sade, att jag kokat en dålig soppa åt hans majestät. Men så har hon också sorg på sina gamla dagar! Fyra af de der fruarna äro hennes döttrar! Den der äldsta, som först steg uti, är redan enka, men de öfriga gör nog kungen också till detsamma."

"Hvad pratar du för slag, kock?" röt en skäggig skeppare; "menar du alla hufvun sitta så lösa, som gåshufvun och tupphufvun? Än är det väl inte så långt kommet, att kungen får fösa fram rikets herrar och män till slagtbänken, som en fårskock, såsom Christiern den omilde och konung Erik gjorde."

"Håll du din mun, bocksudd!" svarade Siffre Kock; "vet du inte, den som vill äta kirsbär med de stora, får kärnorna i synen."

"Der har du den första kärnan!" skrek skepparen, i det hans knytnäfve föga varligt vidrörde kockens kindben. Den slagne gaf till ett skri, och genast blandade sig flere borgare i grälet:

"Griper den skälmen!" skrek en, "han är gamle Per Brahes skeppare!"

"Nej, han för en Danzigerskuta åt Gustaf Brahe!" skrek en annan.

"Det är Erik Sparres styrman!" skrek en tredje.

Ehuru olika tankarne voro om mannens namn och karakter, voro dock alla ense om att gripa och häkta honom. Alla händer grepo efter hans armar och skörten af hans tröja. Men han slog ifrån sig till höger och venster, gaf Göran Hofslagare en spark af sina jernbeslagna klackar, ref kragen af Nils Skinnares sämskjacka, ryckte en hårtapp af Måns Hattumakares hjessa, trampade ett par tår sönder för Anders Skomakare — och undkom.

De sårade och sorlande borgarne kastade vilda blickar omkring sig, liksom de sökt ett offer att stilla sitt raseri uppå, då det första undgått dem. Någon pekade på den unge, skulderbrede mannen, som först ville hafva reda på damerna: "Den der hör till grefve Göstafs folk," skreks det. "Han är också herrarnes anhängare! Jag känner honom, han är djekne och heter Per Håkansson; grip honom och för honom till herr Göran Posse!"

Men Petrus Djekne svarade intet, utan skyndade bort.

Vid Torfvesund, eller såsom det nu heter, Drottningholm, var redan 1591 ett stenhus uppfördt af konung Johans drottning Catharina Jagellonica, ehuru visserligen på intet sätt jemförligt i storlek och klassisk smak med det nu varande efter Tessins ritning bygda slott. Då konungen i Augusti nämnde år ärnade afresa till Upsala, beslöt han att låta sin jakt lägga till vid detta ställe. Han hade der en park, full af hjortar och rådjur, och den utgjorde en ärans bana, icke allenast för hans majestäts egna skjutöfningar, utan äfven för de raskaste hofdamernas krigiska försök.

Så snart den kungliga jakten lade till vid bryggan, strömmade en del af sviten i land. Några skyn-

dade förut till slottet, för att laga allt i ordning för konungens beqvämlighet, men herrar trumpetare uppställde sig åter på båda sidor om landgången, för att blåsa majestätet upp ur fartyget, liksom de hade spelat ned det i Stockholm.

Det tycktes, som den friska, lätta sommarluften verkat förmånligt på konungens helsa. Så snart han blifvit buren i land af riksrådet Göran Posse, upprätade han sig på sina egna ben, och såg sig omkring med särdeles pigga ögon. "Jag må undra," täcktes han yttra sig, "huru det ser ut i vår djurgård här? Låt oss begifva oss dit. Hvar är min lifjägare?"

Michel Diurwachter framträdde, med hatten under ena armen och ett armborst, symbolen af hans värdighet, under den andra.

"Huru står det till med mina hjortar?" frågade konungen. "Jag vill se dem, efter vädret är så vackert. Gack du och drif dem fram, Michel! vi skola ställa oss vid stallet för att beskåda och mönstra dem."

"Om eders höga nåde ville låta sina trumpetare följa med mig," sade djurvaktaren, "så skulle vi väl låta dem dansa för eders nåde."

"Godt, godt!" nickade konungen.

"Men det börjar redan lida emot aftonen," yttrade drottning Gunilla, som med ett vänligt leende nalkades konungen, "torde hända det icke är så helsosamt att vara längre ute för eders majestät."

"Blif I här, Gunilla," svarade konungen barskt, "eller gå i slottet eller hvart I lyster med fruentimbret så länge. Jag går dit jag vill." Härvid vände han ryggen åt sin gemål, och började långsamt röra sina stapplande ben framåt. Riksrådet Posse och stallmästaren Liljensparre skyndade att fatta honom under armarna, och sålunda fördes han af dem förbi slottet inåt parken, hvarvid den större delen af hoffolket, nyfikna att se huru detta skulle aflöpa, följde honom.

Drottningen kastade endast en kall blick efter honom, och gick in med sina damer och några pager i slottet, der hon satte sig i en sal vid ett fönster.

som hade utsigt åt sjön, dit hon äfven esomoftast vände sina sköna ögon. Hofsvennerne framburo skyndsamt en mängd högkarmade stolar, och uppställde dem i en halfcirkel framför drottningen. Alla damerna intogo sina platser, och satte sig i ordning, att, under sin höga ordförandes ledning, fira en högtid, hvilken ännu, med namn af sqvallertimman, såsom hemsed bibehålles bland åtskilliga af fäderneslandets muntra damer.

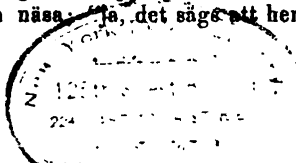
Drottningen kastade ögonen öfver hela den brokiga kretsen med känsla af sin värdighet, och uttryck af eget välbehag. Efter denna korta, stumma mönstring, täcktes hon öppna de sköna rosenröda läpparnes par, och yttra: "Det tyckes mig i sanning, mina fruar, som om I alla voren tillräckligt bröllopsklädda för att fira, om det till och med vore min stolte svågers bröllop, som just skall stå i dessa dagar i Nyköping. Vi hafve icke velat begifva oss dit, ty vi hoppas att hans nåde väl icke skall underlåta att framställa sin Jutska gemål på vårt hof, så fort sig göra låter, efter bröllopet."

"Det kommer väl an på," inföll grefvinnan Malin Sture (densamma, som af herr Erik Stenbock hade blifvit enleverad från Hörningsholm), "huruvida den Jutska frun får det i sitt hufvud eller icke. Hon skall vara lika barsk, som hertigen sjelf, och lika oböjlig. Jag har hört min kammarjungfru, hvars syskonabarn är gift med hertigens väpnare, Jacob Lackei, som har varit sänd efter henne från Holstein, att hon skall vara likaså sträf i ansigtet som i rösten, och att man icke kan afgöra, antingen hennes näsa eller hennes ögon äro hvassare."

"Så!" sade drottningen, "hon är då icke vacker?" Härvid flög hennes blick oförmärkt till en spegel, som satt i väggen midt emot henne.

"Hon skall se ganska majestätlig ut," invände jungfru Beata Bese, "och förstå att skicka sig i sin höga värdighet."

"Höga värdighet?" upprepade fru Malin med en rynkning på sin näsa; "Ja, det säges att hertigen ansett

de svenska adelsjungfrur allt för ringa för att utkoras till gemåler åt Vasaätten. Hans majestät ställer väl ändå sin stol och sin krona öfver hertigens näsa, ehuru högt han må sätta henne, och hans majestät tänker annorlunda."

"Den som är vacker är öfver all rang!" utropade Hebla Kafle, och gjorde en egen och betydelsefull reverens för hennes majestät, i det hon kastade sina bruna ögon omkring kretsen af damerna, sköt fram sin sammetssnörda barm, och drog sin lilla mun till ett behagligt småleende, liksom hon velat säga, att äfven hon var öfver all rang.

"Den nya hertiginnan kan ingen känna bättre än jag," inföll fru Anna Gylta med ett föraktligt leende. "Jag var med min herre i Holstein, då han friade för prins Sigismund till henne. Jag kan i sanning försäkra, att hon ser mera ut som en af hertigens barska ryttare, än som ett fruntimmer. Hon är också trätosam och snål, så att Gud sig förbarme."

"Ja, det tror jag," sade grefvinnan Malin; "jag tycker hon skall styra sitt hof med sina dugtiga ryttarehänder, så att åtminstone ingen af hennes jungfrur lärer försöka att vara istadig."

"Åh! Det blefve minsann då inte så illa styrdt," invände jungfru Beata Bese, "fru grefvinnan Malin vet bäst sjelf, att hertigens ryttare äro ganska artigt folk. Det var icke mindre än hundra stycken, som följde fru Malin, när herr Erik Stenbock förde henne ifrån Hörningsholm. Och fru Malin beklagade sig icke öfver att befinna sig i deras händer."

"Jungfru Beata Bese!" yttrade drottningen med stränghet. "Du får genast lemna vårt sällskap, efter du endast förargar oss med dina otidigheter."

Den uppretade hofjungfrun reste sig upp, kastade en harmfull blick på fru Malin, och, sedan hon gjort en ganska stursk bugning för drottningen, aflägsnade sig.

"Eders majestät!" yttrade fru Malin, som genast derefter äfvenledes reste sig upp. "Det är långt gånget när grefve Svante Stures döttrar, i eders majestät

egen höga öfvervaro, förolämpas. Men det är numera för oss intet ovandt. Vi vilja icke heller mera beklaga oss, sedan vi funnit, att hans kongl. majestät öfverröstar knäfallande fruntimmers böner och klagan med slag i bord och bänkar af sin ungerska jernhammare, såsom det hände med Erik Sparres grefvinna. Eders majestät har alltid af sitt milda hjerta deltagit i våra olyckor, och med sina förböner sökt att förskaffa oss rätt. Men huruvida någon annan tillflykt finnes för oss, än grafven, det står allena i Guds hand. Tillåt mig derföre, nådiga drottning, att få lemna eders majestäts hof, der jag endast dagligen får skåda mina anförvandters bedröfvade ansigten och konungens vreda ögonkast."

Drottningen reste sig upp, och alla damerna följde hennes exempel. Med hög värdighet vände hon sig till den djupt förtörnade grefvinnan Sture och sade: "Fru grefvinna Malin! Hvarken vilja vi tvinga eder att vid vårt hof tjenstgöra emot er egen vilja, eller hafve vi någon skuld i jungfru Beatas elakhet, hvilken ingalunda skall blifva ostraffad; men ni må sjelf afgöra, Malin, om ni vill lemna oss i den stund, då jag der borta på sjön ser edra systrar komma i en båt, som jag förmodar, i den afsigt att ytterligare söka utverka nåd för sina herrar. Likväl, om ert beslut står fast att lemna oss, så låt mig föreslå er att vänta åtminstone några ögonblick, så kan ni begagna edra systrars båt, i hvilken jungfru Beata Bese också kan afresa."

Grefvinnan, som förut var på det häftigaste upprörd, bleknade, tryckte sitt ansigte emot det hvita handklädet, och började högt snyfta. Men den milda drottningens allvarsamma uppsyn gaf på ögonblicket rum för det ömma uttryck af medlidande, hvilket mera passade de ädla dragen. "Låtom oss icke reta hvarandra i otid, goda Malin!" sade hon, i det hon trädde fram till henne och omfamnade henne. "Om vi nu, då min stränga gemåls vrede och hertigens hat sätta rikets herrars hufvuden på spel, låta en talträngd hofjungfrus smädelser göra oss oense, så är den sista svaga plankan förlorad, som kanhända kunnat rädda dem i deras nöd ... Jag förlåter er, Malin."

Grefvinnan fattade häftigt hennes hand, och förde den tigande till sina läppar, emedan tårarne qväfde hennes röst.

Anna Reibnitz, som, efter hvad man kunde tycka, sutit försänkt i helt andra tankar, och först då de olyckliga fruarna nämndes, med deltagande följt samtalet, skyndade sig härvid fram till drottningen. Hon fäste på henne sina ögon med ett uttryck, åtföljdt af en bedjande åtbörd, som drottningen genast förstod, och besvarade med en vink. Anna sprang då ut för att möta de ankommande rådsherrefruarna.

"Mina fruar!" tilltalade drottningen derpå de närvarande. "Låtom oss nu alla öfverlägga huru vi bäst kunna beveka min gemåls hjerta. Skulle vi denna dag utverka nåd och säkerhet åt så många ädla herrar och män, hvilkas lif stå i fara, så vore visserligen vår hitresa företagen i en välsignad stund."

"Ja, ja!" inföll fru Gylta, "det kunde vara möjligt, att just nu, när hertigen förmält sig tvärt emot hans majestäts, och, jag må väl säga det, hela Svea rikes förhoppningar och önskningar, rätta tiden vore inne att beveka konungen att taga till nåder igen de oskyldiga herrarna. Deras hjelp torde icke vara så mycket att förakta, nu då hertigen tyckes tänka på bibehållandet af sin slägt och stam, hvilket väl icke sker utan högre afsigter. Jag för min del vågar också påstå, att, om hertiginnan Christina blifver utan konungakrona, sker det ingalunda med hennes vilja."

"Det är väl att jungfru Beata icke är inne!" yttrade drottningen. "Vill ni, Malin Sture, förena er med edra syskon, att i dag göra knäfall hos konungen?"

"Gud gifve så visst framgång, som jag vill," svarade grefvinnan.

Nu inträdde jungfru Anna Reibnitz, åtföljd af samtliga de sorgklädda damerna. Efter dem kom herr Henrik Palmerus med ett bref i handen.

Drottningen gick dem vänskapsfullt till mötes, och tog dem, den ena efter den andra, i handen. "Välkomna, kära fränkor och vänner!" sade hon. "Vil-

Gud, så är detta en lycklig dag, ty mig syntes som min gemål vore vid godt lynne; och då vilje vi förena våra böner för edra herrars bästa. Det är emellertid ganska beklagansvärdt, att hvarken konung Sigismund eller fröken Anna äro här under dessa tider, ty de förmå dock mest på hans majestäts sinne.“

“Nådiga drottning!“ sade herr Palmerus. “Just som jag skulle stiga i båten med de höga fruarna, lemnade mig en kansliskrifvare detta bref till konungen. Det är från konung Sigismund, såsom det synes på signetet, och det torde innehålla förböner äfven af fröken Anna.“

“Jag väntade bref ifrån min broder, Gustaf Brahe,“ sade grefvinnan Ebba Sparre; “men det anar mig något ondt, efter han icke höres af. Gud låte honom icke vara död: det skall gå blodigt till på riksdagen i Warschau, har jag hört.“

“Nog lefver han,“ yttrade Anna Reibnitz, i det en hög rodnad färgade de hulda kinderna, “ty jag fick nyss af herr Henrik ett bref ifrån honom. Men jag har ännu icke hunnit läsa det.“

“För all del skynda att läsa det,“ utropade alla och trängde sig nyfikna omkring den blyga jungfrun. “Låt oss höra! Kommer han hit snart?“

Anna bröt brefvet och läste det med stigande rörelse och förlägenhet, som oupphörligen ökades af de andra fruntimrens uppmärksamhet på hvarje hennes min, under det den fullkomligaste tystnad herrskade i rummet.

Sedan hon läst brefvet, räckte hon det tigande och med synbar ansträngning att synas lugn, åt drottningen.

Fruntimren, som hoppades att nu få sin nyfikenhet tillfredsställd, men genom denna jungfru Annas fintlighet sålunda blefvo narrade, vände med ett litet uttryck af missnöje sin uppmärksamhet på drottningen i stället. Också på hennes ansigte spelade uttrycket af en starkare sinnesrörelse, och sedan hon läst brefvet, räckte hon det, äfvenledes tigande, åt fru Ebba.

"Men hvad i Herrans namn skrifver han?" begynte damerna att hviska. "Anna Reibnitz! Säg oss då!"

Anna Reibnitz var för djupt upprörd för att förmå framföra ett enda ord. Hon såg sig ängsligt omkring, till dess Anna Posse framskyndade till henne; då kastade hon sig häftigt till denna sin väns bröst, och hviskade: "Gud göre honom så lycklig, som hans ädla hjerta förtjenar!"

Knappt hade fru Ebba läst brefvet, förrän hon störtade sig på knä, sträckte händerna emot himmelen, och utropade: "Nu, nu kunna vi hoppas! Gud välsigne honom, min ädle Gustaf! Om vi nu endast kunna beveka hans majestät att icke förhasta sig, så äro vi räddade."

Då drottningen med sitt hof genom trädgården anlände till den egentliga djurgårdsparken, stod konungen, stödd af Posse, just bredvid ett litet pass, som bildades af en hög vall och ett af hjortstallen. Inifrån parken hördes trumpeternas smattrande toner och emellanåt *Michel Diurwachters* dundrande stämma. Här och der i brynet af parken framskymtade en hjort, som blifvit af trumpetarne och den flock af hofbetjeningen, som lifjägaren anförde, förskrämd, men som nu, d han vid passet såg konungen och hans omgifning, fnysande af ångest och harm flydde inåt parken tillbaka.

Drottningen ställde sig vid sin gemåls sida, och hennes fruntimmer bildade en stor skara omkring dem medan de sorgklädda fruarna ställde sig på afstånd bakom några träd, för att afbida drottningens vink.

"På detta sättet," sade konungen, "få vi icke rätt se de ståtliga djuren. Låt oss alla ställa oss bakom vallen, så springa de oss helt nära förbi genom passet. Men hör på, I gode män! Sätten edra hattar i en rad tvärtöfver passet, så bli hjortarne rädda för de fladdrande fjädrarne, och vi vilje förlusta oss med att se på, huruledes de göra sina språng öfver dem."

Konungens befallning verkställdes genast, och det såg ganska besynnerligt ut, då vinden rörde de brokiga fjäderprydnaderna, som, lika sällsamma blomster, stodo radade på marken. Nu flydde en skön hjort, med lätt språng och behagfullt böjd hals, utåt skogsbrynet. Hastigt flög han till passet, att derigenom söka en undflykt, men då han varseblef hattarna, stannade han häftigt, stampade och gjorde några höga språng åt båda sidorna, utan att dock nalkas närmare, samt försvann som en blixt in uti parken tillbaka.

Konungen tycktes obeskrifligt road, och skrattade så, att tårarna framsipprade ur hans åldriga ögon. Hans nöje ökades, då kretsen af jägarne och trumpetarne nalkades, och de alltmera sammanträngda djuren slutligen i en stor flock visade sig vid brynet af parken, och derpå i massa strömmade fram till passet undan sina förföljare, men vid åsynen af fjäderprydnaderna på marken hastigt vände tillbaka, yttrande sin oro i höga språng och skygga rörelser. Slutligen, när jägarkretsen framträdde ur skogen från alla sidor och omgaf den lilla planen mellan parken och passet, rusade samtliga de ädla villebråden på en gång öfver hela skaran af hattar, liksom i vild förtviflan, och med flera alnars höga språng.

En lång stund efter sedan djuren försvunnit inåt den andra sidan af parken, stod konungen skrattande med full hals, under det Göran Posse höll honom uppe på de darrande benen. "Håll nu! Håll nu!" utropade hans majestät, "det kan vara nog nu så länge med denna jagten. I morgon skola vi ytterligare hafva denna förlustelsen."

Hoffolket tycktes äfven med liflighet deltaga i konungens glada lynne, ehuru drottningen och några andra af damerna nedslogo ögonen af en slags blygsel öfver den ålderstigne herrens öfverdrifna lustighet, medan några yngre herrar just tycktes anse hans egen person såsom det yppersta föremål för sitt löje.

Nu framträdde Michel Diurwachter och anhöll underdånigst, att hans majestät ville förläna honom

några tunnor säd till hans underhåll, emedan han hade hustru och många barn, men hans djurvaktare-boställe var ganska litet.

Konungen gaf sitt bifall dertill, och befallde Göran Posse utfärda ett underhållsbref åt honom.

Detta uppmuntrade åtskilliga andra af hofbetjeningen att framträda med sina suppliker, på hvilka alla konungen gaf goda och glada svar.

Nu ansåg drottningen det vara ett passande tillfälle att utverka nåd för de fängslade herrarne. Hon vinkade hastigt åt Palmerus, hvilken framträdde med de polska brefven. Han bugade sig och öfverlemnade dem i konungens egen hand.

"Det är bref ifrån mina barn!" utropade konungen. "Skynda, Göran Posse! Öppna dem och säg mig hvad de innehålla."

Det dryga riksrådet bröt dem med vederbörlig högtidlighet, påtog sig en vigtig min, och sedan han kastat ett nyfiket öga öfver dess innehåll, räckte det ena åt konungen.

"Hm! Hm!" mumlade konungen, i det han läste brefvet; "alltid samma jemmer och klagan! Nej! Jag vill icke och kan icke skona dem, om du än bad hundrade gånger ifrigare, min kära Anna! — men hvad skrifver vår son? Månne han också låtit tubba sig att bedja för riksens oråd?"

Posse räckte honom det andra brefvet, medan drottningen vinkade åt fruarna att komma närmare. Genast skyndade de svartklädda gestalterna fram u. sitt gömställe, störtade under tårar och jemmer t. konungens fötter, och upphöjde sina röster till de genomträngande ropet: "nåd! nåd!"

Men konung Johan, som nyss varit så mild oc nådig, drog sin höga panna i fördubblade skrynkl. satte händerna för öronen, stampade i marken o. spottade häftigt. Göran Posse, som fruktade att h skulle falla omkull i häftigheten, fattade honom o. lifvet med sina starka armar, och höll honom så upp

"Bort! bort!" skrek den ursinnige konungen; "bort ifrån mina ögon med dem! Ingen nåd! Ingen nåd!"

Nu kastade sig flere hofdamer äfven på knä för konungen, och sträckte med bedjande åtbörder sina händer emot honom. "Var barmhertig, herre konung! Så sannt I viljen finna barmhertighet hos Gud!" utropade en af dem med hög röst.

"Nej! nej!" svarade konungen, darrande af vrede, och hans blinkande ögon tycktes skifta i grönt, när han fortfor: "Nej! Ingen nåd för edsbrytare och förrädare! De vilja icke ödmjuka sig ännu! Ha, jag skall straffa dem! De våga trotsa mig? Göran Posse! De skola bort, säger jag. Du — du skall skaffa bort dem! Hvar är min drottning? Det svartnar för mina ögon. Bär mig in! Jag vill icke dröja här längre! Bort ifrån dem! De skrika så jämmerligt. För in mig, Göran, säger jag! Bär in mig! Jag förmår icke mera."

Han föll vanmäktig i famnen på Göran Posse, hvilken snart besinnade sig och bar honom till slottet tillbaka, medan alltjemt de olyckliga fruntimren omgåfvo honom med sitt hemska skri om nåd och rättvisa. Drottningen vred rådlös sina händer, och på allas ansigten uttryckte sig fasa, förskräckelse och medlidande.

Med möda förmådde drottningen och hofherrarne stilla den uppbragte konungen så mycket, att han kunde deltaga i aftonmåltiden.

Man hade från Stockholm medfört ett förträffligt vin, som var en skänk till konungen af grefve Gustaf Brahe. Det tycktes särdeles falla hans majestät på läppen, och han tömde en hel bägare deraf. Den värmande drycken verkade välgörande på hans lifskrafter, och snart efter taffeln började han skämta och roa sig med hofdamerna, bland hvilka de yngre voro rädda för hans grå ögonbryn och långa skägg, när han nalkades dem förtroligt och ville språka med dem. De sökte då alltid att komma undan, antingen

derigenom, att de rent af sprungo sin väg eller åtminstone drogo sig bakom drottningen eller någon af det äldre hoffruntimbret.

"Hör på," sade konungen, som under sin vandring omkring salen bland fruntimren grep ett af dem i armen; "hör på, jungfru Anna Posse! Hvem är den der vackra, unga utländskan, som beständigt följer dig, men som springer undan, så snart jag kommer nära?"

"Menar eders majestät henne med röda sindalskjorteln?" svarade den unga adelsjungfrun. "Hon är en schlesisk riddaredotter, och hörer egentligen till fröken Annas hof."

"Hvad säger du?" frågade konungen hastigt, fattade jungfru Anna Posses hand med krampaktig häftighet och stirrade på den schlesiska jungfrun med ett sällsamt uttryck af bestörtning. Han började sakta darra, och tillade med en hes hviskning: "Tyst, Anna Posse! Du talar icke sannt. Jag känner igen den der jungfruns ögon! Du vill dölja för mig, att det är min broders — det är den döde konung Eriks barn! Jag känner igen hans blå ögon! Tyst, Anna — hvad vill hon här? Är det Virginia eller Constantia? Jag vill ju gerna ge henne en gård, eller två eller tio — men jag kan icke se henne mer!"

Anna Posse, som icke visste hvad hon skulle svara på dessa konungens underliga inbillningar, såg sig ängsligt omkring efter drottningen. Men hastigt hördes en munter musik af trumpeter och horn skalla från närmaste rum. I ögonblicket stodo de yngre herrarne och fruntimren färdiga till dans, och började att gruppera sig partals längst bort i rummet. Konungen släppte icke den lilla hvita handen, som han bemäktigat sig, och blef stående liksom förstenad, tilldess drottningen, som trodde sig kunna begagna konungens glada lynne för att tillställa sitt favoritnöje, framträdde till honom.

"Eders majestät," yttrade den behagfulla herrskarinnan, "tillåter oss väl, som jag hoppas, att äfven

nu muntra oss med en dans, som det är vanligt om aftnarne."

"Är det hon?" hviskade konungen ängsligt i stället för svar, i det han släppte Annas hand och fattade drottningens, utan att hans stirrande och hemska blickar skilde sig från det oskyldiga föremålet för hans ångestfulla uppmärksamhet.

"Hvad i Guds namn är å färde?" frågade drottningen förskräckt öfver hans besynnerliga väsende; men Anna Posse hann icke svara, innan konungen med ett hemskt läte, likt ett döende djurs, tryckte båda händerna hårdt emot hjertat och störtade till golfvet.

Alla som sågo olyckan, herrar och fruntimmer i en flock, rusade genast fram för att uppresa det åldriga majestätet, som, träffadt af ett häftigt hjertestyng och redan mållöst, tycktes kämpa med döden, under det dansmusiken ifrån det inre rummet der spelmännerna ingenting märkt, skallade allt muntrare och vildare.

Göran Posse uppreste den sanslöse gubben och såg sig omkring efter en säng, dit han kunde bära honom. I detsamma inträdde samtlige trumpetarne, blåsande af alla krafter, igenom dörren; men så snart de första varseblefvo händelsen, tvärtystnade de, och de, som följde dem efter, på samma sätt, så att den icke så särdeles harmoniska musiken afbröts på ett ännu mindre harmoniskt sätt. Endast några ögonblick betraktade trumpetaren Per Eenhufvud den besynnerliga gruppen af konungens dödsbleka gestalt i Görans armar, omgifven af det öfriga bestörta hofvet, förrän han tog sin koppartrumpet under armen, och ilade ut.

"Bär in hans majestät i mina rum!" befallte slutligen drottningen, som återhemtat någon rådighet, och öppnade dörren till de inre rummen.

Posse, understödd af stallmästaren Liljensparre, bar honom då in i en sängkammare, hvilken fordom den katolska drottningen Catharina Jagellonica, som uppbyggt sjelfva lustslottet härstädes, låtit inreda efter sin besynnerliga, men rika polska smak. Den döende gamle lades på sängen, öfver hvilken det purpurröda

sängtäcket sväfvade i stela veck och tunga former. Tapeterna voro af läder, på hvilket den bibliska historien om Kain och Abel var afbildad i pressad förgyllning. Några ofantliga, tungfotade stolar och ett par klädskåp utgjorde för öfrigt allt det husgeråd, som fanns i drottningens sängkammare.

Sedan konungen blifvit lagd på bädden, satte sig drottningen, hållande sin treårige son vid handen, bredvid sin gemåls fötter, och sade till honom med darrande men hög röst; "Min herre och gemål! Om I hör hvad jag säger, så gif oss ett tecken att eders majestät lefver."

Konungen gjorde en matt rörelse med handen, och såg sig omkring med de halfslocknade blickarne, liksom han sökte någon.

"Önskar eders majestät sin hofpredikant?" frågade drottningen, och endast en rörelse på ögonbrynen uttryckte hans bifall. Genast flög Liljensparre att hämta honom. Det öfriga hoffolket, upprördt af det förfärliga uppträdet, hade samlat sig dels utanför, dels inuti rummet, och allas ansigten uttryckte den hemska bestörtning, som råder i ett hus, der man väntar lik. Endast den unge prinsen såg munter ut, ehuru den höga modern sökte att nedtysta alla frågor och allt joller, som sväfvade i hans ögon och på hans läppar.

Hofpredikanten Jonas Petri Nericius inträdde från en annan dörr, hvilken ledde till drottningens innersta rum, och då han öppnade dörren, skymtade de olyckliga fruarnes svartklädda gestalter derinne. Han framträdde till sängen, betraktade under några ögonblicks tystnad konungens ansigte, och höjde derefter sin djupa stämma: "Herre konung, är det edert rätta allvar — såsom David säger — att vända eder till den högste Herren i himmelen, och tron I att Han, för Christi skull, förlossar eder från allt ondt, ifrån döden och helvetets dom?"

Ett matt "ja" frampustades af konungens skälfvande läppar.

"Ären I redo att med ett ångerfullt och botfärdigt hjerta," tillade presten med högre röst, "bekräfta eder tro med anammandet af Herrans högvärdiga nattvard?"

Konungen gjorde en rörelse med handen och vände sitt hufvud emot honom.

"Förlåten I alltså först edra fiender, efter vår Frälsares exempel," fortfor presten, "viljen I välsigna dem, som eder förbanna, och göra dem godt, som hata eder?"

I detta ögonblick öppnades dörren till det inre rummet, presten steg till sidan, och för konungens ögon visade sig åter de olyckliga fruarna, knäböjande och sträckande sina händer emot honom i stum smärta. Drottningen lade sin högra hand under konungens hufvud för att understödja det, men han upplyfte det med häftigt bemödande, och ropade med qväfd stämma: "Jag ser dem, jag ser dem! De äro svarta, hu! Hvem uttyder det för mig? Jag ser en hand, som skrifver för mig på väggen, såsom för konung Belsazar. Hvad står der på väggen?"

Alla intogos af en hemsk rysning, och några ögonblicks tystnad herrskade till dess den lille prinsen, som lyssnat på sin faders ord och af nyfikenhet tittat på väggen, utbrast: "det är Kain, som slog sin broder."

"Kain!" upprepade några af hoffolket med bestörtning. Konungen kastade sitt hufvud tillbaka och hans fasa gaf sig luft i ett vildt skrän, som isande genomträngde alla de närvarandes innersta.

"Samla eder håg och själ, herre konung," yttrade hofpredikanten. "Vi vete ju att vår förlossare lefver, och ändock vårt hjerta anklagar oss, är ju Gud större än vårt hjerta! Om vi bekänna vår skuld inför honom, så förlåter han oss."

"Gif mig vatten!" frampustade konungen.

Apotekaren Simon Berchelt hade, af ingen förut bemärkt, inträdt i rummet med en bägare i handen, och framgick nu till konungens säng med sin starkt kryddade dryck. Då konungen smakat den, sade mäster

Simon, att allt skulle vara tyst emedan konungen behöfde hvila.

"Ja, låtom oss alla bedja för konungens själ!" sade presten, och knäböjde andaktsfullt. Alla närvarande följde hans exempel, och en hemsk tystnad rådde rundtomkring, medan man trodde konungen i dödsarbetet.

Slutligen hördes konungens röst sakta och bäfvande:

"Herre, ur djupet ropar jag till dig!" Alla lyssnade med hemsk spänning på den dofva halfqväfda stämman, som upprepade stycken ur David (31 Psalmen): "Herre! Var mig nådelig, ty mig är ångest; mitt ansigte är förfallet för sorg skull . . . Mitt lefvande är förtärdt vordet af bedröfvelse, och mina år suckande; min kraft är igenom missgerningar förfallen och mina ben försmägtade . . . Jag är förgäten af hjertat såsom en döder . . . De rådslå med hvarannan om mig, och akta taga mig lifvet bort . . ."

Vid dessa konungens ord hördes häftiga snyftningar ifrån det innersta rummet, der fruarna lågo på knä. Alla vände sina ögon ditåt. Då framträdde bakom dem herr Henrik Palmerus, fäste en skarp och säker blick på konungen, och sade med lugn och hög röst:

"Eders majestäts höga dotter, fröken Anna, har i det bref, som i dag blifvit i underdånighet framburet af min hand, besvuret eders majestät, vid allt hvad heligt är i himmel och på jord, att med kristelig mildhet och konungslig nåd varkunna eder öfver de olyckliga, som här anropa eder barmhertighet. Så sannt eders majestät väntar och hoppas nåd af den domaren, inför hvilkens ansigte eders majestät en dag, och kanske i dag, skall aflägga räkenskap, besvär jag eder, herre konung, att låta dessa qvinnor vederfaras rättvisa och nåd."

"Ja, min herre och gemål," tillade drottningen "måtte Gud beveka eders majestät till så mycken förlåtelse och skonsamhet, som eders majestät sjelf behöfver af Gud."

"Ack!" svarade konungen, "jag vill gerna på drottningens och fröken Annas förbön låta falla min vrede och onåd emot de anklagade herrarne. Bed deras fruar fara hem till dem och vara vid godt mod, Palmerus! Sätt upp en skrift, som de skola underteckna åt min son Sigismundus."

Ett glädjesorl, dämpadt af det besynnerliga och hemska tillfället, qväfdes inom den stängda dörren, och det tycktes, som om det icke ens varit den döende förunnadt att höra de välsignelser, hvilka önskades öfver honom. Drottningen stod upp, i det hon sade, att hon ville bestyra om, att fruarna finge sjelfva frambära den glada tidningen till sina herrar. Med sin son vid handen, lemnade hon rummet, i det en vink med handen befallte Anna Reibnitz att följa med.

Det var som om konungens mildhet verkat förmånligt på hans lifskrafter. Han började att andas lättare, hans blick blef vissare, och han tycktes begynna att lefva upp igen. Då reste sig presten, och framträdde alldeles intill sängen, för att bereda konungen till sin annalkande förvandlingstimma. Han började ett skriftermål, ganska skarpt och allvarligt, hvilket konungen afhörde med största andakt och uppmärksamhet. Då skriftermålet var slutadt med aflösningen, och presten ämnade meddela nattvarden, förstummades han hastigt och allt hoffolket yttrade den yttersta bestörtning, då dörren öppnades och en reslig, axelbred gestalt inträdde, åtföljd af trumpetaren Per Eenhufvud, hvilken emottog hans kappa och hatt, när han aftog dem.

Den oväntade främlingen hade ett bistert ansigte med en sträng uppsyn, med särdeles skarpa, blå ögon och besynnerligt uppdragna ögonbryn. Det något rödaktiga håret var bakifrån nacken, den enda sida af hufvudet der det satt qvar, draget öfver den skalliga hjessan i trenne flätor, hvilka voro sammanknutna midt i pannan.

Utan att gifva akt på det bugande hoffolket, gick han genast fram till sängen och fäste sina blickar,

liksom strängt pröfvande, på konungen. Slutligen sade han: "Jag har kommit hit för att ännu en gång få se eders kärlighet i lifvet, och höra eders kärlighets yttersta vilja, hvilken jag gerna skall våga mitt lif och gods för att fullborda och uppfylla, efter min yttersta förmåga."

"Jag har redan gifvit befallning," frampustade konungen, "åt mina sekreterare Olof Sverkerson och Henrik Palmerus, att uppsätta mitt testamente, men nu vill jag och behöfver väl vända mig till min Gud och skilja mina tankar från alla verldsliga omsorger. Fortfar att tala med mig, herr Jonas!"

"Hvar är drottningen?" frågade den främmande, i det han kastade sina gnistrande ögon på hoffolket, och i synnerhet såg skarpt på Palmerus, den han dock icke kände.

"Hon har gått att förkunna konungens nåd för de anklagade herrarnes fruar," svarade en af hofdamerna med ett spotskt löje.

"Hvad djefvulen vill det säga?" svor han och vände sig till konungen. "Har eders kärlighet nu, i sina yttersta stunder, så förvandlat sitt sinne emot riket, att riksens oråd blifvit åter framsläppta till regementet? Eders majestät måtte väl icke ändra det testamente, som för tu år sedan begynte upprättas, och som otvifvelaktigt vore riket till mycken nytta, efter deruti ihågkommes de onda herrarnes försporda afund. otro och falskhet emot närvarande konungsliga ätt och familia, samt deras skadliga handlingar, som de listeligen brukat, att på den ena sidan förderfva eders majestät, som var rikets konung och på den andra sidan oss, som äre riksens arffurste, och således dermed både eders majestät och oss, såsom ock begges våra barn och efterkommande, skilja vid riket och regementet. Hafva de icke i så många år hindrat allt broderligt umgänge och sammankomst oss emellan? och dem vill nu eders kärlighet taga till nåder igen, och sätta in i sina embeten, till vårt och rikets största förderf? Svara mig härpå, min broder, om det är ditt

fulla allvar, att tygellöst öfverlemna land och rike i otrogna händer och undandraga din egen son sin ärfda krona?"

"Hvad vill jag göra?" jemrade sig konungen. "Förskona dem i Herrans namn! Nog oskyldigt blod har väl ändå runnit för min skull."

"Hvad säger du, broder?" utropade hertig Carl, ty det var han. "Är det nu tid att grubbla på sådant? Här gäller spelet om rike och krona, icke om äpplen och päron. Betänk hvad det blifver af, om du gifver efter på sistone, när du icke gjort det förr. Kom ihåg vår faders ord, som sade till oss på sin ålderdom, och som han sade till dig på sin sotesäng: "En gång säga och dervid blifva, är bättre, än hundra gånger tala." Nu är det ju en gång beslutet om de förrädiska herrarne; låt det få gå efter högsta rätten."

"Ja, ja!" svarade konungen matt; "men låt mig nu få hvila! Mitt hufvud är så tungt!"

"Ja, det kan väl vara tid nu," inföll mäster Simon Berchelt, som åter satte sin bägare för konungens läppar. "Om nu hans majestät icke får ro och stillhet, så må de, som störa honom, inför Gud i himlen svara för hans lif." De sista orden sade Simon med en slug blick på hertigen, hvarjemte han hviskade honom i örat: "att ännu kunde konung Johan väl bära sin krona, ty detta onda skall snart gå öfver." Den lättretade fursten lade på ögonblicket handen vid värjfästet. "Ha! din satanist!" mumlade han mellan de sammanbitna tänderna, men hejdade sig genast. "Jag kommer väl igen, när du fått hvila något, min broder!" sade han högt och drog sig tillbaka.

Hans öga föll åter på Palmerus. "Hvem är du, unge man?" frågade han, skarpt betraktande honom.

Palmerus såg honom lugnt i ögonen och svarade: "Jag är kongl. majestäts sekreterare och heter Henrik Palmerus, till eders fursteliga nådes tjenst."

"Följ mig! Jag vill tala med dig! Det är ju du, som har befallning att uppsätta konungens testamente?"

"Ja, eders nåde!" svarade Palmerus.

"Så kom då!" nickade hertigen, emottog sin kappa af den kongl. trumpetaren, och Palmerus följde honom långsamt.

"Det vore i sanning det bästa om något hvar följde hertigens exempel!" yttrade mäster Simon.

Under djup tystnad aflägsnade sig hoffolket. Endast presten qvarblef och satte sig, försänkt i en tyst bön, bredvid sängen.

Mäster Simon lutade sig mot sängstolpen och betraktade tankfull den inslumrade konungens drag.

Då hertigen lemnat konungens rum och igenom förstugan ämnade begifva sig ut till stranden, hade flere af konungens hofstat samlat sig der. Hertigen stannade då några ögonblick hos dem, och öfverskådade den bugande skaran med listiga blickar.

"Hör på, Peder Liljensparre," yttrade han, "jag får väl se eder med det första hos mig, så snart det blir bättre med konglig majestät? Ni är oss alltid välkommen, herr Peder! Särdeles om ni kommer med den glada underrättelsen om vår broders tillfrisknande. Men om han också deremot skulle blifva värre, så ber jag att ni ville vara så god och låta mig i tid få veta det. Efter hvad jag kunde höra af mäster Simon, är väl nu faran för denna gången förbi. Välkommen till mig, herr Peder! Min gemål är i Södertelje för närvarande, och jag reser till henne. Skada att hans majestäts hälsa icke är sådan, att också hon kunde få betyga honom sin vördnad. Kom snart, herr Peder, om ni annars icke har för svårt att skilja er från er nya fästmö!"

Hertigen gjorde en vänlig nick, och ett slugt ironiskt löje drog sig omkring hans läppar. Liljensparre, hvilken detta icke undgick, bugade sig kallt och svarade: "Så länge hans majestät lefver, skall jag alltid vara redo att på ögonblicket utföra hans befall-

ningar; äfven så skall jag, om konungen (det Gud förbjude!) så oförväntadt skulle falla ifrån, finnas beredd att troget tjena den, som efter honom kommer till regementet.“

“Rätt, rätt, herr Peder!“ sade hertigen och klappade honom på axeln. “Helsa till herr Göran Posse också! Jag tyckte jag såg honom i konungens rum. Här synes han icke till. Bed honom också skicka bud till mig huru det går!“

“Eders fursteliga nåde tyckes väl underrättad i alla fall, om allt som här tilldrager sig,“ invände Liljensparre. “Per Eenhufvud lärer hafva gått ifrån konungens tjenst till eders nådes, efter han visste att underrätta eders nåde om konungens sjuklighet i afton, han lärer väl allt framgent stå färdig att underrätta eders nåde.“

Trumpetarens ansigte förvandlades vid den blick, som Liljensparre gaf honom. Men hertigen svarade, med mulnande uppsyn: “Trotsa icke, herr Peder Jonsson! Ni hvet icke hvem som kommer att skratta sist.“

“Hm! det blir väl hin onde, som kommer att göra det!“ mumlade herr Palmerus halfhögt.

“Det är emellertid detsamma!“ tillade hertigen. “Glöm icke hvad jag sagt er, Liljensparre. Helsa Göran Posse och Clas Bjelke! Kom med, Palmerus, och följ mig till stranden till min båt!“

I detsamma instörtade häftigt jungfru Beata Bese i förstugan, kastade sig för hertigens fötter och ropade: “Skydda mig, nådigaste herre! Fräls mig för Guds skull! Drottningen vill visst låta mörda mig för det jag tagit eders nådes gemål i försvar för hofdamernas förtal.“

“Hvad vill det säga?“ frågade hertigen med dundrande stämma och gnistrande ögon. “Hvem talar här illa om vår gemål? Svara, jungfru Beata Bese! Är det vår egen svägerska? Vi vet väl, att hon för sin död icke vill lida vårt giftermål, men vi äro, Gudi lof, fullmyndige och förmögne att förmäla oss, när oss godt synes, och att försvara vår ära, der så tarfvas.

Säg ut, jungfru Beata, hvad har vår svägerska yttrat? Vi vilje här på stället ransaka och utreda denna saken."

"Grefvinnan Malin Stenbock och fru Anna Gylta," svarade jungfrun, "försmäda vår nådiga hertiginna, och då jag försvarade henne, befallte drottningen mig att genast lemna sällskapet. Grefvinnan har också sedan försmädat mig, har jag hört."

"Blif qvar här, och bed drottningen om förlåtelse, jungfru Beata Bese!" yttrade hertigen, sedan han besinnat sig en liten stund och samlat sin eftertanka. "Sök att återvinna hennes nåd och vänskap, det är det bästa råd vi kunna gifva eder."

Härvid nedlät sig hertigen att upplyfta den bedjande, och hviskade dervid i hennes öra: "Dröj här och underrätta Per Eenhufvud om allt." Derefter tog han, med ett slags plump förtrolighet, med hvilken han i synnerhet förstod att tillvinna sig böndernas tillgifvenhet, Palmerus under armen och gick.

Liljensparre, som emellertid med största uppmärksamhet mönstrat hoffolket, vände sig till jungfru Beata, som stod der temligen förvirrad, och sade: "Ni har hört, välädla jungfru, att hennes majestät icke längre behöfver eder tjenst eller önskar se eder vid sitt hof, således tillhör det mig, såsom hennes stallmästare, att bestyra derom, att ni kan återvända till er gamle far i Vestmanland. En båt med ett par roddare ligger vid bryggan för att emottaga edra saker och eder sjelf, jungfru Beata Bese!" Härvid gjorde han en kall bugning för henne.

Hon stod en stund såsom slagen af åskan. Derefter sade hon hastigt: "Jag skall skynda! Jag vill följa hertigen."

"Lycka till, Beata!" yttrade en hofdam till henne. "Lycka till godt arbete hos hertiginnan Christina! Hon lär mäta ut tråden åt sina sömmerskor med aln; men om du trasslar så in dina trådar der som här, akta dig, att hon icke också visar dig till rätta med alnen."

"Ja, kära Beata!" inföll en annan. "Lägg ut din väf der litet försigtigare, så att du inte råkar ut f...

en så svår knut, som den der med Malin Stenbock. En sådan biter man icke af med bara tungan."

Utan att svara ett ord, gick den afskedade hofjungfrun bort. Några hånskrattade efter henne, andra sågo nedslagna och bestörta ut; men de fleste yttrade harm och förakt för den elaka qvinnan.

Per Eenhufvud tycktes befinna sig i den största förlägenhet, och hans blickar på Liljensparre uttryckte den djupaste ångest.

Men Liljensparre sade endast med köld: "Det är bäst att hvar och en af oss nu går till sin syssla, och dermed väl!"

Alla skingrade sig.

Emellertid gingo hertigen och Palmerus tillsammans.

"Hör på, min kära Palmerus!" yttrade hertigen, då han ledt den förundrade sekreteraren till stranden, der en välbemannad slup låg färdig att lägga ut. "Du har fått befattning med konungens testamente och med skriften, som de anklagade herrarne skola underteckna?"

"Ja!" svarade Palmerus och kastade förstulet en forskande blick på den småleende hertigen. "Konungen har befallt mig att sätta upp en skrift för herrarne, hvaruti de förklaras fullkomligen återtagna till gunst och konungslig nåde igen, samt deremot förbinda sig att bevisa hans majestäts son, konung Sigismundus, all trohet och undersåtlig kärlek, samt städse med lif och blod hålla honom Sveriges krona tillhanda."

"Hm, hm!" sade hertigen. "Det är en vigtig sak, den der, min kära Palmerus! Har Olof Sverkerson dikterat innehållet för dig? Ty konungen sjelf lär väl näppeligen hafva förmått det."

"Det är hans majestäts egen uttryckliga vilja, att denna skrifvelse så lydande uppsättes," svarade Palmerus.

"Så, så!" inföll hertigen. "Men du tyckes vara en skicklig ung man, min kära Palmerus. Du har väl studerat? Är du philosophiæ doctor, såsom Per Graben och Gregorius Borastus?"

"Min broder, Nils Palmerus, är också doctor, men icke jag," var svaret. "Eljest har jag studerat mina

jura och humaniora i Wittenberg, fastän jag icke vardt promotus."

"Skulle du icke vilja byta bort din canzlistpenna mot en rectorsspira i Upsala?" frågade hertigen. "Om du skickeligt och väl kan uppsätta ett testamente, så kan du väl ock skrifva en oration. Vill du icke gifta dig, Palmerus? Behagar dig ingen af de många adelsjungfrurna här, så har jag väl vid mitt hof äfvenledes jungfrur, både fagra och förnäma och rika; dessutom vet du väl, att jag har litet mer att säga vid mitt hof, än min svage broder här vid sitt. Förstår du mig, Palmerus? Ett ord är nog för den vise. Det ligger mig mycket om hjertat, att riket icke blifver lemnadt handlöst vid konungens frånfälle, som ingen kan veta när det inträffar. Ser du, min bäste vän, det är nödvändigt, att i testamentet utsättes, huru med regeringen skall förhållas, då konung Sigismund är frånvarande i Polen. Du kan nog förstå, huru farligt det vore, om de anklagade herrarne komme till nåder och i regeringen igen. Gå derföre förbi den saken, om också konungen eller Olof Sverkerson skulle vilja hafva dit den. Säg du, att du glömt den vid skrifningen. Var säker på, du skall icke behöfva ångra det. Jag skall skydda dig för alla följder, lita på det. Du kan finna, att det tillhör och anstår mig såsom rikets arffurste att sitta främst i rådet, och bestyra om regeringen. Kan du på tjenligt sätt få in det i testamentet, så vore det just en god sak, förstår du!"

Palmerus blef väl något häpen öfver hertigens förtroliga meddelanden och uppdrag, men han höll god min, och yttrade allenast: "Jag vill söka att göra och uppsätta alltsammans så godt jag kan och förstår, till eders höga nådes och alla ärliga mäns behag och godkännande."

"Godt, godt," svarade hertigen, i det han klappade honom på axeln. "Men ännu en sak vill jag säga dig; hjelp den beskedliga jungfru Beata Bese till rätta! Hon måste hafva på något sätt förgått sig, efter hvad jag kan förstå, emot drottningen, så att

hon nu fallit i onåd; men annars är hon en af de mina. Henne kan du väl tala vid om våra saker. Hon vet allt, men hon förstår icke rätt att skicka sig. Farväl, min käre Palmerus! Jag skall icke glömma dig, var du säker om det!"

Vid dessa ord nedsteg hertigen i en slup; roddarne sköto genast ut, och med stor skyndsamhet flög den välbemannade farkosten bort.

Då Palmerus återvände till slottet, såg han jungfru Beata Bese nedföljas till stranden af ett par hofbetjenter, som buro hennes saker, till en liten båt, i hvilken hon bortfördes till Stockholm, ett helt annat håll, än dit hertigen for.

I det lilla rum, som var bestämdt att herbergera Anna Posse och Anna Reibnitz, inträdde de båda unga tärnorna sent om natten.

"Så kom då, syster!" sade den äldre, svenskan; "ändteligen få vi då hvila oss. Det har varit en märkvärdig dag. Men säg mig, Anna! Vill du gifva mig förtroende om ditt hemlighetsfulla bref?"

Blygt rodnande framtog schlesiskan brefvet ur sin barm, der hon omsorgsfullt förvarat det. "Gerna, gerna, min bästa Anna!" sade hon. "Skulle jag väl kunna hafva någon hemlighet för dig? Läs det sjelf, eller vill du, att jag skall läsa det för dig?"

"Ja, låt mig höra!" svarade Anna Posse och satte sig på sängkanten (det fanns ingen stol i rummet), medan Anna Reibnitz gick till fönstret, och vid skenet af den klara Augustinattens måne, uppvecklade brefvet och började åter öfverskåda dess innehåll. Hon öppnade just de hulda läpparna för att uppläsa det, då en plötslig rörelse öfverraskade henne, tårar framträdde ur de sköna ögonen och orden qväfdes på hennes läppar. "Nej, jag kan det icke, Anna!" framstammade hon slutligen och räckte brefvet åt sin vän.

"Men hvad i Guds namn kan det innehålla?" utbrast denna, sprang upp, fattade brefvet med den ena handen och omfamnade den gråtande med den andra armen. Anna Reibnitz lutade sitt hufvud mot hennes bröst, och nu läste hon:

"Min egen goda och kära vän, Anna Reibnitz!"

"Måtte detta bref finna dig i all den lycka och förnöjelse, som jag af hjertat önskar dig, min kära Anna! Jag har nu sjelf blifvit hugnad med alla de goda och glada förhoppningar, som jag aktar för min högsta lycksalighet på jorden. Emedan jag är öfvertygad att du, min goda Anna, med uppriktighet deltager i min lycka, vill jag underrätta dig, att konung Sigismund med all välvilja och nåd upptagit min annars dristiga begäran och förhoppning att få äkta hans högborna syster, fröken Anna. I anseende till de sällsamma tidender, som hafva hit försports om konung Johans mindre goda hälsotillstånd, äfvensom hans höga nådes, hertig Carls förmälning och andra förehafvanden, samt derjemte riksdagen och Starosternas oroligheter här i Warschau, har det ock blifvit bragdt å bane, att jag skulle resa till Sverige hem igen, för att emottaga riksstyrelsen tills konungen hinner komma dit, så att den icke måtte falla i hertigens händer; ty om han en gång får makt med styret, torde han icke vilja igen släppa det så lätt. Alltså hoppas jag snart få återse dig, min kära och goda vän; och blir jag säkert ifrån den tiden beständigt i Sverige hemma; ty det är så tilltänkt och beramadt, att jag framdeles skall blifva gubernator regni när jag blifvit förmäld med min högtälskade fröken, hvartill Gud gifve lycka och välsignelse. Jag beder dig, min kära goda Anna, att du försigtigt och noga ger akt på ditt uppförande vid hofvet, så att du icke, till sorg för mig, som du vet är din innerliga vän, blifver indragen i de bedröfliga saker, som der äro på färde. Håll dig icke till några andra vänner än Peder Jonssons fästmö, Anna Posse, och drottningen, ty i dessa tider äro icke många menniskor att lita uppå. När jag kommer till den

myndighet och välde, som äro mig lofvade, och det högsta jag eftersträfvar, skall det blifva min omsorg att förse dig, goda Anna, med ett giftermål, efter ditt stånd och sinne. Lita på mig såsom på en broder.

Gustaf Pedersson Brahe."

"Dat. Warschau die Jul: MDXCII. Helsa min syster Ebba, om du skulle träffa henne. Bed henne vara vid godt mod, ty jag kommer snart. Tacka ock Erik Sparre för hans kloka råd till mig!"

Den stora politiska nyheten, som äfven för Anna Posses slägt var af största vigt, fäste först och främst hennes uppmärksamhet. Hon insåg sålunda, att här var en strid mot hertig Carl och hans anspråk på riksföreståndarskapet å bane. Men att i brefvet låg något annat, som djupare rörde den schlesiska jungfrun, det insåg hon derjemte. Med en aning om det unga hjertats oroliga tillstånd och ömma smärta, tryckte hon den gråtande flickan närmare till sitt bröst och sade: "Min goda älskade Anna! Du har ju lofvat att en gång för mig berätta dina öden; vill du göra det nu? Du skall då tillika säga mig, hvad som så innerligt rört dig i grefve Gustafs bref."

"Ack! Jag kan icke beskrifva det allt!" svarade hon. "Jag har varit så olycklig och dock tillika så lycklig! Om du visste allt hvad jag lidit och genomgått! Men *han* tog mig upp ur min nöd, han tröstade mig, återgaf mig hopp och glädje — men det är nu alltsammans förbi. Hvad har jag nu för allt hvad jag utstått? Det vore bättre att mitt hjerta låge i aska under ruinerna af min faders borg. Hvarföre skulle han rycka mig ur min olycka och återgifva mig mitt stånd, och derigenom hoppet om lycka i lifvet, när han så grymt gäckar mig? O Gud! Men hvad säger jag! Förlåt, förlåt! Hvad jag gör orätt, som klagar på honom! Har han icke alltid varit som en himmelens engel emot mig, och jag skulle vilja beskylla honom för mitt eget förmätna hjertas fåfänga dårskaper! Anna, Anna! Jag är rätt olycklig."

Nu berättade Anna Reibnitz, huru hennes fader var en af de riddare, som efter de blodiga krigen blifvit afskedade, och sedan de blifvit vande vid ett ströfvande lefnadssätt i Tysklands mest aflägsna trakter, uppehöllo sig af byte, som de icke alltid på det rättvisaste och ädlaste sätt förvärfvade. I den dystra borgen, hvars murar voro gömda bland Riesengebirge och tycktes utgöra delar af sjelfva fjällmassan, hade den unga flickan uppväxt hos sin mor, en lidande och af den vilde riddaren med våld bortförd skönhet, bevakad af den stränge gemålens bistre följeslagare. Sällan hade Anna sett sin fader, och då hon såg honom, hade han endast bemött henne med hårdhet. Också den olyckliga modern hade för hans skull fattat ett slags besynnerligt hat emot det oskyldiga barnet, som sålunda uppväxte lik en lilja ibland törnen. De röfvarborgar, der de sista lemningar af näfrättens afskyvärda kämpar sökt sin tillflykt, voro redan i allmänhet öfverallt förstörda. Men dennas afskilda belägenhet hade spart den till ett rof för en kringirrande svärm af polska kossacker. En mörk natt ankommo dessa till borgporten, genomsköto med sina pilar väktaren, innan han hunnit göra larm, och klättrade derefter in. Snart uppfylldes allt af mord och brand, borgherren mördades midt ibland lågorna, som förtärde den del af hans skatter, som icke genast kunde medföras af de plundrande. Anna och hennes mor framsläpades, misshandlades af barbarerna och bortfördes slutligen som fångar. Modern dog på vägen genom de ödsliga skogarne; den gråtande dottern, som då var elfva år, släpades vidare tills de vilde sålde henne åt en flock kringströfvande tattare. Dessa ville lära henne sina konster och förde henne, under en marknad, till Warschau. Der måste den olyckliga dansa för pöbeln och sjunga tyska sånger

"Om jag nekade att lyda dem," berättade hon "blef jag med slag och hunger tvingad. Du kan föreställa dig, Anna, med hvad sinne jag skulle uppstämma dels visor, som jag sjungit tillsammans med min moder och dels andra på ett underligt språk med sorgliga

melodier, som mina plågare tvingat mig att lära. En dag, då jag på det obarmhertigaste blifvit slagen af tattarhustrun, stod jag på en vagn omgifven af en stor hop sämre folk och sjöng, med tårar i ögonen, en tysk visa. Hastigt blef jag varse en präktig herre, som lyssnade på min sång, och trängde sig fram till mig genom den vördnadsfullt vikande pöbeln. Han stannade midt framför mig och betraktade mig med det himmelska uttryck, som endast hans ögon ega. Du finner, Anna, att det var grefve Gustaf Brahe. Det innerliga medlidandet i hans uppsyn genomträngde mitt innersta och ingaf mig tillika mod. "Talar du också tyska, stackars barn?" frågade han slutligen på detta språk. Som jag visste, att ingen utaf tattarna förstod oss, samlade jag all min styrka, berättade i korthet för honom mina öden, och bad honom att förbarma sig öfver mig och frälsa mig ifrån mina plågare, om han kunde, men annars glömma mitt bedröfliga öde. "Din sång har rört mig," sade han, "och ännu mer ditt öde. Jag skall beskydda dig." O Anna! Det var en engels röst, som ljöd i mitt öra; som en blixt hoppade jag ned från vagnen, störtade till den ädles fötter, fattade hans hand, tryckte den till mina läppar och mitt hjerta, och sköljde den med mina tårar. Då tattarhustrun kom fram, kastade grefven några penningar åt henne, samt befallte mig att stå upp och följa sig. Ett helt år fick jag derefter vara hos honom i hans hus i Warschau. Han omfattade mig med en obeskriflig godhet. När han om aftnarne kom hem ifrån hofvet, lät han mig alltid komma in; han lärde mig då spela luta och han hörde gerna min sång. Ofta njöt jag då de lyckligaste stunder, när jag såg, att hans panna ljusnade vid mina melodier; och han tycktes glömma bort sina bekymmer för musiken. Ack! Hvad denna musiken var skön! Den var kommen ur hans egen själ, Anna! Han hade lärt mig den! O Gud! Hvarföre blir menniskan äldre än tolf år? Om jag hade fått dö då, så hade han säkert låtit begrafva mig i en trädgård, liksom en favoritsiska eller en trogen

pudel, och planterat en törnrös på grafven, och då hade han ibland om aftnarna tänkt på sin stackars trogna sångarflicka. Men då jag blef tolf år, kom en afton en svensk tjenare med ett bref till honom; han bröt det och läste det med en glädje i sina drag, som också genomträngde mitt innersta. Ack! Jag visste och anade icke, att just det skulle rycka mig från min himmel vid hans sida. Sedan han läst det, vände han sig vänligt till mig, och sade: "Nu går det ej längre an, sedan du är tolf år, att du blir hos mig längre! Men jag har funnit en plats åt dig, min goda Anna, som är mera passande; du skall blifva hofjungfru hos den svenska prinsessan, fröken Anna. Hon är min vän, och har lofvat att sörja för dig, så som ditt goda hjerta förtjenat. Gör dig i ordning att redan i afton följa denna mannen till henne!" Jag stod som träffad af åskan. En inre känsla i mitt bröst sade, att jag borde kasta mig för hans fötter och besvärja honom att icke skilja mig ifrån sig, utan att låta mig följa honom såsom den ringaste af hans tjenstehjon. Men han såg så nöjd och glad ut, att min bön säkert hade sårat honom. Jag kände mitt hjerta våldsamt sammanpressadt, och tårarne stego i ögonen på mig, men jag smålog likväl åt honom, ty annars hade han ju trott, att jag icke gerna lydde honom. "Farväl, min snälla Anna!" sade han och lade sin hand på mitt hufvud. "Var så trogen och tillgifven fröken Anna, som du varit mig, så skall jag gerna återse dig hos henne." Huru gerna hade jag till afsked velat kyssa den välgörande handen, men jag vågade icke. Endast på tröskeln sjönk jag på knä, såg ännu en gång på honom, tryckte mina händer emot mitt hjerta, och sedan följde jag den svenske tjenaren. Genom långa och mörka gator vandrade jag gråtande med honom till ett aflägset qvarter, der han lade mina saker på en redan förspänd resvagn. Det var fru Margaretha Sparre, hans syster, som emottog mig och förde mig till Stockholm, till prinsessans hof. Min sorg under vägen vill jag icke beskrifva för dig. Du vet hur.

han sedan var nära tvänne år borta i Polen, innan jag återsåg honom. Du kan föreställa dig, Anna, hvad jag måste känna, när han då trädde in i prinsessans rum! Ack, jag hade då växt mycket, och mitt hjerta med alla sina underbara känslor för honom hade äfven växt. Jag anade väl hvad den blick betydde, som han, utan att gifva akt på mig eller någon annan, endast hängde vid prinsessans gestalt, och som hon besvarade med ett uttryck af värma, som isade mitt bröst, med en rodnad, för hvilken jag bleknade. Det var mig, som himmel och jord i detta ögonblick svikit mig, och i stället för att flyga fram till min välgörare och kyssa hans hand, blef jag stående som förstenad. Det dröjde dock icke länge, innan han såg sig omkring och frågade: "hvar är Anna Reibnitz?" Hans öga föll på mig, och han stod en stund liksom bestört. Slutligen framträdde han till mig, bugade sig och sade: "Det gläder mig af hjertat att återse eder, jungfru Anna!" — jag stod såsom tillintetgjord; jag kunde icke svara ett ord — ty med detta kalla och artiga talesätt hade han ju sagt, att han stött bort allt det förflutna ur sitt hjerta, att jag nu var främmande för honom, och att hvad jag fordom känt och tänkt och gjort för honom, nu var för evigt försvunnet. Också gick han genast ifrån mig, talade artigt med alla hofdamer, som han kände, skämtade på sitt eget fina och behagliga sätt med prinsessan och tycktes helt och hållet öfverlemna sig åt sällskapsnöjet. Längre kunde jag icke uthärda. Jag passade på, då han var i andra ändan af rummet, bad hviskande till prinsessan att få gå till mitt rum, emedan jag befann mig illa och flög, då hon genast biföll, dit som en pil. Der kastade jag mig ned på knä och gaf mitt hjerta luft i en häftig ström af tårar. Det var redan senare på aftonen, då jag hörde en sakta knackning på min dörr. Bestört sprang jag upp och öppnade den. Det var han, som kom. Huru olika var hans väsende mot det han hade antagit vid prinsessans hof! Nu kände jag igen min herre, mitt hjertas, mitt lifs herre, Anna! Han fattade vänligt

min hand, han såg vänligt på mig; det var mig så oändligt kärt och ljuft, att hans milda blickar hvilade på mig, och dock kände jag innerlig, oändlig smärta deröfver, att min barndom med sin himmelska lycka var förbi. Sedan han stått tyst en liten stund, sade han: "Det är min innerliga glädje att se eder så väl upptagen, och så väl förtjent af allas aktning och kärlek vid hofvet, jungfru Anna Reibnitz!" — Nu kunde jag icke längre återhålla min känsla; jag föll till hans fötter, fattade hans hand och kysste den. "O, min välgörare!" utropade jag, "kalla mig åter du, såsom fordom, och låt mig sedan gerna dö!" — Hans ögon fylldes äfven af en tår, ty han blef rörd, Anna, och han reste mig sakta upp, tryckte mig till sitt hjerta, och jag kände hans hulda läppar på min panna. "Du är min goda, min älskade flicka!" sade han, och dessa ord i den ton, som var mig så väl bekant, genljödo djupt i mitt innersta. "Nu var det åter som förr, tyckte jag; jag hade min barndoms sällhet tillbaka, ehuru, jag visste det, endast för ett ögonblick, dock så mycket ljufvare, så oändligt rikare och skönare än förr. Jag fattade min luta och spelade för honom stycken, som jag då hade lärt; han smålog mildt, han tackade mig så vänligt, och han kallade mig åter sin lilla, snälla flicka. Han kom sedan ännu ett par gånger till mig, och då var jag så obeskrifligt lycksalig men slutligen började han att fråga efter prinsessan, om hon talade om honom, om jag trodde att hon besvarade hans kärlek. Ack! Det var för mig en afgrunds-plåga att för honom berätta hvad hon sagt, men jag gjorde det, efter han befallde. O, Anna! Du kan icke föreställa dig min smärta midt under de sköna stunderna, då han för mig uppenbarade hela sitt varma hjertas innerliga tillgifvenhet för henne, och sin lycksalighet i känslan att vara älskad tillbaka. O Gud! Men huru skulle jag haft mod att stöta dolken i hans sällhet! Huru skulle jag haft hjerta att säga honom att hela hans lycka var en tom dröm? O! Anna, Anna! Nu vill jag för dig yppa mitt lifs förfärligaste tanke, min

hjertas svarta afgrundsande. Vet, Anna! Hon är icke värd hans kärlek!"

"Tyst, olyckliga, tyst!" hviskade Anna Posse. "Nu vill jag gråta med dig, gråta af allt mitt hjerta, du ömma, hulda flicka!"

Efter en stum och smärtfull omfamning hjelpte de båda flickorna hvarandra att kläda af sig, men ännu länge lågo de vakna och greto tillsammans, innan sömnen sänkte sig på deras ögonlock.

Den följande morgon var allt ovanligt tyst på slottet vid Torfvesund. — Gårdagens stormiga uppträden hade i allas sinnen qvarlemnat en egen förstämning, som alltid plägar följa på hvarje häftig skakning inom menniskosinnet. Tigande och liksom i smyg förrättade hofbetjeningen sina sysslor; de förnämare gingo i små grupper hviskande sins emellan.

I ett af de kungliga rummen, utanför drottningens sängkammare, stodo riksråden Göran Posse och Clas Bjelke, samt stallmästaren Liljensparre, fördjupade i ett högst vigtigt samtal, hvilket dock hölls så lågt och hviskande, att ingen af hofbetjeningen, som i spänd väntan stirrade på dem från andra ändan af rummet, kunde höra ett ord.

"Bäst vore det, enligt min tanke," hviskade Göran Posse, "att helt simpelt kalla fram honom och gifva honom sitt afsked. Han kan sedan hos sin hertig söka sig tjenst, bäst han behagar."

"Ursäkta mig, broder Göran," inföll Liljensparre, "det torde i sanning vara mindre väl betänkt, att i närvarande förhållande stöta den sträfva hertigen för hufvudet. Det bästa anser jag vara, att vi, utan något buller och omsvep, skaffa oss noggrann kunskap, hvilka de äro, som hertigen besoldat till sina spejare. Derefter skilja vi dem så småningom från konungens person, att de ej få se honom förr än allt är i ordning, såsom drottningens och konung Sigismunds önskan och fördel kräfva!"

"Ja, du har rätt, Peder Jonsson!" yttrade Clas Bjelke, "vi måste se oss visliga före."

"Hm, hm!" fnyste Göran Posse, som väl insåg att han hade orätt, ehuru hans häftiga lynne icke gerna ville gifva med sig.

"Huru vill den sluge Liljensparre då ställa till, så att icke de just derigenom blifva uppmärksamma på hvad som förehafvas? Och huru vill man föra konungens lik till Stockholm, utan att man upptäcker hans död? Eller kan någon af oss resa dit och på eget bevåg ställa allt, som det bör vara?"

"Ännu är konungen icke död," svarade Liljensparre, "och om man får tro Simon Berchelt, lärer väl faran för hans lif icke vara så stor denna gången. Mäster Simon vill låta honom genomgå en god och säker kur, och sålunda är endast det vigtigt, att hindra hertigen för att omintetgöra den lofvade förlikningen med våra olyckliga vänner. Kommer den först rätt i stånd, så är intet annat att frukta tills vidare!"

"Må vara då," sade Göran Posse, "efter hans majestät är så seglifvad!"

I detta ögonblick inträdde från drottningens rum mäster Simon Berchelt och herr Henrik Palmerus. Den förre gick till herrarne och sade att hans majestät nu befann sig bättre, och önskade att tala med herr Peder Jonsson om sin resa tillbaka till staden.

Herr Clas Bjelke, ehuru han hade svårt att dölja den känsla af förundran, som denna nyhet väckte, vände sig dock genast till hoffolket och sade med lugn uppsyn: "Gån hvar och en att göra eder i ordning att återvända, om hans majestät så önskar! Låt gora jakten klar att lägga ut!"

Hoffolket, som också väntat något helt annat, än underrättelsen om konungens tillfrisknande, betraktade hvarandra med bestörtning och gingo tigande, liksom bedragna i sin väntan, sin väg.

Palmerus sade då till Liljensparre: "Konungen har icke velat underteckna förlikningsvilkoren; hvad är nu att göra? Hertigens oförmodade ankomst och samt...

med honom i går, har verkat mycket på hans tänkesätt. Han är nu åter vredlynt och uppretad.“

“Nog skulle det väl gå an att stämma om konungens lynne för ögonblicket igen,“ svarade Liljensparre. “Men hertigen har sina spejare här ibland oss, och blir något väl afgjordt, så kommer han åter igen som en Jehu öfver oss, och far konungen med skarpa ord öfver näsan, så att vi hafva gjordt allt förgäfves.“

“Hertigens spejare äro icke särdeles att frukta,“ vidtog Palmerus, småleende; “då han i går trodde sig hafva fångat mig på en temligen plump krok, med ett professorat i Upsala till bete, täcktes han upplysa mig derom, att endast jungfru Beata Bese och trumpetaren Per Eenhufvud voro att lita på; jungfru Beata kom lyckligtvis icke till nåder igen, och innan hon hinner sluta sin Vestmanlandsresa hem till sin far, ha vi god tid. Trumpetaren åter är väl påpasslig att säga till hertigen, när han är oss så nära, som han råkade komma i går med sin båt, men medan hertigen ligger i Södertelje, går det icke så fort att komma dit med bud, särdeles för Per Eenhufvud som icke har mera eget hufvud än hans trumpet. Hertigens spejare äro, med respekt sagdt, något dummare än tillåtligt. Ingenting är från det hållet att befara. För öfrigt åtar jag mig gerna att, der så behöfves, skicka den goda trumpetaren April.“

“Godt,“ sade Liljensparre, “gif skriften åt Göran Posse, herr Palmerus, så skola vi försöka att gå in med den. Hvad innehåller den egentligen?“

“Det som konungen befallde,“ svarade Palmerus, “och dessutom har jag, sedan hennes majestät visade mig ett bref från Gustaf Brahe, tillagt, vid förbindelsen att vara trogne konung Sigismundus, de orden: eller den han till Gubernator Regni förordnar samt regeringen uppdrager.“

“Herr Henrik Palmerus!“ sade Liljensparre, “var säker på, att både konung Sigismund och drottningen skola vädergälla eder trohet och huldhet emot eder rätte konung och hans hus.“

"Herr Peder Jonsson!" svarade Palmerus, och såg honom skarpt och stolt i ansigtet; "jag känner hvad jag är skyldig mitt fäderneslaud och min konung, och jag skall städse med trohet och nit, efter min bästa öfvertygelse, vaka för deras bästa. Lika litet som hertigens löften förmå mig att emot mitt bättre vett och insigt öfverlemna riket i hans tyranniska händer, lika litet ämnar jag göra anspråk på utomordentliga belöningar för det jag endast uppfyller min pligt!"

Dermed lemnade herr Palmerus skriften åt Liljensparre och gick.

Vid den kungliga jakten, som låg vid bryggan, blef åter allmän rörelse. Segel och åror sattes åter i ordning, och alla väntade endast att få återse konungen, med en nyfikenhet, som var spänd på det högsta, alltsedan man trodde sig hafva varit närvarande vid hans sista stund.

Till allas stora bestörtning framträdde åter ur slottsporten den åldrige konungens gestalt i sin vanliga, prydligt stickade sammetskrud, med den korta kappan öfver axlarna, den smalbrättade hatten med sin besynnerliga plym, snedt öfver den höga pannan, det yfviga skägget kammadt öfver bröstet, och de präktiga silkeshandskarna sirligt hållna i högra handen, medan den venstra hvilade vid sidan på det med perlor broderade värjgehänget. Det var som om en död stått upp; som om man sett en vålnad på ljusa dagen; en besynnerlig rysning genomfor alla vid hans anblick. Posse och Clas Bjelke understödde honom åter, då han emellanåt behöfde det. När han kom närmare, såg man väl, att hans ögon voro matta och förvirrade, samt hans läppar blekblå, men för öfrigt tycktes han ega mera krafter än förut.

Mäster Simon Berchelt lät en af pagerna bära ett skrin med apoteksvaror efter sig, och tycktes synnerdeles stolt och uppmuntrad genom framgången af sin konst på konungens helsa. Han satte sig, när han följt konungen om bord, hvilket äfven denna gång

skedde under trumpetklang, bredvid hans sida, och styrkte honom ur någon flaska i sitt skrin.

Drottningen och samtliga af hennes hof tycktes förstämda till lynnet, och utan något annat tecken till munterhet, än det vilda trumpetskränet, afseglade fartyget.

Skenet af en mängd flammande vaxfacklor upplyste en skimrande sal på det gamla Stockholms slott, ehuru klockan endast ännu led emot tre på eftermiddagen, den 17 November. En talrik samling af praktfullt klädda menniskor rörde sig dels i danser, dels stod i långa rader som åskådare. Från en läktare skallade en ganska sällsam musik, som bestod af åtskilliga tyska körer, ackompagnerade af många instrumenter. De mest barocka och osammanhängande ord, sjungna och trallade på mångfaldiga sätt, utmärktes af en likaså besynnerlig harmoni, som det förråde en rå smak för det underliga. Men ju mindre smakfullt musiken ljöd, desto mera tycktes den roa en del af de dansande unga. I en vrå vid dörren stod, i blygsam förlägenhet, en temligen reslig yngling, som med den största uppmärksamhet och förvåning begapade de guldsmidda herrarne och de icke mindre silfversmidda damerna; men understundom tillkännagåfvo de skrynklor, som bildade sig på hans näsa, att hans nöje af musiken icke var för honom af särdeles värde.

"Nå, hvad tycker du, Petrus?" frågade en prydlig herre, som, i det han skulle gå förbi ynglingen, vänligt stannade och lade handen på hans axel. "Har du hört någon sådan musik förr i dina dar?"

"Hm!" svarade Petrus, och såg upp på herrn med en blick, i hvilken den skygga vördnaden småningom öfvergick till ett visst uttryck af förtrolighet, under det hans kinder sammandrogo sig till ett småslugt leende, som icke illa klädde hans redliga, fast grofva drag. "Hm! Visst låter detta grannt och rart, men sådant är icke för mina enfaldiga öron. Nog vet jag, hvem

som sjunger en visa, långt vackrare än allt det der kacklet och gnället deruppe — och det må jag väl skryta, jag såg edra ögon, herr Peder, våta, när jag spelte Viola di Gamba med jungfru Anna; men nu skrattar I åt detta spelet. Men jag för min ringa del tycker mer om musik att gråta åt än att skratta åt.“

“Gå då upp på läktarn så länge, Petrus,“ sade Liljensparre; “jag skall säga åt drottningen, att du är den snällaste spelman, som någonsin hartsat en stråke i Skara, så torde du få låta höra dig på din Viola di Gamba.“

Petrus blef förlägen, men hann icke svara, ty en annan herre kom i detsamma, som sade till herr Peder: “Drottningen frågar efter dig, Liljensparre; hon vill dansa en polska med dig.“

De begge herrarne försvunno genast in ibland det hvimlande sällskapet, och Petrus begaf sig upp på läktaren hvarifrån han lättast kunde öfverse hela salen.

De praktfulla paren af dansande slingrade sig i hvirflande ringar i salen, medan en mängd åskådare sutto på bänkarne rundtomkring. Bland dessa utmärkte sig de sorgklädda fruntimren, som så ofta sökt beveka konung Johan till barmhertighet emot deras olyckliga herrar. Deras svarta gestalter gjorde ett så mycket besynnerligare intryck midt ibland de öfriga högtidsklädda, som äfven deras ansigten tycktes lifvade af ett visst uttryck af hopp och glädje.

Då den svindlande polskan var slut, och musikanterna, lika svettiga som de dansande, fingo hvila en stund, begynte de att beskåda den nykomne gästen uppe på deras läktare. “Hvem är I, unge man, som vågar er så högt i konungens slott, som på musikläktaren?“ frågade Per Eenhufvud med en försmädlig uppsyn.

“I får väl se!“ svarade Petrus kallt och stödde sig med händerna på ryggen emot en pelare vid uppgången

Ingen af musikanterna hade just mycken håg att gripa den kraftfulle ynglingen i kragen och kasta honom utföre, men Eenhufvuds och hans blickar möttes

beständigt med ett uttryck, som de båda visserligen väl förstodo, ehuru båda brunno af lust att handgripligen förklara sin mening för hvarandra, utan något annat skäl, än det icke så alldeles ovanliga, att de icke rätt kunde finna sig vid hvarandras personer och fysionomier. Det kalla och trotsiga föraktet, som sväfvade öfver den ärlige djeknens läppar, var eljest motsatsen till den ilskna förbittring, som låg i trumpetarens rödblåsta ögon.

Snart uppkom en af drottningens svenner på läktaren, såg sig omkring, och genast vändande sig till Petrus, frågade om det var han, som spelade Viola di Gamba. Drottningen ville då, att han genast skulle låta höra sig.

Petrus gjorde allenast en djup bugning, emottog ett instrument af en af de förvånade musikanterna, stämde det och begynte ett stycke, som genom sin enkelhet och rörande melodi fullkomligt var motsatsen till det föregående vilda sammelsurium af toner.

Alla de närvarande herrskaperna hörde med förvåning de oväntade tonerna, och iakttogo en fullkomlig tystnad för att kunna lyssna på dem och njuta af dem. Denna allmänna uppmärksamhet lifvade Petrus, hvilkens hand i början hade darrat med stråken, men nu allt säkrare och fullare lät tonerna strömma ur instrumentet. Än sökte han att uttrycka foglarnes glada qvitter, upprepadt af eko, än ljödo tonerna djupare, som ett vallhorns, och stundom framsprungo stycken af de mest känslofulla och rörande melodier, hvilka alla han komponerat till ett eget besynnerligt helt, som han aldrig lärde åt någon annan eller ens någon annan än han kunde utföra. Äfven några passager ur de stycken, som han fordom spelade med jungfru Anna Posse på Hellekis, genomklungo, som angenäma minnen, hans musikaliska mästerstycke.

Just i det alla som lifligast kände sig intagna af den sällsamma tonkonstnärens sköna konst, uppstöttes en dörr, som ledde till de inre rummen från danssalen, och jungfru Anna Reibnitz's sköna gestalt instörtade

blek och förvirrad, men föll sanslös till golfvet ett par steg ifrån tröskeln. På en gång afbröts musiken; Liljensparre var som en blixt framme bredvid henne, upplyftade och lade henne i sin framskyndande fästmös armar, samt hviskade några ord till den bleknande drottningen. Derefter skyndade han ut.

Drottning Gunilla, som några ögonblick tycktes tillintetgjord af bestörtning, sansade sig dock snart, och vände sig med värdighet till hela flocken af herrar och damer, som trängde sig omkring den afsvimmade: "Det är en sorglig händelse med vår goda Anna," sade hon; "men som vi hoppas, att hennes illamående snart går öfver, låtom oss icke afbryta vårt nöje. Anna Posse! För henne till mina rum, och se till, att mäster Simon genast kommer med någon styrkande dryck eller hvad han kan finna nödigt."

"Min Gud!" ropade Anna Reibnitz, i det hon slog upp sina ögon, och kastade den förrvirrade blicken omkring sig. "O Gud! Hvarföre skulle jag just vara der? Han trodde att jag var en ande!" tillade hon då hennes sansning återkom.

"Tyst, tyst! Bästa syster!" hviskade Anna, i det hon tryckte henne intill sin famn. "Tyst, tyst! Jag skall föra dig i ett annat rum!"

Understödd af ett par andra hofjungfrur, bortförde hon henne i detsamma.

"Gudskelof! Det är förbi!" sade drottningen. "Det var endast en svimning! Låtom oss fortsätta vår dans. Sökom att glömma denna obehagliga händelse, mina ädla gäster; spela upp en lätt polska!"

Musikanterna läto ej säga sig det två gånger. Drottningen räckte handen åt sin svåger Clas Bjelke och öppnade dansen med honom. Alla andra följde exemplet, och snart hvimlade åter hela salen af munterhet och glädje.

Men det dröjde icke länge, innan drottningen och hennes frände helt oförmärkt smögo sig ut ifrån de hvimlande gästerna, utan att dock lustbarheten derigenom afbröts.

Konung Johans sjuksäng stod i ett aflägset rum af slottet, hvarifrån man icke kunde höra hans jemmer, då han yrade under en våldsam feber, som mäster Simon Berchelts alltför häftiga försök med kraftigare medel, än som passade för konungens kroppsbeskaffenhet, hade ådragit honom. Ingen annan än mäster Simon, drottningen och hennes stallmästare fick nalkas honom. Han hade med ovilja underkastat sig den höglärde apotekarens skarpa behandlingssätt, men emedan denne redan förut vid Torfvesund lyckats att, likasom genom ett underverk, återgifva honom lifvet, då han redan, efter all mensklig beräkning, låg i dödens sköte, hade man fattat ett stort förtroende för hans läkarekonst och ibland allmänheten hade man utbredt den förhoppningen, att konungen snart åter skulle blifva frisk igen. För att ännu mera hålla allmänheten vid godt hopp, firade drottningen präktiga bröllop åt sina hofjungfrur, och gaf lysande *banketter*, till hvilka, till allas stora förundran, äfven de anklagade riksrådens fruar voro inbjudna, sedan deras herrar nu sades hafva fått nåd och blifvit försonade med konungen. Då den unga sköna drottningen, för att lifva munterheten på sina fester, lemnade sin gemåls rum, der hon också i allmänhet icke mycket trifdes, plägade hon befalla en af sina jungfrur att qvarblifva derstädes, för att vara tillhands och underrätta henne, om konungen frågade efter henne.

Den 17 November, en mulen och stormig dag, hade drottningens gäster redan samlats, och voro just som bäst sysselsatta med sina nöjen, då jungfru Anna Reibnitz af drottningen blef lemnad hos hans majestät. Klockan tre skulle den unga jungfrun räcka honom en dryck, enligt den föreskrift hon fått af mäster Simon, hvilken gått ut för att besörja om några ytterligare medikamenter, såsom han sade. Med en känsla af hemsk rysning, öfver att befinna sig ensam med en döende, hade hon sutit bakom det tunga förhänget vid den åldrige sjuklingens hufvudgärd, och hört honom med jemrande och qväfd stämma framstappla långa

böner på ett för henne främmande språk, hvarvid hon så mycket mer genomträngdes af fasa, som hon, såsom renlärig lutheran, ansåg dem för munklärdom och hädelser mot Gud. När de dofva klockslagen från tornuret i tre kronor skallade genom slottet, stod hon upp, fattade bägaren, i hvilken drycken var blandad af apotekaren, och framträdde till sängen. Den gamle konungen låg med händerna sammanknäppta öfver det tungt rosslande bröstet, då den unga flickan, skön som en engel, men blek af sin ångest, liksom hade de hulda dragen varit bildade af den hvitaste marmor, hastigt stod framför hans åsyn. Hans förut irrande öga häftade sig nu ångestfullt vid henne, hans bleka anletsdrag spändes sällsamt, och han rörde krampaktigt de blånande läpparne, utan att han dock framförde ett begripligt ljud.

"Täckes eders majestät nu dricka?" frågade hon darrande.

"Det är fåfängt!" pustade han. "Jag kan ej längre undgå det. O, Erik — broder! Det är din hämdengel, som ser på mig. — Var barmhertig! — Ack, jag var det ju icke emot dig! — Måste jag också dricka din bittra dödsdryck? — O Gud, förskona mig! — Jag har ännu så mycket att ångra — att godtgöra! — Jag är gammal — men för tidigt kallar du mig för min domare! — Dröj ännu! Eljest är jag för evigt förtappad!"

"Min konung! Jag är ju eders majestäts trogna undersåte och tjenarinna!" sade hon, i det hon bestört trädde tillbaka, och såg åt dörren, om icke någon menniska skulle komma.

Men det tycktes, som om en fasansfull dödsyra redan omtöcknade den gamle brodermördarens själ och omgaf honom med bilder och föreställningar, för hvilka hans samvete skälfde. "O, min broders hämnarinna!" fortfor han; "du dödsbleka engel! Dina ögon genomborra mitt hjerta! O, misskunda dig öfver mig! Blås på min panna, det brinner inom den! — Ha! Det brinner

utanpå! — Kainsmärket glöder. — Har icke Herren förbannat mig? Ve! Ve!"

Den rådlösa flickan ställde bort bägaren, vred händerna i ångestfull förtviflan, och utbrast i häftig gråt. "O, min Gud! Hvad skall jag göra?" suckade hon.

"Nej, nej, sätt icke bort den, min broders dödsbägare!" ropade konungen. "Jag vet väl min dom! Jag måste tömma den kalken; den är dock icke så bitter, som hans!"

"Nådige herre konung!" sade hon, och räckte konungen åter drycken, "detta är ju icke en dödsdryck utan en dryck till lifs, som vi hoppas och bedje till Gud!"

"Till lifs!" upprepade konungen; "nej, nu är domen fallen; min stund är för handen och jag måste dö!" Härvid emottog han drycken, som hon med skälfvande hand satte för hans läppar.

"Hu! Det är kallt!" fortfor han derefter: "hvarför darrar du också, domarinna? Ryser du för min dom? — Ve mig! Hvad skall den blifva?" Dervid upphäfde han åter en jemmerklagan, så förfärlig och hemsk, att uttrycket af hans plågor isande gick den stackars åhörarinnan genom märg och ben.

Slutligen blef denna ångest alltför stark, och hon beslöt, då äfven mäster Simon icke hördes af, att hastigt underrätta drottningen om konungens tillstånd. Så snart den tanken blifvit rätt klar för henne, skyndade hon till drottningens danssal, med en hastighet, som om furier följt henne i spåren. Ehuru hon föll afdånad vid dörren, anade Liljensparre hennes ärende; och så snart han hunnit anbefalla drottningen sansning och lugn, flög han till konungens rum.

Men då han inträdde i kammaren, hade redan den verkliga dödsengelen kallat konung Johan III:s skuldbelastade ande inför den evige domaren. Med brustna ögon, och i en, som det tycktes, våldsamt spänd ställning låg den aflidne på sin ensliga dödsbädd, och Liljensparre betraktade med stum vördnad och fasa det rum, der detta ögonblick en vedergällningens dom

var hållen. Slutligen gick han tigande fram, och tilltryckte den döde monarkens ögon.

Det dröjde icke länge, innan drottningen och hennes svåger äfvenledes hitkommo från danssalen, och stannade, försänkta i fasa, framför liket. På den sköna Gunillas ansigte skiftade uttrycket af de mångfaldigaste känslor vid åsynen af den nu liflöse gubbe, hvilken dock fordom beröfvade henne en hoppfull ungdoms skönaste sällhet: en lycklig kärlek. Nu var hon således redan enka, och bredvid henne stod den ungdomsvän och älskare, hvilken hon aldrig upphört att i sitt hjerta älska, ehuru han nu fästat sitt hjerta vid en annan, och endast besvarade hennes känsla med uttrycket af vördnad — undersåtligt nit. Huru tung och kall måtte hon dock icke hafva kännt kronan och manteln, emot den glada och varma ömhet, som ur Liljensparres blickar strålade förbi henne, en annan till mötes! Hon utbrast i tårar vid sin gemåls lik, men de voro säkert icke kärlekens eller saknadens.

Liljensparre hade nu den största själsnärvaro och rådighet. Han föreslog drottningen att genast kalla äfven Göran Posse till en rådplägning, och att emellertid hålla konungens död hemlig. Derföre borde icke heller dansen afbrytas, tillstyrkte han.

"Jag vill skicka hit till mäster Simon Berchelt en handfast och pålitlig medhjelpare," yttrade han, "vi: bevakningen af det kungliga liket, tills allt kan blifv så i ordning, som det bör."

Derefter gingo de till ett annat rum, och Liljensparre medtog nycklarne till det kungliga likrummet

---

Utan att någon hade aning om konungens d fortsattes drottningens bankett af hennes gäster; o hon visade sig till och med sjelf ibland dem, utan a likväl ytterligare deltaga i dansen. Det väckte lik ledes ingen uppmärksamhet, att Liljensparre sällan inne, emedan man trodde honom sysselsatt, tillika m

sin fästmö, omkring Anna Reibnitz. Musikanterna fortforo med sitt vilda buller, liksom hånande sjelfva en konungs dödsdag, och endast Petrus djekne hade aflägsnat sig från läktaren, på en hemlighetsfull vink af drottningens stallmästare.

Ändtligen närmare midnatten aflägsnade sig gästerna, och drottningen blef ensam med sina närmaste förtrogna. Hon begaf sig med sin svåger, Göran Posse och stallmästaren till sina inre rum.

Der låg den sköna Anna Reibnitz, ännu blek och darrande på sin bädd, och bredvid henne satt jungfru Anna Posse, med vänskapsfullt deltagande i sina blickar och tröstande och lugnande ord på läpparne. Den sjuka flickan upplyfte matt sitt hufvud, och ett tacksamt leende sväfvade öfver de bleka läpparne, då drottning Gunilla inträdde. Och då hon såg herrarne, som följde drottningen, flög en hastig rodnad öfver hennes kinder.

"Min bästa Anna," sade drottningen. "Här har du åter ett bref ifrån din vän och välgörare, grefve Gustaf. Vi hafva fått vigtiga underrättelser från Polen."

Ett mildt skimmer af en ljuf rörelse utbredde sig öfver det förut lidande ansigtet, då den hulda varelsen mottog brefvet. Hennes blick flög med ett så ömt och bedjande uttryck till herrarne, att de allesammans, af inre ofrivillig känsla af grannlagenhet, vände bort ögonen för att icke med sin främmande uppmärksamhet störa hennes heliga och blyga känsla, då hon öppnade det. Ingen af dem kände väl hennes hjertas förhållande till grefve Gustaf, men en ädel flicka har alltid en mystisk förmåga att ingifva en hemlig känsla af innerlig vördnad, då hennes själ sysselsätter sig med ett föremål för hennes heligaste tillgifvenhet.

Drottningen och herrarne drogo sig undan till andra sidan af rummet, medan hon, under det hennes vän lyste henne med ett vaxljus, uppvecklade det dyrbara bladet, och genom skimret af en stilla tår betraktade dragen af den älskade handen, samt slutligen läste innehållet.

"Jag öfverlemnar åt eder, min svåger," yttrade

den unga enkedrottningen, "att bevaka vårt gemensamma bästa vid den villervalla, som icke lärer kunna undvikas, när hertigen kommer. Liljensparre har redan lofvat, att i natt och i morgon samla och föra till mitt eget hus all den egendom, som min aflidne gemål skänkt mig. Skulle hertigen först få sätta sig i besittning deraf, torde icke mycket för mig blifva i behåll."

"Ja, ja," inföll Göran Posse, "det är alltid bäst att vara beredd i tid. Hertigen lärer icke försumma sig, att genast komma hit. Har då icke konung Sigismund skrifvit något om huru det skall förhållas vid konungens frånfälle? Det var en förarglig olycka, att hans majestät icke skref under sitt testamente och de öfriga förordnanden och plakater, som Palmerus redan hade uppsatt. Hvar är den sluge Olof Sverkerson? Om han icke blifver indragen med i spelet, torde han i harmen deröfver söka att göra det alltsammans om intet."

"Se här äro konung Sigismunds bref!" sade drottning Gunilla; "läs dem nu sjelf och begrunda dem!"

"Hans majestät skrifver från Polen," yttrade Bjelke, "att i händelse något dödligt skulle hända hans fader, bör hertigen icke hindras att deltaga i regeringen, till hans majestät sjelf kommer och beställer derom."

"Jag fruktar att det i sanning är ett mindre lyckligt beslut," afbröt Posse. "Vore Erik Sparre och Hogenskild Bjelke väl förlikta och åter inne i sina embeten vore väl ingen fara, ty de kunde hålla hertigen stången; men nu fins här ju ingen, som förmår något mot hans vrede."

"Om också din blygsamhet, broder Göran, går något långt," inföll Liljensparre med ett nästan omärkligt leende, "då du icke en gång tilltror dig sjelf att hålla hertigen stången, så måste vi dock alla erkänna, att i närvarande omständigheter ingen bättre och finare än grefve Gustaf Brahe skulle kunna utreda ärendet. Du känner af erfarenhet, broder Göran, hans skicklighet."

Göran bet ihop tänderna af förargelse, men te...

"Min goda Anna!" utbrast drottningen; "skrif... icke grefve Gustaf, när han kommer hit?"

"Jo, eders majestät!" svarade hon; "han kommer hit till våren, eller kanske förr."

"Nå, hvad skrifver han då?" frågade Gunilla, som icke kunde dölja en liten nyfikenhet.

"Nådigaste drottning!" svarade jungfrun darrande, och vände det matta hufvudet med möda emot henne; "jag är skyldig att visa eder hans bref, om eders majestät så befaller..."

"Låt mig få se det!" inföll hon genast och tog det ur den skälfvande handen, som räckte det, utan att hon gaf akt på den bönfallande blick, som tillika sökte möta hennes egen.

"Min goda, trogna Anna!" så skref grefven. "Den som står på en höjd, han måste vara beredd på stormar och vindkast. Jag har erfarit det, min goda Anna. Jag märker att jag har många fiender, dessa hafva nu bragt helt andra saker i sinnet på konungen än han tänkte förut; och torde det icke gå så lätt för sig med förslaget om mitt riksföreståndarskap hemma i Sverige. Dock har jag ännu godt hopp, särdeles som väl ingen annan kan komma i fråga, och hertigen nu, sedan han blifvit förmäld, ännu mera än någonsin förut, är fruktad af konungens parti. Jag vill så snart som möjligt resa hem, för att der taga sakerna i ögonsigte och vara närvarande hos konung Johan, i fall han skulle hafva något att anförtro oss på sin sotesäng. Till våren eller kanske ännu förr, torde jag alltså få återse dig, min kära Anna. Jag har ofta med saknad tänkt på den lyckliga tiden, då din vänliga omsorg och ditt behagliga spel förjagade många mörka tankar och mulna stunder för mig. Jag behöfver i sanning mycken tröst i en särdeles sorg, som trycker mitt hjerta; och jag vill så gerna föreställa mig, att mina bekymmer skola lindras af din vänskap och ditt deltagande, min Anna; ty jag vet, att om också alla andra misskänna mig och svika mina förhoppningar, skall du icke göra det. Lef väl, min goda flicka! Måtte ditt hjerta aldrig erfara de sorger, som så bittert hafva sårat mitt! Bevara ditt hjerta, min egen vän! Måtte jag åter finna

det lika rent och ömt och godt, som då jag först lärde känna den beskedliga sångarflickan på torget i Warschau.

Din tillgifne vän
Gustavus Brahe."

Utan att säga ett ord återlemnade enkedrottningen brefvet åt egarinnan, hvilken genast sköt det under sin hufvudkudde, och tryckte det tårfulla ansigtet mot densamma.

Då herrarne fäste frågande blickar på drottningen sade hon: "Ja, han kommer icke förr än i vår; men hvad är emellertid att göra? — Intill dess äro goda råd dyra."

"Om jag vågar meddela eders majestät ett råd," yttrade Liljensparre, "så vore det, att nu för det första sörja för eder egen säkerhet till ära och egendom; derefter tåligt foga eder i omständigheterna."

"Det må så vara!" svarade hon, i det en tankfull och uttrycksfull blick dröjde på honom. "Jag är öfvertygad om eder trohet och edert nit. Men allt måste ske i morgon, ty längre lär väl icke min gemåls död kunna döljas."

I detsamma hördes ett prasslande vid dörren. Alla vände sina ögon ditåt, och blefvo varse jungfru Beata Bese, som stått der och lyssnat, men nu skyndade sig fram, kastade sig gråtande för den bestörta drottningens fötter och sade: "Nådigaste drottning! Min far har icke velat emottaga sin ovärdiga dotter, om hon icke förut erhållit eders majestäts förlåtelse. Jag har kommit hit midt i natten, för att anropa eders majestät om nåd och förlåtelse. Säg mig allenast ett enda mildt ord till tröst, och sedan skall jag utan knot fördraga mitt öde, och aflägsna mig på ögonblicket."

Herrarne sågo bestörta på hvarandra och på drottningen. "Se så," hviskade Göran Posse, "nu lär vår hemlighet snart blifva trumpetad ut både för hertigen och andra."

Men efter ett kort besinnande fann drottningen det bästa rådet. "Min kära Beata!" sade hon med

allvarsam uppsyn, "du har så uppfört dig, att du visserligen aldrig mera borde få inträda i mitt hof; men jag vill dock förlåta dig, och tills vidare återtaga dig i min tjenst. Efter nu olyckligtvis jungfru Anna Reibnitz har blifvit sjuk, och Anna Posse väl icke gerna vill öfvergifva sin vän, så kom du, Beata, och följ mig i mina rum. Du får tills vidare icke utan min befallning skilja dig ifrån min person, ty jag vill med egna ögon se och pröfva, om ditt sinne ännu är förbättradt och ödmjukadt."

"Ack, nådigaste drottning!" svarade jungfru Beata, som tycktes häpen. "Jag är ovärdig all denna eders majestäts nåd. Tillåt mig nu, sedan eders majestät förlåtit mig, att taga evigt afsked."

"Nej!" sade drottningen med stränghet. "Du lyder nu utan invändning mina befallningar. Farväl, mine ädle herrar och fränder!" tillade hon, i det hon med en afskedshelsning vände sig till dem; "jag hoppas att återse eder i god tid i morgon; men nu, god natt!"

De aflägsnade sig. Derpå vände hon sig till Anna Reibnitz och önskade henne en god och vederqvickande sömn.

"Du, Anna Posse!" sade hon slutligen, "kan bli hos din vän i natt, men kom först med och visa jungfru Beata Bese, hvar vi äro i bibeln; hon skall läsa för mig; jag behöfver visserligen i dag höra många hugneliga ord."

Med dessa ord gick hon, åtföljd af de båda tärnorna.

Så snart Anna Reibnitz blef ensam, framdrog hon sitt bref, tryckte det till sin mun och sitt bröst, medan hennes känsla skaffade sig luft i en ström af tårar.

"Det är så ljuft för mig att gråta!" sade hon åt sin återkommande vän; "ehuru jag gråter öfver hans sorg. Aldrig trodde jag att hans smärta skulle glädja mig, Anna; men nu är jag glad att han upptäckt sin olycka. O Gud! Måtte jag endast kunna mildra den och trösta honom!"

I den långa korridoren utanför konungens sjuk- och likrum i den aflägsnaste delen af Stockholms slott, icke långt ifrån den trånga, jernbeslagna porten till den så kallade smedjegården eller fängelset, vandrade följande dagen af och an en axelbred yngling i en mångfärgad drägt, sådan som konungens lifsvenner brukade. Utan att något ord yttrades, öppnade han dörren till den hemska kammaren för enkedrottningen, som, åtföljd af ett par damer, jemte sin svåger och Göran Posse, gick att bestyra om sin gemåls liflösa lemningar. En lönndörr öppnades derefter i korridoren; några hofsvenner framburo en enkel, med svart kläde öfverdragen likkista; dem följde åtskilliga fruntimmer med hvita halsdukar och svarta sammetsprydnader, som passade till svepning. De begåfvo sig äfvenledes tigande in i likrummet. Tystnaden i den dystra korridoren afbröts nu endast af det dofva bullret, som stundom röjde den hemska förrättningen derinne.

Efter en stund utkom riksrådet Göran Posse, och gick till ynglingen. "Hör på, min kära Petrus Djekne!" sade han, "tag detta papper och lemna det till kongl. majestäts sekreterare Henrik Palmerus; du känner väl honom?"

"Ja, eders herredöme!" svarade Petrus.

"Han kommer hit om en stund," fortfor riksrådet. "Säg honom att konungen nu har undertecknat det. Befall honom genast gå till cancelliet med det, och i Olof Sverkersons samt de öfriga sekreterarnes närvaro lägga det i konungens kista. Akta det ännu en liten stund. Jag fruktar underskriften är icke rätt torr än!"

Petrus såg bestört på riksrådet, men svarade intet. och Göran Posse gick in tillbaka.

Nu öppnades sakta porten till borggården, och trumpetaren Per Eenhufvud instack — slutet af sitt namn. Petrus gick genast emot honom, för att drifva honom ut igen; men han sprang genast in, förrän hans inträde hunnit förekommas, och han stängt dörren till efter sig.

"Jaså!" sade trumpetaren, "det är ni, min kära munsjör eller mäster, eller hvad ni kan vara. Ni spelte ingen dum viol i går, efter ni bär en sådan drägt i dag."

"Gå härifrån — laga er bort på ögonblicket," svarade Petrus, i det hans kraftiga händer grepo efter trumpetarens krage, för att genast förskaffa den korta befallningen verkställighet.

"Nå, nå," invände trumpetaren, "lagom brådtom är bäst. Hvar är stallmästaren?"

"Det vet jag inte," svarade Petrus, och skuffade honom ett par steg baklänges emot dörren. "Bort med er, och titta inte hit mera, det råder jag er!"

"Hvad är det för buller inne i konungens rum?" frågade trumpetaren, som sökte att afvärja djeknens handtag. "Är det sannt att stallmästaren håller på att genomsöka husgeråds- och klädkammaren deruppe?"

"Tyst och ut!" sade Petrus, i det han med ena armen öppnade dörren, och med den andra släpade den envise Eenhufvud till densamma.

"Ett ord allenast!" sade trumpetaren, "var det konungens testamente, som Palmerus skulle ..." Han fick icke säga mer, innan han hufvudstupa flög utför trappan ned på borggården. Han hade sin tjocka, stoppade och messingsbeslagna embetsmössa att tacka för det, att icke jernbottnen på porten till smedjegården gjorde hans enda hufvud till tvänne hälfter, och en stund förgick, innan han kunde åter resa sig upp och få sina sinnen i ordning. Det hade icke skett så snart, så framt ej den beskedlige Palmerus, innan han gick in i slottet, stannat och stänkt honom i ansigtet med luktvatten ur en liten silfverflaska, som han bar i fickan.

Då Palmerus sedan derinne träffade Petrus, räckte denne honom dokumentet och meddelade honom riksrådets befallning. Palmerus tycktes gladt öfverraskad, då han hörde att det var underskrifvet, men vid en närmare blick på underskriften bleknade han. "Min Gud!" utropade han, "hvem har gjort detta?"

Petrus teg, men i hans ärliga ansigte målade sig uttrycket af ett starkt ogillande.

"Är riksrådet Göran Posse derinne?" frågade Palmerus slutligen. "Gå in och anhåll hos honom ödmjukeligen, att han ville bevilja mig ett samtal."

Petrus svarade intet, utan gick till likrummet och knackade sakta på dörren. Genast kom Göran Posse ut, och då han blef varse den bestörte sekreteraren med dokumentet i handen, gick han till honom och sade med förtörnad uppsyn: "Har icke Petrus Djekne framfört min befallning till eder, herr Henrik Palmerus."

"Jag anar något både farligt och orätt," svarade herr Palmerus, i det på en gång all tvekan försvann ur hans öppna ansigte. "Jag anhåller derföre, att eders herrlighet vill i vittnens närvaro tillställa mig denna skrift och med egen mun meddela mig sin befallning." Han ville återlemna papperet.

"Hvad vill det säga!" utbrast Posse, "vi trodde att herr Palmerus var en af våra trognaste och nitfullaste vänner. Kom ihåg att konung Sigismund nu behöfver allas vårt högsta och ifrigaste biträde. Gör nu hvad som är nödvändigt, så skall sedan icke eder belöning uteblifva."

"Jag är en redlig man," svarade Palmerus under det han stirrade på dokumentet. "Jag har alltid med trohet och kärlek till konung och fäderneslaand uppfyllt mina pligter och redligt uträttat mina åligganden. Endast en gång gick mitt nit för långt. Det var när jag i denna skrift uppsatte mera, än konungen uttryckligen önskat och befallt. Men jag visste, att om hans majestät sjelf ogillade det, behöfde han blott vägra sin underskrift. Denna underskrift känner jag alltför väl, eders herrlighet! Den är af en helt annan hand än konungens. Men betänk, herr riksråd, kan rikets väl befrämjas genom olofliga medel? Tror I icke, att det igenom den sista villan blifver värre än den första. Jag har uppsatt denna skrift på konungens befallning för att levereras uti hans majestäts egna händer. Jag gjorde orätt, då jag öfverlemnade densamma åt eder.

herrlighet. Jag skulle göra än mer orätt, att nu framlemna ett bedrägligt dokument, hvarpå hela rikets väl beror. Eders herrlighet! Jag befriar både eder och mig från stort ansvar och ondt samvete, då jag nu rifver i stycken detta dokument." Bitarne af det sönderslitna papperet flögo för det bestörta riksrådets fötter. "Om en timma," tillade Palmerus, i det han öppnade dörren, "skall jag hafva en ny afskrift färdig, och om då hans majestät sjelf täckes underteckna densamma, skall jag med glädje utföra denna befallning, som meddelas mig."

"Det är för sent!" utbrast riksrådet, och fattade honom återhållande i rockknappen. "Petrus, gå in till hennes majestät! Jag vill tala med eder, Palmerus."

Petrus gick in i likrummet, medan riksrådet förde herr Palmerus längst bort till fönstret i korridoren, der ett ifrigt samtal begyntes, hvarunder sekreteraren blef underrättad om konungens död och de omständigheter, som följde af densamma.

Emellertid intittade åter trumpetaren genom den halföppna dörren, och, då han icke bemärktes af de båda öfriga herrarne vid fönstret, plockade han hastigt tillsammans bitarne af det sönderrifna dokumentet, och försvann.

Den 19 November, tvänne dagar efter konung Johan III:s död, afreste stallmästaren Liljensparre till Södertelje, för att meddela hertig Carl af Södermanland den vigtiga underrättelsen. Hertigen blef ytterst förtörnad deröfver, att man fördolt hans broders död så länge. Han var redan förut färdig att inresa till Stockholm, hvarifrån han genom trumpetaren Eenhufvud aftonen förut fått underrättelse om att åtskilliga stämplingar förehades, ehuru denne spejare icke hade upptäckt konungens död.

Han begaf sig genast på vägen, och ankom i fullt vredesmod till slottet, utanför hvars stora port en

mängd af stadens borgare, vid underrättelsen om konungens död, hade församlat sig. I allmänhet var Stockholms borgerskap konungen och hans rätta arfvinge troget, men hertig Carls personliga kraft och nedlåtande vänlighet hade tillvunnit honom ibland detsamma många vänner, hvilka trodde, att hans starka hand var nödvändig vid riksstyrelsen under denna oroliga tid, så mycket mera, som man väl kunde förmoda att han, i fall han icke med godo fick regeringstömmarne i sin hand, skulle blifva en ganska mäktig och farlig fiende, hvilken ingalunda saknade medel, att utföra hvad mål han helst ville sätta för sin ärelystnad.

Då nu hertigen, åtföljd af några af sina herrar och enkedrottningens stallmästare, i spetsen för ett par hundrade ryttare red fram i hopen, stannade han hastigt sin häst och vände sig till borgarne: "Redlige och trofaste män, Stockholms borgare!" talade han till dem. "I veten att hans majestät, vår broder, nu är afliden, och att hans son, vår käre broderson, konung Sigismundus, är uti främmande land, i sitt rike derstädes. Förty och emedan han icke nu genast kan vara här för handen för att emottaga regementet har jag, såsom Svea rikes rättmätige arffurste, beslutit att åtaga mig riksstyrelsen."

Borgarne sågo något häpna på hvarandra. "Men huru är konungens egen vilja i den saken!" frågade Göran Stensnider.

"Vi få väl höra det," svarade hertigen, som tycktes hafva väntat på ett högt bifallssorl i stället för betänkligheter. "När här kommer budskap ifrån konungen i Polen, så skole vi gerna rätta oss efter hans vilja och förordnande, så framt de icke innehålla något som strider emot rikets lagar och privilegier, och framför allt vår lutherska lära."

"Har icke heller den aflidne konungen förordnat något i sitt testamente?" frågade den gamle P. Bokbinder.

"Jag fruktar att ingen af rikerådet framlemnat testamentet till konungens underskrift," svarade h-

tigen; "men vi vilje undersöka derom. Jag fruktar att allt icke är som det borde vara?"

"Har icke konung Sigismund hitsändt någon fullmäktig?" inföll Mårten Råsak. "Man har ju länge i anledning af hans majestäts svaga helsa fruktat det som nu händt, så att hans son väl borde varit förberedd derpå."

"Nej, ännu har ingen sådan hörts af," svarade hertigen, "och om min brorson är sig lik, lärer det väl icke gå så fort för honom att komma sig dertill."

"Nå, till dess är det godt att eders nåde tager emot regeringen," yttrade den välvise Mickel Snidere; "men bäst är det väl ändå att rådfråga hans majestät om hans egen vilja; den bör det oss lyda och fullfölja."

"Godt, godt, mina vänner!" sade hertigen, som sväljde förtreten öfver deras betänksamhet, och gaf sin häst sporrarne.

"Lefve hertig Carl!" ropade en flock, under det denne red öfver vindbryggan.

"Nej! Lefve konung Sigismund!" inföll en annan skara, men ropet förtogs af den väldiga ryttaretruppen, som dånande red öfver bron.

Då hertigen kommit in uti sjelfva slottshvalfvet, fick han der se jungfru Beata Bese. Han stannade derföre, och sprang af hästen. "Gå upp till hennes majestät, och anmäl min ankomst, Peder Liljensparre!" befallde han, medan herrarnes hästar bortfördes af betjeningen, och ryttartruppen fick en vink att rycka in på borggården.

Så snart stallmästaren aflägsnat sig inåt slottet, gick hertigen till jungfru Beata, och frågade henne hviskande: "Nå, hvad vet ni att berätta, jungfru?"

"Stora nyheter, eders furstliga nåde!" svarade hon; "grefve Gustaf Brahe skall förmälas med fröken Anna, och blifva gubernator eller riksföreståndare. Han kommer hit i vår."

Hertigen stod en lång stund rådlös af bestörtning. "Ha, ha, min brorson!" utbrast han slutligen, stampande af otålighet. "Du har tänkt ut det väl! Eller

rättare, den planen är för fin, för att komma från någon annan än Erik Sparre. Hvad han skulle få att göra, om han finge sin svåger till riksföreståndare! Men du är icke här ännu, min käre Göstaf Brahe! Den får först mala, som först till qvarnen kommer. Här är ännu god tid till våren!“

Sedan han ytterligare gjort henne några frågor, och äfvenledes talat med trumpetaren, begaf han sig upp till enkedrottningen.

I en af slottets herrligaste salar hade drottning Gunilla församlat hela sitt hof. Blek och ängslig satt den sköna herrskarinnan i sin djupa sorgdrägt på en stol, och fäste esomoftast sina blickar på dörren, genom hvilken den fruktade svågern skulle inträda. Hennes ängslan hade meddelat sig åt hela hennes omgifning, så att sjelfva riksråden Clas Bjelke och Göran Posse voro, som ordspråket säger, synnerligen hvita om näsan.

Efter en väntan, som föreföll samtliga de närvarande temligen lång, inträdde slutligen hertig Carl följd af ett dussin drabanter i blanka rustningar. Hans bistra drag voro strängt spända, skrynklorna på den höga pannan voro fördubblade, och i hans ögon gnistrade det lättretliga, skarpa Vasalynnet. Långsamt nalkades han enkedrottningen och gjorde för henne en bugning, den hon darrande reste sig upp att besvara.

“Eders kärlighet!“ yttrade han, under det han ett tvunget, ironiskt löje sökte dölja den halfkufvade harmen. “Eders kärlighet har icke behagat skynda att meddela oss underrättelsen om vår salig herr broders beklagliga bortgång. Förmodligen har den stora sorgen och anstalterna om den kungliga begrafningsståten upptagit eders kärlighets tid? Har vår salig herr broder undertecknat sitt testamente? Hvilka voro närvarande vid hans död?“

“Hans majestät,“ svarade Göran Posse, “var allt för svag att vilja befatta sig med regeringsärender i sistone. Han önskade allenast få vara i ro med sin hofpredikant.“

Nu bröt hertigens vrede ut. Han vände sig till de båda riksråden, och höll för dem ett skarpt tal, hvaruti han förebrådde dem, att de visat sig mera benägna för de anklagade herrarne, hvilkas brott han vidlyftigt upprepade, än för konungahusets och fäderneslandets bästa, då de icke påyrkat underskriften af konungens testamente. Han beskyllde de fängslade och anklagade herrarne att hafva varit orsaken till allt den aflidne konungens lidande. "Vår salig broder," så slutade han, "har af sorgen undfått sin helsot, och så igenom döden måst ifrån denna verlden hädan skiljas, hvilken vi som efterlefve, önske af Gud en fröjdefull uppståndelse med alle salige kristtrogne! Och måste afbida hvad framdeles fäderneslandet öfvergå kan, i det stället mycket ondt (såsom vi nu med detta tal betygat hafva) igenom ett fullkomligt vår salige herr broders testamente kunnat afböjas."

Ingen vågade svara den uppretade hertigen ett ord.

Hertigen vände sig åter till drottningen? "Hvem af eders kärlighets hoffruntimmer var sist närvarande inne hos hans majestät, vid sotsängen?"

"Jungfru Anna Reibnitz," svarade en af damerna.

"Så?" sade hertigen med hvass ton. "Det är den schlesiska jungfrun, Gustaf Brahes sångerska? Hvar är hon? Det var just värdigt sällskap åt en döende konung! En tattarflicka, efter hvad jag hört. Befall henne träda fram, eders kärlighet, att jag må få se det djuret!"

Utan att tveka, men ännu blek och skälfvande, framträdde den sköna flickan ur kretsen af fruntimren. Nigande fäste hon på hertigen en ren och oskuldsfull blick, som jagade, ehuru blott för ett ögonblick, en egen känsla af ett slags blyg förvirring genom sjelfva den vilde furstens jernhårda bröst.

"Ja så!" upprepade han, snart åter obevekligt betraktande henne med sina genomträngande blickar. "Det är den beryktade schlesiskan, som vågade gifva riksrådens fruar anvisningar, hvar de skulle finna vår salige broder, när de ville tigga honom om nåd!

— Ja, ja! Visst lära rådsherrarne lofvat dig guld och gröna skogar, för det du var deras spejare. Men vet du, flicka, hvad spejarens straff är? Tror du icke, att vi hafva galgar och rep här i Sverige också!"

Alla bleknade. Den olyckliga flickan kastade endast en blick på den blodtörstige dödsdomarens bittra uppsyn, derefter drog hon sig tillbaka med ett uttryck af oskuldens stolthet, som gaf ett obeskrifligt behag åt den eljest så blyga gestalten.

Då samlade enkedrottningen allt sitt mod; med värdighet framträdde hon och fattade Anna vid handen, men denna föll på knä och tryckte drottningens hand till sina läppar. Hertigen såg förtörnad på flickan, men den ädla Gunilla ställde sig mellan henne och honom. "Jag hoppas att eders kärlighet," yttrade hon, "icke låter en oskyldig jungfru lida för det hon uppfyllde *mina* befallningar. Frukta icke du, mitt barn, att hans furstliga nåde är så grym, som han hotar! Vi hafva icke förr upplefvat så blodiga tider, att adelsjungfrurna behöft lemna sitt lif i bödlarnes händer, och jag hoppas, att min herr svåger icke skall blifva den, som ådrager oss ett sådant regemente!"

"Tyst I, Gunilla Bjelke!" röt hertigen och stampade i golfvet, så att det skallade i salen. "Eder ti[d] är förbi nu, och edert välde med, fru Gunilla. Ja[g] skall visa eder, att en utländsk landstrykerska icke [är] för god att lida efter högsta rätten, och dermed va[l]. Och I sjelf, fru Gunilla, I har här på slottet in[te] mer att göra. Ni flyttar genast härifrån till ed[ert] eget hus på Kungshästegatan, eller hvart ni ann[ars] vill. Ni har således brukat eder fördel, fru Gunil[la] uti de dagarna då vår salige herr broders död h[ölls] hemlig, att ni har saker nog der borta i er egen gå[rd] för edert hof. Jag vill genast låta undersöka husgera[det] och klädeskammaren, och upprätta inventarium deröfv[er]. Ni kan emellertid låta genast verkställa flyttningen."

"Det vore väl hårdt ändå," anmärkte en r[åd], "om hennes majestät icke hade rätt att bo qvar på slott[et] åtminstone så länge hennes gemål är ofvan jord."

"Ha! Det är du, Palmerus!" skrek hertigen, som såg den dristige anmärkaren i ansigtet. "Du ertzförrädare! Jag skall löna dig!" Han drog värjan till hälften, men, sansande sig likväl, befallte han sin vakt: "Gripen den skälmen! Ned i Smedjegården med honom!"

Genast voro Palmeri händer i drabanternas våld, och bakbundos i hela hofvets närvaro, utan att hvarken han ansåg mödan värdt eller någon annan vågade att invända ett ord.

"Jag vill leka en annan dans med alla förrädare!" yttrade hertigen, i det hans vilda blick, glödande af ilska, häftades på riksråden. "Och ni flyttar genast härifrån, fru Gunilla!"

Men i denna stund öppnades dörren; en praktfullt klädd, skönt bildad man inträdde i salen. De fleste närvarande uppgåfvo ett rop af bestörtning; på den dödsbleka Anna Reibnitz's kinder flög hastigt ett skimmer af glödande purpur; och med en åtbörd af nyväckt hopp, af glädje och tacksamhet, knäppte hon händerna tillsammans. Äfven hertigen vände sig om för att se den oväntade gästen, för hvilkens ganska behagfulla åsyn han nu tog ett steg tillbaka.

"Grefve Gustaf Brahe!" utbrast han. "Huru kommer ni hit?"

"Jag är sänd af konung Sigismund!" sade grefven, som, sedan han endast med en djup bugning helsat enkedrottningen och fruntimren, vände sig till hertigen. "Då, för halfannan månad sedan, underrättelse kom till Warschau om hans majestäts, vår konungs numera högstsalige herr faders sjukdom, täcktes hans majestät utse mig att framföra och afhandla åtskilliga maktpåliggande ärender med Svea rikes råd, och särdeles eders furstliga nåde sjelf."

På alla de närvarandes ansigten spelade uttrycket af hopp, nyfikenhet eller bedragen väntan.

"Vår kärälskelige broderson lärer väl icke då än hafva anat, hvad som nu här förefallit?" invände hertigen med en långt saktmodigare stämma, än man kunde

vänta; men han förstod att kufva sina förfärliga passioner, när det var nödvändigt.

"Mina fullmakter utvisa bäst," svarade grefven, i det han öfverlemnade hertigen några papper, "att hans majestät konungen icke kunde af sin herr faders höga ålder och bräcklighet vänta och förmoda annat, än den sorg, som nu träffat hans majestät och alla trogna undersåtare, och att hans majestät var förberedd på densamma."

"Grefve Gustaf Brahe!" utropade hertigen bestört, i det han kastade ögonen öfver fullmakterna, "ni är ståthållare öfver Stockholms slott och stad, ser jag! — Nå, jag lyckönskar eder dertill, och till mycket annat godt, som ni lärer ha att vänta både af konungen och fröken Anna! — Men kom ihåg, grefve Gustaf! Den skrattar bäst, som skrattar sist! Jag ser att för närvarande kan jag åter begifva mig till mitt furstedöme. Få se om fortgången af konung Sigismunds nya regering vill svara emot början. Bara vår brodersou ville utföra allt så väl, som han påtänkt det på förhand, förmodligen icke utan goda och sluga rådgifvares hjelp."

"Jag har befallning," inföll grefven, "att å hans majestäts vägnar anhålla, att eders furstliga nåde ville af kärlek och välvilja för hans majestäts egen person och för fäderneslandet, åtaga sig att leda rådets öfverläggningar, efter de reglementen och den ordning, som jag här får i eders nådes händer leverera. Eders nåde hoppas jag meddelar dem åt rådet."

"Jag har redan kallat rådsherrarna tillsammans på rikssalen," yttrade hertigen efter en stunds betänkande och liksom i strid med sig sjelf; "följen mig då mina goda herrar, nu genast! — Släppen den unge mannen!" tillade hertigen åt sina drabanter, i det han gick ut, åtföljd af Clas Bjelke och Göran Posse, hvilken helt förundrad hviskade Liljensparre i örat, då han gick förbi honom: "Det var märkvärdigt, att hertigen genast tog skeden i vackra hand! Men så ... väl Gustaf Brahe koka en soppa åt honom! ..."

En vink af enkedrottningen aflägsnade genast efter herrarne hela hofvet, med undantag af Anna Reibnitz och Anna Posse. Då framträdde grefve Gustaf Brahe till den sköna konungs-enkan, kysste vördnadsfullt hennes hand, och förklarade, att han var färdig och befullmäktigad, att i alla afseenden försvara och påyrka hennes bästa, intill dess konungen sjelf ankom.

Hon tackade honom och sade, att hon med lugn och nöje öfverlemnade sig åt hans omsorg, öfvertygad, att han skulle styra allt till det bästa.

Derefter vände han sig till den darrande Anna Reibnitz. Ett par ögonblick betraktade han den sköna flickan med det innerligaste välbehag, derpå omfamnade han henne och tryckte en kyss på hennes panna. "Du måste blifva min tröstarinna, mitt lifs engel, min Anna!" hviskade han sakta till henne, med en röst, som darrade af den djupaste rörelse: "ty mitt hjerta har blifvit förfärligt bedraget. Mitt innersta blöder. Du måste med din milda omsorg återgifva mig mod och kraft. Vill du det?"

Anna svarade intet ord. Hennes stora blå ögon fylldes med tårar, och med ett obeskrifligt uttryck af smärta och medlidande, af ömhet och nöje, af den renaste kärlek, såg hon på honom, medan hon kände sig tryckt intill hans hjerta.

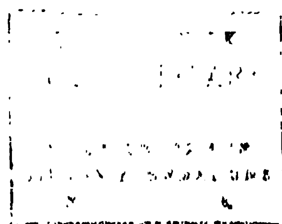
Gustaf Brahe.

Aftonen före Michaëlmässodagen, eller den 29 September 1593, lågo utanför Sveriges hufvudstad, ute på strömmen utanför det så kallade Danvikslandet, fyra stora örlogsskepp. Åtskilliga grupper af Stockholmsbor betraktade från Skeppsbron de majestätiska hafsslotten, hvilkas höga vimpelkrönta spiror och mörka, kanonspäckade sidor speglade sig i det klara vattnet. Svenska, polska och holländska flaggor hängde fredligt och sakta fläktande från flaggspelen, och vid relingarna framskymtade hufvuden, betäckta af praktfulla pelsmössor, af högbefjädrade baretter, af galonerade hattar. Här och der i tacklet gungade en sjöman i röd eller randig tröja, och espingarna eller båtarna voro dragna tätt intill skeppens sidor, för att hvarje ögonblick vara färdiga att sätta sig i rörelse med dem, som ville stiga i land eller fara från det ena skeppet till det andra. Ett par styckeportar nära vid bogen på hvarje fartyg stodo halföppna och de som voro mycket långsynta påstodo att brinnande luntor glimtade derinnanför.

I en af de många folkskockarna på stranden utmärkte sig en frodig, särdeles kortnäsad gestalt med ett hvitt förkläde framför sig och en stor blank kökknif i bältet. Med ett uttryck af på en gång sjelfförtroende och trots, och derjemte fruktan och bekymmer, betraktade han skeppen, under det han då och då yttrade några ord för sig sjelf. "Hm!" sade han: "I morgon! — Godt! — Mig qvittar det lika. — J... tar mig i alla fall bäst ut, der jag är. — Vi äro starkaste. — Det är en ringa makt emot vår. — Vi låta icke så lätt skrämma oss."

Gustaf Brahe.

En ung man, i en vacker blå drägt, trängde sig fram bredvid honom och röjde rum till en båt, som låg vid bryggan, och i hvilken ett par roddare väntade.

"Se, munsjör Petrus!" sade den stubbnäsige, i det han slog den unge mannen på axeln; "Prosit die Mahlzeit, som tysken säger!"

"Hvad vill du, kock?" sade Petrus och såg stolt på honom.

"Jo, jo," svarade Siffre, i det han tog mössan i handen och bugade sig, för att dölja sin förlägenhet öfver Petrus Djeknes oväntade ton. "Jo, jo, jag önskar just lycka, munsjör! Nu kommer det att gälla!"

"Hvad vill du?" upprepade Petrus sin sträfva fråga.

"Jo, jag menar," svarade kocken, hvars förlägenhet begynte, såsom vanligt hos sådant folk, att öfvergå till trots; "jag menar, att nu kommer han som göra't skall. Efter som I nu hafven kokat, så fån I supa, god' herrar!"

"Hvem talar du till och hvad talar du om?" sade Petrus föraktligt.

"Jag talar om honom, som ändtligen kommer efter sju sorger och en nöd," gaf Siffre till svar; "få se om han är lika välkommen hos alla, som hos visst folk. Visst kommer han i grefvens tid för er, herr Petrus; och för dem, som redan hade hufvudet i replyckan; men min herre vet väl hvad han gör."

Petrus såg sig omkring. "Finnas här några vittnen på din mun, kock!" inföll han, "så tör din tunga snart nog sluta att smaka på hertigens såser! Se till, du, att icke replyckan snärjes kring din egen hals först."

Siffre Kock blef likblek, men svarade hastigt: "Vill ni bemöta hertigens tjenare med hot och trug, munsjör Petrus, så råder jag er att ju förr dess hellre söka er tjenst hos konungen sjelf, ty huruvida det är så säkert att vara betjent hos de svenska herrarna, det må vara osagdt."

"Jag ser icke till någon af vakten," yttrade Petrus; "jag undrar hvar de kunna hålla hus? Men lika godt! Prata du, kock! Jag skall skona dig för din dumhets

skull, efter du icke har mera vett än fårhufvudet, som du steker, då du står för spisen."

"Får — får!" upprepade kocken, och hans ansigte antog samma färg, som det brukade hafva, då han stod framför den brinnande ökselden.

I detsamma skyndade folket att gifva rum för en förnäm herre, som, åtföljd af en kunglig sekreter och ett par lakejer, skyndade fram till båten.

"Det är gref Göstaf Brahe och kunglig sekreter Henrik Palmerus," hviskades det i folkhopen.

"Grefve Göstaf far ut till sin fästmö!" sade en borgare.

"Han får låta bli korpralens kanna, menar jag," inföll en annan.

"Dansa man lagom, så slipper man träben!" hviskade en tredje.

Grefven nedsteg emellertid skyndsamt från bryggan, och sedan hans följeslagare, bland dem Petrus, äfven nedkommit i båten, lade den ut och roddes utåt strömmen till skeppen.

"Ja, ja," anmärkte kocken, "nu hofverar och braskar den der djeknen från Skara! Men det blir väl annat ljud i skällan, när vår hertig tar itu med hela ramsan af så väl herrarne, som deras drängar. Och herr Henrik Palmerus sedan! Nog vet jag, när jag icke velat ge ett halft öre för hans hals och det var dagen innan jag gick i hertigens tjenst."

"Det är hertigens kock?" hviskade den ene borgaren.

"Ja visst!" var den andres svar. — "Nå, hvad nytt, kära Siffre?" frågade han med högre röst. "Hvad ämnar hertigen nu göra? Månne han ämnar öfvergifva oss i papisternas våld? Jag trodde knappt, att jag skulle se polska flaggor här i hamnen."

"Han har för länge sedan skickat gamle rikdrotsen och herr Gustaf Banér ut i skären konungen till mötes," svarade den förre. "Och nu skickar han grefve Gustaf Brahe till hans höga nåde. Det der hänger visst aldrig rätt tillsammans."

"Och hvad skola de der främmande flaggorna på skeppen?" frågade någon.

"Vet ni icke," inföll en annan, "att våran amiral, herr Clas, eller som han heter i Finland, sotnäsan, har så illa utrustat flottan, att den helt och hållet strukit åt i sista stormen. Det enda skeppet, som är qvar, är det som ligger der till höger, och det är hans eget. Det är ett kapitalt skepp och förer också många sköna stycken."

"Det går något långt, om sådant förblifver ostraffadt," yttrade den förre; "men är det icke holländsk flagg på två af de andra skeppen, de båda, som ligga närmast Danvikslandet?"

"Ja, konungen har förhyrt dem —," var svaret. "Han, som nu kan kalla sig konung i länderna rundtomkring Östersjön, eger likväl icke ett eget fartyg, på hvilket han vågar öfverfara sitt eget haf. Det fjerde skeppet, som bär både polsk och holländsk flagg, är äfven från Antwerpen och har konungens polska flagga uppe af bara aktning för hans majestäts person!"

"Ja så, så att det der största, med rödmålade relingen, är det som förer konungen?" frågades åter. "Han har väl sin gemål med sig, förmodar jag. Men på hvilket skepp befinner sig fröken Anna?"

"Ha, ha, ha! Vänta lite bara," yttrade kocken, "vi få väl se, till hvilken gref Göstaf beger sig. Hertigen har sagt något om fröken — ha, ha, ha!"

"Nå, hvad har han sagt?" skreko flera röster; "skynda, kock, mäster Siffre, skynda, säg, hvad har hertigen sagt?"

"Han har sagt, att fröken Anna och grefve Gustaf torde hända en vacker dag komma att bo deruppe tillsammans," han pekade på slottet, "men kommer jag då att laga deras mat, så skall det gå underliga till, och ännu underligare skall det vara, om icke köksröken från Nyköpings slott stiger högre och syns längre, än här på slottet."

"Det skall kanhända afgöras med en annan rök," inföll en borgare, "med rök af det slaget, som springer

fram derborta vid det förnämsta skeppet. Förstår ni er på sådan rök också, mäster Siffre?"

Under det han sade detta, framsköt en eldstrimma och ett rökmoln från skeppsbågen, och några ögonblick derefter återskallade det dofva ljudet af kanonskottet från Skeppsholmsbergen och stadens hus. Då uppflög hastigt på stormasten den kungliga flaggan, på hvilken polska och svenska riksvapnen voro broderade bredvid hvarandra. I tackel och tåg uppsprungo viga sjömän, och allt tycktes vara färdigt till en manöver.

"Nu komma de i land!" ropade röster här och der ur folkskockarne.

"Icke förr än i morgon," inföll en skeppare. "Konung Sigismund landstiger icke förr än i morgon, då det är hans skyddspatrons och helgons, Sanct Michaëls dag. Nu ropar man bara an den der båten med den förnäma herrn uti. Det är örlogssed att tala med kanonskott!"

Båten stannade på ett litet afstånd från skeppen, och åtskilliga tecken vexlades mellan den och konungens fartyg, medan roddarne hvilade på sina åror.

Emellertid spridde sig skepparens underrättelse derom, att det var för Sankt Michaëls skull, som landstigningen uppsköts, ibland folket. De flesta upphöjde dervid ett oroligt och ogillande sorl, som röjde de stränga protestanternas afsky. Allt kom småningom i en egen sällsam rörelse.

"Hvad är det värdt att stå här och gapa förgäfves längre?" skreko några. "I morgon få vi i stället se så mycket mera. Hela processioner af jesuiter med fanor och helgedomar!"

"Så? skola jesuiterna åter komma in i landet?" ropade en gumma. "Då vore det bättre att vara död och begrafven för länge sedan. Skola mina gamla ögon se sådant elände? Greta, kom och hjelp mig hem! Du skall läsa litanian i qväll. För påfvens arga list för den onda Antikrist, bevare oss milde herre Gud! Hvart skall detta taga vägen?"

Många instämde i gummans tänkesätt, och inom en half timma hade hela skeppsbron blifvit öfvergifven af alla de der samlade folkhoparna.

Ett par unga herrar i officersdrägter, som dröjde der bland de sista, sågo med ett uttrycksfullt småleende på hvarandra. Den ena, som var klädd i grön sammetsdrägt (den andra var svartklädd) sade: "Detta låter godt för oss. Få se hvar Gustaf Brahe hamnar till slut!

I en stor sal på Stockholms slott hade samma afton en högtidlighet blifvit tillställd. En skara af hofherrar i lysande drägter hvimlade omkring det vidsträckta rummet, hvars väggar, prydda med hjort- och elghorn, utvisade att det var det rum, der de konungsliga jagtpartierna församlade sig.

De flesta af hertig Carls hofmän voro unga herrar med temligen plumpa seder, men desto grannare rockar. En och annan äldre herre, som med anboren värdighet blandade sig bland ynglingarnes grupper, såg en smula förlägen ut, som man kunde förmoda, öfver det sällskap hvaruti han befann sig. Det var nämligen hertigens politik att i sitt hof upptaga personer, hvilkas lycka och välfärd helt och hållet berodde af honom, under det han tillika sökte att draga till sig de få af den gamla adeln, som icke hade förenat sig med rådsherrarne, eller också troget höllo sig till konungens parti. Det var derföre icke utan grund den anmärkningen förspordes från de förnämare kretsarne, att en hop unga vanbördingar och söner af okända föräldrar voro upptagne och beklädde embetena vid det hertigliga hofvet. Det röjdes äfvenledes ofta, att män, sådana som Carl Sture och Mauritz Lejonhufvud, af de ädlaste slägter inom riket och befryndade med konungahuset, kände ett visst obehag öfver den sammanrafsade ofrälse omgifningen, der deras ädla blod icke aktades efter sina anspråk. Men den sluge hertigen låtsade icke märka detta förhållande. Han förstod att välja sitt

folk och att använda dem. Han lät de stora familjernas söner gerna gå och förakta de andra, och de andra deremot afundas och hata dem, blott alla uppfylde hvad han fordrade af dem. I allmänhet hade en stor del af hans tjenare föga vigtiga befattningar inom sjelfva hofvet, men desto vidsträcktare utom detsamma, der de både förstodo att taga sig myndighet, och att uträtta hans värf.

Hans egna seder hade naturligtvis blifvit mönstret för hans lägre anhängare, så att den vildhet, som sjelfva hans vänner fruktade hos honom, på samma gång som de föraktade den, rådde i de samqväm, som höllos hos honom.

Det gick skarpt till, som det sades, på aftonens högtidlighet; vilda skratt och rusiga sånger skallade derinifrån. Bägare och kannor blänkte och voro i den lifligaste rörelse. Det syntes som alla hertigens tjenare gjorde sig lustiga.

Men i den tilltagande skymningen vandrade af och an utanför slottet en dyster gestalt, insvept i sin vida kåpa. Under sin breda hatt riktade han då och då ett skarpt ögonkast uppåt fönstren, hvarutur festens sorl förspordes, och slutligen, när det mörknat ytterligare, ljussken framglänste. Han skakade emellanåt häftigt på hufvudet, så att de förbigående kunde blifva varse en skymt af ett tunt, grånadt hår.

Några groflemmade personer i borgerliga kläder kommo utefter skeppsbron hitåt och samtalade sakta sinsemellan. De stannade äfven för att lyssna på hoffolkets buller. Då kommo ett par granna hofherrar ut ifrån slottet. Knappt hade de blifvit varse dessa förrän de skyndade fram till dem och med mycken förtrolighet helsade.

"Se, god afton, käre mäster Dirich Bökman", ropade den ene hofherrn. "Är I så sent ute och gå? Nå, det är beskedligt, att I tar er någon hvila ifrån verkstaden, särdeles på qvällen!"

"Ah, se Torkil Skeppare och Hindrik Husman", ropade den andra. "God afton, god' vänner! Det

så roligt att se eder ute någon gång! Nå, hvart skall det nu bära af i qväll?"

"Hå, vi ha gått ut att förlusta oss en stund!" sade Hindrik Husman.

"Ja, och för att höra hur det står till i staden," inföll Dirich Bökman.

"Det är beskedligt, kära vänner!" ropade den första hofmannen, "att I inte lemnen alla stadens angelägenheter ur sigte. Man måste höra efter hur det står till, så väl med grannarna och staden och hela landet, som med en sjelf. Ja, ja! Det är oroliga tider, som vi lefva uti. Men ni, Lille Matts Månsson, ni skrattar åt alla oroliga tider, och åt hela verlden, bara ni sjelf får roligt."

"Ja, men," inföll Lille Matts, "jag ser icke hvarföre jag icke skulle skratta vid min läst. Jag arbetar då så mycket raskare, det kan jag säga er, herr Peder Trulson!"

"Nå nå! det är ju inte ondt i mina ord heller!" ropade hofmannen. "Jag säger det bara så, för att höra hvad ni tänker om stadens angelägenheter och denna tidsens vedermöda. Hvad menar ni om konungen?"

"Hvad är der att mena?" utbrast Dirich Bökman. "Vill han blifva oss en nådig konung, så ha vi ingenting att säga om honom."

"Ja, ja! vill han det bara!" inföll hofmannen.

"Vi få väl se, herr Peder!" sade Husman. "Vi ha just talts vid om den saken i afton. Få se hur han blir!"

"Det är bara att önska, att ni icke får se och erfara det senare än ni har nytta af, käre mäster!" yttrade den andre hofmannen.

"Ja, ja! I har nog rätt i det, liksom hertigen i mycket annat, herr Olof Fresare!" svarade borgaren. "Men der är svårt för oss att göra något, om hertigen ingenting gör."

"Hör på, kära vänner! sade Peder Trulson. "Ni kunde väl behöfva en styrkdryck på qvällen. Höstkylan tar på att låta känna sig. Stig vackert upp till oss och smaka på vårt öl."

"Det törs vi inte," svarade Torkil Skeppare, "sådana strupar som våra, äro icke passande för hertigens rara drycker! Vi dricka hellre vårt borgerliga öl, än sådana grannlåter, som vankas deroppe."

"Åh! ni kan komma upp och smaka en gång!" ropade hofherrarne.

Borgarna krusade och gjorde svårigheter allt hvad de kunde. De sade, att de måste gå bort, men de blefvo likväl qvar och visade jemt och rätt så mycken motsträfvighet, att de tvänne hofmännerna förmådde skuffa fram dem alla fyra till slottsporten. Just som de med tillgjord motvilja inkördes genom den stora dörren framkom den dystra mannen i kåpan, och såg dem noga i ansigtet, under det han sjelf ännu djupare hade nedtryckt sin egen hatt.

"God afton, god vän!" ropade Peder Trulson och slog honom på axeln med sin väldiga näfve, medan han böjde sig något för att se under hatten.

Men den främmande drog sig hastigt tillbaka. Ett skarpt ögonkast träffade den dristige hofmannen som en blixt, och han begaf sig skyndsamt med de inbjudna borgarna och sin kamrat uppför trappan till gästabudssalen.

Gestalten fortsatte emellertid sin vandring. Då och då smög sig en borgare förbi, men esomoftast grepos de förbigående af hofherrarne och nödgades till högtiden. När någon nalkades mannen i kåpan drog denne sig alltid undan, och lyssnade endast på afstånd på samtalen.

Slutligen hördes på sjön jemna årtag, som förde en slup intill bryggan. Man kunde i skymningen endast urskilja att några personer landstego, hvilka voro djupt insvepta i kåpor och mantlar, och hvilkas ansigten derjemte skyldes af vida hattar.

Den dystra gestalten i kåpan, som hittills ensam vankat omkring vid slottet, nalkades de nyss ankommande likarne med försigtighet. Han betraktade dem på afstånd, men höll sig alltid så, att han icke skulle förlora dem ur sigte.

De främmande samlade sig i en liten grupp framför de upplysta slottsfönstren, och betraktade dem under hviskningar sinsemellan. Då skyndade den ensamme in i slottsporten. En af de andra trädde litet längre fram, för att närmare se efter den flyende.

Men hastigt kommo åtskilliga hofherrar, anförda af den sällsamma gestalten, hvilken dock sjelf stannade på afstånd, medan de skyndade fram emot stranden. De nyss ankomne hade, genast fattande hvarandra under armen och tätt slutne intill hvarandra, begifvit sig utefter stranden inåt staden till. Men hofherrarne sprungo snart efter dem.

"God afton, god' vänner!" ropade Peder Trulson, då han hunnit dem.

"God afton!" svarade med djup basstämma en af de förklädda, utan att någon stannade.

"Vänta litet, god' vänner! hafven icke så brådtom!" skrek Olof Fresare.

"Vi ha brådtom!" blef det tvära svaret.

"Nå, nå! Det står väl inte för lifvet heller! Ni kan väl låta tala några ord med er! Hederligt folk svarar höfligt på höfligt tal!" fortfor den ena hofmannen.

"God natt!" afbröt honom den dofva rösten.

"Nej, nej, god' vänner! Inte så snart god natt ännu! Ni ären redliga svenskar, hoppas jag! Och alla redliga svenskar äro välkomna hos hertig Carl i afton."

"Det angår oss icke!" blef svaret.

"Hå, hå!" utbrast Fresare, och grep en af de vandrande i armen. "Om I icke ären redliga svenskar, så måste vi veta hvad för folk, som vandrar härute så sent. Skynden er hit, Jöns Finne och Michel Dalekarl!"

"Tig!" röt den angripne, i det han ryckte lös sin arm och med en stöt af knytnäfven störtade hofmannen öfverända.

Samteliga de hemlighetsfulla främlingarna stannade och rådplägade sakta med hvarandra, medan den knuffade hofherren långsamt och qvidande reste sig upp. Flera hofherrar kommo i detsamma till stället.

"Låt oss se hvad det är för folk! Tag af dem hattar och kåpor!" skreko de ankommande. Den ensamme mannen i kåpan nalkades försigtigt, för att bättre kunna gifva akt.

"Halt!" dundrade främlingen med djupa stämman. "Hvad ger eder rättighet att öfverfalla fredliga medborgare på gatan? Tillbaka, eljest skall hertigen blifva på ögonblicket underrättad om ert ofog!"

Hofmännen blefvo något häpna, vare sig af den förfärliga stämman eller af hotelsen att klaga för hertigen. Men hastigt besinnade sig Peder Trulson.

"Vi göra er intet ondt!" skrek han. "Vi vilje bjuda er in till hertigens gästabud. Och om I icke kommen med, då det vankas dryckerier, så ären I inga svenska borgare, och vi skola se eder i ansigtet härute."

"Vänta!" sade mannen i det han gick till en af de mantelklädda, hvilken hviskade något till honom. Derefter trädde fem af de bemantlade fram emot hofmännerna och började utan krus att gripa dem i krage och bröst och köra dem tillbaka, medan de tvänne öfriga hastigt veko af en gata och försvunno inåt staden.

Den ensamme åskådaren af uppträdet skyndade efter de båda, då en af de fem i detsamma grep honom i kragen och höll honom tillbaka.

Då uppgaf den dystre mannen ett doft läte af vrede, en dolk blixtrade fram och angriparen steg tillbaka.

Den dystre ville genast åter skynda bort, men främlingen rusade fram, slog dolken ur hans hand och ryckte hatten af hans hufvud. Skenet från slottsfönstren föll på det blottade hufvudet, öfver hvars skalliga hjessa några få bleka stripor voro framkammade från nacken.

Vid denna åsyn intogos de främmande af djup bestörtning. "Fort tillbaka!" röt mannen med basstämman, och alla fem flögo tillbaka till slupen. De båda andra hade undkommit.

Fradgande af harm upptog den öfverfallne sin hatt och dolken, och rusade i spetsen för hofmännen efter den flyende.

Vid stranden uppkom en liflig, men kort strid med knytnäfvarne, hvarvid ett par af hofherrarne störtades i vattnet. Medan de upphjelptes af kamraterna, hade de främmande gripit årorna och stötte ut från land. Den dystra gestalten utstötte några förfärliga svordomar, då båten aflägsnade sig i skymningen. Derpå besinnade han sig hastigt, kastade kåpan af högra axeln, och slungade med sålunda befriad arm af alla krafter sin dolk efter dem. Det skarpa vapnet föll icke i vattnet, emedan det icke hördes något plask derifrån.

I en kammare i drottningens gård, som låg icke långt ifrån slottet vid Kungshästegatan, satt en flicka ensam vid sin söm. Hon hade redan länge arbetat vid skenet af sin lilla lampa, innan hon steg upp och lade handen för ögonen med ett uttryck af smärta.

Hon gick några gånger tankfull af och an på golfvet, derefter lade hon arbetet noggrannt tillsammans och förvarade det i ett med stora rosor bemåladt skåp, hvari hela hennes vackra garderob, ehuru icke på långt när så vidlyftig, som det var den tiden vanligt att förnäma jungfrur ägde, låg förvarad. I öfversta afdelningen af skåpet låg derjemte en luta.

Då flickans ögon föllo på det stumma instrumentet, stod hon ett par minuter orörlig. Hennes hulda ansigte uttryckte en egen blandning af de ömmaste känslor af smärta och kärlek. Slutligen utsträckte hon liksom i tankarna sin hand, och de hvita fingrarna rörde den liggande lutans strängar så lätt, att endast hennes egna drömmande tankar, men icke något öra kunde förnimma några toner.

Nu började hon åter att vandra af och an i sitt rum. Emellanåt satte hon sig på den med "benckedynor och flamska hy'nder" beprydda soffan, hvilken dock ännu den tiden fick nöja sig med det simplare

namnet "bänk". En klocka hördes slå: hon lyssnade oroligt och räknade de dofva slagen. De voro åtta.

Då hörde hon några lätta knackningar på dörren. Hon spratt häftigt upp och skyndade att öppna. Twänne gestalter i vida kåpor inträdde, och flickan vek bestört tillbaka.

"God afton, Anna!" sade den ena, som stängde dörren med försigtighet, medan den andra gick fram till bordet och der började knäppa upp sin kåpa.

Vid ljudet af den förres röst sprang flickan hastigt till honom, tog hans hand, och kysste den med ett uttryck af den innerligaste ömhet.

Men han drog handen hastigt tillbaka, och gaf henne en vink att hjelpa hans följeslagare att afkläda sig. Ett drag af smärta, hastigt som skuggan af en fogel öfver ett snöfält i månsken, flög öfver hennes ansigte, under det hon genast lydde den gifna vinken.

Då hon, sedan kåpan med hennes tillhjelp blifvit aftagen, fick se den främmande gestaltens fruntimmersdrägt och vackra ansigte, blef hon liksom träffad af ett åskslag. Hon sprang tillbaka ett par steg, knäppte häftigt sina händer tillsammans, och betraktade den åt hennes bestörtning småleende damen några ögonblick; derefter störtade hon sig på knä och nedböjde sitt hufvud. Damen gick till henne och räckte henne sin hand, den hon kysste och sköljde med tårar.

"Min snälla Anna!" sade damen: "du är dig lik, finner jag! lika varmt är ännu ditt lilla hjerta, och dina vackra ögon hinna aldrig att förtorkas!"

"Min nådiga fröken! Höga furstinna!" utbrast flickan.

"Tyst, tyst, min unga vän!" inföll furstinnan, och lade smekande sin hand på den unga flickans hufvud. "Här komma vigtiga saker att föregå, som göra det nödvändigt att ingen känner mig. Stå upp, min Anna! kalla mig alltid hädanefter din vän, som jag beständigt har varit och skall förblifva. Men kalla mig tillika du, och jungfru Sigfrid, så snart någon främmande hör oss!"

Flickan reste sig och såg ganska häpen och förvirrad ut.

"Grefve Gustaf!" fortfor furstinnan, vänd till sin ledsagare, "vill ni vara så god och se efter, hvart våra kamrater togo vägen. Jag vill hoppas att ingen skada skett med dem. Hvad kom det i hast åt vår barska Isbjörn, hertigen, att han håller gästabud så sent?"

"Åh! han slår två flugor i en smäll," sade grefven. "Han tillrycker sig vänner bland borgerskapet, och uttrycker tillika sin glädje öfver hans majestäts lyckliga ankomst till sitt rike."

"Låt honom fröjda sig nu efter sin hjertans lust!" återtog furstinnan: "Hans bedröfvelse kommer efteråt så mycket värre! Här måste i sanning ske stora förändringar, om något skall kunna blifva af med våra planer. Men hvad menar ni, grefve Gustaf? Skulle man icke kunna förhindra hertigens folk, att på öppna gatan öfverfalla och gripa oss och de våra? vi kunde ju nyss helt oförväntadt ha blifvit upptäckta!"

"Olyckan är den," sade grefven, "att han har befälet öfver besättningen och slottet. Han kan naturligtvis ställa till som han behagar, hvad vakthållning och patruller angår."

"Deruti måste genast ske förändring," inföll prinsessan, "åtminstone måste det icke så fortfara så snart konungen stigit i land. Han måste då vara fullmyndig konung i sin egen hufvudstad, utan att behöfva frukta att se sin myndighet föraktad af en folksmickrares listiga anseende och inkräktade välde. Grefve Gustaf! Gör er något hemmastadd i staden. Jag skulle önska er befälet öfver Stockholms slott och stad!"

Grefven gjorde en lätt bugning, hvilken hon besvarade med en nådig nick. "Eders nådes förtroende är mig obeskrifligt dyrbart!" sade han. "Hans majestät lärer säkert rätta sig efter eders nådes önskningar och vilja, och jag skall bemöda mig att visa, huru hvarje tjenst, hvarigenom jag kan fullgöra eders nådes välbehag, ligger mig nära om hjertat!"

"Jag är bekymrad för mitt folks skull," återtog furstinnan. "Grefve Gustaf, vill ni vara så god och skicka Possmoschi till mig. Sedan väntar jag de andra."

Grefven gick med ett halfqväfdt uttryck af missnöje på läppen.

Då vände sig furstinnan till Anna Reibnitz, i hvars kammare hon sålunda befann sig helt oväntadt. "Min lilla vän!" sade hon, "vill du vara snäll och herbergera mig i ditt rum, så att ingen märker min härvaro! Om jag icke bedrar mig, råder ännu samma sqvallersjuka, som förr, vid drottningens hof. Gunilla är för flat emot sina hofdamer."

"Ers nåde har att befalla öfver mig och all: hvad jag förmår!" sade flickan med ödmjuk undergifvenhet, men tillika med någon förlägenhet.

"Jag vill icke befalla dig, Anna!" utbrast prinsessan. "Jag vill att du frivilligt och gerna gör m... den tjensten! Om du icke vill göra det för min skull Anna, så gör det för grefve Gustafs. Jag hoppas d icke kan neka mig det!"

På den hulda flickans kinder uppflammade en h morgonrodnad, och hennes ögon slogos blygt till jorden.

Prinsessan fortfor: "Du kan väl på något sa: ställa till åt mig, att jag får ligga här, och det ut att någon märker det. Jag öfverlemnar bestyret o: tillställningen helt och hållet åt dig, Anna! Jag ä besynnerlig till mods i afton."

Hon begynte att tankfull och drömmande van: af och an i rummet, medan den unga hoftärnan o nade lampan, så att den brann klarare, och för öf: företog åtskilliga af dessa små förrättningar, som i reda en väntad gästs trefnad och beqvämlighet. I sköt stolarne i ordning, lade bänkdynorna till ra: och började slutligen att ordna kuddarne i sin e lilla säng.

Fröken Anna, prinsessan, fortfor emellertid vandra af och an i rummet, utan att gifva akt de små husliga omsorgerna, som den unga Anna så Djupa tankar sväfvade på den stolta konungadott:

panna; hennes djupt liggande, vackra, mörka ögon voro riktade mot golfvet, liksom skulle hon noga betraktat hvarje steg hon tog under sin tankfulla vandring. Slutligen stannade hon hastigt, och slog upp blicken på den sysslande hoftärnan.

"Anna!" sade hon häftigt. "Kom hit, min flicka, och låt mig få se dig i de rena, uppriktiga ögonen, medan jag gör dig en fråga. Säg mig, Anna, på ditt samvete, tror du att grefve Gustaf har ett troget hjerta?"

Flickan blef högt öfverraskad. Hennes kinder uppglödgade häftigt; med ett uttryck af den spändaste oro betraktade hon prinsessans anletsdrag, men derefter småningom lugnande sig, antog hennes hulda ansigte uttrycket af den ädlaste oskuld, och ett drag af stolthet sväfvade lika skönt som oväntadt öfver hennes läppar. "Nådiga fröken!" yttrade hon med på en gång förebrående och bedjande ton, utan att gifva något annat svar.

"Anna! Anna! Du är nog ren, som en ljusstråle, det ser jag, det vet jag!" utbrast prinsessan förvirrad. "Men jag vet ej hvad jag vill med mitt oroliga hjerta. Du har nog märkt det, Anna; derföre är det icke värdt att för dig vilja dölja en hemlighet, som du redan känner. Ack, Anna! Han är sig lik i älskvärdhet. Mitt hjerta vill brista, då jag tänker på honom, stackars Gustaf! Men det kan icke hjelpas — eller det tyckes nu, som om det ej kunde hjelpas! Och dock, om jag förlorar honom, har jag förlorat hela mitt lifs lycka och värde. Min bror får icke befalla mig, han kan det icke, han skall det icke. Anna, jag har haft en på en gång obeskrifligt ljuf och gränslöst bitter stund, då jag återsåg honom."

Hon utsträckte med en häftig rörelse sina sköna armar, lyfte dem emot höjden, och en djup suck flög ur hennes bröst. Derefter tryckte hon hastigt den bestörta åhörarinnan till sin famn, lutade sitt hufvud emot hennes axel, och ett par varma tårar rullade ned på densamma.

Efter en stunds stumma rörelser reste hon åter sitt hufvud upp med styrka. "Gif mig några droppar vatten!" befallte hon, i det hon nedsatte sig på soffan.

Anna Reibnitz uppfyllde genast hennes befallning och räckte henne en bägare. Hon förde den ett ögonblick till sina läppar och räckte den derefter tillbaka.

"Anna!" sade hon, "vill du vara snäll och sätta på mig min slöja. Det är förbi nu. En stund förflyger ändå hastigt för ett menniskohjerta, den må betyda hvad den vill."

Så snart den lydiga tärnan med en stor guldnål fästat det halfgenomskinliga tyget i knuten af furstinnans yppiga lockar, reste sig denna upp och nedslog slöjan öfver sina upphettade kinder och fuktiga ögon, samt började åter vandra af och an på golfvet

Anna Reibnitz hade emellertid blifvit ganska orolig öfver furstinnans spända sinnesstämning, men hon yttrade intet ord utan fortsatte endast att ordna bädden och ur sitt skåp framtaga hvad furstinnan behöfde af saker som hon icke medfört.

Kort derpå inträdde grefve Gustaf Brahe åter, följd af ett svartklädt fruntimmer, som genast störtade sig fram för furstinnans fötter. Furstinnan han knappt se henne rätt i ansigtet, förrän hon häftigt utropade: "Ebba! Min älskade Ebba! Hur befinner du dig? Jag kan helsa dig hjertligt från Sigrid! Hon trifs väl i Polen."

"Gud ske lof, att vi upplefvat denna dag!" utropade den svartklädda. "Det är ett Herrans under att så skett, ty både konung Johans och hertigens bödelsvärd hafva många gånger varit lyftade öfver våra hufvuden. Gud välsigne eder, högborna fröken!"

Prinsessan slog sin slöja tillbaka, uppreste den knäböjande, kysste henne flere gånger med ömhet, och uttryckte på mångfaldigt sätt sin glädje att återse henne. Det låg nu i hela hennes väsende en egen systerlig förtrolighet, som icke var vanlig i hennes alltid vänliga och glada, men förbehållsamma sätt att uppföra sig emot sina öfriga hofdamer.

"Din man är ju redan kommen till lands?" frågade prinsessan.

"Han skyndade genast hem," sade den främmande, "så snart han fått foten i land, och jag är så mycket gladare att sålunda hafva fått hem min herre och beskyddare, som hertigen visat sig sträng, oaktadt den högtidligen ingångna och beseglade försoningen."

"Hans grymma välde måste krossas!" utbrast prinsessan starkt. "Han vill föra en jernspira öfver min broders folk; han griper efter min broders spira, och känner jag honom och hans gemål rätt, så griper han snart efter kronan äfven. Han måste förekommas. Vi äro beredda till striden med honom. Men du har så nyss fått hem din man, Ebba, att du väl gerna längtar hem till hans sällskap igen. Hans klokhet behöfs så väl vid vårt företag. Hertigen har icke varit rätt slug, som så bemött en man, hvars visa råd mer än en gång visat sig vara en tillflykt och räddning i farliga omständigheter. Herr Erik Sparre vet alltid hvad som bör göras, och han är med rätta rikets kansler och rikets råd, emedan han aldrig är rådlös."

"Ack!" suckade grefvinnan Ebba, "vi hafva i sanning många gånger under dessa sista åren fått förspörja huru menskliga råd och mensklig vishet äro förgäfves, när försynen vill gifva sakerna en annan vändning!"

"Låt oss icke mer tänka på det förflutna, min Ebba!" afbröt prinsessan. "En ny tid skall uppgå, och herr Erik Sparres klokhet skall ännu en gång verksamt gagna oss och fäderneslandet. Bed honom komma hit oförmärkt i morgon bittida. Jag vill icke, att vi få hertigens stöfvare på halsen. Han lärer väl hafva spejare öfverallt i beredskap i staden. Vi måste söka att undvika deras uppmärksamhet."

"Han skall kläda sig så, att ingen känner honom!" sade grefvinnan. "Vi hafva ofta måst begagna oss af den listen."

"Godt!" inföll prinsessan. "Följ nu hem er syster, grefve Gustaf! Men laga för all del att jag får träffa mitt folk, som jag skiljdes vid för en stund sedan."

"Jag fann dem icke!" sade grefven, som emellertid uppmärksamt betraktat prinsessans uppsyn; "men jag skall inom kort skaffa eders nåde reda på hvar de äro!"

Prinsessan qväfde ett uttryck af oro, som spelade i hennes ögon, omfamnade och kysste grefvinnan, samt önskade henne god natt.

"Välkommen tillbaka, grefve Gustaf!" tillade hon derefter, i det han och hans syster aflägsnade sig.

Sedan furstinnan åter blifvit ensam med sin hofjungfru, lät hon denna börja att afkläda sig. Anna Reibnitz emottog denna hennes befallning med någon förundran, då hon nyss hört att furstinnan ännu väntade någon; men hon var van vid hennes stundom ombytliga lynnen och egna infall.

Under sin dyrbara silkesdrägt hade furstinnan en ännu dyrbarare underklädning af bländande hvitt tyg, beströdt med ljusröda blommor. Anna hjelpte henne att ordna banden på densamma och att lägga lockarne i en friare och lättare smak, som bättre passade f... den lediga drägten, hvilken just tycktes skapad att upphöja hennes behagfulla person.

Sedan hon blifvit klädd, och efter en blick i spegeln förklarat sig nöjd med sin klädsel, satte hon sig på soffan och lät gifva sig lutan. Alla de djuptänkta politiska planerna och bekymren tycktes på en gång bortblåsta från hennes hufvud. Drömmar och känsl... af helt annat slag spelade i hennes ögon och skifta... färgen på hennes kinder.

Sedan hon en stund vårdslöst lekt med lutan fästade hon ett vänligt ögonkast på Anna Reibnitz. "Än du, min flicka," utbrast hon, "hvarför går ... ännu i din stela och snörda hofdrägt? Tag af dig de... Anna, och låt oss vara glada och trefliga och led... i afton. Vi få nog att göra och fundera på igen morgon! Har du ingen nätt morgondrägt? Hvad d... skulle kläda din vackra växt! Kom! Jag skall hjelpa di...

Hon skyndade upp till den förlägna flickan, öppnade hennes skåp, och oaktadt hennes motsägelser, framdrog en lätt, ljus drägt. Fåfängt bad Anna att få slippa. Furstinnan afklädde den motsträfviga och ängsliga, som fruktade att just derunder någon skulle komma. Men hennes klädsel gick ganska fort, ehuru furstinnan sedan med beställsamt välbehag ordnade och rättade mycket på densamma.

Då den var färdig, återtog prinsessan sin plats i soffan, och började skämtsamt leende gifva befallningar åt sin tärna, än att bjuda henne vatten, än att flytta en stol eller annat som passade för att hålla den vackra gestalten i verksamhet, hvarunder furstinnan allt beständigt betraktade hennes rörelse med ett eget uttryck af nöje.

"Spela ett litet stycke och sjung för mig också, min snälla vän!" sade furstinnan och räckte henne lutan.

Flickan darrade. På en gång betäcktes hennes ansigte af en besynnerlig blekhet, och hon kastade sig för furstinnans fötter.

"Hvarför darrar du, Anna?" frågade denna och upplyfte smekande med handen hennes haka. "Vill du icke spela för mig, du som så ofta förr gjort det? Du vet ju huru mycket jag tycker om din sång! Du kan omöjligt ha glömt din musik under den tiden du varit här. Hvarföre vill du då icke?"

"Nådigaste fröken!" bad flickan och fattade hastigt den smekande handen och betäckte den med kyssar. "En enda bön! Återtag denna befallning och fråga mig icke! Jag skulle förgås af smärta, om eders nåde afslog min bön!"

Prinsessans ögon strålade skarpare. "Jag tror icke, Anna," sade hon, "att du har skäl att dölja någon hemlighet för mig. Jag har rätt till ditt förtroende. — Men tyst; någon kommer! Låt ingen märka din rörelse, Anna!"

Hastigt sprang flickan upp. Furstinnan fattade lutan och fäste leende sina blickar på dörren, der en sakta knackning hördes.

"Öppna, Anna!" befallte prinsessan.

Grefve Gustaf inträdde. Han stannade några ögonblick, liksom häpen öfver den skönhet, som mötte hans blickar, då han såg prinsessan i den förtjusande drägten.

"Ni har icke fått rätt på dem?" frågade hon, utan att visa sig bekymrad. "Nå, det kan vara detsamma, bara de icke befinna sig på något sätt i fara."

"De hafva, liksom vi, lyckligt kommit undan!" svarade grefven, "ty ni bör veta, höga fröken, att kåpemannen, som förföljde oss, och som Petrus fick att göra med, sedan vi kommo derifrån, jagade efter dem ända till stranden, der de hastigt gingo i sina båtar. Det var säkert gref Moritz Lejonhufvud, eller någon annan af hertigens förnämsta befälhafvare, som ville hafva reda på oss."

"Nå, lika godt! Det gör detsamma, tills vidare!" sade furstinnan. "I afton kan ändå ingenting mer göras. Kom, sätt er, grefve Gustaf, så skola vi språka vid litet."

Grefven blef behagligt öfverraskad af den vänliga och förtroliga ton, som hon i detta ögonblick hade antagit, och han fäste en blick, full af den lifligaste känsla, på hennes älskvärda drag. Hon vinkade leende åt honom, att han skulle sätta sig bredvid henne i soffan, och sköt undan lutan, som hon lagt bredvid sig, liksom för att lemna honom rum.

Grefven afkastade sin kappa, hvarunder han bar ett glänsande bröstharnesk af silfver. Han fattade det lätta instrumentet, tryckte det med en betydelsefull åtbörd intill sitt strålande bröst, och lockade dera några toner. Han satte sig derefter hastigt på en pall vid prinsessans fötter och började att spela.

Anna Reibnitz hade emellertid dragit sig tillbaka till andra ändan af rummet, der hon stod orörlig, såsom en vacker bild, med ögonen fästade på golfvet. Endast den skiftande färgen på hennes kinder, den oroligt stigande barmen och en sakta skälfning, som stundom genomfor hela hennes väsende, förrådde att hon hade

Gustaf Brahe slog då och då upp sitt öga emot furstinnan, och möttes af hennes vänliga blick med en känsla, som öfverensstämde med hans. Hans toner blefvo allt innerligare och ömmare, och smälte slutligen, liksom hans blick, i ett stilla bortdöende uttryck.

Slutligen reste han sig upp, lade lutan ifrån sig och betraktade furstinnan några ögonblick tigande.

"Nu måste jag tala eller dö!" ropade han häftigt. Tårar glänste i hans manliga öga, och hans stämma darrade.

Men hastigt som blixten flög prinsessan upp. Den lifligaste ångest talade ur de sköna dragen, och hon satte sin skälfvande hand för hans mun.

"Gustaf! Gustaf!" sade hon med en stämma, som trängde djupt igenom det innersta af hans själ. "O min barndomsvän, min Gustaf, tig! Låt mig för evigt — evigt försegla dina läppar!" Hon lindade sina armar om hans hals, och hennes skälfvande läppar hvilade på hans.

"Anna!" suckade han i känslan af en himmelsk sällhet, men tillika en afgrunds qval. Han lindade sin arm om hennes smala lif, och tryckte hennes hjerta mot sitt glänsande harnesk. "Anna! Endast ett ord — — —" Men hon qväfde hans röst med tårar och kyssar. I hennes ömhet och smekning låg något så häftigt, en oändlig ångest och dock en oändlig lycksalighet.

Blott några ögonblick öfverlemnade hon sig åt sin rörelse. Hon sansade sig hastigt, slet sig ur hans armar, och störtade fram till den bestörta Anna Reibnitz, som hon våldsamt tryckte intill sitt bröst och gömde sitt ansigte vid hennes axel, medan hon med handen vinkade åt grefven, att han skulle lemna henne.

Grefve Gustaf höljde sitt ansigte med båda händerna och stod liksom förkrossad. Men snart hade äfven han samlat sin besinning. Han upplyfte hufvudet med en manlig ansträngning, och ett drag af ädel stolthet sväfvade öfver hans läppar, medan hans

ännu tårade ögon riktades på furstinnan, som nu i sin väns armar gaf luft åt sin känsla i en häftig gråt.

Öfver Annas gestalt göt sig uttrycket af det innerligaste deltagande, och den blick, som ur hennes öga, ehuru af grefven obemärkt, hvilade på honom, var himmelsk, på en gång tröstande och sörjande, liksom engelns, som räckte den bittra kalken ur molnet åt den heligaste.

Slutligen framträdde grefven närmare till den sköna gruppen. "Furstinna!" sade han. "Om min känsla förirrat sig och måste förkrossas mot den hårda nödvändighetens lag, så skall dock ert deltagande trösta mig. Men är då ert stånd värdt offret af en ömhet, som intet hjerta kan helga er så innerligt som mitt O min ungdoms höga väninna! Skall en främmande furste, som du aldrig sett och som evigt förblir dig främmande, ersätta dig en kärlek, som du försakar för honom! O Anna! Kan ditt hjerta — —"

Furstinnan uppreste sig häftigt. Hennes blickar fästades åter, fulla af det djupaste uttryck, på honom Hon fattade hans hand, men släppte den genast. "Gustaf Gustaf! Gustaf!" förmådde hon endast utropa, men i hennes ton darrade den djupaste ångest, hennes innersta tycktes alldeles förkrossadt.

Men han ville åter omfamna henne. "Anna" utbrast han. "För mig är du mest helig och dyrbar då jag kallar dig min älskade, då jag trycker dig til mitt bröst. Då är du mer, än om du bure alla verldens kronor på ditt hufvud!"

"Gustaf!" sade hon, och ryckte häftigt bort de furstliga prydnaderna, som hennes tärna fästat bland hennes hår, och kastade dem utåt golfvet. "Gustaf Jag föraktar allt, som i menniskors ögon sätter mig högre än du är. — Kunde du tro att en usel fåfänga kan besegra vår kärlek? — Gustaf! du tror det icke Du kan icke tvifla på min ömhet! Huru gerna vill jag icke försaka hela verlden för dig och för vår kärlek — Men Gustaf — Gustaf! —"

En häftig gråt afbröt hennes ord. Men hastigt kastade hon sig för hans fötter och omfamnade hans knän. Hela hennes varelse tycktes upplöst i smärta och ömhet. "Jag besvär dig vid allt hvad heligt är, min Gustaf!" ljöd hennes sakta skälfvande röst. "Tala icke ett ord mer! Jag skulle i detta ögonblick förgås, jag skulle sjunka tillsammans till aska, om du fordrade ännu ett ord från mina läppar! Farväl, Gustaf!" — Hon sjönk vanmäktig tillbaka.

Han uppreste hastigt den hulda gestalten, som tycktes afsvimmad. Hans ansigte var blekt som marmor, då han lade henne i den ännu blekare hofjungfruns armar.

Så snart prinsessan kände sig i Annas famn, slog hon armarne om hennes hals och gömde sitt djupt nedböjda hufvud vid hennes bröst

Grefven betraktade några ögonblick med stirrande ögon de båda damerna, vände sig derefter hastigt om, och störtade ut.

Så snart han försvunnit, reste sig prinsessan upp, stötte våldsamt Anna tillbaka, och såg sig omkring med vilda blickar. "Han är borta!" utropade hon, "han hade hjerta att lemna mig! O den känslolöse! — Anna, säg, såg han på mig, då han gick? Såg du, om han var förtörnad? Eller sade han intet? Anna, var det du, som tvang honom att gå ifrån mig?"

"Min furstinna!" bad den bestörta tärnan.

Prinsessan betraktade henne några ögonblick med vilda blickar, men då den hulda varelsen med stilla undergifvenhet och ödmjuk värdighet mötte hennes skarpa ögon, ljusnade det stränga ansigtet, och dess hotande uttryck öfvergick till ett sorgligt och slutligen ångestfullt. På en gång kastade hon sig åter i den unga tärnans famn, och utropade: "Ack, du är mild och ren och god som en engel, Anna. Du, du vore snarare värd—men jag är obeskrifligt, omätligt olycklig, Anna. Ser du hur han älskar mig? Men emellan mig och honom står evigt en dyster skugga. Beklaga mig, Anna, såsom du beklagar honom. Jag vet att du gör det!"

Utan att svara, tryckte flickan sin ångestfulla beherrskarinna till sitt bröst, och kände sig tillika genomträngd af dystra känslor af medlidande och fruktan.

Slutligen sade furstinnan: "Kläd af mig, Anna! Jag härdar icke längre ut med min smärta."

Den olyckliga konungadottren gömde sitt tårade ansigte i kudden, och hennes hoftärna, som, utan att afkläda sig, lutade sitt hufvud på soffan, hörde henne gråta nästan hela natten.

Det var redan sent lidet på natten, då grefve Gustaf Brahe kom vandrande längs utefter stadsporten till ett hus, hvars höga trappa och fasta byggnadsart utmärkte det från de öfriga. Ett svagt månsken föll på gatan emellan muren och huset, och lyste upp ett adeligt vapen, som var inhugget i sten och uppsatt öfver porten; men den, som icke förut visste, att det var Sparrevapnet, skulle nu omöjligt kunnat urskilja det. I ett par af de öfre fönstren skimrade ljus.

Grefven nalkades huset och uppsteg på trappan, men innan han vidrört porten, besinnade han sig, svepte sin kappa tätare omkring skuldrorna och begaf sig till ett torn i stadsmuren, som låg midt emot huset. En soldat, som hade sin post i tornet, mötte grefven i trappan, som ledde upp till det hvälfda rummet, som utgjorde tornets vaktsal. Soldaten sänkte spetsen af sin bardisan och frågade med skarp röst: "Wer da?"

"God vän, gref Göstaf, som du väl lärer känna, om du varit längre tid ibland Stockholms stads och slotts besättning," sade grefven. Det sänkta vapnet upplyftades genast, och grefven uppträdde i tornrummet.

"Hvem är du, som har vakten här?" frågade grefven.

"Jag är Simon Mathsson, förut slottsknekt på Leckö."

"Så! Du har då tjent herr Hogenskild Bjelke i fordna tider?" frågade grefven ånyo.

"Ja, medan han hade slottet i förläning, tjente jag der i fyra år," yttrade soldaten. "Han var en hederlig herre, och Gud dömme den, som bragt honom på fall, och som stå efter hans lif, och kanske ert med, grefve Gustaf Brahe. Visst skulle mången redelig buss hellre lyda eder befallning, grefve Gustaf, än hertigens eller polske herrarnes, som hvarken förstå oss eller vi dem. Men det säges, att vi skola få polskt befäl."

"Det är osannt," inföll grefven. "Troligen kommer just jag att i morgon emottaga befälet öfver eder, såsom konungens ståthållare på slottet och i staden. Men vet du hvar herr Hogenskilds hus är beläget?"

"Ja, vid Söderström," svarade soldaten. "Den ädla grefvinnan, fru Anna, som förbarmade sig öfver mig och läkte mig, då jag hade skälfvesoten på Leckö, plär ännu bjuda mig en dryck öl, när jag någon gång går dit och helsar på hennes bästa piga, Annicka från Tranum, som är min fästmö."

"Godt!" återtog grefven, "då är jag säker på att du kan slippa dit in. Lemna mig din bardisan, och gå genast dit med ett blad, som du skall laga, att det kommer i herr Hogenskilds egna händer. Jag litar på, att du noga uträttar min befallning, emedan jag hör att du njutit mycket godt der i huset."

Soldaten stod något bestört och förvirrad, medan grefven gick till en glugg och skref der, lyst af det svaga månskenet, några rader med sitt stift på ett plån. Då grefven räckte soldaten bladet, emottog denne detsamma och lemnade grefven sitt vapen i stället, i det han sade: "Jag vet väl, att jag icke får gå ifrån min post, men om det är något som angår herr Hogenskild, vill jag gerna våga lifvet för hans grefvinnas skull. Särdeles om I, grefve Gustaf, blir vår befälhafvare i morgon, måtte det vara godt att hafva lydt er i dag."

"Gå du, och var trygg!" inföll grefven. "Hvad är lösen för natten?"

"Olof i korgen, Papistesorgen," svarade soldaten och gick.

Med raskt krigarhandgrepp kastade grefve Gustaf bardisanen på axeln, och tryckte den obefjädrade hatten fast i pannan, medan han, begrundande aftonens uppträden, vandrade några slag af och an i salen. Han gick derefter till gluggarna och såg utåt. Utsigten öfver sjösidan till Skeppsholmen var mörk och tyst, sedan månen gömt sig bakom de sväfvande skyarne. Från den andra gluggen, som var vänd emot staden, såg han deremot sin svågers hus. De upplysta fönstren befunno sig i samma höjd, som torngluggen, så att grefven kunde se ditin.

Det var en stor ödslig sal, upplyst af en enda lampa, som stod på ett bord, nästan det enda husgeråd, som fanns der. I det dystra och matta skenet vandrade derinne af och an en gestalt, hvars skugga, än växande till jättestorlek, än sammansjunkande, gycklade på väggen, allt som gestalten närmade sig lampan eller aflägsnade sig från dess sken.

Grefve Gustaf igenkände genom de små fönsterrutorna likväl sin svågers ädla drag, då gestalten några ögonblick stannade midt framför lampan vid bordet, och satte sig att läsa i en bok. Det låg något så hemskt och besynnerligt i den nattliga synen, att grefven kände sitt förut så skakade sinne intaget af dessa hemlighetsfulla, orediga känslor, som med dystra aningar genomflyga själen i de stunder af ensamhet och väntan, som följa efter vigtiga tilldragelser för hjertat.

Men just den spända sinnesstämning, hvaruti grefven befann sig, skärpte hans hörsel, så att han märkte några smygande steg på torntrappan. På ögonblicket fattade han bardisanen med ett raskt tag från axeln, och det tunga vapnets spets mötte den smygande. "Wer da?" frågade han.

"God vän," svarade en dof stämma. "Men hvem är du, som har vakten här i tornet?"

"Wer da?" upprepade grefven. "Gif mig lösen eller gå genast härifrån hem och lägg dig, om du är en fredlig medborgare."

"Tyst, knekt! Tala saktare och kom närmare, så skall jag säga dig lösen," sade den främmande.

Grefven flyttade sina händer framåt på bardisanskaftet, utan att dess udd förändrade sin riktning mot den främmandes bröst, och nalkades sålunda den i en vid kåpa insvepta gestalten nära på lifvet. Lösen var riktig och grefven lät den främmande uppstiga i tornrummet.

"Hör på, min gosse, hvad heter du?" frågade främlingen.

"Jag heter Simon! svarade grefven, "men hvem är ni?"

"Tyst, tyst!" sade främlingen, och hans röst jagade en rysning genom den annars oförskräckte grefvens leder. "Tyst, och svara sakta på mina frågor. Är Erik Sparre hemma?"

"Ja!"

"Äro några andra af herrarne, riksens förbannade oråd, inne hos honom i natt!"

"Nej, han tycks vara ensam!"

"Det vore besynnerligt, om de ingenting förehafva just nu, när Sigismund kommer," mumlade främlingen. "Man kan ju härifrån gluggen se in till dem?"

Främlingen gick till gluggen och grefven ställde sig bredvid honom, för att, så mycket som månskenet gjorde möjligt, gifva akt på hans uppsyn. En klar stråle från det nattliga himlaljuset tycktes också vilja gifva honom tillfälle dertill, medan han sjelf försigtigtvis höll sig i skuggan.

Knappt hade främlingen fått sigte på den läsande gestalten i lampskenet, förrän han häftigt ryckte hatten af hufvudet och sträckte det utom gluggen, för att kunna se så mycket nogare. Det nu af månskenet bestrålade hufvudet var skalligt, och öfver hjessan voro några glesa hår framkammade från nacken. Detta hufvud var genast igenkänneligt för hvar och en, som endast sett det en enda gång förut. Det hade också en gång förr denna afton blifvit blottadt. Det tillhörde hertig Carl af Södermanland.

Hertigen betraktade en lång stund tigande sin hatade medtäflare i anseende och slughet, sin öfverman i bildning och snille. Det vilda Vasasinnet upprördes mäktigt i hans bröst vid åsynen af det stilla lugn, hvarmed hans dödsfiende läste i sin bok, och det jäsande hatet gaf sig luft i häftiga åtbörder och doft mumlade svordomar.

Grefve Brahe kände sitt hjerta uppfyldt af en sällsam oro, då han såg sig ensam med den siste af den store Gustaf Vasas söner, hvilken han på engång måste vörda som den kraftigaste och myndigaste man inom fäderneslandet, och hata såsom en motståndare mot sin rätte och laglige konung, och dessutom förföljare af det stånd, hvars medlem grefven sjelf kände sig vara. Han beslöt att hålla sig så mycket i skuggan som möjligt, för att förblifva okänd, och tillika kanhända få tillfälle att kasta en blick i hertigens förhållanden och planer.

Efter en stund drog hertigen sitt hufvud tillbaka ur gluggen. "Har grefvinnan varit ute i dag!" frågade han, vändande sig till väktaren.

"Ja," svarade grefven efter några ögonblicks eftertanke. "Hon var hos enkedrottningen i går aftons, som jag tror. Åtminstone hörde jag af en kamrat, att han hade sett henne gå till drottningens gård på Kungshästegatan."

"Så?" yttrade hertigen. "Derunder ligger något. Jag vet, att åtskilliga okända personer smugit dit. Om den förbannade Erik Sparre blott också ville vandra ut i natt, så att man kunde få sak med honom på något sätt! Han ämnar sig visst ut, så snart det lider senare på natten, eller också väntar han de andra till sig. Knekt, gif noga akt på det som föregår. Om någon ensam person går ut i natt, så griper du honom genast, ehvem han må vara, och sätter honom ned i hvalfkammaren här under tornet. Om det äro flera än en, så låt dem vara, för att undvika buller, men följ efter dem och se hvart de taga vägen. Du aflemnar din berättelse i morgon bittida derom. Ja.

skall gå och skicka dig förstärkning. En är man för litet här i tornet, när Erik Sparre är hemma. Men ni måste hålla er tysta, att ingen kan märka att här fins mer än en. I fall här komma flere, som gå in till Sparren, så går du genast till slottet och underrättar Olof Fresare, som har vakten vid lilla vattenporten."

Hertigen ämnade gå bort, men han fick lust att ännu en gång kasta en blick genom gluggen. I detsamma han kastade ögat utåt, blef han varse tvenne gestalter, som kommo vandrande framåt gatan. De gingo uppför trappan till Sparres hus och bultade på. Snart öppnades porten och den ena, som inträdde i huset, nickade vänligt åt den andra, som vände om utför trappan. Hertigen hade af den förres korthalsade växt och långa, spetsiga skägg igenkänt herr Hogenskild Bjelke. Så snart han väl var inne i huset, utbrast hertigen: "Jo, han kom, den erkeförräddaren! Men vänta!..."

Bjelkens följeslagare, den af Gustaf Brahe skickade soldaten, hörde dessa ord, der han kom uppför trappan. Han kastade ögat uppåt och igenkände på ögonblicket i månskenet den bistre fursten. Soldaten vacklade af förskräckelse, men hastigt besinnande sig störtade han utför trappan och flydde.

"Hvem var den der andre?" vände sig hertigen häftigt till grefven.

"Jag kände honom icke," svarade denne, medan hans själ fylldes af oro. Han fruktade, att vännerna derinne kunde, utan att känna den omständigheten att deras förehafvande bespejades från torngluggen, öppna de hemliga gömställen, der de förvarat alla farliga papper och dokumenter.

Hertigen gick ett par slag af och an på golfvet, derefter närmade han sig åter till gluggen. Grefvens hjerta klappade häftigt, men han fattade djerft sitt beslut. Innan hertigen sträckt ut hufvudet, förekom honom grefven, och räckte sin bardisan genom gluggen. Afståndet mellan Sparres hus och tornet var icke större, än att det långa vapnet kunde hinna fönstret.

Genast stötte grefven sönder en ruta, och i det de klingande glasbitarne inföllo i rummet, sprang Sparre upp, och Hogenskild Bjelke inträdde genom dörren.

Men hertigen blef utom sig af raseri. "Död och förbannelse!" röt han och grep grefven i kåpan med den ena handen, medan den andra fattade i bardisanen. Men grefven skyndade att genast återrycka bardisanen ifrån honom och kastade den ut genom gluggen så att den nästan hel och hållen flög in i Sparrens sal.

"Ha, din förrädare!" utbrast hertigen och gaf grefven med knutna handen för bröstet ett slag, som dånade emot dennes bröstharnesk.

I ögonblicket afkastade grefven sin kåpa, och stod i månskenet i sin silfverrustning framför hertigen. "Jag hoppas, att eders nåde icke förtycker, att ja varnade mina vänner för en oväntad spejare," yttrade grefven med stolt och hög stämma. "Den händelse som fört mig hit, har varit lycklig, då den gett mi tillfälle att bevisa mina vänner en tjenst, men tillik sorglig, då den visat, att eders nådes utlofvade vänskap för herrarne i rådet, särdeles min svåger, besto i blotta orden, men icke i hjertat."

"Ha, Gustaf Brahe!" utropade hertigen och dro sin värja.

Grefven betraktade honom lugnt och svarade m köld: "Jag är yngre och starkare än eders nåde, således kan det icke vara af fruktan och feghet, som jag fly Hela verlden bör tro det, om den får veta det."

Vid dessa ord rusade han utför trappan, lemnan den uppretade hertigen ensam i natten med det bl tade svärdet i handen.

Erik Sparre och Hogenskild Bjelke närmade försigtigt till ett annat fönster, för att genom samma undersöka orsaken till det oförmodade anfa och upptäcka sina angripare. De varseblefvo då Gu Brahe, som i sitt glänsande harnesk stod på trap

och bultade på porten. Den öppnades och de båda herrarne skyndade emot denne gäst och införde honom igenom ett par ödsliga rum, der endast gammalt husgeråd var ställdt i vild oordning, i den ännu ödsligare salen, dit den kalla nattluften inströmmade genom det sönderslagna fönstret och oroade lampans låga, så att dess sken blef osäkert och fladdrande.

Ett tvunget löje utbredde sig öfver Erik Sparres kinder, då han hörde berättelsen om hertigens spejareblick och Gustafs fintlighet. "Det var emellertid onödigt, svåger," sade han. "Jag har mina hemligheter bättre förvarade, än att de skulle så ligga inför främmande ögon. Då man, som vi, rikets råd, fått vänja sig vid att hvarje ögonblick vänta fängelse och död, blir man aktsam om sådana. Det kunde hafva varit roligt att beskåda vår barske Carls uppsyn, då han der fått se, men icke kunnat höra vårt samtal. Emellertid, mine bröder, låtom oss nu gå in i ett rum, dit intet spejaröga intränger, och der vi kunna i fullkomligt ostörd ro samtala om våra angelägenheter!"

Han fattade derpå lampan och förde sina båda vänner genom ett par rum, lika ödsliga och mörka som de förra, till en väl gömd tapetdörr. Den öppnades och de kommo till en trappa, uppför hvilken de stego, tills en ny liten dörr åter mötte dem. Erik Sparre knackade lätt på densamma. "Ebba!" sade han, "din bror och herr Hogenskild äro med mig. Vi vilje öfverlägga en stund om våra saker."

"Mina herrar!" vände han sig derpå till de båda följeslagarne, "det är nödvändigt att vara försigtig i våra tider; men man bör aldrig lita på sin försigtighet. Jag anser derföre bäst att i tid förstöra sådana papper, som kunde uttydas till ondo. Jag har bedt båda Banérerna att återfå mina bref till dem, och ändtligen fick jag dem i går. Jag har dem med mig, och vi skola just i natt bränna upp dem. Men jag tviflar likväl på, om denna försigtighet hjelper oss mycket, då vi hafva att göra med Vasarne, ty skenet af lag och rätt är för dem ganska likgiltigt."

"Det huset har blifvit ett tungt ok på våra skuldror," yttrade Hogenskild Bjelke. "Det har växt till ett berg, och den invärtes oenigheten har icke sprängt det, utan gjort det till en desto fruktansvärdare vulkan."

"Men kan det någonsin skakas nederst i sina rötter, så är det likväl nu!" återtog Erik Sparre. "Nu är just den yttersta tiden kommen, och består gamle kung Gustafs verk äfven i detta år, så står det väl i hundra år till."

"Det kan vara ganska osäkert," invände Hogenskild, "framtidens dörr är icke så lätt att öppna, och ingen menniska har någonsin förmått kasta en blick innanför densamma."

"Den som tänker efter," sade Erik Sparre me det honom egna småleende, som var tvunget, me betydelsefullt; "den som tänker efter, bör väl kunna någorlunda riktigt ändå sluta till hurudant det ser ut om han förstår att döma om det han sett förut. alla fall måste i detta året en dörr öppnas till utsi i en lång framtid, lika säkert som min hustru sk öppna denna dörr för oss, så snart hon hunnit blifv i ordning till vårt emottagande."

I detsamma öppnade grefvinnan Ebba, klädd i intagande morgondrägt, den slutna dörren och inbj med mycken artighet de främmande att inträda.

Rummet var litet och upplystes af en från tak nedhängande silfverlampa, hvari en välluktande o på en gång underhöll ett klart, behagligt sken o fyllde rummet med uppfriskande rökelse. Väggar voro beklädda med ljusblått silfverstickadt tyg, s saknade helt och hållet fönster, så att lampan äf om dagen måste upplysa den märkvärdiga prakten

På en med sammetshyenden beklädd bänk su tvänne fruntimmer, hvilka uppreste sig, då herra inträdde. Dessa helsade först med en bugning och handtryckning på värdinnan, innan de framträdde de båda främmande damerna.

Gustaf Brahe stod helt bestört vid deras åsyn. Sparre smålög, och Bjelke strök sig tigande om skägget.

De tvänne damerna voro vördiga fruar med snibbhufvor och enkedrägter. På bådas ansigten dröjde ännu spår af en skönhet, som fordom i sin blomma förtjuste allt omgifvande, men nu genom det uttryck af värdighet och allvarlig välvilja, som intagit munterhetens och ungdomsbehagens ställe, ingaf vördnad och förtroende.

"Drottning Katarina!" utbrast grefve Brahe. "Hvad har förmått eder att lemna ert lugn i Finland för den oro och det buller, som här i Stockholm förestår? Tillåt mig att vidröra denna heliga hand, som förskönade en olycklig konungs dagar, och som ledde honom de få steg han tog på sällhetens väg!"

En tår glänste i den vördnadsvärda enkedrottningens öga, då hon räckte honom sin hand, och han förde den till sina läppar. "Jag har trott det vara min pligt," yttrade hon, "att hos vår nye konung infinna mig för att frambära min hyllning och fråga om äfven hans majestät förunnar mig att bibehålla den fristad, der jag gått min ålderdom till mötes, och der jag också skulle önska att möta min sista förvandling. Grefve Gustaf Brahe skall visserligen, jag är säker derom, icke vägra mig sitt förord."

"Hvem skulle icke anse för en lika helig som ljuf skyldighet," svarade grefven, "att bevisa sin vördnad för eders nådes ädla hjertelag och fromma lefnad, genom all tjenstvillighet. Det första jag nämner inför hans majestät, skall blifva edert ärende, nådiga fru Katarina!"

Drottning Katarina Månsdotter vände sig derpå emot den andra damen och sade: "Säkert har grefve Gustaf Brahe, som ständigt vistats i Sverige och Polen, icke förr sett denna finska fru, som kommit hit för att söka ett förloradt barn. Hennes namn torde emellertid icke vara eder obekant, grefve, då jag nämner, att det är fru Agda Persdotter Fleming."

Grefven bugade sig för den något förlägna frun, men vände sig genast åter till drottningen: "Jag kan

helsa eders nåde från prins Gustaf," sade han. "Ehuru edert modershjerta må hafva lidit af sorgen öfver hans olyckor, är det dock en tröst, att hans ädla dygder och höga kunskaper skola förvärfva honom efterverldens aktning, så väl som samtidens. Han är för storsinnad för den falska ärelystnad, som söker vinna sitt mål genom att störa ett folks fria val af sin regent, och dess trohet för sitt utkorade kungahus. Han förleder inga äfventyrare till omöjliga och dåraktiga försök, hvilka alltid skola slutas till deras egen, så väl som hans vanära och undergång."

"Jag har den önskan," yttrade drottningen, "kanhända den dåraktiga och fåfänga, men dock innerliga och moderliga önskan, att ännu en gång i lifvet få se min son. Grefve Gustaf! Om ni kan vinna konungens tillåtelse för mig att resa till Rewel, och der möta mitt olyckliga barn, så skall mitt tacksamma hjerta välsigna eder äfven för den välgerningen."

"Huru gerna ville jag icke göra eder en tjenst, ädla drottning!" inföll grefven.

"Ack, jag vet det väl!" sade drottningen. "Mitt lifs erfarenhet har väl varit sorglig, men också trösterik Jag har ofta blifvit hugnad af deltagande och välvilja."

"Jag beklagar blott, att jag förmår så litet," svarade grefve Gustaf. "Hans majestät har för närvarande andra rådgifvare, tyckes det, som mera verka på hans sinne, än jag."

"Är det sannt, att vår sällsamma amiral Clas Fleming har hans majestäts sinne i sina händer?" frågade Erik Sparre hastigt. "Du sade så för Ebba i går aftons, har hon berättat mig."

"Tyvärr är det så," var grefvens svar. "Och huru det derföre kommer att gå med oss så väl oss, som riket och konungen sjelf, är icke lätt att förutse."

"Låtom oss sätta oss, mina herrar!" inföll Erik Sparre, "och bjud oss en liten förfriskning, min Ebba medan vi tala om dessa ärenden. Horatius säger:

"Siccis omnia nam dura Deus proposuit, neque
Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines."

Grefvinnan framtog en italiensk flaska, hvilkens innehåll hon kringbjöd i små gyllne bägare.

Samtliga de närvarande satte sig derefter i en krets, och Erik Sparre tog sin plats vid enkedrottningens sida.

"Ädle herr Erik!" utbrast Katarina Månsdotter, "utom ert bistånd hade min oskyldige son längesedan varit mördad. Gud förlåte dem, som ville det stackars barnets förderf! och Gud välsigne er, som afböjde det!"

"Hela det tilltänkta mordet på den unge prinsen var värdigt Christiern den omilde," inföll Gustaf Brahe. "Men hvart kan icke en brodermördare förirra sig? Den som icke aktar en broders lif heligt, skulle han akta något annat?"

"Hade herr Erik Sparre också mött mitt barn, då det bortfördes?" yttrade fru Agda.

"Vi skole emellertid hoppas, att eder frände, amiralen, fått någon spaning om henne i Polen," sade Erik Sparre. "Han har ju vunnit konungens tycke. Det måtte likväl icke hafva skett genom smakfulla och fina hofseder!"

Fru Agda rodnade, och herr Hogenskild Bjelke inföll: "Herr Clas Flemings ynnest kan icke räcka länge. Den gifver dessutom en så mycket välkomnare anledning åt hertigen att bryta med hans majestät. Hertigen och han äro uppenbara fiender."

"Ja, det ser icke ut, som man kunde hoppas enighet och försoning emellan farbroder och brorson," sade Gustaf Brahe. "Vasahuset upplöser sig i brödrastrid och frändekrig. Men det består likväl!"

"Magnus Ladulås' hus fick lida för hans fel att stycka riket emellan sina söner," återtog Bjelke. "Det gick kronan förlustigt. Vasahuset tyckes arta sig efter Folkungarne. Samma fel har medfört samma följder, och gamle kung Gustaf har åtminstone en gång varit blind, och hans blindhet har stått både folket och adeln ganska dyrt."

"Tro icke, broder Hogenskild," afbröt Erik Sparre, "tro icke, att gamle kung Gustaf var så kortsynt, att

han utan afsigt gjorde hvad han gjorde. Han ville befästa sitt hus, men icke sin äldste son på Sveriges thron. Han aktade vårt fädernesland icke annorlunda än som hade det helt och hållet varit hans arf och eget. Derföre delade han det utan fruktan emellan de sina, sedan han upphöjt dem så högt öfver oss, den öfriga adeln, att svalget emellan oss och dem skulle tyckas för evigt befästadt. Förgäfves sökte konung Erik att sluta sig till folket. Vi, adeln, ligga emellan konung och folk, och han ville derföre trampa på oss, men just fördenskull föll han. Tro mig, hertig Carl vill i hans fotspår. Men han har starkare vilja, och han har vunnit folket, medan vi slöto oss omkring Johan. Vår förföljelse är vår egen ovishets frukt. Vi hade bort rycka hertigen till oss i stället för att stöta honom ifrån oss. Han stod alltid så högt, att vi icke kunde stänga honom ifrån konungen, då bröderna ville nalkas hvarandra. Gamle kung Gustaf hade ordnat det väl för sitt hus; men Johan har gjort det om intet, så framt vi försigtigt gå till väga. Hertigen och hans afkomma må lefva i sitt hertigdöme, såsom konungens vasall. Den som har konungamakten i sina händer, han är hertigens länsherre. M... konung Sigismund bära kronan i Polen, spiran måste dock förblifva här hemma: den ligger i rådet. Ka... hertigen utestängas från rådet, så skall denna spir... utsträckas äfven öfver hans hufvud, ehuru han än m... bemöda sig att hålla sig på afstånd från oss, och s... högt uppe han förmår. Men vi behöfve ibland oss vid rådsbordet en man, som kan bära denna spira. Denne mannen måste du blifva, svåger. Det är t... på, att vi tänke oss om efter en utsigt till räddning för oss och för detta arma rike, som eljest blifver e... blodigt slagfält, der ärelystnaden med rikets egna kra...ter och hjertblod spelar om dess krona. Jag vill sa... till dig, svåger Gustaf, som romerska senaten till si... räddare i nödens stund: *Vide, ne detrimentum ca... respublica!* Genom fröken Annas hand skall du kn... föreningsbandet emellan Sveriges kungahus och de...

adel. Du skall blifva den sanna frihetens värn, hvilken eljest torde blifva det offer, som en vild och enfaldig allmoge är färdig att skänka åt den furste, som bäst förstår att vinna bondetycket. Du skall öppna för vårt stånd banan för dess sanna bestämmelse, att utgöra den stolta blomman, den ädla kärnan af det tappra och okufvade Sveriges folk."

Grefve Gustafs kinder hade skiftat färg flera gånger, men han samlade sin eftertanke. "Visserligen har mitt hjerta klappat stolt vid tanken på den höga lott att främst bland Sveriges ädlingar vaka för deras och för folkets rättigheter, men denna lott måste skänkas mig frivilligt af en älskad hand, icke förmätet köpas på bekostnad af min inre tillfredsställelse. Och tro mig, svåger, det band som du önskar emellan konungadottern och mig, är alltför grannlaga, för att tåla vidröras af statskonstens sluga beräkningar. Måtte ingen dyster hemlighet redan hafva förgiftat mitt hjertas sällhet!"

Grefvinnan Ebba hade med spänd uppmärksamhet följt de rörelser, som målade sig på broderns sällsamt spända anlete. Vid hans sista ord uppgaf hon ett skri af bestörtning, och slöt honom häftigt till sitt bröst, medan en ström af tårar utbröt ur hennes ögon.

Herr Hogenskild Bjelke hade uppmärksamt afhört både Erik Sparres tal och Gustafs svar, och uppstod från sin plats. "Dessa saker tåla att tänka på, broder Erik!" yttrade han. "Det är redan sent lidet på natten, och jag vill derföre gå hem och begrunda dem. Vill fru Agda med detsamma följa mig, och hålla till godo herberget hos min grefvinna, så skall det vara mig lika mycken ära, som glädje. Ni har redan förut skickat edra saker till oss, och det var derföre oväntadt att träffa eder här, fru Agda, innan ni kom till oss."

"Jag träffade drottning Karin på vägen och följde henne hit," sade fru Agda, "men nu, om fru grefvinnan Ebba tillåter, följer jag eder gerna, ehuru det är sent. Min tärna väntar mig med kåpan i den nedra våningen."

"Du dröjer, Gustaf," hviskade Ebba, i det hon, som värdinna, och hennes gemål som artig värd, till förstugan följde de båda främmande, som aflägsnade sig.

Grefven satte sig genast vid den vördnadsvärda enkedrottningens sida, och började att samtala om hennes angelägenheter.

Herr Erik och grefvinnan återkommo snart till Gustaf och drottning Katarina, och dörren tillstängdes åter noga.

Tankfull och nedslagen fattade Sparre sin svågers hand, och sade: "Jag finner att allt står annorlunda till, än jag tänkte. Förlåt mig, att jag i min okunnighet sårat dig, och upptäckt för oss hvad som ligger dig om hjertat!"

"Har hon talat?" frågade grefvinnan Ebba häftigt, "säg, min bror, hvad sade hon?"

Gustaf såg bestört på henne: "Således är det en hemlighet, som du också känner, syster? Hvad är det då, efter ingen vill upptäcka det för mig?"

"Det tillhör fröken Anna sjelf att göra det," sade grefvinnan. "Det är hennes hemlighet, och icke min."

"I anledning af hemligheter," inföll Erik Sparre, "jag känner mig orolig öfver Hogenskild. Han är aldrig att lita på, och jag fruktar, att vi haft för mycket förtroende till honom."

"Också jag hade icke bort höra allt, som jag hört," sade drottningen, med ett uttryck af bekymmer, som liksom för beständigt växt fast vid hennes ädla anletsdrag. "Men åtminstone har jag i Stureska huset lärt att tiga, och det är en lära, som herr Hogenskild under sin lefnad, också har fått tillräckligt erfara vigten af att lägga på hjertat."

Sparren fattade vördnadsfullt hennes hand och förde den till sina läppar. "Detta påminner mig äfvenledes om en annan pligt, som jag är skyldig mina vänner," sade han. "Tillåt att jag uppfyller den, ehur ni är närvarande, ädla drottning!"

Hon bad honom icke anse henne såsom något hinder för förrättningar, som voro nödvändiga och

nyttiga, särdeles som hon fann, att han, så nyss hemkommen, som han var, från en så lång resa, skulle hafva mycket att ordna och bestyra.

Herr Erik Sparre öppnade då genom tryckning på en fjeder ett skickligt förborgadt skåp i väggen och framtog derutur ett välbeslaget skrin. Han öppnade det och genomgick de der förvarade papperen. En del, som han dock lät Gustaf Brahe först genomläsa, lade han i en hög på spiseln. Sedan han åter sorgfälligt inläst de öfriga i skrinet, och detta i skåpet, tände han ett pappersblad i lågan af lampan, och såg, med det honom egna leendet, hela högen af hemligheter uppflamma, tills de sista dansande gnistorna försvunnit.

"Nu," sade han, "hoppas jag att mina papper skola blifva olästa, och mina hemligheter bevarade."

Men grefvinnan omfamnade åter sin bror och sade: "Vill du hafva fullt förtroende för mig, Gustaf? Något besynnerligt har händt denna afton, sedan jag med dig skiljdes från fröken Anna. Är jag icke din syster, Gustaf, din käraste förtrogna, allt ifrån vår tidigaste barndom? Upptäck ditt hjerta för mig!"

"Jag vill göra det, syster!" svarade grefven djupt rörd.

I detta ögonblick skallade några dånande slag på porten; ett vildt sorl hördes från gatan, och en dunderstämma ropade flera gånger: "låt upp!"

Erik Sparres hus var temligen vidlyftigt för sin tid, och innehöll tvenne våningar. I den nedersta, på ena sidan af förstugan, bodde hans i Stockholm och vid detta tillfälle föga talrika betjening, bestående af fyra lakejer. I den andra våningen, der han hade det fördolda kabinettet, bodde han sjelf med sin grefvinna (som medfört en enda tärna) i ett af de aflägsnare rummen. Hela huset var med flit lemnadt tomt och utan prydnader och ordning, undantagande det

enda gömställe, der den förföljde egaren dock understundom i njutningen af sin tids utsöktaste prakt sökte en ersättning för sina dagliga lifsfaror.

Då några häftiga slag på porten och larmet utanför störde herrskapet i det gömda rummet, väckte[s] äfven de halfsofvande betjenterna, och rusade till för att undersöka hvem det var som bultade. På gatan stodo några beväpnade män, hvilka, då lakejerna något dröjde att öppna, hotade att spränga sönder dörrarne. Hotelsen åtföljdes af slag med gevärskolfvar och spjutskaft. Det var derföre rådligast att uppfylla de bultrandes fordran, och betjenterna skyndade att utföra detta beslut så snart det blifvit fattadt.

En officer i grön drägt, med dragen värja, inrusade först och befallte de darrande lakejerna genast skaffa ljus. Dessa framburo ett par brinnande lampor

Sedan officeren ställt några man vid ingången och med hög röst befallt dem att utan nåd stöta ne[d] hvem som försökte att tränga sig ut, lät han ett pa[r] af sina knektar taga lamporna i hand och gå för[e] upprör trappan.

I den öfra salen träffade det hotande tåget bå[de] herrarne, som med lugn värdighet frågade efter anledningen till deras ankomst.

"I hertig Carls af Södermanland namn!" utropa[de] officeren, "förklarar jag rikskansleren, herr Erik Sparr[e] och hela samlingen af herrar adelsmän, rikets råd, fr[i]herrar och grefvar, som i denna stund befinna sig [i] hans hus, för fångar, och fordrar, att de med go[d]t aflemna svärd, skjutgevär och andra vapen af hv[ad] namn det vara må, så kärt det är dem, att undvi[ka] våldsam behandling till sina personer, och skada [till] lif eller lemmar."

"I hertig Carls namn?" frågade Sparre med s[tad]dig röst. "Har då hans majestät konung Sigismu[nd] äfvenledes gillat och bifallit denna befallning?"

"Jag har hertigens befallning!" sade officeren, "o[ch] jag uppmanar eder derföre, herr Erik Sparre, att g[ifva] eder och utlemna edra vapen!"

Erik Sparre nedtog från väggen en värja, som hängde der bredvid en prydlig rustning, och räckte densamma åt officeren. "Detta är mitt enda vapen i detta hus," sade han med det ironiska leendet på sina stolta läppar. "Om hertigen fruktar det i min hand, så måste han i sanning vara snar att frukta, och sen att lita på sig sjelf. Jag hoppas i morgon emottaga det af min konung sjelf tillbaka."

Officeren emottog värjan och vände sig derefter till Gustaf Brahe. "Äfven eder, grefve Gustaf Pedersson Brahe," sade han, "förklarar jag för fånge, och uppmanar eder att lemna värja och andra vapen, som ni kunde bära förborgade."

"Jag protesterar högeligen emot denna våldsamhet," yttrade grefven, i det han kastade en gnistrande blick öfver soldaterna. "Jag hoppas att i morgon mina befallningar skola blifva lydda af Stockholms stads och slotts besättning. Hvart ämnar ni emellertid föra oss?"

"Hertigen har befallt i stora slottstornet," svarade officeren, i det han emottog äfven grefvens värja. "Men hvar äro de öfriga herrarne?"

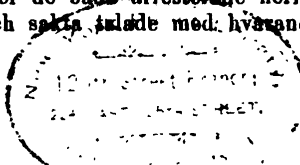
"Förmodligen hemma i sina egna hus!" svarade Sparre.

"De måste finnas här; hertigen har sagt det," återtog officeren. "Kommen med mig, soldater! Vi vilja undersöka huset!"

Några af vakten stannade qvar för att bevaka herrarne, medan de öfriga började genomsöka rummen. Med ett småleende anmärkte Sparren att åtskilligt lättare husgeråd, dyrbarheter och småsaker, som kunde ega något värde, här och der försvunno under oordningen vid sökandet.

Efter en half timma anmärkte officeren, att detta såg ganska besynnerligt och misstänkt, särdeles som grefvinnan icke fanns någorstädes, och äfven hennes tärna sade sig icke förstå hvart hon försvunnit.

Officeren gick några slag grubblande fram och tillbaka i salen, der de båda arresterade herrarna satt sig på en bänk och sakta talade med hvarandra.

"Detta hänger aldrig rätt tillsammans!" utbrast officeren. "Men hvad kan jag göra mer?"

Medan han talade för sig sjelf, inrusade hastigt en gestalt, insvept i en vid kåpa, genom raden af vakterna. Han ryckte af sig hatten, och hertig Carls eget skalliga hufvud och bistra anlete visade sig.

Gustaf Brahe steg först upp och trädde emot honom. "Högborne furste!" talade han med skarp röst och fast blick; "eders nåde har låtit fängsla oss, tvänne redliga och oskyldiga män, utan ransakning och dom. Vi vädja emot detta eders nådes förfarande till vår rätte herre och konung, konung Sigismundus, hvilkens makt skall rädda oss, och hvilkens rättvisa skall skydda oss."

"Tyst, Gustaf Brahe!" utbröt hertigen, och slog sin hand i bordet, så att böckerna och lampan hoppade högt upp. "Du är en förrädare, det vill jag taga på mitt samvete. Har du icke uträkningar i sinnet för att komma åt rikets krona. — Tror du icke jag vet det! Men fröken Anna skall denna gången icke förmå att skydda dig, det svär jag, äfven om hon vore här, så visst som hon är i Polen. Och du, Eric Sparre, huru många gånger har du icke förtjent döden för alla listiga funder emot detta vårt arma fädernesland, emot din lagkrönte konung, och enkannerligen emot mig, Sveriges arffurste och föreståndare."

"Eders nådes vrede förkrossar mig helt och hållet" svarade Sparren, "innan jag hinner svara ett ord. Jag vill derföre nu tiga och förtrösta deruppå, att min konung känner min oskuld och min uppriktiga trohet emot så väl honom som fäderneslandet."

"Det skall inte hjelpa dig, att han känner dig" ropade hertigen. "Jag känner dig också, och bättre än han! Derföre skall jag icke släppa dig så lätt denna gången. Hvar äro de andra herrarne? Hvar är Hogenskild Bjelke?" Han vände sig med denna fråga till officeren.

Denne förklarade, att han icke kunnat upptäcka någon mensklig själ i hela huset, utom de båda fångne herrarne och deras betjening.

"Jag såg sjelf Hogenskild gå hit!" ropade hertigen. "Men du har varnat honom, Gustaf Brahe! Det skall likväl till ingenting gagna dig! Fram med honom! Leta igenom huset! Han måste finnas här, lefvande eller död!"

Hertigen lät nu genomsöka huset ånyo. Då blef en af soldaterna varse en springa på tapetdörren, som ledde till trappan till kabinettet. Han visade den för hertigen, som, sedan han betraktat den, gick till Erik Sparre.

"Hvad vill det säga?" utropade hertigen. "Du vill icke frivilligt öppna dina gömställen, Erik Sparre! Men jag skall tränga in i dem emot din vilja. Vill du lemna mig nyckeln till tapetdörren, som vi funnit, eller skall den sprängas?"

En glödande rodnad flög öfver Sparrens ansigte, men lemnade genast rum för en blekhet, förtrytelsens och harmens, medan han svarade: "Det är i sanning ett värdigt företag af en hertig, gamle konung Vasas egen son, att genom sina knektar låta plundra en medborgares hus, och derefter med våld intränga i det fridlysta rum, der hans hustru hvilar. Här är nyckeln till hennes sängkammare."

"Plundra?" skrek hertigen. "Jag behöfver icke låta plundra er fattiga egendom, men jag vill se ert blod! För bort den förrädaren! Ned i fängelset med dem båda, nu genast! Knektar! bevaken dem väl! bort!"

Han ryckte nyckeln ur Sparres hand, vinkade åt soldaterna och rusade till tapetdörren. Den var genast öppnad, och han betraktade trappan med förvåning. Han flög uppför densamma och ropade: "Kom hit med en yxa! Denna dörr skall sprängas!"

I detsamma öppnades dörren och grefvinnan Ebba visade sig i sin smakfulla drägt, med stilla värdighet och allvar. "Denna dörr skall icke behöfvas sprängas, om det är hertig Carl, som åstundar tala med någon af vårt hus. Hvar är min gemål?"

Hertigen stod några ögonblick tvekande, men snart

fattade han sitt beslut, och inträdde, under det grefvinnan steg tillbaka.

Men när drottning Katarina Månsdotter, ehuru numera utan den kungliga värdighetens majestät och rättigheter, dock prydd af dygdens och fromhetens ännu högre, trädde fram emot honom, då kände sig den bistre och förtörnade hertigen bestört och förlägen. Han blef stående stum och orörlig.

Enkedrottningen gjorde en vördnadsfull helsning. "Nådige furste!" sade hon, "jag är nyss kommen ti staden och har blifvit emottagen med gästfrihet af de ädle herr Erik och hans grefvinna. Eders nådes oförmodade härvaro och stränga uppsyn ingifva mig fruktan, att min ädle värd och värdinna ådragit sig eder nådes vrede. Värdes eders nåde tillåta mig, att fö dem frambära en ödmjuk förbön."

Hertigen hade emellertid besinnat sig. Han betraktade henne under ett fåfängt bemödande att qväfv. sin rörelse. Slutligen utbrast han: "Ni har kommit h i en ganska bedröflig tid, fru Karin! Men i alla fa skall ingen annan herbergera eder, än jag, fru syst. Låt mitt folk bära edra saker upp på slottet, o grefvinnan Ebba må följa eder dit, emedan numc det icke kan vara henne behagligt att förblifva här huset ensam."

Hertigen vinkade derefter åt några soldater, s inträdde i kabinettet. "Undersöken allting noga i det präktiga rum!" sade han. "Här finnes visserligen vägg skåp och andra hemliga gömställen. Jag måtte tills: att herr Erik Sparre har ett rum, så grannt, att j vid intet furstehof sett grannare."

Grefvinnan Ebba svepte sig tigande i en kå och sökte att dölja sin fruktan och förskräckelse mycket hon kunde. Men drottning Katarina yttra "Tillåter då eders nåde att jag får lemna mina sak att bära åt edert folk, efter eders nåde täckes an min ringa person ett herberge?"

"Ja, låt soldaterna bära dem, min fränka!" sv rade hertigen, "och må eder tärna, äfvensom grefvin

Ebbas, följa eder båda. Olof Matthson, låt tända ett par facklor och lys damerna!"

Då gick drottningen till väggskåpet, tryckte på fjedern, framdrog Erik Sparres skrin, och lemnade det åt en soldat, medan hon vinkade åt ett par soldater att medtaga andra saker.

Sedan hon gjort en djup bugning för hertigen, tog hon grefvinnan under armen, och båda aflägsnade sig från hertigen, som fortsatte sin undersökning.

Tidigt om morgonen den följande dagen, knackade det på dörren till Anna Reibnitz' rum. Den lättsöfda tärnan var genast uppe på fötterna, och frågade hvem som var derute.

En klangfull röst yttrade sakta några besynnerliga ord på ett främmande språk.

"Hvem är derute?" frågade Anna ånyo.

"Possmoschi!" svarade rösten.

Anna gick sakta fram till furstinnans säng för att fråga henne efter hennes befallningar.

"Nej! han får icke komma ännu!" sade furstinnan. "Bed honom dröja en timma, och emellertid gå till grefve Gustaf Brahe, för att fråga efter om herr Erik Sparre ännu är kommen tillbaka till staden."

Anna återvände till dörren för att framföra sin herrskarinnas befallning, då denna i detsamma kallade henne tillbaka. "Vänta, Anna," utbrast hon, "det kan väl hända, att han har något vigtigt att säga oss. Skynda, fäst tillsammans min morgonklädning. Jag vill ändå höra den stackars gossen!"

Inom ett par minuter var furstinnan prydd med sin hvita, dyrbara morgondrägt, och sedan Anna ordnat litet i rummet, drog hon rigeln ifrån, och en ung herre inträdde genom den öppnade dörren.

I den prålande glansen af sin långa polska charlakanspels, som, lik en kappa, var kastad öfver axeln och insvepte venstra armen, med den guldbroderade

mössan i sin hand, stod den unge polacken framför de båda damerna. Ett fint leende spelade kring hans läppar och ögon, ehuru på hans kinder icke syntes det ringaste spår af rodnad.

"Hvad i Guds namn har händt, Adam?" frågade prinsessan ifrigt. "Du är ju blek som döden!"

Hon betraktade honom skarpt, derpå ryckte hon hastigt pelsen från hans skuldra, då det befanns, att han bar sin venstra arm i band.

"Det är obetydligt!" inföll polacken med föraktlig ton. "Det är bara ett litet märke, som hans nordiska nåde af Södermanland behagat sätta på mig. Men jag hoppas han icke skall känna igen mig desto mer för det, ty jag fick det i mörkret i går aftons, utan att han kunde se om och huru det träffade. Jag vann en ypperlig dolk på kuppen, och det skall blifva mitt fel, om den icke kommer att söka sig hem till sin egare igen, om den ock skulle sjelf göra sig ny slida."

"Håll ditt unga polska blod i styr!" inföll prinsessan strängt. "Du vet icke hvad det vill säga, att leka med den bistre Sörmlänningen. Den som sticker sitt hufvud i idet, får bereda sig på en välkomst af björnramar."

"Jag har i mitt unga blod tillräcklig köld, för att våga göra hvad jag en gång beslutit!" svarade Possmoschi sturskt.

Prinsessan tog häpen ett steg tillbaka, och fästade en förtörnad blick på sekreteraren. "Du är en dåre, Adam!" sade hon. "Om jag visste, att dina beslut vore annat än tomma ord och klingande talesätt, skulle jag sannerligen — — — Men jag lägger det på ditt samvete, så framt du vill behålla min nåd, att du håller litet mera band på din tunga, så väl i min närvaro som i andras."

"Nådiga fröken!" utbrast polacken, i det han djerft framträdde och fattade hennes hand och kysste den. "Mitt blod är lika qvickt som min tunga, och så länge båda äro varma, hoppas jag att edera hö

nåde lika litet binder någondera, eller förvandlar dem till köld och död."

Prinsessans kinder uppflammade högt af en djup förtrytelse; hon ryckte häftigt sin hand ur hans, och utbrast: "otacksamme och obetänksamme pojke!"

"Pojke?" fnyste polacken, och en vild eld framgnistrade ur hans mörka ögon.

"Vänd genast tillbaka till skeppet," befalde prinsessan med sträng ton, "och visa dig icke för mina ögon, förrän jag kallar dig. Lär dig att lyda i tid, förrän jag tvingar dig!"

"Jag hoppas att ederu nåde icke låter det komma så långt," invände polacken och grep åter efter hennes hand.

Då kunde den uppretade prinsessan icke längre styra sig sjelf. I stället för den nåden att få kyssa den vackra handen, erhöll han af den samma ett rätt häftigt slag på kinden. Han tog några steg baklänges, och blef stående liksom förstenad. Prinsessan, alldeles utom sig, stampade med sin nätta fot i golfvet, och upprepade ännu en gång sin befallning.

Med gnistrande ögon drog sig då polacken till dörren, och med en hotande åtbörd var han försvunnen.

Prinsessan vände sig om emot Anna Reibnitz. Hennes ansigte var ännu upphettadt af vrede, och hennes bröst andades häftigt. Men vid åsynen af den hulda flickans rena engla-anlete sansade hon sig småningom, och slutligen kraftigt beherrskande sin sinnesrörelse, gaf hon sin tärna en vink att fortsätta och fullkomna den furstliga toiletten. Under detta arbete återsamlade hon helt och hållet sitt vanliga, fria väsende, så att, då hon uppstod från det behagfulla värfvet, hade väl den erfarnaste menniskokännare icke förmått i hennes muntra uppsyn och älskvärda åtbörder upptäcka något spår af de motsatta lidelser, som i går och i dag korsat hvarandra i hennes bröst.

"Min goda Anna! Gå nu till drottning Gunilla," sade prinsessan. "Det är tid att hon får veta att jag är här, och att jag behöfver ett par af hennes

lakejer, för att skicka dem några ärenden, efter mina egna icke äro här. Men skynda dig, innan grefve Gustaf kommer! Du vill säkert icke vara frånvarande då han och jag helsa god morgon på hvarandra. Och sanningen att säga, vill jag sjelf icke träffa honom mellan fyra ögon.“

Den stackars Anna Reibnitz rodnade häftigt öfver detta prinsessans, som hon tyckte, både obarmhertiga och lättsinniga skämt, och skyndade att utföra befallningen.

När hon kom tillbaka, fann hon prinsessan redan klädd med sin vidlyftiga kåpa, och omgifven af fyra betjenter och en tärna, som kommit till henne från skeppen, färdig att vandra ut. Kongl. maj:ts sekreterare, herr Henrik Palmerus, stod äfvenledes derinne med hatten under armen, och i en prydlig ställning emottagande prinsessans befallningar.

“Se der är hon!“ utropade prinsessan. “Låt nu se, herr Henrik Palmerus, att ni frimodigt tar reda på henne! Hon är mycket fallen för att göra konster och springa undan, när man tycker sig ha henne som bäst. Farväl, herr Henrik! Farväl du också, Anna! Jag går väl till drottning Gunhild och säger henne sjelf att mitt folk redan återkommit, så att jag icke mer behöfver besvära hennes.“

Herr Palmerus bugade sig med förlägenhet för den rodnande flickan. Han vred och tummade sin hatt i alla riktningar, han stammade och hostade och bugade om igen, och fortfor allt att hålla hatten i verksamhet. Han hade något som låg honom om hjertat att säga till adelsjungfrun, men han fann, att prinsessans elaka gyckel hade förstämt både honom och henne, så att han inom sig förbannade fröken Annas lättsinnighet, medan han vördnadsfullt bugade sig för hennes person.

Anna Reibnitz kände sig äfven sårad af prinsessans uppförande, och kastade på Palmerus en ... missnöjd blick.

Sedan fröken Anna småleende några ögonblick betraktat de båda förlägna, vinkade hon åt sin ...

att den skulle gå, och då den försvunnit, nickade hon ännu en gång åt kongl. sektern och hofjungfrun, och försvann sjelf äfvenledes.

I en af slottstrapporna — i fall enkedrottning Gunillas gård kan erhålla benämningen af slott — stod en stadig välväxt flicka, med hvassa ögon och ett linhår, så yfvigt och mjukt, som det någonsin växte på ett hufvud i Westergötland. Hon bar åtskilliga dyrbara sammets- och sidenklädningar på armen, och tycktes just stadd i något bestyr åt sin matmor. Hon stannade emellertid, och lyssnade till de hastiga stegen af en person, som kom uppför trappan.

Det var en ung man med ett bottenärligt ansigte, i blå drägt, och med en väldig knölkäpp i handen. Han hade knappt varseblifvit flickan, förrän han skyndade till samma trappsteg som det, hvarpå hon stod, och helsade henne med handslag.

"God morgon, Bolla!" sade han, "huru lefver verlden med dig?"

"God morgon, Petrus!" svarade hon. "Vår värd har just icke varit den bästa. Han lade sig att dö, och så kom hans bror och körde oss ur huset. Men värdinnan har oss hos sig ännu på sitt nya ställe."

"Du är glad och lustig, Bolla!" återtog han. "Kan du säga mig huru den mår, som du kallar din värdinna? Och om hon är uppe ännu? Och om man kan få tala med henne så tidigt, när man har vigtiga saker att säga henne?"

"Ja, det kan jag visst säga honom, Petrus," sade flickan. "Hennes höga nåde, enkedrottningen, som jag menar, har redan för en timma sedan tagit emot en hofjungfru, och en halftimma senare en, som var förmer än en jungfru. Jag vill tro, att det icke skadar, att jag nämner det för honom, Petrus, ty ingen skulle veta af det.. Men jag hade sett den, som nu hette jungfru Sigrid, en gång förr, så att jag bättre förstod

mig på hennes rätta namn, än en och annan af de nykomna tärnorna."

"Hör på, Bolla," yttrade Petrus, och steg närmare, och fattade förtroligt hennes hand. "Jag tror vi göra bäst, om vi hafva rent spel oss emellan. Du vet, att jag alltid visat dig uppriktighet, derföre att jag kunnat lita på ditt förstånd. — I förbigående, Bolla, säg mig, kan man lita på dig i alla afseenden lika säkert? —"

"Jag skulle undra hvem som har skäl att klaga på mig?" invände flickan. "Sjelfva herr Göran Posses betjent, Tuwo Räf, kunde alltid lita på, att han hade samma välkomma att vänta, ehvar och enär han hade lust att träffa mig."

Petrus smålog. "Det var ändå en rolig tid, Bolla!" utbrast han. "Vet du att fru Ebba har varit sjuk, men hon trätte på döden så skarpt, att han icke tordes till henne. Hon har föresatt sig att komma på jungfru Anna Posses bröllop. Kan du säga, Bolla, när det möjligtvis kan blifva af?"

"Det står i vida fältet," svarade flickan. "Herr Peder Liljensparre har hvarje vår låtit rusta upp sina gods i Småland, för att kunna ditföra sin unga fru, men ännu har det icke gått med den rustningen bättre, än med alla högtsalig kungens rustningar till Liffland."

"Vet du, Bolla, det är besynnerligt hvad våra herrar rusta mycket och uträtta litet i alla afseenden," vidtog Petrus. "Men det är också harmligt för oss. Grefve Gustaf har emellertid varit emot mig så hederlig, att jag kunde när som helst draga mig ifrån verlden och sätta mig i ro; men fast det kan vara tungt att vänta ibland, så vill jag ändå för allt i verlden icke draga mig undan, så länge jag inbillar mig, att jag kan vara till någon nytta, och att grefven tyckes behöfva mig. Och du, Bolla, lärer väl också icke gerna vilja skiljas från jungfru Anna, förr a. vid brudstolen?"

Bollas starka anletsdrag öfvergötos af en fin rodnad vid den handtryckning, hvarmed Petrus beledsagade

sina ord. Hon svarade hurtigt: "Hvad min jungfru och mig beträffar, skall det verkligen vara brudstolen, som skiljer oss. Annars ville jag väl för halfva Hellekis icke lemna hennes tjenst."

"Men här står jag och pratar bort tiden," afbröt sig Petrus hastigt. "Vet du, Bolla, hvar min grefve kan vara? Har du sett honom här ännu i dag?"

"Nej, men hvad vill det säga?" frågade Bolla oroligt. "Vet han icke, herr Petrus, hvar han är! Hvar skiljdes han vid honom?"

"Jag följde honom och jungfru Sigrid," yttrade Petrus småslugt leende, "och några af hennes tjenare — den fördömde polacken Possmoschi, som du väl mins, var med ibland dem — till lands. Jungfrun ville komma ifrån sjöluften, kan du förstå. Vi blefvo emellertid öfverfallna af några af hertigens folk. Medan grefven och jungfrun smögo sig bort, rusade en man i kåpa efter dem. Då vi hindrade honom, kom jag att rycka hatten af honom, och vi fingo se hertigen lifslefvande. Här var intet annat råd än att fly, och vi grepo också kort och godt till den utvägen. Det enda, som nästan fägnar mig af hela äfventyret, är det, att hertigen i ilskan kastade sin dolk så lyckligt efter oss, att Possmoschi fick en dugtig minnesbeta. Han lät emellertid förbinda sig, och har redan på morgonen begifvit sig hit, troligen för att beklaga sig för fröken. Han följde med mig och några andra till lands, och sprang åtminstone ifrån oss hitåt. Jag sökte grefven hos hans svåger, rikskansleren, som också genast begaf sig till lands, men der var hela huset öde. Herr Erik Sparre och hans grefvinna äro säkert bortresta, och då föreställde jag mig, att grefven skulle vara här. Har du då alldeles icke sett honom, Bolla?"

"Nej," svarade hon, "och om han är här, så måste han vara inne hos jungfru Anna Reibnitz, ty hon var icke med fröken inne hos enkedrottningen."

då gå dit först," sade Petrus,
visst också ett uppdrag till hennes

vad kan det vara för uppdrag?" frågade
fikct; "tror han, herr Petrus, att jag utan
kan veta det?"

"Det är besynnerligt nog; ett bref ifrån den vidunderlige amiralen, Clas Fleming, som du hört nämnas med så vackra finska namn," sade Petrus.

"Så? från sotnäsan?" inföll hon näsvist, såsom det höfdes hennes person. "Hvad kan han ha med drottningen att beställa?"

"Ja, det är jag lika slug på, som du!" yttrade Petrus. "Men nu måste jag gå upp till jungfru Anna Reibnitz och se efter grefven. God morgon, Bolla! Det skall ändå blifva trefligt en tid bortåt nu, att få se hvarandra litet oftare. Grefven kommer visst att ofta helsa på här, och då får jag alltid tillfälle att emellanåt följa med honom."

"Farväl, herr Petrus," svarade hon, och neg artigare, än man skulle väntat af hennes näsvisa person.

Petrus tog hennes hand, tryckte den tigande med en betydelsefull blick, och skyndade uppför trappan.

Då han inträdde i jungfru Anna Reibnitz' rum, blef han bestört att se herr Henrik Palmerus der. Den kunglige sekreteraren gömde några papper i sina fickor, dem jungfrun räckt honom. Hon var djupt upprörd. Tårar hängde i de mörka ögonhåren och glänste på kinderna, och hon vinkade blott åt Palmerus till afsked.

"Jag söker grefve Gustaf!" stammade Petrus förlägen.

På en gång sprang jungfrun upp. "Är han icke hemma?" frågade hon häftigt.

"Hela Erik Sparres hus är tomt!" svarade Petrus.

"Då har här skett någon olycka!" utropade hon och störtade ut. De båda herrarne följde henne.

Enkedrottningen Gunilla och fröken Anna sutto som bäst och språkade med all förtrolighet med hvarandra, då den bestörta Anna Reibnitz inträdde i enkedrottningens förmak med ett bref i handen. Hon lemnade det åt drottningen, som med icke ringa förundran bröt det, och började att läsa detsamma.

Fröken Anna gick emellertid till hofjungfrun och förde henne afsides. "Slår det in, min lilla Anna?" hviskade hon. "Du ser så bestört ut, som om det vore en verklig olycka som händt dig!"

"Ack!" hviskade hon tillbaka; "Petrus Djekne har varit här. Han har förgäfves sökt grefve Gustaf hos Sparren. Gud vet hvart både han och hela Sparrens hus tagit vägen."

"Hvad säger du, flicka?" ropade prinsessan. "Hvad vill detta betyda?"

"Det har varit buller och vakenbrak derutanför i natt, säger Palmerus," återtog flickan. "Gud låte hertigen icke hafva börjat ett värre spel, än vi kunnat förmoda."

"Tror du?" sade prinsessan stolt. "Vi vilje emellertid försöka hvad det vill blifva af. Vi äro motparterna i spelet, och det är det sista kastet som afgör segern. Syster Gunilla!" fortfor hon med högre röst, "hertigen förehar något skarpt, det är säkert, och något har han företagit, som det kommer an på, om han skall ångra. Vi måste förekomma honom, Gunilla, och för att göra det, måste vi veta hvad han företar sig. Låt oss gå ut, och se oss om. Jag skall blott litet bättre förkläda mig, för att få vara okänd i fall det kan gå för sig utan någon alltför tidig upptäckt."

Drottningen afbröt läsningen af brefvet, och biföll genast. Hon ringde efter ett par tärnor till hjelp vid toiletten, och omfamnade och kysste derefter Anna Reibnitz.

Så snart de höga damerna voro klädda, eller förklädda, hvar på sitt sätt, begåfvo de sig åstad. De följdes af ett par tärnor och några hofherrar, till

hvilka äfven, åtminstone för tillfället, herr Petrus Djekne borde räknas.

Damerna togo vägen åt rikskanslerens hus. Den sköna drottningen, med en dam på hvardera sidan, helsades vördnadsfullt af alla mötande. Hon nickade vänligt tillbaka, och ehuru mången afundades den ädla adelsdamen sin kungliga rang, måste dock alla erkänna, att hon, om någon, gjort sig förtjent af densamma genom dygder och behag.

Utanför Sparres hus hade en stor folkskock samlat sig, hvilkens vilda buller och skri voro på vägen att skrämma damerna tillbaka, men den i sin förklädning benämnda jungfru Sigrid yrkade ifrigt på, att de skulle gå fram, för att närmare se efter. "Det kan väl icke vara omöjligt," yttrade hon, "att komma fram till trappan till Eriks hus, och komma vi dit in, så är det lättast att derifrån se och undersöka."

"Vi kunna aldrig tränga dit!" invände drottningen. "Låt det vara denna gången! Vi skulle ju i alla fa. icke vinna det allraringaste annat, än knuffar i trängseln. Jag är rädd för den vilda, bullersamma hopen. Låt oss vända hem igen!"

"Vänd du om, ifall du icke vågar följa med," hviskade den dristiga fröken Anna, "men jag tager Petrus med mig, och går, om jag också skall göra det ensam. Jag måste hafva reda på förhållandet med herr Erik Sparre och grefve Gustaf. Hvar kan grefvinnan vara?"

"Jag följer med eder, om jag får," hviskade Anna Reibnitz häftigt till fröken.

"Nå, så låt oss gå då!" utropade drottningen ängslig.

Fröken Anna bad Petrus skaffa dem rum, och den bredskuldrade ynglingen satte sig i spetsen för tåget. De första af den bullrande folkskocken gåfvo frivilligt rum för de förnäma damerna, men då de kommo närmare trappan, djupare inuti hvimlet, måste Petrus dugtigt använda sina armar och enkannerligen armbågarna för att kunna komma fram. "Ser ni inte henne

höga nåde, drottningen?“ röt han häftigt till, då en frodig gestalt, hans gamla vedersakare Siffre Kock grep honom i kragen.

“Ah, ha! Man osar steken?“ utbrast kocken. “Men det är för sent nu, herr Peder.“

“Ur vägen!“ befallde Petrus och ryckte sig lös ur kockens handtag, medelst ett slag öfver hans armveck, samt stötte honom i detsamma öfverända medelst en puff i bröstet.

Kocken uppgaf ett gräsligt jämmerskri, som ett ögonblick öfverröstade den bullrande massan och drog uppmärksamheten till sig. Den alltför raske Petrus såg i hast en betydlig mängd knytnäfvar från åtskilliga håll bereda sig till närmare bekantskap med hans skinn. Sjelf fruktade han just icke mycket för dem, men han tänkte på enkedrottningen och hennes följeslagarinnor. Han beslöt att just genom dem skydda både sig och dem sjelfva. “God vänner!“ begynte han ropa, “sen I icke att hennes nåde enkedrottningen med sina jungfrur vill slippa fram på gatan? Eller har någon lust att ofreda henne och hennes folk? Fins här ingen vakt eller officer? Hvem har vakten i tornet derborta? Hör hit, hvem det då må vara, hör hit, och hjelp fram drottningen och hennes fruntimmer!“

“Hvart vill drottning Gunnel taga vägen?“ frågade ett par välmående borgare.

“Hör, hennes nåde!“ yttrade en gammal gubbe; “hvad vill hon här i trängseln? Har hon inte rum hemma i sin gård eller har hon icke nog folk der, efter hon söker oss här?“

En gumma trängde sig fram så nära, att hon kunde räcka drottningen, och sade, i det hon ryckte henne i klädningen: “Gå hem igen, hon, drottning Gunnel! Här har hon intet att göra! Annars kommer hon helt visst att ångra det.“

“Hå, hå! drottning Gunnel!“ skrek en tiggare, utrustad med kryckor och träben. “Gif en gammal knekt ett halföre eller en penning eller en bit mat!

Hå, hå! Jag miste mina ben för kung Johans skull i Liffländska fejden! Han ville inte göra fred med Ryssen, han, derföre fick mycket folk sätta till lif och lemmar i onöda. Hå, hå! Drottning Gunnel! Gif mig litet mynt eller mat!"

"Ja så! Det är drottning Gunnel!" brummade en annan tiggare i trasig Vermlandsrock. "Hon är också herrebarn, som jag hörde af hertig Carl; Gud signe honom, då han åkte med far min till kyrkan. och far min satt i släden, och hertig Carl satt bakpå. Ja, ja; hon ser så stursk och spansk ut, så att inte skulle hon sitta bakpå en bondsläde."

"Hon har herreblod i sig!" inföll en tredje, en liten vindögd gubbe med ett styft förskinn, som likt en Ajax-sköld betäckte hans person ifrån hakan till tåspetsarna. "Hon är af samma gry som hela slägten! Gud förbarme sig öfver dem! Vi och hertigen göra det icke."

"God vänner!" ropade Petrus som blef allt mera bekymrad för damernas säkerhet. "Drottningen vill komma till herr Erik Sparres hus. Släpp fram oss, god vänner!"

En dalkarl såg skarpt på drottningen: "Herr Erik Sparre har väl rustat ut nu," sade han. "Han får nu känna på annat, än att fara omkring i Dalom och ståta med sin hustru. Hon var grannare i Mora kyrka, än drottningen. Men högfärd går för fall."

Drottningen var utom sig af förskräckelse, och såg sig omkring med ängsliga blickar. Fröken Anna hade mera mod. Hastigt slog hon sitt flor tillbaka. och fattade den darrande drottningen under armen. Hon såg på dalkarlen med värdig stolthet. "Känner du mig?" frågade hon hastigt.

"Du hör väl också till någon herreslägt," sade dalkarlen, kallt och försmädligt, "åtminstone häfver du dig så! Men hin håle känner visst ditt namn bättre än jag."

"Gamle kuug Gustafs barn och barnabarn borde åtminstone vara kända till namnet i Dalarne!" utbrast prinsessan. "Lemna rum, karl, för din konungs syster!"

"Det är fröken Anna!" utbrast Siffre Kock, som under tiden upprest sig från marken.

"Fröken Anna, fröken Anna!" hviskade och skrek folkmassan om hvartannat, medan de närmast omgifvande gåfvo rum, hvilket Petrus begagnade att lyckligt föra damerna upp på den höga trappan till Sparreska huset.

"Fröken Anna! Gud välsigne henne!" ropade några gummor, hvilkas gälla röster genomskuro det allmänna bullret med förundransvärd styrka.

"Fröken Anna! Hvar är hon?" frågade en sjöman, som hastigt körde undan dem, som stodo honom i vägen, och trängde sig fram till trappan. "Gud välsigne henne! Hon gaf mig en gyllen till kläder, när jag hade förlorat dem för tre år sedan i Danzig."

"Ja, ja, fröken Anna!" skrek den lille gubben med förskinnet, "hon är här nu, för att herrarne skola riktigt få ställa till efter sitt sinne. Hej! hon är Göstaf Brahes fäst —"

En kraftig smäll af sjömannens hand jagade den sista stafvelsen tillbaka i gubbens hals. Men några borgare togo honom i försvar. "Hvad vill fröken Anna här? Och hvad har enkedrottningen här att göra?" skreko de. "Låt dem genast gå bort härifrån!"

"Släpp fram fröken Anna till torngluggen," skrek en trashank, "så får hon se Göstaf Brahe, i händelse hon vill taga afsked af honom."

Sjömannen kastade af sig sin tröja, vecklade upp skjortärmarna och gjorde några rörelser med sina muskelstarka armar. "Jag hade lust att se, om icke fröken Anna skall kunna komma fram hvart hon vill. Akta er, god vänner, ifall det blir jag, som kommer att bogsera."

Petrus stod emellertid och bultade af alla krafter på porten, medan drottningen och Anna Reibnitz darrande slöto sig till fröken Anna, hvilken deremot

med en stolt och oförskräckt uppsyn kastade sina blickar öfver folkmassan, som i synnerhet bullrade vid vägen af det midt emot belägna tornet. Ett annat af fruntimren, som stod ett trappsteg bakom de förnämare, såg sig äfven oförskräckt tillbaka öfver folket, och detta fruntimmer var Bolla. Då några af de näsvisaste ur hopen röjde lust att antaga sjömannens utmaning, medan andra på afstånd bekrigade damerna med stickord, fann Bolla, att den raske sjöbussen behöfde hjelp. Ett par armstyfva karlar grepo efter hans armar, medan en yngre, en äkta gatstrykare, krypande nalkades för att gripa honom om benen. Han märkte det, och hoppade ett par trappsteg längre upp, sedan han utdelat hvar sitt slag åt de båda första angriparne.

"Gripen den skälmen! Ryck ned honom från trappan! Slå honom i tusen bitar!" skreko vilda röster, och en del af folkmassan lagade sig till storms. Käringar skreko och lyfte magra knytnäfvar i höjden Trasiga pojkar kilade omkring öfverallt med vild glädje i stålande ögon, och tycktes just finna sig i den allmänna förvirringen såsom i ett element. På männernas ansigten låg dystert hot eller dum nyfikenhet, allt som de voro förr eller senare ankomna till stället. Här och der syntes en qvinna, som trotsade faran och trängseln för att tillfredsställa sin nyfikenhet.

"Ned med honom! Bort med qvinnorna!" skreko de ursinnigaste, och nu skedde ett allmänt anfall på sjömannen. I detsamma som pojken ville gripa honom om benen, böjde sig Bolla ned, fattade angriparen i nacken, och utan något bemödande, som det tycktes, lyfte och kastade honom handlöst utför trappan.

Lyckligtvis fick Petrus i detsamma upp porten Damerna skyndade in och då Petrus derinne träffad ett par af herr Erik Sparres betjening, hoppades han kunna försvara porten, tills det blef ordning på upploppet. Bolla tillstyrkte honom att också släppa in sjömannen, samt förenade, sedan detta skedt, sin egen

ingalunda minst manhaftiga person med dem, som bevakade porten.

Emellertid tycktes det, som folkhopens anfall upphört så snart damerna försvunnit. Det vände sig åter emot tornet, mot hvars vägg somliga slogo med knytnäfvarna, medan andra ryckte på jerngallren och på alla möjliga sätt uttryckte sin vrede. De flesta af dem, som liksom voro i spetsen för hela svärmen, voro rusiga, och blott en och annan nyktrare och kallare uppviglare syntes, under hvilkens trasiga rock man någon gång till och med såg skymten af fint linne.

De trenne fruntimren uppgingo i Erik Sparres stora sal. Der kastade sig drottning Gunilla, vanmäktig af ångest och förskräckelse, på en stol, medan fröken Anna gick till fönstret, för att se på folkhopen. Anna Reibnitz hade snart öfvervunnit sin egen känsla af fruktan, och sysselsatte sig endast med enkedrottningen.

Fröken Anna hade icke länge betraktat den vilda, sorlande massans förfarande med spänd uppmärksamhet, då hon hastigt, med uttryck af glädje, sprang upp, vid dånet af kanonskott från strömmen.

"Nå, ändtligen kommer min broder!" utbrast hon häftigt. "Vi vilje nu se huru länge vi skola sitta här, liksom belägrade!"

"Hvilket förskräckligt buller!" inföll enkedrottningen. "Hvad vill då folkhopen egentligen? Kan du se det, syster?"

"Gud vet!" var prinsessans svar. "De rusiga karlarne tränga sig omkring foten af tornet. Der måste de hafva någon, som de syfta åt, eller är det någon som talar med dem. Nej, vänta! De tränga sig fram för att se in genom gluggen i tornhvalfvet. Vakten har stängt ingången. Höra de då icke kanonskotten, och rusa till Skeppsbron för att se landstigningen? Jag begriper dem icke!"

"O min Gud!" utropade drottningen. "Kanske kriget har brutit ut och konungen låter skjuta på folket. Men hertigen har ju så dyrt förpligtat sig till trohet och undergifvenhet. Det är icke möjligt!"

"Det kunde likväl vara möjligt!" återtog prinsessan, "men ännu vill jag icke tro det. Det säkra är emellertid, att hertigens anhängare äro i full rörelse, och att han gjort allt för att uppreta folkhopen emot oss. Han har pöbeln i sina händer. Men hvad kan det betyda? Hela hopen kom i en rörelse utåt gatan. De vände sig alla ditåt. Der måste komma någon! Kanske hertigen sjelf, att sluta af deras ödmjuka åtbörder. De taga af sig hattarna. Kom hit och se, syster Gunilla! Det är visst icke farligt. I synnerhet icke nu mera."

Drottningen och Anna Reibnitz närmade sig fönstret och blickade ut.

"Lefve hertig Carl! Gud signe vår nådige hertig!" skallade orediga röster utanföre, och hattar kastades högt i luften, och i vildt jublande rörelse hvimlade de blottade hufvuden om hvarandra, liksom de oroliga vågorna i en upprörd ström.

Slutligen syntes hertigen sjelf på en svart hingst, i spetsen för en skara af ridande herrar. Han aftog hatten och helsade på folket med en dyster uppsyn. Det tycktes som hans blotta blick utöfvade ett oemotståndligt välde öfver den råa massan, ty den förstummade hastigt alla de skriande och hurrande munnarna. Det tycktes som en allmän känsla af fruktan och vantan intagit hela hopen, så snart den blef varse det mörka molnet på hans panna och de i hemskt hot gnistrande ögonen, som tycktes söka ett föremål hvarpå hans vrede kunde utbryta och gifva sig luft.

Då hertigen hunnit midt uti den tätaste flocken, som vördnadsfullt gaf rum för honom och hans svit, stannade han. En allmän häpnad, en dödstystnad följde på det förra vilda sorlet, och afbröts endast ett par gånger, då den fnysande hingsten skrapade gnistor ur gatstenarna, och otåligt tuggade på sitt

betsel. Hertigen såg sig också länge tigande omkring, till dess hans ögon föllo på vakten, som med skyllrande bardisaner stod vid tornets ingång.

"Hvad har händt här?" frågade han slutligen med dof röst, i det han vinkade till sig officeren, som förde befälet öfver vakten. "Hvad är detta för en folkskockning?"

"Folket vill se de fångne herrarne i tornet!" svarade officeren. "De hafva hållit ett förfärligt väsen utanför gallret till fönstergluggen; men så länge de icke företagit sig något öfvervåld, har jag icke vågat göra något emot dem. Emellertid är vakten i gevär!"

Hertigen teg en stund, liksom han öfverlagt något för sig sjelf. Slutligen vände han sig till folket: "Mina vänner!" talade han. "Jag har låtit gripa de tvänne herrarne, Gustaf Brahe och Erik Sparre i natt, emedan jag fruktar, att de förehaft stämplingar emot fäderneslandet, konungen och oss, som äro detta Svea rikes arffurste, till förderf och skada. Men konungen må sjelf dömma derom. Han lärer väl snart landstiga och vi vilje då möta honom."

"Gud förbarme sig öfver oss!" utropade mannen med förskinnet. "Hvart vill det taga vägen, om eders nåde handlöst öfvergifver oss åt påfven och papisterna!"

"Mina vänner!" svarade hertigen, "vi måste lemna konung Sigismund kronan både för vår eds skull och på det vi må vara inför hela verlden urskuldade. Men jag och rådet vilja förelägga honom några vissa vilkor angående rikets lag och undersåtarnes rättigheter, och vilje vi ingalunda tillåta någon kröning, innan dessa vilkor blifvit högtidligen besvurna. Och derefter, mina vänner, vilje vi redligen hålla vid det som blifvit besvuret, en för alla och alla för en, så att våra samveten icke skola öfverlemnas åt påfvens smorda och rakade kreatur."

"Gud välsigne hans nåde, som vårdar sig om oss, fattiga landsens innebyggare!" ropade dalkarlen. "Ja, vi vilje derföre också redeliga hålla med eders nåde."

"Men herrarne, eders nåde?" skrek gubben med förskinnet, och utsträckte med våldsamma åtbörder hufvud och armar ur sin läderborg, liksom en sprattlande sköldpadda ur sitt skal. "Herrarne, eders nåde! Straffa dem, ty de äro papister och äreförgätare! Skrapa bort dem! Hugg halsen af dem, innan påfven och Antichrist och hans anhang hinna få dem under armarna och frälsa dem."

"Ja, ja, eders nåde!" tillade Vermlänningen, "för oss an, så vilja vi, Sveriges allmoge, följa eder, och icke lemna sten på sten af något herrehus."

"Så framt hans majestät endast bekräftar Upsala mötes beslut," sade hertigen, "och håller sig derefter kunna vi emot honom ingenting säga och invända. Ty adeln måste ock finnas, och den är nödig och nyttig i riket, om allenast konungen tillser att alla de andra stånden bibehållas vid sina välfångna privilegier. Gifven eder derföre till tåls, gode vänner! Emottagen hans majestät ödmjukligen och med underdånighet så skall jag föra eder talan och ansvara eder med lif och blod, sedan jag nu hörer hvad I sjelfva tänken och viljen i denna svåra pröfvotiden."

"Ja, ja," skrek en borgare, som på raglande ben klef fram till hertigen och klappade hans häst; "... hans höga nåde! Det är vår vilja att — —"

"Din vilja?" afbröt honom hertigen, och borgaren förstummades för den blick som framljungade under furstens sammandragna ögonbryn.

"Gud välsigne hans nåde!" skrek en tiggare. "Hans nådes vilja är vår vilja, förty ingen kan veta bättre hvad eders nåde vill, än eders nåde sjelf!"

"Hå, hå! eders nåde!" inföll tiggaren med träbenet och kryckorna, "skänk mig en enda örtug, eders nåde! Jag vill inte annat än eders nåde vill! Hå, hå, jag hatar konungen och papisterna så länge jag lefver, eders nåde! Och jag svälter hellre ihjel, än jag tager en allmosa af de jesuitiska ormarne, hå, hå!"

"Tyst, tyst!" sade hertigen och drog ett litet silfvermynt ur fickan och lät det falla i tiggarens hand.

"Tig du och tala ej mer än du kan stå till svars för. Vet du hvad dina ord skulle kosta dig?"

"Hå, hå!" svarade tiggaren, "så länge eders nåde lefver och beskyddar dem, som redliga förbanna allt papisteri, lärer väl ingen lägga handen på mitt fattiga lif. Gud signe eders nåde för denna fyrken! Hå, hå! Det blir väl inte heller den siste af eders nådes hand."

Hertigen red några steg längre fram, så att han fick tornggluggen i sigte. Då förvandlade hans kinder sin färg, och skiftade mellan en mörk rodnad och en stark blekhet. Hans ögon tycktes vilja tränga sina skarpa strålar djupt dit in i mörkret. Derefter kastade han blickarna än på folkmassan, och än på vakten. Han tycktes öfverlägga åt hvilkendera han borde öfverlemna fångarna.

I detsamma kom en hofbetjent hastigt ridande till stället. "Nu sätta sig hans majestäts skepp i rörelse," sade han till hertigen. "Inom ett par timmar äro de säkert vid skeppsbryggan, ehuru strömmen och vädret ligga emot."

"Godt!" svarade hertigen och vände sig derefter till befälhafvaren för vakten. "För genast herr Erik och grefve Gustaf upp till slottet! Jag vill sjelf hålla en liten ransakning med dem innan konungen kommer till lands; för dem med noggrann bevakning. Jag skall genast skicka hit förstärkning till er! Skynda er och var försigtig!"

Officeren sänkte vördnadsfullt sin värjspets och drog sig tillbaka. Sedan hertigen ännu kastat en blick på den jerngallrade gluggen, höjde han en annan upp till fönstren af herr Erik Sparres hus. Synen af de trenne damerna slog honom som en blixt, och han blef några ögonblick orörlig af bestörtning.

Damerna hade hört så få och afbrutna meningar af hertigens samtal med folket, att de ingenting förstått deraf. Då han nu lyfte sitt öga på dem, drogo sig drottningen och jungfru Anna Reibnitz med någon häpenhet ett par steg tillbaka från fönstret. Men

fröken Anna mötte farbrodrens skarpa blick med ei lika skarp, men lugnare.

Hans bestörtning utvisade, att han känt igen henne, men han helsade icke, och skyndade, så snart han med ännu ett par ögonkast öfvertygat sig derom, att han sett rätt, att åter meddela officeren ett par befallningar, äfvensom han gjorde ett par frågor. Derefter gaf han hästen sporrarna, nickade åt folkhopen, som efter honom bakom hans rygg ånyo upphöjde sitt skallande jubel, och under det hofvarne hamrade gatstor ur gatan, försvann han hastigt.

Så snart han var borta, framträdde åter drottningen och Anna Reibnitz till fönstret. Folkmassa strömmade till en del efter hertigen, medan den öfriga delen småningom skingrades.

Ännu vandrade derutanför dalkarlen, vermlänningen och andra af dem, som damerna just mest fruktade. Då ankom en temligen stark trupp af soldater. Anföraren för dem framträdde till befälhafvaren à vakten och började att sakta samspråka med honom.

Efter en stunds samtal ombyttes vakten, och tornet dörren ställdes öppen. Med den spändaste uppmärksamhet betraktade isynnerhet Anna Reibnitz uppträdet. Men då först Sparre, och derefter grefve Gustaf, klädd i den gula tunna vapenrocken, utan harnesk och hatt men det mörka håret i vild oordning, framfördes, uppgaf hon ett ångestrop och ville störta ut. Men fröken Anna fattade henne hastigt om lifvet och höll henne tillbaka.

"Sansa dig, flicka!" hviskade den ömhjertade furstinnan. "Betänk väl hvad du gör!"

Anna Reibnitz vred händerna i vild förtviflan

I ett rum på Stockholms slott vandrade hertig Carls resliga gestalt fram och tillbaka mellan fönstren oroligt blickande ut än igenom det ena fönstret, än genom det andra. Några unga herrar i lysande h

rier sprungo beställsamt omkring rummet med rika prydnader, dem de passade på att fästa på honom, medan han några ögonblick stundom stod stilla och såg utåt.

"Nå, är den förbannade vakten inte färdig ännu?" utbrast han otåligt. "Låt dem genast hemta hit herrarne utan uppskof! Gud vet hvilken timma det kan falla hans majestät in att landstiga, och då måste vi på ögonblicket vara tillreds att gå honom till mötes, liksom jungfrurna mötte brudgummen i skriften. Det kommer nu att gälla, huruvida de varit visa eller fåvitska. — —"

I detsamma inträdde en reslig man i biskopsskrud, med ett ansigte, hvars skarpa drag snarare tycktes hafva lidit af utståndna bekymmer och mödor, än af åldern och tiden.

Han gjorde en djup bugning för hertigen. "Jag önskar eders nåde Guds frid," sade han med långsam, högtidlig stämma.

"Välkommen, erkebiskop Abrahamus Angermannus!" sade hertigen. "I dag vilje vi se huru fast mössan sitter på ert hufvud! Är allt presterskapet redo att följa eder? Huru har I funnit deras tänkesätt? Äro de trogna Upsala mötes beslut?"

"Ja visserligen eders nåde!" svarade den stränge prelaten; "och jag sjelf är färdig att nedlägga denna min nya bisskopsstaf och ännu en gång gå i landsflykt, hellre än att draga mig och alla dem, som äro mig förtrodda, med mig i påfvens falska nät och sålunda i evig fördömelse."

"Det är godt, högvördige fader!" sade hertigen. "Jag skall stå på den sanna lärans och eder sida, I kyrkans fäder, så länge mitt blod är varmt. Jag ser väl, att påfven i Rom och fanen i helvetet nu taga i med händer och fötter, med horn och klor för att åter rifva oss och alla evangelii sanne bekännare under sitt ok, som varit brutet i mer än en hel mansålder, alltsedan salig doktor Lutheri och min salig faders tid. Men detta vårt gamla fäderneslаnd skall icke blifva de esuiter så lätt att åter bekomma i nätet. Det skall

varda dem en svår fisk att fjälla, för det halsstarriga folket och de många hårda bergens skull.“

“Ja, eders höga nåde!“ inföll erkebiskopen; “i de tider som förestå, torde det väl komma någon dag, d vårt kära fädernesland gör mera, än drifver den onda anden ut ur sitt eget sköte. Jag tror att en dag kommer, då en hjelte, en ny Moses, uppstår bland Sveriges folk och med segerrikt svärd i handen går öfver Baltiska hafvet, för att frälsa våra trosförvandte och bröder ifrån vår tids egyptiska träldom.“

“Du säger ett ord, Abraham!“ sade hertigen och slog sig häftigt för bröstet, så att det skrällde i hans praktfulla harnesk. Den stora tanken strålade, liksom ett magiskt sken, ur hans skarpa ögon, och en ljusning bredde sig ut öfver de kungliga dragen af hans bistra anlete.

Äfven erkebiskopens blick strålade af en högre ingifvelses eld, och de båda mäktiga herrarne betraktade hvarandra tigande, men djupt förstående hvarandras tysta mening.

I detsamma inträdde ett par hofjunkare, och anmälde, att rådsherrarne voro tillstädes och anhöllo om företräde.

“Öppna salen för dem!“ befallte hertigen. “S eder, fader Abrahamus! Vi måste öfverlägga om em tagningen af vår katolske konung, och vilkoren f hans kröning. Hör, Olof Fresare, huru länge dr det, innan konungen hinner fram till bryggan?“

“Minst en timma!“ svarade hofherrn.

“Godt!“ sade hertigen. “Men hvarför dröja fa garna? De borde längesedan varit här. Se efter hv som är skulden till dröjsmålet?“

Hofjunkaren bugade och aflägsnade sig tigan

Hertigen vandrade åter af och an några slag golfvet, medan den vördige erkebiskopen satte sig ett fönster och lutade sitt tankfulla hufvud emot hand

Då inträdde rådsherrarne. Hertigen stannade m på golfvet och besvarade hvars och ens bugning m en högtidlig helsning, medan han med skarpa ögont

pröfvade dem. Tigande stego de, den ena efter den andra, fram till en bänk, der de satte sig i spänd väntan. Några af de ädlaste, Banérerna, Bjelkarne, Stenbockarne, hvilka hertigen misstrodde, framträdde med den manliga värdighet och säkerhet, som deras erfarenhet och bildning ingaf dem. Hogenskild Bjelke sökte att förjaga det sluga leendet från sina kinder, men hans listiga ögon kunde med möda ett enda ögonblick bibehålla uttrycket af värdigt allvar. Den gamle Nils Gyllenstjerna, rådets nestor, var blek som ett pergament.

Sedan alla intagit sina rum, satte sig hertigen på en stol framför öfra ändan af den vördnadsbjudande raden. Han började att tala: "Herrar Svea rikes råd! Vi, Sveriges arffurste och tills i dag föreståndare, vilje ännu en gång höra eder tanke, om I viljen fast och stadigt stå vid Upsala mötes beslut och vägra konung Sigismunds kröning, intill dess han högtidligt och kraftigt underskrifvit och stadfästat detsamma? Vi vilje af eder hafva ett säkert betänkande i detta mål, emedan vi hafva fått anledning att tvifla uppå, om icke åtskilliga praktiker bedrifvas, som strida emot så väl vår egen, som fäderneslandets trygghet vid den en gång antagna och besvurna evangeliska läran, i hvars sanning och ljus vi hoppas att vi och våra efterkommande skola vandra med Guds nåd!"

En lång tystnad följde, hvarunder hertigen skarpt betraktade herrarne.

Slutligen tog den gamle Gyllenstjerna till ordet. "Eders furstliga nåde har förskräckt oss," sade han, "genom dessa underrättelser, hvilka måste vara så mycket vigtigare, som eders furstliga nåde funnit nödigt kalla oss till öfverläggning, just i den stund då vi vänta konungens ankomst och landstigning. Täckes eders furstliga nåde upplysa oss om de anledningar, som vi hafva till den fruktan, att våra beslut och öfverenskommelser skulle vara att brytas."

"Vi äro ju icke alla samlade," inföll Hogenskild Bjelke. "Rikskansleren, herr Erik Sparre, som lik-

väl hemkom i går afton, är icke här. Hans mening är likväl af så mycket större vigt, som han just med följt konungen och känner hans tänkesätt."

"Han skall snart komma!" afbröt hertigen me en vild blick. "Vi skola väl snart erfara, hvilk konungen medhafver. Det är just herr Erik Sparre som jag misstänker, att han hafver något oärligt sp under händer."

Hertigen ringde på en klocka och en officer in trädde.

"För in herr Erik Sparre!" befallte hertigen me dof röst.

En allmän tystnad följde på den oväntade unde rättelsen och befallningen, och rådsherrarne sågo häp på hvarandra, till dess att dörren öppnades, och h Erik Sparre inträdde.

Med lugn värdighet såg sig rikskansleren o kring i rådsherrarnes krets, helsade med en högtid bugning först hertigen och derefter samtliga herrar som ovilkorligt vid hans helsning uppreste sig, och svarade den. Äfven erkebiskopen stod upp för honom.

Hertigen vände sig genast till honom. "Ed uppförande sedan ni landsteg från den polska flott herr Erik Sparre, har varit sådant, att vi sett tvungna att bevaka er person intill dess I gjort re för edert förhållande. Hade det icke varit eder pl att genast, så snart I kom till lands, begifva eder oss, som utsände eder, och ansvara för eder beskı ning? Men i stället går I hem till ert eget hus ditstämmer herr Hogenskild och eder svåger gr Göstaf, den vi hafva allt skäl att misstro för sta lingar emot vår myndighet och Svea rikes lag arfföreningen. Vi uppmane eder derföre att säga, h I hafven att andraga."

"Eders furstliga nåde måtte tillåta mig att frå svarade Sparren, "om jag befinner mig såsom en klagad inför en domstol, och hvaruti det besta brott består, som lägges mig till last. Jag måste k min anklagare, innan jag kan svara eders nåde."

"Anklagare?" sade hertigen. "I befinner eder ju inför Svea rikes råd, hvaraf I sjelf är en medlem, om också en ovärdig. Och I bör veta, att just edra egna ord skola afgöra, om I befinner eder ibland vänner eller inför edra domare."

"Hvad önskar eders fursteliga nåde att veta?" frågade Sparre.

"Hvilka befinna sig i konungens sällskap?" inföll hertigen.

"Eders nåde vet, att drottningen följer hans majestät," sade Sparre, "äfvensom hans syster, fröken Anna. Åtskilliga svenske herrar och polska hofvet, hvaribland, tyvärr, en man, den jag förgäfves afstyrkt hans majestät att medföra, påfliga legaten Mala Spina."

"Så!" utropade hertigen, "det är då sant, att påfvens sändebud åter skall beträda Sveriges jord och befläcka oss med sin närvaro. Påfvens rakade och smorda kreatur skola då åter komma till välde hos oss? Är detta enligt med Upsala möte, mina herrar? Jag frågar eder, kan man med trygghet och säkerhet låta ett sådant följe landstiga?"

"Hvad är här att göra?" sade Nils Gyllenstjerna häpen och förvirrad.

"Ännu kunde det visserligen låta sig göra att förhindra det," återtog hertigen, "men I afrådde ju konungen, herr Erik Sparre. Hvad är nu eder mening?"

"Jag, såsom anklagad inför mina domare, kan ingen mening yttra!" svarade Sparre.

Hertigen besinnade sig hastigt; han reste sig oroligt upp och såg på Sparre: "Kan I med ed befästa er oskuld, herr Erik? Har I intet ondt i sinnet emot oss och fäderneslandet?"

"Jag svär inför lefvande Gud," sade Sparre, "att jag menar ärligt och uppriktigt med mitt fädernesland, och att jag vill vara lagarna och framför allt arfföreningen trogen!"

"Godt, herr Erik!" inföll hertigen. "Men eder sak är dock misstänkt, och I måste derföre antingen fortfara att befinna er under bevakning här på slottet,

-eller också ställa löftesmän för eder intill dess saken blifvit fulleligen utredd.“

“En sådan förbindelse kan icke lagligen fordras af mig,“ invände Sparre, “men jag tviflar dock ingalunda att finna löftesmän, isynnerhet ibland eder, mina herrar embetsbröder, som under flere år lärt känna mina tänkesätt och hedrat mig med förtroende och vänskap.“

Samtliga rådsherrarne reste sig åter upp, och förklarade, att de alla voro färdiga att gå i borgen för herr Erik Sparres ärlighet och trohet.

Hertigen tycktes något förlägen, och frågade ännu en gång, om herr Erik Sparre ville stå fast vid Upsala mötes beslut och de förlikningar och öfverenskommelser, som dem emellan blifvit gjorda och befästade.

Erik Sparre häftade då på hertigen en skarp blick, sänkte sig derefter på ett knä, och svor med uppräckta finger, att han ville redligen hädanefter som hittills, hålla det som blifvit beramadt emellan hertigen och honom.

Derpå trädde hertigen fram och räckte honom handen, då han stod upp. »Så återtag då edert rum såsom riksens råd och canceller, herr Erik Sparre,“ sade hertigen, “och låtom oss genast förekalla Gustaf Brahe, för att derjemte göra reda för sig. Herr Erik Sparre, säg oss emellertid förut, hvad vet ni om fröken Annas giftermål? Säg oss det rent ut!“

Sparre intog sin plats bland rådsherrarne, räckte Göran Posse och Clas Bjelke, sina grannar till höger och venster, handen, och talade derefter: »Jag vet väl hvad som blifvit här i riket trodt och utspridt, att fröken Anna och grefve Gustaf skulle blifva ett par tillsammans. Kanhända hade det ock skett, om fröken icke ändrat sitt tycke. Men nu kan jag säga att i sanning helt andra förslager varit å bane på riksdagen i Warschau. Jag känner min pligt, att inför eder, högborne furste, och ädle herrar embetsbröder, ingenting fördölja, som är vigtigt för fäderneslandet och hvaraf dess välfärd beror.“

"Välan! Låt oss höra! Bruka icke så mycket omsvep!" utbrast hertigen otåligt.

"Jag är skyldig eder och mig sjelf, högborne furste," återtog Sparre med värdighet, "att göra eder uppmärksam på grunderna, som förmå mig att yppa förhållanden, hvilka alltför nära röra en mig så närskyld frände, som grefve Gustaf. Det är endast för fäderneslandet jag gör det."

"Jag tror er gerna, herr Erik!" inföll hertigen, "säg blott hvad det är!"

"Fröken Annas hand är bestämd åt en annan!" sade Sparre. "Hon är förlofvad åt erkehertig Ernst. Konung Sigismund tänkte mycket uppå, att åt detta unga par öfverlemna polska kronan och sjelf nöja sig med sitt arfrike."

Alla rådsherrarne sågo tigande på hertigen, som tycktes djupt träffad och bestört öfver denna underrättelse. Blodet steg honom upp i ansigtet, och han utstötte några enstafviga, afbrutna ord utan mening. Slutligen vinkade han åt Sparre att fortfara.

"Fröken Annas tycke hade vändt sig till hertig Ernst," föllo ytterligare Sparres ord. "Min svåger märkte det redan i Polen, och jag vet att han bittert beklagade sig deröfver, så att hans klagan äfven kommit till eders nådes öron."

"Visserligen har jag hört och äfven sjelf sett, att grefve Gustaf varit betryckt," inföll hertigen, "men jag trodde att han sörjde öfver frökens otillbörliga förhållande till Possmoschi."

Sparre rodnade. "Detta förhållande, eders furstliga nåde, om det icke skulle vara helt och hållet diktadt, är åtminstone alldeles okändt för honom. Eders nåde torde för öfrigt minnas, att fröken Annas heder angår eders nåde såsom hennes frände och faders broder, för nära, för att en så hård dom om henne skulle grundas på ett otidigt snack af hennes hoffolk."

"Hennes ära!" utbrast hertigen och sprang upp. "Men det kan vara likgiltigt! Är det endast säkert med hennes förlofning med erkehertigen?"

"Att konung Sigismund allvarligt tänkt derpå, är säkert," svarade Sparre, "men huru Mala Spina och de andra jesuiterna nu mera vändt hans sinne, kan ingen af oss veta. Den delen af hans plan, att öfver gifva Polen, är åtminstone förkastad, det känner jag."

"Ja, ja," afbröt hertigen, "vi borde ytterligare öfverlägga härom; men der kommer någon! Hvad har du att säga?"

En hofjunkare hade inträdt och svarade: "att en vindkåre hastigt hjelpt de kungliga skeppen, så att allt var färdigt till landstigning."

"Vi få sedan afgöra om grefve Gustaf!" yttrad hertigen. "Vi måste skynda oss. Följen mig, herrar riksens råd! Gå ned du, Olof Fresare, och säg grefv Gustaf, att jag skänker honom friheten."

Det blef en allmän rörelse bland rådsherrarne, d axlade sina kappor (herr Erik Sparre erhöll en såda af en af hertigens hofherrar), och begåfvo sig eft hertigen. Då Sparre emottog kappan, frågade ha hastigt, hvar hans grefvinna befann sig.

"Hon är hos enkedrottning Karin Månsdotter' svarade hofmannen.

Utanför porten till Smedjegården, vid ingång till den korridor, som ledde till konung Johan d tredjes dödsrum, vandrade tvänne officerare, den e i grön, den andre i svart drägt, med dragna vär fram och tillbaka.

"Hvad menar du nu om Gustaf Brahe?" hviska den grönklädde. "Har han ännu kommit i rätta ha nen? Det skall bli roligt att se, om icke kon Johans dödsrum också blir hans."

"Hertigen var bra förargad," svarade den svar "Men vi få väl se, om icke fröken Anna räddar hon till slut."

"Hon ger honom på båten," återtog den för "När jag var i Polen, såg jag ganska klart att t

gifvit sitt hjerta åt erkehertig Ernst, så att grefve Gustaf får intet för de kol han brännt!"

"Hans ståthållarskap i Stockholm har du åtminstone pratat ifrån honom," sade den svarte; "men du fick det likväl icke sjelf, ehuru du lade bort din penna och tog till värjan i stället, för att bereda dig till embetet."

"Hertigen har tyckts vilja vara ståthållare sjelf!" inföll den förre. "Men om bara grefve Gustaf kommer undan, hoppas jag att antingen Sigismund eller hertigen, hvilkendera som blir rådande, skall känna mig!"

"Ja, ja! Olof Sverkerson känna de nog!" sade den andre och drog på axlarna.

Samtalet afbröts af konglig sekreteraren Palmeri ankomst, hvilken artigt helsade på Olof Sverkerson och frågade efter drottning Katarinas rum.

"Gå in genom denna dörren!" sade den listige Sverkerson. "Hennes rum ligger bredvid gången till konung Johans dödsrum, men det har en annan ingång!"

"Är fru Agda Fleming inne hos henne?" frågade Palmerus.

"Både hon och grefvinnan Ebba Sparre äro derinne!" var Sverkersons svar, "men hvad har du för ärende till konung Eriks enkor?"

"Jag har vigtiga upplysningar att lemna dem," svarade Palmerus. "Underrättelser från Polen!"

Han inträdde skyndsamt, utan att vidare vilja redogöra.

Snart kommo ett par fruntimmer öfver borggården. Jungfru Anna Reibnitz, med bleka kinder och tårade ögon, åtföljd af en tärna, skyndade äfvenledes in till enkedrottningens rum.

"Kan du förklara mig detta?" frågade Sverkerson, sedan de båda herrarna några ögonblick förvånade sett på hvarandra.

Den andre hann icke svara, förrän Olof Fresare kom till stället.

"Mina herrar," sade han småleende, "det gläder mig att få befria eder från denna besvärliga vakthållning vid ett så högtidligt tillfälle, som konungens land-

stigning. Hertigen sänder mig att förkunna Gustaf Brahe, att han åter är fri.“

Olof Sverkerson stod, liksom fallen från skyarna. Han måste besinna sig en lång stund, innan han kom ihåg att sticka sin värja i skidan, och lemna Fresare en nyckel. “Nå, må göra då!“ yttrade han. “Gå och förkunna honom den glädjeposten! Men vänta bara till dess jag hunnit utom borggården! Jag har icke lust att se hans glädje, då han blir fri!“ Han aflägsnade sig skyndsamt.

Olof Fresare inträdde i korridoren och öppnade dörren till det dystra rummet, der grefven satt tankfull vid fönstret, med hufvudet stödt i handen. Till hofherrens stora bestörtning satt grefvinnan Ebba midt emot honom, bittert gråtande. De båda syskonen kastade förvånade blickar på den inträdande.

Sedan Olof Fresare besinnat sig några ögonblick, framträdde han till grefven och bugade sig djupt för honom. “Hans fursteliga nåde, hertig Carl af Södermanland, min nådige herre,“ sade han, “har befalt mig att förkunna eder, grefve Gustaf Pedersson Brahe att han skänker eder friheten, och att I sålunda kunnen begifva eder hvart eder lyster.“

Grefvinnan sprang upp med ett uttryck af glädje. Men grefvens ögonbryn sammandrogos, och han såg med harmfulla blickar på den utskickade. “Hertig Carl af Södermanland,“ sade grefven, “leker nog fritt med svenska herrars fri- och rättigheter. Hvarföre har han kastat mig i detta fängelse? Om ni är hans man och sändebud, så säg honom, att jag, Gustaf Brahe, fordrar att han sjelf förer mig ut ur detta fängelse, dit hans obetänkta häftighet och orättvisa misstankar kastat mig. Jag dröjer här, intill dess han sjelf förklarat sig öfver den skymf, som blifvit mig tillfogad.“

Olof Fresare svarade: “Jag skall framföra edra ord, grefve Gustaf! Emellertid ställer jag dessa dörrar öppna, på det intet må hindra eder att lemna detta rum. I alla fall inser jag, då ni så oförmodadt fått sällskap här, att ni kunnat, när som helst och ut-

min åtgärd, öfvergifva ert fängelse. Jag skall äfven nämna detta för hans furstеliga nåde."

Han gick och lemnade dörrarna olästa, såsom han sagt.

Grefven återtog sin plats vid fönstret. Grefvinnan hade skiftat färg vid hans stolta svar. Nu kastade hon sig med systerlig ömhet till hans bröst. "O, min älskade broder!" utropade hon.

"Tack för ditt förtroende, syster!" sade grefven, som genast förde samtalet till det ämne, som det förut tycktes hafva rört. "Jag måste bekänna, att jag sedan i går afton anade förhållandet. Den olyckliga! Nu förstår jag hennes qval och strider! Nu förstår jag hvarföre hon bedrog mig med sin föregifna kärlek till erkehertigen. Hon ville skona mig från dêt allrabittraste, den verkliga sanningen. Syster! Jag vill dock bära slaget såsom en man."

"Gud gifve att du funne en ädel tröstarinna!" utbrast grefvinnan.

"Jag vet en, hvilken mitt hjerta länge har kämpat efter att förstå!" svarade han.

"Du menar Anna Reibnitz!"

"Ja, hon är mitt lifs engel. Jag har misskänt och sårat hennes ömma hjerta tusen gånger och på tusen sätt, men det har dock troget fäst sig vid mitt. Jag har beständigt sökt att qväfva och öfvervinna den känsla i hennes själ, som jag ansåg olycklig, och fruktade att aldrig kunna besvara. Hon har genomgått ett eldprof. Se, syster, jag blyges, när jag tänker på mitt uppförande emot henne! Jag har sett hennes ömhet, och den har gjort ett nöje åt mitt fåfänga hjerta. Men detta nöje är roten till något ädlare. — Den hulda engeln!" fortfor han och reste sig upp, och vandrade af och an på golfvet. "Jag hade en gång skämtande yttrat, att hon aldrig borde spela på sin luta och sjunga för någon annan, än den som egde hennes hjerta. Sedan den dagen har hennes luta varit orörd!"

"Den stackars flickan!" suckade grefvinnan Ebba.

"Det är skada blott, att hon skall vara en tysk röfvares dotter, eller hvad hon kan vara för en!"

"Hvad angår mig hennes börd?" utbrast grefven "Hon är dock i sjelfva verket ädlare än någon konungadotter — hvilket du nu sjelf måste erkänna," tillade han med ett dystert småleende.

"Men besinna likväl..." ville grefvinnan afbryta honom.

"Tyst med dina invändningar, Ebba!" sade grefven. "Sök icke att leda mitt hjerta. Tro mig, det vill lika så litet låta binda sig, som mitt förstånd och min hela person! Låt mig nu ensam vänta hertigens ankomst, så framt han behagar komma. Jag behöfver vara ensam med mina tankar och känslor."

Grefvinnan tycktes tveka. Hon omfamnade sin bror ännu en gång, men då han förseglade hennes mun med en kyss, vågade hon ingenting yttra. Hon gick långsamt bort, och slöt dörren till om honom.

Icke utan en oroande känsla af bekymmer lemnade grefvinnan sin broder och inträdde genom longdörren i korridoren, i det rum, som blifvit den af enkedrottning Katarina anvisadt af hertigen. Hon stannade något häpen vid den syn, som der mötte henne.

Framför fru Agda Fleming, omfamnad af hennes armar, knäböjde den sköna jungfru Anna Reibnitz, och slöt sig gråtande intill hennes sköte. Enkedrottningen och konglige sekreteraren Palmerus stodo på hvar sin sida med tårar i ögonen och betraktade de båda omfamnande.

Grefvinnan stannade förundrad vid åsynen af denna grupp, men enkedrottningen skyndade emot henne. "Kom, grefvinna!" ropade hon; "fru Agda har funnit den sökta. Om icke allt bedrager, är jungfru Anna Reibnitz hennes barn!"

"Men, min Gud!" utbrast grefvinnan, "huru hänger detta tillsammans?"

"Konglig sekreter Palmerus skall närmare upplysa oss om förhållandet!" sade drottningen.

Fru Agda och hennes dotter blefvo derefter u-

famnade af den lyckönskande grefvinnan, och sedan allas rörelser något lugnat sig, vände man sig till sekreteraren.

Herr Palmerus framdrog några bref, som han uppläste, och som bevisade, att konung Erik XIV:s oskyldiga barn, den två-åriga Anna, hvilken på konung Johans befallning hemtades från sin moder, fru Agda Persdotter, till Stockholm, för att, såsom det höfdes hennes fäderne, blifva uppfostrad, sedermera blifvit förd till Polen, under förevändning att komma till konung Sigismunds hof. Hon hade dock aldrig kommit fram, utan i Danzig blifvit öfverlemnad åt en sträng riddare, hvilken föregafs hafva hetat Raubnitz eller Rippnitz, hvilken sades hafva fört henne till sitt hem i Schlesien. Amiralen Clas Fleming hade nu i Polen funnit alla dessa omständigheter, och rådfrågat Palmerus derom. Denne hade genast kommit ihåg Anna Reibnitz, hvars namn och härkomst från Schlesien inträffade alldeles med det uppgifna förhållandet. "Grefve Gustaf Brahe skulle dock," yttrade Palmerus, "ega några ytterligare dokumenter, som rörde jungfru Anna Reibnitz, och hvilka först skulle göra det fullkomligt säkert."

Jungfru Anna berättade, att grefven anställt efterforskningar i Schlesien, och funnit, att hon icke var dotter af riddaren Reibnitz, utan af honom blifvit emottagen i Danzig, jemte en betydlig penningsumma. Han hade underrättat henne derom, då han sist kom hem från Polen, men tillstyrkt henne att bibehålla hans namn till dess man hunnit upptäcka hennes rätta.

"Är det fråga om de dokumenter min bror förvarar," inföll grefvinnan, "så äro de nära till hands, och vi skola genast erhålla upplysning i saken. De äro förvarade i min mans rum."

Hon tog i detsamma en liten guldnyckel, och öppnade skrinet. Bland dokumenterna räckte hon åt Palmerus en bundt, på hvilken med grefve Gustafs stil var tecknadt "A. R."

Medan Palmerus öppnade och läste den, voro allas

ögon med spänd nyfikenhet riktade på hans ansigte. Slutligen, sedan han med allt gladare uppsyn genomläst den, utropade han: "det är fullkomligt afgjordt, det är fullt bevisadt."

Mor och dotter störtade ånyo i hvarandras armar. Men snart ropade Anna: "O Gud! Hvar är grefve Gustaf?"

"Kom!" ropade grefvinnan, och de skyndade ut.

Konung Sigismunds flotta hade blifvit framrodd till bryggan vid Stockholms slott. Hans eget skepp låg närmast invid bryggan, och vid relingen stodo hans lysande hofmän i rika polska, österrikiska och italienska drägter, medan sjömännen hurtigt ordnade en beqvam landgång.

På sjelfva bryggan stod i furstlig skrud hertig Carl, med erkebiskop Abrahamus Angermannus på sin ena sida, och det gamla riksdrotset Nils Gyllenstjerna på den andra. Bakom riksdrotset stod rikseens råd i en lång rad, och bakom erkebiskopen presterskapet. Stockholms stads borgmästare och råd samt flere andra herrar och borgare utbredde sig derefter ända fram till slottsporten inom en bana, som stadens besättning och krigsfolk från landet bildade med femdubbla leder. Bakom soldaterne trängde på båda sidor skockar af allehanda slags folk, till en stor del qvinnor och barn.

Snart började konungens polska musikanter att uppstämma sitt spel, och konung Sigismund sjelf framträdde från kajutan och nalkades landgången. Han var en reslig och ädel gestalt med ljust hår och stora blå ögon. Stora mustascher och ett långt pipskägg bidrogo att gifva honom anseende. Han följdes af sin gemål, den vackra drottning Anna af Österrike. Bakom dem ordnade sig deras lysande följe.

Så snart konungen satte sin fot på landgången, öfverröstades och afbröts den polska musiken af de svenska trumpetarnes väldiga dundertoner. Deras skrat-

lande fanfarer inföllo så tvärt, att Sigismund ryste till dervid, men han betvingade hastigt sin känsla, och beträdde med stadiga steg sitt fäderneriket jord.

Hertig Carl steg genast fram, bugade sitt kala hufvud djupt för brorsonen, och ännu djupare för hans gemål. Konungen räckte honom handen, och de båda, Gustaf Vasas son och sonson, betraktade hvarandra med en misstrogen och pröfvande blick.

Konung Sigismunds öga föll på erkebiskopen. Han kände genast igen honom på skruden, och en stark förtrytelsens rodnad uppsteg på den kungliga pannan. Hertigens öga träffade i samma ögonblick, bland konungens svit, amiral Clas Fleming och grefve Axel Lejonhufvud, hvilka voro hans bittraste fiender. Äfven hertigens uppsyn förmörkades vid deras åsyn, och den blick, som nu vexlades emellan konungen och hertigen, var redan hotande och fiendtlig.

Snart började hertigen att tala med en djup stämma, hvars tvära afbrott gåfvo den ett besynnerligt uttryck af återhållen vrede, men det omgifvande folkets sorl hindrade orden att höras. Endast mot slutet af talet hörde alla, att det var fullt af skarpa och allvarliga förmaningar att så styra riket, att han det inför Gud och sitt samvete försvara kunde.

Konungen blef äfven häröfver missnöjd, och svarade kort och med förtrytelse.

Då hertigen såg, att konungen en gång blifvit retad, aktade han icke mera att skona honom, utan begynte att högt och skarpt och med många smädliga ord yrka, att Clas Fleming och Axel Lejonhufvud skulle ställas till rätta, och sedan stånda till ansvar inför lagliga domare, fällas och straffas likmätigt Sveriges lag.

Axel Lejonhufvud, en rödhårig, bister herre, steg dristigt fram, och började att tala emot hertigen i så bittra ordalag, att konungen, som icke ansåg en sådan tvist passande invid sin person och vid ett så offentligt tillfälle, måste befalla honom att tiga.

Clas Fleming, som, i sin präktiga men föga rena drägt, såg ganska rå och oborstad ut, hade emellertid nog förstånd att tiga vid detta tillfälle, väl vetandes, att i alla fall hertigen för närvarande icke förmådde uträtta något annat emot honom, än gifva sin galla luft i onda ord och åthäfvor.

Medan detta föregick på bron, nalkades hastigt fröken Anna i sin furstliga ornat, jemte enkedrottning Gunilla i sorgkläder, båda uppvaktade af hoftärnor. Konungen nickade vänligt åt sin syster, och helsade derefter med mycken artighet på sin styfmoder, i det han tog henne i hand.

"Det är ett sorgligt tillfälle, som förer oss tillsammans," yttrade konungen, "men jag hoppas att Gud, som är alla enkors och faderlösas beskyddare, tröstar eders kärlighet i denna sin stora och djupa hjertans sorg."

Hertigen bugade sig rodnande för fröken Anna. Hon kunde icke återhålla ett fint leende, som sväfvade öfver de högröda läpparne, då hon sade: "Jag hade den oväntade förnöjelsen att se eder förut i dag, min farbroder, då jag var i land för att besöka mina vänner. I har beröfvat mig den glädjen att ännu träffa min förnämsta vän, grefvinnan Ebba Sparre. Får jag fråga eders kärlighet, hvar hon befinner sig?"

"Hon är på slottet hos enkedrottning Karin Månsdotter," svarade hertigen något förlägen, "och både hon och hennes bror skulle när som helst kunna vara här, för att betyga sin vördnad och hyllning för deras majestäter."

Fröken Anna vände sig derefter till konungen och hviskade något i hans öra, hvarefter han vände sig till hertigen, och sade helt högt: "Jag hoppas att eders kärlighet följer oss upp till slottet, der vi önska blifva emottagne af den af oss utnämnda ståthållaren öfver Stockholms stad och slott, grefve Gustaf Brahe."

"Jag fann skäl att i går aftons försäkra mig om hans person," svarade hertigen, "men jag förundrar mig, att han icke nu, då han är fri, infinner sig här.

"Han lärer fordra, att den, som beröfvade honom sin frihet, också återgifver honom densamma," inföll fröken Anna.

"I fall eders kärlighet icke behagar frambära denna förklaring till vår trogne man, grefve Gustaf," yttrade konungen, "måste vi väl göra det sjelf. Låtom oss gå dit!"

Konungen bjöd hastigt armen åt sin gemål; hertigen nödgades bjuda sin åt fröken Anna, riksdrotset åt enkedrottningen, och så begynte tåget att skrida upp emot slottet.

På borggården uppkom en stark trängsel, emedan folket hade inströmmat dit i massa genom en annan port, än den som ledde till bryggan vid strömmen. Hertigen anhöll här att konungen ville stiga upp i en sal, som var beredd till hans emottagande. Men konungen upprepade sin fråga efter Gustaf Brahe.

"Välan," sade slutligen hertigen, ehuru djupt förbittrad inom sig, "jag vill gå och hemta honom sjelf."

"Vi vilje följa eders kärlighet," sade konungen.

Hertigens vrede ökades allt mera, men han betvingade den med den honom egna kraft. Likväl hviskade han i förbigående sakta till Olof Fresare. "Låt rusta allt i ordning! Vi resa till Nyköping."

Snart stodo de främsta af det lysande tåget i korridoren till det dystra rum, der konung Johan den tredjes skuldbelastade ande kallades inför den evige domaren. Drottning Gunilla ryste, då hon såg det, och äfven konungen erfor en hemsk känsla, då han blifvit underrättad om ställets märkvärdighet.

I det alla, genomträngda af denna dystra tanke, betraktade dörren, öppnades den, och Gustaf Brahe framträdde. Han hade återfått sitt silfverharnesk, och hans ädla gestalt stod der i all sin medfödda skönhet och praktfulla värdighet. Han framgick genast till konungen och helsade honom med att vördnadsfullt falla på ett knä.

Konungen uppreste honom med välvilja, och drottningen räckte honom sin hand att kyssa.

Fröken Anna förmådde icke att upplyfta sina ögon på honom, sedan han på henne kastat en enda blick full af smärta och förebråelse, hvilken djupt inträngde i hennes innersta.

"Min trogne och ädle vän!" utropade konungen. "Det är mig en hjertlig glädje att återse dig! Men hvar är din värja? — Emottag denna min egen, och bär den såsom ståthållare i min hufvudstad Stockholm."

Konungen spände det lysande svärdet ifrån sin sida, och räckte det åt grefven.

"Eders majestäts nåd skall jag städse bevara i ett tacksamt hjerta," sade grefven, medan en tår darrade i hans öga. "Måtte jag genom trohet och nit förblifva den värdig!"

Då kunde hertigen icke längre styra sin vrede. "Nej!" utbrast han, fnysande af harm, "jag fördrager detta icke längre. Den adel, som eders majestät så upphöjer genom besök i dess fängelse, skall derigenom ännu mera växa detta lands regering öfver hufvudet. och dess folk till förderf. Jag vill lemna eders majestät med den önskan, att eder regering måtte blifva lyckosam för eder sjelf och fäderneslandet. Lef val eders kärlighet!"

I det hertigen ville buga sig, blixtrade en dolk bredvid honom; ett slag träffade armen, som förde den. och stålet föll klingande i stengolfvet.

Alla sågo förskräckta dit. Possmoschis bleka anlete uttryckte den vildaste ilska, då grefve Gustaf sålunda afväpnade honom.

"För bort den nedrige mördaren!" ropade konungen. "Hvem är han, som vågar i min närvaro, i det ögonblick då jag beträder mitt arfrikes jord, befläcka denna heliga stund med mordförsök? Gud har lyckligen frälst eder, frände!"

"Jag känner honom!" sade hertigen föraktligt: "det är fröken Annas sekreterare."

"Jag är oskyldig till det förmätna försöket," förklarade prinsessan lugnt och stolt, och såg på hert.

gen med en uppsyn, hvari medvetandet af hennes oskuld uttryckte sig.

"Jag ville betala honom detta sår med hans egen dolk!" sade Possmoschi, och blottade sin förbundna arm.

"Han må dö! För bort honom!" befallde konungen.

"Skänk honom åt mig, eders majestät!" bad hertigen. "Låt mig straffa honom efter mitt sinne!"

"Gerna! Han må öfverlemnas åt hertigens folk!" sade konungen.

"Välan!" återtog hertigen, i det han vände sig till den bleke polacken. "Efter ditt lif nu tillhör mig, yngling, så vill jag skänka dig det, och öfverlemna dig åt din herrskarinna, fröken Anna!"

"Kom aldrig för mina ögon, olycklige!" utbrast prinsessan, och vände sig bort med afsky.

"Så gå då!" sade hertigen, och vinkade åt honom att aflägsna sig. Derefter fattade han grefve Gustafs hand, och tryckte den hårdt, utan att säga ett ord.

Nu öppnades dörren, och enkedrottning Katarina, åtföljd af grefvinnan Ebba, fru Agda och Anna Reibnitz, utkommo äfven ur det rum, som varit grefvens fängelse.

Katarina framgick med värdig ödmjukhet till konungen, frambar för honom enkelt och hjertligt sin lyckönskan, samt anhöll derefter, att han ville tillåta henne att föreställa för honom konung Eriks dotter Anna. Med få ord upplyste hon konungen och hertigen om hela saken.

Konung Sigismund tycktes icke obekant med hela händelsen, och omfamnade med kungligt välbehag sin frände. "Jag känner igen dig, flicka!" sade han. "Du har Gustaf Brahe att tacka för ditt lif."

En blick af outsäglig tacksamhet träffade grefven ur den sköna varelsens ögon. Han kunde icke emotstå sin känsla, utan räckte henne handen med ett slags ofrivillig rörelse. Hon fattade häftigt den framsträckta handen och tryckte den intill sitt hjerta.

Konungen hviskade några ord till grefve Gustaf, och lade hans och Annas händer tillsammans. De

föllo båda på knä framför monarken, och han lade välsignande sin hand på deras hufvuden.

Då framträdde äfven erkebiskopen. Konungen drog sig tillbaka, och han bekräftade med välsignelsen de älskandes förbund.

De trenne närvarande drottningarna, äfvensom den unga lyckliga brudens moder omfamnade henne derefter, medan hertigen och rådet lyckönskade grefven. Äfven fröken Anna önskade det unga paret lycka och glädje, ehuru hennes våldsamt klappande bröst utvisade, att hon gjorde det i känslan af djup smärta och bitter sorg.

Då grefven derefter visade sig ute på borggården skyldrade hela besättningen, och emottog sin befälhafvare med ett gladt hurrarop, medan hertigens vagnar på bakgården rustades till aftåg.

Innehåll.

S.
Naema eller den förste Jorsalafararen . . . .
Jedvar Jorsalafar . . . .
Sigrid den fagra . . . .
Ett besök hos lagman Eskil 1
Lagman Algot 1
Nunnan i S:t Clara 1
Hartwig Flögh 2
De begge bröderna 2
Nunnan på Lurö 2
Nils Eskilsson 2
Den ende Brahe 2
Ett skärgårdsuppträde . . . .
Sivard Kruses bröllop . . . .
Sjöflickan 4
Blomman på Kinnekulle 4
Anna Reibnitz 4
Gustaf Brahe . . . .

